

Ž I V O T Ě M

SERIE VIII.—1933

V Y D A V A T E L:
EXERCIČNÍ DŮM, HLUČÍN
V E S L E Z S K U

Předplatné 13 Kč na 1 serii

OBSAH VIII. SERIE :

169. Náš velký biskup.
170. Velký pátek.
171. Bílá sobota.
172. Mravnost bez Boha?
173. Vzpomínky na mou matku.
174. Nový apoštolát smíru Božského Srdce Páně.
175. Brány pekelné ji nepřemohou.
176. Tělo a mravnost.
177. Mimo církev není spásy?
178. Víra jako víra? Církev jako církev?
179. Největší muž českých dějin?
180. Vybrané kapitoly ze života broučkúnosatců.
181. Po bludných cestách.
182. Odpustky.
183. Je papež neomylný?
184. Katolická nemoc.
185. Čemu věří církev československá?
186. Garcia Moreno - president - katolík.
187. Jak zbohatnu?
188. Sv. Klement Maria Hofbauer.
189. Pravda o sv. Hostýně.
190. Jádro katolického náboženství.
191. Sv. Gerard Majella veliký divotvůrce.
192. Vánoční pobožnost pro děti.

„Životem č. 169.

Ročník VIII.

Cena 50 hal.
Číslo 1.

Dr. Bedřich Vašek :

NÁŠ VELKÝ BISKUP.

Duše prorocké a duše vůdcovské.

Proč zasluhuje biskup Brynych, abychom se hluboce zamyslili nad jeho životními plány a nad jeho životním dílem? — —

Vyskytnou se v dějinách národů čas od času duše Bohem zvláště omilostněné, které dovedou „chápati znamení na nebi“: dovedou z nejasných ještě známek doby vycítiti budoucnost; dovedou takřka mlhami poměrů svým zrakem Duchem svatým zbystřeným — jako když hvězdář hledí do vesmíru svým okem, jež zbystřuje dalekohled — patřiti do budoucna a dovedou vyčísti v té budoucnosti, kam národ spěje, k jakým koncům musí vést život, jímž národ žije. To jsou duše prorocké, jež chápou již i to, co jiní dosud nechápou.

A vyskytnou se v dějinách národů čas od času duše ještě i jinak omilostněné od Boha: duše vůdcovské, které pro doby bližících se převratů dovedou zavčas vybudovati účelné plány, dovedou velkoryse organisovati obranu i výboj, dovedou za změněných poměrů rychle organisovati životní podmínky tak, aby celek zkvétal. Ti, kdo ve své tuposti nevidí potřeby změn, kdo bezstarostně dobrácky si namlouvají, že všechno je v pořádku a že všechno pořád půjde tak, jako to jde dnes, ti bývají dozlobení a rozvzteklí novým organisováním práce této vůdcovské duše. Pokřikují na

ní: „Blázen! Přemrštětec! Fanatik! Kdyby dal pokoj, vrták! Co ten nespokojenec jenom stále chce!“ To jsou celé hory překážek, jež musí překonati taková vůdčí duše, když chce provésti ve změněných poměrech svaté úmysly Boží, když má raziti vítězné cesty svaté pravdě Boží!

Takovým prorokem, vůdcem na rozhraní věků byl biskup Brynych.

Zevnější život Brynychův: zdánlivě nic zvláštního.

Na první pohled nejeví se nám v životě biskupa Brynychy nic zvlášť nápadného. Na nejvýše jen to, že se stává tak mlád — něco přes čtyřicet let — kanovníkem na Vyšehradě, a v osmačtyřicátém roce již biskupem v Hradci Králové. Jinak však pro povrchního pozorovatele zdá se tento zevnější život průměrným a nijak mimořádným.

Edvard Jan Nepomucký Brynych narodil se v rodině hospodářského úředníka 4. května 1846 v malé vsi Vlásenicích u Pelhřimova v Čechách. Několik málo let po narození hochově přestěhoval se otec do Sobotky v Čechách, kde se stal městským tajemníkem, a tak do obecné školy chodil Edvard v Sobotce.

Pak byl poslán na „hlavní školu“ (aby se připravil na gymnasium) do Jičína, a tam také později studoval na gymnasiu a vykonal i maturitní zkoušku. Po maturitě vstoupil do semináře v Hradci Králové, aby tam konal bohoslovecká studia, a po jejich ukončení — byl tak mlád, že podle církevního práva ještě nesměl býti vysvěcen — musil čekati nějakou dobu, a tak byl na kněze vysvěcen nikoli s ostatními svými kolegy, nýbrž soukromě v biskupské kapli v Chrasti a to dne 4. listopadu 1868. Pak byl kaplanem ve venkovské farnosti ve Žlunicích u Nového Bydžova, kam patřily čtyři venkovské školy a dva filiální kostely; obtíží tam bylo dost, protože do přifařených osad vedly jen polní cesty a po každém dešti bylo na nich bláta až až. Po osmi letech přišel jako kaplan do Hradce Králové a tam působil tak úspěšně, že hned za rok, tedy v r. 1877, se stal profesorem pastýřského bohosloví na bohosloveckém učilišti v tomto městě. Po jedenáct let připravoval pak kandidáty kněžství na jejich budoucí činnost, a připravoval je s takovým zanícením a tak promyšleně, že víc a více obracela se pozornost celé české kněžské veřejnosti k tomuto nadanému, ohnivému, mladému knězi a probošt kapitoly vyšehrad. dr. Lenz, který chtěl udělati z vyšehradské kapitoly sbor vybraných českých náboženských pracovníků, prosadil svým vlivem, že byl Brynych povolán za ka-

novníka na Vyšehrad. To bylo r. 1888. Tam pobyl pět let, a nezklamal naděje, jež dr. Lenz v něj skládal. Pracoval v Praze po tu dobu tak pronikavě v různých oborech života, že když zemřel v r. 1892 biskup královéhradecký dr. Hais, nasadil pražský kardinál hrabě Schönborn veškeren svůj vliv, aby prosadil, aby byl panovníkem — který měl výsadu jmenovati biskupy v Čechách — biskupem pro Hradec jmenován Brynych. Ministři hleděli překaziti jmenování, ale kardinál nepovolil. A tak ke všeobecnému překvapení, k radosti katolíků a dobrých Čechů zasedl na biskupský trůn v Hradci Králové syn dobré české matky a dobrého českého otce, horlivý, nadšený a obezřetný Edvard Brynych.

Následovalo téměř deset let práce biskupské, plných horlivosti, obtížných visitací biskupských, kázání, nejrozmanitějších svěcení, přednášek, přemýšlení o pracích pro tisk, budování plánů na náboženské povznesení diecése, sjezdů, exercicií, pronásledování, obětí, obětí... A biskup Brynych, jenž si do biskupství přinesl statnou sílu a zdraví, předčasně strhán nadlidskou prací, umírá ve svém drahém venkovském sídle Chrasti 20. listopadu 1902, nemaje ještě ani plných 56 let...

A přece...

A přece i při tomto zdánlivě všedním životním průběhu jest jeden rys velmi dojemný: dětinná oddanost k Bohu již od útlého věku, radostná, uvědomělá, vynalézavá horlivost ve službách zájmů Božích od chvíle, co rozum počal dozrávati.

Vezměte si jeho dětství: jak je šťasten, když smí ministrovati! jak jej upoutává všechno, co má vztah ke službám Božím! jak jej to těší, když smí čistiti jako ministrant svícný na svátky; když smí zvonit, připravovat Boží hrob, držet hudebníkům noty, když na mostě u sv. Jana doprovázeli hudbou litanie! jaké to bylo dojemné, když takový chlapeček tak vytrvale chodíval s maminkou na roráty a svítil si s ní v kostele stoupkem, ježž sám u voskaře byl koupit! jak prosíval velebného pána — tehdy měl sedm let —, aby směl mu choditi ministrovati do přifařené osady Nepřivěce s filiálním kostelíčkem, a když mu to velebný pán dovolil, jak žebroňoval večer u maminky, aby jej ráno zavčas vzbudila, aby nezaspal! Jaká to byla opravdová zbožnost u tohoto dítěte, doma i v kostele!

Pak studoval. Zas si počínal jako zbožný student, který si dovedl s Boží pomocí uchovati víru i mravnost. Zajímavá byla i chvíle, ve které v něm uzrálo rozhodnutí jíti po maturitě do bohosloví. On sám vypravuje: „Bylo

to na Veliký pátek. Byl jsem při obřadech v kostele. Došlo až ke chvíli, kdy se mně přiblížil průvod s Velebnou svátostí do Božího hrobu. Stál jsem, když se průvod blížil. Tu pojednou zvláštní jakoby mocí byl jsem vržen na kolena před přítomným Bohem-Spasitelem, a v okamžiku tom vznikla ve mně myšlenka státi se knězem.“

V tom duchu oddanosti k Bohu a horlivosti ve službách zájmů Božích připravoval se na kněžství v bohosloví. V tom duchu pracoval po osm let jako kaplan v chudých Zlunicích.

Pak jej Bůh vedl výše a pořád výše. Ale stále stál Edvard Brynych horlivě ve službách zájmů Božích.

Protože větrům oheň byl vystaven, tím výše šlehaly plameny...

Viděli jste, když je někde požár, jak vysoko šlehají plameny, když silně dují větry? A čím silněji dují, tím prudčeji šlehá oheň.

To bývá osudné, když hoří lidská stavení.

To bývá však požehnáním, když běží o oheň lidské horlivosti, a duše je vystavena vichru Ducha svatého: Postavte takovou duši doprostřed velikých nebezpečí, dejte jí živě cítit hmotnou a mravní bídu lidí: bída, již kolem sebe vidí, bude probouzet a rozfouká-

vat její horlivost, a čím více bídy a potřeb bude vidět před svým zrakem, čím více bídy z okolí bude pálení jako rozžhavené železo do její duše, tím výše budou šlehati její touhy a její nadšení.

Tak Brynych je profesorem v Hradci Králové. V neděle a svátky odchází na kněžskou výpomoc ke svému někdejšímu spolužáku, tehdy již faráři v Proseči. Tam neděli jak neděli vidí, jak jsou katolíci ve farnosti v menšině, jak jsou zakřiknutí, ostýchaví, neuvědomělí, jak jsou jejich náboženští protivníci ve farnosti ve většině, jak ti protivníci jsou dobývační, smělí, útoční, bezohlední. Ten pohled pokaždé duje jako víchř do duše Brynychovy a burcuje v ní touhu vlítí těmto dolekaným, neuvědomělým lidem nepřemožitelné katolické sebevědomí.

Brynych přichází v r. 1868 do Prahy. Jako kanovník jest kazatelem na Vyšehradě, a dostává se tak do bezprostředního styku s bezednou náboženskou a mravní bídou velkoměsta a s bezednými jeho náboženskými a mravními potřebami — a Brynych by nebýval Brynychem, kdyby uprostřed těch víchřů byl dovedl netečně stát, kdyby ho to nebylo strhávalo k horečnému podnikání. — Arcibiskupem pražským kardinálem Schönbornem je jmenován předsedou Jednoty katolických tovaryšů — najednou stojí tváří v tvář nejrozmanitějším hmotným a duchovním potřebám

této ohromné armády mladých lidí: jak to zas duje do jeho duše, jak jej to žene do prací, jak vyžebřává po Praze, aby mohl zakoupiti pro tuto jednotu tovaryšů dům a útulek, jak přednáškami, osobním stykem, tiskem chce povznést členstvo, jak probouzí dobro v každém z těch mladých mužů, v němž může odkryti třeba jen jiskerku dobra, jak zbavuje spolek přítěže členů zkažených! — Panem arcibiskupem byl dále jmenován kanovník Brynych ředitelem spolku bl. Anešky České, v němž ušlechtilé paní a dívky stavu měšťanského, učitelského a šlechtického se staraly o chudé. Brynych sám píše o tom: „Ó, jak děkuji Bohu! Dal mi z bližšího názoru poznati, co jest chudoba, dal mi milovati ubohou, často i mravně skleslou chudinu. I v tom spolku dal mi Bůh mluvit k duším dobrým stavů nižších i vyšších.“

A tak bych mohl tuto myšlenku rozváděti dále, ale toto myslím stačí: Brynych neutíkal před mnohotvárnými potřebami života, nýbrž šel k nim pevným krokem, zahleděl se do nich, nechal je působiti na svou duši. Byl ne jako člověk, jenž utíká a tlačí se k teplým kamnům před mrazivými větry života. Nýbrž byl jako člověk, který na vrcholu stojí, a studené větry vztekly do něho bijí a rvou mu šat, a on jim jen pevně odpovídá: „Dujte si, větry! Jste studené, no nechtě! Já jdu dále svou cestou, na niž mě Bůh poslal!“

Tyto víchry potřeb života dovedly jen rozplameniti nové síly a nové touhy v duši Brynychově!

Požehnaná duše, kterou Bůh nechává ošlehávatí a do tváře bičovati ostrými víchry potřeb života!

V čem vidím velikost Brynychovu:

I. Žil pro myšlenku, že náboženství musí pronikati všecky obory života.

Brynych žil v době, kdy v evropských vzdělaných národech vládla zásada, že náboženství je pro kostel; ale když člověk překročí kostelní práh a vstoupí do života a do praktických otázek životních, pak že náboženství musí být ticho! Co člověk odebírá a čte, v jakých je spolcích, jaké má stanovisko k církevně-politickým otázkám, to že je jeho soukromá věc, do toho ať se náboženství nemíchá! A tak byl život odcizen Bohu.

Celou svou duší a s nevyčerpatelnou vytrvalostí a s nadlidskou neohrožeností potíral Brynych tento zhoubný směr, který ve skutečnosti není než praktickým odpadem života od Boha. Plamennými slovy burcoval svědomí:

„Nepostačí, předrazi bratři, práce naše na kazatelně, ve zpovědnici, v kostele; lid musí

býti odvrácen od četby časopisů a knih, v nichž se živí nenávisť proti církvi neb aspoň náboženská lhostejnost, spolky katolické třeba zakládati, činnost charitativní účinněji prováděti, k tomu pracovati, aby škola nebyla vyrvána církvi ke zkáze víry a mravů věřících.“

„Každého muže katolíka prosím: Nebudte katolíky jen v kostele nebo jen pro sebe. Starajte se, aby se slovem a knihou i novinami hájil Kristus a vypuzovalo pohanství z obcí a lidu.“

„Na straně těch, kteří k mírnějším (t. j. k mírnějším stoupencům pokroku) se čítají, se na zachránění víry neděje nic, a mnozí myslí, že něco velikého činí, když lidu obecnému víru přímo neberou. I mezi nimi jsou mnozí, kteří žijí v tom bludu, že pro náboženství jest jen kostel, ale ve veřejném životě se o náboženství jednati nemá. Opakuji, že toto smýšlení je bludem záhubným. Co platno kázati v kostele, když každé slovo kazatelovo venku se maří a to nekřesťanským učením ve vyšších obzvláště školách, děsně se šířícím rouhačstvím a tupením kněžstva, špatnými a nemravnými listy a knihami, znesvěcováním neděl a svátků, nekázni v rodinách, v obcích, bujnými a hříšnými divadly a zábavami... Co platno hlásati zákon Kristův, když světské zákony mnohých zemí o to právě usilují, aby co možná nejméně měly váhy zákony Kristovy a jeho církve? Tu ovšem musí náboženství a s ním i národové hy-

nouti. Proto musí se o zachránění náboženství pracovati i ve veřejném životě."

„Náboženství jen z části patří do kostela... Jinak náleží náboženství také do duše lidské, do školy, do rodiny, do obcí, do země i celé říše, všude tam, kde je člověk.“

Neboť: Odkud vyhnán Kristus, tam stárnutí a zánik — jednotlivců a států!

Brynych dobře ví, jak nesmírně je nutno, aby křesťanství znova proniklo národ. Ví dobře, jakým koncům jde vstříc stát a národy, které lehkomyšlně odhazují víru Kristem tak draze pro lidstvo získanou.

Slyšte žhavá jeho slova:

„Moji milí! nenechte se nijak klamati ani sváděti. Kde není pravdy a milosti Kristovy, tam je zeslábnost, sestárlost, ano až i smrt jednotlivých duší aneb celých národů!... At se tedy namáhá o zvelebení národa kteréhokoli ten, který jen o národnosti mluví, ale na pravdu a milost Kristovu nedbá, ten neobnoví na dlouho sílu národa. At se namáhá sebe více liberál, svobodomyšlník, který proti církvi Kristově mluví a nové pohanství velebí, ten jen zeslabuje národ, neboť pohanství nemůže nikoho sesílit... Kdo z kořene vyvrátiti chce církev a pravdu Kristovu a způsobiti odpad od Boha úplný, ten na místo síly chystá hrob

a smrt národu svému. Takové vlastenectví a takový liberalismus a radikalismus bez Krista množí hříchy v národě. A na věky zůstane pravdou: „Hřích bídné činí národy.“ (Přís. 14, 34.) — Proto prosím a zapřísáhám všechny: Kdo miluje duši svou, nenech se novým pohanstvím seslabovati, o pravdu a milost Kristovu přiváděti. Naopak! Z celého srdce miluj církev Kristovu, tu: jedinec oprávněnou hlasatelku a rozdatelku milosti.“

Jinde mluví Brynych: „Nebylo ještě říše ani národa, aby odpadl od Boha — bez trestu... Nemohu vypočítávati všechny tymetly, kterými nové pohanství šlehá národy. Ale tolik ví dnes každý, kdo jen poněkud se životem národů jest obeznámen, že jak jednotlivými dušemi, tak i celými říšemi zmítá nepokoj... Povstává člověk proti člověku, strana proti straně, národ proti národu. Nepokoj prochvívá celou společností lidskou... Bez trestu neodpadá se od Ježíše Krista, a více bývá trestán, kdo poznaným Ježíšem Kristem a poznanou církví jeho pohrdl, než ten, kdo jej a církev jeho ještě nepoznal a nepřijal.“

Jindy: „Povídají snad dějiny, že se některý národ stal lepším, silnějším, šťastnějším, když ve svém celku přestal zachovávat deset přikázání Božích...? Či snad nepovídají dějiny, že ještě nikdy dobře nebylo žádnému národu, když ve svém celku povrhl přikazy Božími?...“

Národové, kteří deset přikázání nezachovávají, hynou: kteří je zachovávají, žijí a mohutní."

Jindy: „Odkud to, že to nyní ve všech národech vře, že všude jest rozkol, nespokojenost, neštěstí? Odkud tolik nářků na pustnouci mládež, na sesurování mnohých i vzdělanějších mladých lidí, na zdivočelou čeleď? Odkud tolik nářků na sobectví tak mnohých, kteří pod rouškou vlastenectví hledají prospěchy své anebo ukojení ctizádosti své? Odkud tolik nářků na bezohledné hromadění bohatství a vysávání dělníků, na závist, zášť, nevděčnost a při tom záhubná požívavost nižších? Odkud ten nepřiměřený přepych, který ničí blahobyť rodin? Odkud tolik různic, tolik pronásledování, tolik děsných pomluv lidí i nejlepších ve zkažených novinách? Odkud ten nářek na to, že veřejný život jest otráven neláskou, sobectvím, zradou? Odkud ten nářek na zlý příklad nahoře, na špatné zákony; odkud tolik nářku na ohromný náklad na vojsko, na kriminály a podobné věci?... Proto to jest, že se pohrdá zákony Kristovými.

Před Bohem vševědoucím volám k vám: „Nechceme nic jiného, než aby zákony Božími, jak je ohlásil Kristus, vše se spravovalo a to proto, abychom již zde na zemi pokojněji a šťastněji žítí mohli.“

A co pravil Brynych o práci lidí protináboženských v našem národě? Jen dvě místa uvádím, věty, při nichž vlastenci stydně téměř krev v žilách:

„Kdybychom chtěli národ český zničití, právě tak bychom musili začítí, jak se to u nás děje... Opakují! Kdybychom chtěli národ svůj zničití, lépe bychom to ani začítí nemohli.“

Jindy: „Dvakrát nás Čechy Prozřetelnost zachránila před záhubou na přímělu naších svatých patronů — zdaž nás zachová po třetí, nevím.“

Musí konečně přestat pošklebek: „Katolíci jsou pravé ovce, ale blbé ovce!“

Byla bolest, která po léta Brynycha páčila jako oheň, a čím dále tím více páčila. To byl posměšek, který četl tak často v očích nepřátel katolické víry: „Katolíci jsou pravé ovce, ale blbé ovce.“ Kolik let se pod trýzní této výtky, vržené sebevědomým jinověrcem po katolících, svíjela v bolestech Brynychova duše!

Ano, mnozí katolíci byli v otázkách víry jako ovce bojácni, dolekani, zmateni, neteční. S trpkostí to zjišťoval Brynych:

„Jako profesor bohosloví v Hradci Králové trávíval jsem svátky i část prázdnin v Proseči, kde žije mnoho evangelíků. Zpozoroval jsem brzy, že lid evangelický je smělý a v náboženském ohledu bojovný, kdežto katolíci ukazovali chabost, nesmělost, nestatečnost a s ve-

líkou lhostejností zaprodávali víru svou.“ —
Jindy: „Vím, že mezi námi jest mnoho neuvě-
domělých, ospalých, bázlivých, na obě nohy
kulhajících.“

To je známkou českého katolicismu, že
je v něm tolik povah slabých, které pro víru,
k níž se přiznávají, nechtějí ani prstem hnout!
Žádejte po těchto slabých, povrchních, věčně
kolisajících povahách, aby hájily víry!

Kdybych pro ty duše povrchní, lenošné,
každé oběti pro svou víru se štítící, podle
své víry nežijící, za svou víru se veřejně sty-
dící duše, kdybych pro ty mrtvé duše měl
naléztí přiměřený výraz, nejpřílehavěji bych
to vyjádřil: KATOLICKÁ SHNILINA...

Či se vám zdá ten výraz moc krutý?
Ano, je ostrý. Ale co je nejsmutnějšího: je
pravdivý!

Ale dobrá: zdá se moc krutý ten výraz.
Tak užijí jiného: KATOLICKÉ MALOMO-
CENSTVÍ. Představ si malomocenství — za-
hňívající údy, zahňívající tvář, odehnilé a od-
padlé prsty a jiné části těla a všeobecnou
zmalátnělost a neschopnost činnosti. A teď
považ: naše země jsou v silné míře zachvá-
ceny NÁBOŽENSKÝM MALOMOCENSTVÍM.

Toho katolického malomocenství, té ka-
tolické chabosti viděl Brynych kolem sebe
tolik...

Ó nevěro, kde jsou důkazy tvé?

Brynych dobře nablíží, jak neoprávněná je tato slabost katolíků. Dobře ví, jak ubohé jsou důkazy, o něž se opírá nevěra; jak slabounký je tedy led, na němž provádí nevěra a lhostejnost náboženská své divoké tance. Ví také, kolik povrchnosti, ba často kolik i mravní zbabělosti a mravní špatnosti za moderním bojem proti náboženství stojí!

„Proč je nyní tolik odpůrců učení Kristova? — Proto, moji milí, že nechtějí činiti vůli Otce nebeského, že nechtějí tak živi býti, jak svaté náboženství naše přikazuje. Kdyby naše veliké náboženství hovělo lidské pýše, žádostem těla i očí, tu by o mnoho méně odpůrců mělo. A to jste snad již sami pozorovali, že právě to pravé, to katolické křesťanství nejvíce odpůrců má. A proč je to? Protože právě katolické náboženství nejrozhodněji žádá od lidského rozumu, od lidského srdce a od lidské vůle pokoru!“

Ano, kolik je mezi těmi, kdo Kristovu církev zavrhuje, často pýchy! O kolika platí slovo Brynychovo: „To jsou pyšní učenci anebo i nadutí, neučení lidé, kteří však myslí, že jsou učení a vzdělaní. A poněvadž pyšní jsou ti i oni, zavrhli v srdcích učení Krista Pána a domnívají se, že oni vědí něco lepšího, nežli Kristus Pán sám.“

A o mnohém studovaném člověku, jenž se církve straní nebo církev potírá, platí jiné slovo Brynychovo: „Naše intelligence je příliš pohodlná, aby si dala práci se studiem pravdy křesťanské.“

Statečně ukazuje Brynych duším kolisajícím, že křesťanská pravda je plně zaručena Kristovým křížem a zmrtvých vstáním: „Proč by tě, ó křesťane, mělo zarážeti slovo nevěry nebo posměchu? Nikoho není, kdo by byl k potvrzení svého učení předpověděl, že bude ukřižován a vstane z mrtvých — a pak skutečně ukřižován byl a z mrtvých vstal! Ó nevěro! Kde pak jsou důkazy tvé, kde jest pravda tvá? Ó hlasatelé bludů, kde jest váš kříž a vaše z mrtvých vstání?“

Směle Brynych staví na pranýř zločin, jenž se u nás páchá s podáváním dějin: „Dějepis našim novohusitům a lžisvobodomyšlníkům jest pouhým skladištěm, z něhož vybírá se jen to, co se jim do krámu hodí, ať je to pravda nebo není... V pravdě dnes žádné vědy nezneužívá se tou měrou jako historické. Jest to nejsnadnější, protože z 10.000 čtenářů nebo posluchačů jsou ty prameny dějepisné přístupny málokterému, a sotva jeden má tolik času a vzdělání, aby si je vyhledal a jim porozuměti mohl.“

A proto dodnes v nesčíslných knihách snižuje se všechno, co je katolické, a do nebe se velebí vše, co je českobratrské a prote-

stantské, uvádím ještě jeden britký posudek Brynychův: „V našich dějepisech obyčejně je kněz, biskup, papež nestvůrou; protestant a pastor hotovým světcem.“

Proto: Burcujme! Potřebujeme katolicismus uvědomělý, neohrožený, činný, dobývající!

Život Brynychův byl boj proti tomuto katolicismu mdlému, spícímu. Burcoval kolem sebe katolicismus nový: katolicismus uvědomělý, neohrožený, podnikající, dobývající!

Své kněži prosil: „Bratři, necht nechabuje horlivost vaše v kostele, ve školách, ve spolicích, slovem a tiskem. Nešetřme peněz k tomu potřebných. Podporujte naše podniky v poslední vůli, odkazy na ně pamatujte!“

Své věřící prosí hned při nastoupení svého biskupského úřadu: „Vzdejme se nečinnosti! Jděme zmužile vstříc odpůrcům Kristovým! S námi je Bůh! Heslem našim je jméno Maria; vůdcem našim je svatý Jan z Nepomuku! Nad námi stráž mocnou drží svatí patronové naši!“

A když svolával biskup Brynych pastýřským listem diecéšní sjezd katolíků do Hradce Králové, když v tomto listu odůvodnil nezbytnost tohoto sjezdu a neohroženě předpovídal boje, jimiž protivníci Kristovi budou proti sjezdu, zakončil plamennou výzvou ke katolíkům;

„Strachu jejich se nebojte... Kdo jen můžeš, vzhůru na sjezd do Hradce! Kdo miluješ národ svůj, nedáš mu dále hynouti odpadem od Krista Pána, dle sil svých přispěješ k tomu, aby se nám vrátil zpět odmítnutý Kristus, Syn Boží, a s ním zase pravá vzdělanost, pevná mravnost, nestranná svoboda, svatý pokoj, ano i hojnost věcí pozemských.“

Touha, kterou byl Brynych vnitřně hnán:

„Ó kéž bych mohl navrátiti všem Krista!“

Hned když se stal biskupem, mluvil Brynych ke své diecési:

„Před očima mnohých skryto jest, co lidstvu nyní vlastně schází. Schází nám Kristus. Kristus schází v tak mnohých zemích zákonům, Kristus schází všude školám, rodinám, obcím, národům... Lidstvu se hledělo namluviti, jen až se zřekne Krista, pak že teprv nastane blaho a štěstí a pokoj. Zatím ale každý jen poněkud soudný vidí, že se vše děje naopak. Mravnost klesá, lidstvo s obavou hledí vstříc budoucnosti, která dle soudu samého svatého Otce našeho nám chystá bouře děsné, převraty zákazonosné, spousty nesmírné... Ó kéž bych tedy mohl navrátiti všem Krista, kéž bych

mohl k tomu působiti, aby v mé diecési všude a ve všem rozhodoval Kristus!"

„Obnovit národ Kristem“: jak drahá byla tato myšlenka Brynychovi! Věděl, že bez obrození náboženského nelze čekati zlepšení poměrů. Kolikrát to slovo „O b n o v a“ vyslovily jeho rty! S jakou žízni toto slovo vycházelo z jeho duše!

V čem vidím velikost Brynychovu:

II. V jeho velkorysém plánu na obnovu křesťanství v národě.

Biskup Brynych nejen vycítil základní potřeby náboženské u nás; dovedl též — a to je ještě důležitější — načrtnouti i velkorysý plán, jak těmto nebezpečím čeliti všemi směry; ba dokonce — a to jest nejdůležitější — dovedl tento velkorysý plán také velkoryse a obětavě prováděti.

Pravil mi kdysi vysoký důstojník, jež zajímala Brynychova práce: „Mně připadá Brynych jako maršál Foch; jako Foch v nejkritičtější chvíli vycítil situaci a načrtl záchranný plán a tento plán úspěšně prováděl, tak i biskup Brynych ve chvílích osudových pro náboženství a pro národ označil prostředky, které, kdyby v Čechách a na Moravě jich byli obětavě použili, mohly přivoditi záchranu

ve mnohém směru; a Brynych uměl to, co navrhoval, také obětavě prováděti. Brynych byla ženiální duše.“

O kolik desetiletí předběhl Brynych svou dobu! Prostředky, jichž dnes katolicismus pro svůj rozvoj používá váhavě a chabě, již před 40 roky uvedl Brynych ve svěží a smělou činnost ve svém obvodu!

Hned když nastupoval svou biskupskou úlohu, byl jeho pracovní program v základních obrysech již hotov:

„Jakou máme zbraň? Proti slovu máme slovo, proti knize nebolistu musíme dáti knihu nebolist, proti spolku musíme postaviti spolek, proti činnosti činnost, proti penězům peníze, proti zášti a fanatismu musíme dáti lásku a klidnou odhodlanost.“

Proti slovu slovo.

Co se Brynych ve svém životě nakázal na kazatelkách, při různých slavnostech náboženských, při birmování v promluvách k birmovancům, když rok jako rok přes 50 dní v roce prodlel na visitacích v diecési, při konferenčních řečích ve větších městech své diecése, při přednáškách v různých katolických spolecích! Kolik to bylo za těch necelých de-

šet let pastýřských listů, v nichž biskup Brynych mluvil k věřícím své diecése, a jež byly takové, že jimi zapaloval všude ohně na horách! Jak se staral Brynych, aby v jeho diecési bylo i dosti jiných řečníků, aby šířili světlo v duších! Brynych dobře věděl, že živému slovu byla Bohem samým vštípena moc nevyrovnatelná a nenahraditelná!

Proti knize knihu. Proti listu list.

Není snad předmětu, k němuž by se Brynych byl vracel ve svých projevech a pracích tak často a s tak žhavým důrazem jako k tisku. Vždyť věděl, že pro moderní lidstvo je tisk stromem života, s něhož si každý trhá, a s něhož si trhá buď prokletí a zkázu — anebo nesmírné požehnání!

„Kdo chce náboženství v celé jeho síle poznati, musí kázání poslouchati, knihy a spisy o náboženství jednající čísti. A tu musím nepokrytě říci, že se obzvláště v městech a vůbec tam, kde jest větší zámožnost, velmi často o náboženství nejméně slyší a nejméně čte. Což divu pak, že právě tam jest největší lhostejnost, ne-li nevážnost k náboženství. — A proto, nejmilejší, napomínám vás, abyste se za pomoci svých duchovních přece poohlédli, zdaliž se taky tisknou knihy, které o náboženství poučují. Nemyslím však jen na knihy nábožné, nýbrž myslím více na knihy, listy a noviny, které

ukazují nejen pravdu našeho náboženství, nýbrž též poučují, jak se ve světě smýšlí, co se kde děje a podniká buď proti náboženství nebo pro náboženství, a jak právě tím, že náboženství ze srdce mizí, svět celý je znepokojen, rozrušen a jako k nějakému zhoubnému výbuchu připraven.“

Požehnáním je tisk dobrý: „Vzpomínám na jeden veliký, památný děj, který se odehrál v Betlémě. Panna Maria se sv. Josefem dlouho hledali nocleh, a konečně musili v noci z města jíti ven a ve chlívě hledati útulek. A hle! Z tohoto chlěva vytrysklo světlo světa, tam narodil se náš Vykupitel. — A tak mi to připadá i s tou naší katolickou literaturou. Jest odstrkována, tupena, jest popelkou, a mnozí by ji nejraději viděli někde na smetišti, ale doufejme, že s pomocí Boží vynikne, obrodí život katolický, a víra katolická oblaží národ náš.“ —

Proto jako zvláštní povinnost ukládá biskup Brynych svým kněžím, aby šířili tisk: „Prosím Vás celým srdcem svým, věnujte pastýřskou péči svou této věci nanejvýš důležité... Nespokojte se pouze s odporučováním, nýbrž pracujte přímo, aby dobré časopisy v osadě vaší se šířily. Kéž by nebylo jedné farnosti, kde by nebylo knihovny obsahující knihy odporučení hodné. Bratři moji, co zbývá nám tu ještě práce — zvláště v našich městech!“

Biskup přísně stanoví na pranýř netečnost inteligence v otázce dobrého tisku: „Tisk jest vinou inteligence takovým, jakým právě jest. Lid ho opravití a zdokonaliti nemůže... Dnes se strany inteligence poměrně velice málo se na podporu tisku obětuje, a proto také výsledky jsou podle toho.“

Tak důrazně biskup Brynych o tisku mluvil. Ale jak pronikavě pro tisk Brynych také pracoval. Když viděl na počátku své činnosti, že lid pro čtení těžkých poučných článků není ještě dosti zralý, psal ve formě působivých povídek, a dosud si člověk rád přečte jeho „Otevřené oči“, „Soupeře Boží“, „Dilo lidí“, „Slovo kříže“, „Naše vesnice po r. 1860“, „Kříže a kalichy“. Lid katolický je chudý; Brynych to vidí, a proto nestydí se založiti sbírku dvoukřejarových brožur „Slova pravdy“, a nepokládá jako kanovník vyšehradský pod svou čest sám napsati řadu těchto brožur. Ví, jaký význam měl tehdy v rodinách kalendář; proto sám vydává kalendář „Meč“. V Hradci Králové zakládá dům Adalbertinum — jméno dle sv. Vojtěcha, šířitele víry — a tam pracovala družstevní katolická tiskárna, tam se tiskl časopis „Obnova“, do něhož biskup týden jak týden psal daleko široko čtené úvodníky, tam se tiskl „Štít“, lidový týdeník, jenž vycházel v 27.000 výtiscích, tam se tiskly brožury „Časové úvahy“ s nákladem 5—15 tisíc výtisků.

Viděli jste, jak na jaře kolem vesnice všude, kam se rozhlédnete, na rolích rozorávají pluhý půdu pro setí? Tak ty tisíce výtisků, jež se z Hradce a z Prahy zásluhou Brynychovou rozcházelý týden jak týden mezi lid, na všech stranách kypřily půdu pro simě Boží...

Proti spolku spolek.

Brynych viděl, jakou strašnou mocí v moderním životě je spolek. Proč by církve neměla použití tohoto moderního nástroje, jenž přece může státí nejen ve službách zla, nýbrž i dobra!

„Založeny jsou v diecési naši přemnohé již spolky, nejen zbožné, nýbrž i nanejvýš užitečné spolky mužů a jinochů, kde členové jsou poučováni o věcech náboženských a cvičeni ve statečnosti křestanské. Kéž by nebylo jedině farnosti v diecési naší bez takového spolku; kéž by spolky již existující nepozbyly první své horlivosti; kéž by kněží, kteří je vedou, nedali se zastrašiti přemnohými obtížemi, mně dobře známými, nebo snad počátečními nezdary — od práce.“

„Pak se pozná, že Bůh skrze katolické muže a jinochy ve spolky sdružené staral se o vzkříšení víry svaté, bez níž není pořádku, není blaha... A proto zvedám, Hospo-

*díne, ruce své i srdce své k Tobě a volám...! Žehnej zvláště spolkům katolickým, at zkvěta-
jí, at jsou tím, čím býti mají, totiž vysvobodite-
li, od zhouby nevěry a zkázy nemravnosti."*

*Ale Brynych ví, že význam mají jen spol-
ky, v nichž vládne dobrá křesťanská mravnost
a kázeň: „Kdo jidášem jsi, kdo odvrácení od
světa sám potřebuješ, do obrácení světa se ne-
pouštěj, ale hleď, abys ty nejprve se opravil ...
A co takto o jednotlivcích dím, to necht u-
váží naše spolky. Jen Kristem opravdu pro-
niknutý spolek může přispěti k obrácení svě-
ta. Spolek zesvětačilý lépe aby ne-
byl. S katolicismem zliberalisovaným nikam se
nedo jde."*

*„Spolky naše katolické, i k vám volám:
Bez pravdy a milosti Boží nepřispě-
jete k obnovení národa!"*

Proti činnosti činnost:

**Budování „ústředních elektráren“ katolického
života.**

Viděli jste již ústřední elektránu, odkud
všemi směry se rozvádí elektrický proud do
tisiců vesnic a měst a do milionů lamp na uli-
cích, v domácnostech, ve školách? Kdyby ne-
bylo ústředí elektrárenských, kdyby nebylo

proudu, co by pomohly žárovky a veliké lampy obloukové?

Brynych viděl, že náboženský život potřebuje též „ústředních elektráren“, odkud by se proud náboženského života rozváděl do všech i nejdlehlých koutů. Proto svolával do Hradce velmi dobře připravené sjezdy katolíků, aby tam duše se vzpružily k novému hrdému katolickému sebevědomí, aby nabyly orientace v těžkých časových otázkách, aby se vrátily domů nabitý novou horlivostí, novou radostí, novým nadšením. Proto buduje dále Brynych v Hradci i po diecési katolické domy, aby se tak vytvořila ohniška, odkud by se rozváděla katolická činnost do celého okolí.

Plně na výši doby mají stát katolíci i ve veřejném katolickém životě!

Katolíci, neutloukejte katolicismus svou nesvorností!

Jednu věc musím zde ještě zvlášť vytknouti:

S velikou bolestí hleděl biskup Brynych na nesvornost v katolickém táboře. Na př. v jednom dopise svému příteli faráři Kopecnému si stěžuje:

„Vůdci“ našeho katolického života správně: živoření — pohoršlivým způsobem návzá-

jem se potírají. Každá taková rána jednoho do druhého je rána do náboženství a rána — do mé duše, která se vzdává tak naděje, že bude tak něco provedeno.“

Opravdu: VELIKÝ český biskup!

Ještě řadu vzácných rysů z povahy a činnosti biskupa Brynychy bych zde rád uvedl. Ale není místa v této malé brožurce.

Jeden rys bych však přece ještě rád aspoň naznačil. Brynych vroucně miloval svůj národ. Ovšem tou láskou, o níž je psáno: „Duší pravého vlastence není zášť, nýbrž láska.“ Jak tato láska pudila Brynychy, aby upevňoval v národě to, co je nejbezpečnějším zajištěním národního štěstí! „Prohlédám do budoucnosti, chci, aby můj národ, silný věrou a mravností, co nejméně utrpěl škod v časech budoucích.“ „Toto je má politika: zachování víry v Boha a Krista drahému národu našemu a tím i zachování národa.“ Jak neohroženě se dovedl Brynych zastati svého národa na povolaných místech:

Uprostřed nesmírných překážek a nepřetržitého pronásledování šel Brynych po všechna ta léta, co byl biskupem. „Kněžím nebude veselo v tom novém světě,“ napsal kdysi jako kněz; a zkusil na sobě sám, že biskupům

teprve nebude veselo v tom novém světě! Jeho biskupská mitra byla ovinuta korunou trnovou. Ale ty hory překážek nezdrtily jeho apoštolského ducha. Ani nezchladily jeho katolického sebevědomí. Až do posledního vzdechnutí drželo je vysoko nad vodami ono přesvědčení, jež vyjádřil kdysi v pastýřském listu z r. 1894: „Ó, mluvte si proti mně cokoliv, posmívejte se třeba ještě víc; mluvte o něčem, čeho neznáte, posmíváte se něčemu, co jste nezkusili. Mým podílem nejdražším jest Kristus, jemu jsem živ, jemu umírám.“

„Veliká doba potřebovala velikého ducha, Bůh jí jej dal v biskupu Brynychovi,“ praví jeden z jeho žáků.

Ano: Brynych byl velikým darem Božím našemu národu.

Teď zbývá jedno: uvéstí ve skutek ideály Brynychovy!

Imprimi potest. Praga 10. Sept. 1932, P. J. Haderka, Sup. Prov. C. Ss. R. Imprimatur Nr 16 225, Olomucii 12. Sept. 1932. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„Životem“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předpláci se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům v Hlučíně ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. Mor. Ostrava. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozká 8.

Co píše nekatolik o sbírce „ŽIVOTEM“:

Chtěl bych Vám totiž poděkovati za Vaši záslužnou práci, kterou konáte vydáváním spisků „Životem“ (úvahy náboženské, výchovné a sociální), protože se v nich dovidám věci, které považují za největší Stěstí a Milost, které se nám může v tomto pozemském žití dostat, cestu „k Pravdám Božím“.

Jak ohromné počty bloudících duší by mohlo naléztí svůj vytoužený klid, kdyby mohly býti skutečně vhodné poučeny a zachyceny býti na cestu — ku království Božimu — Kristovu. A jako, že pevně věřím, že jen obětavostí církvi může se udržovati a šířiti ta krásná Pravda, že Ježíš Spasitel, Otec a Duch Svatý jest ten nejpotřebnější cíl, k němuž lidstvo spěje, cítím potřebu toho, aby i veškeré křesťanstvo se sjednocovalo. Jest jisté, že lidstvo i všechny církve, mezi nimiž i římsko-katolická, Vaše jest na neustálém vývoji a že jen ta bude pravou — (Církev) která skutečně pravou cestou se bude ubíratí. Vydávání Vaší sbírky „Životem“ považují za velice vhodné protože může poučovati i věřící křesťany z jiných církví že jest a bude třeba sjednocení jakého si přeje též sv. Otec Pius XI. v Římě.

Jak zajisté Vám bylo dříve častěji dokázáno, totiž, že způsob prodeje v lištách v chrámech u vchodu jest vhodný a účinný chci Vám též sděliti, že na své cestě za zkušenou Pravdou Boží jsem též vešel do jednoho chrámu zde v P. a od zakoupení prvních spisků pravidelně budu si kupovati a hledati po čem má duše toužít.“

O mešní knížečce pro děti.

O mešní knížečce pro děti píše J. Merell ve „Věstníku kat. duchovenstva“: Pro hromadné rozšíření hodi se ještě lépe „Mešní knížečka pro děti“, která vyšla ve sbírce *Zivotem* (čís. 121). Obrázky jsou kolorované a její nepatrná cena 50 hal. umožní všem dětem, aby si ji zakoupily. Jestliže tiskoviny této sbírky vykonaly již veliký apoštolát u všech stavů, pak jistě mešní knížečka bude apoštolem u dětí. Pro výchovu dětí k aktivní spoluúčasti na mši sv. je to pomůcka jedinečné tohoto druhu.

Domáci malou knihovnu

máte, koupíte-li si prvních šest ročníků sbírky

„ŽIVOTEM“

v celoplátěné vazbě i s úplným rejstříkem

prvních pěti ročníků

za 96.— Kč.

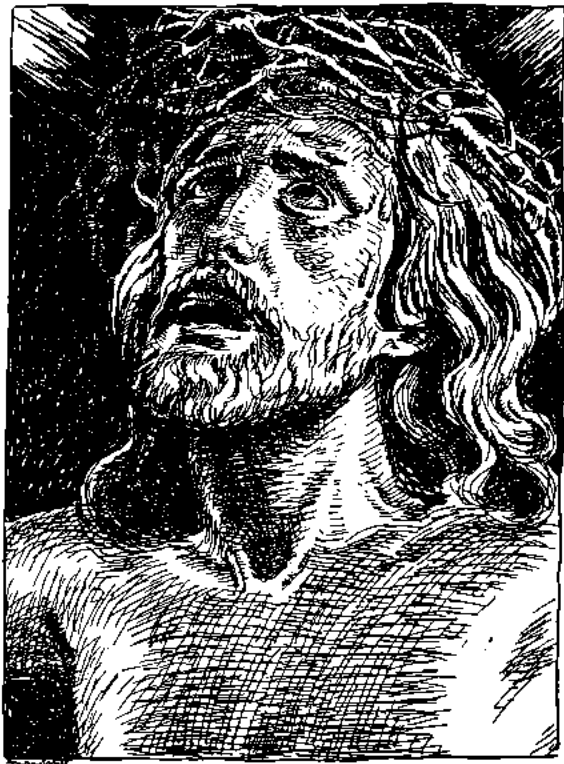

II. VYDÁNÍ.
„Životem“ č. 170.

Ročník VIII.

Cena 50 hal.
Číslo 2.

VELKÝ PÁTEK

Velký pátek — nejtruchlivější den pro věřícího křestana. Církev slaví bolestné výročí smrti svého Spasitele. On, jednorozený Syn Boží, Otcí rovný svou velebností a slávou, dobrovolně umírá dnes na kříži za naše hříchy.

Viz, jak nekonečná je boží Spravedlnost, která takové zadostučinění bere za viny lidstva — ale jak nekonečné je též boží Milosrdenství, které tolik pro nás učinilo. Lítost, soucit a láska ozývá se dnes v srdci křestana a on v úctě kleká před křížem Páně. K zmučenému Spasiteli, visícímu na kříži, obrací se dnes jeho oko i srdce, proto církev zřiká se dnes, jedinkrát v roce, nekrvavé oběti mše sv., aby vyjádřila svůj hluboký smutek.

Také veškerá bohoslužba velkopáteční má tento smuteční, bolestný ráz. Kněží oblékají černá roucha jako při pohřbu, chrám je pustý a zbaven všech ozdob, svatostánek prázdný i věčná lampa zhašena. Jen zahalený kříž stojí na oltáři. Neozývá se dnes veselý hlas zvonku, i varhany mlčí. To vše má vzbuditi velkopáteční náladu i v naší duši: tichou bolest a soustrast se Spasitelem a zkroušenost srdce.

•

Počínají služby boží. Na oltáři nehoří ani jediná svíce. Za hlubokého mlčení vycházejí kněží k oltáři. Beze slova vrhají se tváří na stupně oltáře a modlí se. Po chvíli vstávají a jeden z nich počíná čtení velkopáteční. Je to

1.) proroctví Oseášovo o smrti příštího Vykupitele a 2.) čtení z II. knihy Mojžíšovy o beránku velikonočním, který předobrazoval pravého Beránka božího. Ale církev dlouho neprodlévá u těchto proroctví a brzy předvádí nám i jejich 3.) naplnění čtením pašijí sv. Jana.

I. Čtení velkopáteční.

Proroctví Oseášovo.

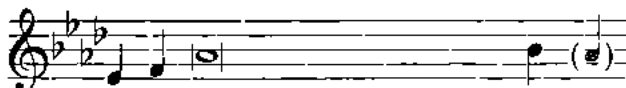
Toto praví Hospodin: „V tísní své z rána zdvihnou se ke mně, řkouce: „Pojďme a vraťme se k Hospodinu, neboť on nás rozšlehal, on uzdraví nás, on nás poranil, on vyhojí nás. Navrátí nám život po dvou dnech, třetího dne vzkřísí nás a žítí budeme před jeho tváří. Budme moudří, snažme se, abychom poznali Hospodina; jako zora jistě on vysvitne, přijde nám jako déšť ranní a jako déšť pozdní na zemi.“

(Ale Bůh váhá a nevěří lidu, který tolikrát sliboval, že se vrátí k němu, a zase sliby zrušil.)

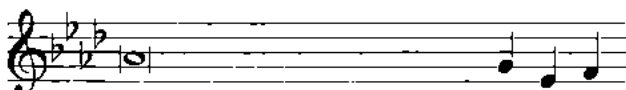
„Jak s tebou naložit, Efraime? Jak s tebou naložit Judo? Vaše láska jest prázdná jako ranní mráček, jako rosa, která záhy prchá. Proto bil jsem se skrze proroky, zabíjel jsem je slovy úst svých. Trest na tebe jako světlo vyjde, neboť lásku jsem chtěl a ne obět, znalost Boha spíše než celopaly.“ (Oseáš 6.)

Zpěv.

(Pohled' v duchu na ukřižovaného a modli se):

1. Hospodine, slyšel jsem slova tvá a bál jsem se

bleděl jsem na Tvé dílo a zdě - sil jsem se.

2. Mezi dvěma živými se z j e v u j e š, * a jak se léta blíží, dáváš se poznati a jak čas přichází, se u k a z u j e š.

3. Až hněvem tvým duše moje celá se zachvěje, * vzpomeň svého milosrdenství.

4. Bůh přichází s Libánu a Svatý s hory Sinaj, * sláva jeho nebesa zahaluje, a velebnosti jeho plna je země. (Habak. 3.)

Modlitba.

Kněz: Modleme se — Oremus.

Jáhen: Padněme na kolena — Flectamus genua.

Podjáhen: Povstaňte — Levate.

Bože, od něhož Jidáš trest za svou vinu a lotr odněnu za své vyznání obdržel, dej, ať i my zakusíme tvé slitovnosti: Jako Pán náš Ježíš Kristus, za svého utrpení oběma, jak si zasloužili, odplatil, tak račiž On též nás po blouzení starého člověka zbaviti a uděliti nám milost svého vzkříšení, jenž s tebou živ je a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

O beránku velikonočním.

Hospodin pravil též v Egyptě Mojžíšovi a Aronovi: Tento měsíc bude vám počátkem měsíců; bude prvním mezi měsíci roku. Mluvte k celému shromáždění synů Israelových a řete jim: Desátého dne tohoto měsíce vezmi každý pro svou rodinu, pro svůj dům beránka. Je-li však počet (rodiny) menší, než kolik by stačilo snísti beránka, ať se přibere z nejbližšího sousedství tolik osob, kolik by stačilo ho snísti. Budiž pak beránek ten bez chyby, sameček, roční; dle toho řádu smíte vzíti též kozelce. Budete ho chovati až do čtrnáctého dne tohoto měsíce, načež večer ho bude celé shromáždění synů Israelových obětovati. Ať vezmou z jeho krve a pomazou jí obě veřeje a horní podvoje domů, ve kterých budou ho požívatí. Ať jedí noci té maso pečené na ohni a nekvašené chleby s polními

saláty. Nesmíte jísti z něho nic syrového, ani ve vodě vařeného, nýbrž jen to, co jest na ohni upečeno; také hlavu s nožkami a droby sníte. Nic nesmí z něho zůstati do rána; kdyby něco zbylo, zničíte (to) ohněm. Budete pak jísti jej takto: Majíce bedra opásána, obuv na nohou a hole v rukou, budete jísti rychle, jeť fase (to jest přejítí) Hospodinovo. (II. kn. Mojž. 12.)

Zpěv.

(Spasitel nařiká pro zradu Jidášovu a zlobu židů.)

1. Vysvobod mě, Pane, od zlých lidí, násilníkům rač mě vytrhnouti.

2. Těm, kteří mají záměry zlé ve svém srdci, každodenně útoky podnikají.

3. Ostří jazyky své jako hadi, zmijí jed jest pod jejich rtoma.

4. Chraň mne, Pane, bezbožníkovy ruky a lidí nešlechetných uchovej mne, těch, kteří chtějí podrazit mi nohy.

5. Zpupní na mne tenata poličují, provazy na osidlo roztahují, podle cesty kladou mi léčky.

6. Říkám Hospodinu: „Bůh můj jsi ty, vyslyš, Hospodine, hlas úpění mého.

7. Hospodine, Pane, silná má spása, zastíňuj hlavu moji v den boje.

8. Nedávej mne, Pane, na pospas chrtům mým, nedopusť, aby své záměry vykonal!

9. Kéž hlavu nezdvihají, kdož obkličují mne, svízel, ježž zamýšlejí, ať zavalí je.

10. Ano, zbožní chválit budou tvé jméno, spravedlivci přebývat před tvou tváří. — (Žalm 139.)

Pašije podle sv. Jana.

Ježiš zajat od Židů.

Za onoho času Ježiš vyšel s učedníky svými za potok Cedron, kde byla zahrada, do které vešel on i učedníci jeho. Věděl však o tom místě i Jidáš, který ho zrazoval, neboť Ježiš scházel se tam často s učedníky svými.

Jidáš tedy pojav četu (vojáků) a služebníky od velekněží a farizeů, přišel tam se svítilnicami a pochodnicemi a zbraní. Ježiš pak věda všechno, co na něj mělo přijíti, vyšel (jím vstříc) a řekl jim: „Koho hledáte?“ Odpověděli jemu: „Ježiše Nazaretského.“ Řekl jim Ježiš: „Já jsem to.“ Stál pak s nimi též Jidáš, který ho zrazoval. Jak jim tedy řekl: „Já jsem to,“ ustoupili zpět a padli na zem. I otázel se jich opět: „Koho hledáte?“ Oni pak řekli: „Ježiše

Nazaretského.“ Ježíš odpověděl: „Rekl jsem vám, že já jsem to. Hledáte-li tedy mne, nechte těchto, ať odejdou.“ Aby se naplnilo slovo, které řekl: „Neztratil jsem nikoho z těch, které jsi mi dal.“ Tu Šimon Petr maje meč, vytašil jej a udeřil služebníka veleknězova a uťal mu pravé ucho. Bylo pak jméno služebníka toho Malchus. I řekl Ježíš Petrovi: „Schovej meč svůj do pochvy. Nemám-liž píti kalich, který mi dal Otec?“

Ježíš před Annášem a Kaifášem.

Tu četa a tisícník a služebníci židovští jali Ježíše a svázali ho.

I přivedli ho nejprve k Annášovi, neboť byl tchánem Kaifáše, kterýž byl nejvyšším knězem toho roku. Byl to (onen) Kaifáš, který dal Židům radu, že jest užitečno, aby jeden člověk zemřel za lid.

Šel pak za Ježíšem Šimon Petr a jiný učedník. Tento učedník byl znám nejvyššímu knězi a vešel s Ježíšem do dvora nejvyššího kněze, ale Petr stál u dveří venku. I vyšel učedník druhý, jenž byl znám nejvyššímu knězi, a promluviv s vrátnou, uvedl (tam) Petra. Tu děvečka vrátná pravila k Petrovi: „Nejsi také ty z učedníků toho člověka?“ On řekl: „Nejsem.“ Stáli pak tam služebníci a sluhové

u ohně, poučvadž byla zima, a ohřivali se; byl však s nimi také Petr stoje a ohřivaje se.

Velekněz tedy otázal se Ježiše o jeho učednících a o jeho učení. Ježiš mu odpověděl: „Já jsem mluvil světu zjevně; já jsem učil vždy v synagoze a ve chrámě, kde všichni židé se scházejí, a tajně jsem nemluvil nic.“ Proč se mne ptáš? Zeptej se těch, kteří slyšeli, co jsem mluvil; hle, ti vědí, co jsem já mluvil.“ Když však to pověděl, jeden ze služebníků, stoje tu, dal Ježíšovi políček řka: „Tak-li odpovídáš nejvyššímu knězi?“ Ježiš mu odpověděl: „Mluvil-li jsem zle, vydej svědectví o zlém; jestliže však dobře, proč mě tepeš?“

I poslal jej Annáš svázaného k nejvyššímu knězi Kaifášovi. Stál pak Šimon Petr a ohřival se. I řekli jemu: „Nejsi také z učedníků jeho?“ On zapřel a řekl: „Nejsem.“ Dí mu jeden ze služebníků nejvyššího kněze, příbuzný toho, jemuž Petr uťal ucho: „Zdali jsem tě já neviděl s ním v zahradě?“ Tu zapřel Petr opět a hned kohout zazpíval.

Ježiš před Pilátem.

I přivedli Ježiše od Kaifáše do soudní síně. Bylo ráno; a oni nevěšili do soudního dvora, aby se neposkvrnili, nýbrž aby mohli jíti z velikonočních obětí. Tedy Pilát vyšel k nim

ven a řekl: „Kterou žalobu vedete proti člověku tomuto?“ Odpověděli mu: „Kdyby tento nebyl zločinec, nevydali bychom ho tobě.“ I řekl jim Pilát: „Vezměte ho vy a podle zákona svého sudte jej.“ Tu řekli mu Židé: „Nám nepřísluší zabít nikoho.“ Aby se naplnilo slovo Ježíšovo, které byl pověděl naznačuje, jakou smrtí má umřítí.

Pilát tedy vešel opět do soudní síně a povolal (k sobě) Ježíše a řekl jemu: „Ty jsi král židovský?“ Ježíš odpověděl: „Sám-li od sebe to praviš, či-li jiní pověděli o mně?“ Pilát odpověděl: „Zdaliž jsem já Žid? Národ tvůj a velekněží vydali mi tebe. Co jsi učinil?“ Ježíš odpověděl: „Království mé není z tohoto světa. Kdyby z tohoto světa bylo království mé, služebníci moji bránili by, abych nebyl vydán Židům; ale království mé není odtud.“ I řekl mu Pilát: „Tedy králem jsi ty?“ Ježíš odpověděl: „Ano, já jsem král. Já jsem se k tomu narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo jest z pravdy, slyší hlas můj.“ Di mu Pilát: „Co jest pravda?“

A když to pověděl, vyšel opět k Židům a řekl jim: „Já na něm žádné viny nenalézám. Jest však u vás obyčej, abych vám propustil jednoho (vězně) o velikonocích. Chcete tedy, abych vám propustil krále židovského?“ I vzkřikli opět všickni řkouce: „Ne toho, nýbrž Barabáše.“ Byl pak Barabáš lotr.

Tu Pilát vzal Ježíše a dal ho zbičovat. A vojáci, spleťše korunu z trní, vložili mu ji na hlavu a přioděli ho rouchem šarlatovým. A přicházeli k němu a říkali: „Zdráv buď králi židovský!“ A dávali mu poličky.

I vyšel Pilát opět ven a řekl jim: „Hle, vedu vám ho ven, abyste poznali, že na něm žádné viny nenalézám.“ (Tu vyšel ven Ježíš nesa korunu trnovou a roucho šarlatové.) I řekl jim: „Ejhle, člověk!“ Jak ho tedy uzřeli velekněží a sluhové, zvolali: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“ Dí jim Pilát: „Vezměte ho vy a ukřižujte, neboť já na něm viny nenalézám.“ Židé mu odpověděli: „My máme zákon, a podle zákona má umřít, neboť se činí Synem Božím.“

Když Pilát uslyšel toto slovo, obával se více. I vešel opět do soudní síně a řekl Ježíšovi: „Odkud jsi ty?“ Ale Ježíš nedal mu odpovědi. I řekl mu Pilát: „Se mnou nemluvíš? Nevíš-li, že mám moc tebe propustiti a mám moc tebe ukřižovati?“ Ježíš mu odpověděl: „Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby ti nebylo dáno shůry; proto ten, kdo mě tobě vydal, má větší hřích.“ Odtud Pilát hleděl ho propustiti, ale Židé křičeli rkouce: „Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův, neboť každý, kdo se činí králem, protíví se císaři.“ Tedy Pilát uslyšev ta slova, vyvedl Ježíše ven a posadil se na soudnou stolicí na místě, které Lithostrotos, hebrejsky Gabbatha. Byl pak

pátek velikonoční, okolo hodiny šesté; i řekl Židům: „Ejhle, král váš!“ Ale oni vzkřikli: „Pryč s ním, pryč s ním, ukřižuj ho!“ Řekl jim Pilát: „Krále vašeho ukřižuji?“ Velekněží odpověděli: „Nemáme krále, leč jen císaře.“ Tu vydal jim ho, aby byl ukřižován.

Ježíš ukřižován.

I pojali Ježíše a vyvedli ho. A nesa sobě kříž vyšel na místo, které slove lebčí, hebrejsky Golgota. Tam ukřižovali s ním dva jiné po obou stranách, uprostřed pak Ježíše. I napsal Pilát také nápis a dal ho na kříž. Bylo pak napsáno: „Ježíš Nazaretský, král židovský.“ Tento nápis tedy četli mnozí ze Židů, neboť blízko města bylo místo, kde Ježíš byl ukřižován; a bylo (to) napsáno hebrejsky, řecky a latinsky. I řekli velekněží židovští Pilátovi: „Nepiš ‚Král židovský‘, nýbrž že on řekl: ‚Jsem král židovský.‘“ Pilát odpověděl: „Co jsem napsal, to jsem napsal.“

Když tedy vojáci ukřižovali Ježíše, vzali roucha jeho a učinili čtyři díly, každému vojínu díl, a sukni. Byla pak ta sukne nesešivaná, odvrchu všicka veskrze utkaná. Proto řekli mezi sebou: „Neroztrhujme ji, nýbrž losujme o ni, či bude.“ Aby se naplnilo Písmo, které praví: Rozdělili sobě roucha má a o můj oděv metalí los. Vojáci to tedy učinili.

Stály pak u kříže Ježíšova jeho matka a sestra matky jeho Maria Kleofášova a Maria Magdalena. Tedy Ježíš uzřev matku a toho učedníka, kterého miloval, an tu stojí, řekl matce své: „Ženo, hle, syn tvůj.“ Na to řekl učedníkovi: „Hle, matka tvá.“ A od té chvíle přijal ji ten učedník k sobě.

Smrt Ježíšova.

Potom Ježíš, vida, že jest již všecko dokonáno, aby se naplnilo Písmo, pravil: „Žíz-ním.“ Byla pak tam postavena nádoba plná octa. I nasadili na yzop houbu plnou octa a podali ji k ústům jeho. A když Ježíš ocet přijal, řekl: „Dokonáno jest.“ A naklonil hlavu, vypustil duši. *(Kněz i lid kleká v tiché vzpo-mínce na smrt Páně.)*

Poněvadž byl pátek, tedy Židé, aby nezů-stala těla na kříži v sobotu, neboť den té so-boty byl veliký, prosili Piláta, aby se jim zlámaly nohy a (oni) sňali se (s kříže). Přišli tedy vojáci a zlámali nohy jednomu i druhému, jenž s ním byl ukřížován. Když však přišli k Ježíšovi a uzřeli ho již mrtvého, nezlomili mu nohou, ale jeden z vojínů bodl jej kopím v bok, a hned vyšla krev a voda. A ten, jenž (to) vi-děl, vydal svědectví (o tom), a pravdivé jest svědectví jeho, a on ví, že pravdivé věci mluví, abyste i vy uvěřili. Staloť se to zajisté, aby se

naplnilo Písmo: Kosti mu nezlomíte. A opět jiné Písmo dí: Budou patřiti na toho, v něhož bodli.

Ježíš uložen do hrobu.

Konec pašiji zpívá kněz u oltáře jako evangelium.

Potom Josef z Arimatie, jsa učedníkem Ježíšovým, ale tajným pro strach před Židy, žádal Piláta, aby směl sejmouti tělo Ježíšovo. A Pilát dovolil. Přišel tedy a sňal tělo Ježíšovo. Přišel však i Nikodem, který byl přišel k Ježíšovi nejprve v noci, a přinesl smíšeninu myrrhy a aloe, asi sto liber. I vzali tělo Ježíšovo a obvinuli je prostěradly s vonnými věcmi, jak jest u Židův obyčej pochovávatí. Byla pak na tom místě, kde byl ukřižován, zahrada a v té zahradě hrob nový, do něhož ještě nikdo nebyl položen. Tam tedy pro pátek židovský položili Ježíše, poněvadž hrob byl blízko.

II. Modlitby za celý svět.

Umírající Spasitel modlil se za své nepřátele i celý svět. Proto i kněz odchází na epištolní stranu a koná s věřícími velikou modlitbu církve, aby požehnání svaté krve Kristovy, která dnes

byla vylita, přišlo na všechny křestany i na celý svět.

Nejprve kněz jmenuje ty, za něž se modlitba koná. Potom jáhen vybízi lid, aby poklekl a tiše se pomodlili na tento úmysl. Když všichni povstali, kněz shrnuje prosby věřících v jednu, krátkou modlitbu.

Za církev.

Modleme se, nejmilejší, za svatou církev Boží, * aby ji Bůh a Pán náš v míru zachovávali, sjednocovali, a zachrániti ráčil po celém okruhu zemském, * podřizuje jí všecka knížectví a mocnosti, * nám pak aby v pokojném a tichém životě * Boha, Otce všemohoucího slaviti popřál.

Modleme se.

Jáhen: Padněme na kolena!

Podjáhen: Vstaňte.

Rněz: Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi v Kristu slávu svou všem národům zjevil: opatruj díla milosrdenství svého, aby církev tvá, po celém světě rozšířená, v pevné víře ustavičně jméno tvé chválila. Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista...

Lid: Amen.

Za sv. Otce.

Modleme se také za svatého Otce, našeho Pia, * aby Bůh a Pán náš, který k důstojnosti nejvyššího biskupa ho vyvolil, * ve zdraví bez úhony ke správě Božího lidu ho zachovával.

Modleme se.

Padněme na kolena.

Vstaňte.

Všemohoucí věčný Bože, na jehož úradku všecko spočívá, shlédni milostivě na prosby naše, a vyvoleného nejvyššího biskupa nám svou dobrotivostí zachovávej, aby křesťanský lid, jež podle řízení tvého spravuje, pod takovým veleknězem zásluhy víry své množil. Skrze Pána našeho...

Lid: Amen.

Za kněžstvo.

Modleme se také za všechny biskupy, kněze, jáhny, podjáhny, akolyty, exorcisty, lektory, ostiáře, vyznavače, panny, vdovy, * a za všechen svatý lid Boží.

Modleme se.

Padněme na kolena.

Vstaňte.

Všemohoucí věčný Bože, jehož duch veškeré tělo církve posvěcuje a řídí, vyslyš nás,

kterí za všechny duchovní řády se modlíme, aby všickni, milostí tvou obdarováni jsouce, věrně tobě sloužili. Skrze Pána našeho...

Lid: Amen.

Za křtěnce.

Modleme se také za naše katechumeny, *
ať Bůh a Pán náš otevře srdce jejich a bránu
milosrdenství, * aby, koupeli nového narození
došli odpuštění všech hříchů * a vtělení byli
též oni v Ježíše Krista, Pána našeho.

Modleme se.

Padněme na kolena.

Vstaňte.

Všemohoucí věčný Bože, jenž svou církev
novými dětmi vždy zúrodňuješ: rozmnož víru
a poznání našim katechumenům, aby prame-
nem křestným obrozeni a křesťané, jež jsi za
vlastní přijal, připočtení byli. Skrze Pána naše-
ho Ježíše Krista...

Lid: Amen.

Za odvrácení zlého.

Modleme se, nejmilejší, k Bohu Otci vše-
mohoucímu, * aby svět ode všech bludů očistil, *

nemoci odvrátil, * hlad zapudil, * žaláře zotvíral; * pouta rozvázal; * pocestným aby dal návrat, * nemocným zdraví, * plavícím se přístavu šťastně dosáhnouti.

Modleme se.

Padněme na kolena.

Vstaňte.

Všemohoucí věčný Bože, útěcho zarmoucených, trpících posilo, nechať dojdou k tobě prosby v jakémkoli soužení volajících, aby se všichni radovali, že v potřebách jejich milosrdenství tvé jim pomohlo. Skrze Pána našeho ...

Lid: Amen.

Za bludaře a rozkolníky.

Modleme se také za bludaře a rozkolníky, * aby je Bůh a Pán náš z bludů vytrhl * a k svaté matce, katolické a apoštolské církvi opět přivéstí ráčil.

Modleme se.

Padněme na kolena.

Vstaňte.

Všemohoucí věčný Bože, spáso všech, jenž nechceš, aby kdo zahynul, shlédni na duše,

Istí ďábelskou svedené, ať srdce bloudících
všecku bludařskou zlobu odloží, ať zmoudří
a k jednotě víry tvé se vrátí. Skrze Pána na-
šeho Ježíše Krista...

Lid: Amen.

Za Židy.

Modleme se také za nevěrné Židy, * by
Bůh a Pán náš sňal závoj se srdcí jejich, *
ať uznají též oni Ježíše Krista, Pána našeho.

Tu se nekleká, protože kdysi Židé potupně před Pánem
klekali. Kněz se modlí hned:

Všemohoucí věčný Bože, jenž ani židov-
ské nevěře milosrdenství svého neodpíráš, vy-
slyš prosby naše, jež za onen zaslepený národ
přednášíme, aby uznali světlo tvé pravdy, jimž
jest Kristus, a tak ze své temnoty vytrženi.
Skrze téhož Pána našeho Ježíše...

Lid: Amen.

Za pohany.

Modleme se také za pohany, * aby Bůh
všemohoucí odňal nepravost ze srdce jejich, *
ať zanechají svých model * a obrátí se k Bohu

živému a pravému, • i k jedinému Synu jeho
Ježíši Kristu, našemu Pánu.

Modleme se.

Padněme na kolena.

Vstaňte.

Všemohoucí věčný Bože, jenž ne smrt, ale život hříšníkům hledáš: přijmi milostivě modlitbu naši, vysvobod' je od modlárství a uveď je do své svaté církve k chvále a slávě jména svého. Skrze Pána našeho Ježíše Krista...

Lid: Amen.

III. Uctění sv. Kříže.

Odhalení a uctění sv. kříže je vrcholem velkopátečních bohoslužeb. Od neděle Smrtné všechny kříže byly zahaleny, dnes však církev slavným obřadem sv. kříž nám opět ukazuje, aby znázornila co nejživěji ukřižování Spasitele a odčinila pohanění, jehož se mu od židů i pohanů dostalo.

Kněz vystupuje k oltáři, pomalu snímá roušku s kříže, kříž ukazuje lidu a zpívá třikrát hlasem vždy vyšším:

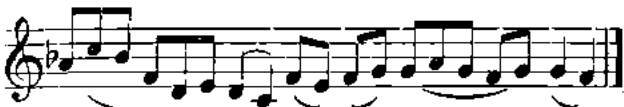
Ec - ce lig - num Cru - cis
Ej - hle dře - vo kří - že

in quo sa - lus mun - di
na němž spá - sa svě - ta

pe - pen - dit Ve -
(za nás) přě - la. Pojď -

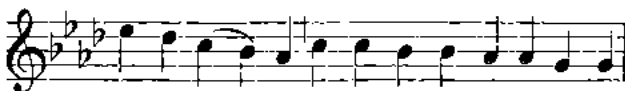

ni - te a - do - re - mus,
me (a) kla - nějme - se.

Když sv. kříž byl celý odhalen všichni zůstanou klečet. Kněz jej odnáší na podušku k uctění. Potom zouvá obuv a třikrát kleká, modle se: „Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě, neboť skrze sv. kříž svůj svět jsi vykoupil.“ Při třetím pokleknutí libá rány Spasitelovy. Po něm přistupují ostatní věřící. Zpívá se píseň: „Přistupte křesťané, uctít kříž přesvatý“, nebo:

Sva - tý Bo - že, sva - tý Sil - ný, sva - tý

Ne - smr - tel - ný, jenž jsi pro nás tr - pěl hříšné

smi - lu j se nad ná mi. (třikrát)

Zatím kněz modlí se u oltáře „Improperie“, „Žaloby“, ve kterých ukřižovaný Spasitel připomíná, co pro svůj lid učinil a stěžuje si, jaký nevděk za vše sklízí. Platí tyto výčitky i tobě?

Výčitky Spasitelovy.

1. Lide můj, co u - či - nil jsem to - bě?

Aneb v čem jsem tě za - rmou - til od - po - věz mi!

Či snad proto, že jsem Tě vyvedl ze ze - mě e - gypt - ské

při - pra - vil jsi kříž, Spa - si - te - li své - mu?

Sva - tý Bo - že, sva - tý Sil - ný,

Sva - tý Ne - smr - tel - ný smi - luj se nad

ná . mi.

2. Ze jsem chránil tebe cestou pouště po čtyřicet roků — a manou sytil jsem tě, šťastně uvedl též v zemi velmi úrodnou, tys těžký kříž dal svému Spasiteli?

Svatý Bože, svatý Silný, svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi.

3. Co tobě měl jsem ještě učiniti a nečinil? Já jsem vpravdě štípil tebe, vinici svoji nad jiné rozkošnou, ale tys mi připravil hořkost velkou, neboť octem jsi žízeň moji napájel a kopím přeostrým probodl bok svému Spasiteli.

Svatý Bože, svatý Silný, svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi.

4. Já jsem pro tebe Egypt bičoval s prvo-rozenými jeho, a tys mě zbičovaného na smrt vydal.

Ó lide můj, co učinil jsem tobě, aneb čím zarmoutil jsem tebe, nuž, rci mi nyní?

Já jsem tě vyvedl z Egypta potopiv faraona v moře Rudé, a tys mě vydal do rukou knížat kněžských.

Ó lide můj...

Já jsem před tebou otevřel moře, a ty jsi otevřel kopím bok můj.

Ó lide můj...

Já jsem předcházel tebe v sloupě oblakovém, a tys mě vedl před Pilátův stolec soudný. —

Ó lide můj...

Já jsem manou v poušti sytil tebe, a tys bičoval mě a bil tvář mou.

Ó lide můj...

Já jsem napájel tě ze skály vodou spásy, a tys mým rtům podal ocet a žluč hořkou.

Ó lide můj...

Já jsem pro tebe králů kananejských zástupy zhubil, a tys hlavu moji na posměch bil třínou hanby.

Ó lide můj...

Já jsem daroval ti královské žezlo, a tys za to korunu trnovou na hlavu moji vložil.

Ó lide můj...

Já jsem vyvýšil tebe velikou mocí, a tys rozpjal tělo mé potupně na dřevo kříže.

Ó lide můj...

Kříži tvému se koříme, Pane, tvé pak svaté vzkříšení chválíme a oslavujeme, neboť ejhle, skrze dřevo přišla radost na celý svět.

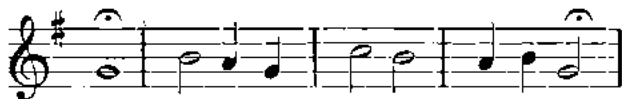
IV. Mše sv. darů předposvěcených.

Když se uctění sv. kříže chýlí ke konci, rozžehnou se na oltáři svíce, čtyři muži přinesou nebesa a vedou kněze do „zahrady olivetské“. Tam na oltáři v mešním kalichu uschovaný jsou dvě sv. Hostie, včera posvěcené. Kněz je přenáší v slavném průvodu na hlavní oltář. Cestou se zpívá „Vexilla regis prodeunt“, chvalozpěv o sv. kříži nebo některá píseň o sv. kříži.

Chvalozpěv o sv. kříži.

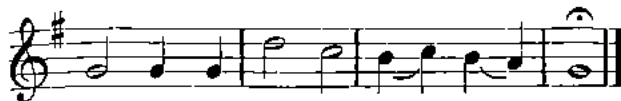
Aj, pra - por Kri - stův vla - je

výš, • plá k ne - bi jas - ně sva - tý kříž, •

svůj ži - vot na něm skon - ěl Pán, -

by smr - tí nám byl ži - vot dán.

Bok' jeho kopím zraněný, - tok krve s vodou
smíšený - dal na očistu našich vin, - by shla-
dil s duší hříchů stín.

Tak splněno, co v nadšení - pěl David
v ducha vidění, - co v širý světa hlásal kruh:
- že s kříže vlásti bude Bůh!

Ó strome krásný, - vznešený - a nacheť
krále zdobený, - jen tobě dána nebem čest, -
bys mohl svaté tělo nést.

Tys v ramen blahém rozpětí, - nes' výkup
vin všech staletí - a vážils těla sladkou tíž,
- jímž přemožena pekel říš.

Ó kříži, zdráv buď, naděj všech, - v těch
hořkých smrti Páně dnech - a rozinnož mi-
lost věřícím - nes spásu duše kajícím!

Ó Bože, spásy prameni, - ať chvály píseň
tobě zní, - jímžs dobyl křížem vítězství, -
přeť dílu ve svém království!

Co nyní následuje u hlavního oltáře, není pravá mše sv., ježto kněz neproměňuje ani chleba ani vína. Je to jen slavnými obřady provázené sv. přijímání sv. Hostie, včera posvěcené. Všecka pozornost cirkve o Velkém pátku soustřeďuje se jen na krvavou oběť Páně na kříži a na Boží hrob. Ani sv. Otec v Římě mše sv. neslouží.

Příprava sv. darů.

Kněz vyjme obě sv. Hostie a položí na misku. Potom nalévá do kalicha vína a vody, nasype kadidla do kaditelnice a okuřuje sv. Hostii se slovy:

Kadidlo toto - od tebe požehnané - vznášej se k tobě Pane - a sestupuj na nás tvé milosrdenství.

Okuřuje též oltář se slovy:

Modlitba má se, nes - jak oběť kadidla před tebou, - pozdvížení mých rukou jak večerní oběť! - Postav Hospodine - stráž k mým ústům - a bránu hradní - před moje rty. - Nedej, by mé srdce - chýlilo se k zlému, - abych dopouštěl se - bezbožných skutků.

Odevzdávaje kaditelnici, praví:

Rozněť v nás Pán oheň své lásky a plamen věčného milování. Amen.

*Mlčky omývá si ruce na straně epištoľní
a uprostřed oltáře skloněn se modlí:*

V duchu poníženosti a s myslí zkroušenou
přijati budme od tebe, Pane, a oběť naše děj
se dnes před obličejem tvým tak, aby líbila
se tobě, Pane Bože.

Obrátiv se k lidu, vybízí:

Modlete se, bratři, aby má i vaše oběť
příjemnou byla Bohu Otci všemohoucímu.

Ministrant jménem lidu odpovídá:

Přijmiž Pán oběť z rukou tvých — ke cti
a slávě jména svého - ku prospěchu našemu
i celé svaté církve. Amen.

Otčenáš a pozdvihování.

Kněz zpívá:

Modleme se. Spasitelnými příklady napo-
menutí a božským naučením vzdělání jsouce,
osmělujeme se volati: Otče náš, jenž jsi na
nebesích! Posvět se jméno tvé. Přijď králov-
ství tvé. Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na
zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A
odpuť nám naše viny, jakož i my odpouštíme
našim vinníkům. A neuvod' nás v pokušení.

Ale zbav nás ode zlého.

Kněz se dále hlasitě modlí:

Amen. Zbav nás, prosíme, Pane, všeho zlého, minulého, přítomného i budoucího a na přímluvu blahoslavené a slavné vždy Panny, Bohorodičky Marie a svých blahoslavených apoštolů, Petra a Pavla, Ondřeje i všech svatých, uděl milostivě pokoje za dnů našich, bychom přispěním milosrdenství tvého hříchů vždy byli prosti a přede vším soužením bezpečni. Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a králuje v jednotě Ducha sv. Bůh po všechny věky věkův. Amen.

Tu kněz pozdvihuje sv. Hostii, aby ji všichni viděli a ihned ji láme na tři části a nejmenší částku vpouští do kalicha. Následuje

Přijímání.

Kněz se modlí: Požívání těla tvého, Pane Ježíši Kriste, které já nehodný přijímati se osměluji, ať není mi k odsouzení a k zavržení, ale pro milost tvou budiž mi na ochranu duše i těla a vyléčení jejich, jenž jsi živ a králuješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha sv. Bůh po všechny věky věkův. Amen.

Pokleknuv, bere misku se sv. Hostií:

Chléb nebeský přijmu a jméno Páně vzývati budu. Pane nejsem hoden. (tříkrát.)

Žehnaje se sv. Hostií praví:

Tělo Pána našeho Ježíše Krista, zachovej duši mou k životu věčnému. Amen.

Přijímá též víno s částičkou sv. Hostie a umyv si prsty, modlí se uprostřed oltáře skloněn:

Co jsme ústy požili, o Pane, čistou duší podržme a z daru časného staniž se nám lék věčný.

V. Boží hrob.

Druhou sv. Hostií, včera posvěcenou, vkládá nyní kněz do monstrance a zahaluje průsvitným závojem. Ve slavném průvodu, který představuje pohřeb Páně, přenáší ji do Božího hrobu. Tam bude Svátost oltářní vystavena až do „Vzkříšení“. Cestou se zpívá „Caligaverunt oculi mei“ čili

Polhřební píseň Páně.

Slzami oči zemdlely - stíny smrti je zastřely - na kříži Kristus dokonal - Spasitel náš a světa Král.

V žalostném smrti průvodu - plačte zástupy národů - k Ježíši vzhůru vzhlédněte - bolest zda větší na světě.

Pro naše lířchy potřen byl - v smrti hlubiny sestoupil - ve městě míru, pokoje - přibytek jeho věčně je.

Pro muky, pro smrt bolestnou - vyslyš, Ježíši, církev svou - ve svatém kříže znamení - dojíti dej nám spasení!

Kněz postaviv velebnou Svátost do „Božího hrobu“ a okouřiv ji, zpívá:

K. V pokoji je stánek jeho.

Lid: A jeho bydliště na Sionu.

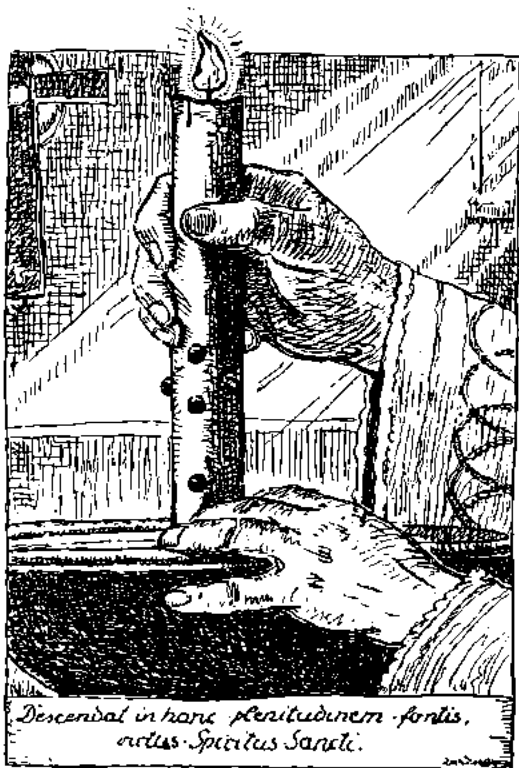
Modleme se:

Shlédni prosíme, Hospodine, na tuto svou rodinu, za kterou Pán náš Ježíš Kristus neváhal vydati se do rukou hříšníků a podstoupiti muky kříže; jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh na věky věkův. Amen.

Imprimi potest. Pragae 22. Mart. 1933, P. J. Haderka
Sup. Prov. C. Ss. R. Imprimatur Nr. 5.067. Olomucii
23. Mart. 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e.
Consistorii.

„Životem“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům v Hlučíně ve Slezsku. Řídí R. Šchikora, C. S. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. — Tiskla Typia, M. Ostrava, Přivozská 8.

BÍLÁ SOBOTA.

Kristus Pán dokončil dílo našeho vykoupení. Jeho bezduché tělo odpočívá tiše v „Božím hrobě“ duše sestoupila do předpekli mezi spravedlivé. Proto je Bílá sobota den největšího klidu, den odpočinutí Kristova.

Tento klid zrána na několik chvil přeruší posvátné obřady: svěcení ohně a velikonoční svíce, čtení prorocká, svěcení křestní vody a radostné alleluja při mši sv. Brzy však zpěv ve chrámě zmlká a ticho Božího hrobu dále vábí návštěvníky. Teprve večer propuká velikonoční radost plnou silou při slavnosti vzkříšení.

Dříve bývalo jinak. Služby Boží počínaly pozdě večer, trvaly přes celou noc až k ránu, kdy slaveno za svítání „Vzkříšení“ se mši svatou. (Odtud jméno veliká noc — velikonoce.) Jakmile se setmělo, spěchali křesťané do chrámu a tam v bdění a modlitbě očekávali slavné jitro Božího vzkříšení. S sebou přivedli i křtěnce, aby v oné svaté noci přijali křest, a tak s Kristem povstali ze smrti hříchu k novému životu v Bohu. Mějme dnes při sv. obřadech na mysli tyto obyčeje starokřesťanské a pochopíme, proč světi se oheň, z jehož světla se pomalu rozžihala ostatní světla, ozařující chrám ve sv. noci vzkříšení, proč světi se velikonoční svíce, obraz vzkříšeného Krista, proč vrcholem obřadů bělosobotních je svěcení křestní vody, případně udílení sv. křtu.

I když se dnes nekonají služby Boží v noci a křest se slavnostně neuděluje, vypravují obřady tohoto dne výmluvně o tajemství Kristova zmrtvýchvstání a o velikosti sv. křtu. Vynasnažme se dnes prožiti sv. obřady s církví! Tak nejlépe naplníme se vděčností za své vykoupení a obnovíme v sobě milost, kterou jsme na křtu kdysi přijali.

I. Svěcení ohně.

Zvyk světiti oheň pochází ještě z doby, kdy se bohoslužba konala v noci. Z křemene vykřeše se jiskra a z ní se rozněcuje oheň, který je obrazem vzkříšeného

Krista. Též on vyšel ze skály hrobové a světlem svým osvitil temnoty pohanského světa.

K.: Pán s vámi.

L.: I s duchem tvým.

Modleme se. Bože, jenž jsi skrze Syna svého, úhelný to kámen, oheň jasnosti své věřícím udělil, posvět ť tento nový oheň z křemene k našemu užitku vykřesaný a dej, ať tyto velikonoční slavnosti tak nás nebeskými tužbami roznítí, bychom k slavnostem věčné jasnosti s čistým srdcem dospěti mohli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Modleme se. Pane Bože všemohoucí, světlo nehasnoucí, jenž jsi stvořitel všech světél, požehnej ť toto světlo posvěcené a požehnané od tebe, jenž jsi osvitil všecek svět, bychom tímto světlem rozníceni a ohněm tvé jasnosti osvíceni byli; a jako jsi osvitil Mojžíše, vycházejícího z Egypta, tak osvět srdce i smysly naše, bychom života a světla věčného dojíti byli hodni. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Modleme se. Pane svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, rač působiti spolu s námi, kteří světíme tento oheň ve jménu tvém a jednorozného Syna tvého, Boha a Pána našeho Ježíše Krista a Ducha svatého; pomáhej nám proti ohnivým střelám nepřátelským a osvěcuj nás nebeskou milostí. Jenž jsi živ a kraluješ s týmž Jednorozným svým i s Duchem svatým Bůh po všechny věky věkův. Amen.

Kromě ohně světi se pět zrn kadidlových, která budou zasazena do velikonoční svíce na paměť pěti ran Kristových.

Přijď, prosíme, všemohoucí Bože, na toto kadidlo hojný proud požehnání † tvého; zažehni, neviditelný obnoviteli, tento noční lesk, aby netoliko oběť, tuto noc podávaná v lesku tajemného světla tvého zazářila, ale i s každého místa, kamkoliv se dostane něco z toho, co tuto tajemně světíme, nechat zloba ďábelské lsti je zapuzena a mocná tvá velebnost je tam přítomna. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Když byl oheň před kostelem posvěcen, vnáší se jeho světlo do kostela, dosud úplně temného. Jáhen obléká bílé roucho a nesa trojramenou svíci, rozsvěcuje jedno rameno svíce po druhém a zpívá vždy o tón výše: *Lumen Christi* — světlo Kristovo! Ostatní odpovídají: *Deo gracias* — Bohu díky! Tímto obřadem slavně se zvěstuje základní pravda evangelia Kristova: Jest jeden Bůh ve třech osobách, která jako světlo tmou proniká znenáhla celým světem.

II. Svěcení paškálu.

Před hlavním oltářem zanotí nyní jáhen překrásný chvalozpěv, dle začátečního slova zvaný *Exultet*. Pochází od sv. Augustina a oslavuje vzkříšení Kristovo, a vykoupení světa. Při tomto chvalozpěvu světi též velikonoční svíci (paškál), obraz vzkříšeného Spasitele. Vosk představuje jeho tělo, knot je obrazem jeho duše, která svítí Božstvím, pět zrn kadidlových připomíná pět ran, které si Kristus Pán ponechal po vzkříšení na paměť své lásky k nám. Od paškálu rozsvěcuje se věčné světlo a ostatní světla v kostele. Paškál zůstává po

čtyřicet dní na oltáři a hoří při službách Božích. V den, kdy Kristus vstoupil na nebesa, se při evangeliu shasíná a odnáši.

Exultet. — Ať jásá již nebeských zástup andělů! Jásejte, božská tajemství — a k vítězství Krále tak velikého — rozezvuč se polnice spásy! — Ať se raduje i země, ozářena takovými záblesky — a leskem věčného krále osvícená — ať si uvědomí, že na celém okruhu svém je zbavena temnoty. — Vesel se i matka církev — ozdobená paprsky tak velikého světla — a velikým jáсотem lidu — ať zvučí tento chrám! — Pročež prosím i vás, nejmilejší bratři, — kteří stojíte v tak podivném jásu tohoto svatého světla — vzývejte se mnou milosrdenství všemohoucího Boha — aby ten, jenž mne, ne pro mé zásluhy do počtu sluhů svých vřaditi ráčil — jasností světla svého mne naplnil — a k dokonalé chvále této svíce uschoptil. — Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna svého — jenž s ním živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh po všechny věky věkův. Amen. — Pán s vámi. — I s duchem tvým. — Vzhůru srdce! — Máme k Pánu. — Díky činme Pánu Bohu svému. — Hodno a spravedливо jest.

Vpravdě hodno a spravedливо jest — neviditelného Boha Otce všemohoucího — a Syna jeho jednorozeného, Pána našeho Ježíše Krista — veškerou vroucností srdce i myslí — jakož i zvučným hlasem velebiti. — On totiž

věčnému Otcí dluh Adamův za nás splatil — a úpis starého hříchu — milostivou krví smazal. — Neboť toto jest ona velikonoční slavnost — o níž pravý Beránek bývá zabíjen — jehož krví příbytky věřících bývají posvěcovány. — Toto jest ona noc — ve které jsi kdysi otce naše, syny Israelovy z Egypta vyvedl — a jim suchou nohou Rudé moře přejíti dal. — Ano, toto jest ona noc — která temnosti hříchu — ohnivým sloupem zahnila. — Toto jest ona noc — která dnes po celém světě ty — kteří věří v Krista — od neřestí světa a temnoty hříchu vzdaluje — vrací milosti — a mezi svatě řadí. — Toto jest ona noc — ve které Kristus pouta smrti zlomil — a z předpekli vítězně vystoupil. — Neboť nic by nám neprospělo narození — kdyby nebylo prospělo vykoupení.

Ó podivná laskavosti tvé dobrotivosti k nám! — Ó neocenitelná vroucnosti lásky — abys otroka vykoupil — Syna jsi vydal! — Ó vpravdě milý hříchu Adamův — jenž jsi smrtí Kristovou zahlazen! — Ó šťastná vino, — jež jsi zasloužila míti takového a tak velikého Vykupitele! — Ó noci, vpravdě blažená, — které jediné bylo dopřáno zažítí čas a hodinu — kdy Kristus vstal z mrtvých! — Toto jest noc — o níž psáno jest: — „A noc jako den se osvíti — a noc bude mým světlem v rozkoších mých.“ — Posvátná tedy noc tato — zahání nepravosti — smývá viny — vrací ne-

vinnost padlým — a radost zarmouceným. —
Zahání nenávisť — působí svornost — a po-
kořuje panovačnost.

Tu zasazuje jáhen patero zrn do paškálu a zpívá
dále:

Přijmi tedy, Otče svatý, — v této milostné
noci večerní oběť tohoto kadidla — kterou ti
svatá církev přináší — podávajíc tuto slav-
nostně svíci — rukama svých sluhů z díla
včel. — Však známe již chvalozpěv tohoto slou-
pce — ježž ke cti Boží plápolající oheň roz-
žihá.

Tu jáhen rozžihá paškál jednou ze svíci na troj-
hranu a zpívá dále:

Tomuto ohni, třeba byl dělen — neubývá
světla — o něž se sdílí — protože je živěn
rozplývajícím se voskem — ježž pro zacho-
vání této vzácné svítilny — plodná včela vy-
robila.

Nyní se rozsvítí věčná lampa a ostatní světla v ko-
stele. Jáhen končí:

O vpravdě blažená to noc — jež oloupila
Egyptany — obohatila Hebrejce. — Noc, v
níž s pozemským nebeské — s lidským božské
se spojuje. — Prosíme tě tedy, Pane — aby
tato voskovice, ke cti jména tvého posvěcená
— temno této noci zaháněti nepřestávala. —
A jako libezná vůně přijata jsouc — budiž k
nebeským světlům připojena! — Plamen její
— ať ještě zastane jitřenka! — Ona, pravím,
jitřenka — jež nezná západu. — Ta jitřenka,

jež vstala z mrtvých, — a lidskému pokolení jasně zazářila. — Prosíme tedy tebe, Pane — abys nás, své služebníky a všechno duchovenstvo — i zbožný lid — spolu se svatým Otcem naším Piem, — a biskupem naším... v těchto velikonočních radostech — pokojnými časy obdariti — ustavičnou ochranou řídití, spravovati a zachovávatí ráčil. — Skrže téhož Pána našeho. Amen.

Kristus vstal z mrtvých k novému životu. Právě jáhen, rozsvítiv paškál, slavně tuto pravdu světu zvěstoval. Další obřady předvádějí duchovní vzkříšení vykoupěného člověka skrže křest svatý.

III. Prooctví.

V noci před vzkříšením Páně, býval hromadně udi-len křest t. zv. katechumenům (křtěncům). Přípravou ke křtu bylo dvanáct „prooctví“. Jsou to výňatky ze Starého zákona a obsahují stručně nejdůležitější pravdy víry. Výmluvně ličí vznešenost křtu sv. a důstojnost křestana. Čteme je, abychom pochopili co nejhloběji tajemství svého vykoupění a srdce připravili na přijetí milosti velikonočních.

1. Prooctví.

Vypravuje o stvoření světa a člověka. Také křtem stává se člověk „nově stvoření“. Obraz Boží, hříchem v duši zničený, se v něm obnovuje. „Poznej křestane svou důstojnost.“ (Sv. Lev.)

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. Země však byla pustá a prázdná, tma byla nad hlubinou a duch Boží vznášel se nad vodami. Tu řekl Bůh: budiž světlo! I stalo se a nastal večer a jítro, den první.

Pak řekl Bůh: Budiž obloha uprostřed vod. Učinil tedy Bůh oblohu a oddělil vody, které byly nad oblohou. A nastal večer a jitro, den druhý.

Potom řekl Bůh: Shromáždětež se vody, které jsou pod nebem, na jedno místo a ukaž se souš! Ať zplodí země zelené rostliny, jakož i stromy, které nosí na zemi ovoce, ve kterém jest jejich semě! I stalo se tak. A viděl Bůh, že jest to dobré. A nastal večer a jitro, den třetí.

Poté řekl Bůh: Bud'te světla nebeská na obloze, dělte den a noc, osvěcujíce zemi. Učinil tedy Bůh dvě veliká světla, větší, by panovalo dni a menší, by panovalo noci - a hvězdy. A nastal večer a jitro, den čtvrtý.

Na to řekl Bůh: Vyvod'tež vody živá zvířata, která se pohybují, ptáci pak nad zemí pod nebeskou oblohou létejtež! A požehnal jim řka: Ros'te, množte se a naplňte mořské vody; také ptáci ať se rozmnožují na zemi! A nastal večer a jitro, den pátý.

Bůh pak zase řekl: Vydejž země živočišstvo v jeho družích. I stalo se tak. Načez řekl: Učiníme člověka k obrazu a k podobě naší, ať panuje nad celou zemí. Stvořil tedy Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu Božímu stvořil ho, muže a ženu stvořil je. Požehnal jim též Bůh, řka: Ros'te, množte se, naplňte zemi, podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, a nade všemi živočichy, kteří se po zemi pohybují. A viděl Bůh všecko, co byl učinil, a bylo to velmi dobré. A nastal večer a jitro, den šestý.

Tak dokonána byla nebesa, země a všecka jejich okrasa. Dokončil tak Bůh dne sedmého své dílo, které byl konal, a odpočinul dne sedmého ode vši práce, kterou byl činil. (1. kn. Mojž. 1. 2.)

Modleme se. - Padněme na kolena. - Vstaňte.

Bože, jenž jsi podivuhodně člověka stvořil a podivuhodněji ho vykoupil: dej nám, prosíme, ať proti lákadlům hříchu rozvahu mysli zachováme, bychom zasloužili věčných radostí dojíti. Skrže Pána našeho.. Amen.

2. Proroctví.

Vypravuje o potopě. Aby se zachránil, zbudoval Noe archu. Záchranou naší je archa církve, do níž se vstupuje křtem. „Chopme se dřeva (kříže) a přeplaveme moře.“ (Sv. Augustin.)

Noe byl muž spravedlivý a bezúhonný mezi svými vrstevníky. Chodil s Bohem - měl tři syny, Sema, Chama a Jafeta - avšak svět se před Hospodinem kazil a naplňoval zločiny. Když tedy viděl Bůh, že svět je zkažený - všichni lidé totiž na zemi byli porušili své mravy - řekl Noemovi: Vystav si archu z tesaného dříví, udělej v ní přehrady, vysmol ji uvnitř i zevně. Hle, já uvedu vody potopy na zemi; všechno, co jest na zemi bude zničeno. S tebou však uzavru smlouvu: Vejdeš do archy, ty a s tebou tvoji synové, tvá žena a ženy tvých synů. A ze všech živočichů jakéhokoliv těla uvedeš do archy po dvou, samce a samice, aby se zachovali s tebou na živu.

Noe učinil všechno, co mu Bůh byl přikázal.

Bylo mu šest set let, když se vody potopy po zemi rozlily a na zemi snesl se déšť, jenž trval čtyřicet dní a čtyřicet nocí.

Archa pak se vznášela nad vodami. Tak se vody na zemi rozmohly, že přikryty byly všechny vysoké hory pod celým nebem. Tu zahynulo všeliké tělo, které se na zemi hýbalo, ptáci, zvířata divoká i krotká, všechna drobná zvířena, jež leze po zemi. Jediný Noe zůstal, a ti, kdož byli s ním v arše.

I rozpomenuv se Bůh Noema a všech živočichů, přivedl na zemi vítr, takže vody počaly opadávat.

Když bylo uplynulo čtyřicet dní, Noe otevřev světlík archy, jež byl učinil, vypustil krkavce; ten sem tam poletoval až vysehly na zemi vody. Po něm vypustil holubici. Ta nenalézajíc, kde by mohla nohou stanouti, vrátila se k němu do archy - byly totiž ještě vody na celé zemi - on pak vztáhl ruku, chytil ji a vnesl do archy. Nato počkav ještě sedm dní, vypustil

opět holubičí z archy. K večeru přiletěla nesouc v zobáčku olivovou ratolest s rozзелenalým listím. Poznal tedy Noe, že vody se země zmizely.

Vyšel tedy Noe a s ním jeho synové, žena, jakož i ženy jeho synů. Také však vyšli z archy všichni živočiškové různých druhů, domácí zvířata, jakož i zvířátka, která se ližbají po zemi.

Noe pak vzdělal Hospodinu oltář a vzav ze všech čistých zvířat i ptáků, přinesl na tomto oltáři zápalné oběti. (1. kn. Mojž. 5-8.)

Modleme se. - Padněme na kolena. - Vstaňte.

Bože, nezměnitelná síla a světlo věčné, shlédni milostivě na celou podivuhodnou a tajemnou církev svou a dílo spásy lidské vždy k většímu pokoji veď, aby všecek svět zakusil a přesvědčil se, že opovržené bývá povyšováno, zastaralé obnovováno a všecko ve svůj řád uváděno skrze toho, od něhož vzniklo: Pána našeho Ježíše Krista... Amen.

3. Proroctví.

Vypravuje, jak obětoval Abraham syna Isáka. Svou věrou a poslušností stal se duchovním otcem všech věřících. Křtem vstupuje křesťan mezi jeho požehnané potomstvo. „I ty musíš obětovati svého jedináčka, svého Isáka.“ (Sv. Bernard.)

Za oněch dnů Bůh zkonšeje Abrahama, pravil mu: Vezmi jednorozenného syna Isáka, ježž miluješ - a obětuj ho v zápalnou oběť na jedné hoře, kterou ti ukáži. Abraham tedy ještě za tmy vstav osedlal osla a vzal s sebou dva služebníky i syna Isáka. Třetího dne pozvednuv oči a uzřev z dálka to místo, pravil svým služebníkům: Počkejte s oslem tuto; já pak a chlapec tento si pospíšíme; až vykonáme pobožnost, vrátíme se k vám. Vzav tedy dříví k zápalné oběti, vložil je na syna Isáka; sám nesl v rukou oheň a nůž. Když tak oba spolu kráčeli, řekl Isák svému otcí: Otče můj! Hle - oheň a dříví; kde jest (však) dobytče pro zá-

palnou obět? Tu pravil Abraham: Bůh si opatří zvíře pro zápalnou obět, synu můj. Šli tedy spolu a přišli na místo, které mu byl Bůh ukázal. Tam vzdělal oltář, svrchu narovnal dříví, a když byl Isáka svého syna svázal, položil ho na oltář na hranici dříví. Vztáhl pak ruku a uchopil nůž, aby svého syna v obět usmrtil. Tu hle, anděl Hospodinův volal s nebe, řka: Abrahame, Abrahame! Nevztahuj své ruky na chlapce a nic mu nečiň; neboť nyní poznávám, že se Boha bojiš.

Poněvadž jsi toto učinil a nešetřil jsi k vůli mně jednorozeného syna svého, budu ti žehnatí a rozmnožím tvé potomstvo, jako nebeské hvězdy a jako písek, který jest na mořském břehu; a v tvém potomstvu budou požehnání všichni národové země, poněvadž jsi poslechl mého hlasu. (1. kn. Mojž. 22.)

Modleme se. - Padněme na kolena. - Vstaňte.

Bože, nejvyšší Otče věřících, jenž po celém světě počet synů zaslíbení svého rozmnožuješ tím, že je za své přijímáš milostí, kterou do nich rozléváš a skrze velikonoční tajemství Abrahama, sluby svého, jak jsi přísahal, všech národů otcem činíš, dej lidu svému, by hodně došel milostí povolání tvého. Skrze Pána našeho Ježíše Krista... Amen.

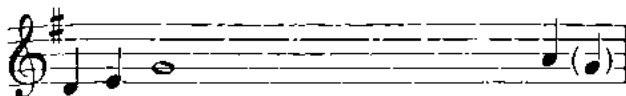
4. Prorocství.

Vypravuje, jak židé unikli Rudým mořem z poroby egyptské, I křesťan skrze vodu křestní bývá osvobozen z otroctví hříchu. „Dnes jsme opustili Egypt navždycky.“ (Sv. Řehoř Naz.)

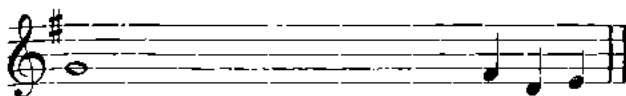
Za oněch dnů, řekl Hospodin Mojžíšovi: Vztáhni svou ruku na moře, ať se vrátí vody na Egyptany, na vozy i na jezdce jejich. Když tedy vztáhl Mojžíš ruku proti moři vrátily se vody a přikryly vozy i jezdce všeho vojska faraonova, kteří za Israelity byli vkročili do moře; ani jeden z nich nezůstal. Synové Israelovi však brali se prostředkem vysušeného moře a vody jim tvořili jako zeď po pravé i po levé straně. Tak vy-

svobodil Hospodina toho dne Israele s moci Egypťanů. I bál si lid Hospodina a věřil Hospodinu i Mojžíšovi, jeho služebníku.

Tedy zpíval Mojžíš a synové Israelovi Hospodinu tuto píseň:

Zpí-vej-me Hospodinu; neboť slavně ukázal,
že veliký jest

koně i jezdce uvrhl do moře; pomocníkem,
ochráncem a spásou stal se mi.

On jest mým Bohem, proto ho budu slavít -
jest Bohem otce mého, proto ho budu vynášet.
Hospodin potírá války - „Hospodin“ jest jméno
jeho. (II. kn. Mojž. 14-15.)

Modleme se. - Padněme na kolena. - Vstaňte.

Bože, jehož dávné zázraky i za našich časů, jak pozorujeme, probleskují, kdyžtž, co jsi kdysi jednomu národu prokázal, chtěje ho vysvoboditi z útisku egyptského, to ke spáse všech národů vodou obrození působíš; dej, aby všechno lidstvo syny Abrahamovými a důstojnými Israelity se stalo. Skrze Pána našeho... Amen.

5. Proroctví.

Slovy proroka Isaiáše zve Církev ke křtu. Křtencům opravdu se podávalo kdysi víno a mléko. „Kdo touží přiučiti se umění, jak by věčně byl živ, ponoř se do vody a uvidíš království nebeské.“ (Nápis na starokřest. křtí-
telnici.)

Všichni, kteří žijíte, pojdte k vodám, kteří jste bez peněz, pospěšte, kupujte, jezte; pojdte, kupujte bez peněz, heze vši náhrady víno a mléko. Nakloňte ucho své a pojdte ke mně; poslouchajte, a živa bude vaše duše, učiním s vámi smlouvu věčnou na věrných milostných slíbech Davidu daných. Hleďte Pána, dokud možno ho najít, vzývejte ho, pokavád' je blízko. Nechť opustí bezbožný svou cestu, a muž nešlechetný smýšlení své; vrať se k Pánu, i slituje se nad ním, k našemu Bohu, neb hojně odpouštívá. Nejsouť myšlení má, myšlení vaše, ani cesty vaše, cesty mé - dí Pán. Oč totiž převyšují nebesa zemi, o tolik cesty mé vyšší jsou než cesty vaše a má myšlení než myšlení vaše. (Isai. 54. 55.)

Modleme se. - Padněme na kolena. - Vstaňte.

Všemohoucí Bože, rozmnož ke cti jména svého, co jsi více otců slíbil a rozšíř počet synů zaslíbení tím, že je za své syny v této svatosti (křtu) přijmeš, aby církev tvá viděla, že to, o čem svatí předkové nepochybovali, s velké částí se již splnilo. Skrze Pána našeho Ježíše Krista... Amen.

6. Proroctví.

Slovy proroka Barucha vybízi církev křtěnce, aby se snažili o pravou moudrost. „Kdo má moudrost božskou, je více než člověk.“ (Sv. Řehoř Vel.)

Slyš, Israeli, přikázání života, napni sluch, abys uměl moudrost! Čím to, Israeli, že jsi v zemi nepřátelské, že chřadneš v cizí zemi? Opustil jsi studnici moudrosti. Neboť kdybys byl na cestě Boží chodil, byl bys ovšem v pokoji věčném přebýval. Nauč se, kde jest poznání, kde síla, kde rozumnost, abys spolu zvěděl, kde jest dlouhověkost a blahobyt, kde jest světlo očí a pokoj. Kdo našel její místo, a kdo vešel do její klenotnice? Kdo vstoupil na nebe a dostal ji, a (kdo) ji přivedl s oblaků dolů? Kdo se přelplavil přes

moře a nalczl ji, a přinesl ji za výborné zlato? Není, kdo by vyzvědět mohl cesty k ní, aniž kdo by vyhledal stezky k ní? Ale ten, který ví všechno, zná ji, vynalezl ji důmyslem svým; ten, který založil zemi na věčné časy a naplnil ji dobyt看em a čtvernožci, který vypouští světlo a jde; a volá na ně, i poslouchá ho s třesením. Hvězdy pak dávají světlo na svých strážnicích a veselí se; jsou-li zavolány řeknou: „Tu jsme“, a s veselostí svítí tomu, jenž učinil je. Tenť jest Bůh náš, nemůže jiný býti přirovnáván k němu. Ten vynalezl všechnu cestu k moudrosti, a dal ji Jakobovi, služebníkovi svému, Israelovi, miláčku svému. Potom na zemi se ukázal a obcoval s lidmi. (Baruch. 3.)

Modleme se. - Padněme na kolena. - Vstaňte.

Bože, jenž svou církev povoláváním pehanů ustavičně rozmnožuješ; rač ty, jež vodou křtu omýváš, stálou ochranou zachovávat. Skrze Pána našeho... Amen.

7. Proroctví.

Prorok Ezechiel vidí vzkříšení mrtvých kostí. I křtem lidé duchovně mrtví povstávají k novému životu. „Opravdový život je jedině život pro věčnost.“ (Sv. Augustin.)

Za oněch dnů vyvedl mne Hospodin v duchu a zastavil mne na rovině, jež byla plná kostí. A byly skrz na skrz suché. I řekl mně: „Synu člověkův, co myslíš, mohou tyto kosti býti zase živý?“ Řekl jsem: „Pane Bože, ty víš.“

Tu mi řekl: Prorokuj o těchto kostech a řci jim: „Kosti suché slyšte slovo Hospodinovo! Ať já vpustím do vás ducha, abyste ožily.“ Prorokoval jsem tedy, i nastal chrast a i pohyb: kosti připojily se ke kostem, každá ke svému kloubu. I hleděl jsem, a ať, šlachy a maso na nich vzešlo, na povrchu roztáhla se kůže, ale ducha ještě neměly. Tu mi řekl: Prorokuj k duchu, synu člověku: Toto praví Pán Bůh: „Ode

čtyř větrů přijď duchu, a věj na tyto zabitě, ať ožívou!" Když jsem prorokoval, všel do nich duch, ožili a postavili se na nohy - zástup velmi, náramně veliký.

Řekl mi pak: Synu člověkův, tyto kosti - toť všecek dům Israelův; oni říkají: „Ušchly kosti naše, zhynula naděje naše, veta je po nás. Řeč jim: Toto praví Pán Bůh: Ať já otevru hroby vaše, vyvedu vás z hrobů vašich, lidé můj. Až dám ducha svého do vás a živi budete, až vám dám klidně sídliti v zemi vaší, tehdy zvíte, že já Hospodin jsem to mluvil a učinil. (Ezech. 37.)

Modleme se. - Padněme na kolena. - Vstaňte.

Bože, jenž nás ke slavení velikonočního tajemství Písmem obou zákonů připravuješ, dej ať poznáme tvé milosrdenství tak, bychom na základě darů časných, jež dostáváme, pevně doufali v dary budoucí. Skrze Pána našeho... Amen.

8. Prorocství.

Slovy proroka Isaiáše ličí církev křtěncům štěstí, kterého se jim dostane v říši Boží. „Jásejme a děkujme, že jsme se stali nejen křesťany, ale samým Kristem.“ (Sv. Augustin.)

V ten den bude výhonek Hospodinův na zvelebení a na slávu. Každý kdo zbude na Sionu, kdo zůstane v Jerusalemě, svatým bude slouti každý zapsaný k životu v Jerusalemě, až Pán smyje skvrny sionských dcer, až z Jerusalema vyhladí jeho krev duchem soudu a duchem žáru. Ano Hospodin bude ochranou nad veškerou slávou, bude stánkem, skýtajícím stín ve dne proti horku, a bezpečné útočiště proti vichru a dešti. (Isai. 4.)

ZPĚV: Vinici měl můj miláček na tučném pahorku. Oplotil a okopal ji, osázel ušlechtilou révou a postavil věž prostřed ní.

Lis v ní vydlabal. Ta vinice Hospodina zá-
stupů je dům Israelův.

Modleme se. - Padněme na kolena. - Vstaňte.

Bože, jenž jsi na všech synech své církve hlasem
svatých proroků ukázal, že na každém místě králov-
ství svého rozséváš dobré símě a pěstuješ vyvolené
ratolesti, uděl lidu svému, ježž vinici i osením nazýváš,
aby drsné trní a hloží vysekal a stal se úrodným na
hodnou úrodu. Skrze Pána našeho... Amen.

9. Proroctví.

Vypravuje o beránku velikonočním a jeho krvi,
která ochránila židy. I křesťana krev Beránka Božího
vysvobozuje z poroby d'ábla. „Zhoubce přešel mimo nás
a my drahocennou krví byli jsme ochráněni.“ (Sv.
Řehoř Naz.)

Za oněch dnů Hospodin pravil též v Egyptě Mojži-
šovi a Aronovi: Desátého dne tohoto měsíce vezmi
každý pro svou rodinu beránka. Budete ho chovati až
do čtrnáctého dne, načež večer ho bude celé shromaž-
dění synů Israelových obětovati. Ať vezmou z jeho
krve a pomaže jí obě veřeje domů. Ať jedí noci té
maso pečené na ohni a nekvašené chleby s polními
saláty. Nic nesmí z něho zůstatí do rána; kdyby něco
zbylo, zničte to ohněm. Budete pak jísti jej takto:
Majíce bedra opásána, obuv na nohou a hole v rukou,
budete jísti rychle, jeť fase, (to jest přejítí) Hospi-
dinovo (II. kn. Mojž. 12.)

Modleme se. - Padněme na kolena. - Vstaňte.

Všemohoucí věčný Bože, jenž v postupu svých
činů jsi podivu hodný, dej těm, které jsi vykoupil.
poznati, že stvoření světa na počátku nebylo dílo
vznešenější, nežli jest to, že v plnosti času obětován
byl velikonoční náš beránek Kristus, jenž s tebou
živ jest a kraluje... Amen.

10. Proroctví.

Vypravuje, jak Ninive uposlechlo proroka Jonáše. Blaze těm, kteří se kajicně obracejí k Bohu. „Aby stvořeno bylo srdce čisté, musí nečisté býti rozdrceno.“ (Sv. Augustin.)

Za oněch dnů Hospodin oslovil Jonáše takto: Vstaň, jdi do Ninive, města velikého a kaž tam, co já ti ukládám. Vstal tedy Jonáš a ve městě kázal takto: „Ještě čtyřicet dní a Ninive bude vyvráceno!“ Ninivetští však uvěřili v Boha, vyhlásili půst a oblékli se v žínice od největšího až do nejmenšího. Král vstal se svého trůnu, odhodil svůj háv, oblékl se v žínici a sedl do popela; dal také provolati v Ninive toto: „Lidé a dobytek ať ničeho ani neokusí, ať se nepasou a vody ať nepijí! Volejtež k Hospodinu, co mají síly, a každý nechať obrátí se od cesty zlé; snad zanechá Bůh přísného hněvu a nezahyneme!“ Když viděl Bůh skutky jejich, že se odvrátili od cesty své zlé, smiloval se nad neštěstím, kterým byl jim brozil a neučinil ho. (Jonáš 3.)

Modleme se. - Padněme na kolena. - Vstaňte.

Bože, jenž jsi rozličné národy ve vyznávání jména svého spojil: dej nám, ať chceme a můžeme, co přikazuješ, aby lid, k věčnosti povoláný, jednomyslný byl ve víře i v skutečích zbožnosti. Skrze Pána našeho... Amen.

11. Proroctví.

Slovy Mojžíšovými povzbuzuje církev křtěnce, aby věčně zachovávali úmluvu s Bohem učiněnou. „Nedojdeme slíbené odměny, nesplníme-li uložená přikázání.“ (Sv. Lev.)

Za oněch dnů Mojžíš napsal zákon (Boží) do posledního slova do knihy. A přikázal Levitům, kteří nosili archu úmluvy: Vezměte tuto knihu a položte ji

na bok archy úmluvy, aby tam byla na svědectví proti tobě. Neboť já znám vzpurnost tvou a přetvrdou šíji. Dokud jsem byl ještě živ a vámi jsem táhl, ustavičně jste vzpurně se chovali proti Hospodinu; čím více až umru? Vím, že po mé smrti budete činiti nešlechtně, že brzy uchýlíte se s cesty, kterou jsem vám vykázal; i stihnou vás pohromy v budoucnosti, když budete činiti, co jest zlé před tváří Hospodinovou, popouzejíce ho skučky rukou svých. (V. kn. Mojž. 31.)

Pronesl teď Mojžíš tuto píseň do posledního slova před veškerou obcí israelskou:

ZPĚV: Slyšte, nebesa, co mluvím - naslouchej země slovům úst mých.

Kéž se lije jako déšť má nauka - nechať kanou jako rosa má slova.

Jako příval do zeleně, a jako lijavec na travinu - chcít hlásat jméno Hospodinovo.

Vzdávejte čest našemu Bohu! - Boží díla jsou dokonalá, jsouť všechny jeho cesty právo.

Bůh jest věrný, beze všeho klamu - spravedlivý jest a poctivý.

Modleme se. - Padněme na kolena. - Vstaňte.

Bože, povýšení pokorných a síla spravedlivých, jenž jsi skrze svatého služebníka svého Mojžíše zpěvem svaté písně své lid svůj tak poučiti chtěl, aby to opakování zákona bylo i nám vodítkem: ukaž všem ospravedlněným národům moc svou, zmírní strach a dej jim radost, aby hříchy všech tvým odpuštěním byly zahlazeny a to, co jim hrozilo trestem, změnilo se ve spasu. Skrze Pána našeho Ježíše Krista... Amen.

12. Proroctví.

Jako tři mládenci v peci ohnivé i křtenci mají býti ochotně pro víru trpět. „I bez meče a ohně můžeme býti mučedníky, zachováme-li v srdci pravou trpělivost.“ (Sv. Bonaventura.)

Za oněch časů král Nabuchodonosor dal udělati zlatou sochu, šedesát loket vysokou a šest loket širokou, a kázal ji postaviti na rovině Dura v župě Babylonské.

Tu se shromáždili satrapové, úředníci, soudcové, vladaři, velmoži, kteří v moci postaveni byli; i postavili se před sochou, již byl dal postaviti Nabuchodonosor král. A hlasatel volal zvučným hlasem: „Vám, národům, kmenům a jazykům se ohlašuje: V tu chvíli, jak uslyšíte hlas rohu, píšťaly, citary, sambuky, žaltáře, symfonie a jiných nástrojů hudebních, padnouce klanějte se zlaté soše. A kdyby někdo nepadl a neklaněl se, v tu chvíli uvržen bude do pece, do hořícího ohně.“ Proto hned, padše klaněli se zlaté soše, již byl dal postaviti Nabuchodonosor král.

Hned však přistoupivše (muži) Chaldejští žalovali: „Králi, na věky buď živ! Ty, králi, vydals ustanovení, aby každý padl a klaněl se zlaté soše. Jsou však muži z Judska, Sidrach, Misach, a Abdenago: ti mužové, králi, pohrdli tvým ustanovením: bohů tvých ctí, a zlaté soše, již jsi dal postaviti, nechtějí se klaněti.

Tu Nabuchodonosor v prchlivosti a v hněvu rozkázal, aby byli přivedeni Sidrach, Misach a Abdenago a ujav se slova řekl jim: „Opravdu-li, Sidrachu, Misachu a Abdenago, bohů mých nechcete ctíti a zlaté soše, již jsem dal postaviti, nechcete se klaněti? Nuže v tu chvíli uvržení budete do pece, do hořícího ohně; a který jest ten bůh, jenž by vás vytrhnouti mohl z ruky mé?“ Sidrach, Misach a Abdenago, ujavše slovo řekli králi Nabuchodonosorovi: „Netřeba nám, abychom ti na to odpovíděli. Neboť hle, Bůh náš, ježž ctíme, může vytrhnouti nás z peci, z hořícího ohně, a z rukou tvých, ó králi, vysvoboditi. Avšak i kdyby to nebyla vůle jeho, známo buď králi, že bohů tvých ctíti a zlaté soše, již jsi dal postaviti, klaněti se nebudeme!“

Tu byl Nabuchodonosor plný prchlivosti - až se vzezření tváře jeho znetvořilo i rozkázal, aby rozpalena byla pec sedmkrát více než obyčejně ji rozpalovali.

Nejsilnějším pak mužům z vojska svého rozkázal, aby svázice nohy Sidrachovi, Misachovi a Abdenagovi, uvrhli je do peci, do hořícího ohně. I byli hned oni muži svázáni a se svými spodky, čepicemi, obuví, zkrátka šaty, uvrženi doprostřed peci, do hořícího ohně. Protože královský rozkaz naléhal a pec byla rozpálena náramně: zalil ohnivý plamen ty muže, kteří do něho uvrhli Sidracha, Misacha a Abdenaga, ti tři muži pak, totiž Sidrach, Misach a Abdenago padli svázáni jsouce doprostřed peci, do hořícího ohně.

I procházeli se uprostřed plamene chválice Boha a dobrořečice Pánu. (Dan. 3.)

Modleme se. - Padněme na kolena. - Vstaňte.

Všemohoucí věčný Bože, jediná naděje světa, jenž jsi slovy svých proroků vysvětlil tajemství této posvátné doby, dej se usmířiti a rozmnož tužby lidu svého, protože v žádném věřícím neroste jakákoliv ctnost leč tvou milostí. Skrze Pána našeho... Amen.

IV. Svěcení křestní vody.

Kněz kráčí v průvodu ke křtitelnici, aby tam posvětil křestní vodu. V čele průvodu nese se velikonoční svíce. Kdysi chodívali v průvodu i křtěnci a takřka jejich ústy zpívá se dosud traktus (Žalm 41), vyjadřující jejich touhu po sv. křtu.

Jako prahne jelen po bystřině — tak dychtí duše moje po tobě Bože.

Žizní duše má po Bohu silném, živém. —
Kdy přijdu, anych se ukázal před Boží tváří? —

Slzy mé jsou mi pokrmem ve dne, v noci —
neboť mi den co den říkají: Kde jest Bůh tvůj?

K.: Pán s vámi. — I s duchem tvým.

Modleme se: Všemohoucí věčný Bože, shlédni milostivě na pobožnost lidu, jenž obrozen býti má, jenž jako jelen po prameni vod tvých dychtí; a uděl milostivě, aby žizeň jejich viry ve svátosti křtu duši i tělo posvětila. Skrze Pána našeho Ježíše Krista. Amen.

U křtitelnice počíná kněz obřad svěcení úvodní modlitbou, potom velebným chvalozpěvem zapuzuje od vody moc zlého ducha a vzýváje tři božské Osoby, slavnostně vodu žehná.

K.: Pán s vámi. -- I s duchem tvým.

Modleme se: Všemohoucí, věčný Bože, buď s námi při tajemstvích veliké tvé dobrotivosti, buď s námi při svátostech a k přetvoření nového lidu, jež ti voda křestní rodí, sešli ducha synovství, aby mocí tvou dosáhlo účinku, co my v pokoře podle úřadu svého konati máme. Skrze Pána našeho.. Amen.

Pán s vámi. — I s duchem tvým.

Vzhůru srdce. — Máme k Pánu.

Díky činíme Pánu Bohu svému. — Hodno a spravedливо jest.

Vpravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno — bychom tobě vždycky a všude díky činili. — Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože -- jenž neviditelnou mocí podivuhodným způsobem působíš účinky svátostí — a ačkoliv my ke konání tak velikých tajemství nehodni jsme — ty přece darů mi-

losti své neodpíraje — i k našim prosbám ucho své dobrotivosti nakloňuješ. — Bože, jež Duch při samém počátku světa nad vodami se vznášel — aby už tehdy přirozenost vody přijala moc posvěcující. — Bože, jenž jsi zločiny hříšného světa vodou smyl — a již rozsahem této potopy obrazně znovuzrození naznačil — aby tajemstvím jednoho a téhož živlu — konec nastal nepravosti a počátek ctností. — Shlédni, Pane, na tvář své církve — a rozmnož v ní svá obrození — jenž hojným proudem milosti své obveseluješ své svaté město — a k obnově národů na celém okruhu zemském pramen křestní otvíráš — aby na rozkaz tvé velebnosti — přijal svět milost jednorozrozeného Syna tvého z Ducha svatého.

Kněz rozděluje vodu rukou v podobě kříže, aby naznačil, že sv. křížem Kristovým nabyt křest své nebeské moci.

Jenž tuto vodu, k obrodu lidstva připravěnou — tajemným přimísením tvého božství rač zúrodniti — aby nebeské pokolení — posvěcením počaté — z neposkvřněného lůna božského pramene — jakožto nové stvoření zrozené se vynořilo. — A nechat Milost všecky, jež pohlaví rozlišuje tělesně — nebo věk časově jako matka porodí jakožto rovné děti Boží. — Rozkaž tedy, Pane, ať daleko — odtud všeliký duch nečistý odejde — daleko všecka ničemnost ďábelských úskoků ať odstoupí. — Ať nemá sem přístupu vliv nepřátelské moci

— ať tu úkladně neoblétá — ať se tajně sem nevplíží — ať svou nákazou tu nerádí!

Kněz dotýká se plochou rukou vody — Bůh jí bere ve svůj majetek.

Budiž toto svaté a čisté stvoření — prosto všech útoků nepřátelských — budiž očištěno od jakékoliv ničemnosti. — Budiž pramenem živým, vodou obrozující — vlnou očišťující — by všichni, kdož touto koupelí spásy mají obmyti býti — působením Ducha svatého — v nich dosáhli milosti dokonalého očištění.

Proto tě žehnám, stvoření vody — skrze Boha † živého — skrze Boha † pravého — skrze Boha † svatého — skrze Boha, jenž tě na počátku svým slovem oddělil od souše — jehož Duch nad tebou se vznášel. —

Kněz vylévá vodu na čtyři strany světa, protože všem národům má se dostati křtu svatého.

Jenž tě z rajského pramene vyvedl — a čtyřmi řekami celou zemi zavlažovati rozkázal. — Jenž do tebe hořké, sladkost vložil — a tak tě pitnou učinil — jakož i žíznivému lidu tebe ze skály vyvedl. — Žehnám † tě také Skrze Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho — jenž tě v Káni Galilejské podivuhodným zázrakem — svou mocí ve víno proměnil. — Jenž nohama po tobě kráčel — a od Jana v Jordáně v tobě byl pokřtěn. — Jenž tě spolu s krví z boku svého vypustil — a svým učedníkům rozkázal — by věřící v tobě křtění byli řka — Jděte, učte všechny národy — křtíce

je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. — (Další slova jen etc.) — Tyto rozkazy nyní vykonáváme; ty, Bože všemohoucí, buď milostivě s námi, ty nám dobrotivě pomáhej. — (Dýchá třikrát na vodu v podobě kříže:) — Ty tuto prostou vodu ústy svými požehnej, by kromě přirozeného očišťování, jež mytému tělu zjednává, působila také očišťování duší.

Kněz spouští třikrát do vody svíci velkonoční. Svíce znamená Krista, který vstoupil do vody Jordánu a posvětil ji. Kněz zpívá třikrát, vždy o tón výše:

Sestup do veškeré vody této — moc Ducha svatého.

Potom dýchá třikrát na vodu a zpívá dále:

A celou podstatu této vody — ať oplodí obrodnou mocí. — Zde skvrny všech hříchů budeť vyhlazeny — zde přirozenost lidská, k obrazu tvému stvořená — a k původní své důstojnosti zase obnovena — od veškeré staré špíny ať jest očištěna — aby každý člověk, který tuto svátost obrození zase přijme — k novému dětství nevinnosti opravdu obrozen byl. — (Kněz etc.) Skrže Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž přijde, aby soudil živé i mrtvé a svět ohněm. Amen.

Potom kněz touto svěřenou vodou lid pokropí, načež do ní vlévá v podobě kříže něco oleje křtěnců a praví:

Posvěcena a oplodněna budiž voda tato olejem spásy pro všechny, kteří se z ní znova zrodí k životu věčnému. Amen.

Přidávaje do vody křížma, modlí se:

Vliti křížma Pána našeho Ježíše Krista a Utěšitele Ducha svatého, staniž se ve jménu svaté Trojice. Amen.

Kněz přileje do vody ještě z obojího oleje se slovy:

Smíšení křížma k posvěcení, oleje k pomazání, a vody ke křtu staň se rovněž ve jménu Otce † i Syna † i Ducha † svatého. Amen.

Nyni býval za starých dob udělován křest. Pokřtěni dostávali bílé roucho — odtud jméno Bílá sobota — a nosili je až do Bílé neděle. Je přáním církve, aby za našich dob byl udělen na Bílou sobotu aspoň křest dětem. Vzpomeňme každý na den svého křtu a obnovme dnes křestní slib.

Mše svatá.

Za starých dob končily noční obrady Bílé soboty krátkou litaní ke „všem svatým“, když pak pečalo k ránu svítati, tu ve chvíli, kdy Kristus vstal z mrtvých, sloužila se slavná mše sv. Za našich dob kněz jde od křtitelnice k oltáři a vrhá se tam na tvář, zatím, co se zpívají

litanie ke všem svatým:

1. Pane smiluj se nad námi! Kriste smiluj se nad námi! Pane smiluj se nad námi!

Kriste uslyš nás!

Kriste vyslyš nás!

Otče s nebes Bože,
Synu Vykupiteli svě-
ta Bože,

}
Smiluj se
nad námi!

Duše svatý Bože,
Svatá Trojice jeden
Bože,

}
Smiluj se
nad námi!

Svatá Maria,
 Svata Boží Rodičko,
 Svata Panno panen,
 Svaty Michaela,
 Svaty Gabriele,
 Svaty Rafaele,
 Všichni svatí andělé
 a archandělé,
 Všichni svatí blahosl.
 duchů řádové,
 Svaty Jene Křítiteli,
 Svaty Josefe,
 Všichni sv. patriar-
 chové a proroci,
 Svaty Petře,
 Svaty Pavle,
 Svaty Ondřeji,
 Svaty Jene,
 Všichni sv. apoštolové
 a evangelisté,
 Všichni sv. učedníci
 Páně,
 Svaty Štěpáne,
 Svaty Vavřínče,
 Svaty Vincenci,

oroduj(te) za nás!

Všichni sv. mučedníci,
 Svaty Silvestře,
 Svaty Rehoři,
 Svaty Augustine,
 Všichni sv. biskupové
 a vyznavači,
 Všichni svatí učitelé
 církevní,
 Svaty Antoníne,
 Svaty Benedikte,
 Svaty Dominiku,
 Svaty Františku,
 Všichni kněží a jáh-
 nové,
 Všichni svatí mniši a
 poustevníci,
 Sv. Maří Magdaleno,
 Svata Anežko,
 Svata Cecilie,
 Svata Agato,
 Svata Anastázie,
 Všecky svaté panny
 a vdovy,
 Všichni svatí a světice
 Boží,

oroduj(te) za nás!

3. Milostiv nám buď, odpust nám Pane!
 Milostiv nám buď, uslyš nás Pane!

Ode všeho zlého,
 Od všelikého hřichu,
 Od věčné smrti,
 Pro tajemství sv. vtě-
 lení svého,
 Pro příchod svůj,
 Pro narození své,
 Pro křest a sv. půst
 svůj,

vyvolod nás Pane!

Pro kříž svůj a umu-
 čení své,
 Pro smrt svou a po-
 hřeb svůj,
 Pro sv. vzkříšení své,
 Pro divuplné nanebe-
 vstoupení své,
 Pro příchod Utěšitele
 Ducha svatého,
 V den soudný,

vyvolod nás Pane!

My hříšníci,
 Abys nám milostiv
 býti ráčil,
 Abys sv. církev svou
 spravovati a zachovati
 ráčil,
 Abys náměstka apoš-
 tolského a veškeré
 církevní rady ve sv.
 náboženství zachovati
 ráčil,
 Abys nepřátele svaté
 církve pokořiti ráčil,
 Abys králům a knížatům
 křesť. pokoj a

te
 prosíme,
 uslyš
 nás!

pravou svornost dáti
 ráčil,
 Abys nás ve sv. služ-
 bě své posilniti a
 zachovati ráčil,
 Abys všem dohodin-
 cům našim věčnými
 statky odplatil,
 Abys úrodu zemskou
 dáti a zachovati
 ráčil,
 Abys všem věrným
 zemřelým odpočinu-
 tí věčné dáti ráčil,
 Abys nás vyslyšeti
 ráčil,

te
 prosíme,
 uslyš
 nás!

5. Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, odpust nám Pane!

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, uslyš nás Pane!

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!

Kriste uslyš nás!

Kriste vyslyš nás!

Ke konci litanie odchází kněz, aby se připravil na mši sv. Za starokřesťanských dob sloužila se tato mše sv. až při nedělním svítání, právě ve chvíli, kdy Kristus Pán vstal z mrtvých. Odtud její radostný ráz, veselé Alleluja a evangelium, vypravující o vzkříšení Páně.

1. Modlitba mešní: Pán s vámi. — I s duchem tvým.

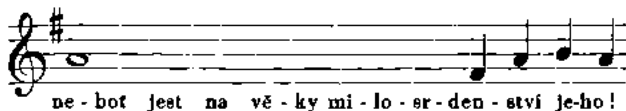
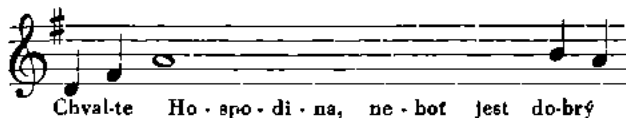
Modleme se. Bože, jenž tuto přesvatou noc slávou vzkříšení Páně osvěcuješ: zachovej v novém pokolení rodiny své ducha synovství svého, jež jsi udělil, aby na těle i na duši obno-

veni jsouce čistou službu ti konali. Skrze Pána našeho... Amen.

2. Epištola. Čtení z listu sv. Pavla apoštola Koloským.

Bratři, jestliže jste povstali s Kristem, těch věcí hledejte, které jsou svrchu, kde jest Kristus sedě na pravici Boží; o to pečujte, co svrchu jest, ne o to, co jest na zemi. Neboť jste zemřeli, a život váš jest skryt s Kristem v Bohu. Když se ukáže Kristus, váš to život, tehdy i vy se ukážete s ním ve slávě.

3. Po epištole zanotí kněz třikrát, vždy o tón výše, alleluja a lid zpěv opakuje:

Chvalte Hospodina všichni pohané, - vychvalujte ho všichni národové,

neboť mocně vznáší se nad námi jeho milost - a věrnost Hospodinova trvá na věky.

Evangelium. Slova sv. evangelia podle Matouše (28.)
Sláva tobě Pane.

Po sobotě, když již svítalo na neděli, přišla Maria Magdalena a druhá Maria, aby pohleděly na hrob. A hle, zemětřesení stalo se veliké; neboť anděl Páně sestoupil s nebe a přistoupiv odvalil kámen a posadil se na něm. Byl pak obličej jeho jako blesk, a roucho jeho bílé jako sníh. Ze strachu před ním strážní se zachvěli a stali se jako mrtví. I promluvil anděl a řekl ženám: „Nebojte se vy! Neboť vím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován. Není ho tuto; vstalť jest zajisté, jak byl řekl; pojdte a vizte místo, kde Pán byl položen. A odejdouce rychle povězte učedníkům jeho, že vstal z mrtvých; a aj, předchází vás do Galilee, tam jej uvidíte; hle, pověděl jsem vám.“

Preface.

Vpravdě hodno a spravedливо jest, sluš-
no a spasitelno, bychom tě, Pane, za každé
doby, zejména však za této noci slavněji vele-
bili, kdy jest obětován Kristus jakožto veli-
konoční náš Beránek. Onť jest pravý Beránek,
jenž snal hříchy světa, jenž smrt naši smrti
svou zničil a život svým vzkříšením obnovil.
A proto s anděly a archanděly, s trůny a pan-
stvy, i s veškerým vojskem nebeských zástu-
pů píseň slávy tvé prozpěvujeme bez ustání
volající: Svatý...

On učinil mocné věci ramenem svým! *
Rozptýlil pyšné smýšlením srdce jejich,
sesadil mocné s trůnu * a povýšil nízké. —

Lačně naplnil dobrými věcmi * a bohaté
pustil prázdné.

Ujal se Israele, služebníka svého, * aby
pamětliv byl svého milosrdenství,
jakož byl mluvil k otcům našim, * vzhle-
dem k Abrahamovi a potomstvu jeho na věky.
Sláva Otci...

Opakuje se antifona.

Modleme se. Ducha své lásky vlej do nás,
Pane, abys dobrotivostí svou svornými učinil
ty, jež jsi velikonočnými tajemstvími nasýtil.
Skrze Pána našeho, Ježíše Krista, jenž s tebou
živ jest a kraluje v jednotě téhož Ducha sva-
tého Bůh, po všechny věky věkův. Amen.

Ite missa est, aleluja, aleluja. — Jděte, je
po mši, aleluja, aleluja.

Lid: Deo gratias, aleluja, aleluja. — Bohu
díky, aleluja, aleluja.

Imprimi potest. Pragae 22. Mart. 1933, P. J. Haderka
Sup. Prov. C. Ss. R. Imprimatur Nr. 5.067, Olomucii
23. Mart. 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e.
Consistorii.

„ŽIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální.
Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho
sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na
celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční
dům Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R.
v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch

MRAVNOST BEZ BOHA

Z O B S A H U :

NÁBOŽENSTVÍ STRACHU A SLABOSTI

CO JE ČISTÁ LÁSKA ?

BANKROT KŘEŠTANSTVÍ

„NEPOTŘEBUJEME SPASITELE!“

ŠPATNÍ KŘEŠTANÉ A DOBRÍ NEVĚRCI

VĚDA MÍSTO VÍRY ?

„BŮH“ — LIDSTVO

JAKOU ŠKOLU CHCEME ?

ŽIVOTEM ČÍSLO 172

ROČNÍK VIII. - ČÍSLO 4 - CENA 50 HAL.

Vzpomínka.

Před osmi lety jsem začal psát tuto brožurku. Udělal jsem si, jak obyčejně, obálku a napsal titul: „Mravnost bez Boha?“ Do ní jsem ukládal, co jsem při četbě našel zajímavého o této otázce.

Jednou jsem přinesl obálku do gymnasia a nechal ji ve sborovně ležeti. Jeden z profesorů ji ušel, přečetl si nápis a řekl: „Dobře, že jste zde udělal otazník. Já aspoň myslím, že člověk může docela mravně žít, i když nevěří v Boha.“

Ostatní profesori se zájmem naslouchali. Bylo viděti, že otázka „mravnost a víra“ je náramně zajímavá. Pokračovali jsme tedy v rozhovoru. Řekl jsem: „To je právě otázka, zdali může člověk mravně žít bez Boha. Vezměte jenom základ mravnosti: Co je dobré a co je zlé? Já jako věřící vím, co je dobré a zlé; co odpovídá dokonalosti Boží — to je dobré, a co se přičí Bohu, to je zlé. Ale není-li Boha, co je dobré a co je zlé?“

Jeden z nejmladších profesorů řekl hned: „Dobré je to, co mi prospívá a zlé je, co mi škodí.“

Avšak ostatní kolegové se na něho obořili: „To je nesmysl, to nemůže býti, to by zločinci, vrahové a lupiči byli dobrými lidmi, neboť činili, co jim prospívalo a odstranili, co jim škodilo.“

„Pak odpovězte vy! Co je dobré a co je zlé?“

Po dlouhé chvíli jeden z vážných kolegů promluvil: „Dobré jest, co prospívá pokroku lidstva, a zlé jest, co tento pokrok brzdí.“

„Ale teď mi povězte, co je pokrok lidstva? Já, jako věřící, vím, co je pokrok. Pokrok je to, co lidstvo přivádí blíže k Bohu, k vrcholu všeliké dokonalosti. Avšak, není-li Boha, nemůžeme mluvit o pokroku, neboť když chci kráčet ku předu, musím mít cíl, ke kterému směřuji. Představte si loďku na širém moři. Kompas nemá. Nebe je zatažené. Řekněte jí, aby jela dopředu. Vždyť neví, kterým směrem má plouti. Lidstvo jest, jako ona loďka. Není-li Boha, neví, kterým směrem má kráčet.“

Nastalo mlčení; i tázal jsem se dále: „Když tedy nevíte, co je dobré a co je zlé, tak mi povězte: Proč mám to dobré činit, a zlého se varovati? Není-li Boha, proč bych na příklad nemohl si přivlastnit cizí majetek, když všichni kolem kradou? Nemohl bych snad tím nespravedlivým mamonem něco dobrého pro lidstvo vykonati. Proč to nesmím?“

Na štěstí zazvonilo k vyučování a rozešli jsme se do tříd. Po vyučování čekal jeden z profesorů u dveří a řekl mi: „Důstojnosti, stydím se!“ — „Proč?“ — „Hleďte, pět roků jsem studoval filosofii a na nejdůležitější otázky neznám odpovědi.“

Čest onomu profesorovi pro jeho upřímnost. Doufejme, že s milostí Boží učiní ještě krok dále.

*

Chceme v tomto spisku probrati:

- I. Námitky proti náboženství, zvláště katolickému.
- II. Základy mravnosti bez Boha čili „laické morálky.“

*

„Náboženství otroků.“

Dojemně píše jeden volnomyšlenkář: „Jak smutně to vypadá v rodině, kde otec a matka mají pro děti jen nadávky. Žádné lásky, žádného uznání, jenom hrozby trestu. Tak matka Cirkev jen nadává na zkaženost lidskou a hrozí svým dětem peklem a věčnými tresty. — Jako turecký paša sedí Bůh křesťanů na trůnu své velebnosti a žádá, aby člověk před ním sklonil svou tvář do prachu země.“

Přidejme hned jinou výtku, která částečně první vyvrací. Práví: „Křesťanství je náboženství egoismu (česky: sobectví). Křesťan koná dobro jen proto, že očekává odměnu v nebi. Naše mravnost je lepší, my konáme dobro ne ze strachu před trestem ani ne pro nějakou odměnu, nýbrž jen proto, že to je dobré.“

Jsou to vskutku krásná slova, a již mnohá šlechtná duše dala se jimi zlákat. Avšak jsou tato slova správná?

Předně: Jest bázeň před trestem a očekávání odměny něco nemra v něho? Jestliže to tvrdí naši nepřátelé, musí odsouditi zákoníky všech států pro nemravnost, ano, ještě víc, musí odsouditi — celou svoji laickou morálku. Ukážeme to obšírně později, zde uvádíme jako zajímavost, že příručky laické morálky pro francouzské školy mají na konci různých odstavců — paragrafy trestního zákona!! Na příklad v odstavci o „povinnostech vůči sobě“ mluví se také o mírnosti. Na konci parádují paragrafy zákona o opilství: „Kdo na ulici, v hospodě neb na veřejných místech se nachází ve stavu opilství, propadá pokutě 1—5 franků. — Při opětném provinění tři dny vězení. — Kdo po třetí jest nalezen ve stavu zřejmého opilství propadá trestu 6—30 dní neb peněžité pokutě 16—300 franků. Kromě toho ztrácí na dva roky občanská práva.“ Kde tato příručka nehrozí trestem zákona, upozorňuje, jak neřestí mají zhoubné následky pro — zdraví. Nebo, že člověk tím ztrácí — úctu a lásku u lidí.

Huch odůvodňuje svou laickou morálku tím, že každý člověk cítí — radost, vykonal-li něco dobrého.

Tak vida, — zdraví, úcta, láska, radost — není to čirý egoismus? A tito lidé odváží se Církvi vytýkati, že vychovává k sobectví.

Za druhé: Učení Církve je jasné: trest a odměna není nic nemravného, nýbrž něco potřebného, protože jsme nedokonalí! Vrchol dokonalosti je čistá láska, to jest láska, která již nehledí ani na trest ani na odměnu. Sv. Jan praví: „Láska vyhání strach.“ Sv. Alfons učí nás se modliti: „Bože, chci do nebe, protože tam Tebe mohu více milovatí a velebiti,“ tedy ne ze sobecké lásky! Sv. Pavel praví: „Láska nehledá svého prospěchu“ (I. Kor. 13, 5.) a on sám prohlásil, že by chtěl býti zavržen, jen aby bratry své zachránil.

Je to výchova k sobectví? Je to náboženství otroků?

Končíme výrokem vychovatele B. V. Foerster, který byl zastáncem laické morálky, ale po dlouholeté bolestné zkušenosti se vrátil k víře. Praví: „Je nepopiratelný fakt, že největší zázraky skutečné, ne vypočítané lásky k bližnímu ve velkém i v malém po dva tisíce let inspirovalo právě to náboženství, kterému se vytýká, že vychovává k sobectví.“ (Religion u. Charakterbildung, str. 260.)

„Cizí Bůh.“

Slyšel jsem od jednoho zastánce laické morálky: „To se mi nelíbí na vašem náboženství, že jakýsi cizí Bůh chce zasahovati do mého vnitřního života a tam rozkazovati. Ve svém nitru chci býti sám pánem.“

Odpověď nebyla těžká: „Prosím vás, jak si to představujete našeho Boha? Snad ne, jak si ho představují malé děti: starce s bílým vousem, an sedí na oblacích? To již dětem v první třídě obecné školy vysvětlujeme, že Bůh vskutku tak nevypadá, nýbrž že malíř chtěl jenom znázorniti něco neviditelného, jak znázorňuje na příklad spravedlnost a pod. Vy jste profesorem franštiny. Neslyšel jste ještě francouzský výrok: „Dieu est plus intérieur a nous mêmes que nous mêmes.“ (Bůh nám je niternější než my sami.) A sv. Augustin říká: „Bože, Tys mi byl tak blízek a já jsem byl tak vzdálen.“

Již ve Starém Zákoně řekl Bůh: „Toto přikázání, které ti dnes dávám, není vysoko nad tebou ani daleko od tebe. Není ani v nebi, že bys mohl říci: „Kdo z nás může vystoupiti do nebe, by je k nám snesl, abychom je slyšeli a skutky plnili?“ Není také za mořem, aby ses vymlouval a řekl: „Kdo z nás bude moci přeplaviti se za moře a donésti je až k nám, abychom je mohli slyšeti a činiti, co je přikázáno?“ Ale velmi blízko je ti řeč ta, je v ústech

tvých a v myslí tvé, abys ji činil.“ (5. Mojž. 30, 11—14.)

Učí Kristus slabosti?

Kdo se vážně pokusil žiti podle slov a příkladu Ježíše Krista, podiví se nad výtkou, že učení Kristovo vychovává slabochy. Avšak nejenom z jedné strany vytýká se křesťanství, že je náboženstvím slabosti.

Proč?

Spisovatel Lecký praví ve svých „Dějích mravnosti v Evropě“, že křesťanství zaměnilo antický ideál síly v ideál lásky.

Nietzsche tvrdí, že křesťanství je vítězství ctností ženských nad povahou mužskou.

Hebbel mluví pohrdlivě o Kristu, protože on je „mužem věčné mírnosti.“

Mnohé spisy laické morálky vytýkají křesťanství slabost, protože žádá lásku k nepříteli.

Je láska a zvláště láska k nepříteli slabost?

Kopneš-li psa, kousne tě. Ukážeš-li býku červenou látku, bude býk divoký. Ukřivdíš-li zvířeti, pomstí se ti, jestliže může. To je zákon přírody. Zvíře nemůže jinak, protože nemá síly ovládnouti se.

Každý, kdo jen trochu pracoval o svém zdokonalení ví, kolik síly je k tomu potřebí ovládnouti sebe. Básníci všech věků to vyjádřili:

„Bojovati proti sobě, toť nejtěžší boj. Vítěziti nad sebou, toť nejkrásnější vítězství.“

„Zmužilý je vítěz lvů,
zmužilý je vládce světa,
zmužilejší, kdo nad sebou vládne.“

Avšak nemstíti se, ovládnouti hněv, to jest teprve počátek lásky křesťanské. Dokonalá láska je: nepříteli dobré činiti; k tomu je třeba tak obrovské síly, že lidstvo před Kristem nepřišlo ani na myšlenku, že je to možné.

Krásně pravi B. V. Foerster: „Křesťanství přivedlo muže od zdánlivé síly k pravé síle. Starý ideál síly nebyl, jak se domnívá Nietzsche, křesťanstvím zrušen a nahražen ideálem ničícím sílu, nýbrž síla nabyla nové, vyšší formy.“

„Teprve když láska se stane silou a síla láskou, když každý z těchto prvků duševních přijal druhý tak, že jim není ochromen, nýbrž ve své vlastní bytosti prohlouben a zesílen, — teprve tehdy jest člověk chráněn před nebezpečstvím, které pochází z jednostranného vývoje charakteru: může vyvíjeti energii, aniž by propadl změkčilosti a roztříštěnosti vůle.“ (Rel. u. Charakter, str. 173.)

Kristus sám vyjádřil skrytou sílu lásky
k nepříteli slovy: Blahoslavení tiší,
oni zemí vládnouti budou!“

Zemí vládnouti, t. j. vládnouti nad jinými,
zdá se i moderním lidem (na př. Nietschovi)
býti ideálem. Avšak Kristus slibuje trvalou
vládu jen tomu, kdo jest tichý, t. j. kdo se
naučil ovládnouti svou pomstychtivost.

Sokrates nebo Kristus?

Sokrates byl od pohanských Řeků k smrti
odsouzen, protože hlásal jednoho Boha. Umřel
klidně a blaženě u vědomí, že umírá za pravdu.

Mnozí ho považují za člověka vznešenější
a silnější povahy, než byl Kristus, protože se
nemodlil „smutná jest duše má až k smrti“ a
„Otče, je-li možno, odejmi tento kalich ode
mne!“

Zde je opět veliký omyl v pojmu síly. Co
je větší síla, projítí peklem a zůstatí pevný,
neb necítiti pekla? — To je právě tajemství
velikosti Kristovy, že cítí a trpí všechno, co
cítí lidstvo a přece zůstává věren svému věč-
nému povolání. Tím teprve Kristus dovede
to, čeho Sokrates nedovedl: tvořiti duše, které
dovedou láskou se ponořiti do veškeré bídy lid-
ské a přec zůstatí věrnými sobě.

Potřebujeme Vykupitele?

Heslo moderních nepřátel náboženství jest: „Učení o „vykoupení“ snižuje člověka. My nepotřebujeme vykupitele, my se vykoupíme sami!“

Tato lesklá fráze lichotí samolásce a marnivosti moderního člověka. Naši povinnosti však jest: hleděti pravdě do očí, i když nám nelichotí.

Novější vychovatelé již poznávají, že v heslu o „sebevykoupení“ je skrytý sebeklam, který končí zbožňováním všech slabostí a nedokonalostí naší nízké a omezené osoby. Nakonec „to roste, co má býti potlačováno, a to se potlačuje, co se mělo vyvíjeti.“ (Foerster.)

Již z toho čistě vychovatelského důvodu doporučuje dr. Levy (Nancy), aby ten, kdo chce se zdokonaliti ve ctnosti, svoje myšlenky soustředil na takové lidi, kteří vynikají právě v oné dokonalosti. Již tisíc let dříve to řekl sv. Augustin slovy: „Chceš-li se státi lepším než jsi, hledej toho, kdo je lepší než ty!“

Tolik proti nezdravému zbožňování vlastní osoby. Avšak článek víry o vykoupení je nerozlučitelně spjatý s článkem o dědičném hříchu. A to je opět kámen úrazu pro moderní vychovatele bez Boha. R. W. Trine praví: „V pádu Adamově všickni jsme zhře-

šili. Ani slovo z toho není pravda. Dědičnost je třtina, která se lehce dá zlomit. Každý má ve své ruce život svůj a může z něho pro svůj charakter a pro své štěstí vytvořiti co chce.“

Tak může mluvit jen člověk, který nemá tušení, kolik obtíží se stává výchově v cestu. Právě vážnější vychovatelé vrací se k pravdám starým. Jeden z nejmodernějších spisovatelů R. Weinger praví, že učení o dědičném hříchu je nejhlubší myšlenkou, kterou lidstvo teprve pochopilo svou vlastní bytostí.

Dnes již nejlepší z vychovatelů chápou, že slova Pavlova: „Běda mně, kdo mne vysvobodí z tohoto těla smrti“, jsou vlastně bolestným výkřikem celého lidstva. Proto též roste již porozumění pro výrok prorokův „Bůh sám přijde a vykoupí vás.“

„Bůh se stal člověkem, aby člověka učinil bohem,“ praví sv. Augustin. Je v tom něco ponižujícího pro člověka?

Bankrot křesťanství.

Tot zase jedno z lesklých hesel, kterými se pracuje proti mravouce křesťanské. „Již skoro dva tisíce let pracuje křesťanství o zdokonalení lidstva. A jaké jsou výsledky? Není dnes lidstvo horší, nežli bylo?“

Takové zevšeobecnování prozrazuje úžasnou povrchnost úsudku. Kdo jen trochu zná

mravní schátralost římské společnosti prvních století a zázračnou změnu, kterou způsobilo křesťanství svým učením a svou milostí v postavách jako byly Melanie, Pavla, Augustin, nebude mluvit o bankrotu křesťanství. A když v dějinách Církve pozná světce, u nichž křesťanství často lidi slabé přetvořilo v hrdiny ctností, skloní svou hlavu před božskou mocí, která „přemáhá svět“.

Avšak proč jest tak mnoho špatných křesťanů?“

Kristus řekl jednou: „Mnoho je povolání, ale málo vyvolení.“ To znamená: mnohým se křesťanství hlásá a mnozí je přijímají, ale málo je těch, kteří vskutku „z víry žijí“. Víra je jako zrnko pšeničné; mnohé padne vedle cesty a ptáci je sezobají; jiné mezi trní, mnohé na skálu a jenom některé na úrodnou půdu.

Dobří nevěrci.

Namítá se: „Mnozí lidé nevěří a přece jsou lepší než mnozí věřící a zbožní.“

Není pochyby, že to je pravda. Avšak je to důkaz, že víry k mravnosti není třeba? — Hvězdáři nám praví, že vidíme na nebi hvězdy, které snad již nesvíti, ale světlo od nich potřebuje k nám tisíce let, takže my je ještě

vidíme i když snad již zhasly. Podobně mnozí lidé, i když hvězda víry jim zhasla, žijí ještě nevědomky z jejího světla. „To nejlepší v nás,“ praví Nietzsche, „pochází z citů bývalých dob, — slunce našeho života již zapadlo, avšak nebe ještě září a svítí, i když slunce nevidíme“.

Nietzsche vytýká moderním filosofům polo-
vičatost, že opustili jenom Boha, ale neopustili
mravnost, která plyne z víry v Boha.

On jediný z moderních filosofů měl od-
vahu domyslet si myšlenky odpadu od Boha a
jistě to není bez souvislosti, že pod tíhou
těchto myšlenek — zešilel. Jako předtuchu své-
ho vlastního tragického osudu napsal článek
„šileneček“, v němž ukazuje moderním bezbož-
cům, že nemají ani tušení, co to znamená po-
pírat Boha. „Šileneček“ (tím míní Nietzsche sám
sebe) přichází na trh s rozsvícenou lucernou
ve dne a volá:

„Hledám Boha! Hledám Boha! Kde jest Bůh? Chci
vám to říci! Zabili jsme ho — vy a já! My
všichni jsme jeho vražedníky! Ale jak jsme to mohli
učinít? Jak jsme mohli vypít toto moře? Kdo nám
dal houbu, že jsme smazali celou oblohu? Co jsme to
učinili, že jsme zemi odpoutali od slunce? Kam se
nyní pohybuje? Kam se pohybuje my? Pryč ode všech
sluncí? Nepadáme ustavicně? A to dozadu, stranou,
dopředu, na všechny strany? Kam se jde nahoru? Kam
dolů? Nebloudíme v nekonečném nic? Nedýchá na nás
prázdný prostor? Necítíme, jak teplota mizí? Nepři-
chází noc? a stále více nocí? Nemusíme rozsvěcovati

lucerny již v poledne? Neslyšíme již hlomoz hrobatů, kteří pochovají Boha?"

Zde umkl šílenec a zahleděl se na své posluchače: i oni mlčeli a nechápajíce jeho slov udiveně hleděli na něho. Konečně mrštil lucernou o zemi, že se rozbila na kousky a zhasla. „Přicházím příliš včas," řekl potom, „ještě nepřišla moje chvíle. Tato neslýchaná událost jest ještě na cestě — ještě nevnikla až k uším lidí. Blesk a hrom potřebuji času, světlo hvězd potřebuje času, skutky, i když jsou vykonány, potřebují času, aby byly viděny a slyšeny. Tento čin jest jim ještě vzdálenější, než nejvzdálenější hvězdy — a přece tento čin vykonali!"

Při posuzování špatných křesťanů nezapomínej ještě na něco: Čím vyšší jsou hory, tím více lidí se zabije pádem s nich. A čím vyšší jsou požadavky mravní té které společnosti náboženské, tím více nalézá se v ní duši nedostatečných.

II. Stačí laická morálka?

Věda místo víry?

Je-li mravnost podle sv. Tomáše Akvinského „pohyb tvora k Bohu", čím je laická morálka?

Kdosi nedůstojným způsobem porovnával Boha křesťanského s režisérem loutkového divadla, který drží drátky všech loutek v ruce. Už jsme ukázali, jak nesprávný je tento názor. Avšak čím podle tohoto porovnání je laická

morálka? Odpověď: loutkové divadlo, v němž režisér pustil z ruky všechny dráty a nyní leží loutky bez ladu a skladu a bez života. Přímou řečeno: Bez Boha je morálka buďto otáčeni se kolem sebe, nebo boj všech proti všem, neb rozklad, neb všecko to dohromady.

Víra v Boha působí na duše jako magnet na železné piliny. Odstraň magnet a máš obraz laické morálky.

Tato věta zdá se modernímu rozumu tak neslýchanou, že bude třeba ji dokázat.

Čím jsou dogmata?

Namítá se proti víře: „Jako základ mravnosti nám nestačí mlhavé domněnky, jako jsou křesťanská dogmata (články víry), my chceme pevnější základ, a ten nám dá věda.“

V této námitce jsou dva základní omyly. První je názor, jakoby dogmata čili články víry byly jen mlhavé domněnky ničím nedokázané. Již v úvodu jsme ukázali, kde je více mlhy. Chceme-li články víry něčím porovnat, jsou jako přístavní světla, která loď ukazují cíl a cestu a je chrání, aby neztroskotala v temnosti. Články víry dávají člověku odpověď na nejdůležitější otázky životní: K čemu jsem na světě? Co mám činit? Čeho se varovati? Proč se zapírat? a pod.

A že některým článkům víry nerozumíme? To by byla ubohá víra, která by nám nedala víc než může omezený rozum chápati. „Tajemství“ víry jsou jako slunce; když se do něho zahlédneme, jsme oslněni, že nic nevidíme, ale v jeho světle vidíme všechno a z jeho žáru čerpáme život a zdraví i sílu.

Druhý omyl oné námitky záleží v přeceňování vědy. V časopisu „Přítomnost“ je uveřejněn článek Horace Lamba „Sliby vědy“, ve kterém autor dochází k tomuto závěru: „Panství vědy jest ohromné, ale má mezeru. Nemůže si dělati nároků na zlepšování lidské povahy; může změnití okolí, rozmnožití prameny bohatství, rozšířiti duševní rozhled, ale nemůže se na ní po právu žádati, aby vzala na sebe odpovědnost za to, jak se užívá jejich darů. To musejí určití jiné, a uznějme, vyšší obory. Na příklad věda lékařská nám dala delší a zdravější život; není však odpovědna za to, jak svého života užíváme. Snad dala zvýšenou životnost darebákům stejně jako spravedlivým, ale proto nezavřeme své nemocnice a nevyhubíme lékaře.“

*

Pohledme teď blíže na „skálopevné“ základy mravouky, které nám podává věda místo víry.

Evoluce — vývoj.

Když Darwin hodil na vědecký trh slovo „vývoj“, bylo lidstvo jako oslněno tímto hešlem. Neboť slibovalo něco, po čem touží lidský rozum: najítí jednotu v mnohotvárnosti. Darwin sám věřil v Boha. Avšak „věda“ odpoutaná od Boha ujala se s radostí myšlenky vývoje, aby si tak bez Boha mohla vytvořití světový názor.

Vzpomínám, jak mohutným dojmem na mne v mládí působil článek v socialistickém časopisu o vývojové teorii, kde bylo napsáno: „Křesťan má kdesi v mlhavé minulosti svůj ideál, z něhož vypadl dědičným hříchem, pod nímž sténá a nemůže se z něho vyprostítí. My však máme svůj ideál před sebou a celý náš život jest jediné radostné přibližování se tomuto ideálu.“ — Dlouho to trvalo, než jsem poznal, že ani první ani druhá věta onoho článku není správná. První věta o ideálu křesťanství padá již citovaným výrokiem sv. Tomáše, že mravnost není jenom boj proti hříchu, nýbrž pohyb k Bohu. Druhá věta je sebeklam. Neboť není a nemůže býtí vývoje bez cíle, a tím bez rozumu, který napřed stanoví cíl, ke kterému se má vývoj díti.

Abych věc znázornil porovnáním: Vezme-li krejčí látku a začne jí stříhati aniž by uvažoval, co z toho má býtí, soudíme správně, že onen člověk pozbyl rozumu. Každý ví, že, má-

li z látky býti oblek, krejčí musí si jej napřed utvořiti ve svém rozumu, potom podle tohoto cíle upravití ostatní práce: měření, stříhání, šití atd. Filosofie praví: „Finis etsi sit postremus in executione, est tamen primus in intentione agentis et sic habet rationem causae“ (Sv. Tomáš Akvinský), t. j.: „Ačkoliv jest účel poslední ve vykonání, jest první v úmyslu konajícího a tak jest příčinou.“

To platí vždy a všude. Také v živé přírodě. Když někdy buňky začnou růsti bez plánu a cíle, povstává z toho — rakovina, to jest počátek rozkladu.

Také v mravním životě vývoj není možný bez cíle, čili ideálu dokonalosti a tím nám jest Bůh.

Radost.

Filosof F. Jodl, monista, odůvodňuje (ve spisu *Náboženství a mravnost*) laickou morálku takto: „Každý člověk cítí radost, když správně jednal, cítí tiché štěstí, podařili se mu práce na sobě, na zušlechtění své povahy a své vůle; cítí blaženost, když setřel slzu bližního; cítí hrdost z věrné práce v službě povolání... Toto mravní štěstí musí v sobě vzbuditi, učiniti je pohnutkou svého jednání a ochranou proti útoku vášní a žádostí.“

Z našeho náboženského stanoviska uznáváme, že taková šlechetná radost nám pomáhá k mravnímu jednání, ačkoli není nejšlechetnější pohnutkou, protože pochází ze samolásky; avšak ubohý člověk, který by touto radostí jako jediným prostředkem chtěl zvítěziti v bojích duševních!

Vždyť básníci a mudrci všech věků uznávají bolestnou zkušenost:

„Video meliora proboque,
deteriora sequor.“

„Vidím lepší a schvaluji je,
a přece činím to horší.“

A což — když radost ze hříchu je silnější a větší?

Naučení z kriminalistiky.

Kde výchova má nejtěžší úkoly, tam se vrací nejspíše k náboženství.

Na prvním mezinárodním sjezdu pro mravouku a výchovu v Londýně povstal důstojník armády spásy proti zastáncům laické morálky a řekl: „Jděte se svým učením bez Boha mezi zločince a opilce a uvidíte, jak ztroskotáte.“

Jiný člen armády spásy, H. Begbie, praví: „Všickni, kteří znají od základu lidskou bídu a lidské neřesti, a jejichž studium se neomezu-

je na knihy a diskuse v salonu, vědí jako první pravidlo, že jenom náboženství dává sílu, vskutku změnití charaktery.“

Ve výchově padlých a zanedbaných jsou patrný všechny obtíže v celé své velikosti — tu se jasněji, než jinde, ukazuje, čeho je třeba a co vskutku pomáhá. Hlavní úkol při výchově těch, kteří se provinili, jest: na jedné straně vstřípati jim hluboce do duše vědomí velikosti hříchu a viny, na druhé straně zachrániti sebevědomí před zhroucením. Mravouka bez Boha jenom vzbuzuje pocit méněcennosti, ale nepovznáší. Nebo může snad říci: Vstaň, odpouštějí se ti hříchové tvoji? Od-kud by vzala právo k tomu? A i kdyby tak řekla, hříšník jí nemůže věřiti a odpoví: „Tak by ke mně mohl mluvití jen ten, kterým bych byl pozvednut nad sebe samého.“

Jen Kristus může říci: „Odpouštějí se ti hříchové tvoji.“ To právě jest rozdíl mezi náboženstvím a laickou morálkou: morálka ničí duši, ale nepozdvihne jí; náboženství jí také zničí, ano, uvrhne jí ještě hlouběji do poslední propasti zkroušenosti, právě proto, že v ní pravda září jasněji než v morálce — avšak zároveň pozdvihuje k nebi toho, kdo upřímně lituje a věčnou Pravdou se dá proměnit, jako Kristus řekl zločinci na kříži: „Ještě dnes budeš se mnou v ráji.“ (Foerster.)

Vyžítí se.

Jelikož slovo „vyžítí se“ již nemá tak příjemného zvuku jako dříve, užívá se cizích slov. Řecké slovo bios znamená totéž co život. Biocentricky žítí znamená zase vyžítí se. Otázka: život nebo smrt je vskutku otázkou lidstva. Avšak jaká to povrchnost, neb lépe řečeno zaslepenost to jest, když se prohlašuje, že odpovědí na tuto otázku jest: Člověče, musíš se vřadit do věčných zákonů přírody, tím budeš mít podíl na její věčnosti.“ Kdo tak mluví, jistě nepohlédl do hloubi své duše. Tam by našel dvojí zákon, zákon těla a zákon ducha, jak proti sobě bojují na život a na smrt. Co se tedy má vyžítí, to nižší nebo to vyšší?

Když sofisté (řečtí filosofové) vytýkali Sokratovi, že podle jeho učení o sebezapírání a sebemrtvení ideálem dokonalosti byli by mrtví a kameny, odpověděl tajemným slovem básníka Euripida: „Kdo ví, zdali náš život není vskutku smrt a naše smrt vskutku život.“ Tím chtěl naznačiti, jak povrchní jsou pojmy o životě a o smrti u lidí, kteří od Boha jsou odloučení.

Člověku, který se ještě nevymanil z otroctví smyslnosti, zdá se každá vášeň a každé hnutí tělesné pravým životem, a v každém omezování svých náklonností a pudů vidí ohrožení života.

Kristus od základu vyvrací tyto domněnky. Kristus vysvobodil touhu duše po životě z poblouzení sobectví a smyslnosti slovem: „Zrnko pšeničné nezhyne-li, zůstane samo.“ „Smýšlením těla jest smrt, smýšlením ducha však život a pokoj. — Budete-li žítí podle těla, zemřete; budete-li však duchem skutky těla umrtvovati žítí budete.“ (Řim 8, 6. 13.)

V tom právě záleží výchovná síla náboženství, že rozptyluje beztvárnou mlhu, v níž smyslné a duchovní klamně se míchají, a že s ukrutnou jasností ukazuje, co je příroda, a kam vede čirá příroda a co je duch a co duch od člověka žádá.

Potřebujeme ducha Božího, který nad vodami se vznáší, ne Boha pantheismu, který sám jest onou mlhou.

Stačí silná vůle ?

„Jak se stanu energickým?“ Jak zesíliti vůli, to se zdá mnohým zastáncům laické morálky býti nejvyšším cílem. Avšak stačí silná vůle? Silná vůle je jako bedna s dynamitem. Můžeš ji užítí k dobrému, ale můžeš ji také zneužítí k zlému. Nestačí silná vůle, vůle musí býti dobrá. Dobrou však se stane vůle teprve, když se povznese nad sebe. Avšak povznéstí se nad sebe, to nemůže vůle bez Boha. „Otče, ne má vůle ať se stane, nýbrž

vůle Tvá," to jest jediná cesta, aby vůle se osvobodila od sebe samé.

Ctnosti v boji proti sobě.

Stará anglická legenda vypravuje, že ctnosti konaly společnou cestu, avšak již první den se pohádaly, protože jim chyběla nejvyšší moudrost, která každé ctnosti stanoví meze.

Zde je největší obtíž pro mravnost bez Boha. Mnozí lidé zahynuli svými ctnostmi, protože u vědomí svých dokonalostí ztratili bdělost a pokoru. A k jaké vnitřní nízkosti vede statečnost bez pokory! Co je opravdovost bez lásky, co láska bez opravdovosti! Jak se zvrhne láska k pořádku bez dobrého a štědrého srdce, a kolik neštěstí způsobí štědré srdce bez pořádku a citu pro odpovědnost! Soustrast je něco dobrého, avšak jaký zmatek nastane, není-li soustrast vyvážena jinými ctnostmi a oddá-li se bez rozvahy svým popudům! Dobře jest, ovládá-li se člověk, avšak jak ochuzuje vnitřní život ten, který jenom dbá ovládnutí sebe a zanedbává ctnosti lásky bliženské!

Nedomnívejme se, že úkol doplnit jednotlivé ctnosti je tak lehký. Pravou míru a pravý smysl jednotlivých ctností duše si uvědomuje teprve tehdy, když je věrou v Boha povýšena nad sebe. . .

Tanec kolem sebe.

Laická morálka, nejenomže nedostačuje, ona je přímo duši nebezpečná! Když člověk bez Boha začne pracovat o sebevýchově a má první úspěchy, naplňuje ho to úctou před vlastní osobou a protože mu chybí protiváha Boží dokonalosti, propadá modloslužbě svého „já“.

Křesťanství také žádá, aby člověk pracoval o sebevýchově, avšak světlem pokory mu ukazuje, jak dalekou cestu má ještě před sebou, a toto vědomí ho chrání před falešnou spokojeností se sebou samým a tím ho chrání před smrtí; neboť spokojenost je smrt duše.

B. V. Foerster nařiká: „Marnivost se stává vládnoucí chorobou naší doby, protože lidem jejich vlastní „já“ se stalo střediskem: nemají ničeho kromě sebe a nad sebou, co by je mohlo vysvobodit od jejich vlastní osoby.“ (Religion u. Charakterbildg. 186.)

A. Cohen (v knize „Etika čisté války“) praví, že tato samoláska, toto zabývání se svou vlastní osobou bez protiváhy víry podřívá zdraví duševní i nervové.

Jenom náboženství odpoutává člověka od sebe, a zároveň ho nezabavuje soustředností potřebné k sebevýchově.

•

Kult lidstva.

Filosof Auguste Comte poznal, že věda sama není schopna nahradit víru v mravouce. Proto chtěl, aby se člověk klaněl lidstvu. To prý je ona „veliká bytost“, v níž žijeme, pohybuje se a jsme. On byl přesvědčen, že toto nové náboženství nejen nahradí starou víru v Boha, nýbrž jí ještě předčí. Neboť touto novou věrou se člověk oddá službě lidstva přímo a ne oklikou přes „onen svět“.

V tomto „novém náboženství lidstva“ shrnul Comte všecko, co se dalo říci proti Církvi a jeho nadšené sliby naplnily nepřátele víry takovou jistotou a takovým sebevědomím, že jeho nové myšlenky se staly základem francouzské laické školy.

„Náboženstvím lidstva“ postavil Comte na místo víry v Boha nový ideál: lidstvo. Nestáčí však vytýčiti nějaký ideál. Záleží na tom pohnouti vůli lidskou, aby tento ideál uskutečnila. Čím však odůvodňuje Comte a jeho nástupci závažnost tohoto nového „náboženství lidstva?“

Vděčnost vůči lidstvu.

V roce 1896 vyšla kniha liberálního politika L. Bourgeois pod nápisem „Solidarité“. S jásotem byla tato kniha přijata ode

všech, kteří odhodili náboženství; teď prý má laická morálka základ pevnější než je skála.

Jak odůvodňuje Bourgeois závaznost mravouky? Práví: „Celé lidstvo pracovalo, strádalo a se obětovalo, aby tak utvořilo všecko, čeho my dnes užíváme a z čeho se těšíme: proto máme my povinnost býti vděčnými lidstvu a mu vrátiti, co jsme od něho obdrželi.“

Co na to říci? Je pravda, že žijeme z vy-
možeností minulých pokolení. Avšak: nezdědili
jsme od nich také mnoho zlého? A pracuje lid-
stvo vskutku „pro nás“, že bychom proto
my byli povinni k vděčnosti? Ne — převážná
většina lidí pracuje pro sebe, nanejvýš ještě
pro své děti, pro svou rodinu. Ale nejenom to,
jak mnozí pracují k mé škodě! Lichváři, vy-
kořisťovatelé, podloudníci, kteří v bezohledném
sobectví pracují o to, aby poctivému člověku
život skoro znemožnili. A když takový utrápe-
pený a vykořisťovaný člověk usedne ke stolu,
žádá po něm Comte, aby se stejnou „zbož-
ností“ myslel na „Lidstvo“, jako dříve člověk
věřící pozdvihl mysl svou k Bohu!!

A co mají říci tomuto novému náboženství
ti, kteří jsou dědičně zatíženi? Kterí od lid-
stva dostali jen bižu, starosti a nemoc? Kterí
nemají příčiny žehnati svému osudu? Zač oni
mají lidstvu děkovati?*)

*) Snad by mohl někdo namítnouti: Ani věřící
člověk nemá příčiny děkovati Bohu, že mu dal taková

Každý den zakoušíme, jak skoro všichni lidé hledají jen sebe. Jak zřídka najdeme člověka, který dovede jen ze soustrastí vyslechnouti stížnosti druhého.

A co se stalo prorokům a svatým, kteří lidstvu sloužili? Nebyli většinou kamenováni, ukřižováni? Co teprve říci o vzájemném vraždění ve válce?

Dovede myšlenka na toto lidstvo nadchnouti k obětem a k sebezapírání?

Nietsche řekl: „Láska k lidem z lásky k Bohu byl nejvznešenější pocit. Láska k lidem — bez tohoto posvěcení je hloupost a zvířecost.“

Huxley pronesl proti Comteovi onen hrubý výrok, že by raději zbožňoval stádo opic než lidstvo.

Co je lidstvo?

Moderní hvězdářství nám otevřelo oči pro velikost vesmíru. Světlo se rozšiřuje rychlostí zatižení a takovou bidu. — Ze stanoviska věčnosti se tato námitka rozluští: Bůh ponechává i tomu zatíženému to, co obdržel vinou lidstva, ale ponechává mu toto břemeno, aby s ním si zasloužil větší blaženosti věčné. I v tom zatíženém jest obraz Boží, ačkoliv zatemněný a snad znetvořený, a až padne opona v hodině smrti, duše taková tím jasněji bude zářiti ve světle věčném.

300.000 km za vteřinu. Od slunce až k nám potřebuje necelých osm minut. Od nejvzdálenějších hvězd miliony roků! Co je naše země proti velikosti vesmíru? Menší než zrnko pisku.

Země byla kdysi neobydlená, a i kdyby nenastala žádná katastrofa, bude kdysi zase neobydlená. Nevěřili-li člověk v nesmrtelnost duše — co jsou dějiny lidstva měřené dle dějin vesmíru? Jako nějaká vedlejší, nepatrná událost. —

A tomuto malému „něco“, co se nazývá lidstvo, bych se měl klanět jako svému Bohu?

Tak se ztrácí „bůh Lidstvo“ v mlhách a zbývá z něho jenom troška nízkého sobectví. Neb co to jiného, když v jedné příručce laické morálky čteme: „Užitek lidstva je užitek tvůj, jeho bolesti jsou tvé bolesti, co dobrého lidstvu činíš, činíš sobě, čím lidstvu škodiš, škodiš sobě. Bude-li lidstvo kvéstí, bude to tvým rájem; upadá-li lidstvo, bude to tvým peklem.“

Francouzský spisovatel Bureau dodává k tomu: „Není snadno v méně slovech nahromadit více bludů a hloupostí!“

„Bůh Lidstvo“ nebezpečím pro mravnost.

Nejenom že lidstvo nestačí jako základ pro mravnost, vztahy lidstva k nám přímo ohrožu-

ji často naši mravnost. Připomínám jenom slova: špatný příklad, pohoršení, suggestce, mravní náказa, pornografie a pod.

Kdesi jsem četl výrok: psychologie davu blíží se psychologii zvířat. Srozumitelněji řečeno: Kde je mnoho lidí pospolu, je nebezpečí, že vyšší jejich duševní schopnosti zmizí a zvířezí nižší, zvířeci mohutnosti (nenávisť, surovost, násilnost). Dějiny revolucí a převratů a zkušenosti z táborových schůzí dokazují, že v onom výroku je mnoho pravdy.

Proto všim právem žádá Bureau, aby se člověk napřed „desolidarisoval“, t. j., aby se osvobodil od vlivu lidských mas. Začíná-li někdo pracovat o sebevýchově, musí se napřed duševně osamostatnit, aby potom se vrátil k lidské společnosti a byl jí k prospěchu.

K tomuto důležitému úkolu zas potřebuje náboženství. „Bůh jediný je pevným hradem lidské společnosti. Jenom z něho je možno hájiti pravé a trvalé zájmy společnosti proti veškeré politice okamžiku. Mnozí lidé, kteří se dnes osvobodili od víry v Boha, mluví, jakoby se zbavili tyрана, a nevidí, že se stali otroky lidskými. „Kdo Boha nemá Pánem, má mnoho pánů,“ praví židovské přísloví.“ (Foerster l. c. 76.) —

Závěr.

Je-li mravnost bez Boha nemožná, je tím méně možná výchova bez Boha. I kdyby škola byla vskutku neutrální, nebyla by přijatelná pro katolíka. Avšak naše škola není neutrální. Proto je každý katolík ve svědomí zavázán, aby všemi prostředky pracoval pro katolickou školu.

Pryč s bezduchou skromností katolíků, kterým se sype písek do očí slovy: „Vy katolíci, máte více práv ve škole, než můžete žádati. Vaši kněží smějí dvě hodiny vyučovati náboženství a ještě k tomu dostanou zapláceno!“

Jaká to zaslepenost? Kdo udržuje školy? Občané svými daněmi. Jestliže je ve státě přes 70 procent katolíků, udržují 70 procent škol. Proto mají také právo na 70 procent škol katolických.

Přejeme židům školy, židovské a bezvěrcům školy bezvěrecké, ale pro katolické děti musíme žádati a nepřestaneme žádati školy katolické, kde veškeré vyučování a veškerá výchova je prodehnuta duchem katolickým.

Pedagog B. V. Foerster praví vším právem, že i úplně neutrální světská škola

je porušení práv rodičů. (Religion u. Charakterbildung, str. 16.)

Organisace, která cílevědomě pracuje pro katolickou školu je

MATICE CYRILOMETODĚJSKÁ.
Sekretariát: Olomouc, Wilsonovo nám. č. 6.

Každý uvědomělý katolik by měl býti jejím členem a podporovati její snahy.

Vydává také časopis:

„Rodina a škola“.
Předplatné Kč 5.50 ročně.

Imprimi potest. Pragae, die 22. Mart. 1933. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 5067. Olomucii, die 23. Martii 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„Životem“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům v Hlučíně ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. — Tiskla Typin, M. Ostrava, Přivozská 2.

Cena 50 hal.

„Životem“ č. 173. **II. vydání.**

Číslo 5.

Václav Kosmák:

VZPOMÍNKY NA MOU MATKU.

Kdykoliv si vzpomenu na některého ze zemělých známých, zachvěje se mi obavou srdce. Očistec a někdy i peklo mi tane na mysli. Ale vzpomínka na mou matku padá mi do duše jako májové slunce. Ani jednou mi jí obrazotvornost neukázala v očistci. Věřím, že jest jeden Bůh; věřím že má matka jest u něho.

• • •

Uzřím-li večer souhvězdí „vůz“ nazvané, vždy a vždy si vzpomínám na svou matku. Darmo jsem hledal příčiny toho ve všech koutech nitra svého.

Bezpochyby byla má matka první mou učitelkou hvězdářství a lépe než kterýkoli doktor mi vstúpila kosmologický důkaz jsoucnosti Boží do srdce. Svět mi vyrval mnoho, toho mateřského učení mi nevyrve nikdy!

* * *

Bylo mi pět let. Můj nejmladší bratr, tenkrát asi půl roku starý, ležel na kolébce a spal. Bylo to večer. Matka pravila: „Děti, pojdte se pomodlit než půjdete spat.“ Klekla si s námi ke kolébce a složila spícímu bratříčkovi ruce jako k modlitbě. — „Děti, zítra bude sv. Františka Paulánského. Náš František bude mít svátek. Nemůže se chudinka ještě sám ke

svému svatému patronovi modliti; pojdte, pomodlíme se za něj.“ — Modlili jsme se. Matka plakala.

U boháčů bývá v takové dni hostina, a šampaňské teče. Mé matce tekly slzy, — šampaňské to andělů.

• • •

Můj otec jest kostelníkem. Jedenkráte nebylo nikoho doma. Matka šla sama zvonit poledne. Já, malý ještě jsa hoch, šel jsem s ní na věž. Díval jsem se s věže na svět mi posud neznámý. Bože, jak byl mým mladým očím ten svět velikým! Viděl jsem krásnou úrodnou krajinu, obilí, louky, lesy, rybníky; vesnici Jakubov, dále Litohoř a docela v zadu, v mlhavé dálce Budějovice (Moravské). Za Budějovicemi se klonilo nebe až k zemi. — „Maminko,“ ptal jsem se v dětinské zvědavosti, „jest tamhle již konec světa, a začíná tam již nebe?“

„Ó ne, mé dítě! Kdybys přišel do Budějovic, viděl bys zase nový kus země, a kdybys šel dále, zase nový a tak pořád. To se nám jen tak zdá. Ale že se nám to tak zdá, učinil Pán Bůh k našemu poučení. Máme se vždy modliti a býti hodni, aby nám, až budeme se světem u konce, až umřeme, hned nastalo nebe.“ —

• • •

Jedenkráté jsem šel s matkou přes pole na návštěvu. Byli jsme chudí. Obuv jest drahá. Sezuli jsme střevíce a šli bosí. Bylo nám jíti po stráni podle rybníka, kde bylo mnoho drobného kamení. Píchalo mne to. -- „Maminko, mne to píchá do nohou.“ žaloval jsem.

„Dítě, nenaříkej. Jak to teprve Pána Krista píchalo, když šel bos na horu Kalvarii a nesl ještě těžký kříž a bili ho a strkali jím!“ Vytáhla růženec a počala se modlíti. Mne to již nebolelo.

* * *

Před nějakým časem byl jsem velice mrzut a trudnomyslný. Ulehl jsem si večer a zhasil světlo. Tmavá noc bývá matkou tmavých myšlenek. Přemýšlel jsem o tom, že by nejlépe bylo, nebýti narozenu. Po dlouhém trapném dumání jsem usnul. Zdálo se mi, že jsem potkal svou matku. Byla pod břemenem všecka sehnuta a pot jí řinul s čela. U mne se zastavila. Nepromluvila ani slova, ale významně na mne pohlédla tím mateřským okem. Ó, oko mateřské! — Probudil jsem se. Snem tím byla naplněna všecka má duše. Myslil jsem si: „Matka tvá tolik pro tebe snášela, pracovala, trpěla, a nežalovala nikdy, -- a ty, — ty reptáš?“ — Pomodlil jsem se Otčenáš a usnul jsem. Ráno jsem vstal jako obrozený. A pak prý v hrobě

zetlí každá páska, jež nás zde na světě pou-
tala vespolek!

* * *

Jednou v mém rodišti umřel starý, cizí
žebrák. Obec mu dala rakev, a pan farář slíbil
slušný pohřeb. Chtěli ho však položit v jeho
hadrech do rakve. Matka má, uslyševši to, pře-
bírala se v soukromné své zásobě prádla, vybrala
košili, zašila ji a zanesla mrtvému žebrákovi.

„Ale, maminko, proč mu nedají bohatí, —
my máme sami málo košil!“

„Inu, dítě, bohatí dávají bohatým, chudým
musíme dávat i my chudí.“

. * * *

U nás v Martinově žila dcera po učíteli, —
Terinka jí říkali. Vidím ji až podnes, jakoby
stála přede mnou. Byla stará, hubená, churavá
a viděla sotva na dva kroky. Nosívala dlouhé
šaty (u nás říkali, že se nosí po pansku), ale ty
šaty byly vyrudlé a vetché. Bydlila v tmavé
jizbičce v obecní chalupě. Kopati neuměla a
žebrati se styděla. Pletla lidem punčochy (na
šití již neviděla), a kdo jí za to co dal, z toho
žila. Z pokladny chudobinské dostávala nějaký
ten groš a za ten si kupovala kávu. Živila se
brambory a chlebem, vydělaným z pletení a

kávou. Ale jaká to byla káva! A ještě jsem často slýchal od žen, které k nám přicházely: „Což Terinka, ta jest fajnová! Takhle jen kafičko, a aby člověka o něco poprosila, — a člověk by jí rád dal, — to Bůh uchovej. Ráda by dělala milostpaní.“

Tenkrát jsem tomu ještě nerozuměl, ale vždycky se mi takové řeči přičily, protože se má matka Terinky pokaždé zastávala.

Bylo to jednou na podzim. V naší zahrádce švestky již byly opadány a jenom na hrušce ještě žlutalo se listí. Přišel jsem z kostela domů. Matka mne zavolala do kuchyně a tam mi strčila do kapsy dva kornouty s kávou a cukrem a pak v šátek zaobalenou buchtičku (bezpochyby si to ušetřila sama od úst) a šeptala mi: „Tu máš a dones to honem Terince. Řekni, že jí to posílám k svátku, — ale neříkej to nikomu, rozumíš?“

„Rozumím!“ a již jsem byl ten tam. Přiběhl jsem k Terince. Seděla u malého okénka a pletla punčochu. Ve světničce bylo tmavo, sychravo a vlhko.

„Pochválen Pán Ježíš Kristus!“ pozdravil jsem.

„Na věky. Kdo pak jest to?“

„Tuhle vám posílá maminka něco k svátku,“ řekl jsem místo odpovědi, přiblíživ se k ní.

Poznala mne po hlase. „Ach, tys to holečku? Vítám tě!“

Vzala kornoutky a šátek, rozbalila jej a vidouc, co jsem jí přinesl, dala se do pláče. Slzy jí tekly po bledé, vráskovité tváři. Nemožla ani promluvit. Vzala mne za hlavu a políbila mi čelo. Políbení to hřeje mne až podnes do duše. Vzal jsem rychle šátek a utekl. Volala cosi za mnou, ale nevím co, — nevrátil jsem se.

Tenkrát jsem o tom ničeho nikomu neřekl, teď však to snad smím již říci. Má matka již i s Terinkou odešla do světa jiného, kde vydávají vespolek o sobě svědectví, a mně nezůstala leč vzpomínka sladká jako klidný sen, srdce jemná jako národní píseň a nehasnoucí jako hvězda na nebi.

• • •

Byl jsem asi v první neb druhé třídě gymnasiální. Lidé mi říkali student a někteří by se byli z toho radovali, kdybych byl býval ze škol vyhnán.

Šel jsem polem. Potkal jsem čeledína, jel s voly orat. Zapomněl si cosi doma.

„Ty,“ volal na mne, „pojď, popas mi ty volky trochu na zemi, aby neutekli. Musím skočit ještě domů.“

Vzal jsem bič, stál u volů a volal co chvíli: „Ouhá!“ Šel mimo truhlář a úsměšně se mne ptal: „No, již nejsi studentem? Jsi pastuchou?“

Přišel jsem s pláčem domů a žaloval to matce. Matka se zapýřila, ale hned řekla: „Nech toho! O pastuchách jest každý rok evangelium v kostele — o truhlářích jsem tam neslyšela ničeho.“

Zasmál jsem se a bylo po trpkosti. Potkali jsem kdy truhláře, pokaždé jsem si pomyslíl: „Nejsi v evangeliu.“

* * *

Šel jsem s matkou do Nové Říše. Šli jsme lesem, zvaným „horou“. Uprostřed lesa na kopci, na rozhraní, si matka klekla a kynula mi, bych též poklekl a modlil se. Klekl jsem k ní a sepal ruce.

Když jsme vstali, ptal jsem se: „Maminko, proč jsme se tady modlili?“

„Víš, zde bývali pochováváni oběšenci. Až budeš veliký a půjdeš někdy tady mimo, nezapomeň se nikdy za ně pomodlit. Na ty nešťastné si málo kdo vzpomene.“

! * * *

Byl Štědrý den. Matka nám dala k obědu jen kousek chleba.

„Musíte se dnes postiti, abyste viděli zlatou ovečku.“

Setmělo se. Nejstarší sestra prostřela na stůl, a my již napřed drželi každý lžici v ruce. Na stole hořelo světlo. Náš tovaryš točil malým zrcátkem proti světlu, že jasný odlesk přelétal světnicí.

„Co to?“

„To byla zlatá ovečka. Proč jste jedli v poledne? Byli byste ji viděli.“

My se naň dívali nedůvěřivě; sestřičce vstupovaly slzy do očí. Otevřely se dveře — matka nesla večeři. Zlatá ovečka byla zapomenuta.

Když jsme dojídali, zatroubil na vsi pastýř. My hoši jsme vyskočili, hodili rychle na sebe kabáty a tam. Měli jsme již každý pohotově zvoněk a bič. Pastýř troubil a my, hoši, co nás ve vsi bylo, všichni za ním, praskající, zvoníce a bečice. Pastýřův Vořech štěkal, co mu hrdlo stačilo, a všichni psi s ním. Hnali jsme stádo do Betlema.

Když jsme přišli domů, seděl u nás starý pan farář (ačkoliv jsem tenkrát nevěděl, že byl starý: myslil jsem, že býval vždycky takový), který nás často navštěvoval.

Políbili jsme mu ruku.

„Co pak jste to dělali?“

„No, honili jsme stádo do Betlema.“

„A víte proč?“

My jsme mlčeli.

A pan farář nám vypravoval, jak sv. Josef s Pannou Marií šli v zimě z Nazareta do Betlema — celé tři dni! Jak Panna Maria byla zemdlena, jak se těšila na odpočínutí, jak scho-
dili celý Betlem dům od domu, a všude před nimi zavírali; jak Panna Maria plakala a jak konečně v staré stáji za Betlemem musili přenocovati. Tam se narodil Ježíšek. Vypravoval nám, že toho Bůh nikomu nezjevil, než chudým, pastýřům u Betlema atd.

Byli jsme bolestně a sladce dojati.

„Proto jste honili stádo do Betlema,“ pokračoval, „aby si všichni vzpomněli na pastýře betlemské, na Ježíška, na Pannu Marii se sv. Josefem, jak neměli noclehu, a aby si každý pamatoval, že se má slitovati nad chudým pocestným, hledá-li přístřeší, zvláště v zimě a v mrazu.“

Potom mluvili dále o všeličems.

Náhle někdo zaklepal. Matka šla ven. Bylo slyšeti temný hlas. „Jen pojdte dál a ohřejte se.“ Přivedla do světnice cizího člověka. Chudák zabloudiv v lese a naleznuv šťastně ves, hledal přístřeší tam, kam ho oči vedly. Zavítal k nám. Cizinec, poohřív se, na vybid-

nutí přisedl ke stolu. Pan farář a otec se ho vyptávali na to a ono.

Matka šla do kuchyně. Běželi jsme za ní: „Mami, kdo jest to?“

„To nám poslal Ježíšek hosta, abychom jej uctili.“

Šla a dala mu čistý talíř a nejlepší kousky ze zbytků. Pan farář poslal pro sklínku vína; nalili mu též. Cizinec v radostném udivení hleděl kolem sebe. Sestřička mu potajmu položila svou vánočku vedle talíře. Já bych mu svou byl též od srdce rád dal, — ale slupl jsem ji, když jsme hnali stádo.

Když cizinec pojedl, ustlala nám matka lůžko, klekla a pomodlila se s námi. Po obyčejných modlitbách zanotila: „Narodil se Kristus Pán, radujme se!“

My jsme zpívali za ní, tovaryš i cizinec poklekli a zpívali též.

Pan farář smekl černou čepičku, sklonil bílou hlavu a přejel si očí rukou. Po skončeném zpěvu pobladil nám tváře a šel domů. My jsme šli spat. Slyšel jsem celou noc ve snu troubení pastýřovo.

Bože, byl to krásný večer! Obloha byla jasná a hluboká jako svatá víra, a hvězd se

v ní třpytilo a svítilo jako ve víře věčných pravd. Seděli jsme na zápraží. Před námi stála panská štěpnice v plném květu.

Měkký vánek houpal stromovím a odnášel nám jemnou vůni. Položil jsem hlavu matce na klín. Ona mne držela jednou rukou kolem krku. V celé vsi bylo ticho jako v kostele při pozdvihování jen tam dole za mostem hrál někdo na harmoniku.

Bylo mi tak dřímavo a přece ne k usnutí -- tak volno, tak lehkó: necítil jsem, že mám tělo. →

„Maminko, jak jest asi v nebi krásně!“ šeptal jsem jí. Matka pohlédla vzhůru, vzdychla a hladila mi vlasy.

Hút — húp — troubil starý hlásný od kostnice od kostela.

„Slyšíš?“ ptala se matka.

„To jest starý Loucký.“

„Troubí, aby nám připomenul, že čas rychle utíká a do nebe že tak daleko! Pamatuj si to!“

* * *

Nevím, viděl-li jsem svou matku více než desetkrát u stolu seděti a jísti; kdy a kde jedla, ani nevím. Tak neustále pracovala, že

si ani k jídlu času nepopřála. Že první vstávala a poslední šla spat, nebylo mi nikterak ani nápadno; myslil jsem, že to jinak býti nemůže. Za dne odpočívati jsem ji nikdy neviděl — leč ve svátek nějakou chvíli odpoledne. Modlivala se pak vždy ze svých starých knížek, aneb — bylo-li to v létě — seděla v zahrádce. Někdy se nás pak více sešlo a zpívali jsme. Matka sedávala a usmívala se.

To bylo její jedinou zábavou.

Tolik práce, tak málo zábavy — a přece spokojenu býti, to podaří se jen pokornému a čistému srdci.

* * *

Jedenkráte vyndala má matka mosazný křížek ze skříně, vycídila jej a navlékla na modrou hedvábnou stužku. „Děti, nezapomeňte: až umru, dejte mi tento křížek na krk.“

„Ale, maminko, proč mluvíte o smrti?“

„No, vždyť já ještě neumírám,“ chlácholila matka, „ale víte, že smrt přichází jako zloděj v noci. Anebo chcete, abych se já za vámi dívala do hrobu? Toho snad Pán Bůh na mne nedopustí!“

A také toho na ni nedopustil. Za to na otce!

* * *

Přišel do naší vsi bláznivý židáček žebro-
tou. Byl všecek nahý, až na kus kalhot, boso-
nohý, s nepokrytou hlavou. Přes rameno nesl
veliký žok s hadry a po všech vratech psal
křidou čísla a jména. Kluci kolem něho ská-
kali a vysmívali se mu. Matka se na to dí-
vala a přikázala nám, abychom se za ním ani
nehnuli. Když však jeden nezveda konečně i
blátem po něm hodil, rozběhla se a koho zastih-
la, tomu dala notný políček.

Po chvíli přišla k nám jedna sousedka roz-
kacená jako saň.

„Kmotra, kdo vám dal právo mé dítě
bíti?“

Matka na ni pohlédla a řekla: „Vidíte,
já jsem se unáhčila.“

„To si myslím, a nynčkom —“

„Počkejte, nechte mne domluviti,“ řekla
matka; „té rány váš kluk nezasloužil — ale
vy! Uvidíte, že za čas bude házet blátem po
vás!“ —

„Však kdo ví, jak se vám vaše děcka vy-
daří!“ —

„To — zkazí-li je svět, bude to neštěstí —
já však viny míti nebudu.“

. . . .

Když jsem byl již hodně povyrostl, vypravovala mi matka:

„Dítě, dá-li ti Pán Bůh štěstí, nebuď nikdy skoupým k chudým. Vidiš, jednoho roku se urodilo velmi málo bramborů. Báli jsme se, že s nimi do jara nevystačíme. Povídali jsme si s otcem, že letos nebudeme moci rozdávat. Zima přišla, lidé mnozí neměli ani jednoho bramboru. M... přišel ke mně a prosil, abych mu jich dala aspoň do hrnka. — „Křemelí bych hladem hryzal, kdybych mohl,“ žaloval. Já mu dala. Přišel druhý, třetí — a já dala všem potajmu. Rozdala jsem té zimy více, než kdy jindy. A z jara? Měli jsme na semeno dosti a ještě nám zbylo. Já říkám, že Pán Bůh sám je v tom sklepeň množil. Co dáš chudým, Bůh ti to nahradí.“

Jednou žala má matka na hřbitově trávu. Bylo to v létě, a slunce chýlilo se k západu. Trhal jsem si s keřů u zdi maliny. Poohlédnu se po matce — klečela u zarostlého hrobu.

„Maminko, kdo zde leží?“ ptal jsem se.

„Tetička.“

„A kde leží babička a dědeček?“

Matka vzdychla a ukázala rukou za lesy:
„Tam v Želetavě.“

„A proč?“

„Až podruhé ti to povím; dnes není kdy. Pojď, půjdeme!“

Druhého dne byla neděle. Seděli jsme kolem matky v zahrádce. Byli jsme všichni ustrašení. Před chvílí teprve přestali na věži zvoniti na poplach — v sousední vesnici hořelo. Celá ves takorůzka běžela tam na pomoc. My jsme si přestali hrát a běželi jsme k matce. Ta stála s malým bratříčkem v náručí, dívala se na valící se dým a modlila se k sv. Floriánu.

„Mami, jak se to stalo?“

„Kdož to ví? Snad si hrály dítky se sirkami anebo s ohněm a zapálily. Vidíte, teď jim hoří střecha a snad shoří ještě více domů. Nesmíte nikdy bráti sirek!“ A pak nám vyprávěla, jak shořela celá Želetava až na několik domů.

„Jak pak ne? Vždyť jsem se tam byla narodila. — Pojďte, sedněte si a večer se pomodlte za ty nešťastné pohořelé. Ba, milé děti, vy ještě neštěstí neznáte. Máte tatínka a mne, — ale já! Matky své jsem ani nepoznala; umřela brzy po mém narození. Otec se pak oženil, a když mi bylo pět let — odnesli ho také na hřbitov, a já neměla nikoho. Macecha se vdala, a otčím i ona mne sužovali dost a dost. Školy jsem ani neviděla. Když

mně bylo osm let, již mne posílali na robotu. Ráno časně mne vyburcovali, dali mi žernový pekáč (pečivo) do ruky a vyhnali mne na panskou nivu. Když druhým nosili v poledne oběd do dvora, mně nikdo ničeho nepřinesl, a já sedávala v koutě někde a plakávala lítostí a hladem. Dal-li mi někdo vyškrabat zbytky ze svého hrnka, byl to pro mne šťastný den! Jednou mne zpozorovala paní vrchníová. Šla ke mně a ptala se mne: „Proč pláčeš, holečku?“

„Mám hlad.“

„A což ti nepřinesli oběda?“

„Mně nenosí nikdy.“

„Pro Boha věčného, ro je lid! A čí jsi, dítě?“

Vypověděla jsem jí vše. Vzala mne do kuchyně, dala mi jísti, dala mi šátek na krk a sukničku a řekla: „Tu máš, ubohý sirotečku, a přijď zítra zase. Budeš-li vždy pěkně umyta a učesána, můžeš sem vždycky choditi.“

Mně se zalily oči. To bylo první laskavé slovo za dlouhý čas. Políbila jsem jí ruku a spěchala s radostí na pole. Druhého dne ráno jsem se probudila sama, umyla se, učesala, jak jsem uměla, a bez pláče šla na robotu. V poledne jsem šla, arci ostýchavě, zase do kuchyně, a paní správcová, vidouc, že mám vlasy zapletené a že nejsem ušpiněna, pohladila mi hlavu, dala mi jísti a po krátkém čase

vzala mne docela k sobě. Umývala jsem nádobí, opatrovala děti, chodila posilkou do městečka, slovem -- dělala jsem, nač mé síly stačily, a ráda. Druzí služební mnou arci postrkovali, psuli mne, ale já jsem trpěla a byla ráda, že jsem měla do syta jísti. Paní správcová mne posílala -- Bůh ji za to oslav! -- i do nedělní školy. Tam jsem se naučila svaté zpovědi, naučila čísti a počítati. Do kostela jsem chodila, kdy jsem mohla, a kázání poslouchati bylo mou největší radostí. Ach, kázával ten pan farář krásně! -- Již ho také hlava nebolí. Jednou kázal na Jméno Panny Marie, abychom se nikdy nezapomínali modliti k Panně Marii, ta že nás ochrání vždy a všeho. Já jsem si to pamatovala a od té doby se modlím každodenně svatý růženec, a vidíte; děti, Panna Maria mne neopustila. Zkusila jsem dosti, ani vám to nemohu vypráviti, ale čisté svědomí jsem měla vždy, a vždy jsem našla hodných lidí, kteří se mne ujali."

Zamlčela se, a my seděli kolem ní se zaslzenýma očima jako kuřátka před bouří kolem své matičky. Ach, bouře nás zastihla všecky, ale té, jež by nás vzala pod křídla, které bychom se mohli bez ostychu svěřiti a vyžalovati svůj bol a trud -- té již není.

* * *

Málo dobrého užila má matka na světě a i její konec byl bolestný. Stonala dlouho a těžce. Těšil-li ji kdo na jejím posledním lůžku, říkala: „Lépe trpěti zde, než v očištcí.“

Byl jsem na prázdninách. — Země byla vypráhlá, stromy a vše bylinstvo smutné, napolo svadlé. Člověk, zvíře i sad — vše toužilo po vláze. Konečně jednou odpoledne z daleka zašlehl blesk, zahučel hrom, rozsopil se vítr, prach se valil v kotoučích, stromoví se třáslo a vrávoralo, pták i skot i člověk pospíchali pod střechu.

Tma. Blesk na blesk, ráz na ráz. Seděli jsme u matky a modlili se. Bouře přeletěla jako rozhněvaný obrovský orel a ze šedých mraků padal teplý déšť. Šli jsme ven nabažit se té pohody. Sytná vláha napojila zemi a vše stromoví. Všechno kvítí dýchalo Bohu díky. Jaká to vůně, jaké to ladno, jaký to nový život! A tam na nebi duha. Šel jsem za matkou. Klečela u okna, otevřela si je a plakala.

„Proč pláčete, maminko?“

Sepjala ruce, pozdvihla oči a šeptala: „Duha Boží!“ — Klesla mi umdlena do náručí. Již jí nevidím!

* * *

Takových vzpomínek na mou máť probřeskujе mnoho z dalekého nebe dětinství v duši mou, jako když z dalekého jasného obzoru se blýská „na časy“. Těchto několik jsem napsal, abych aspoň mlhavě vykreslil obraz své matky a spolu mnohých a mnohých jiných matek slovanských; jsemť přesvědčen, že ne jeden, čta tyto krátké nástiny, zadumal se do oné doby, kdy ještě na klíně matky dřímával v malovaných snech, a že našel podobné obrazy v srdci svém. Ano, má národ slovanský ještě mnoho dobrých, ctnostných, nábožných, trpělivých a pracovitých žen a matek, a proto lze doufat v budoucnost utěšenou a slavnou. Národ, nemající žen hodných, a byť byl sebe vzdělanější (v obecném nyní slova toho smyslu), jest ztracen, jest obiléným hrobem.

A kdo vštěpuje našim matkám tyto ctnosti do srdce?

Ten, jenž nám dal naši řeč, naše písně a „duše útlé v těle čilém“, — náš Otec!

Matka má jest toho zřejmým důkazem.

Roztla's jako polní květ, bez ošetřování a pěstění lidského. Nebe však ti dalo rosu a slunce teplo: kvetla jsi v úkrytu, ale červ tě nerozhlodal a mráz tě nepopálil. Dobojovala's. Na trnu života tvého rozkvetly ti teď růže věčné.

Láska mateřská.

Milý čtenáři! Máš před okny zahrádku?
— Mám. Pak v ní míváš bezpochyby také rezedky naseto?

— Neměl jsem ještě nikdy.

— Neměl?! O pak si jí nasej hned letos. Je ti to roztomilé kvítko. Na první pohled se ani nezdá. Sedí nepatrně u samé země jako nějaká obyčejná tráva, bzučivé včelky tě však brzy na ni upozorní. Co to, že tak vesele kolem ní obletují a s hojnou kořistí od ní odlétají? Schyl se k ní a pohlédni na ni z blízka. Vid', je to krása?! leskne se zlatem a nachem a dýchá tak medovou vůní, že se neubráníš, a zajisté to malé, hezoučké kvítečko utrhneš, políbíš a zatrčíš si je do dírky u kabátu na tu stranu, kde máš srdce, aby se's tou milou, vlidnou vůní ještě dlouho kochatí mohl. A děvy naše, ty nejlepší znalkyně a ctitelkyně všeho, co v přírodě krásno a milo jest, nosívají voničky z rezedek do kostela, připínají si je k ěadrům, ba kladou si je i mezi šaty do skříně. A divná věc, když rezedka dávno již uvadla, když jsi ji vyhodil už oknem ven, přece tam, kde dříve byla, vůně její ještě dlouho zůstává, a děva, otevře-li svou milou skřín, usměje se mile a přichválí si: — Ah, to zde po té rezedě krásně voní! Kéž by již bylo jaro, abychom ji zase měli.

Pravím ti: zasej si do zahrádky rezedy a nemáš-li zahrádky, zasej si jí aspoň do brnce za oknem, a pak, až ti vyroste a rozkvetě, dívej se na ni a voň k ní často a vzpomínej si při tom na svou matku!

— Jakže na matku?

— Ano, na matku! Každá dobrá matka je pravou rezedou! Čím chudší, tím více. Světu se zdá nepatrnou býti, ale ditky znají dobře její krásu a bohatství. Oblutují vesele kolem ní jako včelky kolem rezedy, a ona je nasycuje medem lásky a vůní sladkých slov. Chléb od maminky bývá chutnější než v cizině od cizích lidí koláč! Včelce jest rezeda vzácnější než královská růže, dítěti je vlastní matička dražší než kterákoliv nádherná paní, ba než královna sama!

Proto tul se k matičce, kdo jí ještě máš, jako k rezedě, aby vůní její celá bytost tvá prosycena byla, a komu ten nejvonnější kvítek pozemský již uvadnul, komu leží matička již v tmavém hrobě, ty na ni aspoň častěji vzpomínej a poznáš pak mnohého, že láska její zůstala zde s tebou, ač ona sama již odešla, tak jako zůstává vůně rezedy ještě dlouho tam, odkud jsí ji již dávno byl odnesl.

Následující případ budiž mi svědkem, že jsem pravdu mluvil.

Míval jsem nechvalný zvyk dlouho do noci v posteli čísti. Přihodilo se pak někdy, že

jsem čta usnul a svíce vedle mne hořela, až dohořela, neb až jsem se k ránu zase probudil a ji zhasil. Varovali mne sice, kdo ten můj zlovyk znali, abych se toho chránil, sice že někdy ještě shořím, ale zvyk prý je železná košile, a já výstrah nedbal.

Stalo se jednou, že jsem opět dlouho do noci v posteli četl, a když mne již oči bolely, přimhouřil jsem je na okamžik, aby se zotavily. Jak se to se zamhouřenýma očima krásně leží, tak polo ve snění a polo ve bdění. Hověl jsem si tak, až jsem usnul.

Časně z rána otevřela služka dveře, aby zatopila.

Probudil jsem se. — Je již ráno?

— Ano, — ale pro Boha, co to zde začnoud? diví se služka. Jak by zde něco hořelo. Ohlíží se po světlici a vzkřikne, sprásknouc ruce: „Ježíš, Maria! Vždyť máte celý cíp u polštáře uhořelý.“

Podívám se, a skutečně, až jsem se zhrozil: celý cíp polštáře pod hlavou byl shořel i s peřím! Jak snadno jsem mohl ve spánku shořeti! A jakou takřka zázračnou příčinou byl polštář u mé hlavy již hořící udušen? Nemohl jsem to nikterak pochopiti. Děkoval jsem andělu strážnému za to zachránění z očividného nebezpečství.

Domáci odnesli polštář, aby uhořelé peří odstranili a neporušené do nové cíchy nasy-

pali. Najednou přiběhli všichni udivení: — Podívejte se, co jsme v polštáři našli! Pannu Marii, ta vás jistě zachránila!

Ukazovali mi malý škapulíř (agnostku, medailku) s obrazem neposkvrněné Marie Panny.

Mně jakoby šupiny s očmi spadly a slzy mi vyhrkly. Takové škapulíře nám zavěsila matka, když jsme byli ještě malí, na krky, a vzpoměl jsem si, že chystajíc mně peřiny, když jsem do alumnátu vstoupil, do jedné podušky takový škapulíř mi dala a se slzami v očích pravila:

— Tak, zde máš snad poslední peřiny ode mne. Bůh ví, jak dlouho ještě budu. Važ si jich, naložila jsem ti do nich své požehnání.

Nechť o tom soudí jak kdo chce, ale mne v tom okamžiku ovanul duch lásky mé dávno již zesnulé matky, jako vůně rezedy, a vzdychl jsem si: -- Kdy přijde to věčné jaro, abych rezedu života svého, svou matičku opět uhlídal?

Imprimi potest. Pragae, die 22. Mart. 1933. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 5067. Olomucii, die 23. Martii 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ZIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia v M. Ostravě, Těšínská 21.

Seznam devíti ročníků sbírky „Životem“:

I. ročník.

1. Dr. Ant. Cyril Stojan.
(Crty z jeho života.)	13. Do života II. (pro
děvčata vystupující
ze školy).
2. Velmoc tisk.	14. V bouřích mládeži. (O
ctnosti sv. čistoty.)
3. „...lásky však kdy-
bych neměl...“	15. Tak ne! (O chybách
ve výchově.)
4. Šťastná rodina.	16. Hříchy papežů.
5. Exercicie.	17. O manželství.
6. „Anděle Boží, stráž-
ce můj!“	18. Manželé mezi sebou.
7. Pomáhej duším v o-
čistci!	19. Výchova dítěte.
8. Útěcha pro nemocné.	20. Sv. růženec.
9. Nač se ještě modlití?	21. Nedej se! (O sebev-
chově mládeže.)
10. Žena a křesťanství.	22. Měsíční duchovní ob-
nova.
11. Neděle.	23. Příprava na sv. misie.
12. Do života I. (pro
chlapce vystupující
ze školy).	24. Více kněží!

II. ročník.

25. Maria, útočiště.	38. Mše sv.
26. Dělníků málo.	39. Katolická akce.
27. Laický apoštolát II.	40. Duch svatý.
28. Mladí apoštolé.	41. Dary Ducha sv.
29. Lék proti smrti.	42. Sv. Cyril a Metoděj.
30. Nač se zpovídati?	43. Sv. přijímání.
31. Věřiti či nevěřiti?	44. Radost.
32. Jak se zpovídati?	45. Blahoslavení.
33. Peklo.	46. Cesty k Bohu I. (Ze
života konvertitů.)
34. Půst.	47. Apoštol lásky, Bed-
řich Ozanam.
35. Blah. Anežka Česká.	48. Cesty k Bohu II.
36. Zaopatřování.	
37. Svátost oltářní.	

III. ročník.

49. Z vězení.	61. Na obranu.
50. Něco o spiritismu.	62. Občanské sňatky.
Rozluka.
51. O křtu svatém.	63. Na pomoc velkému
dilu!
52. Móda a dnešní žen-
ský svět.	64. Jde o svatováclavské
dědictví.
53. Ano, Otče!	65. Sjednocení církvi.
54. Šťastnou cestu! (Pro
divky, které jedou do
ciziny.)	66. Pius XI.
55. Smiřte se!	67. Na stoici Petrově.
56. Sv. Jan Nepomucký I.	68. Z továrního ovzduší.
57. Sv. Jan Nepom. II.	69. Katolická škola v re-
publice českoslov.
58. Sv. Jan Nepom. III.	70. Lásky za lásku.
59. Kněžský celibát.	71. Spalování mrtvol.
60. Svatý Václav a naše
doba.	72. Svatý Don Bosco.

IV. ročník.

73. Proč?	88. Z nemocnice.
74. Pronásledování ná-
boženství v Rusku.	89. Čemu nás učí Kon-
nersreuth?
75. Sv. Josef.	90. Zpět k Římu!
76. Vrátili se do církve?	91. Od 17. do 24. (Výcho-
va k mravní čistotě.)
77. Blah. Jan Sarkander.	92. Moderní věčenec svět-
cem. (Costardo Fer-
rini.)
78. Pomozte bratřím!	93. Naše chybičky.
79. Více dobroty!	94. Naše chybičky II.
80. Od ďábla k Bohu.	95. Všecko všem! (Bar-
tolomějka Capitani-
ová.)
81. Sv. Terezie Ježiškova.	96. Pomáhejte nám! (O
misiích.)
82. Povídá se.	
83. Hrdina v dělnické ha-
leně.	
84. Katolík v chrámě.	
85. Klenot křesť. dívek.	
86. Znáš sebe sama?	
87. Všecka krásná jsi,
o Maria.	

V. ročník.

97. Běda vám, bohatým!	109. Sv. Dominik.
98. Pohřeb katolického křesťana.	110. Tajemství svatých.
99. Hřích.	111. Sv. biřmování.
100. Sv. Alfons.	112. Odvedeným.
101. Co nám zachová mládí?	113. Charita.
102. Při mši sv.	114. Kristus Král.
103. Sv. Antonín Pad.	115. Sv. Alžběta.
104. Krise světová.	116. Kam uteku? (O všudypřítomnosti Boží.)
105. Do kláštera?	117. Sv. Albert Veliký.
106. Čeští mučedníci doby husitské.	118. Moudří manželé? (De abusu.) Jen pro dospělé.
107. Budete jak Bůh! (O milosti posvěcující.)	119. Kněz a lid.
108. Kristus Bůh.	120. Klíč k Srdci Božímu. (O vděčnosti.)

VI. ročník.

121. Mešní knížečka pro děti.	132. Znáš toto Srdce?
122. Lékař apoštol.	133. Devítník k Božskému Srdci.
123. Co chtějí badatelé bible?	134. Prázdniny.
124. Umučení Páně.	135. Paragraf 144.
125. Děti pro Vás.	136. Kdy bude konec světa?
126. Čeští Dominikáni.	137. Blažená samota.
127. Mexický mučedník Aug. Michael Pro.	138. Na prahu nového života.
128. Matka ustavičné pomoci.	139. Dívky, pozor!
129. Matka opuštěných dětí.	140. Naši přátelé v nebi.
130. Adventisté.	141. Kde jsou mrtví?
131. Triumf mexických mučedníků.	142. Vit de Fontgalland.
	143. Pokušení.
	144. Chyby svatých.

VII. ročník.

„Naše světla“ čís. 145—168.

Možno dostatí také jako samostatnou knihu.
Cena v celoplátěné vazbě 16.— Kč.

VIII. ročník.

169. Náš velký biskup.	181. Po bludných cestách.
170. Velký pátek.	182. Odpustky.
171. Bílá sobota.	183. Je papež neomylný?
172. Mravnost bez Boha?	184. Katolická nemoc.
173. Vzpomínky na mou matku.	185. Čemu věří církev československá?
174. Nový apoštolát smíru Bož. Srdce Páně.	186. Garcia Moreno.
(President-katolík.)
175. Brány pekelné jí nepřemohou.	187. Jak zbohatnu?
176. Tělo a mravnost.	188. Sv. Klement Maria Hofbauer.
177. Mimo církev není spásy?	189. Pravda o sv. Hostýně.
178. Víra jako víra? -
Církev jako církev?
Pravda jako blud?	190. Jádro katol. náboženství.
179. Největší muž českých dějin?	191. Sv. Gerard Majella,
veliký divotvůrce.
180. Vybrané kapitoly ze života broučků-nosatců.	192. Vánoční pobožnost pro děti.

IX. ročník.

„Šťastné děti“ čís. 193—216.

Možno dostatí také jako samostatnou knihu.
Cena v celoplátěné vazbě 16.— Kč.

X. ročník.

217. Lipany.	222. Dítko před svato-
stánkem (vánoce, púst).
218. Sv. Norbert.	223. Sv. Konrád z Parz-
hamu.
219. Milostivé léto.	224. Dítko před svato-
stánkem (doba veliko-
noční a svatodušní).
220. Sv. Ignác z Loyoly
a jeho řád.	
221. Uberte církvi!	

Exerciční dům v Hlučíně vydal tyto publikace:

Berthe Janů:

ŽIVOTOPIS SV. ALFONSA.

Jediný úplný životopis tohoto velikého svätce a učitele církevního. Cena v celoplátěné vazbě Kč 36.—.

El. Burgerová:

„Z DENÍKU PORODNÍ BABIČKY“.

Pojednává jemným a přesvědčivým způsobem o ožehavých otázkách moderního života. — Nikdo nedovede lépe poučiti dospívající mládež o manželství a sexuálních otázkách jako Burgerová. Nejlepší dar pro snoubence. — Cena brož. Kč 27.—, váz. Kč 39.—.

SBÍRKA „ŽIVOTEM“

je uznávána jako nejlepší sbírka poučných brožur. Dosud vyšlo přes 220 čísel. Každé číslo 50 hal.

Milujete-li své děti,

objednejte jim

»Šťastné děti.«

Každodenní čtení ze života svatých a zbožných dětí, aneb

»Naše světla.«

Každodenní čtení ze života svatých

Každá tato kniha obsahuje na 800 stran textu a mnoho obrázků. Cena je nepatrná.

V pěkné celoplátěné vazbě stojí jedna kniha jen 16 Kč

Při objednávce 5 knih 10% slevy

„ „ 10 „ 20% „

O knize »Šťastné děti« napsal dp. P. Štok S. J.
z Říma:

„Velikou mám radost z knížky pro mládež »Šťastné děti«, celou jsem pozorně prolístoval a obdivoval její praktičnost. Z toho vzejde s pomocí Boží nový náboženský život ve školní mládeži. Děkuji Vám vroucně důstojný Otče, za tento vánoční dar pro českou mládež a prosím Pána Boha, aby tento nejvyšší časový svazek sbírky »Životem« přinesl hojné požehnání“.

Důležité upozornění!

Na konci desátého ročníku sbírky
»Životem« vyjde

vázaný generální rejstřík

prvních desíti ročníků

Cena rejstříku bude asi 8 Kč

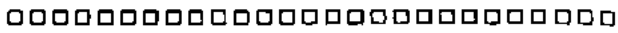
Objednejte již teď, poněvadž bude
vytištěn jen omezený počet.

Všech deset ročníků

v celoplátěné vazbě i s vá-
zaným rejstříkem dostanete za
sníženou cenu 160 Kč

Adresa pro objednávky:

Exerciční dům, Hlučín

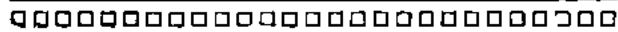

Z dopisu misionáře.

Byli jsme v N. na obnově sv. misie. Chtěl jsem, aby se při kázání učinila zmínka o tisku a o vašich brožurkách, ale pak jsme od toho upustili. Rozložil jsem brožurky u vchodu kostela (měl jsem jich jen asi 200), nic jsme nedoporučovali a za jediný den (na Květnou neděli) byly všechny rozebrány a lidé se ještě na faře poptávali, zda ještě máme. A působily dobře.

Přišel tam jeden jinoch ke zpovědi a prosil: „Já jsem nevěřil ničemu a nechtěl jsem jít ke zpovědi. Ale četl jsem jednu knížku vaši a ta mne tak rozrušila, že jsem si ustanovil, že půjdu se vyzpovídat a stanu se dobrým křesťanem.“ Také nám brožurky pomohly získat lid, neboť lidé byli velmi zaujatí proti sv. misii, ale skončila velmi dobře. A také mne ujišťovali lidé, že brožurky působí mnoho dobrého. A zde je toho tolik třeba. Po prvé jsem brožurky nabídl na jedné faře vzdálené odtud asi 3 hodiny. Vzal jsem sebou asi 150 brožurek a myslel si, když se jich rozejde 5, bude dost, a budu spokojen. Rozložili jsme brožurky večer v kostele a zpovídali ženy. Nikdo si toho nevšímal. Již jsme odcházeli z kostela a tu se zastavilo u brožurek několik žen (asi 3) a dívaly se co to je. Řekl jsem jim, že si mohou vybrat. Ale vymlouvaly se, že nemají sebou peněz. Privil jsem, že to mohou zaplatit zítra. Jedna si vzala a našla peníze 1.50 Kč. První úspěch. Druhý den jedinkou jsem nepřinesl domů.

A zde je mezi lidem dosti těžko něco šířit. Nejsou zvyklí dát něco na věci náboženské. Také o náboženské čtení nestojí. Vypravovala mi jedna paní zdejší, velmi horlivá katolička, že půjčila dost hodným rodinám vysoce zajímavý životopis. Půjčila jej do tří rodin. Pokaždé jí jej vrátili nerozřezaný . . . Vaše brožurky čtou, nejsou dlouhé.

S. G.:

NOVÝ APOŠTOLÁT SMÍRU BOŽSKÉHO SRDCE PÁNĚ - PRÁCE ZA OBRÁCENÍ ŽIDOVSTVA.

Chcete pracovatí o smír božského Srdce Páně?

Je vřelou touhou božského Srdce Ježíšova, aby mohlo kralovati i nad syny toho národa, „kterým tak dlouho byl vyvoleným lidem“ a který s povahovou houževnatostí brání se přijmouti radostné poselství Nového zákona. Odkud víme, že si Srdce Páně přeje obrácení židů?

1. Pán Ježíš miloval lid izraelský. — Po celá tisíciletí připravoval si vyvolený národ svůj, posílal mu patriarchy a proroky, aby neutonul v moři mnohobožství, nýbrž udržel si s věrou v jednoho Boha i naději v přislíbeného Mesiáše. Z národa toho od věčnosti vybral si matku i pěstouna, a tak se rozhodl naroditi se jako příslušník národa, světem nenáviděného. Mezi lidem tím trávil léta pozemského žití, mezi ním pracoval, kázal, zázraky činil. Z lidu toho vyvolil i první své apoštoly a jim též nakázal: „K pohanům nechodte a do měst samařských nevcházejte, jděte raději (nejdříve, na začátku své působnosti) k zahynulým ovcím domu izraelského.“ (Mat. 10, 5, 6.)

Toto vše bylo nesmírným vyznamenáním pro národ židovský, je to zároveň i jasným důkazem, jak velice Kristus miloval svůj lid, za nějž, za jehož obrácení se i na kříži umíraje modlil slovy: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí co činí.“ (Luk. 23, 34.)

Myslíte, že Ježíš miloval svůj lid, z něhož jako člověk vzešel, méně než Mojžíš, jeho předchůdce a předobraz? A nevíte, že vlastenecký zápal Pavlův pro obrácení židů byl jenom ozvěnou vlastenecké lásky Kristovy?

Když Hospodin rozhněván pro nevěru izraelských na poušti prohlásil: „Pozoruji, že tento lid má tvrdou šíji; nech mne, ať vzplane hněv můj proti nim, ať je zahladím“ (Exod. 32, 9), Mojžíš prosil Hospodina, Boha svého, aby nedal vzplanouti hněvu svému, a volal: „Zhřešil lid tento hříchem převelikým, zhotovil si zlaté bohy. Buď jim tuto vinu odpust, nebo — neučiníš-li toho — vymaž mne ze své knihy, kterou jsi napsal.“ (Verš 31, 32.)

Nabízel se tedy Mojžíš slovy těmi na usmířenou, chtěl obětovat svůj život. Překrásný to doklad jeho lásky k lidu, která může býti postavena po bok podobné lásce sv. Pavla (Hejčl. v pozn. k. v. 32).

„Pravdu pravím v Kristu, nelžu,“ píše k Řím. kap. 9, v. 1—5, „a spolu se mnou moje svědomí vydává svědectví v Duchu svatém, že mám zármutek veliký a ustavičnou bolest v srdci svém. Vždyť bych si přál, abych já sám byl zavržen od Krista pro bratry své, mé příbuzné podle těla, kteří jsou izraelité, jejichž jest synovství a sláva a úmluva i zákonodárství a bohoslužba a zaslíbení; jejichž jsou otcové, z nichž jest Kristus podle těla,

jenž jest náde všechno, Bůh velebný na věky Amen.“ Tak miloval své soukmenovce, židy, že byl hotov býti pro ně zavržen, odloučen od Krista, kdyby je tím přivedl ke spáse, a kdyby to bylo možno. Vyjadřuje to i v prvním verši následující kapitoly (10): „Bratří, tužba srdce našeho a prosba k Bohu děje se za ně, aby byli spaseni.“

Když tedy Mojžíš a sv. Pavel tak milovali lid svůj, a tak toužebně si přáli jeho spásu, jak daleko více asi toužilo božské Srdce Páně po tom, aby židé, ulomené ratolesti dobré olivy, byli zase v olivu svou vštípeni! (K Řím, 11, 24.)

2. Ukázal to také zázračným obrácením Alfonsa Ratisbonny v Římě dne 20. ledna 1842. Alfons Ratisbonne byl tehdy sedmadvacetiletý bohatý židovský bankéř ze Štrassburku. Byl nábožensky lhostejný a nenáviděl svého staršího bratra Theodora od té doby, co přestoupil na víru katolickou (14. IV. 1827) a stal se katolickým knězem (18. prosince 1830). Theodor, který upřímně hledal pravdu a horlivě konal dobré skutky, po dlouhých bojích a dlouhém utrpení odhodlal se k tomuto kroku. Jako kdysi sv. Pavel zázračným zjevem Kristovým, tak i Alfons zjevem Neposkvrněné Panny v římském kostele S. Andrea delle Fratte (dne 20. ledna 1842) byl Kristu získán.

Událost se sběhla takto:

Rodina Ratisbonnova byla v Elsasku vážena pro bohatství a dobročinnost. Dědečkovi

Theodora a Alfonsa Ratisbonny se strany matčiny, židovi Theodoru Cerfbeerovi, byly od různých správ kostelních svěřeny posvátné nádoby za hrůzovlády ve francouzské revoluci; také se stal jeho dům útočištěm pronásledovaných kněží a řeholníků. Za toto pohostinství mělo se dostat jeho potomstvu nejvzácnějších nebeských milostí.

Otec Theodora a Alfonsa Ratisbonnových založil se svým bratrem bankovní obchod, jehož mimořádný úspěch hlasitě hlásal všeobecnou známou poctivost obou bratří a podniku zajistil stále vzrůstající zdar.

Alfons Ratisbonne byl osmým z deseti dětí bohaté židovské rodiny*); narodil se 1. května 1814 ve Štrassburku a ve věku 4 let ztratil svou matku, velmi laskavou a dobročinnou ženu, která byla štěstím pro celou rodinu.

V šestnácti letech ztratil otce; ale jeho ujec, který neměl potomků, celou svou lásku přenesl na děti svého bratra. Alfons vystudoval v Paříži práva a stav se advokátem, byl svým druhým otcem, jenž mu tam poskytl všeho, co velkodušnost a štědrost mohou jen poskytnouti, povolán zpět do Štrassburku.

Učinil ho též společným prokuristou své firmy. Alfons myslil, že je na světě jen, aby užíval. Přes to zachoval si srdce čisté, a proto měl též dříve nebo později viděti Boha. Za

*) Theodor byl druhým synem, * 28. XII. 1802.

své bratry v Izraeli se velkodušně obětoval doufaje, že jejich stav polepší peněžními dary a dobročinnými loteriami. Při tom podotýkal, že sám nepatří k žádnému náboženství. „Byl jsem, pravil, židem jen dle jména. Ba nevěřil jsem ani v Boha. V mé rodině nezachovávali ani nejmenšího židovského předpisu.“ Sotva mu bylo sedmadvacet let, zasnoubil se s jednou se svých neteří, s dcerou svého staršího bratra. Volba odpovídala přání celé rodiny. Alfons sám myslel, že k jeho štěstí nyní již nic nechybí.

Pohledem na snoubenku bylo v něm probuzeno vědomí lidské důstojnosti. Víra v nesmrtelnost duše razila si v něm cestu, instinktivně vstoupila modlitba na jeho rty a on děkoval Bohu za své štěstí. Přes to nebyl vskutku šťastný. To lze lehce vysvětliti. Alfons měl totiž hluboký náboženský cit, jenž ještě v žádné víře nedošel uspokojení.

Jelikož dívka bylo teprve šestnáct let, byla svatba odložena. Alfons měl zatím podniknouti zábavnou cestu. Opustil Štrassburk dne 17. listopadu 1841 s úmyslem navštívit Neapol, trávit zimu na Maltě a vrátiti se do vlasti přes Orient. Neměl rozhodně chuti jeti do Říma. Jeho nevěsta poslala mu dokonce i písemný zákaz jeho lékaře navštívit Řím pro panující tam zhoubné zimnice. Přes to přese všechno dne 6. ledna 1842 se octl v Římě. Jak sám pra-

vil, bylo mu to samotnému nevysvětlitelné. Zdá se, že neviditelná ruka ho vedla do Říma. Tam potkal mimo nadání svého přítele z dob studií, zbožného protestanta, pana Gustava Bussierra. Týž seznámil ho se svým starším bratrem, baronem Theodorem de Bussierre, který se zřekl protestanství a stal se katolíkem. Než z Říma odjel považoval Alfons za svou povinnost navštívit pana barona Theodora de Bussierre na rozloučenou. Myslil však, že nebude přijat. Byl přijat velice laskavě a zdržel se, jako přikován k židli, ač mu záleželo na tom, aby co možná nejdříve odešel. Z vyššího vnuknutí dal mu baron Bussierre medailku Neposkvrněného Početí Panny Marie.*

*) Zázračná medailka je známa. — V noci od 18. k 19. červenci 1830 zjevila se Panna Maria novicec milosrdných sester sv. Vincence, Kateřině Labouré, v Paříži. (Milosrdné sestry sv. Vincence mají domy též na Slovensku, na př. v Ladci a v Baňské Bystrici.)

Dne 27. listopadu 1830 byla sestra Labouré omilostněna po druhé zjevením Panny Marie.

Z rukou Matky Boží vycházely paprsky naznačující milost, jichž se nám dostává jejím prostřednictvím. Kolem do kola v oválu byl nápis: Ó, Maria, bez hříchu počatá, oroduj za nás, kteří se k tobě utíkáme.

Pak zazněl hlas, jenž pravil: „Dejte raziti medailku dle tohoto vzoru! Osoby, které budou nositi tuto medailku, zvláště na krku, dostanou velké milosti; milosti budou hojny pro ty, kteří budou míti důvěru.“ Hned na to se zdálo, že medailka se obrátila. Na rubu

Pravil mu: „Poněvadž jste svobodným myslitelem a sám sebou jste si jist, udělejte mi to k vůli a noste, co Vám dám.“ Úžaslý a nevrlý Alfons se bránil, ale Bussierre pokračoval: „Z Vašeho stanoviska musí Vám přece býti lhostejno, zdaž tu medajlku nosíte nebo ne, a mně by učinilo velkou radost,

medajlky spatřila sestra Labouré písmeno M, nad ním kříž stojící na příční čáře, a pod monogramem Panny Marie vodorovnou čáru, a pod ni dvě srdce, jedno ovinuté trním, druhé probodené mečem.

Dva roky po tomto zjevení dal arcibiskup pařížský Msgr. de Quelen dovolení raziti medajlky, a od té doby bylo šíření medajlky po všem světě doprovázeno neustálými zázračnými uzdraveními i obráceními.

Proto medajlka dostala název „zázračná medajlka“.

Paprsky na líci medajlky znamenají dle slov Panny Marie milosti, kterými zahrnuje osoby ji prosící. Učí nás, že ji máme také prositi vzýváním: Ó Maria, bez hříchu počatá, oroduj za nás, kteří se k tobě utíkáme. Rub medajlky připomíná, kterými skutky máme podpíratí své prosby, aby byly dobře přijaty, totiž milosrdenstvím (almužnou), pokáním a umrtvováním, což naznačují obě srdce a kříž, a pak horlivostí a apoštolátem, jenž znázorňují hvězdy.

Podrobně pojednání o původu a zázracích a odpustcích této medajlky viz ve spisku „Pomněnka ku stému výročí zázračné medajlky Neposkvrněné Panny Marie“ (1830—1930). Vydaly Mil. Sestry sv. Vincence v Brně-Jundrově. 24 str. Cena 2 Kč. — (Tyto sestry nemají však původní řeholi sv. Vincence. Původní řeholi sv. Vincence mají Mil. Sestry sv. Vincence v Ladci neb v Baňské Bystrici na Slovensku a tyto jsou také ve spojení s mateřincem v Paříži.) —

kdybyste mému přání vyhověl.“ — „To je něco jiného, pravil směje se Alfons. Tu mohu Vám hned dokázat, jak se křivdí židům, když jsou obviňováni ze zatvrzelosti a ze svéhlavosti.“ Nyní osmělil se Bussierre ještě ho žádati, aby se také ještě modlil „Memorare“ svatého Bernarda k Panně Marii (Pomni, ó nejdobrotivější Panno Maria, že od věků není slyšáno, bys koho byla opustila, kdo pod ochranu tvou se utíkal, anebo o pomoc tě žádal. Důvěrou touto jsa posilněn, Panno panen a matko, spěchám, k tobě přicházím a jako lkající hříšník stojím před tebou. Ó matko Slova, slovy mými nepohrdej, nýbrž milostivě slyš a vyslyš mne. Amen.)

Jméno svatého Bernarda stačilo, aby v něm vzbudilo vzpomínku na jeho staršího bratra Theodora, jenž napsal životopis tohoto světce, a aby v něm vyvolalo zášť proti snaze obracetí jinověrce, proti jesuitství a všem oněm, jež nazýval pokrytci a odpadlíky. Bussierre nedal se však odstrašiti jeho zdráháním. Musel poslouchati vnitřního hlasu a vytrvale šel za svým cílem. Podal Alfonsovi modlitbu žádaje ho, aby si ji opsal a pak mu ji vrátil. Alfons, v němž se probudil humor a ironie, konečně svolil a slíbil, že si opíše tuto modlitbu a pak ji baronovi vrátí. — Při odchodu polohlasitě řekl: „Ten člověk je originální, až dotěrný. Co by asi řekl, kdybych na něm žádal slib, aby odříkával denně něco z mých

židovských modliteb?“ Avšak přiznal, neměl a neznal žádné.

Zarmoucení rouháním Ratisbonnovým, které zaslechli, modlili se baron Bussierre s manželkou, aby mu Bůh odpustil a doporučili svým dětem, aby se před usnutím modlili Zdrávas za obrácení Alfonsovo, který měl druhého dne odejeti. Baron Bussierre se však snažil překaziti mu za každou cenu odjezd. A také se mu to podařilo přímo neuvěřitelnou vytrvalostí vůle. Současně přiměl své přátele, zvláště hraběte Laferronay, jenž vzdělával celý Řím svým přestupem ke katolictví a svým svatým životem, aby se modlili za Alfonsa. Laferronay mu řekl: „Když se Ratisbonne bude modliti „Memorare“ pak se jistě obrátí, jako mnoho jiných, kteří tak učinili. I já jsem musel slíbiti, že se denně tuto modlitbu alespoň jednou pomodlím. Dostál jsem slovu a děkuji věrně konané povinnosti za své vlastní obrácení.“ — Hrabě Laferronay zemřel náhle dne 17. ledna. Toho dne se více než stokrát ve svém farním kostele San Andrea delle Fratte pomodlil „Memorare“

Alfons se nechtěl modliti. Dne 20. ledna 1842 vyšel z kavárny, kde se bavil se dvěma přáteli. Tu potkal barona Theodora Bussierra, jenž ho pozval, aby vstoupil k němu do kočáru a šel s ním. Bussierre dal zastaviti vůz u kostele San Andrea delle Fratte, kde měl vyhraditi

tribunu pro rodinu zemřelého hraběte Laferonaye při pohřbu jeho tam konaném.

Zatím si Alfons prohlížel kostel. Tu náhle měl nadpřirozené zjevení Panny Marie. Při zjevení dostalo se mu současně hluboké znalosti pravd svaté víry. Z nepřítele Církve se stal horlivý vyznavač Kristův. Za krátko bylo vyučování Ratisbonnovo ukončeno a přijal křest, po kterém dychtivě toužil. Tuto svátost udělil mu kardinál Patrizi v zastoupení Svatého Otce Řehoře XVI. v chrámě Ježíšově dne 31. ledna 1842.

Po důkladném zkoumání prohlásil papež, že okamžité a dokonalé obrácení Alfonsovo je pravý zázrak, který se stal na přimluvu Matky Boží.

Od prvního okamžiku svého obrácení byl si Alfons vědom, že byla zvláštní převeliká milost jeho obrácení v plánu Prozřetelnosti Boží a že milosrdenství Boží ho volá, aby pracoval na znovuzrození (křtem) celého židovského národa. Sdělil to svému bratru, který se již patnáct let modlil za obrácení svého lidu a stále se dotazoval Boha, co by měl činit, aby přispěl k jeho spáse. Od nynějška pracovali oba bratři k dosažení tohoto cíle. K tomuto účelu s požehnáním a slavnostním schválením a povzbuzováním Svaté Stolice založili kongregaci Sester a Otců naší milé Paní

se Sionu. (N. D. S. = Notre Dame de Sion.) Alfons byl inspirátorem; byl mužem činu, velkého vzletu, neomezené víry, mužem opovrhujícím obtížemi, který při každém svém kroku dosáhl pomoci s nebe. Theodor byl vlastním zakladatelem, organisátorem a otcem, byl mužem klidným a rozvážným, pozorovatelem vůle Boží, apoštolem stejně moudrým, jako horlivým; jeho duše stále obrácena k Bohu měřila a zkoumala s jasných výšin, které obývala obor toho, co jí náleží spravovati. Avšak spolupráce obou bratrů byla nerozlučná. — Alfons zapřisahal svého bratra, aby shromažďoval židovské děti, kterým by se svolením jejich rodičů poskytl dobrodiní křtu a křesťanské výchovy. Theodor prosil Pannu Marii o znamení, má-li to učiniti. Téhož dne večer dostal dopis od jedné řeholnice, která mu navrhla, aby se ujal dvou židovských dívek, jichž matka je blízka smrti; otec že již se o děti nestará. Theodor přijal tyto děti a dal je do sirotčince „Providence“, již vedly milosrdné sestry sv. Vincence z Pauly. Když pak děti přibývalo bylo třeba založiti řeholi, která by děti vychovávala a opatrovala. Tak koncem roku 1848 založil kongregaci Sester N. D. S.*)

*) Sestry N. D. S. nejprve přijímaly katechumeny každého věku, aby je připravovaly na křest. — Zakladatelé považovali za zdroj všech milostí modlitbu, která má připravit návrat Izraele do nebeského Jerusalema.

kteřá arcibiskupem pařížským byla kanonic-
ky potvrzena r. 1847 a papežem definitivně
schválena r. 1863. Na novou společnost do-
lehly těžké zkoušky; přes nejtěžší kříže však
rychle rostla. Při audienci papež Řehoř XVI.
r. 1842 otce Theodora, který dle zvyku chtěl
se vrhnouti na zem, aby mu políbil obě nohy,
srdečně objal. Když tím povzbuzen otec Theo-
dor prosil o dovolení, aby směl působiti pro
spásu Izraele, papež slavnostně vstal, položil
mu obě ruce na hlavu a modlil se nad ním
dlouho s pohnutím, jakoby mu chtěl uděliti
plnost milosti, jichž potřeboval k svému apoš-
tolátu.

Když dlel otec Theodor r. 1851 opět v
Římě, udělil mu papež (Pius IX.) druhou
audienci, při níž ho opětovně slavnostně po-
žehnal, otcovsky povzbuzoval a plnou moc Ře-
hořem XVI. mu udělenou potvrdil.

Alfons Ratisbonne, krátce po svém obrácení
vzdav se svého majetku ve prospěch sester
sirotčince „Providence“ (14. VI. 1842), vstou-
pil k jesuitům, kde se stal knězem. (23. listopa-
du 1848.) Nemoha však oddolati hlasu, který
ho volal stále mocněji, aby pracoval na o-
brácení židů a připojil se k nově povstalé
kongregaci Otců N. D. S., prostřednictvím své-
ho bratra Theodora přednesl svou žádost pa-
peži Piu IX., který odvětil, že vůle Boží musí
býti důkladně zkoumána a po jasném zkoumání

bez lidských ohledů splněna. S těžkým srdcem opustil pak Alfons Tovaryšstvo Ježíšovo (18. prosince 1852.). — Již r. 1847 pravil: „Náš úkol teprve bude úplně vyplněn, když řeholnice sionské budou spolu se Spasitelem na hoře Kalvarii plakati a trpěti. V srpnu 1855 naskytla se mu příležitost putovati do Svaté země. Povolal do Jerusaléma sestry N. D. S. a po mnohé námaze podařilo se mu založiti na místě bývalého pretoria Pilátova, kde Pilát židům představil bičovaného Krista, slavný klášter s basilikou „Ecce homo“, kam putuje tisíce křesťanů. Ve stínu svatyně tyčí se různé ústavy: pensionát, škola pro neofyty (nově obrácené), sirotčinec, „mohamedánská“ škola, kde 150 dětem každého náboženství a všech ritů dostává se dobré křesťanské výchovy a praktického výzbroje pro život. Za svého třicetiletého pobytu v Palestině až do své smrti (16. V. 1884) založil tam otec Alfons ještě jiné dva domy, a to sirotčinec „Svatý Jan v Horách“ v krásné zdravé poloze v Ain Karimu, rodišti svatého Jana Křtitele a řemeslnickou školu „Ústav svatého Petra“ v Jerusalémě, v krásné poloze pro židovské a arabské sirotky. Velké a neustálé námahy vyčerpaly konečně jeho síly. Pětkrát nebo šestkrát konal namáhavé cesty po velké části Evropy, sbíral a dal sbírat a při tom se snažil zdolati úmornou korespondencí. Úplně spoléhal na pomoc Mariinu. Bez ní nebylo by bývalo možno

sehnati hmotné prostředky. Mezitím co otec Alfons byl v Palestině, zakládaje tam dílo N. D. S., otec Theodor věnoval svou péči založení Otců N. D. S. tím, že otevřel noviciát a vychovatelnou. Otec Theodor zemřel dne 10. ledna 1884.

Smrti obou otců Ratisbonnů byla nejtěžší zkouškou pro vznikající díla otců N. D. S., která dle předpovědi zakladatelovy měla se upevniti a šířiti na jeho hrobě; a tak se stalo.

II.

Obě kongregace N. D. S. jsou nejvýš časové. Otec Alfons Ratisbonne kdysi napsal:

„Zatím co spousta křesťanů spikla se proti Ježíši Kristu, přicházejí k nám izraelité, kteří žádají křest a jméno katolika.“

Otec Theodor Ratisbonne dal za základ sionského díla ctnost lásky, již svatý Pavel nazývá nejlepší ze všech. Duchem lásky prosytil řeholi a činil ji častým předmětem svých rozmluv. Rozumné vykonávání lásky s myslí vždy laskavou a s veselou prostotou mají tvořiti charakterisující ráz Sionu. Chtěl, aby jeho společnost byla rodinou, žijící v lásce a poslušnosti, aby její pokora byla pravá, bez přetvařování. Ale především doporučoval radost ve službě Boží, která šíří duši a pomáhá jí, aby mohla kráčet cestou evangelických rad.

Říkával: „Bůh jen proto stvořil naše srdce nesmírně široká, abychom milovali a učili milovati toho, jenž sám jest nekonečná láska.“ Duchovní děti otce Theodora měly se tedy především cvičiti v lásce k bližnímu. „Chci, prohlásil důrazně, aby v Sionu byla láska k bližnímu pěstována až do hrdinství; chci, aby všichni učili se všemu sebezapření a sebeovládání. Chci, aby se moje děti vespolek snašely, a navzájem milovaly. Kdybych se měl obávati, že by se naši kongregaci mělo kdy nedostávati této evangelické lásky, raději bych ji před svýma očima viděl beze stopy zmizeti se světa. Tato ctnost musí býti naše největší ozdoba, známka celé naší náboženské rodiny. Bez ní nemohli bychom nositi jméno kongregace Matky Boží Sionské.

Kongregace N. D. S. se snaží se stejnou horlivostí a obětavostí učiniti se přístupnou všem. Její ústavy, v níž se katolické mládeži dostane dobré křesťanské výchovy, přijímají též rozkolníky, bludaře a nevěrce, jimž tímto způsobem skýtají příležitost poznati při úplné svobodě svědomí pravý křesťanský život na základě učení a příkladu. Jsou též odstraňovány případné předsudky a překážky čímž je umožňováno sblížení. Jedním slovem: Snaží se, pokud jí síly stačí, aby co nejdříve uskutečnila slova evangelia: „A bude jeden ovčinec a jeden pastýř.“ (Jan 10, 16.)

Sestry N. D. S.

mají pensionáty pro dívky od mateřských škol až do věku, kdy se připravují na studium university. Nešetří námah, aby studia svých chovanek udržovaly na výši pokroku a požadavků moderního vyučování.

Hlavně se snaží vésti svěřené duše ke zbožnosti a křesťanské ctnosti, zaopatřovati jim dokonalé a důkladné vyučování náboženství, aby je ozbrojily proti bludům.

V některých domech mají sestry N. D. S. též sirotčinec, v jiných školy pro chudé děti.

Kongregace má sestry chorové a sestry laičky. Sestry chorové od nichž se žádá vedle zbožnosti i vyšší vzdělání a které musí býti z dobré rodiny, obstarávají vyučování a mravní vedení. Sestry laičky musí míti dostatečné zdraví, aby mohly konati různé domácí práce. Do noviciátu přijímají se mimořádně i vdovy. Žadatelky nechtě zašlou rodný, křestní a biřmovací list a doporučovací vysvědčení od kněze. Co se týče věna, předepsaného řeholi, připustí se změna, když žadatelka může schopnostmi a obětavostí nahraditi, co by se jí nedostávalo na prostředcích peněžních. Mateřinec je v Paříži. (Adresa: Rde Mere Supérieure Générale des Religieuses de Notre Dame de Sion, 61 rue N.-D. des champs,

Paris XVe.) Žadatelky mohou se však také hlásiti u ctih. představené Sester Matky Boží Sionské ve Vídni VII., Burggase 37, kde je také jeden noviciát. Společnost má též domy v Rumunusku (Bukurešť, Galac, Jassy), Smyrně (Malá Asie), Cařihradě, Anglii, Egyptě, Tunisu, Costarice (Střední Amerika); noviciáty v Paříži a ve Vídni, v Londýně, Jerusalémě, Petropolis (Brasílie), Prince Albert (Kanada), San José (Costarica), Sate (Australie).

Společnost kněží-misionářů Matky Boží Sionské.

(Congregation des Prêtres-Missionnaires de Notre Dame de Sion.)

snáží se nejdříve vzbuditi přátelské sympatie upřímných židů tím, že prokazuje jim ve všech územích bezmeznou lásku a dává jim všemožným způsobem na jevo, ať jsou stížnosti proti nim jakékoliv, velký zájem a upřímnou úctu, jak ji mohou vždy ospravedlniti pohnutky nadpřirozené.

Na druhém místě připravuje se společnost na osobní apoštolát, který vyžaduje zvláštní znalosti. K obrácení židů je třeba znáti jejich minulost, jejich tradice, jejich víru, jejich nynější ideje v zemích, kde jsou roztroušeni. Pro tuto rozsáhlou práci přípravy a

těžkou práci obrácení je třeba množství dělníků nezištných a předem již připravených na to, že nebudou sklízeti ihned plodů své práce. Později, až se společnost rozšíří, bude mocnou oporou konvertitů, seskupí je a vytvoří střediska výchovy a vytrvalosti, která budou nezbytným důsledkem apoštolátu a zároveň zajistí jeho trvání.

Společnost kněží, která doufá, že bude moci později vykonávat mnohem více, jest zatím v čele rozsáhlého hnutí modliteb, které na všech místech zeměkoule vznášejí se k Bohu, aby svolaly milosrdenství pro jeho vyvolený národ. Vážná a četná obrácení opravňují k největším nadějím.

Noviciát a vyšší studia se konají v Lovani (Belgie), Rue des Moutons 49.

Hoši toužící stát se kněžími, zvláště kněžími N. D. S. přijímají se hlavně v Internát St. Paul v Issy u Paříže. Bližší zprávy dodá:

M. Louis Nicolas*), 8, Impasse Cloquet, Issy-Les-Moulineaux (Seine).

Školní rok začíná 1. října. — Za byt, pečlivě upravenou stravu, praní prádla, spravení prádla a šatů platí se měsíčně 250 franků,

*) Poněvadž počet míst je velmi omezen, jsou místa vyhrazena především hochům toužícím stát se kněžími.

t. j. asi 330 Kč. Jiné výlohy platí se zvláště. Tyto podmínky mohou býti zmírněny v jednotlivých případech. Chovanci mají si přinésti výbavu, prádlo, šatstvo, obuv atd. Jinoši od 16 do 30 roků toužící státi se bratry laiky N. D. S. hlásí se u Très Révérend Supérieur Général des Prêtres-Missionnaires de N. D. S. 68, Rue Notre Dame des Champs, Paris VIe.

Dopsati lze francouzsky, anglicky, polsky, italsky a německy. Kandidáti naučili by se v Paříži francouzsky a přišli by pak do noviciátu v Lovani (Lovain) v Belgii.

Otcové N. D. S. mají dva domy ve Francii a po jednom v Belgii, Palestině, Anglii, Brazílii a Tunisu.

Kéž by se přihlásilo mnoho hodných českých hochů, jinochů a dívek, aby obě kongregace N. D. S. mohly později působiti i v naši vlasti.

Kardinál Barnabo, prefekt svaté Kongregace de propaganda fide, prohlásil otcí Theodorovi: „Dílo Sionské je především dílem P. Marie, kteréž má býti doplněno posláním důstojných otců Ratisbonnových a musí si zachovati ráz jemu zvláštní. — Kristus učinil si osobní úlohu vésti židy k pravdě. Misionáři káží však evangelium ve všech zemích, všem národům. Svému národu přinesl evangelium Spasitel sám; jeho obrácení je úrad, kterýž

zůstává vyhrazen Vám (t. j. kongregaci N. D. S.). — N. D. S. ujímá se však i evangeliků, rozkolníků a j. bludařů, mohamedánů atd. Jistě těchto kongregací N. D. S. zde potřebujeme.

Co tedy učiníme, abychom pomáhali plniti přání nejsvětějšího Srdce Kristova, aby se židé navrátili?

1. Doporučujeme získávati členy a kněžský dorost kongregacím N. D. S.

2. Modleme se za návrat vyvoleného národa a šířme „Arcibratrstvo modlitby = návrat Izraele.“

Způsobíme tím velkou radost a útěchu božskému Srdci a získáme si nejen v plné míře požehnání, které slíbilo svým ctitelům (neboť převeliké milosti slíbilo zvláště těm, kdož také šíří pobožnost k jeho nejsvětějšímu Srdci), ale vykonáváme neobyčejné dobro také ve prospěch všeho lidského pokolení, neboť svatý Pavel píše (Řím 11, 12.): „Byl-li však pád jejich (t. j. židů) bohatstvím pro svět a zmenšení jejich bohatstvím pro pohany, čím spíše plnost jejich,“ a (Řím 11, 15.): „Neboť jestli zavržení jejich (t. j. židů) jest smířením světa, čím bude jejich přijetí, leč životem z mrtvých.“

Dr. Sýkora (Nový zákon) k tomu poznamenává: Obrácení židů přinese pohanům, lidstvu velký prospěch. Neboť byl-li pád, t. j. nevěra

židů, pro svět bohatstvím, čili příležitostí k tomu, aby pohané přijmouce víru v Krista stali se účastni bohatství božských milostí, a bylo-li zmenšení, t. j. malý počet těchto židů, kteří přijali křesťanství bohatstvím čili příležitostí, aby se pohané stali účastni hojnou měrou statků mesiášských, čím větší prospěch vzejde z toho lidstvu, až se obrátí plnost, t. j. celý národ izraelský, byť ne ve všech jednotlivcích, přece ve svém celku! —

„Životem z mrtvých“ je zvláštní úsloví a znamená něco neobyčejně prospěšného.

Arcibratrstvo modlitby za obrácení Izraele.

1. Někdejší velikost Izraele:

„Nebo jsi národ zasvěcený Hospodinu, Bohu svému, tebe vyvolil Hospodin, Bůh tvůj, ze všech národů, kteří jsou na zemi, bys byl zvláštním způsobem národem jeho!“ (Deut. 7., v. 6.)

2. Pád Izraele:

„Slyšte nebesa, pozoruj země, neb Hospodin mluví: „Syny jsem vychoval, vyvýšil, oni však pohrdli mnou.“ (Isaiáš 1. v. 2.)

3. Návrat Izraele:

„A vyleji nad dům Davidův a na obyvatelstvo jerusalemské ducha milosti a modliteb, i patřiti budou na mne, kterého zbodali a kvíliti budou nad ním, jako se kvílívá nad jedináčkem a žalostit budou nad ním, jako se žalostívá nad umrtím prvorozence.“ (Zachariáš 12. v. 10.)

Stanovy

Arcibratrstva za obrácení Izraele

zřízeného dekretem Jeho Svatosti Pia X. ze dne 24. srpna 1909, revidovány a schváleny sv. kongregací v Římě dne 21. ledna 1927.

§ 1. Účelem tohoto sdružení je modlitba za obrácení Izraele, aby zbytky tohoto národa byly osvíceny světlem pravdy, kteréž je Kristus, náš Spasitel, a aby došly katolické víry.

§ 2. Sídlo arcibratrstva je basilika „Ecce homo“ v Jerusalemě.

§ 3. Přijat může být každý katolík. Stačí dáti zapsati své jméno a příjmení do seznamu některého bratrstva kanonicky připojeného k arcibratrstvu.

§ 4. Členové bratrstva modlí se denně modlitbu „Bože dobrotivý“, a tím se připojují k modlitbám kongregace Matky Boží Lurdské.

2. Věřící, kteří se zavazují, obětovati jednou měsíčně sv. přijímání za obrácení Izraele a kněží, kteří aspoň jednou do roku přinášejí nejsv. oběť mše sv. na tento úmysl, mají taktéž podíl na všech odpustcích. Velmi se doporučuje obcovati měsíční mši bratrstva. Komu to není možno, nechť v duchu se spojí s členy, kteří skutečně té mši obcují.

Členům se proto radí, aby se při každé mši, již obcují, po pozdvihování třikrát modlili modlitbu božského Spasitele na kříži: „Otče, odpust jim, neboť nevědí, co činí!“

§ 5. V ústředí bratrstva přináší se jednou měsíčně nejsvětější oběť mše za obrácení Izraele, a to v tyto dny: 25. ledna slavnost obrácení sv. Pavla, 24. února slavnost sv. apoštola sv. Matěje, 25. března slavnost zvěstování Panny Marie, 25. dubna slavnost sv. evangelisty Marka, 24. května slavnost P. Marie, pomocnice křesťanů, 24. června slavnost sv. Jana

Křtitele, 22. července slavnost sv. Maří Magdaleny, 24. srpna slavnost sv. apoštola Bartoloměje, 29. září slavnost sv. archanděla Michala, 24. října slavnost sv. Rafaela, 27. listopadu slavnost zázračného medajlonku, 26. prosince slavnost sv. Štěpána, prvomučedníka.

Místnímu řediteli bratrstva je však dána volnost, aby ustanovil den jiný, na př. první pátek měsíce.

§ 6. Nejsou předepsány ani příspěvky, ani zápisné; nicméně se s díky přijímají roční příspěvky a zbožné dary sloužící ke hrazení různých výloh bratrstva.

Každodenní spolková modlitba za obrácení národa izraelského.

„Bože dobrotivý, Otče milosrdenství, prosíme snažně, abys pro neposkrvněné srdce P. Marie a na přimluvu patriarchů a sv. apoštolů shlédl milostivě na zbytky domu izraelského, aby došly poznání jediného Spasitele našeho Ježíše Krista a staly se účastnými drahocenných milostí vykoupení. Amen.“ „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!“

Benignissime Deus, Pater misericordiae, Te per Mariae Cor immaculatum, Patriarchis sanctisque Apostolis intercedentibus supplices obsecramus, reliquias domus Israel propitius respice, ut Jesum Christum unicum Salvatorem nostrum, tandem agnoscant et preciosa redemptionis ejus munera participant. Amen.

Pater dimitte illis, non enim sciunt, quid faciunt.

Plnomocné odpustky pro členy arcibratrstva:

1. Jednou za měsíc za obvyklých podmínek, když jsou přítomní mši sv. za Izraele. (3. II. 1926.)

2. Kněžím, kdykoliv slouží mši sv. za obrácení Izraele. (3. III. 1926.)

3. V první pátek každého měsíce, když mají při mši sv. a sv. přijímání úmysl, aby Boha prosili za obrácení Izraele, aniž bylo by třeba zvláštní formule. (22. III. 1906.)

4. Na Zelený čtvrtek pro ty, kteří po sv. zpovědi a sv. přijímání konají modlitbu již se Církev na Veliký pátek modlí za židy, neb jednou Otčenáš, Zdravas a Sláva Otcí. (22. III. 1906.)

5. Jednou měsíčně ti, kteří se denně modlí spolkovou modlitbu „Bože dobrotivý“. (28. V. 1907.)

Neplnomocné odpustky:

300 dní odpustků za modlitbu „Bože dobrotivý“. (28. V. 1907.)

100 dní pokaždé, když zbožně se modlí modlitbu ukřižovaného Spasitele: „Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.“ — „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!“ (28. V. 1907.)

Aby se též u nás mohlo založiti bratrstvo, je nutno, aby se nejdříve aspoň 9 neb 10 osob připojilo již stávajícímu bratrstvu.

Kdo by se chtěl dáti zapsati, může se prozatím hlásiti u dp. Th. Dr. Rom. Frant. Výborného, kaplana v Týnské faře, Praha I., Celetná 5.

Ke členům arcibratrstva patří: Svatý Otec Pius XI., kardinál Van Rossum C. Ss. R. († 1932), kardinál Dubois, kardinál Maurin, arcibiskup lyonský, kardinál Bourne, arcibiskup vestminsterský, kardinál O. Conell, arcibiskup bostonský, a mnoho jiných církevních knížat a kněží.

*

Orgán „Kongregace N. D. S.“ je čtvrtletně vycházející časopis „Le Retour d'Israel“, obsahující velmi

zajímavé zprávy. Roční předplatné do zahraničí 10 frs. Čtvrtletník „Archiconférie de Prières pour le retour d'Israel à son Messie“ stojí ročně do zahraničí 5 frs. — Administration: 61 bis, rue Notre Dame des Champs, Paris VIe. — Direction: 68, rue Notre Dame des Champs.

„Je třeba krve...“

Vyňato ze Zpráv arcibratrstva modlitby za obrácení Izraele (1926, č. 14), podle amerického časopisu „L' Antidote“ (březen 1921).

„Byl jsem v r. 1898 v San Francisku a měl jsem vícekrát příležitost přijít do styku se židy při jejich schůzkách. Jednoho večera byla uspořádána volná debata. Diskuse měla za předmět otázku odpouštění hříchů, a každý, žid i nežid, byl vyzván, aby přednesl svůj názor v té věci.

Jeden starší pán ujal se slova: „Je velikonoční čas pro vás, moji bratři Izraelité, a přicházejete sem, ptal jsem se, jak jej zachováváte. Vy odstraňujete kvas ze svých přibytků, jíte macesy (chleby nekvašené) a pečeného beránka. Zúčastňujete se služeb v synagoze podle předpisů Talmudu. Vy však zapomínáte, moji bratři, že máte tam vše... vyjma to, co Jahve žádal především. On neřekl: Až uvidím, že kvas je odstraněn, aniž až vás uvidím jisti macesy a beránka velikonočního, neb jít do synagogy, nikoliv; on řekl: „Až uvidím krev, ušetřím vás.“ Vy nemůžete to ničím nahradit, vy potřebujete krve. Ach moji bratři.“ Když opakoval se vzrušujícím crescendo tato slova, jeho černé oči vzplanuly jako světlo signálu, a posluchači-židé ztratili před ním své sebe-důvěry.

Krev, to je strašné slovo pro toho, kdož cti stará proroctví, pro toho, kdo nyní je bez oběti.

Kdo otevře neb prohlíží Starý zákon, všude potkává se s krví a současně, kdo hledá neb prohlíží nynější židovství, nenajde jí nikde.

Po krátké piestávce pokračoval starý pán: „Narodil jsem se před 70 lety. Jako dítě učil jsem se čísti zákonu, žalny a proroky. Chodil jsem pilně do synagogy a učil jsem se hebrejštině u rabínů. S počátku jsem věřil všemu, co mne učili, hlavně, že naše židovské náboženství je jediné pravé. Ale s přibýváním let a v poměru k důkladnějšímu poznání zákona bylo mi nápadné, že krev zaujímá význačné místo při všech obřadech, jež jsou tam popisovány, a mimo to nade vše nápadné mi bylo, že krev nemá místa v obřadech bohoslužby, v níž jsem byl vychován.

Četl jsem si tedy opět a opět dvanáctou kapitolu Exodu a šestnáctou a sedmnáctou kapitolu Levitiky, a tyto poslední zejména působily, že jsem se chvěl strachem při opětované vzpomínce na velký den smíru — paschu — na význačné místo, jež při něm zaujímá krev. Ve dne v noci se mi vracel v mysl verš: „Je to krev vylitá na smír za duše.“ (Sr. v. 11., hl. 17.) Vyrozuměl jsem, že stojím mimo zákon, neboť bylo mi třeba krve smíření. Od toho dne rok co rok ve výroční den smíru bil jsem se v prsa, vyznávaje potřebu smíření, ale k tomu chyběla krev, a já neměl ani trochu krve, bych ji obětoval Bohu.

Konečně ve své úzkosti jsem otevřel své srdce ctihodnému a učenému rabínu. Rekl mi, že Bůh je rozhněván na svůj lid, Jerusalem že je v rukou pohanů, chrám zbořen, a že místo něho stojí mohamedánská mešita. Jediné místo na světě, kde jsme se mohli opovážiti krev obětí vylévati podle učení kap. XII. Deuteronomia a XVII. levitiky, je znesvěceno a náš národ rozptýlen, protože nemáme již krve smířující. Bůh sám, že nám uzavřel cestu, která nám umožňovala konati slavnou obět smíru na veliký den paschy. Nyní že nám nezůstává, leč říditi se předpisy talmudu a důvěřovati v dobrotu Boží a v zásluhy předků.

Snažil jsem se uspokojiti tímto vysvětlením, ale nepodařilo se mi to. Zdálo se mi, že mi něco ve mně říká, že zákon zůstal nezměnitelný. I po rozboření chrámu, a že nic nemůže jiného býti smírem pro duši, než krev. Ve své úzkosti jsem se ptal i mnoha jiných rabinů, a neměl jsem na rtech leč jedinou velkou otázku: „Kde možno nalézt krev smíření?“

Bylo mi něco přes třicet let, když jsem opustil Palestinu a odejel do Cařihradu v myslí stále znepokojován mojí nezodpověděnou otázkou a v duši hluboce zarmoucen pro své hříchy. Když jsem jednoho večera šel úzkou uličkou města, viděl jsem oznámení, udávající schůzku židů. Zvědavostí puzen jsem vešel, a jak si usedám, slyším muže mluvit: „Krev Ježíše Krista, jeho Syna, nás očisťuje od hříchů.“ To bylo mé první uvedení do křesťanství, a já jsem s utajeným dechem poslouchal přednášejícího, jenž trvil, že Bůh prohlásil: „Není odpuštění, aniž by nebyla krev prolita,“ a že dal svého jediného a přemilého Syna, Beránka Božího, aby zemřel za nás, a že ti, kdož uvěří v něho, budou vykoupeni od svých nepravostí.

Ejhle, tot onen Mesiáš z 3. kap. Isaiášovy, to je ona oběť ze žalmu 22. Ach, moji bratři, konečně jsem našel krev smíření! Důvěřoval jsem v ni, a nyní je mým velkým štěstím čísti Nový zákon, v němž poznávám, jak stíny zákona Starého jsou rozptýleny Ježíšem, jenž vylil krev svou za hříchy, svou krev, jež dala zadostučinění Bohu, a která jest jediným prostředkem spásy pro všechny, jak pro židy, tak pro pohany.“

Zde končí překlad, jenž nám byl sdělen. Práli bychom si věděti, zda mezi posluchači, z nichž mnozí jistě zlořečením provázeli jeho slova, některá upřímná duše v tichu pohnutého svědomí neuslyšela také první volání Spasitelovo.

Promluva,

kteřou měl vldp. P. Augustin Valensin S. J. dne 24. května 1927 v kapli P. Marie Sionské v Lyoně při mši svatě, sloužené za návrat Izraele.

(Volně přeloženo podle časopisu „Le retour d' Israel“ 1927, str. 8—10.)

Když viděl náš Pán blížiti se smrt, prožíval, jak nás učí evangelium, na hoře olivetské nesmírný smutek, agonii. Mezi příčinami tohoto jeho smutku byla jedna, na kterou se skoro nemyslí. Ježíš Kristus nesmírně trpěl ve své duši, poněvadž viděl On, jenž si zvolil dobrovolně býti židem, tedy žid volbou, ne osudem — viděl v budoucnu, že jeho bratři, kteří se stali bratřimi adopcí a milostí, pronásledují jeho bratry podle těla, a že je pronásledují ne pro zločiny, jež by jim mohli vyčítati, nýbrž jedině proto, že jsou židé, že jsou z národa, z něhož i on byl, jako by jeho národ hoden byl opovržení.

Jest myslitelné, že právě to bylo příliš bolestné Srdci Ježíše Krista.

A dobře-li uvážíme tu věc, nic není méně křesťanské, jako antisemitismus. Připomeňme si pravdy, které plynou z nauky sv. Pavla:

Název „žid“ není opakem názvu „křesťan“.

Jméno žid je opakem nežid, pohan.

V očích Božích celé lidstvo se dělí na dvě třídy, — s jedné strany židy, s druhé nežidy.

Židé i nežidé jsou povoláni, aby se sjednotili pod jménem křesťanů. Ale nejsou povoláni stejným způsobem, nemohou též stejným právním titulem nésti jméno křesťan. Žid je povolán ke křesťanství jako k jakémusi rozvíutí, jež netvoří ani tak obrácení jako spíše povýšení, neboť křesťanství je pokračováním židovství. Kristus to byl, který řekl, že jeho náboženství není rušením, nýbrž naplněním a zdokonalením.

ním zákona („Nepřišel jsem zrušit zákon a proroky, nýbrž naplnit.“ Mat. 5, 17.). Vstoupí-li tedy pokřtěný žid naší doby do kostela, nevstupuje do domu jakéhos cizince, jenž by mu měl odpustit, že je žid, nýbrž vchází do svého. Dům ten byl pro něho, čekal na něho. Tím že vstoupil, splnil jen své určení.

A pohan? Pohan, to je onen kulhavý, chromý, jednoruký, o němž Kristus mluvil v jednom ze svých podobností.

Král chtěl slavit svatbu svého syna. První, kteří byli pozváni, odmítli. I poslal své služebníky, aby přivedli všechny, jež najdou na veřejných náměstích, na ulicích, aby síň byla naplněna.

Tak odpad Izraele otevřel brány křesťanství pohanům. Výslovně nám to praví sv. Pavel (k Řím kap. 9, 10, 11.). Nikoliv v tom smyslu, že nebyli pohané původně zahrnuti do Božích plánů spasení, nýbrž že měli býti přivedeni ke křesťanství na druhém místě, službou a prostřednictvím Izraele.

Jestliže tedy křesťan, nežid hledí s vysoka a pohrdlivě na žida, jenž se stal upřímně křesťanem, je to jako když dítě adoptované, přijaté, pohrdá synem rodiny.

A jestliže křesťan nežid pohrdá židem, který není ještě křesťanem, pohrdá tím, jehož návratu očekává Boží něžnost se starostlivostí víc, než každého jiného, poněvadž tvoří část národa vyvoleného. Zneuznává to, co nám praví sv. Pavel (a co by mohlo pohoršiti ty z vás, kdož neznají Písma neb chtějí prosévati jeho učení), totiž, že z židů, dobrých židů, kteří jsou „vere Israelitae“ kteří žijí zbožně v očekávání Mesiáše, stávají se nejlepší křesťané.

Slyšte samého apoštola národů, jak ličí (k Řím. kap. 11) historii povolání. Když chtěl Bůh podle svých věčných úradků ze zahrady, již sám stvořil, vzíti si ovoce vyhrazené pro jeho stůl, obrátil se k jedinému stromu ze všech, jenž nezůstal nepěstěný, neboť byl

od počátku předmětem pozornosti, obrátil se jedině na olivu, která pěstěná stála uprostřed oliv planých, a pravil k ní: „Olivo, olivo židovstva, nadešla hodina, nos nyní ratolesti křesťanské!“

Než oliva odporovala, oliva neposlechla, anebo lépe řečeno poslechla neúplně, vydala několik ratolestí křesťanských, které, abych pravdu řekl, byly plné krásy, jejichž ovoce bylo podivuhodně chutné, neboť nebude nikdy na světě plodů tak dobrých, jako ty, které se nazývají: Maria, Jan, Petr, Ondřej, Jakub, Pavel, Matěj, Marek... A kolik ještě jiných jmen bylo by uvést?

Ale vedle těchto ratolestí, vydávala oliva židovstva stále ratolesti nekřesťanské.

Co teď učinil Bůh?

Nejdříve ulomil ony větve nekřesťanské, aby nemohly bráti účastenství na nové šťávě, pak se obrátil k olivám planým (obrátil se k pohanům), odňal jim jejich větve, a vštípil je na kmen (větví zbavený) izraelský, aby se staly křesťanskými. Ujaly se, ujaly se nádherně. Vydaly již, a dosud vydávají plody lahodné mezi všemi olivami jako jsou: Augustin, František, Klára, Ignác, všichni naši světci.

A tyto ratolesti vštípené jsou i početnější, než ony přirozené. Ale (sv. Pavel praví výslovně, a to je to, k čemu chci dospět), jestliže dobře se ujímá větev z pláněte odříznutá, vštípená v ušlechtilý strom, tím lépe se ujmou přirozené ratolesti, zprvu sje odříznuté, ale pak zase vštípené na vlastní strom.

Z toho vyvozují dvě věci:

1. Že je povinností křesťanů, kteří nejsou příbuzní Ježíše Krista podle těla, aby se nevynášeli nad ony židy, kteří jsou bratry Ježíše Krista podle milosti.

2. Že je povinností křesťanů, ať jsou jakéhokoliv původu, židé či nežidé, jestliže jim běží o to, aby viděli olivy Boží nésti plnost ovoce, jež Bůh očekává,

aby se horlivě modlili za návrat židů, by všichni židé byli znovu v ní vřtipeni.

Ostatně víme, že se tak jistě stane jednoho dne. Židovský národ bude křesťanský. Ježíš to chce. Svět bude vyčkávat po celou dobu, až se to stane, agonie hasnoucího slunce bude prodloužena, bude-li toho třeba...

Jak krásný to apoštolát: uspišití, aby se uskutečnilo přání, jež nad jiná chová v srdci Ježíš Kristus. To je onen apoštolát, jemuž se věnujete vy, kdo jste členy bratrstva modlitby za spásu Izraele, a kteří denně modlíte se vznešenou a krásnou modlitbu:

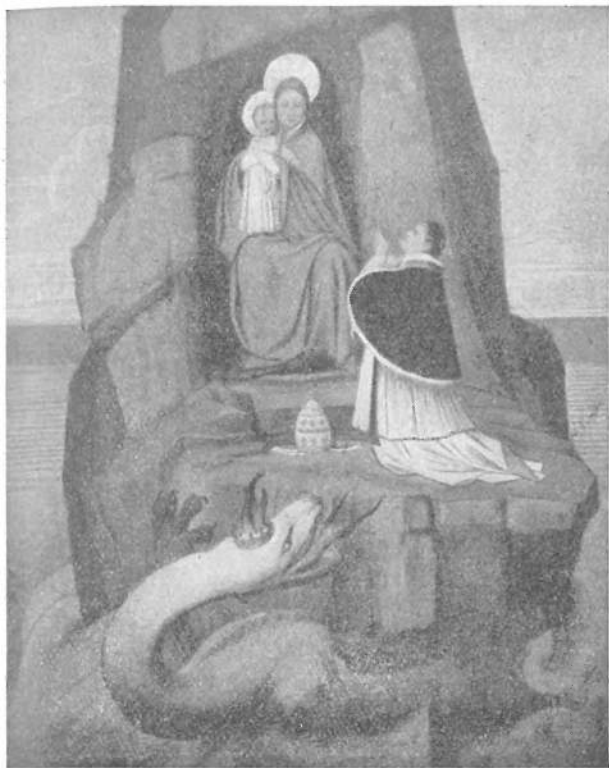
„Bože dobrotivý, Otče milosrdenství, prosíme snažně, abys pro neposkvrněné srdce Mariino a na přímluvu patriarchů a svatých apoštolů, shlédl milostivě na zbytky Izraele, aby došly k poznání jediného Spasitele našeho, Ježíše Krista, a staly se tak účastnými drahocenných milostí vykoupení.

Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí. Amen.“

Nihil. obstat. Dr. Jos. Beran, censor deputatus. --
Imprimi potest: Pragae, die 9. Martii 1932. Nro: 3239.
Dr. Opatrný, vicarius generalis.

„ŽIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přivozská 8.

BRÁNY PEKELNÉ JÍ NEPŘEMOHOU.

Úvodem.

V minulém století zuřil v Německu kulturní boj. Mocná vláda pruská bojovala všemi prostředky proti Círki katolické. Bismark, „železný kancléř“, měl zasaditi německému katolicismu smrtelnou ránu. Jednoho dne objevily se na nárožích domů vylepené plakáty: Na úpatí hory stojí Bismark a ze všech sil lomcuje skalou Petrovou, na níž stojí Církev. Za Bismarkem stojí ďábel a posměšně mu říká: „Blázne, ty chceš zničiti skálu Petrovu? Já s celým peklem proti ní bojuji již dva tisíce roků — a nic nezmohu!“

Projdeme letmo světové dějiny a poznáme, že žádné mocnosti světa nezničí skály Petrovy, že ji nepřemohou ani brány pekelné.

I. Krvavé červánky.

Pronásledování křesťanů.

První tři století dějin křesťanských jsou psány horkou krví mučedníků. Více než deset římských císařů bojovalo mečem proti křesťanství a počet umučených křesťanů odhaduje se na 30 milionů. A jak se skončil tento obrovský zápas proti Církví Kristově?

Nero.

Byl první z římských císařů, kteří své ruce poskvřili krví křesťanskou. Pravý netvor, jehož význačnými vlastnostmi byly ukrutnost, nemravnost a samolibost. Podnětem k pronásledování křesťanů byl veliký požár Říma, jež dal sám založiti. Křesťané byli mučeni železnými nástroji, zašíváni do zvířecích koží a házeni vzteklým psům a divé zvěři. Pomazání smolou a voskem byli zapalováni a tvořili živé pochodně, mezi kterými se císař procházel. Ale náhle udeřila hodina záhuby. Nero sesazen a prohlášen vlastním lidem za nepřítele národa. Měl býti svržen s Tarpejské skály, ale uprchl a když ho pronásledovatelé našli, sám si vzal život. (r. 68). Jeho mrtvola byla spálena, jeho sochy po městě rozbity a na jménu lpí hanba a prokletí.

Podobný osud stihl císaře Domiciána. Za jeho vlády rozpoutalo se druhé krvavé pronásledování. Zase tekla krev, ale Církev vyšla i z této bouře vítězně. Domicián byl úkladně zavražděn od propuštěného otroka. Římský senát dal veřejně jeho mrtvolu potupiti, jeho sochy zničiti a čestné tituly byly z vládních akt vymazány.

Církev zahyne?

Správce jedné provincie římské psal císaři Trajánovi: „Císaři, brzo nebude po Kristu památka!“ Traján zajásal, ale jeho jástot se změnil v hořké zklamání, neboť brzo zemřel na východě, když byl napřed poražen od Partů. A po Kristu byla přece památka. Splnila se slova, která kdysi promluvil k Trajánovi biskup a mučedník Ignác: „Toto jméno nemůže od mých úst ustoupiti; a můžete-li jméno s mých rtů vzíti, z mého srdce je nikdy nevyrvete!“

„Bíti budou pastýře.“

Této taktiky použil jeden z nejzuřivějších pronásledovatelů jména křesťanského, Maximin, O něm píše i pohanští spisovatelé, že „nechodil po této zemi krvelačnější netvor“. Ale jednoho dne uchopila ho mocná ruka Boží. Maximin dlel mimo Řím a když doslechl, že senát ho sesadil, rozzuřil se tak, že s hrozným řevem bil hlavou o stěny svého pokoje. Jistý vojník se nad ním smíloval, vrazil mu meč do srdce a předal ho věčnému Soudci.

Pšenice a plevel.

R. 249. nastoupil na trůn císař Decius. Pouze dvě léta trval jeho boj proti vyznava-

čům víry Kristovy, ale byl tak krutý, že převyšuje naše pojmy. Všemi prostředky, lákáním, sliby a trýzněním pracovalo se pro hromadné odpady. Mnozí zakolísali a stali se zrádci. Byla to plevel. Dobří vytrvali a stali se pevnějšími. Boj trval něco přes rok a z něho vyšla Církev posílena. Decia stihl soud Boží, když byl od Gotů s velkou částí své armády utracen.

Živé stupátko.

V slépějích předešlého vládce kráčel císař Valerián. V této době obětovali život vynikající mužové: papež Xistus II., sv. Vavřinec a sv. biskup Cyprián. Valerián byl od Peršanů zajat a s důstojností císařské klesl k nejnižšímu otroctví. Perský král Sapor ho užíval jako stupátka, kdykoliv chtěl vsednouti na koně. A zatím v Římě nehnul žádný prstem, aby zajatého císaře z otroctví vysvobodil. Jako otrok žil, jako otrok bidně zahynul.

Kdysi a nyní.

Léta 303—311 přinesla křesťanům nejhroznější boje, kterými chtěl Dioklecián a Galerius zničit jméno křesťanské. Pronásledování dostoupilo takového vrcholu, že za jediný měsíc obětovalo 1700 křesťanských hrdinů svůj život. Dějepisec Eusebius, jako očitý svědek píše:

„Viděl jsem sám za jediný den padnouti pod mečem tolik lidí, že bylo možno viděti celé hromady mrtvol. Meče byly pro tolik usekaných hlav otupeny, unaveni kati museli odpočívati, aby nabrali dechu. A tyto výjevy byly časté, rozšířené po celé (římské) zemi a trvaly se stejnou krutostí několik let.“ (Eus. kn. VII.)

Dioklecián poznal na sobě, kam vede boj proti Kristu. Nejprve ho stihla hrozná nemoc, pctom šílenství. Byl nucen se vzdáti trůnu a odejiti do vyhnanství. Jeho manželka a dcera byly popraveny, jeho sochy zbořeny a pod hroznými dojmy zahynul strašnou smrtí — v hladomorně.

Tak skončil tyran, který v bezměrné pýše se dal uctívati jako bůh a dával si stavěti pomníky s nápisem: „Bohu Diokleciánovi, který zničil jméno křesťanské.“ Tam, kde kdysi tyto pomníky stály, je dnes vítězný obelisk s věčně zářícím nápisem: „Kristus vítězí, Kristus kraluje, Kristus vládne!“

Poslední pokusy.

Skvrnou starověku zůstane

císař Julián,

nehodný nástupce Konstantina Velikého.

Kříže, které dal Konstantin postaviti na palácích a veřejných budovách, byly strženy. Aby křesťany uvedl ve zmatek, podporoval pohanskou modloslužbu a dal jí ráz křesťanský.

Kostely byly zbořeny nebo proměněny v pohanské chrámy.

Stejný boj vypověděl Julián Církvi na poli školském. Křesťanské školy byly „povýšeny“ na státní, beznáboženské. Vyšší školství bylo čistě pohanské. Křesťané byli degradováni na občany druhé třídy, byli zbavováni úřadů a hodností. Julián nazval křesťany posměšně „pokrytci, Galilejci“. Ve vojsku byly znovu zavedeny pohanské oběti.

Tak, jako nadarmo pracoval Julián o obnovení židovského chrámu, tak byly marné jeho snahy, aby vzkřísil mrtvolu pohanstva. Julián umřel rozmrzen ve 32 letech. Odešel ze světa, na jeho čele bylo vypáleno Kainovo znamení a dějiny nenašly pro něho jiného jména než — Julián Odpadlík.

Bouře prvních tří století nedovedly zničit Církev Kristovy. O všech pronásledovatelích v této době platí slova Sienkiewiczova na konci románu: „Quo vadis“:

„A tak přešel Nero, jako přechází vichřice, bouře, válka nebo mor, ale basilika Petrova dosud panuje s výšin vatikánských městu i světu.“

II. Bouře v Německu.

Jindřich IV. v Kanose.

Na papežský trůn nastoupil 1073 Řehoř VII., muž „s odvahou světce, s moudrostí senátora a horlivostí proroka.“

Bolavou ranou tehdejšího zřízení církevního byla t. zv. investitura. Císař směl nezávisle na papeži udělovati úřad biskupský. Snadno si domyslíme, že této výsady bylo často zneužíváno a na stolec biskupský dosedly někdy osoby neschopné nebo i nehodné.

Řehoř povstal. Pod trestem vyloučení z Církve zakázal investituru nabízetí a přijímatí.

Tato záповěď vyvolala boj mezi papežem a německým císařem Jindřichem IV. Císař se cítil oloupen o kus své moci a tak i přes zákaz papežův uděloval hodnosti biskupské i nejnehodnějším mužům. Jindřich byl vyzván, aby se dostavil do Říma. Císař neuposlechl. Svolał oddané sobě biskupy do Vormsu (1076) a s nimi papeže „sesadil“. Celé usnesení poslal napsané Řehoři, „falešnému mnichu Hildebrandovi.“

Papež mu odpověděl klatbou. Jindřich byl vyloučen z Církve, což mělo pro něho smutné následky. Dle říšského zákona byl Jindřich zbaven moci královské a knížata se chystala k volbě nového krále. Odbojníku zbývala dvojí volba, obojí trpká; vzdáti se trůnu nebo se zbaviti klatby.

Jindřich volil druhé. Za třeskuté zimy překročil s manželkou, dítětem a několika průvodci horu Mont Cenis a objevil se před zámkem Canossa, kde se papež právě zdržoval. Jeho příbuzní prosili papeže, aby zrušil klatbu, ale Řehoř neslyšel. Proto stával Jindřich oděný v kajici šat po tři dny, od rána do večera, před hradní branou a prosil o smilování, takže i

ženy slzely. Teprve čtvrtého dne sňal s něho papež klatbu. To bylo pokorení, jakého dosud dějiny nezaznamenaly.

Ale pokání Jindřichovo nebylo trvalé. Spojil se s nepokojnými pány a biskupy a brojil dále. Konečně i knížatům přešla trpělivost a zvolili si za krále Rudolfa Švábského, jehož i Řehoř uznal. Zato však Jindřich vtrhl do Říma, zmocnil se ho, dal se od svého „vzdoropapeže“ (Kliment III.) korunovati na císaře, ale byl za nedlouho vypuzen normandským vévodou Robertem Guiskardem.

Jindřichova hvězda hasla, až r. 1093 zhasla úplně. Jeho nejstarší syn se proti němu vzbouřil, jeho druhá a jím zapuzená manželka ho obvinila veřejně z nejnižších poklesků mravních. Ještě r. 1097 vrátil se do své rozhárané říše, ale jeho syn, jeho miláček se mu postavil na odpor, zbavil ho trůnu a držel v zajetí v Ingelheimu. Od svých přátel byl vysvobozen a jeho duševní i tělesné útrapy ukončila smrt 7. srpna 1106 v Lutychu.

Tak skončil Jindřich; jeho mrtvola nebyla ani v kostele pohřbena, ježto císař zemřel v klatbě. Teprve papež Paschál r. 1111 klatbu zrušil. — Řehoř VII. unavený stálými boji uchýlil se na Monte Kassino a odtud do Salerno, kde roku 1085 zemřel. Jeho poslední slova byla hodna nástupce Petrova: „Miloval jsem spravedlnost a nenáviděl nepravost, proto umírám ve vyhnanství.“

Ano, Řehoř VII. také zemřel — ale Církev scojí.

Stoletý boj Hohenštaufů proti papežství. (1154—1254.)

Neuplynulo ani půl století od bojů o investituru, když povstal v Německu mocný rod Hohenštaufů.

Prvním nadšencem pro ovládnutí moci církevní byl Bedřich I. Barbarosa.

Proti němu vystoupil papež Hadrián, a zvláště veliký bojovník za práva Církve Alexander III. — Bedřich táhl s vojskem celkem šestkrát do Itálie. Po čtvrté výpravě uvalil papež na císaře klatbu. Tento byl poražen u Legnana (1176), smířil se s papežem a zahynul na třetí výpravě křížové 1190. Alexander III. vrátil se za jásotu lidu do Říma „když před tím zvítězil nad svým největším protivníkem a viděl Barbarosu u svých nohou“.

Ještě ostřejší boj byl zahájen německým císařem.

Bedřich II.

Nadaný, ale chtivý vládce panoval nejen zbraněmi, nýbrž i lstí.

Aby dosáhl císařské koruny sliboval dvakrát papeži Honoriovi, že podnikne křížovou výpravu do Sv. země, ale slibu nesplnil. Místo toho si umínil, že se zmocní církevního státu. Boj mezi císařem a papežem vzplanul však teprve za Řehoře IX. Nadarmo jej papež upozorňoval na učiněné sliby a proto vynesl nad

ním klatbu (1227). Bedřich se sice opět smířil ale za dvanáct let byl stížen klatbou znovu.

Nyní se císař potrestal sám. Nastaly hromadné odpady kurfirstů od rodu Hohenštaufů, kdežto papež vítězil — cestou utrpení. „Žádná rána nemohla papeže odvrátiti od jeho dráhy a skloniti ho před násilím. Do posledního okamžiku zůstal Řehoř věren tomu, co uznával za svou povinnost“. (Weiss) Církevní stát byl popleněn, Řehoř, skoro stoletý stařec, umírá (1241) — ale papežství s ním neumřelo.

Stejný a opět bezvýsledný boj vedl Bedřich II. s papežem Inocencem IV. — Císař se zmocnil Říma, aby papežství vyhladil. Ale papež zasáhl rázně. Svolal do Lyonu církevní sněm, Bedřich uvržen do klatby a jeho podání zbavení závazku poslušnosti.

Císař zemřel roztrpčen, ale smířen s Církví. Jeho syn Konrád IV. zemřel sedmadvacetiletý; katafalk se vzňal a v jeho plamenech zašla sláva Štaufů; zbyl ještě šestnáctiletý Konradin, který skončil na popravišti v Neapoli.

Tak zašel mocný rod Hohenštaufů; roztrpčil si hlavu na Skále Petrově.

Martin Luther v boji proti Církvi.

V patnáctém století upadal život náboženský vlivem obnovených zásad pohanských (renaissance) a tato vlna zasáhla místy i osoby

duchovní. V Evropě všechno vělo. Do těchto vznětlivých poměrů hodil hořící pochodeň Martin Luther, odpadlý řeholník.

Nejprve bičoval v ostrých kázáních život duchovenstva. Chtěl být reformátorem, ale neměl jeho vlastností. Nebyl Řehořem Velikým, ani Bernardem nebo Dominikem, kteří tuhým pokáním obnovili napřed sebe a potom léčili nemocné lidstvo.

Luther nezůstal při mluvení. Podle chuti a ve svůj prospěch vykládal a měnil si základní pravdy víry. Jeho největší blud hlásal, že víra sama o sobě k spáse dostačí (bez dobrých skutků).

Ruka Lutherova se nebála ani sáhnouti na slovo Boží — Písmo sv. a odtud byl jen krok k boji proti papeži. Rozdmýchal šílený boj proti nesprávně pochopeným odpustkům, které vyhlásil Lev X. — Papež varoval, prosil, ale vášnivý bojovník nedbal.

R. 1520 odsoudil Lev 41 bludných článků z jeho spisů a Luthera vyloučil z Církve.

Dokud stál na vrcholu slávy, volal v bezměrné pýše a v jedovaté zášti k Církvi: Za živa jsem na tebe inor — ve smrti tvou smrtí.

Žádné slovo není mu tak sprosté, žádná lež ani zneuctívání tak podlé, aby jich nevmetl náměstkovi Kristovu a jeho Církvi do tváře. Katolická víra je mu „rouhání Bohu“, katolické bohoslužby „modloslužbou“. Před svou smrtí napsal spis „Proti papežství, založenému od ďábla.“

Jeho konec byl žalostný; dnem i noci žil s ďábly; ďábla všude viděl a slyšel. V jasnějších chvílích uznával, že ďáblem je jeho svědomí. Pronásledován výčitkami, uštvaný strachem před čarodějnicemi a před domělým otrávením, kterého se od „papeženců“ stále obával, skončil svou činnost, plnou nenávisti a jedu proti Církvi.

Kde je dnes Luther? Ztratil se z dějin jako všichni ti, kdož chtěli Nevěstu Kristovu sprovodit se světa. A zatím církev prošla ohněm očisty, slaví svůj nejkrásnější sněm tridentský, nejplodnější církevní shromáždění, jaké pamatují dějiny. Zde se zrodilo mohutné dílo „Římský katechismus“ a dány nové zákony. Luterství připravilo Církvi — ne smrt a zánik, nýbrž dobu rozpětí a slávy.

III. Anglie v boji proti Církvi.

Ještě zuřil proticírkevní boj v Německu, když brány pekelné rozvířily válečné tažení proti Církvi v Anglii.

Jindřich VIII., král anglický (1509-47) ukázal při vystoupení Lutherově oddanost k Církvi katolické. Pro jeho obranný spis o sedmi svátostech udělil mu papež Kliment VII. čestný titul „Obránce víry“.

Ale přátelství obrátilo se brzo v zášť. Jindřich chtěl, aby papež prohlásil jeho právoplatný sňatek s Kateřinou aragonskou za ne-

platný a svolil k manželství s dvorní dámou Annou Boleynovou. Papež nemaje moci měniti zákonů Božích odpověděl: non licet — nemožno. Jindřich hrozil, že odpadne od víry. Kliment neustoupil — nemohl ustoupiti.

Tak se stal Jindřich zakladatelem nové náboženské společnosti. Na radu svého dvorního kaplana Kranmera se prohlásil za nejvyšší hlavu církve anglické a toto právo mu měli přísahou uznati biskupové i kněží.

Mezitím co někteří biskupové a kněží složili králi státní přísahu, čímž se stali zrádci katolické víry, projevíli nesčetní mužové hrdinou věrnost. Za práva Církve obětovali život největší kněží — biskup Fisher a bývalý kancléř Tomáš Morus, kteří na popravišti dosáhli koruny mučednické.

V zemi nastal boj proti Církvi na život a na smrt. Přes 1000 klášterů padlo, církevní jmění zabavováno a stoupenci římského papeže stíháni.

Vládu Jindřichovu nemůžeme nazývati lidskou. Byl bez srdce nejen k nepřátelům, nýbrž i pro své věrné měl černý nevďek. A nejtrpčí osud stihl ty, kteří mu byli nejvěrnější. Šestkrát se oženil. Dvě manželky zapudil a dvě dal popravit. Z jeho rozkazu byli utraceni dva kardinálové, dva arcibiskupové, osmnáct biskupů, třináct opatů, 500 řeholníků a více než 200 jiných osob. Kromwell, který podporoval roztržku s Církvi, byl popraven; Wolsey, odpadlý kardinál, zvolal před smrtí: „Kéž bych Bohu tak věrně sloužil, jako jsem sloužil králi, Bůh by mne neopustil v mých šedinách!“

Konečně i Jindřich VIII., „hlava anglické církve“ zmizel z dějin. Zemřel po životě odaném pyše, neřesti a nelidskosti 28. ledna r. 1547.

Na stolci králů anglických vynořila se žena
královna Alžběta,

kteřá obnovila nelidské výnosy svého předchůdce proti skále Petrově. Vyšel zákaz katolických bohoslužeb, zamítnuty svátosti (mimo křest a „večeři“ Páně), úcta svatých a uznávání římského papeže.

Katoličtí biskupové sesazeni, kněží nuceni opustiti zemi do čtyřiceti dnů, nechtěli-li se dopustiti velezrady. Vysoká komise byla neúprosná. Za posledních dvacet let Alžbětiny vlády bylo popraveno 142 kněží; 90 kněží a laiků zemřelo ve vězení, 105 bylo navždy vypověděno; 62 osob zemřelo smrtí mučednickou.

Alžbětin konec byl odleskem jejího života. Na začátku vlády zvolala rouhavě k Bohu: „Dej mi čtyřicet let šťastné vlády na zemi — a pak si svoje nebe nechej!“ Bůh jí toto přání splnil; vládla 44 roků. — Úlohu svou dohrála smutně: Zestárla, její krása zvadla, takže padala do mdlob, když se podívala do zrcadla. Svědomí jí štvalo — vždyť za sebou viděla tolik nevinné krve; celé dny a noci bloudila komnatami a v posledních dnech sedávala na zemi — ona, královna Anglie — a ztrnule se dívala před sebe. A když zemřela, píši dějepisci, žádný pro ni nezaplakal, lid byl rád, že odešla.

Církev krvácí — a přece vítězí.

Ano, krvácela, vždyť zasazená rána byla hluboká. Roku 1630 zmenšil se počet katolíků v Anglii na 150.000.

Církev krvácela, — ale nevykrvácela. Její Zakladatel ji vedl k slavnému vítězství. Na počátku 19. století bylo v Anglii jen 60.000 katolíků; dnes stoupl jejich počet na 2,800.000. Katolická Církev má dnes v těchto zemích 7 arcibiskupství, 18 biskupství, 1.685 far, 370 mužských a 950 ženských klášterů. Od roku 1918 vrací se každého roku průměrně 12.000 jinověrců k římsko-katolické Církvi.

Jindřich VIII. i Alžběta padli — Církev slaví v jejich zemích radostné vzkříšení.

IV. Rudé plameny nad Francií.

V polovici 18. století zachvátila bezbožecká horečka Francii. Vůdcem šíleného běsnění byl Voltaire, který si dával titul „patriarcha bezbožnosti“. Prohlásil: „Jsem již unaven stálým opakováním, že dvanáct mužů stačilo, aby bylo křesťanství založeno; ukáži jim, že stačí jeden, který je zničil“. Proto vydal válečný signál k boji proti Církvi: „Zničte hanebnici!“ „Před tímto mužem ležela na kolenou celá lepší společnost francouzská, vzdávala mu královskou poctu, líbala mu ruce, nohy, šat, ano i koně zapřažené v jeho vozu.“ (Marx, Kirchengesch.)

Roku 1778 se vrátil ze svého sídla do Paříže. Jeho příchod byl triumfem královským — ale byl zároveň začátkem jeho ponižujícího pádu. 30. břez-

na byl přítomen v divadle, kde již po sedmé dávali jeho kus „Irena“. Nadšení, potlesku a věnců bylo tolik, že Voltaire opojen slávou vzdychal: „Chtějí mne korunati udusiti.“ De Maistre píše o této události: „Sodoma by ho kamenovala, Paříž ho korunuje!“

To vše byl jen lesk. V srdci bylo jinak. Marmontel se druhého dne Voltaira tázal: „Máte nyní dosti slávy?“ — „Korunovaný patriarcha bezbožnosti“ na to: „Příteli, mluvíte o slávě a já ležím na skřepci a umírám v hrozných mukách.“

Jeho smrt byla zrcadlem jeho života. Jeho lékař, Dr. Trouchin, který stal u jeho smrtelného lůžka, dosvědčuje: „Jestliže se podobá smrt dobrého člověka tichému večeru krásného dne, podobala se smrt Voltairova bouři.“ Ačkoliv dva kněží se snažili zachrániti jeho duši — jejich úsilí bylo nadarmo. Voltaire nechtěl své učení odvolati — aspoň ne tak, jak arcibiskup žádal — a když snad Voltaire chtěl odvolati, bylo pozdě. Jeho přátelé dobře hlídali, kněz k němu nesměl. Tak zemřel tento král rouhačů 30. května 1778, právě dva měsíce po své slávě v pařížském divadle.

Nevěra chtěla mu zajistiti věčnou památku. Když byla jeho rakev po několika letech ve vítězoslávě vezena do Pantheonu v Paříži — to už zuřila revoluce a král byl zajatcem — nastal při slavnosti liják. V tomto zmatku se rozbila pozlacená socha Voltairova na kusy.

Jako jeho socha, tak i Voltaire se roztříštil — zapadl, jeho jméno se stálo hanbou Evropy — jeho heslo: „Zničte tu hanebnici (Církev)“, se nesplnilo.

„Za dvacet let zmizi kříž.“

Dva mužové, proniknutí duchem francouzských bezvěrců, procházeli se v parku versailském. Jeden z nich pravil: „Neuplyne ani dvacet let a kříž Kristův zmizi z kostelů francouzských.“ — A neuplynulo ani dvacet let a kříže opravdu zmizely z chrámů — ale celá země se podobala obrovské rakvi, do které byla položena dobrá polovice národa. Církev krvácí, nevěra vítězí a z tohoto vítězství se zrodila

francouzská revoluce.

Dějiny oněměly nad tím, co se dělo ve Francii v letech 1789 až 1800. Bůh byl z Francie vyhnán, Církev sténala v okovech. Ale s Bohem a s vládou Církve odešel ze země mír. K veslu se dostali mužové jako Robespierre, Marat a Danton, lidští netvorové. Hrůzovláda začala popravou krále Ludvíka XVI. a královny Marie Antoinetty (1793). Nikdo si nebyl jist životem.

Francie krvácela z tisícerych ran. Její nejlepší synové padli, národ byl jako odsouzen na vymření. Země se podobala nekonečnému národnímu hřbitovu, až tu přišel první konsul mladé republiky Napoleon, který viděl, že s Kristem odchází ze země život, a proto stanoví 1. § státního zákona: „Každý občan republiky jest povinen věřiti v jednoho Boha.“

Náboženské poměry bylo nutno urovnati. U protestantů nemohl hledati opory, vždyť sami šli bez odporu s revolucí. „Příklad celých století“, prohlásil Napoleon později, „a rozum žádá, obrátiti se na papeže, aby se názory sjednotily a srdce se usmířila“. Boj proti Církvi skončil tím, že Francie uzavřela s papežskou Stolicí konkordát, který byl 15. srpna 1801 podepsán.

Boží mlýny.

Bůh netrestá hned. Čeká a volá hlasem svědomí. Lidé tento hlas dovedou utlumiti, přehlušiti, ale při smrti se ozve.

O zoufalém konci Voltairově jsme slyšeli.

Jeho spojencem byl Rousseau. Jeho pýcha byla až směšná. Svě přítelce Madame de la Toure psal: „Kdo se pro mne nenadchnul, není mne hoděn.“ Kletba jeho nevěreckých spisů stihla nejvíce ho samého. Neměl klidu; konec jeho slávy byl, že se musil živiti — opisováním not. Zemřel, ale nikoliv omámen slávou davu, nýbrž osamocen, v bídě, v neukojené pýše a rozerván, takže šla pověst, že si namíchal do kávy jedu.

Marat, kterému daly dějiny název „hyena“, skončil ponižující smrtí. 12. července 1793 vplížila se dívka Charlotte Corday do buty Maratova, který byl právě v koupeli. Po krátké rozmluvě vytrhla ukrytý nůž a vrazila jej krvelačně stvůře přes plíce do srdce. Voda se zbarvila krví a srdce se zastavilo. Po krvi lačněl a ve vlastní krvi zahynul.

Násilnický Danton byl již v šestnácti letech nakažen nezdravými myšlenkami revolučními. S Ro-

bespierre a Maratem tvořil trojici, jejichž vláda se brodíla v lidské krvi. Věrnost těchto tří mužů se změnila v závist a Danton musil ještě s několika druhý vystoupiti na popraviště. Chvillemi jako šílený lál a propadal zoufalství, nato zas velebil svou činnost. Konečně i jeho hlava spadla do koše pod guillotinou.

Zloduch Robespierre byl odchovancem spisů Rousseauových. Jeho vláda (1793—1794) se právem nazývá hrůzovládou Francie. Na 400.000 obětí bylo uvrženo do žaláře. Národní sekera (guillotina) pracovala bez ustání a strážela hlavy nevinných občanů. Čím Robespierre zacházcl, tím i skončil. Lid byl nasycen jeho šíleným tyranstvím a znechucen potoky stále čerstvé krve. 28. července 1794 i jeho hlava se skutálela pod guillotinou. Když ji kat ukázal lidu, tleskaly zástupy více než patnáct minut.

Boha tito zloduchové nezabili, Církev pod jejich ranami nevykrvácela, ale Bůh je „rozdrtil svou mocnou pravicí“.

Papež obětí revoluce.

Francouzská revoluce zasáhla všechny země evropské a přinesla i Církvě katolické mnoho utrpení. Trůny padaly a tvořily se republiky. Jejich prvním činem bylo zotročení Církve.

Proti papeži Piu VI. se rozpoutala bouře. Nemohli mu zapomenouti, že odsoudil biskupy, kteří složili přísahu na občanskou konstituci. Napoleonův bratr Josef přišel do Říma, aby panství papežovu učinil konec. Roku 1798 byla vyhlášena republika, Řím zpustošen francouzským vojskem.

Pius VI., osmdesátiletý stařec, který hájil svá práva, byl pronásledován a odvezen do Sieny a pak do Florencie. Roku 1799 v těžké nemoci byl veden přes Alpy do Valence (již. Francie), kde zemřel. Zemřel papež, ale nezemřela Církev!

Napoleon a Pius VII.

Tento první císař nové Francie proběhl v krátké době dráhou, kterou lze srovnati jen s úspěchy Alexandra Velikého. V 25. roce byl generálem, v 27. vojevodcem, v 35. konsulem a v 40. roce císařem. „Polovice Evropy byla jeho, celá Evropa se chvěla před jeho všemocným žezlem.“ (Weiss.)

Ke korunovaci Napoleonově přišel papež Pius VII. do Paříže. Žádalo se na něm, aby vypudil všechny poddané nekatolických vladařů ze svého státu. Papež odepřel. Byla jemu i Církvi slibována nejkrásnější budoucnost s jedinou podmínkou, že vytvoří nový Avignon, t. j. přeloží papež své sídlo z Říma do Paříže. Pius klidně poslouchal Napoleona a odpověděl jedním slovem: „Komediant!“ — Císař vzplanul hněvem. Uchopil mosaikový obraz znázorňující Vatikán, mrštil jim k nohám papežovým: „Pope — křičel — tak roztrhám tvou Církev; den mého hněvu proti tobě nadešel!“ Pius opět klidně: „Tragediant!“

Od té doby nastala Piovi

křížová cesta.

V zámku Schönbrunnu u Vídně podepsal Napoleon dekret, kterým zrušil církevní stát. — Nadál se císař, že po létech v témže zámku zemře jeho jediný syn?

Papež, který ve své dobrotě činil Napoleonovi všemožné ústupky, pokud se nepříčily jeho svědomí, poznal, že jako hlava Kristova království musí hájiti svého dědictví. Proto uvalil na císaře a na jeho pomocníky klatbu (10. června 1809). Napoleon posměšně prohlásil: „Proto mým vojákům nevypadnou pušky z rukou!“ — Později poznáme, co o tom praví dějiny.

Papež otrokem.

Napoleon hrozil, slíboval. Ale Náměstek Kristův byl jako skála. „Císař mne může dáti na kusy rozsekati, ale něco takového (= odstoupiti od práv papežových) nikdy ode mne nedosáhne“ — to byla hrdinná slova staříckého Pia ke generálu Radetovi, který mu hrozil nemilostí císařovou.

Papež byl donucen s několika průvodci usednouti do kočáru, který ho měl zavésti ke generálu Miollisovi, byl však oklamán a stal se zajatcem císařovým. — Cesta byla na výsost pokořující. Pius vezl sebou to, co měl na sobě. Ani odpočinku mu nebylo popřáno. Za horkého dne byl nucen pít vodu z příkopu.

Ve všech městech a vesnicích byl však vítán věrným lidem jako mučedník za práva Církve. Obyvatelé plakali, provolávali mu slávu kdežto proti Napoleonovi bylo slyšeti reptání, takže císařovi pochopové ze strachu před povstáním se stranili obydlených míst.

Papež byl vskutku vězněm. Byli mu vzati i jeho rádci a důvěrní kardinálové, kteří měli zahájit v Paříži národně-církevní sněm. Ač Napoleon zuřil a hrozil, byl sněm brzo rozpuštěn. Zdálo se, že Církev, která přežila krvavou revoluci francouzskou, pod tvrdou pěstí Napoleonovou bude roztříštěna.

Den porážky a den vítězství.

Napoleonova pýcha nebyla ukojena; dosud Rusko se ještě nechtělo třásti před mocným Korsičanem. Vypravil se do krajin sněhových s ohromným vojskem. Ale v řece Beresině nalezla dosud nepřemožitelná sláva císařova hrob; na počátku zimy 1812 bylo rozhodnuto o osudu Napoleonově. Vojákům doslovně padaly zbraně z rukou, jak píše dějepisec Fain: „Ruka přimrzává k železu, slzy se mění na tváři v led, jsme skřehlí, jako uspaní, kolísaví; kdo klesne, je ztracen“.

Nepřemožitelné vojsko je rozprášeno. Napoleon místo s vítězoslávou prchá na saních jako psanec. Dva pusté ostrovy, Elba, potom

sv. Helena, jsou jeho vyhnanstvím, kde umírá r. 1821 ten, který chtěl „roztržiti Církev“.

Zda si Napoleon v samotě sv. Heleny vzpomněl na zaslíbení Kristovo o „branách pekelných“?

Církev v Piovì zvítězila.

24. května 1814 vrátil se velekněz-mučedník do Věčného města. Byl to královský vjezd. Kardinál Pacca, který s papežem věrně sdílel utrpení a potupy, vypravuje o slávě, kterou byl staříčkový Náměstek celou cestou zahrnován. Zatím co vidali, jak sochy Napoleonovy byly vrhány do vody, byl Pius VII. všude vítán jako vítěz. Čtyřicet mladých urozených Římanů v třpyticích se uniformách táhlo papežův vůz až k velechrámu sv. Petra. Angličan kardinál Wiseman praví, že zástupce Kristův byl stejně nadšeně vítán od katolíků i protestantů a za jásotu celého civilisovaného světa se znovu chopil vlády.

V. Bouře v nové době.

„Vatikánský vězeň.“

V 19. století převzal vrchní velení v bojích proti Církvi liberalismus a zednářství. První úsporný boj se rozpoutal v Itálii. Zednáři (karbonáři) pomohli králi sardinskému Viktoru

Emanuelovi II. na trůn. Roku 1870 dobyl Viktor Emanuel Říma a usadil se v papežském paláci Kvirinálu. Piu IX. zbyl pouze Vatikán. Laterán a Villa Castelgandolfo. Od té doby stali se papežové dobrovolnými vězni vatikánskými — k největší škodě Itálie, které bylo od všech národů vpáleno Kainovo znamení — zraždy a loupeže.

Křivda způsobena Církvi sv. změnila se opět ve vítězství. 11. února 1929 byli jsme svědky, jak zástupcové duchovní a světské moci, kard. Gasparri a Mussolini podepsali ve Vatikánu „lateránskou smlouvu“, kterou byl ustanoven svobodný „Vatikánský stát.“

Sláva a pád železného kancléře Bismarka.

V Německu se probouzelo v druhé polovici 19. století katolické žaro. Mohutné spolky svatého Vincence, sv. Alžběty, spolek Pia IX., sv. Bonifáce, exercicie a tisk — to všecko rozhánělo černé mraky, aby slunce katolického života mohlo zazářiti v celé kráse.

S tajemným odporem pozorovaly protestanství a nevěra tento vzrůst katolicismu; a zášť propukla v ostrém boji, když otěže vlády vzal do rukou Bismark.

Podnětem k protikatolickému boji byl mu „státu nebezpečný“ článek víry o neomylnosti papežské. Říšským zákonem z r. 1871 byl vy-

dán „kazatelnicový paragraf“, který stíhal katolické duchovní, kteří ukázali na kazatelně nespokojenost se státním zřízením. Od této chvíle spustil kancléř pravé krupobití na lodičku Petrovu. „Jezuitským zákonem“ byly až na některé výjimky zrušeny řehole a kongregace; kněží, kteří by po soudním sezení vykonávali církevní úkony dále, směli býti z říše vyloučeni.

Smrtnou ránu zasadily Církvi čtyři „Květ-
nové zákony“ (1873).

Pius IX. napsal králi Vilému I. list, ale král označil biskupy ve své odpovědi papeži jako rebely a katolíky jako státu nepřátelskou stranu.

Když biskupové viděli, že s pokornou prosbou nezvítězí, vypověděli boj. Prohlásili, že podle těchto zákonů jednati nemohou.

Nyní Bismark opřel se o skálu Petrovu, bušil do ní a jásal nad jistým vítězstvím. Biskupové měli skládati státní přísahu, všechny řehole byly vykázány ze země, semináře zavírány, biskupové pokutováni a vyháněni. Více než tisíc far bylo neobsazeno a udělování svátosti umírajících bylo trestáno peněžními pokutami.

A jak skončilo toto „křížové“ tažení pyšného kancléře? Katolíci se semkli v železnou frontu, kterou bylo nemožno rozbiti. Biskupové a kněží stáli tu jako neohrožení pastýři a věřící přinášeli i největší oběti.

Proti Bismarkovi se postavil jeden z nejvýznačnějších duchů katolických v Německu, Windthorst, zakladatel katolické strany politické, zvané „Centrum“. Opakoval se tu nerovný boj mezi Goliášem a Davidem. Windthorst, postavou malý a nevzhledný, ale se srdcem hrdinným a plným lásky k Církvi katolické, skolil svého soka, který z boje utíkal na hlavu poražen.

Kulturní boj nejen že nezasadil Církvi smrtící ránu, nýbrž ještě více upevnil její postavení v moři protestantismu. Teprve od kulturního boje začíná nové, krásné období katolické činnosti v Německu. Katolicismus tvoří pravoplatnou složku, která zasahuje do osudu dějin Německa. Viděli jsme i to, že říšským kancléřem protestantského státu byl katolík Brüning a druhým kandidátem na stolec presidentský katolík Marx!

VI. Po světové válce.

Vichřice světové války změnila tvářnost celé Evropy. Císařství a království odešly z dějin a vlády ve většině států se chopilo zřízení republikánské. Všude se prováděly veliké reformy, a bohužel, prvním krokem bylo obyčejně pronásledování Církve katolické.

Kalles nebo Kristus?

President Kalles vydal 2. července 1926 konstituci s 33 články, které znamenají nelidské násilí na svobodě občanů, dnes tolik zdůrazňované.

25. července, v neděli, tísnily se ve všech chrámech mexických husté davy lidu. Je to poslední neděle, kdy se smí sloužiti mše sv., kdy se udělují sv. svátosti. Od této neděle přestává Církev žiti. Zpovědnice byly v ten den obleženy, Tělo Páně ustavičně podáváno: tato vroucnost lidu ukazovala, že marné bude úsilí Kallesovo rozvrátiti Církev.

A bylo marné. Boj zuřil. Na život a na smrt. Celé řady katolíků padaly pod ranami bodáků, pod ranami pušek. Pius XI. nadarmo prosil a zapřisahal. Katolíci mají na vybranou: „Zvolejte: ať žije Kalles — zachráníte si život.“ A katolíci všichni, muži, ženy, mládež i děti — volají bez rozpaků, volají s jásotem: „Ať žije Kristus Král!“ Co na tom, že po těchto slovech houknou pušky a země se zbarví teplou krví! Vždyť krev mučedníků je krev nových, hrdinných katolíků!

Krvelačnému Kallesovi, který stejně pyšně jako rouhavě prohlásil: „Jsem osobním nepřítelem Ježíše Krista“ — plány selhaly; láska katolíků k Církvi jen rostla. Chopil se tedy nejnebezpečnějšího prostředku — založiti církev národní, Biskupům a kněžím mnoho sli-

bováno, ale všichni zamítli toto nízké jednání. „Liga pro hájení náboženské svobody“ vydala list, kde se pravilo: „Církev mexická neklesne nikdy tak hluboko, aby odepřela poslušnost papeži. Ať jsou ujištěni pro všechny časy, že jdeme jako jeden muž za svými biskupy, a že nikdy ani Kalles, ani všechna jejich bolševická nařízení nás neoddělí od náměstka Ježíše Krista.“ (Krlín, Pronásledování katolíků v Mexiku.*)

Třeba boj byl veden s ďábelskou zuřivostí — bylo zabito 200 kněží, 21 biskupů, 500 kněží vypověděno a řady hrdinných katolíků postříleny — Církev nevykrvácela; mraky se roztrhly a na skále stojí Církev ozářena paprsky věčného slunce.

A kde je dnes Kalles? Kdo o něm mluví? Zapadl a dějiny budou o něm psát jako o vředu na těle národa mexického.

*

Stejně krvavý boj se rozpoutal proti říši Kristově i v jiných zemích. Rusko a Španělsko tasí meče proti Církvi. Kostely a kláštery hoří, rudé záře stoupají k nebi, všude „proti Církvi, proti kříži zuří vztek pekelných bran.“

Jaký bude výsledek tohoto nerovného boje? Stejný jako byl vždycky. Národ, který proti dílu Kristovu povstává a usiluje o jeho

*) Obširněji se pojednává o pronásledování katolíků v Mexiku v brožurkách „Životem“. P. Pro, č. 127. a Triumf mexických mučedníků, č. 131.

záhubu, bude rozdrčen, zpustne, ale Církev vyjde z krvavé vřavy očistěna, posílena, tím více milována od těch, kteří jdou za pravdou.

VII. Církev v našem národě.

Stačí otevřít knihu dějin československých a můžeme s tužkou v ruce dokázat, že doby, ve kterých národ stál věrně k Církvi katolické, byly doby slávy. Období Přemyslovců a Karla IV. značí vrchol moci a lesku.

Přišlo 15. století. Byl dán povel k boji proti autoritě papežské. A výsledek? Národ se rozštěpil na strany, které se navzájem potíraly, vlast se stala útočištěm cizinců, přišly války husitské, o kterých píše Josef Pekař, že třeba byly slavnou dobou válečnickou, bylo by lépe, kdybychom jí byli ušetřeni.

Bylo po převratě. Mezi lid vhozeno heslo: Padlo Rakousko, padne i Řím! Několik kněží, svedených liberálními názory, vzepřelo se Národnostnímu hnutí a tak byla 8. ledna 1920 v Národním domě na Smíchově založena

církev československá.

Boj zahájen s velikými nadějemi. Snilo se o veliké církvi národní, „v duchu demokracie“. Ale když jsme četli v prvním svolání (10. ledna) nové náboženské společnosti, že „stěžejní zásadou církve československé jest svoboda svědomí a náboženského přesvědčení

jednoho každého" — tu jsme tušili, jaký bude její osud. „Československý katechismus pro mládež a věřící“ ukázal pravou barvu.

Hned v zásadním článku je osudný omyl. Nová církev, odtržená od skály Petrovy, snížila Boha na „živý zákon světa“. Nadpřirozené zjevení je popřeno. (9. ot.). Kristus je největším z proroků, Bohem však nebyl. Jini slavní proroci jsou: Mojžiš, Sokrates, Mohamed, Zarathustra, Budha, Konfuc. Duch sv. je boží nadšení v člověku (ot. 20.). Kristus nás nevykoupil svou smrtí, jen nás osvobozuje svou pravdou (ot. 48.). O milosti ani zmínky, svátosti klesly na prázdné pojmy, soud Boží se děje v lidstvu... (Viz Fr. Cínek, K náboženské otázce v prvních letech naší samostatnosti, 1926, str. 28, násl. a 109, násl.)

Tyto stručné otázky stačí, abychom poznali, kam až zajde křesťanská společnost, odtrhne-li se od jednoty církevní; ponenáhlu strásá ze sebe zlatý pel učení Kristova a z křesťanství zbývá snad jen jméno.

Brzo po válce pravil jistý mocný pán: „Kněží, kteří zůstanou papeži věrni, stanou se žebráky!“ Onen pán je už dávno na věčnosti. a katolická Církev, které chtěli rozkolem zasadit smrtící ránu — stojí a žije. A koruna jejího stromu obaluje se krásnějšími květy než v dobách předválečných. Církev, zbavena pout státního absolutismu, povstává k novému životu. A třeba my katolíci nemáme zapotřebí domáhati se svědectví těch, kteří jsou jiného světového názoru — naše víra stojí na základě nadpřirozeném — přece není bez významu, že právě dnes český člověk pohlíží ke katolicismu, ke skále Petrově jako k majáku, odkud zazáří světlo do temnot krise a zoufalství.

Závěr.

Listovali jsme v knize dějin, které neklamou. S úžasem se tážeme, odkud ta síla, ta nerozbornost té Církve, proti níž dvě tisíci-letí bojovala ohněm, mečem a perem? Kde je ono veliké tajemství?

V dómě u sv. Petra v Římě vysoko nad hlavním oltářem, kde odpočívá první papež, září ohnivým plamenem veliká zlatá slova, která Syn Boží kdysi pronesl u Cesareje Filipovy:

„Ty jsi Petr — to je skála — a na té skále vzdělám Církev svou a

BRÁNY PEKELNÉ JÍ NEPŘEMOHOU.“

Imprimi potest. Pragaе, die 22. Mart. 1933. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 5067. Olomucii, die 23. Martii 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„Životem“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydal Exerciční dům v Hlučíně ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R., Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Týpia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

Dr. B. VAŠEK

CENA 50 HALÉŘŮ

TĚLO A MRAVNOSŤ

II. vydání.

ŽIVOTEM ČÍSLO 1

ROČNÍK VIII ČÍSLO

Noviny

IVADLO

Sport

Weekend

Tramping

Kultura

Koupání

Tělocvik

Lá

Tělo je vzácný dar Boží.

Zamyslíš si se již nad svým tělem, jaké je to mistrné dílo Boží? Kolik důmyslu je v tom, jak je zařízeno naše oko, ucho, hlasivky, celá stavba lidského těla! Zamyslíš si se již nad tím, kolik krásy jest v lidském těle, kolik krásy se tají na př. ve výrazu ušlechtilé tváře? Uvažoval jsi již, kolik nejrozmanitějších sil a schopností nosíš ve svém těle, ke kolika nejrozmanitějším pracím a úkonům tě tvé tělo a jednotlivá údy a ústroje uschopňují?

Opravdu, něčím nesmírně důmyslným je naše tělo!

A zvláště proto je naše tělo něčím velikým, že je příbytkem duše: nesmrtelná duše, v něm sídlící, propůjčuje mu cosi ze své důstojnosti. Je tělo i služebníkem duše: při kolika ctnostech a záslužných skutcích používá duše těla jako prostředku, jímž provádí své vznešené dílo! Kde tělo je chorobné nebo zničené, tam bývá často ve své činnosti ochromena i duše. Dejte umělci dvoje housle, jedny výtečné, druhé rozbité: jak docela jinak bude hrát na prvých než na druhých! Tak čím dokonaleji jsem vypěstil své tělo, čím lépe jsem k rozvoji přivedl své skryté síly, čím více jsem upevnil jeho zdraví, čím delší řadu let mi mohlo tělo sloužiti, tím větší díla může provést můj duch.

Velikým a mistrným darem Božím je naše tělo!

*

Tuto přirozenou úctu k tělu křesťanství ještě více posvětilo. Křesťanu je tělo dle slov sv. Pavla „chrámem Ducha sv.“, „údem Kristovým“ (I. ke Kor. 6, 15 a 19); křesťan ví, že jeho tělo, splní-li dobře svou úlohu, má Bohem stanoveno velké určení, aby vstalo jednou oslaveno z mrtvých, aby mělo podíl na věčné spáse, aby bylo připodobeno kráse zmrtvýchvstalého Vykupitele. Křesťan zná pravdu, kterou sv. Ambrož vyjádřil slovy: „Protože všecek náš život spočívá na spojení duše a těla a vzkříšení má přinést odměnu a trest, musí se tam znova objevit celý člověk, jemuž má býti dána odplata podle skutků jeho.“

Chrámem Ducha sv. je tělo křesťana žijícího správně. Nad tělem našim takřka vane vánek nesmrtelnosti a nebeských nepomíjejících krás. Život našeho těla zde na světě je jen chudou předehrou nekonečně oblažující nesmrtelnosti...

Ne, nemluví pravdu ti, kdo říkají, že církev učí, že tělo je jen něčím zlým, co by tedy mělo býti jen ničeno. Církev neučí, abychom ubíjeli tělo, nýbrž abychom je cvičili, školili, rozvíjeli, aby mohlo splnit co nejdokonaleji úlohu, kterou mu Bůh dal. Páté přikázání Boží to vyslovuje zřetelně: neboť toto přikázání, správně chápáno, nezakazuje jen ničití jakýmkoli

způsobem tělo, nýbrž ukládá i povinnost pozitivně pracovati o jeho zachování a rozvoj.

*

Tak učilo křesťanství vždycky. Uvedu několik svědectví velkých učitelů církevních:

Sv. Jan Zlatoústý: „Kdyby duše jediná byla nástrojem ctnosti, pak bychom se arci nemusili starati o tělo. Avšak proč nás vůbec Bůh tak stvořil? Když tedy tělo též je ve veliké míře nápomocno ctnosti, nebylo by největším bláznovstvím zanedbávati je?“

Sv. Řehoř z Nazianzu: „Musíme, bratří, pečovati o tu složku své bytosti, která byla jako naše součást stvořena a slouží současně s námi; neboť i když jsem prve pronášel obžaloby proti ní jako proti nepříteli pro zlou žádostivost, která z ní pochází, tož přece zastávám se jí jako přítele k vůli Bohu, který ji s námi spojil.“

Sv. Augustin: „Zdraví nesmíme podceňovati, protože ho nutně potřebujeme k životu, pokud naše smrtelnost se nepřioděla nesmrtelností.“

Sv. Bernard: „Miluj tělo, ježto a pokud je ti dáno ku pomoci a je ti určeno za druhá ve věčné blaženosti.“

Ostatně hned sv. Pavlem jsou napsána slova: „Nikdo zajisté nikdy neměl v nenávisti těla svého, nýbrž živi a pěstí je, jakož i Kristus živi a pěstí církev svou.“ (K Efes. 5, 29.)

Ale varují svatí učitelé, ať nehovíme tělu tak, že by duše tím trpěla. Sv. Athanasius, jenž tak krásně nazývá tělo „spolupracovníkem duše v pozemském životě“, s důrazem uvádí, že křesťan „věnuje tělu jen tolik péče, kolik je třeba, aby se udrželo a aby bylo zachováno zdravé pro služby duše, ne však aby zbudnělo“. A sv. Bernard, přirovnáváje duši k Adamovi a tělo k Evě, praví: „Ať miluje Adam Evu svou; ať však nemiluje ji tak, že by více poslouchal hlasu jejího než Božího.“

Ale musíme se chrániti **MODLOSLUŽBY** těla.

Když uznáváme potřebu pěstiti tělo, tím ještě neschvalujeme modloslužbu, jakou tělu prokazují mnozí v moderní době. Tělu se věnuje taková péče, jako by byla hodnota nejvyšší, která již není podřízena žádným jiným vyšším zřetelům, jako by všechno na světě mělo sloužiti jen tělu; jako by před tělem a jeho zájmy musila ustoupiti všechna ostatní příkázání mravní a náboženská. To je nešťastné dnešní **EVANGELIUM TĚLA**, kterému musí ustupovati Kristovo **EVANGELIUM SPÁSY**.

Před tělem má uhnouti vše; když běží o sport, o tělocvik, pak dle moderní praxe životní musejí uhnouti příkazy o nedělní mši sv., o vyhýbání se příležitosti ke hříchu, o mravních příkázáních. Když běží o otužení těla, pak prý není třeba ohlížeti se na to, že člověk svým nahým nebo polonahým tělem dává pohoršení jiným. Pak místo všech mravních zásad nastupují jen zdravotní hesla: „Pro zdravé tělo!“ „Ve zdravém těle zdravý duch“ (důraz pořád jen na první polovici tohoto rčení). Tělo již není služebníkem ducha, prostředkem k dosažení vyšších cílů; tělo se stává modlou, které jest obětováno vše, i Bůh i mravnost, jako kdysi Molochovi. Pak se dochází ke kultu těla, s jakým se setkáváme v úpadkových obdobích pohanství...

Pak snadno se plní slovo velikého misionáře P. Avily: „Zda by to nebylo směšné, a všem, kdo by to viděli, hrozné, kdyby nějaké zvíře vodilo na uzdě člověka, jím zcela dle libosti obracelo a jej řídilo? — A přece je nesčíslný počet lidí vznešených i nevznešených, kteří v uzdu pojati jsou svou žádostivostí a nikdo si již té hrůzy nevšímá. A toť ovšem bída všech béd největší.“

Pak se vytvoří snadno stav, proti němuž se úporně bránil i pohan Seneka: „K věcem vznešenějším jsem zrozen, než abych byl otrokem těla svého.“

Proč se zde cesty nutně rozcházejí.

Musilo dojíti k tomu, že katolické stanovisko se naprosto liší od názoru moderního světa na tělo.

Neboť katolicism ví ve Zjevení, které dal sám Bůh neomylný a vševědoucí a nejvyš pravdomluvný, že člověk je zatížen následku hříchu dědičného. Že tělo člověka není nic zlého, že však vůle člověka je nakloněna ke zlému a že rozum člověka následkem hříchu dědičného ztratil na své bystrosti. Proto se musí člověk míti na pozoru před svými náklonnostmi, neboť ví, že ne všechno, k čemu je jeho přirozenost nutká, jest dobré. Křesťan ví, že po celý svůj život nosí v sobě koukol a hloží mezi pšenicí a že stále musí bděle vytrhávati koukol a hloží, aby nezbujely tak, že by bylo udušeno obilí v duši. Křesťan ví, že stavi život na půdě, v jejíž blízkosti se stále ozývá temné hučení, jaké bývá pocítovati v blízko-

sti sopek, a proto staví opatrně a v přiměřené dálce a s ochrannými zdmi. Ví, co dělá ze staveb a dědin sopka, když začne chrliti svou lávu.

Ale moderní svět se směje nauce o dědičném hříchu. To prý jsou pohádky. Člověk prý je od přirozenosti dobrý. A dobrému prý jest všecko dobré a čistému je všecko čisté. To prý jsou jen bájky o zlých náklonnostech v člověku a jejich zhoubných účincích. Ta bázeň před příležitostmi ke hříchu je prý směšná. Jen dejme prý směle tělu jeho práva. Jenom prý bez bázně hlásejme evangelium těla. Jenom prý nebudme úzkostliví a nechejme člověka se vyžít!

Moderní svět nezná hlubin lidské duše; nechce uznati, že v duši člověka tají se jako propasti zhoubné náklonnosti a slabosti, jaké opatrnosti je tu třeba... Jaký osudný omyl!

A ve své pýše a ve svém sebeklamu moderní svět sebevědomě volá, že není proč se báti příležitosti ke hříchu, on že se již nebude pokorně modliti: „A neuvoď nás v pokušení.“

Katolické zásadní stanovisko k tělocviku a sportu.

Z toho, co řečeno, vyplývá katolické zásadní stanovisko k tělocviku a sportu.

Je církev pro tělocvik a pro sport?

Kde tělocvik a sport napomáhají k rozvoji sil těla i ducha, tam je církev pro tělocvik a sport.

Je církev pro ně tehdy, když sport se koná pro sport a tělocvik pro tělocvik, bez zřetele k nějakým vyšším cílům, ba na škodu vyšších potřeb?

Pak je církev proti.

Dobře vyslovil toto katolické stanovisko papež Pius XI., sám horlivý turista, který směle dostoupil i vysokých vrchů alpských: „Zdravé mají býti údy, jak se jeví v očích zdravých, moudrých, elegantních, zdatných cvičích, které jsou důkazem síly, mrštnosti, elegance údů. Ale to vše směřuje k čemusi vyššímu, k cíli, kterému má sloužiti všechna tato síla, zdatnost a elegance. A to je duše, duše, bez níž tělo není ničím, jak je to patrné na bezvládné mrtvole, již duše opustila. Ale když je tělo choré, duši se nevede dobře, protože špatně může prováděti své vznešené úkoly. — Duši tedy má všechno sloužiti, a jako údům je na prospěch zdraví, síla, svěžest a pružná elegance, tak je to výhodou i pro duši a stává se krásnou, mohutnou, obratnou, uhlazenou ve výkonu svých funkcí, když rozvíjí svou činnost ve službách pravdy a ctnosti.“

Máš rád hry? sport? tělocvik? skautství?

Ty pravíš: „Já si ve volné chvíli, když mám již své školní povinnosti hotovy, rád zahrám, proběhám se s ostatními, vykřičím se rád: jedním špatně?“ Když při tom povinnosti nezanedbáš, zahrej si, lítej si, vykřič se — jak chovanci ústavů Dona Bosca — ale pak se vrať k své práci a pohruž se sebraně do ní.

Ty pravíš, že máš rád tělocvik, a že jsi vždy šťasten, když se v tělocvičně křesťanského spolku dobře uplatníš. Dobře tak, jen cvič své tělo, cvič se v odvaze, mrštnosti, cvič se, ať se tvé tělo vyvine co nejvšestranněji, to vše je dobré. Jen si nevol cviků, při nichž se hazarduje se zdravím, zachovej ostatní požadavky mravní a nezanedbávej ostatních povinností; ale jen se cvič dál! A vzdělávej i ducha, abys byl dokonalým členem katolického tělocvičného spolku!

Ty zase pravíš, že máš rád sport. Také dobrá. Když tě to zajímá, věnuj se ve volných chvílích sportu. Ovšem jen sportu ušlechtilému a ne náruživě, aby netrpěly vyšší potřeby ducha!

Ty zase jsi horlivým skautem a těší tě pobyt v přírodě. Ale ano, proč ne? Být hodným skautem, i to může být pro mladého člověka prospěšné a může mu to napomáhati, aby si osvojil ušlechtilost a jiné povahové vlastnosti, které by se jinde tak snadno nevyvinuly.

*

Ještě jednou: cvičíš-li tělo tak, že to zdokonaluje jeho síly a schopnosti a napomáhá i rozvoji duše, nutno to jen vítati. A čím více takový tělocvik neb sport uschopňuje tělo pro službu ducha, tím je vítanější. A mnohý učitel neb učitelka tělocviku za takových okolností jsou opravdovými apoštoly dobra u svých chovanců.

Kde arci tělocvik a sport se dějí tak, že trpí duch, že jsou ubíjeny vyšší síly ducha, tam jest takové pěstění těla pohromou pro člověka.

Společné koupání lidí obojího pohlaví.

Velmi se šíří společné koupání obou pohlaví. Ještě před několika lety nebylo by se za nic na světě koupalo děvče tam, kde jsou muži; ale dnes přirozený odpor proti tomu ve mnohých lidech — i křesťanech — jako by byl úplně vyhynul. Stále se dovolávají přímořských lázní. Dovolávají se toho, že prý je to nepřirozené, když se rodina nemá koupat společně, proti rodinným lázním nikdo rozumný, že nemůže říci nic. Dovolávají se drahotních poměrů, že je to pro rodinu lacinější, když má společnou kabínu na svlékání.

Jaké boje musí prodělati i katolické spolky v řadách svého členstva, není-li nábožensky plně uvědomělé, aby uhájili myšlenku koupání odděleného!

A kde ve svobodomyšlných kruzích smíšené koupání bylo zavedeno, k jakým pohoršlivým skutečnostem tam nejednou dojde! Jak demoralisace se tam prudce stupňuje! Nač uváděti podrobné doklady?

*

Říkají stoupenci společného koupání: „Já si přece při tom nic zlého nemyslím. A ostatně je známo, že voda zeslabuje žádostivost.“ Beze všeho připustme, že mnohý člověk si opravdu i při společném koupání nic zlého nemyslí. — Ale kolik je lidí tak slabých, že to o nich neplatí? Kolik jich hřeší pohledy kradmo nebo otevřeně vrhanými? A nevelí láska k těmto mravně slabším, aby se vzdalovala příležitost ke hříchu, tak blízká příležitost

k chybám? — A voda že zeslabuje zlou žádostivost? To je nesporně pravda. Ale nesmí se zapomínati na známý psychologický zjev, že i když okamžitě člověk nemá hříšného zálibení, že do hlavy se dostaly představy, které tam zůstaly, že jsou uloženy ve skladišti vzpomínek, že fantazie při jiných příležitostech velmi snadno může začíti pracovati, a že čím více takových hořlavin je v duši nahromaděno, že tím snáze a tím nebezpečněji se může požár jednou vznítiti. Jak psychologové učí, zvláště představy, týkající se pohlavního života, ducha mocně vzruší, po léta se houževnatě drží v paměti a mohou velmi těžce znepokojovati zvláště mladého člověka. Kolik je lidí, kteří upadli do těžkých pohlavních nezřízeností — a podnět, že se do toho všeho dostali, byla dosti nepatrná věc, kterou tam nebo tam zahlédli, když nikdo nic netušil; a z této jiskerky se vyvinul časem tak děsný požár!

Ríkají dále: „Čistému je všecko čisté.“ Ano, čistému. Ale my víme, že v duši lidské tají se nebezpečné tůně zlých náklonností, a že ty tůně jsou tak nebezpečné, že i spravedlivý Job musí o sobě vyznati: „Uložil jsem zákon očím svým, že ani nepomyslím na ženu“ (Job 31, 1.). Muž plný zkušeností, sv. Augustin, vyznává ve svém zralém věku, jak nejsou před těmito náklonnostmi zabezpečeni ani lidé nejosvědčenější: „Viděl jsem padati cedry libanonské.“ Ach, kdybychom byli oprav-

du čistí! — A druhá věc: Takovým pohledem velmi snadno v duši hyne stud. A přece stud je pro lidi jakousi zabezpečující silou, aby je chránili před chybami proti čistotě. Ten cit je proto tak důležitý, že chyby proti čistotě nezůstávají v duši osamoceny, nýbrž snadno otravují veškeren mravní život, jako otrava krve zachvátí snadno celý organismus. Kdo v otázce čistoty padl, ten snadno propadne i chybám jiným. Jaký mravní marasmus se projevuje kolikráte v kratičké době u dívky, jež se provinila proti mravní čistotě! A proto též má stud tak veliký význam pro veškerý mravní život a stůj co stůj musí býti zachován: „Není o tom nejmenší pochybnosti, že vysoce vyvinutý stud je pro mládež daleko větší ochranou než sebelepší pohlavní poučování,“ praví profesor Foerster. A protože společným koupáním otupuje se stydlivost, olupují se tak nenápadně a ponenáhlu lidé o jednu z nejpotřebnějších zbraní a pomůcek pro život.

Ríkají též: Takovým farizejským tajemníkářstvím (pruderií) se vychovává jen pokrytectví. — To je pravda, když je to tajemníkářství pokrytecké, tož je to jen na zlo. To se potom odškodňují lidé, jinak, a teprve důkladně. Ale něco jiného je takové farizejství, a něco jiného jest myšlenka: „Takové pohledy by mi zneklidňovaly mysl, znepokojovaly by mou fantasií, probouzely by ve mně nedobré žádosti. Nač bych tam chodil? Jsou

věci, důležitější a vyšší, potřebuji klidu v duši, abych se mohl věnovati sebraně své práci, a proto v zájmu svých vyšších povinností tam nepůjdu.“

*

Což však aspoň rodinné lázně, při nichž se koupá rodina celá? Dobře odpovídá vzácný vratislavský kardinál dr. Bertram: „Rodinné lázně odporují křesťanskému mravu, otupují přirozenou stydlivost, zmenšují úctu dětí k otci a matce, zavdávají velice často podnět ke zlým mravním pokušením, protože jsou s to, aby zatlačily ušlechtilejší cit pro mravní čistotu v slovech a pohybech.“

Zlatá slova napsala jedna katolická paní při diskusi o této otázce do orgánu svazu katolických žen „Frauenland“ v červnu 1930: „Jest jistá zdrženlivost i v nejsrdečnějším kruhu rodinném, jest jistý jemný vánek čistoty obepínající rodiny, a nikdo ho nemůže přetrhnouti, aby nepřišel trest. Jest jistá úcta před duší a před tělem člověka i nejbliže stojícího. Duch ovládá formy soužití i v rodině. A tento duch sebekázně, tento vroucí vztah duše k duši štítí se rodinné lázně. Když zdrženlivost, takt a jemný odstup povznáší rodinný život na vyšší úroveň a máme úctu nejen k duši, nýbrž i k tělu bližního, pak zůstaňme raději doma a nevydávejme se v nebezpečí, že ztratíme něco nebo dokonce všecko.“

*

Z těchto a jiných ještě důvodů katolická církev se vši rozhodností se staví proti společnému koupání. Na př. biskupové v Německu s nasazením veškeré své autority zakázali v r.

1925 společným pastýřským listem společně koupání jako něco, co se přiči křesťanské morálce.

Neprohlásili tu nějakou novotu. To bylo stanoviskem církve ke společnému koupání již od nejstarších dob. Hned v dobách starokřesťanských mluvil na př. sv. Cyprián: „Co říci o dívkách, jež se chodí koupat tam, kde se koupají muži?... Zdaž v přítomných tyto dívky neprobouzejí vyzývavě zlé žádosti na svou vlastní zkázu a škodu? Záleží na tom, řekneš, s jakým úmyslem se tam jde, tebe že vede jediné snaha osvěžit tělo. Neočistí tě tato obrana... Ty sama nedíváš se neslušně na nikoho, ale dívají se nestoudně na tebe. Svého zraku nízkou žádostivostí neposkvrníš; ale sarua jsi poskrňována, když pohledem na tebe kochají se jiní... Tam se svléká současně s šatem veškeren stud... Tak se hubí květ panenství, ubíjí počestná čistota a stud, profanuje všechna dobrá pověst a čest! Tak se vtírá úskočně výbojný nepřítel d'ábel...“

Tato slova sv. Cypriána katolíkům německým znovu vložil na srdce veliký biskup Keppler.

A slavný mnichovský kardinál Faulhaber neohroženě prohlásil, že nemůže býti ve zpovědnici rozhrěšen, kdo by spolupracoval o vybudování nebo provozu takových společenských lázní.

Tak zvaná „kultura nahoty“.

Stále více se šíří tak zvaná „kultura nahoty“. Při některých veřejných cvičeních tělocvičných vystupují dívky i mladíci již jen v koupacím úboru. Dívky se nestydí jíti veřejně do podobných cvičení i po ulicích jen takto oblečeny. Na letním bytě povalují se měšťáci tak pohoršlivě oblečení i na místech, kde chodí hojně lidí mladých i starých. V některých zotavovacích ranní „půlhodinky“, „raníčka“ a pod. se konají pro obojí pohlaví společně a v koupacím úboru a také ke snídání si leckterý z hostů neb paní neb

dívěk zasedne ke stolu jen v plavkách. Kde je učitel, jenž horuje pro „kulturu nahoty“, pro „osvobození těla od přítěže šatů“, pro „hnutí osvobozeného těla“, tam se doporučuje dětem, aby přišly i k vyučování jen v takovém úboru, bez ohledu na to, že ve třídě se současně vyučují i chlapečci.

Odůvodňuje se toto hnutí: Ať prý si mladí lidé zvykají pohledu na nahé tělo i jiného pohlaví; když si na to zvyknou, pak již nebude je tělo dráždit.

Ale opravdu? Když si zvykne mladý člověk na nahé tělo, klesá síla pokušení? Ano někdy se to stává. Ale v celku to neodpovídá skutečnosti. Ve své přednášce o pohlavní výchově dle výsledků nynějšího stavu badání a zkušeností profesorských na letošních profesorských kurzech v Praze musil prohlásit pokrokový profesor dr. Daněk, že „pohled na nahé tělo ženské vzrušuje 13—14leté dívky“. Tím více vzrušuje takový pohled dívky mužské. Navykne-li si mladý jinoch takovému pohledu, pak ztrácí sice vnady ženské pro něho svůj tajemný půvab, ztrácí velmi často i tajemnou úctu před druhým pohlavím, stává se otupělejším, hrubším v těch věcech; ale apatickým se stane zřídka; a dostaví-li se i blaseovanost, ta bývá mnohdy jen dočasná.

Dobře praví H. Schilgen: „Řikává se, že je přece lepší, navykne-li si mládež na takové pohledy. Pak že tělo druhého pohlaví již tolik nedráždí smyslnou žádostivost... Přehlíží se však, že tu běží o všetečnost, jejímž hybným perem je smyslný chtíč, shánějící se po draždidlech. Tato všetečnost se právě tak jako

smyslný chtít ukoji, ale ne na trvalo. Brzo se probouzí znova a pobízí všetečnost, aby hledala nová draždidla. Člověk může arci trvalým navyknutím si na taková draždidla dospěti k tomu, že už nepůsobí na smyslnou rozkoš. To však neznamená, že žádostivost je pak ukojena, nýbrž že se shání po draždidlech ještě silnějších, aby vybičovala otupené nervy... Nemravnost se tím nezapudí, nýbrž stává se ještě proti-přirozenější.“

Nikoliv, zvyk dívatí se na nahé tělo jiného pohlaví neumravňuje, netiší žádostivost. Jest úplně pochybné, když se myslí, že kultura nahoty bude záchranou z nemravnosti dneška. To se musí sáhnouti k něčemu docela jinému: ke cviku v sebeovládání, sebezapírání, v obětavém a velkodušném silení vůle v dobrém.

Říká se, že zdravotní důvody vyžadují kulturu nahoty. Až bude vám někdo to namlouvatí, odpovézte mu: Zdravotní důvody nerozhodují samy. Neboť je dvoji zdraví: zdraví těla a zdraví ducha. Kde věc, která by sama o sobě pro tělo byla prospěšná, by byla na závadu statkům jiným, vyšším, tam tyto vyšší zájmy mají přednost. Dejme tomu, že by zdraví poněkud získalo; ale byl tento zisk velmi draze zaplacen, když stálým pěstěním nahoty a polonahoty vyhynula z duše stydlivost. Ostatně kde mravnost byla nějak podryta, tam nakonec velmi často platí účty i zdraví těla. Dále: význam nahoty i pro zdraví tělesné bývá mnohdy přeceňován. I když je člověk slušně přioděn, tož přece — když rozumně zdravotně žije — může i tak si zdraví uchovati a upevniti.

Tramping, táboření, lyžování, výlety sobota- neděle (weckend), život v letovištích.

Ať se kdo opovází říci, že kterýkoli z otužovacích a zotavovacích prostředků, jež v tomto nadpise vypočítávám, je sám sebou něčím zlým! Naopak, každý z nich, koná-li se rozumně a s dobrým úmyslem, může mít účinky velmi blahodárné.

Arci podmínkou jest, že se při nich v ničem nepřestoupí příkázání náboženství a mravnosti. Když by se přestoupila, pak může se každý z nich zvrhnouti a státi se jedem a zlým jedem.

Jedem jest, když se na př. toulají mladi lidé obojího pohlaví krajem sami dlouhé hodiny, celé dny; když společně, až mravní bdělost společným pobytem již ochabla, noclehují v turistických chatách nebo ve volné přírodě; když v obleku jsou frivolní nebo vůbec ve vzájemném chování lehkomyšní. — Již mnohá mladá duše se proměnila v žalostnou poušť, když při takových výletech nezachovala opatrnost, svatou bdělost a sebekázeň!

Musí se při tom i dbáti, aby uvolněnými městskými mravy nebyl nakažen i zachovalý dosud kraj. To není jen v chudých a lpských vesnicích, že bohatší lidé z města přinášejí tam v létě peníze, ale současně kazí lid svým nemravným a nenáboženským životem. Jakoby se někteří z těch výletníků domnívali, že tady na vesnici nejsou povinni mravních příkázání zachovávat, tady, na venkově, že si smějí dovoliti

leccos, co si doma v městě dovoliti nesmějí, protože jsou pod tichou kontrolou rodiny a známých. To neštěstí nepostihuje jen Alpy. I u nás mnohá chudá vesnice, která se hodí dobře za letoviště svou polohou, svými lesy a řekou, velmi trpí, když městští výletníci si dovolují žítí v ní způsobem, jenž musí býti zhoubou pro okolí! Jakou velikou odpovědnost mají ti, kdo žijí v letovištích nebo lázních. A když některý takový výletník neb host svou náboženskou lhostejností nebo jinak nemravným příkladem kazil své okolí, pak při návratu musí si říci: „Zotavil jsem se tam na těle i na duši, upevnil jsem si tam zdraví, ale já, bidák, jsem těm lidem za vše to dobré nechal odměnu: zhoubný příklad a mravní spoušť.“

A jak jsou nuceni se pevně držeti domácí venkovští lidé, aby zhoubným příkladem cizinců-hostů nebyla zviklána jejich mravnost!

A kde by byl letní tábor sice jinak příjemný, ale je v něm mravní život otupován, tam platí nekompromisní Kristovo: „Co pomůže člověku, kdyby celý svět získal, ale na duši škodu trpěl?“ Tam řádný mladý katolík neb katolička řeknou jen jedinou větu: „Takové letoviště? Takový letní tábor? S Bohem! A ještě hned dnes: S Bohem, tábore!“

I výlety na konci týdne („weekend“) mohou býti požehnaným osvěžením pro tělo a pro ducha, zvláště pro lidi, kteří přes týden

žijí ve vzduchu nebo v povolání nezdravém. Ale musí býti splněna povinnost služeb Božích. A každý takový výletník musí si zjistiti, kde bude moci býti na celé mši sv. — jako si zjišťuje předem, kterými vlaky a ve kterou hodinu pojedě ke svému cíli a zpět. A zase: i po stránce mravní musí býti odstraněny všechny závady.

Dívčí tělocvik.

Žena a dívka mají ve mnohém ohledu v životě jinou úlohu než muž, a jejich tělo po mnohé stránce není vybaveno stejnými silami jako u mužů. Proto je potřebí říci několik poznámek o tělocviku dívčím.

Předně všechny cviky, které jsou docela přiměřeny hochům, nebodí se také pro dívky. Nutno dbáti zvláštností ženského těla. Mnohá nářadová cvičení jsou pro dívky s hlediska mravního naprosto nevhodná. A také ze cvičení prostných nutno vyloučiti taková, která se nedají srovnati s jemnou ženskou stydlivostí.

Dále při tělocviku — ve školách i ve spolcích — je potřebí, aby se cvičilo odděleně dle pohlaví. Nejenom při cvičích v koupání, nýbrž i při prostných a při všech jiných druzích cviků. Ani nelze s hlediska mravního trpěti, aby cvičitelem dívek byl cvičitel mužský, zrovna jako je nepřirozeno, když cvičitelkou odrůstajících hochů je učitelka.

Dále není dobré, když dívky se svými cviky vystupují na veřejnost. Dobře praví okružník Pia XI. o křesťanské výchově: „Zvláště v tělocviku má se šetřiti dívčí stydlivosti, neboť je nejvýš neslušno, aby se dívky vystavovaly očím všech lidí.“ Biskupové němečtí zakázali veřejný tělocvik ženský: „Dívky mají cvičiti jen v sálech a na místech, kde je veřejnost vyloučena... Veřejné cviky a závody dívek nutno odmítnouti, probouzejí obyčejně docela neženské způsoby. To platí i o cvičeních, omezených na spolek.“ Není třeba tohoto zákazu široce zdůvodňovati; kdo slyšel, jaké poznámky při ženských cvičeních, když se pozorují zblízka, dělají nedospělí mladíci (a někdy i dospělí mužové), ten musí říci, že v zájmu diváků takový ženský tělocvik není. A děvčatům též neprospívá. Když pro mladé muže je veřejný tělocvik dobrý a prospívá rozvoji jejich těla i ducha, z toho neplyne, že pro dívky je dobrý též. Dívky mají pro rozvoj svých duchovních i tělesných vloh jiné cesty, více odpovídající jejich svérázu.

Konečně je při dívčím tělocviku důležitý i úbor. Zase praví němečtí biskupové: „Nelze trpěti při dívčím tělocviku úboru, při kterém nápadně vynikají formy těla, aneb který jinak není přiměřený ženskému rázu.“ Jest hanbou pro dívku, když cvičí — a dokonce veřejně cvičí — jen v kalhotách a triku. Nelze připustiti s hlediska mravního, aby děti škol obec-

ných a měšťanských cvičily jen v úboru tak průsvitném, „aby bylo skrze něj viděti tělesné vady, na které chtějí učitelé žákyně neb žáky upozorňovati a je napraviti.“ Ať je při tom úmysl sebelepší: takovým úborem jest otupován stud.

Poblavní poučování.

S velikou horlivostí se podává nyní ve školách i v lidové výchově odrostlých poučování o věcech pohlavního života. Tak důkladné, podrobné a neprozíravé informace dávají nedospělým dětem některé učebnice nebo učitelé a někteří lékaři při přednáškách pro dorůstající, že se jim řekne prostě vše.

Je pravda, takové poučení, dané povolanou osobou a na vhodném místě a v patřičné míře, může býti dobré.

Ale tak, jak se toto poučování velmi často podává, natropí se jím mnohdy mnohem více zla než dobra. Neboť ty široké výklady o ovoči ze zapovězeného stromu mají často jen ten následek, že mladý člověk tím více na zapovězené ovoce myslí a po něm touží — jako v Adamovi tím neodolatelněji rostla chuť na zapovězené ovoce, čím více se jím v myšlénkách obíral a čím déle naň hleděl.

Je veliký omyl, že člověk bude pro mravný život nejlépe připraven tím, že bude co nej-

podrobněji poučen o pohlavním životě. Neboť hlavní věcí je, aby v člověku byla vychována silná vůle, která by rozuměla ovládati všechna hnutí tělesná, a aby ovšem člověk horlivě používal i nadpřirozených prostředků k zachování čistoty.

Sv. Otec Pius XI. uvádí tyto vzácné myšlenky, jež napsal výtečný křesťanský vychovatel Antoniano: „Tak daleko jde naše ubohost a náchylnost ke zlému, že prostředky, jichž užíváme jako léku proti hříchům, téměř zavdávají podnět a příležitost ke hříchu. Proto je velmi důležité, aby otec při příležitostném hovoru s dětmi o pohlavním životě pečlivě dbal, aby nezašel daleko. Jinak by v něžných dětských duších rozničil doutnající žár vášní nebo jej dokonce rozdmýchal místo aby jej, jak zamýšlel, uhasil. Všeobecně řečeno: postačí a více než postačí při výchově dětí užívati prostředků, které vedou k čistotě a odvádějí od neřestí.“

Nemravná četba, nemravná divadla, kina, nemravné zprávy v novinách, nemravné illustrované časopisy.

Nejstrašnějšími prostředky, jimiž bude pracovati budoucí válka, jsou otravné plyny. Paní Wolkerová, ředitelka fysikochemického ústavu při universitě ve švýcarském Bernu, ukazuje ve své knize „Der kommende Gaskrieg“

co chystá pro občanské obyvatelstvo příští válka chemická a bakteriologická. Dle Langevina 100 letadel, z nichž každé ponese v sudech náklad plynů, když se svrhnou dolů na zem tyto sudy a jejich obsah se provalí do okolí, budou moci za jedinou hodinu vyhubiti všechno živé v celém velikém městě... Tak jedovaté jsou tyto plyny, nachystané na vyhubení nepřitele.

Již dnes pracují v duších plyny neméně účinné. Viděli jste u knihkupců romány s nemravnými obálkami a s nemravnými ilustracemi? Každý takový román je jako rozbitý sud, z něhož vycházející a silně a prudce účinkující jedy otravují mladé duše, které před těmi výkladními skříněmi stojí nebo v těchto knihách čtou!

Viděli jste, jak v knihkupectvích a nádražích si mladí lidé kupují časopisy s pikantními ilustracemi a s pikantními články? Sta a sta se těchto pornografických, smyslných časopisů rozprodá denně na nádražích a na ulicích. A ten jed čtou lidé ve vlaku a nosí si jej domů do rodin... a nesčíslné mladé duše tím jedem hynou...

Vezměte do rukou noviny, a to často i noviny, které v karatelské póze kárají na světě všechno; vezměte si, s jakou trestuhodnou frivolností píší o skandálních sporech „Ze soudní síně“, s jakým gustem vychutnávají ten mravní neřád, jak si libují v pikantních větách, které se v tom procesu vyskytují. Mnohý ta-

kový zpravodaj píše o těchto bolestných vě-
cech s takovou špatně tajenou radostností, že
skoro s jistotou může říci, jak je šťasten, že
v tom neřádu může rýti! Pro kolik lidí rubrika
„Ze soudní síně“ byla učitelkou neřesti a bra-
nou do světa nemravnosti!

Kino. Škoda často mluvit! Pro mnohé kino
jako by neexistovalo nic, než nemravnost a
nízké hovnění pudům. Slušný člověk se stydí
zastavit se u fotografie z filmu mnohých kin.
Na velmi, velmi mnohých kinech by měl stát
velikými písmeny vyznyčný nápis: „Škola ne-
mravnosti.“ Kolik je lidí, kteří, kdyby byli
upřímní, musili by říci jako ono nešťastné děv-
če, které se dostalo na hrozné cesty zpustlé
nemravnosti: „Mně otevřelo oči kino. Tam bý-
vala nemravnost líčena tak krásně... Jak bych
byla mohla odolati?“

A moderní divadlo! Skoro jako by nebyl
možný divadelní kus, v němž neparáduje man-
želská nevěra, flirt a jiné hanebnosti. Tak hlu-
boko jsme již otupeni, že někdy i katolické no-
viny přinášejí posudky divadel, chválí na kuse
to i ono, ale ani slovíčkem se nezmíní, že zá-
kladní myšlenkou kusu je manželská nevěra,
neb jiná neřest, zkrátka, že v kuse běží o věci,
o nichž apoštol praví, že nemají býti mezi kře-
stány ani jmenovány... Čím mělo divadlo býti.
A čím nejedno divadlo jest! Bídým nadháněčem
hříchu! Bídým okrašlovačem nemravnosti!

Ani mne nenapadá, abych zde snad za něco vůbec zlého pokládal knihu, časopis, noviny, divadlo, kino, rozhlas. Víím, kolik dobrého se dnes dá každým z těchto moderních kulturních prostředků vykonati pro rozkvět náboženství, mravnosti a vůbec pro povznesení lidstva. Kdyby dnes náboženství nepracovalo knihou, časopisy a všemi ostatními jmenovanými prostředky, bylo by jako kazatel, jenž ztratil hlas; jako malíř, kterému byly utaty ruce. Kolik dovede pro sebe, i vůbec pro dobrou věc udělati člověk, který se naučil dobře jich používat! — Ne, proti knize, časopisu, divadlu, kinu já nemluvíím; mluvím zde proti nim jen potud, pokud se některých z nich zneužívá k šíření nemravnosti. Ta nemravnost musí z nich pryč — jako musí býti operací z těla vyříznut vřed, aby tělo ozdravělo a mohlo plně rozvinout své síly!

Katolíkům, kteří se tvrdošijně brání: „Ale co v tom pořád, člověče, vidíte zlého?“

Jsou katolíci, kteří jsou dechem doby již tak omámeni, že nemohou pochopiti, že takové líčení nemravnosti v obrazech a představeních, v knihách, může býti něčím zlým. Těm uvádím zde jen slova, jež nejvyšší — po papeži — církevní instance v těchto otázkách — římská kongregace sv. Officia — vydala v r. 1927 dekretem o smyslné literatuře:

„Nelze toho dosti litovati, že z této záplavy spisů, v nichž jdou ruku v ruce stejně vysoké frivolní kouzlo i nestoudnost, vyplývají tak těžké ztráty pro duše. Neboť mnoho takových spisovatelů podává nestydatou skutečnost uclivacujícími obrazy; líčí — nedbajíc jakéhokoliv požadavku studu — i nejopíznější skutečnost, hned jen náznačně, hned s drzou otevřeností; v důkladném jakémsi rozboru popisují neřesti tělesné, a to i neřesti nejhorší, a vykrašlují ji kdejakým slohovým půvabem a svůdností, takže se v mravnosti oviklává všim. Každý vidí, jak to je nebezpečné, zvláště pro jinochy, jimž ohnivý věk ztěžuje zdrženlivost... Neboť komu by bylo známo, že takové spisy silně pobuřují fantasií, mocně rozněcují nezkracené smyslné chťice a strhují srdce do bahna kde jaké mravní hanebnosti?“

A nemravné ilustrace, divadlo, film působí ještě dráždivěji než kniha!

Ze Sodomy pryč?

Pamatujete se ještě z biblické dějepřavy na Sodomu? V Sodomě se rozmohla nemravnost, která se stále více stupňovala; konečně byla dovršena míra špatnosti; Bůh zahladil město. Jenom spravedlivý Lot byl zachráněn, protože i uprostřed všeobecné zkaženosti zachoval si bázeň Boží.

Tak kolem nás se víc a více rozmáhá nemravnost.

Ale jako spravedlivý Lot si musíme zachováti bázeň Boží. Musíme si uhájit mravní čistotu.

Neboť, který člověk podléhá špatnému příkladu světa a je v otázkách mravnosti takový,

jako je dnešní svět kolem něho, v tom odumírá stud. Takový jinoch a takové děvče mluví a dovolí si i na veřejnosti činy, jež jsou důkazem, jak je jejich duše otupena a v mravním ohledu bezcitná. Pak nemravnost stále nestydatěji se roztahuje na plakátech, v divadlech, ve výkladech, v modě, v celém prostředí. A duch jsa stále vystavován vlivům tohoto špatného příkladu, je jako znaven, je tím téměř uspán, omámen, utahán... a podléhá!

Jak je potřebí uprostřed nemravných názorů světa stále a stále obnovovati v sobě rekovné předsevzetí: „Já se Sodomě nepřizpůsobím! Pro mne rozhoduje zákon Boží, ne slabošské, zvrácené smlouvání se zlem! A kdybych jako Noe jen s malým hloučkem věrných se vznášel nad vodami v arše své víry a Božích příkázáních, kterou mi vybuodoval Bůh, já zůstanu!“

Té Sodomy nemravnosti se musíme chrániti, protože olupuje duši o vše, co je v ní opravdu cenného. Když si lupič najde vhodný klíč, aby si mohl otevřít obchod, má potom již práci lehoučkou a v kratičké době vyplení celý obchod. Tak nečistota je klíčem k duši a otvírá ji vši špatnosti! Jak rychle pustne duše, když vpustila dovnitř nemravnost, jak se stává surovou, proľhanou, necitelnou, nízkou, zpustlou! Jak neuvěřitelně rychle a jak neuvěřitelně strašně pustnou duše, když propadly nemravnosti! Opravdu, klíč, jímž si lupič dá-

bel otvírá dveře k pokladům duše... A zůstává jen vyloupený, pustý krám!

I v ohledu zdravotním má uvolnění mravní osudné následky. Ředitel kliniky pro kožní a pohlavní nemoci na vídeňské universitě, dvorní rada dr. Finger, ve zvláštním článku varuje před nevázaností mravní, jaká dnes všude proniká, a ukazuje, jak z této nevázanosti dochází k nesčíslným pohlavním nemocím, která pak jako mor řádí v obyvatelstvu. Kdo zákon Boží zachovává, ten bývá ušetřen této hrozně metly lidstva. Ředitel kliniky při universitě v Tübingen dr. A. Mayer otvírá zdrcující pohled na následky, jaké působí šířící se „evangelium těla“: pohlavní zdivočení mládeže, rozšíření pohlavních a nervových nemocí, nesmírné rozšíření zločinů proti klíčícímu životu, zničení lidských a kulturních hodnot, žijících v ušlechtilém ženství, žakostný rozvrat rodin a celé společnosti.

A poslední stanice? Běžte a spočítejte ve velkých městech, kolik mladých děvčat si tam vezme život... z nešťastné lásky... A kolikrát za týden přinesou noviny zprávy, že v Praze, Brně, Košicích — a vím ještě kde? — milenec sprovodil se světa dívku, až se mu stala nepohodlnou... a pak zbahěle před porotou lhal, že se domluvili na společné sebevraždě, ale on že už pak neměl odvahy zastřeliti i sebe... To jsou konce nemravnosti. To jsou její poslední stanice...

Poslední stanice?

Pardon, to ještě ne.

Poslední stanice nemravnosti... peklo....

— — — — —

Opravdu. Pryč z té Sodomy! Rychle pryč!

Nedbej na ty, kdo tě zdržují: „Neutíkej! To není Sodoma! To je radost ze života! To je sladké evangelium těla!“ — Neposlouchej jich! Vytrhni se a utec! Je to Sodoma! A i tato Sodoma jednou bude hynouti pod ohněm a sírou následků nemravnosti!

Co dělati na záchranu veřejné mravnosti?

Zlo se již příliš rozmohlo. Teď již nepomůže ten neb onen ojedinelý prostředek; celé soustavy prostředků je třeba. Nepomůže jen ten neb onen jediný činitel; dnes musí býti v zájmu veřejné mravnosti mobilisování činitelů všichni.

Musí se odhodlati k boji proti nemravnosti především stát. Musí přestat s tím slabošským ustupováním a s tou tajnou spoluprací pro peklo tím, že se nadřazuje lidem a proudům, kteří by měli býti přísněji trestáni než jako travičí studní, jako zločinci, podryvající mravnost národa a tím samotné základy státu. Jsou přísné zákony na ochranu republiky: právem se žádá, aby u nás byly i zákony

na ochranu základů republiky, to jest mravnosti. Neboť co může čekatí národ, v němž je znemravnělost? Stát musí míti odvahu vydati přísné příkazy na obranu veřejné mravnosti, nesmí se báti vydati i energický zákon proti nemravnému tisku (pornografii). V tom je zásluha představitelů fašistické Italie a fašistického Německa, že dovedli — na rozdíl od popřevratových vlád, které v otázkách mravnosti zaviniily svou zbabělou a kompromisní shovívavostí vůči neřesti žalostnou znemravnělost — ostře vysloviti zdravé zásady v tomto oboru a energicky trvají na jejich dodržování. A také úřady ovšem musí vymáhati pečlivě plnění zákonů mravnosti.

*

Velmi účinnou pomoc pro zachování mravnosti přináší církev. Neboť je pravda, lidé mohou její přikázání v otázce mravnosti kamentovati, mohou si z nich dělati posměch, prohlášovati je za plesnivý přežitek minulosti — ale na konec se ukáže přece, že tato přikázání odpovídají nejhlubším potřebám lidstva a že každá odchylka od nich je pro lidstvo neštěstím. —

A čím větší je zmatek kolem nás v otázkách mravnosti, čím šíleněji svět s velikou slávou a hlukem prohlašuje dobro za zlo a zlo za dobro, čím mocněji vír zmatků se točí kolem nás, tím důvěřivěji musíme podávati ruku církvi, jako podával ruku Tobiáš Rafaelovi,

když se měl vydati na cestu do neznámých krajů, plných nebezpečí: tím úpěnlivěji musíme prosit církev, aby nás v těch zmatcích vedla, tím neohroženější věrnost musíme zachovati k jejímu vedení.

*

Musíme dále potírat nemravnost kolem sebe svépomocí. Lidé, kteří šíří nemravnost, jsou výbojní a vynalézaví, objevují pořád nové prostředky, jak by házeli nemravnost do duší. Proč by nebyli výbojní i stoupcem mravnosti? Proč duše umravněné mají býti bojácnými tichošlápkami? Proč si nemají třeba i dupnouti a rozkřiknouti se proti šířitelům zla? Dobře praví kdesi sv. František Saleský, že ten pastýř nemá lásky k ovčím, který se bojí rozkřiknouti se na vlka a bítí jej a zahnat, když se přikradl, aby rdousil ovce! To není láska, když se mlčí ke všem zlořádům, jimiž se šíří nemravnost: to je slaboštví, to je zbabělost, zalézající do kouta a pod stůl! Kde se šíří nemravné spisy ve vesnici, tam je třeba se ozvati. Kde se do rodiny vkrádají zhoubné věci, kde dochází ke stykům dětí se zkaženými lidmi, tam otec musí vystoupiti s celou svou otcovskou autoritou. Kdo má na to vliv, ať požádá po dobrém — anebo i po zlém, — aby byly z výkladních skříní odstraněny pohoršlivé knihy nebo módy, aby zmizely nemravné plakáty, aby v kině a divadle se nepředváděly nemravné věci, aby mezi reklamními fotografiemi z kin se ne-

vystavovaly výjevy, jež otravují vzduch a ubíjejí stydlivost, ať se na domy nevystavují nahé sochy, ať na různých výstavách zmizí necudné fotografie a obrazy. Zkrátka, bijme vlka, ať se již odkudkoli příkrádá, aby rdousil mravnost.

*

Ale ovšem, do boje proti peklu a nemravnosti jsou i nejlepší lidské síly nedostatečné. A proto se musíme uchýlovati k Bohu, aby nám dal milost, bychom si uprostřed svodů světa zachovali mravnost. Musíme přijímati svaté svátosti, aby duše naše byla přioděna silou shůry. Musíme se chrániti příležitosti zlé, musíme ochotně poslouchati příkazů církve, a vnučení Ducha svatého.

To dělejme, a jistě budeme moci jednou vítězně zpívati: „V Tebe jsem, Hospodine, doufal, nebudu zahanben na věky!

Imprimi potest. Pragae, die 15. Maii 1933. P. J. Hadecka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 8347. Olomucii, die 16. Maii 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ZIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal, 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku, Řidí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia v M. Ostravě, Těšinská 21.

CENA 50 HALĚŘ

Životem číslo 177 - Ročník VIII - Číslo

MIMO CÍRKEV NENÍ SPÁSY?

NĚKOLIK SLOV O

Nesnášlivosti církve katolické

A O

Svobodě svědomí

Když na jaře 1919 američtí křesťané nekatolíci zvali papeže Benedikta XV. na světovou konferenci „pro víru a správu církevní“, byli odmítnuti. Podobně protestantský arcibiskup Söderblom, když pozval papeže na konferenci všech křesťanských církví do Stockholmu.

Papež odepřel účast, protože by tím uznal ostatní církve křesťanské za rovnoprávné církve sesterské. To však se přiči katolické zásadě, že církev pravá může býti jen jedna, že ta jedna pravá církev je církev katolická a že

„mimo církev není spásy“.

Již J. J. Rousseau praví v Emilu: „Bůh mne uchovej, abych kdy lidem kázal kruté dogma nesnášlivosti!“

Hlásá církev katolická vskutku nesnášlivost? — Odpovídáme: Ano a ne. Ano, církev katolická je a musí býti nesnášlivou vůči bludu; avšak bloudícím musí prokazovati nejenom snášlivost nýbrž, — což více jest — lásku.

1. Církev je nesnášlivá.

Papež Pius IX. prohlásil ve své allokuci 9. prosince 1854: že mimo apoštolskou římskou církev nikdo nemůže dosáhnouti spásy a že tato jediná je archou spásy; kdo do ní nevešel, že zahyne v potopě.

Breve, které Řehoř XVI. dne 27. května 1832 v příčině smíšených manželství vydal k biskupům bavorským, připomíná, že mnozí sobě a jiným namluviti se snaží, že člověk může býti spasen netoliko v náboženství katolickém, a že ti, kdož jsou bludaři a v bludu umírají, mohou věčné spásy dosáhnouti a prohlašuje pak: „Je vám dobře známo, ctihodní bratři, s jakým důrazem a vytrvalostí předkové naši předkládali článek víry o nutnosti víry katolické a katolické jednoty k dosažení spásy.“

Dekret sněmu Florenckého pro Jakobity vyznává s veškerou rozhodností, že kdo se nenalézá v církvi katolické, ani pohané, ani židé, ani bludaři, ani rozkolníci nemohou býti účastnými věčné spásy, leč by jí byli před koncem života svého přičleněni.

Čtvrtý koncil lateránský prohlašuje vůči Albigenským mezi jiným: „Je pouze jedna všeobecná církev věřících, mimo niž nikdo nemůže býti spasen.“

„Vyznání víry Valdenským do církve se vracejícím r. 1210 od Inocence III. předložené obsahuje mimo jiné větu: „Věříme a vyznáváme jednu církev, nikoli církev bludařů, nýbrž svatou, římskou, katolickou a apoštolskou a jsme přesvědčeni, že mimo ni nikdo spásy nedosahuje.“

2. Církev od počátku tak učila.

Svatý Cyprián, mučedník karthaginský, († 258) byl tak proniknut přesvědčením o samospasitelnosti církve, že řekl: „Aby člověk mohl mít Boha otcem, musí mít církev za matku“ (ep. 74, 7). „Nikdo nemůže být spasen leč v církvi“ (ep. 4, 4). On první razil slovo, které vyjádřilo víru všech křesťanů tehdejší doby: „Mimo církev není spásy.“

Sv. Augustin († r. 430) praví: „Spásy a věčného života nikdo nemůže dosáhnouti, kdo nemá Krista hlavou; nikdo však nemůže mít Krista hlavou, nenalézá-li se v jeho těle, kterým je církev.“ A dále: „kdo od církve katolické je oddělen, byť i vedl zbožný život, nemůže proto jedině, že se od církve odloučil, nikdy dosáhnouti království nebeského, nýbrž hněv boží zůstává nad ním.“ A na jiném místě praví: „Mimo církev katolickou můžeš mít všechno, jen spásu nikoli. Můžeš mít svátosti, můžeš aleluja pět, můžeš amen říkati, můžeš v Otce, Syna a Duchu sv. věřit, nikde však než v církvi katolické nemůžeš spásy nalézt.“ (De unit. eccl. 19.)

3. I apoštolé byli nesnášliví.

Nejostřeji to vyjádřil apoštol Pavel, když napsal ke Galatským: „I kdyby anděl s nebe kázal vám proti tomu, co jsme kázali vám,

buď proklet“ a opakuje: „Káže-li vám někdo proti tomu, co jste přijali, buď proklet.“ (Gal. 1, 8. 9.)

U Korintských odsuzuje Pavel roztržky a ujišťuje: „Nikdo nemůže položití základ jiný mimo ten, který jest položen, a tím jest Ježíš Kristus.“ (1. Kor. 3, 11.)

Když Petr mluvil před náčelníky lidu a staršími, řekl: „Není v nikom jiném spásy; neboť není jiného jména pod nebem dávaného lidem, v němž bychom měli spasení býti.“ (Sk. ap. 4, 12.)

A sv. Jan, hlasatel lásky a miláček Páně? Píše: „Nikdo, jenž přestupuje a nezůstává v učení Kristově, nemá Boha; kdo zůstává v učení, ten má Otce i Syna. Přichází-li kdo k vám a nepřináší-li tohoto učení, nepřijímejte ho do domu, ani ho nepozdravujte. Neboť kdo ho pozdravuje, zúčastňuje se v jeho skutcích zlých.“ „Kterí nevyznávají Ježíše Krista jsou svědčové a antikristové.“ (2. Jan. 9, 10, 11, 7.)

4. Ano, i Ježíš Kristus je nesnášlivý.

Spasitel světa, že by byl nesnášlivý? On, který nalomené třtiny nedolomí a doutnající knot nezhasí? On, který řekl: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem?“

On, který hlásal největší přikázání: „Milovati budeš bližního svého“?

A tentýž Kristus řekl: „Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; kdo však neuvěří, bude zavržen. (Mk. 15, 16.) — „Já jako světlo přišel jsem na svět, aby žádný, kdo ve mně věří, nezůstal ve tmě. — Kdo mnou pohrdá a nepřijímá slov mých, ten má svého soudce: to slovo, které jsem mluvil, to jej odsoudí v den poslední.“ (Jan 12, 46. 48.) A k apoštolům řekl: „Kdo vás slyší, mne slyší; kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“ (Luk. 10, 16.)

A ještě jedno slovo Kristovo, — na které se odvolávali již první křesťané: „neposlechne-li (vinník) ani církve, buďž tobě jako pohan a celník.“ (Mat. 18, 17.)

Zde táhl Kristus přímou čáru: Kdo věří v Boha, musí věřit v Krista, kdo věří v Krista musí věřit těm, které poslal Kristus, kdo však nevěří — bude zavržen.

Snad se někdo podivuje této přísnosti Kristově; avšak nemá proč. Neboť:

5. Pravda musí býti nesnášlivá.

Pravda může býti jenom jedna. Nemohu říci: toto jest pravda a opak toho je také pravda. Kdo by tak mluvil, vzdal by se svého

rozumu. Pravda musí býti nesnášlivou proti každému bludu a nesmí jej trpěti vedle sebe.

Avšak pravda má svůj význam pro celý život lidský podle slov Kristových: „Pravda vás vysvobodí.“ (Jan 8, 32.) Proto nemůže býti lhostejno člověku, věří-li pravdě, čili bludu. Je-li Kristus, jak sám řekl, „cesta, pravda a život“, musí každý, kdo miluje svou duši v něho věřit, a svěří-li Kristus svou pravdu církvi, musí každý věřit církvi, nechce-li ztratit život věčný.

Církev ukrutná?

Kdyby církev tvrdila; já a to pouze já mám prostředky k spáse, neskytám jich však každému, nýbrž jen některým vyvolencům, pak ovšem by mohla býti viněna z ukrutnosti. Kdyby církev ty, kdož se korábu chytanou a o přijetí prosí, odmítala, pak by byla její ukrutnost do nebe volající. Církev však činí pravý opak. Církev zve všechny, ano prosí a zapřísahá a volá k nám s božským Zakladatelem: „Pojďte ke mně všichni, kdož pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.“

Moderní doba se vyznačuje povrchností myšlenkovou. Proto právě v moderní době mohla povstati hesla, jejichž oprávněnost chce ne krátce zkoumati.

Čtyři hesla falešné snášlivosti.

1. Svoboda svědomí.

„Svoboda svědomí“ je prý vymoženost moderní doby. Zkoumáme-li však tuto vymoženost důkladněji, rozpadá se v nic. Co vlastně znamená „svoboda svědomí“. Mínil-li se tím, že každý má právo jednati podle svého poznání, není to žádná vymoženost nové doby, nýbrž zásada tak stará jako křesťanství, jak brzy dokážeme.

Znamená-li „svoboda svědomí“, že každý může věřiti, co se mu líbí, není to žádná vymoženost, nýbrž hrozný úpadek, jak poznáme z druhého hesla:

2. „Věř co chceš!“

Totéž heslo bezradnosti a slabosti. Běda, kdyby toto heslo se stalo pravidlem většiny lidstva! Zloděj by věřil, že pomáhá, aby se odstranil nespravedlivý majetek; smilník by věřil, že je poslušen věčných zákonů přírody; zkrátka každý by věřil, co by odpovídalo jeho chticům a žádostem.

Taková víra by nebyla silou v bojích duševních, nýbrž škraboškou, za kterou by skrýval svoji hříšnost a ničemnost.

Ne „věř co chceš“, nýbrž
věř pravdě!

3. Vira jako vira.

Toť heslo člověka bez víry neb bez rozumu. Vysvětlím to porovnáním: Chce-li tvůj soused koupit obraz a ty mu nabízíš dílo prvotřídního mistra, právě umělecké dílo, někdo jiný mu nabízí bezcennou malbu. Soused však řekne „obraz jako obraz“. Co o něm soudíš? — Budťo, že umění nerozumí, aneb že je mu to lhostejno.

Taktěž soudím o člověku, který hájí heslo „vira jako vira“, že budť tomu nerozumí aneb je trestuhodně lhostejný vůči víře. Vira pravá přec nemůže býti stejné ceny jako vira bludná! Blud neosvobozuje, ale „pravda vás osvobodí“.

„V čem jsem se narodil, v tom zůstanu.“

Toť pravidlo pohodlnosti. Sv. Pavel řekl: „Vím, komu jsem uvěřil.“ Taktěž katoliku nestačí, že se narodil v pravé víře, nýbrž musí si vlastní námahou přivlastnit to, co zdědil od svých předků, aby pravdy víry staly se jeho duševním majetkem.

Avšak tato snaha přivlastnit si pravdy víry ještě nestačí. Kristus řekl: „Bude-li kdo činiti podle mého učení, pozná o tom učení, je-li z Boha.“ (Jan 7, 17.) Snaha po životě otnostném je nejlepší cestou k poznání pravdy.

*

Mohl by někdo namítnout: „Uznávám, že jenom pravda může nás vysvobodit, avšak kdo mi ručí za to, že církev katolická má plnost pravdy a milosti?“ O této otázce pojednává obsírněji jiný spis sbírky „Životem“ (Víra jako víra? č. 178). Zde uvádím jen slova moderního učence Karla Adama*), který konstatuje, že moderní člověk cítí větší náklonnost k církvi katolické. Co je příčina tohoto zjevu? Moderní filosofie popírala Boha, popírala, že vůbec vedle mne ještě někdo je, a nakonec pochybovala, jestli jsem já sám. — Avšak z pouhého popírání nemůže člověk na dlouho žít. A člověk chce žít. Jeho touha po životě je silnější než veškerá neživá, šedá filosofie. Člověk volá po životě, po úplném, celém, osobním životu. Má už dosti toho popírání, chce jednou rozhodně říci „ano“.

Není proto divu, že právě moderní lidé mají tak veliký zájem pro katolicismus. Neboť to právě jest rozdíl mezi katolicismem a nekatolickými společnostmi křesťanskými, že katolicismus praví rozhodně a bezpodmínečně „ano“ ke všemu, co má cenu pro duševní život. Všecky nekatolické společnosti křesťanské povstaly cestou popírání, a protože popírání je samo sebou neplodné, mají nekatolické společnosti křesťanské jen tolik hodnot kladných, kolik jich převzaly z církve katolické.

*) Das Wesen des Katholizismus, str. 19 násl. (citujeme volně podle smyslu).

Tyto kladné hodnoty cítí moderní člověk jako něco, čeho právě potřebuje, proto odkládá zastaralé předsudky, proti katolické církvi.

Protestantský arcibiskup Nathan Söderblom píše: „Římská církev značí něco jiného než snahu po moci, úctu svatých a jesuitism. Ve vlastním nitru značí typ zbožnosti, který je jinak uzpůsoben než typ evangelického křesťanství, avšak je ve svém způsobu dokonalým, ano připojuji — dokoncejším než evangelická zbožnost.“*)

Jiný nekatolický učenec, Heiler přiznává: „Kdo pozoruje církevní dějiny nezaujatě, pozná, že katolicism má nepomíjející životní sílu; katolicism nezanikl a nemůže zaniknouti, protože chová ve svém nitru poklady náboženské, kterých nelze zničit a ztratit, které patří ke křesťanství a kterých křesťanství postrádati nemůže.“

O vlivu církve na nekatolíky píše Heiler: „Římská církev působí značnou přitažlivou silou na svět nekatolický. — Hnutí zvané „Hochkirche“, které se šíří v německém protestantismu, přibližuje se stále víc římské církvi, jeden z vůdců vrátil se již do jejího lůna. Ještě rozšířenějším je konverzní hnutí v Anglii. Celé anglikánské konventy a kláštery přestupují k římské církvi.“**)

*) Citováno podle Dr. J. Vrchovecký, Církev a nová doba, str. 43.

**) Tamtéž str. 43.

Tak moderní člověk sám od sebe veden svou životní zkušeností, přišel k poznání, že v církvi katolické je plnost pravdy a milosti.

Co však s nekatolíky?

Přijdou podle katolického učení všichni nekatolíci do pekla? Slova o samospasitelnosti církve jsou namířena proti bludu, ale ne proti bloudícím osobám jako takovým. Někteří, snad mnozí bloudí bez viny. Ti od nejvyššího spravedlivého Boha nemohou být potrestáni. Tentýž papež Pius IX., který tak ostře prohlásil, že mimo církev není spásy, prohlásil (v alokuci 9. prosince 1854): „Je zcela jisto, že před očima Boha nemá žádné viny, kdo nezná pravého náboženství, pokud tato neznalost je nepřekonatelnou.“

Kdo by si mohl osobiti právo, blíže určití hranice této nevědomosti při tak mnohotvárném způsobu a různosti národů, zemí, duševních vloh a tak mnohých jiných okolností.

Až jednou bez pout tohoto těla spatříme Boha, jaký je, pak jistě poznáme, jak vroucně a krásně je milosrdenství Boží spojeno s jeho spravedlností.“

Kdo bez viny bloudí, bude spasen. Kdo však pozná pravdivost víry katolické, ale z ohledů lidských neb z jiných příčin nevrací se k ní neb ji opouští, ten se dopouští smrtelného

hříchu a pro něho není spásy, pokud nenapraví svého provinění.

Může odpadlík být bez viny?

Mnozí se domnívají, že ti, kteří byli v církvi katolické a od ní odpadli nemohou býti bez viny. Ano, kdo pravdy víry poznal a proti svému vědomí a svědomí odpadl uvalil těžkou vinu na svou duši.

Avšak vynikající bohoslovci katoličtí soudí, že i odpadlík může býti bez viny, když jeho blud byl nepřekonatelný a nezaviněný. Jako příčinu takového bludu udávají nevzdělanost náboženskou. Nevzdělaný v náboženství je ten, kdo nevnikl do ovládajících myšlenek katolicismu a stal se proto obětí nepřekonatelného bludu.

I mimo církve Bůh dává milost.

Když v osmnáctém století jansenisté ve své přísnosti hlásali, že mimo církve se žádná milost neuděluje, byl to papež Klement XI., který r. 1713 zavrhl tento blud.

Tím však Klement XI. neprohlásil nic nového. Papež osmnáctého století kráčí ve stopách papeže století třetího. Ještě zuřilo pronásledování křesťanů, když sv. Cyprián, mučedník, puzen přílišnou horlivostí, popíral, že

by, křest sektářů donatistů byl platný. Proti tomu však papež Štěpán hájil platnost křtu kacířů, měli-li úmysl křtiti podle rozkazu Ježíšova. Spor o křest kacířů se tak zaostřil, že hrozilo nebezpečí, že Afrika se odloučí od církve římské. Avšak papež zůstal pevný.

Táže se snad někdo: „Proč tedy církev křtí znovu, vrátí-li se někdo do církve?“ Odpovídáme: „Je-li dokázáno, že onen nekatolik vracející se do církve byl platně pokřtěn, nekřtí se již po druhé. Je-li však pochybno, zdali křest byl platný, protože ten, který uděloval křest byl nevěřícím a neměl v úmyslu vskutku křtiti podle rozkazu Ježíšova, křtí se „s podmínkou.“

Dle výslovné nauky církevní může i mimo církev kvésti čistý, zbožný, křesťanský život. Adam*) přidává k tomu významná slova: „My katolíci máme pro tento křesťanský život všude, kde je viditelný, svou neličenou úctu a vděčnou lásku. ... Ano, nejen křesťanský život, nýbrž i křesťansky dokonalý život, vynikající život, život dle vzoru Kristova, svatý život je ze stanoviska katolického o nekatolických vyznáních myslitelný. Ovšem nerozvine se v těchto bohatých formách jako tam, kde je celá plnost Ježíšova, jeho tělo. A nikdy nebude mít tento svatý život ráz protikatolický.“

*) Das Wesen des Katholizismus, str. 187, citováno podle Vrchovecký, Církev, str. 43.

Neboť kde je milost, může dozrát i šlechetné ovoce milosti. Takové vznešené postavy kvetly a kvetou především v řecko-ruské církvi... Ale i v protestanských vyznáních nejsou svatí a mučedníci ze stanoviska katolického nemožní.“

Ano i nekřesťané dostávají milost.

„Jako déšť a slunce“, pokračuje Adam, „tak Bůh posílá svou vítěznou milost do srdcí všech, která jsou pro ni připravena, která tedy činí, pokud mohou, co jim jejich svědomí praví. ... Všude, kde se jeví svědomí, kde člověk otevírá své oči pro Boha a jeho svatou vůli, působí již zároveň milost Kristova a klade zárodek nového nadpřirozeného života do duše.“*)

Svoboda svědomí.

Jeden z nejslavnějších katolických bohoslovců, jehož církev uctívá jako světce Bellarmin, píše o svědomí takto: „Pravíme-li, že svědomí stojí nade všemi lidskými úsudky a soudy, nechceme ničeho jiného říci než, že člověk s dobrým svědomím se nemusí bát, že bude Bohem zavržen, i když všichni lidé, kteří nevidí jeho srdce, soudí jinak o jeho jednání.“ Mnozí se domnívají, že zásada „jed-

*) l. c. str. 74.

nej dle svého svědomí“ je vymožeností nové doby. Avšak vidíme, že už dlouho před moderní filosofií zásada platila u učitelů církevních.

Avšak

proč církev katolická znásilňuje svědomí?

Proč pálila kacíře?

Proč vylučuje z církve?

Proč žádá při smíšených manželstvích revers o katolické výchově dětí?

1. Církevní zákoník výslovně zapovídá užívání násilí ve věcech víry. Práví: „Nikdo nesmí proti své vůli býti nucen přijmouti víru katolickou.“ (CJC can. 1351.) — Odpoví snad někdo: To je dnes. Avšak dříve?

2. Pálení kacířů.

To jest oblíbená písnička těch, kteří vytýkají církvi nesnášlivost. Tato výtka by měla smysl, kdyby upálení kacířů vyplývalo z věrouky katolické neb z podstaty církve. Avšak není tomu tak, neboť trest smrti na jinověrce nalézáme jak u husitů tak u protestantů.

Hus napsal: „Bude-li na mne které kacířství dovedeno, neodmlouvám jako kacíř utrpěti. — Doktorové svatí mají církev bránit od ďáblův a kacířův; oniť meč slova Božího drží v rukou, aby kacířům se postavili a jim jich bludy zahubili. Doktorům těmto zajisté přikazuje Pán, aby bludy kacířské hned na počátku kazili, ať by se potom nerozmohouce silně, církvi svaté neprotivili. — Kacířové, kdyby, byvše ponaučení a napominání, od svých bludů ustoupiti nechtěli, na hrdle trestání býti mají. Církev nemá žádné společnosti a tovaryšství s Ariem, Manicheem a jim podobnými kacíři; jestli se jich kdo přidrží, hned bývá nakažen jedem smrtelným, a neobráti-li se duše jeho, i s tělem zahyne.“ Tak napsal Hus na různých místech o kacířství.

Kalvin dal popraviti lékaře Serveta. Sám protestantský učenec Walter Köhler uznává, že Luther považoval od r. 1530 trest smrti za spravedlivý pro kacíře. Napsal: „Ačkoliv je to ukrutné na pohled, že trestají mečem, je přec ještě ukrutnější, že odsuzují úřad kazatelský, že nemají určitého učení a že potlačují pravé učení a k tomu ještě chtějí zničiti království tohoto světa.“

Tato slova nám ukazují, odkud pochází trest smrti pro kacíře: z byzanticko-středověkého názoru na stát. Každé kacířství bylo považováno za útok na jednotu státu a lidské společnosti.

A nebylo to bez příčiny. První, kteří si dali jméno „katharoi“ (=kacíři) byli revolucionáři, kteří bojovali proti veškeré autoritě a podřývali veškeren pořádek.

Císař Bedřich II. jistě nebyl přítelem papeže neb církve katolické, a právě on vydal přísné zákony proti kacířům, aby uhlájl stát před rozvratem.

Cujus regio — illius religio.

Když vestfalským mírem byla ukončena válka třicetiletá, usnesli se vládcové na zásadě Cujus regio — illius religio = Komu patří země, ten určí také náboženství poddaných. Jediný, který proti této zásadě nesprávné a nespravedlivé protestoval, byl papež Inocenc X. (1644—1654).

3. Klatba a vyloučení z církve.

Neprávem se vytýká církvi, že vylučuje ty, kteří se protíví zákonům církve. Kdo proto útočí, ať přečte 5. kapitolu prvního listu sv. Pavla ke Korintským. Týká se to hříšníka, který i po křtu sv. zůstal ve svém hříchu. Apoštol žádá: „Vyobcuje tohoto nešlechtníka ze svého prostředí.“ (1. Kor. 5, 13.) Nejinak jedná dnes církev, když vyobcuje nehodné členy ze své společnosti.

Přece každý spolek má právo členy, kteří se nechovají podle zásad spolku, vyloučiti. A toto právo by někdo vážně chtěl upírati církvi?

Vyloučení z církve není soud nad věčnou spásou potrestaného. Vyloučení z církve je časný trest, který má u dotčeného působiti, aby se vzpamatoval a napravil. Již sv. Pavel vyloučil hříšníka, „aby duch jeho byl spasen“. (1. Kor. 5, 5.)

4. Katolická výchova ve smíšených manželstvích.

Smíšená manželství mezi katolíky a nekatolíky, jsou vždy neštětím. O tom nepochybují ani katolíci ani nekatolíci. Dojde-li k takovému smíšenému manželství, je samozřejmou povinností církve, by její děti nebyly ztraceny pro víru a milost. Proto klade dvě podmínky: 1. Že katolická část nesmí býti rušena ve vykonávání svých náboženských povinností. 2. Že děti musejí býti vychovány katolicky. Jenom ten, kdo je lhostejný neb úplně odumřel víře, může církvi vytýkati tyto podmínky. Vždyť se jedná o věčné blaho dětí.

*

Závěr.

Pro katolíky.

1. Děkuj Bohu! Vážné slovo promluvil Spasitel: „Co pomůže člověku, byť by i celý svět získal, ale škodu trpěl na své duši!“ Může člověk důrazněji býti poučen o nejvážnějším úkolu životním? K tomu přišel Kristus na svět, aby spasil duši naši. On jediný je „cesta a pravda a život“. K tomu on ustanovil církev, aby pokračovala v jeho díle.

Jako katolík máš celou pravdu, tekou ti všechny prameny milosti! Děkuj, děkuj!

2. „Komu bylo mnoho dáno, od toho bude mnoho žádáno.“ Proto žijme z víry. Užívejme často a hojně pramenů milosti: sv. přijímání, mše sv., nejenom, když jsme povinni pod hříchem.

Dávejme dobrý příklad. Mnohý byl získán pro víru dobrým příkladem katolíků: mnohý byl odpuzen od pravdy špatným příkladem věřících! Jaká to zodpovědnost!

3. Měj soustrast s bratry bloudícími! Sv. Augustin praví: „Zničte blud, milujte člověka bloudícího!“ Snášelivost k bludu byla by ukrutností k bloudícímu. Vim-li, že mám pravdu a že jen pravda nás osvobozuje, a z lenosti neb lhostejnosti nechávám bratra v bludu, hřeším! — Častěji zpytuj své svě-

domí o této věci a zeptej se: Co jsem už udělal pro rozšíření pravdy?

Sv. Klement Maria Hofbauer říkal: „O kéž by mi Bůh dal té milosti, abych všechny nevěrce a bludaře mohl obrátiti! Na svých rukou a na svých bedrách přinesl bych je do církve svaté katolické.“

Bl. Faber řekl: „Láska k duším“ je nejsladší slovo, které kdy bylo vysloveno.“ Jak bolestná je lhostejnost mnohých katolíků vůči spásě bloudících bratrů. Trpce si nařikají mnozí konvertité, jak jim bylo těžko najít pravdu katolické víry právě pro tuto netečnost katolíků. Nedejme se zahanbiti od adventistů, od „přátel bible“ a od Armády spásy.

Obrátit duši je dílo tak veliké, že jen Bůh je může vykonati. Proto modleme se často za obrácení bloudících!

4. „Víru jsem zachoval“, to byla největší útěcha sv. Pavla před smrtí. Zachovej si svou víru! Varuj se kníh a společností, kde se víra tupí, kde se znemožňuje účast na katolickém životě, kde se láká k vystoupení z církve. Jak duševně ochuzení jsou ti, kteří opustili matku církev. Jak mnohý lituje svého kroku, že mu teskno po domově, ale nemá odvahy, aby se vrátil.

5. Miluj církev! Sv. Pavel řekl o Spasiteli: „Miloval církev a život svůj obětoval za ni.“ Církev tvoje matka ti dala život a jej udržu-

je, léčí neduby tvé duše a doprovází tě svou láskou od počátku života až k' branám věčnosti.

Sv. Klement M. Hofbauer řekl: „Kdo za své rodiče se nemodlí, je nezdárným synem, a kdo za svatého Otce se nemodlí, je špatným křesťanem.“

Pro nekatolíky.

1. Hleď pravdu! Pryč se zhoubnou soběstatečností! Vykládá se, že někde v Americe vystavěli dům pro slepce; vynechali okna, neboť nač by potřebovali slepci světla. Avšak poznenáhlu slepci chřadli a umírali; teď teprve „praktičtí“ občané poznali, že slunce nejen svítí, nýbrž též dodává životních sil. Co bychom řekli, kdyby někdo ve dne zavřel oknice svého domu, rozžal si svíčku, a řekl: „Nepotřebuji slunce! To mi stačí!“ — Zhoubná soběstatečnost! Ponenáhlu takový člověk jistě zahyne.

Tak mnozí říkají: „Stačí mi moje filosofie! Stačí mi můj protestantismus!“ Takoví lidé se chtějí vzdáti slunce duševního a rozžati si svíčku svého rozumu!

2. Čerpej pravdu z pramenů čistých! Kdyby někdo své vědomosti o českém národu čerpal od lidí, kteří nenávidí český národ, — jak by to dopadlo?

Tak se též nemůžeš dovědět pravdy o církvi katolické od lidí, kteří církev nenávidí. Nenávist zaslepuje. Proto chceš-li poznati pravdu katolickou, čti v katolickém katechismu s dobrým výkladem. Nerozumíš-li něčemu, obrať se na kněze o vysvětlení.*) Ostýcháš-li se jíti ke knězi, obrať se s důvěrou na exerciční dům v Hlučíně.

3. **V í r a j e m i l o s t .** A milosti nedosáhneme pouhým studiem. Filosof Leibnitz krásně psal a mluvil o církvi. Mnohým otevřel bránu církve dokořán a sám — do ní nevstoupil. Proč ne? — Scházela mu milost.

Milost obdržíme modlitbou. Proto modli se zvlášt k Duchu svatému, který jest Duch víry a síly. Manning právě úctou k Duchu svatému dospěl k pravdě víry katolické. (Viz „Životem“ č. 40. Duch sv.)

4. **V í r a j e m i l o s t .** Srdce své připravíme pro působení milosti Boží etnostným životem. Proto výzva Ježíšova: „Žijte podle mých slov a poznáte, že jsou pravdivá.“

5. Pokud nejsi přesvědčen o pravdě víry katolické, nikdo nemůže žádati, abys se stal katolíkem proti svému přesvědčení. Pro tebe platí

*) Na konci této brožurky jsou udány některé knihy, z nichž lze čerpati poučení o katolické víře. Též mnohé sešity sbírky „Životem“ napomáhají k poznání katolické pravdy. Úplný rejstřík prvních pět ročníků má také seznam podle Kubičkova katechismu.

zásada: Vzbuzuj často lásku k Bohu a touhu po pravdě. Pamatuj na přítomnost Boží.*) Vzbuzuj často na př. každý večer lítost z dokonalé lásky k Bohu, na př. takto: „Bože, Tys nejvyšší a lásky nejhodnější dobro. Miluješ dobro a nenávidíš zlo; zhřešil jsem proti Tobě. Toho jest mi líto, ne proto, že jsem zasloužil trestu, nýbrž protože jsem Tebe, kterého nade všecko miluji, opustil, odpust mi a pomoz mi, abych Tě již nikdy více hříchem neurazil.“

*) Návod k tomu v brožurce: Kam uteku? „Životem“ čís. 116.

Imprimi potest. Pragae 15. Mai 1933, P. J. Haderka
Sup. Prov. C. Ss. R. Imprimatur Nr. 8347. Olomucii
16. Mai 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e.
Consistorii.

„ŽIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální.
Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho
sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na
celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční
dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R.
v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch
v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozká 8.

Sbírka »Životem«,

je všeobecně uznána jako nejlepší sbírka levných poučných brožurek. Naleznete tam

pro každého něco,

pro děti, pro vojáky, pro snoubence, pro birmovance, pro odpadlíky, pro zbožné duše, pro rodiče atd.

Dosud vyšlo přes 170 čísel.

Skoro všechny jsou k dostání. Některá mají již čtvrtá vydání. Mešních knížeček pro děti bylo rozprodáno za **5 měsíců 80.000 exemplářů.**

Seznam všech doposud vyšlých ročníků sbírky »Životem«:

I. ročník.

1. Dr. Ant. Cyril Stojan. (Črty z jeho života.)	12. Do života I. (pro chlapce, vystupující ze školy).
2. Velmoc tisk.	13. Do života II. (pro děvčata, vystupující ze školy).
3. „...lásky však kdybych neměl...“	14. V bouřích mládí. (O ctnosti sv. čistoty.)
4. Šťastná rodina.	15. Tak ne! (O chybách ve výchově.)
5. Exercicie.	16. Hříchy papežů.
6. „Anděle Boží, strážce můj!“	17. O manželství.
7. Pomáhej duším v očistci!	18. Manželé mezi sebou.
8. Útěcha pro nemocné.	19. Výchova dítěte.
9. Nač se ještě modlíti?	
10. Žena a křesťanství.	
11. Neděle.	

20. Sv. ráželec.	22. Měsíční duchovní obnova.
21. Nedej se! (O sebevýchově mládeže.)	23. Příprava na sv. misie.
	24. Více kněží!

II. ročník.

25. Maria, útočiště.	38. Mše sv.
26. Laický apoštolát I.	39. Katolická akce.
27. Laický apoštolát II.	40. Duch svatý.
28. Mladí apoštolé.	41. Dary Ducha sv.
29. Lék proti smrti.	42. Sv. Cyril a Metoděj.
30. Nač se zpovídati?	43. Sv. přijímání.
31. Věřiti či nevěřiti?	44. Radost.
32. Jak se zpovídati?	45. Blahoslavení.
33. Peklo.	46. Cesty k Bohu I. (Ze života konvertitů.)
34. Půst.	47. Apoštol lásky Bedřich Ozanam.
35. Blahoslavená Anežka Česká.	48. Cesty k Bohu II.
36. Zopatřování.	
37. Svátost oltářní.	

III. ročník.

49. Z vězení.	62. Občanské sňatky. Rozluka.
50. Něco o spiritismu.	63. Na pomoc velkému dílu!
51. O křtu svatém.	64. Jde o svatováclavské dědictví.
52. Móda a dnešní ženský svět.	65. Sjednocení církví.
53. Ano, Otče!	66. Pius XI.
54. Šťastnou cestu! (Pro dívky, které jdou do ciziny.)	67. Na stolci Petrově.
55. Smířte se!	68. Z továrního ovzduší.
56. Sv. Jan Nepomucký I.	69. Katolická škola v republice Československé.
57. Sv. Jan Nepomucký II.	70. Lásky za lásku.
58. Sv. Jan Nepomucký III.	71. Spalování mrtvol.
59. Kněžský celibát.	72. Blahoslavený Don Bosco.
60. Sv. Václav a naše doba.	
61. Na obranu.	

IV. ročník.

73. Proč?	86. Znáš sebe sama?
74. Pronásledování náboženství v Rusku.	87. Všecka krásná jsi, ó Maria.
75. Sv. Josef.	88. Z nemocnice.
76. Vrátili se do církve?	89. Čemu nás učí Konnersreuth?
77. Blah. Jan Sarkander.	90. Zpět k Římu!
78. Pomozte bratřím!	91. Od 17. do 24. (Výchova k mravní čistotě.)
79. Více dobroty!	92. Moderní učenec světcem. (Contardo Ferrini.)
80. Od ďábla k Bohu.	93. Naše chybičky.
81. Sv. Terezie Ježíškova.	94. Naše chybičky II.
82. Povídá se.	95. Všecko všem! (Bartolomějka Capitaniová.)
83. Hrdina v dělnické halené.	96. Pomáhejte nám! (O misiích.)
84. Katolík v chrámě.	
85. Klenot křesťanských dívek.	

V. ročník.

97. Běda vám, bohatým!	110. Tajemství svatých.
98. Pohřeb katol. křesťana.	111. Sv. biřmování.
99. Hřích.	112. Odvedeným.
100. Sv. Alfons.	113. Charita.
101. Co nám zachová mládí?	114. Kristus Král.
102. Při mši sv.	115. Sv. Alžběta.
103. Sv. Antonín Paduánský.	116. Kam uteku? (O všudypřítomnosti Boží.)
104. Krise světová.	117. Sv. Albert Veliký.
105. Do kláštera?	118. Moudří manželé? (De abusu.) Jen pro dospělé.
106. Čeští mučedníci doby husitské.	119. Kněz a lid.
107. Budete jak Bůh! (O milosti posvěcující.)	120. Klíč k Srdci Božímu. (O vděčnosti.)
108. Kristus Bůh.	
109. Sv. Dominik.	

VI. ročník.

121. Mešní knížečka pro děti.	125. Děti, pro Vás! (Dilo sv. Dětství).
122. Lékař apoštol.	126. Čeští dominikáni.
123. Co chtějí „Badatelé bible“.	127. P. Michal. Aug. Pro S. J.
124. Umučení Páně.	

128. Matka Ustavičné Pomoci.	135. Paragraf 144.
129. Matka opuštěných dětí (M. Mazzarellová).	136. Kdy bude konec světa.
130. Adventisté.	137. Blažená samota.
131. Triumf mexických mučedníků.	138. Na prahu nového života
132. Znáš toto srdce? (O Srdci Páně.)	139. Dívky pozor!
133. Novena k Srdci Páně.	140. Naši přátelé v nebi.
134. Prázdniny.	141. Kde jsou mrtví?
	142. Vit de Fontgalland.
	143. Pokušení.
	144. Cbyby svatých.

VII. ročník:

Číslo 145—168 „NAŠE SVĚTLA“. (Životy svatých na každý den v roce).

VIII. ročník:

169. Naš velký biskup.	174. Nový apoštolát míru Božského Srdce Páně.
170. Velký pátek.	175. Brány pekelné ji nepřemohou.
171. Bílá sobota.	176. Tělo a mravnost.
172. Mravnost bez Boha.	
173. Vzpomínky na mou matku.	

K sv. biřmování.

Sv. biřmování č. 111.	Sv. Alfons č. 100.
Duch sv. č. 40.	Sv. Antonín Paduánský č. 103.
Dary Ducha sv. č. 41.	Sv. Dominik č. 109.
Bl. Anežka Česká č. 35.	Tajemství svatých č. 110.
Sv. Cyril a Metoděj č. 42.	Sv. Alžběta č. 115.
Sv. Jan Nepomucký I. č. 56.	Sv. Albert Veliký č. 117.
Sv. Jan Nepomucký II. č. 57.	P. Michal. Aug. Pro S. J. č. 127.
Sv. Jan Nepomucký III. č. 58.	Triumf mex. mučedníků č. 131.
Sv. Václav č. 60.	Naši přátelé v nebi č. 140.
Bl. Jan Sarkander č. 77.	Vit de Fontgalland č. 142.
Sv. Terezie od Ježíška č. 81.	

Pro misie a exercicie.

23. Příprava na sv. misie.	44. Radost (o cflí člověka).
5. Exercicie.	104. Krise světová.

<p>107. Budete jako Bůh (o milosti posvěcující).
 99. Hřích.
 97. Běda vám bohatým.
 33. Peklo.
 29. Lék proti smrti.
 30. Nač se zpovídati.
 32. Jak se zpovídati.
 37. Svátost oltářní.
 38. Mše sv.</p> | <p>43. Sv. přijímání.
 101. Co nám zachová mládí?
 11. Neděle.
 9. Nač se ještě modliti.
 25. Maria útočiště.
 22. Měsíční duchovní obnova.
 110. Tajemství svatých.
 114. Kristus Král.
 116. Kam uteku?
 120. Klíč k srdci Božímu.</p> |
|--|--|

Historické.

<p>1. Dr. Ant. Cyril Stojan. (Črty z jeho života.)
 16. Hříchy papežů.
 35. Bl. Anežka česká.
 12. Sv. Cyril a Metoděj.
 17. Apoštol lásky Bedřich Ozanam.
 16. Sv. Jan Nepomucký I.
 17. Sv. Jan Nepomucký II.
 18. Sv. Jan Nepomucký III.
 10. Sv. Václav.
 16. Pius XI.
 7. Na stolci Petrově. (Pius XI.)
 8. Z továrního ovzduší.
 2. Blah. Don Bosco.
 4. Propásledování náboženství v Rusku.</p> | <p>77. Blah. Jan Sarkander.
 80. Od ďábla k Bohu.
 81. Sv. Terezie od Ježíška.
 83. Hrdina v dělnické halce.
 89. Čemu nás učí Konnersreuth.
 92. Moderní učenec světcem. (Contardo Ferrini.)
 95. Všecko všem (Bartolomějka Capitaniová).
 100. Sv. Alfons.
 103. Sv. Antonín P.
 106. Čeští mučedníci doby husitské.
 109. Sv. Dominik.
 115. Sv. Alžběta.
 117. Sv. Albert Vel.</p> |
|--|--|

O výchově a sebevýchově.

<p>4. Šťastná rodina.
 4. V bouřích mládí. (O ctnosti sv. čistoty.)
 5. Tak ne! (O výchově.)</p> | <p>19. Výchova dítěte.
 21. Nedej se! (O sebevýchově mládeže.)
 69. Katolická škola.</p> |
|--|--|

91. Od 17. do 24. (pro jino-
chy).	97. Běda vám, bohatým!
93. Naše chybičky.	99. Hřích.
94. Naše chybičky II.	101. Co nám zachová mládí.
	110. Tajemství svatých.
	116. Kam uteku?

Pro snoubence.

18. Manželé mezi sebou.	62. Občanské sňatky.
17. O manželství.	91. Od 17. do 24. (pro ji-
chy.)
10. Žena a křesťanství.	32. Jak se zpovídati.
4. Šťastná rodina.	
14. V bouřích mládí.	

Pro děti.

3. „... lásky však kdybych
neměl.“	38. Mše sv.
4. Šťastná rodina.	40. Duch sv.
6. „Anděle Boží, strážce můj!“	41. Dary Ducha sv.
7. Pomáhej duším v očistci.	43. Sv. přijímání.
11. Neděle.	44. Radost.
12. Do života I. (pro chlapce
vystupující ze školy.)	51. O křtu sv.
13. Do života II. (pro děvča-
ta vystupující ze školy.)	54. Šťastnou cestu.
14. V bouřích mládí. (O cnosti
sv. čistoty.)	84. Katolík v chrámě.
20. Sv. růženec.	98. Pohřeb katol. křesťana.
21. Nedej se! (O sebevýchově.)	99. Hřích.
24. Více kněží!	102. Při mši sv.
25. Maria útočiště.	105. Do kláštera?
28. Mladí apoštolé.	107. Budete jako Bůh.
29. Lék proti smrti.	110. Tajemství svatých.
30. Nač se zpovídati?	111. Sv. biřmování.
32. Jak se zpovídati.	116. Kam uteku?
33. Peklo.	120. Klíč k Srdci Božímu.
37. Svátost oltářní.	121. Mešní knížečka pro d-
125. Děti, pro Vás! (Dílo
Dětství).
	134. Prázdniny.
	142. Vit de Fontgalland.

Ze sbírky

ŽIVOTEM

SE HODÍ K PRVNÍMU
POUČENÍ O VÍŘE
KATOLICKÉ TATO ČÍSLA:

- čís. 31. Věřiti či nevěřiti?
- „ 46. Cesty k Bohu I. (Ze života konvertitů.)
- „ 48. Cesty k Bohu II.
- „ 49. Z vězení.
- „ 61. Na obranu.
- „ 76. Vrátni se do církve?
- „ 90. Zpět k Římu!
- „ 172. Mravnost bez Boha.
- „ 175. Brány pekelné ji nepřemohou.

Kdo chce poznati učení církve kato- lické ať si přečte:

KATECHISMUS

(na př. Kubíčkův, vydala Matice
Cyrilometodějská, Olomouc.)

»Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA«,

napsal P. Al. Stork S. J., nákladem
Dědictví Svatojanského v Praze.

»BŮH A DUŠE«,

úplná misionářská knížka, vydali
Redemptoristé v Praze.

**TYTO KNIHY LZE OBDRŽETI
V EXERC. DOMĚ V HLUČÍNĚ**

Cena 50 hal.

Životem číslo 178. Ročník VIII. Číslo 10

VÍRA JAKO VÍRA?

Církev jako církev?

Pravda jako blud?

Z katechismu církve československé (A 1. a dále). „Společná obec všech křesťanů jmenuje se církev obecná. Části církve obecné jsou jednotlivá křesť. vyznání. Částečných církví je asi 300“.

K výňatku na první stránce.

Je to ku podivu! Tolik se bojovalo proti Církvi římsko-katolické. Každý poctivý Čechoslovák že prý musí vystoupiti z této Církve. Tu najednou se dovidáme, že všechna křesťanská vyznání (tedy i vyznání římsko-katolické) jsou částí Církve obecné! Nač tedy tolik proti jedné části bojovat? Nač z ní vystupovat, když je rovnoprávnou větví velikého stromu „Církve obecné?“

A ještě jeden háček je v tomto učení o „církvi obecné“, které převzal katechismus církve československé od moderních protestantských učenců: Tyto „částečné církve“ se rozlišují v učení. Mnohé věří, že Kristus je Bůh, některé (i církev čl.) se domnívají, že Kristus je pouhý člověk; jedněm svátosti udělují milosti Boží, jiným jsou svátosti „tajemstva, kterými se povznášejí věřící“; jedni věří ve skutečnou přítomnost Ježíše Krista ve Svátosti oltární, jiným jest „večeře Páně“ jen vzpomínka na Ježíše Krista; Církvi katolické a pravoslavným církvím východním je mše svatá pravou nekrvavou obětí Nového Zákona, jiné církve považují mši sv. za „modloslužbu“ atd. atd.

Vidíme tedy: jsou mezi církvemi tak základní rozdíly v učení, že se nemohou různé církve považovati za větve jednoho křesťanství.“

Pravda může být jenom jedna.

Taktéž i pravda Kristova může být jenom jedna. Je-li tomu tak, jsou dvě možnosti:

1. Buďto žádná církev nemá pravdy, celé, nýbrž každá má jen část pravdy, aneb
2. jenom jedna církev má pravdu celou, ostatní opustily větší nebo menší část pravdy.

I. Chtěl Kristus založit Církev?

Církev jest viditelná společnost věřících, v níž věřící jsou podřízeni představeným.

V moderní době se uvádějí dvě příčiny, proč prý Kristus nepomýšlel založit církev: předně, že prý proti zevnějšímu náboženství židovskému chtěl uskutečnit náboženství čistě vnitřní, a za druhé, že byl brý přesvědčen o blízkém konci světa, proto prý necítil potřeby zakládati církev.

Proti první námítkě odpovídáme: Ano, Kristus odsuzoval nábožnost, která se spokojovala je zevnějšími formami, kladl důraz na vnitřní život, avšak tím neodsuzoval ani oběti, ani chrám, ani vrchnosti. Připomeňme si jeho slova: „Smíř se s bratrem svým a potom obětuj dar svůj.“ (Mat. 5, 24.) Provazem vyhnal ty, kteří zneuctívali chrám. U před-

stavených židovských rozlišoval úřad od osoby: „Co vám pravi, to zachovejte, avšak podle jejich skutků nečiňte.“ „Nedonnívejte se, že jsem přišel zrušiti Zákon neb proroky, nepřišel jsem zrušiti, nýbrž naplniti.“ (Mat. 5, 17.)

Co se týká druhé námítky, moderní učenci jsou pyšní na tento objev a Heiler doufá, že tímto objevem „rázem padá systém katolických dogmat a vyvrací se obrovská stavba římské církve.“ (Katholizismus str. 13.) A přec záleží celý tento moderní „objev“ na nedorozumění a na nedostatku rozlišování. Uznáváme, že učedníci Kristovi očekávali brzký konec světa. Avšak Kristus oděpřel říci „den a hodinu“ a zdůrazňoval, že poslední den přijde náhle, „jako zloděj v noci.“ (Lk. 12, 39.) jako blesk (17, 24), jako osidlo na ptáka (21, 35). Avšak „náhle“ není „brzy“.

Kdyby Kristus věřil v brzký konec světa, nebyl by vypočítal celou řadu znamení, která se nemohla splnit v době jednoho pokolení: mezinárodní boje, hlad, zemětřesení, nenávisť všech národů proti křesťanům, lží proroci a hlásání evangelia na celém světě. (Mt. 24, 5, násl.) Ještě krátce před svou smrtí když mu kající hříšnice z Betánie mazala nohy, řekl: „Kdekoliv bude hlásáno evangelium toto po celém světě, tam se bude vypravovati na pomátku její také to, co učinila ona.“ (Mat. 26, 13.)

A v podobenstvích mluví Kristus podobně: Zlý služebník řekl ve svém srdci: „Pán můj otáľi přijíti.“ (Mat. 24, 28.) Ženich „prodlévá“ (Mat. 25, 5.) „Po dlouhém čase“ přichází pán, aby účet skládal se svými služebníky. (Mat. 25, 19.)

Kristus svými slovy o náhlém konci světa chtěl vybídnout k bdělosti. „Bděte tedy, neboť nevíte, kdy Pán domu přijde, zdali večer, neb o půlnoci, neb o kuropění, neb ráno, aby přijda nenadále, nenalezl vás spícími. Co však pravím vám, vše chhněm pravím: Bděte!“ (Mk. 12, 39. Lk. 12, 37 násl.)

*

II. Kristus založil Církev.

Že již v dobách apoštolských byla Církev, t. j. viditelná společnost věřících, řízena biskupy, nepopírají ani nekatoličtí učenci. Ano uznávají, že již tehdy existovala Církev v katolickém slova smyslu. Heiler přiznává: „Časový rozdíl mezi Ježíšem a katolicismem je zcela nepatrný. Apoštolské křesťanství začíná již býti katolickým, pokatoličtění křesťanství začíná bezprostředně po smrti Ježíšově.“ Odkud mají apoštolé tuto myšlenku?

Kristus přišel na svět, aby lidstvo vykoupil, hlásal pravdu, získal a udělil milost. On

z těch, kteří v něho věřili, vybral dvanáct apoštolů. Na devětadvaceti místech je v evangeliu řeč o těchto dvanácti. Právě dvanáct jich bylo, aby naznačil, že budou základem nového Izraele, vyvoleného lidu. Těmto dvanácti dal Kristus svoji trojí moc: „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Proto jděte a učte všechny národy, a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Duchu svatého, a učte je zachovávatí všechno, co jsem přikázal vám. A ejhle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.“ (Mat. 28, 18—20.)

Těmto dvanácti dával Kristus ještě zvláštní výsady: „Jak Otec mne poslal, tak posílám vás!“ (Jan 20, 21.) „Kterým hříchy odpustíte, odpouštějí se jim, a kterým hříchy zadržíte, zadržány jsou.“ (Jan 20, 23.) „To číňte na mou památku!“ (Luk. 22, 19.) „Kdo vás slyší, mne slyší; kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“ (Luk. 10, 16.)

Petr — skála.

Z apoštolů vyznamenal Kristus zvláště Petra. Bylo to u Cesareje Filipovy. Kristus tázal se učedníků svých řka: „Za koho mají lidé Syna člověka?“ I řekli jemu: „Jedni za Jana Křtitele, jiní za Eliáše, jiní za Jeremiáše,

neb za některého z proroků.“ Dí jim Ježíš: „Vy pak za koho mne máte?“ Odpovídaje Šimon Petr, řekl: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“ A Ježíš odpověděv, řekl jemu: „Blahoslavený jsi, Šimone, synu Janův! neboť tělo a krev nezjevilo toho tobě, nýbrž Otec můj, jenž jest v nebesích. I já pravím tobě: Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno na nebi a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat. 16, 13-20.)

Tyto verše bible jdou nepřátelům katolické Církve na nervy. Jak si pomoci? Jednoduše tvrdili, že tyto verše byly později v Římě podvrženy. Rozumových důvodů k tomu neměli žádných, jenom přání, aby slova ta v Písmě sv. nebyla. Dnes už tato domněnka od vážných učenců je opuštěna, neboť se našlo mnoho důvodů, které dokazují, že právě líčení této události je původní. Kristus dal Petrovi aramské jméno Kefas — skála.*) V jazyku řeckém muselo slovo toto býti přeloženo jednou „petros“ a jednou „petra“. Slova jako „Šimon bar Jona“, „brány pekelné“, „klíče

*) Kristus a apoštolé mluvili aramsky, t. j. v nářečí hebrejském, jak mluvili židé v Palestině. Jinak v celé římské říši se mluvilo jazykem řeckým. Nový Zákon je nám zachován v jazyku řeckém.

království nebeského“, „vázati a rozvázati“, jsou obvyklá rčení v jazyku aramském tehdejší doby. „Dávati někomu klíče domu“ znamená: učiniti jej správcem celého domu. „Vázati a rozvázovati,“ toho výrazu užívali rabinové tehdejší doby ve smyslu zapovídati, dovolovati a soudně rozhodovati. — Právě ve světle těchto novějších objevů lze poznati, jak velikou moc Kristus Petrovi sliboval.

A Petr tuto moc také hned od počátku vykonával. Už to je příznačné, že jeho první jméno „Šimon“ skoro úplně zaniklo a všeobecně i od Pavla je nazýván Kefas-Petr-Skála. V seznamech apoštolů (Mat. 10, 2 násl., Mk. 3, 14 násl., Luk. 6, 13 násl.) uvádí se jeho jméno na prvním místě. On vystupuje a káže židům po seslání Ducha svatého!; on předsedá při volbě Matějově a na sněmu apoštolském. On jako první přijímá pohanského setníka Kornelia do Církve a tím rozhoduje o přijetí pohanů; jeho slovo rozhoduje při otázce, zdali pohané se musí podrobiti obřadům židovským (Sk. ap. 15, 7.). Jej především chtěl Pavel po svém obrácení navštívit a zůstal patnáct dní u něho. (Gal. 1, 18.) A když Petr chybil přílišnou povolností k židokřesťanům, Pavel veřejně „do očí“ mu to vytýkal, neboť byl přesvědčen, že právě chování Petrovo je směrodatné pro celou Církev. (Gal. 2, 11. 12.)

Nezaujatí učenci uznávají jako Pfeiderer: „Ať protestanté se pokoušejí seslabiti

význam slov těchto, nemůže býti pochyby, že slova ta obsahují slavnostní prohlášení primátu (prvenství) Petrova; jest prohlášen za základ Církve, za majitele klíčů, tedy za správce domu v království Božím a za suverénního zákonodárce, jehož rozhodnutí o zapověděném a dovoleném mají moc zákonů Bohem potvrzených.“ (Urchristentum 1902, I., str. 583.)

III. Kristus chtěl založiti jenom jednu Církev.

K Petrovi řekl: „na této skále vzdělám Církev svou“, ne „církve své“. Jednota ve víře byla jeho nejvroucenějším přáním. Ještě před smrtí se modlil: „Neprosím toliko za ně, nýbrž i za ty, kteří skrze slovo jejich uvěří ve mne, aby všichni byli jedno, jako Ty, Otče, ve mně a já v Tobě, aby i oni v nás jedno byli.“ (Jan 17, 20. 21.) Kristus určil a stanovil: „Bude jeden ovčinec a jeden pastýř.“ (Jan 10, 16.)

Čeho Kristus takovým důrazem žádal, toho se apoštolé drželi. Slyšme jen slova apoštola Pavla: „Snažte se zachovávatí jednotu Ducha ve svazku pokoje! Jedno tělo a jeden Duch...; jeden Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech, který jest nade všemi.“ (Ef. 4, 3—6.)

Protestantský arcibiskup Söderblom chce sjednotiti všechny křesťanské církve. Na jakém základě chce dosíci této jednoty? Sám píše v díle „Einigung der Christenheit“: „Každé společnosti měla by se ponechati úplná svoboda, a by si upravila svou víru (!) a své vlastní záležitosti. Není toho dosti, když máme upřímnou touhu následovat Pána?“ Zdali to stačí, na to neodpovíme my, nýbrž sv. Pavel: „I kdyby anděl s nebe kázal vám proti tomu, co jsme kázali vám, buď proklet!“ (Gal. 1, 8.)

Kolikrát porovnává sv. Pavel Církev s tělem, jehož hlavou jest Kristus. Běda, když někdo, jako v Korintě, se pokusil porušiti tuto jednotu. Sv. Pavel nenalézá dosti ostrých slov proti takovému počínání. „Zapřisáhám vás, abyste všickni mluvili jednomyslně, a aby nebylo mezi vámi roztržek, nýbrž abyste byli dokonalí v jednostejném smýšlení a v jednostejném mínění.“ (1. Kor. 1, 10.)

Církvi své slíbil Kristus pomoc.

Aby Církev mohla pokračovati v díle Kristově, totiž hlásati pravdu a udělovati milost, potřebovala a potřebuje zvláštní pomoci Boží. Tuto pomoc jí slíbil Kristus slovy: „A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do

skonání světa!“ (Mat. 28, 19.) A na jiném místě: „A já budu prosit Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstal na věky, Duchu pravdy.“ (Jan 14, 16.) Hle, záruka, že vždy bude hlásati Církev Kristova pravdu (tedy nikdy nebude ve víře blouditi) a že vždy v ní budou téci veškeré prameny milosti.

Připomeňme si k tomu ještě slova Kristova: „Na této skále vzdělám Církev svou a brány pekelné jí nepřemohou!“ (Mat. 16, 18.) a porovnejme s tím rčení Luthe-rovo, že „čisté a pravé“ křesťanství bylo zasypano výmysly lidskými, až on, Luther, je zase obnovil.

Jest tedy jasno: Kristus chtěl založiti Církev; Kristus chtěl založiti jenom jednu Církev; Kristus této jedné a jediné Církvi slíbil svou ustavičnou pomoc až do konce světa.

Jsou však různé církve, které v základních věcech mají rozličné učení. Proto nemohou tvořiti všechny dohromady jednu obecnou církev, neboť pravda a blud nemohou tvořiti jedno živé tělo.

Stojíme tedy před otázkou nejdůležitější:

IV. Která je pravá Církev ?

Kristus rozkázal svým apoštolům: „Učte všechny národy... učte je zachovávat i všechno, co jsem přikázal vám!“ (Mat. 28, 19. 20.) Bez pochyby může být pravou Církví Kristovou jen ta Církev,

která předně chce učiti všechny národy, která za druhé hlásá všechny pravdy

Kristovy, aniž by jednu z nich popírala,

která za třetí má všechny prostředky milosti Kristovy,

která za čtvrté jest postavena na základě apoštolů.

Jelikož pravdy Boží jsou pro všechny lidi a všechny národy, nemohou být Církví Kristovou církve tak zvané národní (anglikánská, ruská, německá, mexická, československá).

Co se týká otázky, která církev zachovala neporušeně všechny pravdy zjevení Božího, už jsme na jiném místě („Mimo církev není spasy.“ „Životem“ č. 177.) zjistili, proč moderní člověk cítí tak nápadnou náklonnost k Církvi katolické. Je to proto, že již má dosti toho popírání, a chce celým srdcem říci „ano“ ke všemu, co dává život a sílu. A dá se historicky dokázat, že všechny ostatní církve povstaly popíráním nějaké náboženské pravdy.

S důvěrou můžeme jako katolíci se tázati ostatních církví: „Chcete-li, abychom my katolíci opustili Církev svou a šli k vám, co u vás nalezneme pro naši duši víc, než máme v Církvi katolické?“ Odpovídají nám: „Máme Bibli, Písmo svaté!“ „To my máme také. Avšak máte vy celé Písmo svaté? Lutherovi se nelíbil list sv. Jakuba. Co učinil s ním? Jednoduše jej vytrhl z Nového zákona. Jeho příklad působil na jiné a tak liberální protestantští profesori vesele škrtali z Pisma svatého, co se jim nelíbilo, ze žádného jiného důvodu, než, že ten neb onen výrok byl „příliš katolický“.

Máte vy, nekatolíci vůbec nějakou záruku, že Písmo, které máte v ruce, je čisté, nefalšované slovo Boží. Vždyť u vás může každý, kdo chce, Písmo svaté vydávat a překládati, dobře neb špatně, někdo mu do toho nemluví. — Jinak je tomu v Církvi katolické: než tam někdo vydá překlad Pisma sv., Církev dá přísně zkoumati jeho překlad, zdali je správný. Je-li někde text Pisma sv. těžce srozumitelný, Církev žádá, aby byl poznámkami vysvětlen, by pravda nebyla od nepovolených překroucena. — Kde je tedy více úcty k Bibli?

Odkud víte vůbec, které spisy patří k Bibli? Nikde to přec nestojí v Písmě sv. Víte to z katolického ústního podání.

A co je s těmi pravdami, které apoštolé nenapsali? Vždyť sv. Jan praví, že apoštolé všechno nenapsali. (Jan 21, 25.) Proč tyto pravdy odmítáte? Kristus přece nřekl apoštolům jděte a napište, nýbrž jděte a učte!“ —

Tázeme se dále vás nekatolíků: „Co máte ještě z toho, co Kristus učil a svěřil apoštolům?“ — „Máme křest.“ — „Ten máme my katolíci také!“ — „Máme modlitbu.“ — „My také!“ — „Máme důvěru v Pána našeho Ježíše Krista a vy katolíci máte důvěru ve své dobré skutky.“ — „Není pravda. Podívejte se do katolického katechismu a najdete tam: Milosti Boží je k spasení nevyhnutelně potřeba. Pán Ježíš řekl: „Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne. Bez mne nic nemůžete činiti.“ (Jan 14, 6. 15, 5.) (Kubičkův katechismus str. 80.) Hřeší pýchou, kdo na sobě si zakládá (odst. 105.). — —

*

Katolický katechismus tedy žádá důvěru v milost Pána Ježíše a odsuzuje důvěru v sebe. Vy nekatolíci si zakládáte tolik, že vaše víra je čisté evangelium, proč tedy nevěříte všechno a neplníte všechno, co stojí v evangeliu? Vezměme jen úctu mariánskou. Otevřte evangelium sv. Lukáše, tam čtete jak Bůh sám pozdravil Pannu Marii skrze archanděla: „Zdráva buď, milosti plná, Pán s Tebou, požehnaná Ty mezi ženami.“ (Luk. 1, 28.) A Alž-

běta, naplněna Duchem Sv., praví: „Požehnaná Ty mezi ženami a požehnaný plod života Tvého.“ (Luk. 1, 42.) A Maria sama, prorokuje: „Hle, od této chvíle blahoslavití mne budou všechna pokolení.“ (Luk. 1, 48.) Uznávate-li evangelium za slovo Boží, proč neplníte toto proroctví? Proč nám zazlíváte, pozdravujeme-li Marii tak, jak ji pozdravil anděl Bohem poslaný a Alžběta Duchem Sv. naplněná? Kdybych nectil matku presidentovu, byla by to urážka presidenta samého, matku Spasitele však nesmím ctiti?

V evangeliu podle sv. Jana čteme: „Chléb, který já dám, tělo mé jest za život světa.“ (6, 52.) A když židé reptali proti tomu, Ježíš neodvolal ani slova, nýbrž pokračoval: „Vpravdě, vpravdě pravím vám: nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den poslední. Neboť tělo mé vpravdě jest pokrm a krev má vpravdě jest nápoj... Otcové vaši jedli mannu a zemřeli. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.“ (6, 54—56., 59.) — „Vpravdě jest pokrm,“ to znamená nejenom obrazně, nýbrž skutečně. Tak tomu rozuměli i učedníci, kteří řekli: „Tvrdá jest ta řeč; kdo jí může poslouchati.“ (6, 61.) Kristus však neodvolal svých slov, nýbrž raději nechal odejiti učedníky.

Ostatní tři evangelisté vypravují, že Kristus při poslední večeři vzal chléb, požehnal jej a podával svým učedníkům, řka: „Vezměte a jezte, toto jest tělo mé, které se za vás vydává.“ Podobně vzal i kalich s vínem, požehnal jej a podal svým učedníkům, řka: „Vezměte a pijte, toto jest krev má, která se za vás vylévá. To číňte na mou památku!“ (Mat. 26, 26—28, Mk. 14, 22—24. Luk. 22, 19—20.) A svatý Pavel hrozí tomu, kdo nehodně jí „chléb tento“ soudem Božím, protože „nerozeznává těla Páně“ od obyčejného pokrmu. (1. Kor. 11, 29.) Co z toho zůstalo u vás nekatolíků? Jenom památka? Jenom milost? a nic více? — —

První den po svém vzkříšení zjevil se Ježíš apoštolům a řekl jim: „Pokoř vám; jako mě poslal Otec, i já posílám vás.“ A to pověděv dechl na ně a řekl jim: „Přijměte Ducha Svatého, kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim a kterým zadržíte, zadrženy jsou.“ (Jan 20, 21—23.) Vezměte slova ta, jak je Kristus řekl, zkoumejte je nezaujatě, a řekněte, zdali člověk z nich může vyčistit — napomenutí k lásce bliženecké!!

Ve Skutcích apoštolských čteme: „Uslyševše apoštolé, kteří byli v Jerusalemě, že Samarij přijalo slovo Boží, poslali k nim Petra a Jana. Ti přišedše modlili se za ně, aby přijali Ducha Svatého; neboť ještě nepřišel na

nikoho z nich, nýbrž toliko pokřtěni byli ve jménu Pána Ježíše. I vzkládali na ně ruce, a oni přijímali Ducha Svatého.“ Sk. ap. 8, 14—17.)

Zde je jasno, že apoštolé udělovali Ducha Svatého vzkládáním rukou, jak se to dodnes děje ve svátosti biřmování v Církvi katolické.

Sv. Jakub napsal ve svém listě: „Je-li kdo z vás nemocen, povolej k sobě kněze Církve; a ti ať se modlí nad ním, mažíce jej olejem ve jménu Páně. A modlitba víry spasí nemocného a posílí ho Pán, a má-li hříchy na sobě, budou mu odpuštěny.“ (Jak. 5, 14. 15.) Církev katolická má podnes svátost posledního pomázení.

*

Úvedli jsme jen několik příkladů, které dokazují, že církve nekatolické nemají všechny pravdy Kristem zjevené a nemají všechny prameny milosti Kristem otevřené.

*

V. Výmysly lidské neb organický vývoj?

Nejoblíbenější výtka proti Církvi katolické jest: ona čisté evangelium Kristovo zastřela a zasypala výmysly lidskými, Církev „odpadla“ od pravé víry. Tážeme-li se, kdy Církev katolická odpadla od pravé víry, dostaneme různé odpovědi. Dříve se tvrdilo, že až do čtvrtého století víra ještě byla čistá, potom teprve, že byla pokatoličtvena. Čím dále pokračuje věda historická, tím více se nalézá důkazů, že Církev již v třetím a druhém století již byla katolická. Dnes protestantský historik Harnack píše: „Vážní protestantští církevní dějepisci nepohorší se pranic větou, že hlavní prvky katolicismu sahají až do doby apoštolské, a to nejen periferické. Tím zdá se býti kruh uzavřen a katolickému nazírání na dějiny zdá se, že připadlo vítězství.“*)

Tedy apoštolé jsou již katolíky. Kdo by však věřil, že apoštolé „odpadli“ od učení Kristova? Apoštolé, kteří byli pod přímým vlivem učení Kristova, kteří byli očitými svědky jeho působení.

Myslící člověk, není-li zaujatý určitými předsudky, učiní závěr: Jestliže tedy Církev

*) V recenzi Batiffolova díla „L' église naissante“ citováno dle Vrchovecký, Církev a nová doba. Str. 62.

katolická učí totéž, čemu učili apoštolé, jest ona Církvi apoštolskou, a protože je Církvi apoštolskou, je Církvi pravou.

Skoro každá sekta, která se odštěpila od Církve katolické, odůvodňovala své počínání, že se chce vrátiti k původní víře apoštolské.

Kdo hájil zjevené pravdy proti bludům?

Angličan Newman patřil také k nepřátelům Církve a byl přesvědčen, že jeho anglikánská církev má pravé apoštolské učení a že Církev katolická odpadla od pravé víry. Rekl: „Základ naší autority je náš apoštolský původ.“ Aby mohl naléztí ještě lepší zbraně proti Církvi katolické, začal studovati dějiny náboženských bludů. Avšak jak veliké bylo jeho překvapení, když se zabýval sektou monofysitů, kteří v pátém století popírali, že v osobě Ježíšově jsou dvě přirozenosti, božská a lidská. Zjistil, že Církev římská odsoudila blud monofysitů. Newman začal pochybovati, zdali jeho dosavadní názor na Církev jest správný. Studoval dále a přesvědčil se, že právě Církev katolická nejostřeji hájila pravdu proti bludům. Vyvedl důsledky z tohoto poznání a vrátil se do Církve katolické. Stal se knězem, biskupem a kardinálem a byl jeden z nejslavnějších konvertitů devatenáctého století.

*

Kristus vychovatel.

V šestnácté kapitole v evangeliu sv. Jana čteme slova Kristova: „Ještě mnoho mám mluvit Vám, ale nemůžete nyní snést.“ (16, 12.) Božský Spasitel jednal tedy podle zdravých zásad výchovy, že se učicimu nepodává veškerá pravda najednou, nýbrž že se nařed položí základy a na těch základech se staví dále.

Pěkně to vyjádřil Rademacher:*) „Od moudrosti božské pedagogiky smíme očekávat, že nerozprostírá najednou veškeré náplně pravdy před lidským zrakem. Příliš jasné světlo oslepuje zrak dosud nevyvinutý a necvičený, a neočekávané a nezasloužené bohatství brání klidnému požitku i poctivě nabytých dober. — K tomu přistupuje, že zjevená pravda není jenom dědictvím, které má být zachováno, nýbrž je též hřívnou, která má být rozmnožena; není pouze darem z milosti, z něhož se smíme radovat, nýbrž též vinicí, která chce být osázena a pěstována. Nauky věroučné nejsou strnulé formy, nejsou zkameněliny, nýbrž duch a život.“

Vlastností života jest, že roste. Nemůžeme přede žádati, aby zrnko zůstalo zrnkem a dítě zůstalo dítětem. Taktéž pravdy víry byly dány apoštolům v jádru, toto jádro vzrostlo,

*) Vernünftiger Glaube. Str. 32.

ale nezměnilo se. Tyto myšlenky vyslovil již Vincenc Lerinský r. 434. Navazuje na slova sv. Pavla k Timotheovi: „Zachovej poklad víry,“ a praví: „Ale někdo by mohl říci: „Není tedy! v Církvi Kristově žádného pokroku?“ Zajisté jest pokrok a to veliký... avšak tím způsobem, že jest to skutečný pokrok víry a ne změna. K pokroku patří, aby se věc svým vlastním směrem rozšířila, avšak změna je, stane-li se z něčeho něco jiného... Jak se vyvíjí tělo, tak se vyvíjí církevní nauka. První dogmata nebeské moudrosti byla časem jasněji podána, vymezena a vyhraněna, avšak nesměla býti změněna neb zkomolena. Jako věrná a pečlivá strážkyně svěřených dogmat nepřidala Církev k nim ničeho naprosto nového, jež by nemělo v Bibli neb ústním podání žádného základu, neodňala ničeho podstatného, nepřidává ničeho zbytečného, cizího, nýbrž staré pravdy zachovává, rozvíjí a přesněji definuje.“*)

Jak se děje vývoj ve víře?

Dvojí cestou: Buďto myslící lidstvo z daných pravd víry, vyvozuje důsledky, aneb tím, že povstalo nějaké nové bludné učení a pravověřící byli nuceni zjistiti a objasniti obsah a smysl článků víry.

*) V knize „Commonitorium“ cit. podle Vrchovecký l. c. Str. 88.

Sv. Augustin praví: „Mnoho takřka dřímalo v Písmě svatém. Teprve, když bludaři museli býti odmítnuti, když jejich hádky rozrušily Církev Boží, skryté bylo objasněno, úmysl Boží byl poznán. Kde bylo probráno dokonalým způsobem učení o Trojici před tím, než Ariáni mluvili proti? Kde bylo dokonalým způsobem pojednáno o pokání před tím, než Nováciáni začali svoje rozbroje?“

Slovo a věc.

Při této duševní práci objasňovati a vyhraniti pravd víry tvoří se nová slova pro staré pravdy; a to vzbuzuje v lidech nemyslicích doměnkou, jakoby novým slovem byla zavedena do stavby víry nová věc. Vždycky byla věc dříve než slovo a i ve světských oborech trvalo někdy dlouho než se pro věc našlo patřičné slovo.

Na příklad již odedávna se křížily různé druhy květin podle zákonů přírodních, avšak teprve když brněnský učenec Řehoř Mendel objevil, jakým způsobem se to děje, bylo těmto zákonům dáno jméno „mendelismus“. Aneb: Již od počátku světa pronikaly určité neviditelné paprsky i tělo lidské, avšak teprve, když profesor Roentgen je objevil, dal jim jméno x-paprsky. Později byly tyto paprsky k počtě objevitelově pojmenovány Roent-

genovy paprsky. Jak by se činil směšným, kdo by chtěl tvrdit, že tyto paprsky existují teprve od té doby, co obdržely své jméno.

Lehká, ale též slabá je výtká, která se činí Církvi katolické, že nenalézá se v Písmě svatém slovo: mše svatá, proměňování, zpověď, papež, neomylnost, neposkvrněné početí a pod. Nezáleží, zdali tam je slovo, nýbrž zdali věc patří k zjeveným pravdám.

„Nová“ dogmata Církve katolické.

Na základě těchto poznatků můžeme prozkoumat, zdali Církev katolická skutečně, jak se jí vyčítá, zavádí nové články víry, nová dogmata, která nepatří k zjevení Božimu a jsou „výmysly lidskými“.

1. Mše svatá.

Podle učení katolického Kristus ustanovil při poslední večeři Svátost oltární, na památku svého umučení, jako pokrm duše a jako nekrvavou obět Nového Zákona.

V církvi československé zůstala z toho jenom památka. Avšak chtěli-li pamatovati na umučení Páně, stačil by, mi k tomu i obraz Ukřižovaného.

Luther měl více víry. Učil, že při „večeři Páně“ věřící přijímají skutečně Tělo Pá-

ně. O přítomnosti Ježíšově učil, že v okamžiku přijetí zároveň s chlebem se přijímá Tělo Páně. Zato oběť mše sv. odsoudil Luther jako „zlořečenou modloslužbu.“

Církev katolická učí, že slovy „toto jest tělo mé“ a „to jest krev má“ se promění podstata chleba a vína v tělo a krev Ježíše Krista tak, že způsoby chleba a vína zůstanou nezměněny. (Způsoby chleba a vína jsou: zevnější podoba a barva, chuť a vůně a pod.)

Slova: mše, proměňování neb předostatnění (transsubstantiatio) nejsou v Písmě sv. avšak věc?

Řekl-li Kristus: „Tělo mé v pravdě jest pokrm“ a „Toto jest tělo mé“, — můžeme pochýbovati o pravdivosti jeho slov.

A o oběti mše sv.? — Protestantský učenec Harnack v r. 1909 tvrdil, že od doby sv. Cypriána († 258) Eucharistie byla považována za pravou oběť.

Avšak pohlédněme na původní řecký text slov Kristových při poslední večeři. Čteme: „Toto jest tělo mé, které se za vás vydává“. „Toto jest krev má, která se za vás vylévá.“ Teďy ne budoucnost „bude obětováno, bude vylita“ nýbrž přítomnost. — Sv. Pavel cituje o Ježíši slova žalmu: „Ty jsi kněz na věky, podle řádu Melchisedechova“. (Žid. 5, 5.) Kněz je ten, který obětuje, „podle řádu Melchisedechova“ zna-

mená tak jak Melchisedech, který přinášel obět nekrvavou (chléb a víno).

Z těchto a jiných důvodů opustil protestantský profesor Lietzmann názor, jakoby teprve v době sv. Cypriána mše sv. byla uznána jako obět a dokazuje, že večeře Páně u sv. Pavla je pravá obět! Tedy zase: v době apoštolské to, co učí Církev dnes!

2. Nepsokvrněné Početí nejbl. Panny Marie.

Toto dogma bylo prohlášeno r. 1854. Tedy novota? Už jsme nahore (str. 14) citovali výroky Nového Zákona, které svědčí o úctě Matky Ježíšovy. Alžběta praví: „Odkud mi to, aby Matka Pána mého přišla ke mně?“ (Luk. 1, 43.)

Když se ve věrouce objasnilo, že Ježíš Kristus je Bůh-člověk, že v něm jsou nerozlučitelně spojeny božská a lidská přirozenost, došlo logickým vývojem k tomu, že na sněmě v Efesu (431) bylo proti Nestoriově zjištěno, že Maria je Matkou Boží. Když bylo učení o dědičném hříchu objasněno, vynořila se samozřejmě otázka, zdali Matka Boží byla také podrobena hříchu dědičnému. Po dlouhých rozpravách se došlo k onomu dogmatu. (Jak mnozí ani nevědí, co onen článek víry obsahuje.) Bylo tedy 8. prosince 1854 pro-

hlášeno, že „bl. Panna Maria zvláštní milostí a privilegiem všemohoucího Boha vzhledem k zásluhám Ježíše Krista Spasitele lidského pokolení, od prvního okamžiku svého bytí od veškeré poskvrny dědičného hříchu byla uchována.“

3. Neomylnost papežova.

Toto učení bylo ještě později (r. 1870) prohlášeno za dogma. Co znamená tento článek víry? Kubičkův katechismus praví: Dobře rozeznávej! Římský papež není neomylný ve svém vědění světském, ani když v některé pravdě víry se vyslovuje soukromě. Je neomylný jenom tehdy, když slavnostně, totiž pro celou Církev závazně jednou pro vždy rozhoduje, co máme věřit, neb konati. - Taktéž neomylně rozhoduje o víře a mravech obecný sněm církevní papežem potvrzený.

Je to skutečně něco nového a tak neslýchaného jak se to modernímu člověku na první pohled zdá?

Již jsme z evangelia poznali, že Kristus slíbil Církvi „Ducha pravdy, aby s vámi zůstal na věky.“ (Jan 14, 16.), že „brány pekelné ji nepřemohou.“ Není to záruka, že se Církev ve víře nemůže mýlit? Může být

Duch pravdy zároveň s bludem? Není každý blud vítězstvím bran pekelných? A když Kristus postavil Církev svou na jedné skále, toliž na Petrovi a jeho nástupci, plyne z toho jasně, že nástupce Petrův musí býti ve věcech neomylný.

Již sv. Pavel jmenoval Církev „sloup a základ pravdy.“ (1. Tim. 3, 15.) Sv. Augustin († 430.) řekl: „Řím promluvil, spor jest ukončen.“

Avšak nemohl by papež učení Církve změnit a nahradit články víry jinými? Na to odpovídá konvertita Ruville: „Církevní věroučná stavba obdržela jednou pro vždy svou podobu, a to podle nauk Kristových a nauk apoštolských nesmí se nikdy a ničím otrást. Žádný papež a žádný koncil nesmí z ní odstraniti kámen nebo zaměnit. Papež je tedy také dalece bezprostředně vázán. Když povstanou pochybnosti o některé nauce, o jejím správném smyslu a obsahu, není papež směrodatnou instancí, nýbrž Kristus a apoštolé. Jejich mínění (nauka) musí býti prozkoumáno, a když se nedá určitě zjistit, pak musí býti prozkoumány výroky církevních Otců, sněmů, dřívějších papežů. Teprv když různosti mínění pomocí všech těchto pramenů nemohou býti odstraněny, nastává neomylné papežské rozhodnutí *ex cathedra*, rozhodnutí, které se samo jeví jako neomylné, trvalé, veškeré křestan-

ství zavazující. Takové rozhodnutí se připravuje co možná s největší opatrností, s použitím všech oněch pramenů a s poradami nejlépe poučených osobností, začíná se s patričními modlitbami a teprve potom, když je každá myslitelná záruka dána, prohlašuje se jako výklad víry, způsobený pomocí Ducha Svatého. Nejedná se tedy o nové pravdy, nýbrž o rozhodující výklad starých platných pravd.“*)

Zas vidíme, „nová“ dogmata nejsou novoty vymyšlené lidmi, nýbrž nauky vyplývající ze Zjevení Kristova.

*

Z těchto několika příkladů, které bychom mohli ještě rozmnožit, můžeme si odpovědět na otázku, kterou jsme nadepsali tento odstavec. Dogmata katolické Církve nejsou lidské výmysly, kterými by se zotročil rozum věřících, nýbrž jsou znamením, že poklad víry, svěřený Církvi není mrtvý, nýbrž žije a roste, aniž by změnil svou podstatu.

*

*) Citováno podle Vrchovecký l. c. Str. 63.

Závěr.

1. Kristus řekl ve svém opravdu božském sebevědomí slova dosud neslýchaná: „Já jsem světlo světa!“ (Jan 8, 12.) „Já jsem cesta a pravda a život; nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.“ (Jan. 14, 6.) Blud nás nemůže osvoboditi, jenom pravda a totiž celá pravda. Kristus celou svou zjevenou pravdu svěřil Církvi. Celou pravdu Kristovu zachovávala jenom Církev katolická. Jest tedy povinností každého, kdo miluje duši svou, aby patřil k Církvi této. Kdo ji opustil má povinnost vrátiti se. Lidské ohledy a výmluvy před Božským Soudcem neplatí. Proto neodkládej! (Další poučení o této otázce v brož. „Vrátiti se do Církve?“ Životem č. 76. a „Mimo Církve není spásy.“ Životem č. 177.)

2. Víra naše musí býti živá. „Spravedlivý z víry živ jest“ praví sv. Pavel, Dej zrnko pšeničné na kus papíru a nadarmo

hudeš čekat aby rostlo a přineslo úžitek. Zrnko potřebuje úrodné půdy, vlahy a slunce. Tak i zrnko víry, uložené v srdci tvém potřebuje milosti. Bohaté proudy milosti tehou ze svatých svátostí. Proto nespokojuje se horlivý katolik tím, co musí vykonat, nýbrž chodí častěji k těmto pramenům. Jako se častěji umývá, taktéž častěji očisťuje duši upřímnou a zkroušenou sv. zpovědi. Jako nenechá tělo své hladem umřítí; taktéž duši dává co nejčastěji, podle možnosti denně, toho, který řekl „já jsem chléb k životu světa.“ Činiš tak i ty?

Inprimi potest. Pragae, die 15. Maii 1933. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 8347. Olomucii, die 16. Maii 1933. Josephus Vylvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„Životem.“ Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům v Hlučíně ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R., Mor. Ostrava. - Odpovědný redaktor Jan Mlekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přivozská 8.

Ze sbírky

ŽIVOTEM

SE HODÍ K PRVNÍMU
POUČENÍ O VÍŘE
KATOLICKÉ TATO ČÍSLA:

- čís. 31. Věřiti či nevěřiti?
- „ 46. Cesty k Bohu I. (Ze života konvertitů.)
- „ 48. Cesty k Bohu II.
- „ 49. Z vězení.
- „ 61. Na obranu.
- „ 76. Vrátni se do církve?
- „ 90. Zpět k Římu!
- „ 172. Mravnost bez Boha.
- „ 175. Brány pekelné ji nepřemohou.
- „ 177. Mimo Církev není spásy?

Líbí-li se vám tento spisek,

odebírejte pravidelně sbírku

„ŽIVOTEM“.

Vychází aspoň dvakrát
měsíčně.

**Předplatné na 24 sešity
i s portem jenom 13 Kč.**

Pošlete tento obnos na konto Pošt.
spoř. Praha, číslo 39.556 a připište:
„Předplatné na běžný ročník“.
Sešity toho ročníku, které dosud
vyšly, budou vám ihned zaslány.

Prvních sedm ročníků můžete
dostati v celoplátěné vazbě
s úplným rejstříkem prvních
pěti ročníků **za 112 Kč.**

Největší muž českých dějin?

Největší muž českých dějin?

V ústavní listině republiky československé je paragraf, který zní: „Výsledky vědeckého badání jsou svobodné.“ Zákon žádá, aby školní vyučování bylo tak zařízeno, aby neodporovalo vědeckému badání. Povíme zde plnou pravdu o Husovi a to dle nejnovějších výsledků vědeckého badání. Říci svobodně pravdu o Husovi dovoluje nám naše ústavní listina.

I. Dílo Husovo.

Církev v době Husově zkažená?

Kdo chce Husa prohlásiti za největšího muže, velebiti jeho „světlou památku“, musí nanášeti do pozadí hodně tmavé barvy, aby „světlo“ Husovo vyniklo. Proto tupí církev, aby mohl velebiti Husa. Podívejme se však na církev v době Husově nezaujatě.

Jak vypadala církev v době Husově? Od Od té doby, uplynulo víc než 500 let. Chceme-li církev posouditi, jaká byla za Husa zvláště v Čechách, nesmíme si libovolně vymýšleti, co chceme, to by byla pomluva a lež, ale jsme odkázáni na to, co nám podávají z té doby nestranné prameny dějepisné.

Jací byli tehdy věřící? Dr. J. Sedlák důkladně prostudoval, jak v době Husově

žili věřící a výsledek svého badání shrnuje ve slova: „Náboženský život byl velmi bohatý, a rozumí se samo sebou, že měl formy úplně katolické. Středem jeho jest modlitba, mše sv. a přijímání svátostí. Kdo pozoruje tento náboženský život v Čechách ve druhé polovici 14. století a potom za Husa zrakem nepředpojatým, nemůže býti s ním nespokojen.“ Ano Čechové svou zbožností budili obdiv i v cizině. A kdo učil lid svatému životu? Kněží. Kdyby kněží byli špatní, svedli by svěřený lid.

Jaké byly mravy tehdejšího duchovenstva? Píše Ráček (Českosl. dějiny): Nejvíce jest Hus od svých zbožňovatelů veleben pro svou přísnost a neohroženost, s jakou šlehal zlé mravy kněžstva, které to proto přivedlo k pádu. Leč i tento hustý oblak chvály se rozplyne v nic jako pára před čistou pravdou a skutečností, jež zase poslouží ke cti jen církvi katolické. Kněžstvo české bylo lepší než v zemích jiných, poněvadž rozkvět církevního života se u nás dostavil později než na západě. Mimo to u nás již od polovice 14. věku se objevil obrodný a opravný proud, štípený Karlem a Arnoštem, udržovaný a prohloubený od horlivých jeho nástupců. Též úřední záznamy o mravním stavu tehdejšího kleru ukazují, že duchovenstvo z největší části žilo příkladně. Také Hus sice praví, že zná mnohé faráře, kterým není hoden obuv zouti a jichž paty pro svaté jednání by chtěl zu-

líbat, ale máme důkazy daleko pádnější a výmluvnější. Eneáš Sylvius v Historii české píše: „Není země, z níž by, za našich časů vyšlo více mučedníků Kristových jako z Čech.“ Duchovní byli topeni, stínáni, upalováni, rdoušení, hladem mořeni, za třeskuté zimy spoutání na led vystrčeni, byli jim ruce, uši uškány, jazyky za živa vyřezávány, vůbec všichni, kdo Táborům padli do rukou, byli nějak zmrzačeni. Jen z dominikánského řádu bylo umučeno 300 osob. I řeholní panny byly ukrutně mučeny. Žižka dával dvě kopy grošů za pravověrného kněze neb mnicha, a nepřidal-li se k husitům, dal jej bez milosrdenství utratit. Husité se chlubili, že Žižka vlastní rukou usmrtil tisíc duchovních. Ač tomu výslovně nevěříme, přece tato chloubá je věrným ohlasem jak Žižkovy krutosti tak i neohroženosti pronásledovaných kněží. Jan z Příbramě vytýká Táborům, že „jsú kněžstva veliké množství zmordovali, spálili a zhubili.“ Počet zabitých katolíků byl od starých spisovatelů odhadován na 200.000. — Důsledek z této hrdinné statečnosti ovozený je nasnadě. Kněžstvo zpustlé, jak je Hus líčí, nikdy se nedalo a nedá mučit a ukrutně týrat za víru, podle níž nežije; stačiloť vyslovit jméno Viklefovo a byli zachráněni. Církev v Čechách byla kvetoucí, bujela ctnostným životem a proto v době pronásledování vyslala k nebi slavný voj Kristových mučedníků jako nikdy před tím a nikdy

potom a jako v té době žádná jiná katolická země.

Síla tohoto důkazu ještě jasněji vysvitne ze srovnání doby husitské s luterskou. Když Luthier strásl jho řeholních slibů a oženil se s vyběhlou jeptiškou, následovali přemnozí a přemnohé jejich smutného příkladu. Rychle svlékli a odhodili klášterní šat a oblekše světský, spěšně vpluli do přístavu manželství. Zcela jinak u nás za bouří husitských. Betlémský reformátor (Hus) vykřičel kláštery chudé i bohaté za přístřeší hříchu a hnízda nepravosti a hle, skutečnost ukázala, že to byly školy svatosti a štěpnice mučedníků. Jejich krev mluví zřetelněji než Abelova a usvědčuje betlémského reformatora ze zlomyslného ostouzení a pustého nactiutrhání. Tisíce mučedníků smylo svou krví hanu a opovržení, jež Hus žhavým železem svého jazyka nenávistně vepsal na čelo katolického kleru. Husité zapálili mnichům příbytky nad hlavou, co měli, jim pobrali, které dopadli, pozabíjeli a zmučili, ale mnozí byli neohroženi, zůstali věrni víře i řeholním závazkům, ač jim bylo raděno, aby se oženili a šli orat a mlátit. Jsou zaručené zprávy, že Husité násilím nutili klášterní panny k manželství. — Zde soudíme sami, ne podle pomluv a lží, nýbrž podle skutků, kde byla zkáza řeholního života, kde rozkvět, kde uvolnění kázně a kde přísnost, kde mravní hniloba a kde vláda otnosti. ..I zuřili po celých Čechách

i Moravě“, píše Ondřej z Brodu, „zabíjejíce muže dobré a šlechtné, a sice především proto, že nechtěli přestoupiti k jejich pověrám.“ Těch 300 duchovních, kteří u nás po převratě (1918) odpadli, stěži by podstoupili muka a smrt pro katolickou víru. Člověk se dá týrat a zabíjet jen za to, co je mu milé a podle čeho žije.

Hus měl ovšem důvody, proč líčil mravy katolického duchovenstva co nejčerněji. Vyzýval krále i pány, aby zabrali církevní zboží. Podle Viklefa pozbývá hříšník práv na své jmění před Bohem i před lidmi, a Hus chtěl je uklidniti v pánech výčitky svědomí, že by se snad oloupením církve prohřešili proti sedmému přikázání, přitlačil na žalobnou strunu. — „Tak jsme pošpiněni“, pravil jeden z duchovních, „že cent mýdla mi nestačí k očištění“. — I milovníka chudé církve zaráží jednání muže (Husa), jenž by byl bez podpory církve nevystudoval. — Hus byl povahou hrdá, a jiskerka vděčnosti neměla v srdci jeho místa. A tohoto člověka troufají si někteří srovnávat se sv. Janem Nepomuckým, jenž raději vytrpěl nejstrašnější muka, než aby se byl křivým slovíčkem dotkl cti svého bližního.“ (Ráček.)

Hus říkal: „Pravdu mluv“. Ale sám bez důkazů pomlouvá kněze a kláštery, ač byl knězem mladým, nikde v Čechách kromě Prahy mezi kněžími nebyl, kláštery neznal. Jak se

říká jednání takovému? Po česku „lež“ a ti, kdo úmyslně vymyšlené věci mluví a rozšiřují nazýváme v naší mateřštině lháři a pomlouvači, ať se jmenuje ten lhář a pomlouvač Hus nebo Čaha.

M. Jan Hus z Husince.

Hus narodil se r. 1369 a to ne v Husinci u Prachatic, nýbrž v Husinci u Klecan (blízko Prahy). Tak nejnovější vědecké badání. Doposud mělo se za to, že rodištěm Husovým je Husinec u Prachatic. Domnělé rodiště Husovo Husinec u Prachatic stal se pro mnohé hotovým poutním místem. Ukazuje se tamí rodný domek Husův, který patří nyní pražskému Sokolu, na domku je pamětní deska, vedle domku je protestantská modlitebna. V domku ukazuje se „světnička Husova.“ Je plná věnců jeho zbožných ctitelů. Ctitele Husovi odnášejí si odtud ostatky. Vše je pouhá pohádka. R. 1729 prohlásil papež Jana z Nepomuka za svatého († 1393). V papežské listině stálo však, že zemřel 1383. Pro tento mylný letopočet mnozí tvrdili, že sv. Jan Nep. ani nežil. Kdybychom byli zlomyslní a „pravdomluvní“ jako odpůrci církve, měli bychom dle téže logiky právo souditi, že Hus ani nežil.

Jako hoch asi dvanáctiletý přišel Hus do blízké Prahy a studoval na farní škole. Praví o sobě, že byl „žáčkem lačným a udělaje z chle-

ba lžici dotud jedl hrach, až i lžici snědl.“ Potom přišel na universitu, studoval filosofii a stal se r. 1396 mistrem. (Fakulta filosofická byla nejnižší na universitě a nevyrovnala se ani našemu gymnasiu. Hus byl nadání prostředního. Pak se oddal studiu theologie (bohosloví), ale neukončil studie, nýbrž dal se vysvětití r. 1400 na kněze, aby měl lepší příjmy. O předešlém životě nevíme nic, leda že v milostivém létě 1393 konal pouť ke čtyřem kostelům a dal almužnou čtyři groše, aby získal odpustky. Jednou byl též s králem Václavem IV. v Porýní. Od r. 1402 byl kazatelem v kapli belémské. Kolem r. 1400 začali Čechové na universitě učití a hájiti bludy Viklefovy. K obhájcům bludů Viklefových patřil též Hus. Od té chvíle šíří se po světě pověst, že Čechové jsou kacíři. Zatím Husa zvolil arcibiskup Zbyněk za kazatele kněžím na kněžských schůzích (synodách). Hus kázal nudně a rozvláčně a už tehdy snažil se kněžím vnutiti blud, že církev tvoří jen vyvolení k životu věčnému. Arcibiskup dosud nepostřehl bludů Husových, ba tolik mu důvěřoval, že jej vyzval, aby mu oznámil každý zlořád, který postřehne.

Po okraji propasti.

Hus neměl valných vědomostí bohoslovných, proto ve svých spisech bohoslovných

drží se cizích předloh a opisuje hlavně z Viklefa. V některém díle až tři čtvrtiny jsou z Viklefa. Snad právě nedostatek znalostí boho-
vědných byl příčinou, proč hned na počátku nepostřehl bludů ve spisech Viklefových, jichž rád používal. Když později mu vytýkali bludy viklefské, neupustil od nich ze vzdoru. Zatím však bludy nebyly ještě tak nápadny, jelikož Hus se zabýval myšlenkou reformovati církev. Jak si představuje betlemský kazatel opravu církve? Církev má býti chudá a pokorná jako Kristus. Král má povinnost vzíti církvi všechen majetek. „Psi se o kost hryzu“, píše Hus, „vezmi kost a přestanúť; nebud' zboží u kostela a nenalezneš k němu kniežka.“ Bude-li církev chudá, usuzoval Hus, bude i opravena, neboť přestane svatokupectví a lakomství.

„Chudý“ Hus.

Čekali bychom, že Hus hlásající chudobu duchovenstva, sám dá první příklad lásky k chudobě. Velice se mýlíme. Velicí reformátoři, kteří chtěli přiměti duchovní, aby nezneužili bohatství, stali se nejprve sami chudými, jako na př. sv. František a u nás kazatel Milič z Kroměříže.

Hus měl příjmy, víc než slušné. Jeho roční příjem byl 60 kop grošů, t. j. našich 60.000 Kč! A k tomu měl ještě celé zaopatření. Poslanci naší republiky mají roční příjem též

60.000 Kč, ale bez zaopatření. Tomu se říká Husova chudoba. Co by tomu řekla česká veřejnost, kdyby dnes se kněží domáhali na vládě služného 60.000 Kč, aby mohli žít „chudě“ jako Hus? A myslíte, že Hus byl nejchudším z tehdejších kněží? Kláštery žebravých mnichů, františkánů a dominikánů, neměly příjmu vůbec a bylo mnoho kněží potulných, kteří neměli, kam by hlavu sklonili. Bylo málo těch kněží, kteří měli příjmy jako Hus nebo větší. A Hus byl třicetiletý mladý kněz. Divně se tu vyjímá jeho horlení proti bohatství. O bohatství Husově se musí mlčeti, aby český lid nedověděl se pravdy.

Blíž k vrcholu — blíž k propasti.

Na pražské universitě nastalo vření a třídění.

Jednalo se o bludy Viklefovy. Učenci jiných národů (na universitě v Praze dělili se mistři a studenti na čtyři národy) vyslovili se rozhodně proti bludům Viklefovým, kdežto mistři a studenti čeští byli nejednotní: někteří hájili Viklefa, jiní odmítali. V čele stoupenců Viklefových byl Páleč a Stanislav ze Znojma, kdežto Hus byl jimi zastíněn. Ale Páleč i Stanislav poznali bludnost nauk Viklefových a zřekli se jich, Hus však ne a tak se octl Hus v čele obhájeů Viklefa. Zajímavé je, že mezi českými Viklefisty nena-

chážíme ani jednoho doktora theologie.

Ještě jiná otázka zajímala pražskou universitu: tehdy byli dva papežové, jeden v Římě, druhý v Avignoně (ve Francii). Mnozí křesťané nevěděli, který je pravý papež. Tento rozkol snažila se zažehnat první a nejslavnější universita pařížská. Navrhla, aby byl svolán církevní sněm, zvolen nový papež a oba dosavadní papežové byli sesazeni. Král český Václav tomu přál. Ale nejprve tázal se na radu pražské university. Universita se vyslovila mužně proti králi, protože král nemá práva sesaditi papeže. Král byl rozlícen. Hus věděl, že má za sebou krále (opilce a nepřitele kněžstva) a proto byl smělý proti kněžím. Samého arcibiskupa nazval kacířem, nevědomcem, zrádcem krále i národa. Arcibiskup stál také Hus a který zatím přesídlil do Říma, tedy Husa u nového papeže, při kterém stál Hlavně žaluje z bludů Viklefových, ke kterým se nyní Husova strana veřejně znala. Papež nařídil, aby spisy Viklefovy se prozkoumaly a závadné veřejně se spálily. Stalo se. Tím však bludy nepotlačeny. Arcibiskupovi se vysmáli („Zbyněk Zajíc abeceda spálil knihy, nic nevěda, co je v nich napsáno.“). Arcibiskup zakázal Husovi kázat. Hus neposlechl, ale prohlásil z kazatelný, že Boha sluší víc poslouchat než lidí. Na kazatelně táže se Hus lidu: „He, odvolal jsem se proti rozkazům arcibis-

křupovým? Chcete se mnou státi?“ — Lid odpověděl: „Chceme, stojíme.“ Za kým půjde Hus: za pokorným, poslušným Kristem — či za vzpurným anglickým Viklesem?

Bud' — anebo. 1410.

Hus svou neposlušností veřejně odpadl od církve, „zapomínaje — pravi Palacký — že také pokora i poslušenství jsou ctnosti křesťanské.“ Arcibiskup dal jej do klatby. Hus odvolal se k nástupci Alexandra V. k Janu XXIII., nehodnému papeži, který neprávem se vetřel na stolec papežský a jenž nebyl nikdy za papeže uznáván. Papež povolal jej na soud do Říma. Soud by pro Husa snad dopadl příznivě, protože Hus ještě nevydal svůj hlavní spis bludný: „O církvi.“ V Římě by se byl nějak z žalob vytočil. Jak krásnou příležitost má smělý mravokárce český spatřit na vlastní oči Řím a říci papeži do očí plnou pravdu, když v Praze uměl tak statečně bit do Říma. Hus žádal, aby mu bylo zaručeno, že se mu nic nestane, a kdyby byl usvědčen. Jest-li Hus nevinen, nemá se čeho báti. Který zločinec smí žádat na soudu, aby se mu nic nestalo, dokáže-li se mu vina? Nastojte! Hus do Říma nechvátá. Proto, když nedostavil se na soud, byla na něho vynesena klatba papežská. Hus toho nedbal a král stál při Husovi, kněžím v Praze zabavil důchody a jeho milci „kněží

šarováchu, a což sú, měli, vše jim pobíráchu“. Arcibiskup zakázal tedy bohoslužby (interdiktem), ujel do Bratislavy, aby hledal pomoc u krále uherského Zikmunda, bratra Václavova. ale tam zemřel. Hus do Říma nejde. Prý byl křivě v Římě žalován. Proč se tam nejde tedy ospravedlnit? Hus pouze píše papeži. Jak? V Praze měl pro papeže jen čestný název „Antikrist“. Ale papeži do Říma píše pokorně: „Nejsvětější Otče.“ To je přímost? V dopise píše, že tomu a onomu učil správně (o tom nikdo nepochyboval), ale opatrně mlčí o tom, v čem se měl ospravedlnit. Ale komu píše tak pokorně? Vetřelci na papežský stolec Janu XXIII., který byl v Kostnici od sněmu sesazen. — Stejně uctivě píše kardinálům. Současně však v Praze prohlašuje, že papeže neposlechne, kdyby poslal do Čech bul plný vůz. Po smrti arcibiskupa Zbyňka nastoupil Albik z Uničova, pak Konrád z Vechty, biskup olomoucký, Němec, jehož Hus vinil, že si arcibiskupství pražské od krále hříšně vykoupil. Králi Hus hřích nevytýká. Když Hus viděl, že není naděje, aby se zbavil klatby, vystoupil veřejně proti papeži a nazval jej antikristem.

Odpustky.

Věřící vážili si vždy odpustků. I Hus dokud byl pravověrný, vážil si jich. Vážiti si odpustků je známkou pravého ducha cír-

kevního. Co bylo a jsou odpustky? Je to od-
 puštění časných trestů mimo svátost pokání.
 Odpustky tedy neodpouštějí žádný hřích, kte-
 rý může býti odpuštěn pouze ve sv. svátostech,
 hlavně ve svátosti pokání. Po odpuštění hří-
 chů zbývá nám činiti za hřích pokání. Toto
 pokání církev zkracovala nebo promíjela, když
 věřící zvláště horlivě činili pokání. A církev
 to právo má od Krista Pána. „Cokoliv rozvážeš
 na zemi, — praví Kristus sv. Petru, — bude
 rozvázáno i na nebi.“ Aby někdo mohl dosáh-
 nouti úplného prominutí zbývajících pokání
 (t. j. plnomocných odpustků), žádala a žádá
 církev sv., aby křesťan hodně přijal sv. svá-
 tosti a vykonal předepsaný dobrý skutek. Ten-
 to předepsaný dobrý skutek bývá půst, nebo
 almužna na dobrý skutek, nebo (jako zvláště
 nyní obyčejně) modlitba. Almužny používal sv.
 Otec ne pro sebe, nýbrž pro blaho církve, na
 př. na stavbu chrámů nebo na obranu kře-
 stánů proti společnému nepříteli křesťanstva
 (proti Turkům, proti nebezpečným kacířům a
 pod.). Válku útočnou a výbojnou vždy církev
 zavrhovala jako hříšnou. Kdo o odpustcích
 smýšlel a mluvil jinak, smýšlel a mluvil ne-
 církevně, bludně, církev neměla a neprohla-
 sila nikdy jiné učení o odpustcích. Je tedy
 nesmyslem nebo zlomyslností mluvit o pro-
 dávání odpustků. Nemůže církev za nevědo-
 most hlasatelů odpustků, ani za nesmysly
 těch, kdo mluví a piší o prodeji odpustků.

Baltazar Cossa, (vzdoropapež Jan XXIII), chtěl svrhnouti pravého řím. papeže Řehoře XII. Chtěl tak učiniti násilím, válkou. Aby si zjednal peníze na válku, dal hlásati odpustky v zemích, které se ho držely. Podmínky byly: sv. svátosti a almužna. Čechové se také drželi nepravého papeže Jana XXIII. Proto hlásány odpustky i u nás. Bubnováním na náměstí byla lidu ohlašována příležitost získati odpustky. Hus plný zášti proti církvi si umínil, že vystoupí proti odpůstkům. Chtěl se krýti universitou a proto svolal mistry. Ale mistři čeští byli proti Husovi. a podali vyznání víry katolické. Byla to na něho sprcha. Král s odpustky také souhlasil. Ale Hus už neměl nikoho poslouchati, ani dobré rady přátel, ani rozkazu krále či papeže. Co mohl a měl učiniti Hus? Měl upozorniti na to, že Jan XXIII. není pravý papež a proto jeho bula je neplatná. Ale Hus to byl, jenž se zastával tohoto nepravého papeže dotud, dokud mu nebyl nepohodlný. Dále měl lidu správně vyložiti nauku církve o odpustcích a pokárati neporádky, kterých se dopouštěli nevědomí kazatelé odpustků. Ale Hus neučinil ani jedno, ani druhé, protože Vikleš o tom nic neměl. Za to Hus zavrhl odpustky vůbec z důvodů, jež měl Vikleš. Posílal okružní listy duchovním jako nějaký papež, aby varovali jako on lid před svatokupectvím. Nejlepší zbraň proti víře je posměch z článků víry. V tom byl Hus

mistr a tomu naučil i své svěřence. Jeho žáci zpívali posměšně písně o odpustcích („Bubeník ten je nosí v voze, raduje se každé koze, ktož mu ovci, krávu dá, všechny římské odpustky má, pekla i propasti.“). Jeden žák hodil do truhlice na almužny lístek s těmito ušlechtilými slovy (latinsky): „Vám ďábelníkům, mamonářům a zvláště všem doktorům darujeme do vaši mamonářské trubly.“ A končí: „Třeba více věřiti samému Mistru Husovi pravdomluvnému, než lživé rotě prelátů.“ Nebylo dosti: Jeden žák, přistrojen za veřejnou nevěstkou, jel na voze, maje na krku zavěšeny papežské buly a provázen rozpustilou chasou. Pak byly spáleny na hranici.

Nyní teprve poznal král, že musí učiniti přítrž rádění bludařů. Dosud se král český zastával každého, kdo uměl zesměšnit duchovenstvo. Ale už i králi toho bylo trochu moc. Král Václav IV. si umínil, že rázně zakročí. Uměl tak vztekle trestat, když se mu církevní hodnostář postavil na odpor (sv. Jan Nep.), zda potlačí i fanatické bludaře? Proti všem zákazům královým rozpustili mládenci i v kostele kazatelům do očí se vysmívali a křičeli, že lžou. Mohl-li jejich mistr o kněžích vykládati v kostele nejpustší lži nic nedbaje svatosti místa a osmého přikázání, proč by nemohli oni. Ale konšelé (radní) města zatkli tři z mláďenců a stali je. Husité je pochovali

se vši poctou jako mučedníky v kapli betlémské. Příští neděli čekali, co Hus o nich řekne. Ani o nich nehlesl. Kati zavřeli mu ústa. Další však neděli, když minulo nebezpečí, prohlásil je Hus za sv. mučedníky. Dotsud jen papež a někde biskup prohlašoval někoho za svatého mučedníka. Tentokrát Hus beze všech vyšetřování „neomylně“ rozhodl a osobil si papežskou moc, kterou sám prohlašoval za nálezeek ďáblův.

Pověst o českém kacířství a o činech Husových se šířila v cizině a naplňovala obavami sousední katolické panovníky. Žádali důrazně v Římě o rázné zakročení. Proto Řím zotřil klatbu proti Husovi. Když byla papežská klatba v kostelích ohlašována, byly při tom zhašeny svíce, pozdvihován kříž, tři kameny metány směrem k Husovu příbytku a zvony vyzváněly hrany, neboť Hus byl pro církev mrtev. „Kdo neposlechne církve, buďž tobě jako pohan a publikán,“ praví Kristus P. Když ani klatba vzdorným Husem nepohnula, vyhlášen nad Prahou interdikt (zákaz služeb Božích). Hus odvolal se ke Kristu. Jan XXIII. nařídil též, aby Hus byl zatčen, pohnán před soud, kaple betlémská zbořena. Ale Husité zabránili zboření kaple. Král dal Husovi pokyn, aby opustil Prahu. Nerad tak učinil.

II. Pád Husův.

Porazen --- odstaven.

Odchod Husův z Prahy znamená jeho porážku. Přestal být vůdcem strany proticírkevní. Jiní chopili se vedení. Husa ctíli, ale neposlouchali. Hus přebýval na Kozím Hrádku u Tábora, pak na Krazakovci u Rakovníka. V Praze zatím zaveden kalich, t. j. podávání nejen pod způsobou chleba, ale i vína. Kalich se stal odznakem Husitů. Hus tuto novotu schválil teprve z Kostnice. Proto říkali katolíci o podávání pod způsobou vína: „To je ten kus, kteréhož nedržal Hus.“ Podávání pod způsobou vína odstranila církev ve 12. století, aby nebyla zneuctěna Vel. Svátost a protože věřila a věří, že pod každou způsobou se přijímá Kristus Pán celý a živý s tělem i krví. Nejprv se zdálo, že podávání pod obojí rozmnožuje úctu k Vel. Svátosti a lidu vlévá nadšení, ale dlouho tak nezůstalo. Brzy vidíme, že úcta k Vel. Svátosti tak zakořeněná v českém lidu, uhasíná. Na pochodech voje husitské nosí Svátost oltáří, před „Božími bojovníky“ jde kněz a nese na tyčce v dřevěné schránce Velebnou Svátost a když vojsko se zastaví, kněz položí Vel. Svátost třebas i do prachu a nikdo se o ni nestará, v ošumělém oděvu a umazaném slouží jejich kněz mši, ano Táborité ani nevěřili, že je ve Vel. Svátosti skutečně přítomen

Kristus Pán. Ve St. Zákoně Bůh nařídil, aby jeho stánek byl z drahocenných věcí a archa, na níž přebýval, aby byla obložena nejčistším zlatem a kněz při oběti oděn byl vzácným rouchem. Husité však měli pro svátosného Boha jen ubohou špinu, chrámy, a stánky Boží pustošili a z kněžských rouch šili pro sebe vojenské kabátce. Na venkově Hus kázal a psal. Práví stará kronika: „Léta božieho 1413 mistr Jan Hus z Prahy pro kletbu vyhnán býše, ten na Kozím v stodole slúžiš i kázáše a mnoho na jeho kázání z Ústí býváše.“ Ale ne všichni venkované s ním souhlasili. Jeden prostý muž tázal se ho, byl-li v Římě. A pak mu řekl jadrně: „Milý mistře, nač nám vykládáš své výtky proti kněžím? Jdi do Říma a pověz to jim.“ Zcela správně! Ve vyhnanství psal též své české spisy, ne z důvodů vlasteneckých, ale osobních, aby rozšířil své správné i bludné myšlenky opravné. Zda on opravil český pravopis, není jisté. Tu napsal též hlavní svůj spis latinsky: „O církvi“, v němž jsou obsaženy hlavní bludy Husovy. Že by Hus byl zakladatelem české písně kostelní, není prostě pravda. Již před Husem hlaholila ve chrámech česká píseň („Svatý Václave“, „Hospodine, pomiluj ny“), ale představení církve bránili písním husitským, protože se jimi šířili bludy. Zatím se všech stran (z university vídeňské, z Paříže) docházely do Čech žádosti, aby se zakročilo proti viklefským bludům.

Kostnice.

Kostnice leží na břehu jezera Bodamského. Rozhárané poměry, církevní (papežská trojice) vyžadovaly, aby svolán byl všeobecný sněm církevní. Zikmund (Václav zbaven císařské hodnosti již r. 1400 pro neschopnost) pohnul Jana XXIII., že svolal sněm na den 1. listopadu 1414 do Kostnice. Zikmund pozval i Husa, aby se očistil. Hus z pozvání měl malou radost, neboť doma se cítil bezpečným a na hradech pánů bylo mu dobře. Ale když si toho přáli i jeho stoupenci, aby celému křesťanstvu dokázal, že je pravověrný a že v Čechách bludů není, odhodlal se. Císař mu slíbil „glejt“ — průvodní list, který jej mohl chrániti bezprávi, ale nemohl jej chrániti církevního soudu a rozsudku, neboť každý kněz podléhá soudu církevnímu. Po mučednické smrti Hus netoužil Doma si připravil kázání ke sněmu (některá vzal i z Viklefa!). Snad se domníval, že bude poučovati sněm jako v Praze své žáky, ale v tom se velmi mýlil. Obžalovaný nemůže poučovati soudce, který zná paragrafy. Cestou sloužil mši, ač kněz v klatbě tak činiti nesmí, kázal a hádal se s Němci a lepil latinské i německé vyhlášky. S Husem odebrali se do Kostnice i jeho žalobci (biskup Jan Železný z Litomyšle, Páleč a j.). Na rozloučenou poslal Hus Pražanům list, aby vytrvali v pravdě, on že raději vytrpí smrt, než by od ní odstoupil.

Na soudě.

Na sněmu bylo 278 arcibiskupů a biskupů, 33 kardinálů, 124 opatů, 750 doktorů theologie, zástupci 37 universit evropských, vyslanci všech dvorů a mnoho panstva. Byl to nejslavnější sněm v celém středověku. Piše Krofta: „Koncil (sněm) kostnický nesmíme si mysliti jako shromáždění lidí nízké úrovně mravní a duševní, jimž šlo jen o to, aby se zbavili nepohodlného kazatele jejich nepravostí; je naopak jisto, že v popředí koncilu stáli a v něm rozhodovali mužové nejen veliké učenosti a širokého rozhledu, nýbrž i nesporné mravní výše... Bylo by pošetilé domnívati se o všech těchto mužích, že chtěli odsouzení Husovo ze msty za to, že se svou mravokárnou činností nešetrně dotýkal kněží... Šlo tu především o některé vážné rozdíly mravoučné.“

Hus se ubytoval u vdovy Fidy, sloužil mši a kázal proti katolickým prelátům jako v Praze. Leč pán Kostnice, biskup, napomenul jej, aby přestal sloužit a kázat, jak toho žádají zákony církve. Hus neposlechl. Také rozšířila se pověst, že chce uprchnouti. Proto uvězněn.

Výslech.

Sněm svěřil vyšetřování Husovo zvláštní komisi, která vyslýdala Husa i žalobce. V

Komisi byli mužové velice mírní jako na př. kardinál Zabarella a Petr z Ailly, který mnohem více horlil o mravní nápravu. Při posuzovali velice mírně. Hus vyslyšán celkem šestkrát, jednou veřejně před celým sněmem. Při prvním výslechu odpovídal tak, že páni čeští byli velmi nemile překvapeni. Hus totiž odpovídal úplně katolicky, zcela jinak než mluvil v Praze. Komise tím uspokojena. Proto páni čeští po výslechu jej zapřísahali, aby neodstupoval od pravdy. Od té doby Hus byl pevnější. Vyslyšání i žalobci. Patnáct svědků přísahalo, že budou mluvit o Husovi jen čistou pravdu. Při tom pravil Páleč Husovi: „Po Viklefovi nebylo většího kacíře nad tebe; všichni, kteří navštěvovali tvá kázání, jsou nakaženi bludem remanenčním.“

Protože nové žaloby přicházely na Husa, vyšetřován a vyslyšán Hus znova. Z Čech přišly zprávy, že se tam podává pod obojí. Hus a přátelé, ač o tom věděli, vše popírali. Aby Husovi pomohli, podali čeští páni sněmu spisy Husovy, by se přesvědčil, že Hus je pravověrný. Husa to zarmoutilo, viděl že je zle a pravil pánům: „Zle jste učinili.“ Dosud tvrdil, že svědkové na něho falešně žalují. Nyní má sněm v rukou latinské spisy Husovy a může se přesvědčit. Učenci (mezi nimi největší tehdejší učenec Gerson z Paříže, jehož Hus nazval lhářem) studují spisy Husovy. Hus nemůže se vymlouvat. Co učíní?

O některých větech tvrdí Hus, že nejsou v jeho spisech, jiné vykládá v dobrém smyslu, ostatní nemůže popírat, ale žádá, aby ho poučili z Písma sv. Tím už popírá článek víry o ústním podání a o neomylnosti sněmu. Sněm se s Husem hádati nemůže, protože sněm všeobecný je autorita, která rozhoduje, co je Bohem zjevené a katolické a co nikoliv. Ostatně mohl se Hus sám přesvědčiti důkladným studiem bohosloví, co je katolické a ne se zabývat studiem kacíře Viklefa. Vyvrátiti nauku Husovu bylo sněmu svodno a učinili tak už doktoři v Praze. Hus však trval na svém, jemu nešlo o ryzí nauku křesťanskou, nýbrž chtěl, aby sněm uznal jeho učení, ničím nedokázané.

Byl Hus kacířem?

Byl. Církev katolická učí: církev je společnost viditelná, neboť jen Bůh ví, kdo je členem církve. (Dle toho ani Hus nemohl o sobě věděti, že je členem církve a přece ji chce opravovat, ač neví, kdo k ní náleží.) Papežství založil prý císař Konstantin, nikoliv Kristus. Hus byl v dějepise vůbec slabý. Kristus slíbil sv. Petru, že jej učiní hlavou církve řka: „Ty jsi skála, na té skále vzdělám církev svou...“ Dle Husa je tomu rozuměti takto: „Ty jsi síce skála, ale já vdělám církev svou ne na tobě, ale na sobě. Já jsem skála, na které vzdělám církev svou.“ Podivné, jak Hus

překrucuje Písmo sv. Patrně je neznal a jemu nerozuměl. Všechny, i dobré skutky hříšnickovy, jsou hříšné — tvrdí Hus. Biskup i světský pán v těžkém hříchu pozbývají moci. (Dle Husa rodiče v těžkém hříchu nemají práva poroučet dětem, představený nemůže rozkazovat poddaným, kněz v těžkém hříchu není knězem, král, president v těžkém hříchu není králem, presidentem dle Husa.) Je to nauka revoluční, kterou by náš stát stíhal jako vlastizradu a zákonem na ochranu republiky, kdybychom se tím chtěli řídit. A přece u nás malým občanům ve škole se klade za vzor ne Kristus, jehož kříže se vyhazují a který pravil: „Dávejte, co je císařovo císaři a co je Boží to Bohu“, ale Hus s revoluční větou: „Světský pán v těžkém hříchu, není pánem“. Dále Hus tvrdil: odpustky nejsou nic, římská církev je sbornice satanova, světsí páni mají zabrat církevní jmění atd. Hus vyjadřuje se hrubě o kněžích, což se nepěkně vyjímá u kněze na kazatelně. Hus se raduje, že mnozí (který?) papeži byli bludaři, že prý byla papežka Johana (středověký klep) satanáš prý zaujal křeslo Petrovo, kardinálové jsou nejpyšnější ďáblové, papež prý je tak pyšný, že kdyby přišel Kristus na svět, nechtěl by se papčů ani vedle něho posadit. Ukázka: Hus píše: „Ó, hyběl kanovníkóm, farářóm, biskupóm a jiným kněžím i prelátóm, jenž jedie, žerú, lokají a tučně se pasú.“ Jinde: Nynější

biskupové a kněžíe, a zvláště kanovníci a
prázdní oltářníci, nemohú dočakati... aby do
krčmy, a druzí lecíkám v nehodné kněžím o-
byčeje se obrátili...! A mnišie na nové mši
tancě strojje, nevěrní dábelníci a Jidášové.“
Před lidem veřejně Hus vykřikoval, co mu
arcibiskup pod tajemstvím svěřil. Mravy du-
chovenstva líčí Hus někdy příliš černě, jindy
zevšeobecňuje a jednotlivý případ udává jako
chybu obecnou, jindy přestřeluje a kárá to,
co slyšel z pouhých klepů. Při tom málo dbá
pravdy. Na př. vytýká biskupům, že trpí kně-
žím smilstvo za peníze. Pravda bylo, že bisku-
pové trestali provinění kněze tóž citelnou po-
kutou peněžitou. Jak se jmenuje, kdo nemluví
pravdu? A vytýkat veřejně chyby, které se
týkají nepřítomných, mluvit veřejně o chybách
představených před poddanými je smutný hřích
proti 8. přikázání Božímu. Či Husa nevázal
zákon Boží? Říká se, že Hus horoval za svo-
bodu svědomí. Hus nikomu nepřál svobody
svědomí, leda svým stoupencům. Pro katolíky
svobody svědomí neměl. Ba učil, že páni jsou
povinni nutit poddané k víře. (Cirkev katolická
zakazuje násilím přivádět někoho k víře.) A
husité řídili se proti katolíkům touto zásadou
svobody svědomí: „Bijte, zabijte, nikoho ne-
živte.“ Hus z Kostnice pomlouval sněm a měl
z toho nepříjemné potáhování. (Hus: Pravdu
mluv.“)

Veřejné slyšení.

Hus všecku důvěru skládal ve veřejné slyšení. Dlouho o ně marně usiloval. Proto psal lživě do Prahy, že „sluhové antikristovi“ chtějí na něm 2000 dukátů, chce-li veřejné slyšení. Dostalo se mu veřejného slyšení, jež trvalo tři dny. Hus nemohl si přát nic lepšího. Předkládali mu články z jeho spisů a žádali, aby se o nich vyjádřil. Když popíral, že tak nestojí v jeho spisech, jeden z přítomných četl z jeho vlastních spisů a ukázalo se, že nejednou byl článek v jeho spisech v horším smyslu, než jak jej předložili. Hus nemohl popírat. Jeho spisy jej usvědčovaly. Slyšení bylo někdy bouřlivé, neboť Hus se chtěl hádat, ale sněmovníci jej okřikovali, aby řekl jen „ano“ nebo „ne“. Když jednalo se o článek, že světský vladař pozbývá pravomoci v těžkém hříchu, upozorněn na to král Zikmund, který odpověděl: „Jene Husi, bez hříchu nikdo nežije.“ Anglický učenec Stokes pravil Husovi: „Co se chlubíš tím učením? Jsou to bludy Viklefovy, jehož cestou jdeš.“ Hus usvědčen.

Odvolá Hus?

Odvolat nemůže. Sněm mu dal na rozmyšlenou celý měsíc. Hus prožil těžký vnitřní boj. I svatí odvolali, když chýbili. Poznával, že Viklef jej svedl. I svědomí jej nutkalo.

Moudří muži mu to radili. Sám Zikmund jej vybízel k odvolání (ale tajně vybízel kardinály, aby jej upálili, nepodrobí-li se a podrobí-li se, ať jej do Čech nepouštějí.). Členové sněmu, kardinálové jej prosí, aby se podrobil. Vše marné. Co by, řekli o něm v Čechách, kde své bludy prohlašoval za svatosvatou pravdu, za kterou chce umřít. Tolik pokory neměl, aby uznal, že chybil. Sněm od něho žádá: 1. aby pokorně uznal své bludy, 2. aby přísahal, že jim učití nebude, 3. aby je odvolal, 4. aby učil jich opaku. Hus nemůže se odhodlati, prý by se dopustil křivé přísahy, neboť všemu tak neučil, jak mu vytýkají.

Sněm tedy učinil další ústupek a žádal, aby prohlásil: „Těch článků jsem nikdy nedržel a nekázal, a kdybych to byl učinil, zle jsem učinil.“ Vše marné. Hus neměl milosti obrácení, hřešil proti Duchu sv. (Poznané křesťanské pravdě odpírati.) Miloval více slávu svou, než slávu Boží. V té době píše z Kostnice list do Prahy, na rozloučenou. Píše dojemně, ale i pln hněvu proti sněmu: „Ó byste viděli ten sbor, jenž se nazývá sborem nejsvětějším a jenž nemož poblúdit. Jistě byste spatřili ohavnost převelikú, o niež jsem slyšal od Švábnov, že Konstancie neb Kostnice, jich město, za třiceti let nezbude hřiechov, které jest spáchal ten sbor v jich městě; a řkú více, že sú se všichni pohoršili tiem sborem a plvali druží, vidúce ohavné věci...“ Pokorným trpítelem ten

Hus nebyl. „Pravdy každému přejte“, byla jeho poslední slova.

Odsouzen — upálen.

Nastal den 6. července 1415. Členové sněmu shromáždění v kostele. Po inši sv. a kázání přiveden Hus. Zavrženy články Viklefovy, pak čten průběh pře Husovy, uvedeny jeho bludné články. Hus zhoubné učení šířil, církevními tresty pohrdal a mnoho věřících svedl. Knihy, jež Hus sám napsal, obsahují nauky, jež sněm prohlašuje za bludné, pohoršlivé a pobuřující a budou veřejně spáleny. Hus prohlášen za zatvrzelého kacíře, jenž bude s úřadu kněžského sesazen a vydán světské moci, neboť církev s ním nemá nic společného, ale prosí, aby jeho života bylo ušetřeno. Tak zní rozsudek. Vykonán smutný obřad degradace: oblečen do kněžských rouch, do ruky mu dán kalich a vyzván, aby odvolal. Když odepřel, zbaven rouch kněžských, pleš na hlavě mu zrušena (ne cíhlou ani dřevem) a posazena mu na hlavu čepice s obrazy ďábla a nápisem: „To je arcikacíř.“ Mezi křesťany platil zákon i v Čechách uznávaný a zavedený císařem Bedřichem II. (1212—1215), dle něhož kacíři upalováni. Hus vydán v ruce dědice české koruny Zikmunda a ten vydal jej pánu té země. V kněžském šatě, nespoután, uprostřed oděnců veden za město za veliké-

ho šíreniu ľudu. Na mieste popravy poklekl a latinsky, se modlil: „Pane Ježíši Kriste, tuto krutou a potupnou smrt chci trpělivě a pokorně podstoupiti za tvé evangelium a hlásání tvého slova.“ Bez lítosti dal se přivázati ke sloupu a obklopen až po bradu dřívím a slámou. Neobklopovala jej „mniců rota lina“, neboť sotva jeden kněz byl přítomen, aby mu udělil rozhřešení, kdyby projevil lítost. Ještě naposledy vyzván k odvolání, ale odmítl. Dáno znamení (maršálek zatleskal rukama) a biřici za zády Husovými zapálili hranici. Hlavou chvíli pohyboval, brzy zalkl se dýmem a uhořel. Kati kosti rozbili a popel i se zemí naložen na vůz a vržen do Rýna, aby nikdo nemohl uctívati jeho ostatky. Odhodlaná smrt působila mocně na Čechy, kteří věřili, že jejich mistru se stala křivda. A přece Husův vzdor a pýcha přivedly jej na hranici.

Husova povaha.

Hus nebyl hloubavým myslitelem, jenž razí vědění nové dráhy. Byl duch mělký, vzdělání jeho bylo prostřední, nevyniká ani hloubkou myšlenek ani původností. Nedostatek rozhledu theologického působil, že nepostřehl, jak za Viklesem sune se do propasti bludů. K zakládání sekt, k hlásání majetkové revoluce, k bourání stávajícího řádu stačí člověk mělký. — Nemá silné, vychované vůle.

Jako tehdejší klerus tak i Hus neměl výchovy potřebné k svému povolání, chyběl mu asketický výcvik a ukázněnost. Je sláb a povolný k svému okolí, lichotí králi a pánům a strpí u nich i velké proviny, jen když jsou jeho příznivci. Proti odpůrcům zapomíná na slušnost, úctu a poslušnost. Není pokorný trpitel, jenž snáší ochotně potupu i smrt. Je povaha se všemi přednostmi a vadami. Nadšeně provádí, co pokládá za dobré, ale v bojovné náladě porušuje spravedlnost proti bližnímu, nemá lásky k bližnímu a úcty k představeným. A účel posvěcuje prostředků. Opravy v církvi má začítí u představených a na ně působiti; k tomu třeba, aby byl sám všestranně vzorný a plný lásky k církvi. Bohužel, lásky té Hus nemá, ale je pln hněvu a nenávisti proti „zkažené“ církvi. Tak jeho reformace stala se revolucí. Je neupřímný, jedněm něco vytýká, co jiným trpí, do očí lichotí, za zády štve. Je chtivý přízně lidské, jež vede její až na hranici na smrt.

Dědictví Husovo.

Nezůstalo po Husově smrti nic, než jeho breviář, ale též trpké výsledky jeho smrti. Dosud jednotná ve víře a tvořící pravou „společnost národů“, utrpěla Evropa velikou ránu odpadem Čechů. A byl to počátek úplné roztržky národů, již dovršil Luter po 200 letech.

Husité jali se pronásledovati katolíky, tím na sebe přivedli katolíky celé Evropy, kteří se ujímali svých souvěrců. Odtud strašné války, jež zničily vlast. Povražděno 200.000 (dle jiných až 600.000) katolíků, našich bratří a sester. Kudy kráčeli husité, zanechávali po sobě „ohavnost zpuštění“. Do Francie hrnou se lidé z celého světa a nechají tam ročně 12 miliard, aby shlédli umělecké památky. My se můžeme pochlubit jen zříceninami. Ne jesuité s Koniášem ničili knihy, ale husité, kteří pálili kláštery s vzácnými knihovnami. Kdo nám to nahradí? Celkem zpustošili u nás asi 160 klášterů, z nichž 152 bylo spáleno a pobořeno, zničili na sta chrámů, na 70 hradů, na 80 měst, co se dalo zjišťit. Mám pokračovati? Slavné doby Karlovy nikdy se nevrátí, dokud se národ upřímně nevrátí k víře sv. Václava, Přemysla, Karla, dokud nepřivine se k Matce církve, Římu.

Imprimi potest. Pragae, die 15. Maii 1933. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 8347. Olomucii, die 16. Maii 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ZIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozká 8.

Pravdivé vyličení dějin
našeho národa najde-
te v knize

Blažej Ráček T. J.

Československé dějiny

2. vydání 1933. Statný
svazek velkého 4° formátu o 720 stra-
nách a s 82 vyobrazeními

Cena Kč 100, váz. 120

U všech knihkupců. Vydal

LADISLAV KUNCÍŘ, nakladatel
v PRAZE II., Voršilská 3

Dr. Karel Závadský T. J. v Praze.

Vybrané kapitoly ze života broučků-nosatců.

Moto: „Malí broučci — zobonosky
předčí mnohé lidské mozky.“
(Ant. Klášterský.)

Úvod:

V době, kdy se hlásá návrat k přírodě, ohání se vzdělaný svět hesly v téže tonině: „Učme se od přírody!“ „Učme se od včel!“ — Tak promlouval 30./4. 1933 kdosi v rozhlase; „učme se od mravenců“ mohl by, brzy někdo jiný tamtéž mluvit; o „Umění zobonosek“ byla 17. února 1933 taktéž v čl. rozhlase přednáška, ale bez výzvy, abychom se něčemu přiučili. O tuto poslední přednášku byl projeven zájem s přáním, aby se vydala s obrázky pro širší veřejnost. Milerádi vyhovujeme přání vyslovenému. Máme však také my přání, aby se čtenářská obec výborných brožurek „Životem“ naučila také něčemu prospěšnému a vznešenému v těchto vybraných kapitolách ze života broučků nosatců, alespoň tomu, čemu Ant. Klá-

šterský, básník a spisovatel český, dal výraz uvedenými verši, údivu totiž nad dovedností nepatrných broučků, obdařených dlouhým noseem.

„Mali broučci — zobonosky předčí mnohé lidské mozky.“

Co jsou zobonosky?

Zobonosky jsou mali broučci, délka těla jejich je až 10 mm. Hlava jejich se zužuje v nose, který někdy dosahuje délky těla. Na konci nosce sedí ozubená kusadla, která dovedou stříkat, přerézávat, vrtat, tu ve dřevě, tam v pupenech, tam zase v listech a jejich žebrech (cévách).

Nosíček těchto nosatců či zobonosek je svým nositelům nástrojem všestranným. Je obdařen výborným a vybraným čichem, má zálibu jen pro určité stromy. Nosíček vybírá potravu, ale také ihned ji připravuje; ozubená kusadla sedí na nosci, okusují a vykusují listy, rozmělňují je na špenát, který stojí denně na jídelním lístku zobonosek. Nezprotiví se jim nikdy. Nosíček je také pečlivou rukou, která svou dovednost ukáže v době, kdy se třeba postarati o potomstvo. Řízená jsouc od milimetrového mozečku připravuje důmyslnou kolébku pro vajíčka červíčka. O tomto nosíčku lze napsati celou knihu, objemnější a vědecktější než je tato brožurka. Ale i ta bude, myslím, dů-

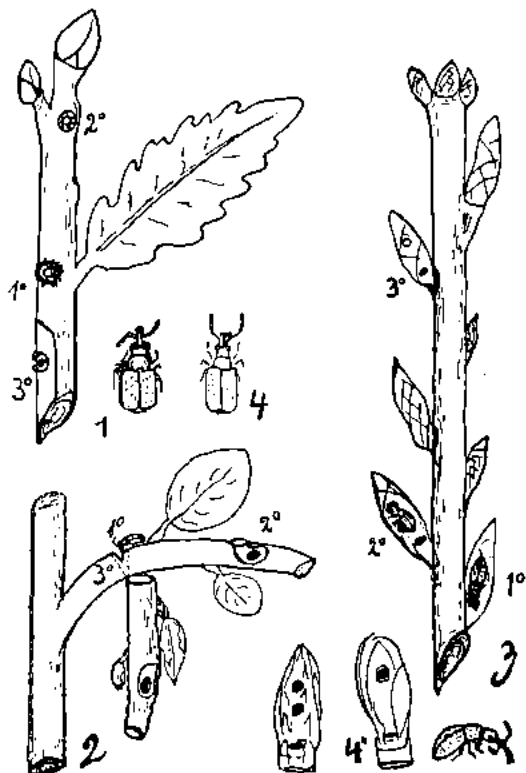
stojnou chválou nosičku nosatců, zobonosek. Každý nosatec má svůj nosíček, odlišný od bratránků. Z několika tisíců různých nosatců vybereme jenom několik známějších.

Zobonosky. — vrtalky.

1. Květopas (*Anthonomus pomorum*). Sadaři znají dobře tohoto škůdce jabloní a hrušní. Mezi zdravými květy těchto ovocných stromů se vyskytnou někdy květy uzavřené, jakoby mrazem spálené. Že jim neuškodil mráz, nýbrž nosatec květopas, o tom přesvědčí nás červíček, který vyžirá celý květ tak, aby obal květní, slepený a zeschlý, jej ukryl slídovým ptáčkům. Ani dospělá larva neopouští svého domečku, jako se to děje u mnoha jiných nosatců. Larva prožívá ve své kolébce a spíží také proměnu v kukli a broučka.

Kdy klade brouček vajíčka? Nevím, zdali si sadaři všimli tak dalece škůdce ovocných stromů, ale mohou jej přistihnouti o velikonočních svátcích, v době, kdy se pupeny jabloní a hrušní nalévají. V té době bylo by záhodno, setřepat samičky do plachty a ničít je dříve, než osadí pupeny svými vajíčky. Komu by tato doba nebyla vhod, kdo by se nechtěl namáhat s plachtou, může nakažené květy sbírat a pálit, aby broučka zdecimoval alespoň pro příští rok.

2. Zobonoska pupencová (Rhynchites aeneovirens).

1. Zobonoska statná; 2. zobonoska kuželovitá přelamuje větve; 3. zobonoska pupencová navrtává pupeny dubové.

Květopas má poměrně lehčí práci než zobonoska pupencová. Navrtává totiž v pupenu rašicím pouze díru, do níž vloží po jednom vajíčku, které pak noscem vsune hlouběji až do pupenů květních. Zato zobonoska pupencová vykonává před kladením vajíčka zvláštní operaci pupenu dubového.

Její nosíček je totiž stvořen jenom pro dubové pupeny. Než se pupen otevře, zavrtá se nosíček, který dosahuje u samičky téměř délky celého těla, hluboko do pupenu, aby přetl v něm, blízko u kořene pupenu, všechny žíly přírodní. Tyto zářezy třeba vykonati ve tmě, pouze podle hmatu. — Vytáhnuvši nosík po namáhavé operaci nasazuje jej samička trochu výše znovu do pupenu, aby si přichystala důlek pro vajíčko. Vajíčko vložené zatláčuje zase nosíček do větší hloubky. Pupen dubový, takto operovaný, se nerozvíjí, zaschne a poskytuje vylíhlému červíčku bezpečný úkryt a vydatnou potravu.

Při této práci a péči o kolébku překvapuje nás první operace pupenu, již se mají žíly přírodní podvázat, aby kolébka zaschla. Kdo naučil tuto zobonosku přírodní vědě, kterou nazýváme anatomii rostlinnou? Na středních školách se žáci teprve v páté třídě podrobněji zaučují této těžké vědě rostlinopisné. Náš brouček však nechodil do škol, ani do obecné ani do střední, a přece najde svazky cévní v uzavřeném pupenu.

Prozradím však o této zobonosce tu zajímavost, že ji broukaři (lidé, kteří sbírají brouky pro vědecké účely) sice znali, ale do r. 1928 nikdo nevěděl, jak se brouček stará o vajíčko. Před padesáti lety pozoroval ji znalec P. Wasmann T. J., ale vajíčko neviděl, třebaš ji přistihl, když navrtávala pupeny dubové. Jeho domněnku, že do nich snad klade také vajíčka, potvrdil teprve 1928 jeho spolubratr, který ji pozoroval koncem dubna v lese blízko u Prahy.

3. **Zobonoska kuželovitá** (*Rhynchites conicus*) přelamuje letošší větvičky různých stromů, šlechtěných i divokých. Po odkvětu hrušně viděl jsem v Praze téměř každou druhou větvičku přelomenou a uschlou. Pětimilimetrový nosatec si vyhlédnutou větvičku mělce zařízne, postoupí o několik cm ke konci, aby ji znovu navrtal, nyní však hluboko, neboť do tohoto důlku klade vajíčko. Vrátiv se k prvnímu, mělkému zářezu prohlubuje jej až na pokožku, takže se větvička přelomí a zaschne. Silnější vítr ji často shodí na zemi. Lépe se však červíčkovi daří ve visuté kolébce na stromě než na holé zemi, kde vlhko a déšť ničí chlouostivé červíčky.

Příbuzná sestřenka této zobonosky osazuje nejmladší větvičky dubové (blízko vrcholků) svými vajíčky. Prostě vloží vajíčko do důlku, aniž nějak přetíná napřed nebo po-

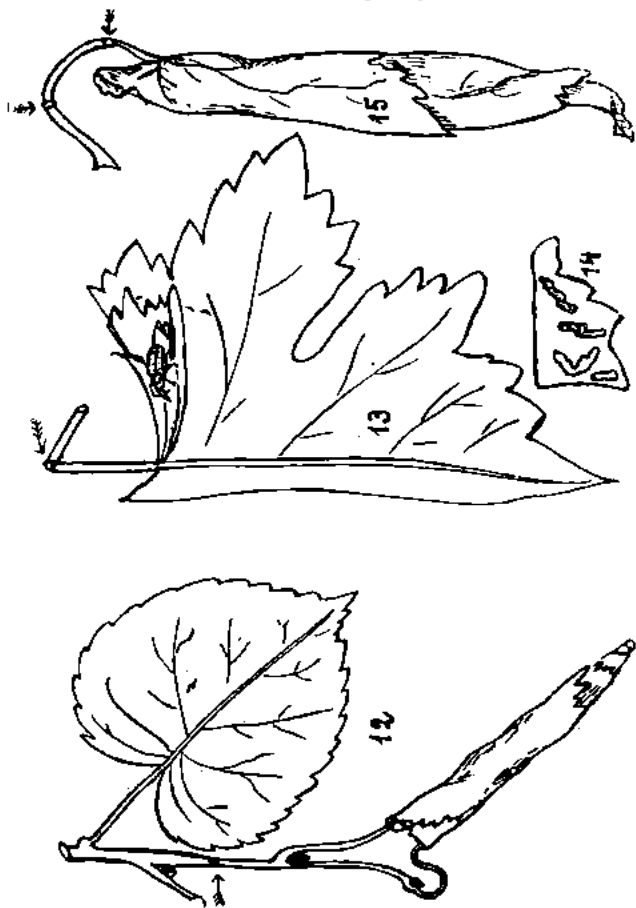
1. Cigarety zobonosky topolové; 2. doutníky zobonosky révévé;
 3. abc korouťky zobonosky březové; 4. soudečky zobonosky dubové;
 5. přelomená větev od zob. kuželovité; 6. pupeny dubové navrtané od zob. pupencové.

zdějí žíly přírodní. Postupným žírem larvy, schované v útrokách větvičky, chřadnou všechny listy na vrcholku, uvadají a zasychají.

Zase jiná (*Rhynchites pubesceus*), jedna z nejstatnějších a nejkrásnějších zobonosek, si libuje z dřevnatělé větve dubové. Do navrtaného důlku, který pečlivě vymazuje, vkládá vajíčko, a pak zarovnává jizvu v kůře, aby nebyla znatelná.

Jsou ještě známy jiné zobonosky, tak zv. plodové, v lískových ořeších, ve švestkách atd.

II. Zaviječky.

12. Doutník zobonosky révové na lípě; 13. a 14. doutník na révě.

1. **Zobonoska topolová a révová.** Někteří nosatci nespokojují se pouhým navrtáním větviček, nýbrž balí, zavíjejí listy v rozmanité kornoutky, doutníky a soudečky. Proto je nazýváme zaviječkami. Jsou pro každého přírodomila také tím zajímavé, že se hojně vyskytují v našich lesích, takže je můžeme snadno přistihnouti při důmyslné práci.

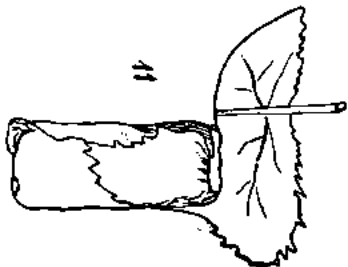
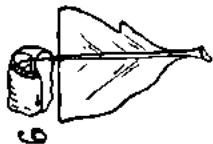
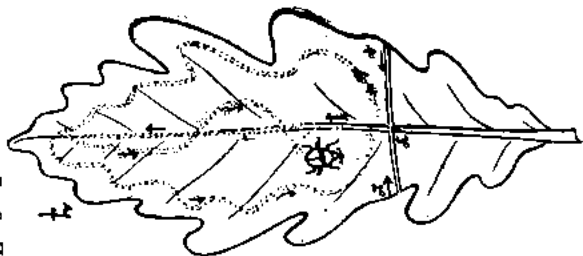
Chodíme-li lesem, ať již za prací nebo procházkou, všimněme si malých topolů a vrb u lesní cesty, a na okraji lesa! V květnu, červnu, v červenci, ba ještě i v srpnu najdeme na nich sbalené listy. Visí zeschlé ve tvaru cigaret a doutníků. Po krátkém a pozorném hledání přistihneme také zaviječky, kovově lesklé, ve fialovém nebo zlatém hávu, jak pilně zavíjejí listy na způsob kroucení cigaret. Když celý list sbalí, vroubkují jeho volný okraj, aby jej vítr nemohl rozbaliti. Nosec zapouštějí hluboko do pletiva, přidají sliny, aby se stehy lépe držely. „Proč usychá sbalený list?“ ptáte se.

Jistě jste viděli na jiných keřích doutníky vzpřímené, stále zelené. Když jste takový vzpřímený zelený doutník rozbalili, našli jste v něm housenku nebo již kuklu motýla. Dobře jste v tomto případě pozorovali a usuzovali.

Ale u cigaret a doutníků na topolech, vr-
bách, bucích a lípách jste si všimli, že visí ča-
sto na přelomené stopce, že zcela vadnou a
usychají. To vše udělala naše topolová, po
případě révová zaviječka. Obojí zobonoska
musí před balením listu vždycky zastavit pří-
tok šťavy do budoucí kolébky. Proto navrtává
nejprve stopku jednou nebo několikrát, při
čemž zářez někdy je hluboký, že se stopka
přelomí. Odtud si vysvětlíme suché a převislé
doutníky na keřích. Zaviječka topolová
(*Rhynchites populi*) zmůže pouze jeden list,
z něhož ukrotí něžnou cigaretu, zato statnější
zaviječka révová (*Rhynchites betuleti*) přibalí
několik sousedních listů v hrubší již doutník.
Révová se tato poslední nazývá proto, že nej-
raději pracuje ve vinicích na listech révových.
Může škodit révě jen tehdy, kdyby se rozmno-
žila přes míru. Ale také v lesích je dosti hojná,
takže její doutníky najdeme na vr-
bách, lípách, lískách i bucích. Ani ovocných stromů nešetří.

2. Zaviječka dubová (*Attelabus cur-
culionoides*) pobaví nás důmyslnějším dílem
než zaviječky topolové a révové. Před navrtá-
ním přívodních žil a před balením si zaviječka
dubová ještě přistřihuje list. Proč to dělá,
hned vám poví sama. Nechme ji vypravovat,
jak podle složitého plánu robí kolébku pro
potomstvo!

7—9. Zobonoska dubová; 10—11, zobonoska lísková.

Na kolébky volím si vždy listy dubové. Než dubové listy jsou podlouhlé a na okraji laločnaté. Kolébka, zhotovená z nich není nepodobna soudečkům, urobeným pouze z polovičky listu dubového. Abych toho docílila, přistřihuji si list a překládám polovičky.

Před stříháním vyhledám si mladé listy dubové, rozměřím si je, abych nezačala stříhat na místě nevhodném. Blízko stopky listové přestřihnu levou polovičku od kraje ke středu. Kusadla moje, třebaš jsou ozubená, pracuji tak jistě jako neostřejší nůžky. U hlavního žebra (nervu) se zastavím, přeruším svůj stříh, pokročím k okraji pravé polovičky, abych zase od kraje stříhala ke středu v jedné přímce. Kromě toho můžete se přesvědčiti, chlubí se zaviječka, že zachovávám přímý směr, jednou začatý, byť to bylo šikmo k hlavnímu žeburu. Vyznám se tedy v přímkách, ať kolmých nebo šikmých k žeburu.

Vrátím se k hlavnímu žeburu, jímž protékají šťávy ze stonku do celého listu. Ví-li o tom něco či nic, sama nevím a tudíž nepovím, ale na přerušení přítoku šťav nesmím zapomenouti. Moji budoucí červíčky potřebují kolébku úplně zeschlou. Proto přetínám velmi úzkostlivě, někdy dosti namáhavě všechny žíly v žeburu. Pouze spodní pokožku neporuším, aby kolébka uschla zůstala viset na stonku.

Byla-li jsem se stříháním obou poloviček za 5 až 10 minut hotova, trvá mi toto vrtání

někdy až 15 minut. Záleží mi vskutku mnoho na hlubokém zářezu, jímž by přítok veškerých šťav byl zamezen.

Po té se cítím trochu unavena. Odpočívám chvíličku a posiluji se v době oddechu užíráním zeleného pletiva listového. Pak začne příprava druhá. Snad se vám budu zdáti bláznivou, neboť jakoby mi něco v hlavě bylo přeskočilo, běhám po lici a rubu odkrojeného listu kličkami, tu hned u okrajů, tam zase na ploše, nejvíce po hlavním žebru. Ale není to tanec bezúčelný. Všimněte si, že při každém kroku kousnu do pokožky. Kousnutím poraňuji pokožku na sterých místech. Z tolika ran se rychle vyparuje voda a šťáva, čímž list odkrojený pozbývá tvrdosti. Při balení kolébky budu mít usnadněnou práci. Všimněte si také, že už napřed zkouším okrajové laloky dubového listu, které za chvíli budu muset znovu ohýbat a přišívat. Nesmím ani na hlavní žebro listu zapomenout. Jelikož v kolébce hotové bude stočeno do kruhu, musím je pečlivěji a hustěji pokousat, aby se snáze ohýbalo. Moje zoubky ryjí na žebru rány tak hustě, že to nakonec vypadá jako by bylo rozměřeno milimetrovým měřítkem.

Když tuto druhou přípravu za půlhodinky ukončím, přikročuji k balení kolébky. Sednu si na hlavní žebro, na listovém rubu, jezdím po něm nahoru a dolů, ale ne nazdařbůh, nýbrž

za tím účelem, aby ch^í obě polovičky listové přeložila přes sebe. Vždyť zamýšlím kolébku soudečkovitou v šířce jedné polovičky listové. Toto ohýbání a překládání se mi daří snadno, neboť odkrojený a zraněný list rychle uvadá.

Balit začínám vždy zdola. Válím soudeček, ohýbám a přišívám přečnivající okraje listové. Do prvních závitů složím svůj poklad: malá, oranžová vajíčka, obvyklejné více než jedno. Pečlivě je zabaluji, zachovávajíc i v dalším balení též způsob práce; nabírám přečnivající okraje, udělám záhyb a přišíji jej k závitům hotovým. A to činím hned na levém konci soudečku, hned zase na pravém, tedy střídavě podle potřeby. Dospěvši balením až ke stříhu mám kolébku hotovou. Líbí se mi samotné tento malý a krásný soudeček, obalený ze zmuchlaného, velikého listu. Za dva až tři dny bude raneček s vajíčky pěkně zeschlý. Zůstane viset na stopce listové, dokavad jej vítr burácející neshodí. Slabý větříček jím bude povívat a moje červíčky, kteří se z vajíček vylihnou, mile kolébat. Červíčkové mojí budou žvýkat „tabáček“, do něhož je matky zabalily. Vždyť kolébka, kterou robíme, slouží zároveň za spíži našemu potomstvu.“

Zobonoska kukaččí.

Zaviječka dubová nám pěkně vypravovala, jak staví kolébku, krok za krokem, nerušíc ani sebe při práci dlouhé a důmyslné, nerušíc ani nás v pozorování a naslouchání zajímavých podrobností. Nyní chce odletět, ale na okamžik se zarazí. Co se děje? Vidí návštěvníka, který přiletěl přímo na kolébku. Kdo je to a co tu hledá? Vrtalka hedvábná (*Rhynchites sericeus*) trpytí se ve vyšňořeném hávu modrozeleném, že je radost se na vetřelce podívat. Ale přiletěl se záluďným záměrem. Ohledává pozorně kolébku zaviječky dubové, která ještě neodletěla; čichá, čichá líbeznou vůni, která také jejímu červíčku bude vonět a chutnat. Přeměřivši jednou nebo dvakrát celou kolébku, jme se jí ihned navrtávat bokem. Do díry vyvrtané vloží vajíčko a vsune je nosem do útrobu kolébky.

K tomuto nečekanému hostu i k jeho nekalému úmyslu přihlíží zaviječka dubová, majitelka kolébky, nečinně. Jakmile zhotovila soudeček, již jí nepatří, nemá oň zájmu, odleti jinam, aby po krátkém odpočinku stavěla novou kolébku. Často se kukaččí zobonoska přitočí ke kolébce ještě nehotové, aby v nestřeženém okamžiku ukryla svá vajíčka do záhybů. Ani tenkrát ji neodhání zobonoska dubová.

Ostatně nevitany příživník, vrtalka hedvábná, patří do příbuzenstva zobonosek vůbec,

ale zdaleka k zaviječce dubové. Nejsou z téhož rodu latinského (*Attelabus* a příživník *Rhynchites*), jsou tudíž vzdálené příbuzné sestřenice druhého nebo třetího stupně.

Příživnictví kukaččí.

Čím se to stalo, že se některý druh rozvětvené rodiny hmyzí stará o potomstvo podobně jako kukačka mezi ptáky, to vysvětlit nedovedeme. Příživnictví toto (*parasitismus*) není omezeno pouze na málo rodin; téměř v každé rodině hmyzí a vůbec živočišné (u prvoků, červů, koryšů atd.) máme příklady. Mnohé případy jsou známé, jiné ještě neznámé.

Vždyť příživnictví zobonosky kukaččí nebylo do roku 1922 nikomu z lidí známo. Namáhali se přírodopisci a pozorovali ji v zajetí, ale kolébky její neviděli, poněvadž žádnou nedělá. Musil tudíž někdo ji v přírodě volně pozorovat, aby odhrnul clonu, která dosud zahalovala tuto zobonosku. Podařilo se to 31. května 1922 v okolí pražském (v ráji broukařském na Závisti u Zbraslavě). Zobonoska byla přistižena právě v okamžiku, kdy zanášela vajíčko do navrtané kolébky zobonosky dubové. Když jsme soudečky rozbílili, našli jsme skutečně vajíčka dvojí, oranžová malá v počtu 2—5, bělavá velká v počtu 1—2. Rozdíl velikosti i barvy vajíček je značný. Neušel ani dřív

vějším přírodopiscům, na př. P. Wasmannovi T. J., který už r. 1884 napsal knihu o zobonoskách (Der Trichterwickler).

Neznajíce původu různých vajíček domnívali se přírodopisci, že jedna jsou asi samčí, druhá samičí. Tu máme příklad, jak neznalost věci vede k falešným závěrům. Proto musíme býti velmi opatrní, když nám učenci předkládají své dohady a výmysly. Co není na beton jisté, každé „asi“, „snad“, „možná“ má několik otazníků!

Vědecká historka o kukaččí zobonosce.

Když jsme varovali v předešlé stati proti ukvapenosti některých dohadů vědeckých, povíme ještě něco zajímavého o zobonosce kukaččí. Jde o zprávy literární, o zprávy vědecké, šířené na fóru mezinárodním.

První zpráva o kukaččím vajíčku zobonosky hedvábné (*Rhynchites sericeus*) byla uveřejněna v brněnské „Hlídce“ r. 1924. Když tuto českou zprávu obdržel německý profesor Prell v Sasku, vyžádal si německý překlad odstavce, který jednal o kukačce. Napsal pak delší pojednání o zajímavém tomto případě příživnictví. Ale již v nadpise ohlašuje, že se jedná o zobonosku německou. Zatím byla to zobonoska z Československa. Je to bláhové tvrzení.

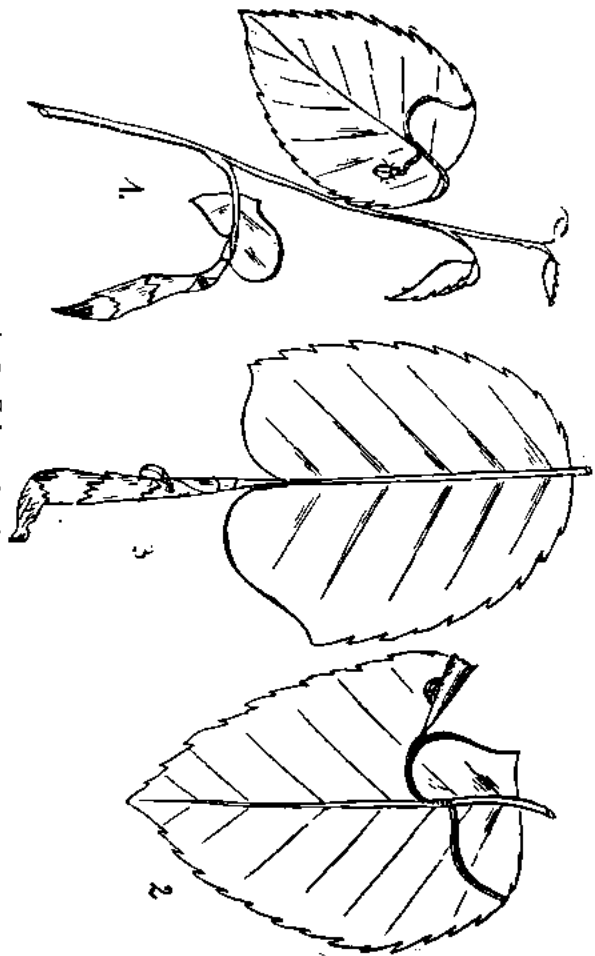
Vždyť zobonoska hedvábná není ani německá ani česká, ani slovenská ani maďarská.

Týž profesor neměl nic pilnějšího než přejmenovat dosavadní zobonosku hedvábnou (*Rhynchites sericeus*) na zobonosku kukaččí (*Coccygorhynchites*, novum genus, nova species). Patrně myslí, že milí broukaři (= entomologové) nemají s dostatek jmen, někdy pět až deset, jimiž předchůdci pojmenovali týž druh, domněle nový. Prelovi šlo patrně o zvěčnění svého jména, poněvadž broukaři budoucnosti budou a musí za *Coccygorhynchitem* psáti jméno autorovo, Prella. Budiž p. profesorovi přána i tato pocta, založená alespoň tím, že uvedl českou původní zprávu na vědecké forum německé.

Ale co třeba říci o jiném německém zpravodaji, jenž celý krásný objev kukaččí zobonosky připisuje svému kolegovi Prelovi? V jeho zprávě byste marně hledali zmínku o českém objevu z okolí pražského. Z toho vidíme, že i na poli vědeckém chybí někdy upřímnost.

Dodatkem k zobonosce dubové připomínáme, že její příbuzná, zobonoska lisková (obr. 10--11) staví kolébku podobnou, ale stříhá list nerovně, v křivce a přetíná hlavní nerv.

3. Zobonoska březová (*Rhynchites betulae*).

1—3. Zobonoska březová.

Nejzajímavější umělkyni nechali jsme si na konec. Zobonoska březová, kterou řadíme zase do oddělení zaviječek, je mistrýni všech zobonosek, dosud vylíčených. Vyzná se v geometrickém střihu, k němuž by se musela připravit v nejvyšších třídách středních škol nebo na universitě, předpokládaje, že by byla schopna se něčemu tak složitému přiučiti. Vyzná se také ve skladbě listového žilkování, poněvadž přetíná přírodní cévy: Balí z ukrojené části listu roztomilý kornoutek, který nakonec vroubkuje a uzavírá.

Kdo se podívá na březový list, který prošel kusadly a nožkami černého broučka, sotva 7 milimetrů dlouhého, podiví se právem dovednosti, umu a důvtipu zobonosky březové. Kornoutek nebo svitek její zasluhuje, abychom s napjatou pozorností sledovali uměl. stavbu jeho.

Ve volbě listů na stromech a keřích není zoboska jednostranná. Stejně se jí hodí list břízy, buku nebo dubu, olše, lisky nebo habru. Ale musí to býti listy mladé, lehce ohebné.

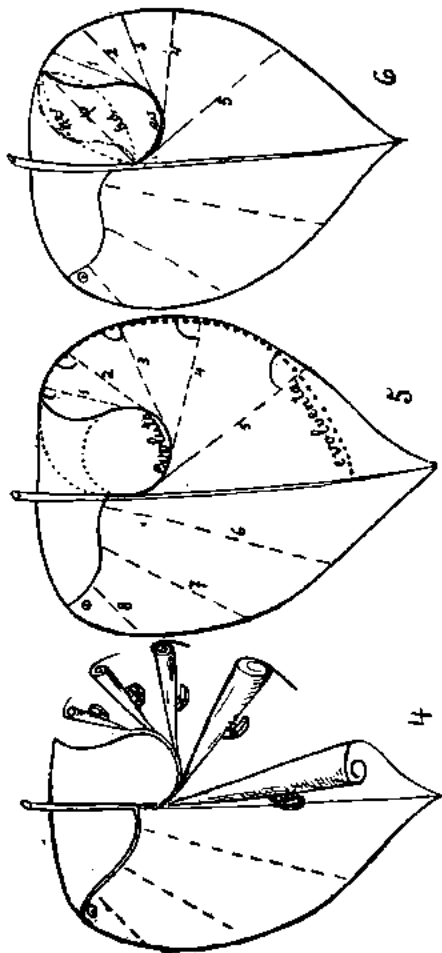
O rozměrování plochy listové vypravuje nám zobonoska toto: „Kolébka mých červíčků bývá někdy delší, někdy kratší podle toho, jaký list téhož stromu volím. Na prvních listech břízy právě rašící urobím svitky sotva 1½—2 cm dlouhé, na pozdějších listech uvidím již svitky 3—4 cm dlouhé. Abych si našla bod, od něhož mám začít stříhat, běhám po listě zdola nahoru, vybočuji od středu tu na

levý okraj, tu na pravý, až se dostanu — jak, to sama nevím — na vhodné místo, blízko stopky listové. Ale všimněte si obrázku, jenž představuje list habrový, dvojnásobně delší než prostřední list březový; vizte, jak jsem tento list začala stříhat teprve v polovičce celé délky. Kdybych byla stříhala nahore, blízko u stopky listové, neukroutila bych svůj korunoutek.

Můj první stříh, který vedu ve tvaru stojatého psaného písmene s, jest oblíbeným předmětem lidských studií a úvah. Nikdo se netají podivem, ani básníci hloubaví. V úvodě této knihy jste slyšeli českého básníka, jenž na mne mysle napsal o zobonoskách vůbec:

„Malí broučci — zobonosky —
předčí mnohé lidské mozky.“

Nevěděla jsem sama nic o těžkém úkolu matematickém, který řeším esovým stříhem. Já tak stříhám od nepaměti, ale neučila jsem se nikde vyšší matematice, mám ji, jak se říká, v krvi. Člověk však teprve v sedmáctém století vyřešil úkol, který mi je hračkou. Moji přátelé mezi přírodopytci řekli mi, že velký počtář Huygens 1675 po prvé rozřešil vyšší matematikou, tak zv. diferenciálním a integrálním počtem můj úkol, najít křivku navinutou (evolutu) k dané křivce odvinuté (evolventě). V našem případě je okraj listový danou křivkou odvinutou (evolventou), stříh můj je hledanou navinutou (evolutou).

4—6. Výklad ke stříhu zobonosky březové.

Výrazy tyto jsou pro mne příliš učené, abych jim rozuměla, a snad ani vy, milí čtenáři, bez vyššího vzdělání tomu nerozumíte. Ale když už se tak učeně o mém střihu mluvívá, chci prostě říci svůj rozum o celé věci. Až budu s přípravou, se střiháním hotova, ukážu vám, že tuto esovou křivku, lépe řečeno okraj odkrojeného listu, navinu plynule po sobě v hrotu mého kornoutku. A jedině tato esová křivka vyhovuje bezpečnosti a snadnosti zamýšleného kornoutku. Chcete-li se o tomto tvrzení mém přesvědčiti, udělejte si model papírový; studenti vaši, i žáci z obecné školy a měšťanky, vám to mohou napodobit.

Dovolte mi však ještě poznámku k okraji listovému, který matematikové nazývají křivkou odvinutou. Až hoši najdou v zásuvce tatínkově staré péro hodinkové, jistě vám to ukáží. Ustípnou si pouze kruh čili užijí jeden závit péra; přidrží jeden konec pevně na určitém bodě a oddalují druhý konec pozvolna a opatrně od pevného bodu. Poněvadž péro je pružné a poddajné, opíšou hoši pohyblivým koncem péra křivku, která se kryje s okrajem listovým. Čili jinými slovy řečeno, hoši odvíjeli kruh pružného péra v křivce, která se jmenuje odtud odvinutou, kdežto původní kruh péra klidného představuje křivku navinutou.

Vzájemný vztah obou křivek je vyjádřen na mnoha obrazech, kde tečny esové křivky,

v nichž jednotlivé závitky při balení probíhají, stojí druhým koncem kolmo na okraji listovém.

Dílo boží.

A teď jsem ráda, jása naše zobonoska, že jsem dokončila svůj výklad. Vypravovala jsem, co jsem o své práci slyšela od učených hlav asi před sto lety. Já si pro tyto problémy nelámu hlavu, v níž nosím sotva milimetrový mozek. Jsem spokojena s důmyslným plánem své kolébky, vloženým mi do mé brouččí duše. Provádím plán do všech podrobností přesně a účelně, řídím se poněkud počitky smyslovými, zvláště hmatem, vzhledu do jednotlivých oddílů mého díla nemám. Případá mi to právě tak, jako že nevím, jak se můj mozek, anebo oko zakládaly a vyvíjely. Ani vy lidé, kteří se honosíte sebevědomím a vysokou vědou, nemáte vědomí o vývoji mozku, očí, uší, ruky a ostatních útrob. Vy, sice pítvou a pozorováním na nás zvířatech poznáváte stupně vývojové, ale vaše duše nemá žádného vědomí o provádění důmyslných plánů v těle, které sama od začátku početi oživuje.

A přece jsme všichni, vy i my, dílem moudrým, krásným, účelným, které hlásá moudrost, dobrotu a libeznost svého Tvůrce. My zobonosky dílo hlásáme nevědomky, vy lidé poznáváte je na nás a v sobě, nikoli pou-

hými smysly, nýbrž také rozumem reflexním, vy se radujete z poznání tohoto díla, s podivem hledáte velkého umělce. My vás prosíme, abyste ho pilně hledali a našli, byste tu vědeckou radost z krásné a účelné přírody obrátili k původci a tvůrci přírody. Jemu jedině vzdejte čest, dík a slávu za dobrolíbeznost jeho, v níž stvořil tolik uměleckých děl, že člověk se nemůže dostatek podívat množství a velikosti jejich!“

Další postup

Naše zobonoska se nějak rozehrála v chvále svého díla. A to již nad prvním oddílem jeho, nad esovým stříhem. A vskutku, jsme jí vděční za její výklad. Snad bude i na dále ochotna rozhovoreti se o dalším průběhu svého díla.

Ptejme se jí, proč tak dlouho prodlévá na hlavním žebru listovém, po kterém v délce, kolísající mezi 3-5-8 mm, ryje žlábek?

„Předně má se zářezem zastavit přítok šťavy. O tom jste už slyšeli od zobonosky dubové a od vrtalek. Já však nezařezávám žebro v jednom žlábkú, nýbrž ve žlábkú několika milimetrovém. Neráda bych totiž, aby se mi kolébka při balení utrhla. Ale nevěnuji ještě teď plnou pozornost k dokonalému zářezu, který si prohloubím až na zpáteční cestě.

Zbývá mi stříhání na druhé polovičce listu. Tu již nezachovávám přesný plán; stříhám někdy v křivce, málo odlišné od předešlé navinuté, někdy však stříhám v křivce esové protažené a ležaté. Na přesnosti tohoto stříhu už tak mnoho nezáleží. Později musím tuto odkrojenou polovičku přibaliti na kornoutek, stočený z první polovičky.

Dosud si málokterý pozorovatel všiml následujícího oddílu v přípravě mé kolébky. Když jsem stříh celý šťastně ukončila, vracím se po stříhu, obcháším stříh a opravuji. Na diváka působí tato pouť dojmem, že se asi přesvědčuji o díle svém, zkoumajíc, zdali všechno bylo bezvadně vykonáno.

Při první práci, často dosti spěšné, nepřekousla jsem snad postranní žilky, neprohloubila jsem zářez na hlavním žebru; teď při pomalém návratu všechny chyby napravuji. Kdo by mi tu chtěl upřiti pamět smyslovou? Myslím, že nemohu lépe svou pamět ukázat a dokázat. Nejsme my, zobonosky, ani ostatní zvířata pouhými stroji a ztrnulými loutkami. Podle naší působnosti jest nám sice v hlavních rysech vnuceno, ale v provádění podrobností se řídíme počítky a dojmy smyslovými. Snad byste na mé sousedce marně hledali tuto opravnou pouť. Nekonají ji všechny zobonosky, sestry a sestřenky.

Balení kornoutku.

Od stříhání až k balení uplyne někdy čtvrt, někdy půl hodiny. Odkrojená část listu rychle uvadá a zohýbá se na okrajích. To mi přichází právě vhod, neboť musím celou odkrojenou část listu svinout v kornoutek. Za tím účelem vyhledám začátek stříhu, sednu si jako jezdec na hranu, kterou nožky dovedně ohýbají do závitů, závit za závitem, které zachovávají více méně směr tečen, o nichž už dříve byla řeč. Při této práci neměním místa, stojím asi uprostřed na kornoutku a pracuji nožkami, po případě i nosem. První polovičku balím pečlivě, druhou přibaluji jen tak zkusmo ledabyle, poněvadž budu ji balit dokonale za malou chvíli. Vždyť jsem ještě nesvěřila kolébce nejdražší poklad svůj, vajíčka pro budoucí plod.

Nyní je svrchovaný čas, abych tak učinila. Pustím kornoutek, který se maličko uvolní. Vlezu do něho, vyhledám první závity, kde chci klásti vajíčka. Kúsadly naříznu pokožku, uvolním ji od ostatního pletiva, abych do kapsičky mohla vložit vajíčko. Udělám tak jednou, dva-, tři- až osmkrát. Podle počtu zralých vajíček, kterými osazují kolébku, můžete si vysvětliti různý počet v jednotlivých kornoutcích.

Jsou-li vajíčka vsazena, není moje práce ještě ukončena. Kolébku třeba uzavřít, utáh-

nout její závity, a ucpati otevřený kornoutek. Kdybych zapomněla na uzávěrku, rozbalil by jej vítr, déšť by vnikl a zničil plod, po případě by se červíček snadno vykutálel otevřeným koncem kornoutku.

Proto se namáhám při druhém svíjení přitahovati jednotlivé závity, aby těsně přiléhaly, vroubkují noscem okraj posledního cípu, který velmi pečlivě přišiji hlubokým stehem. Na hotových kolébkách viděti lze, tento steh jako černou tečku. Poté sestoupím k otevřenému konci kornoutku, který uzavírám znalecky podle kupecké praxe. Ohýbám okraje, přišívám je, ohnu naposled špičku a přišiji ji několika stehy.

Takto ísi stavím kolébkou v době krátké nebo dlouhé. Mohu býti v nejlepším případě, s rekordní rychlostí, hotova za půl hodiny, ale nemusím spěchat. Kolikráte jsem začala stříhat k večeru, kdy jsem i další přípravy vykonala, ale teprve v ranních hodinách dokončuji dílo své.

Omyly.

Na vaši všetečnou otázku, zdali se někdy neznylím, mohu se přiznati k nejednomu omylu. Náš pud není neomylný. Tak se mi nejednou stane, že při rozměřování spletu polovičky listové; začnu-li pak v esové křivce stří-

hat polovičku nepravou, vystřihnu kus listu, který odpadne, ale neudělám kornoutku. Jindy se přihodí, že esovou křivku příliš brzy zatočím, takže nepřijdu k hlavnímu žeburu, nýbrž vystřihnu pouze kruh na první polovičce listové. V obou případech nevede moje chybné počínání k žádoucímu cíli. Musím pak začít znovu dílo své na jiném listě, ještě celém.

Pravičáčka — levičáčka.

Ještě jednu přednost vám mohu prozraditi. Jsem stejně pravičáčkou i levičáčkou. Tato schopnost není nic k hanbě, snad jako dvojí barva je hanbou v parlamentě; já mohu totiž stříhat s levé nebo s pravé polovičky, ale po každé začínám esovou křivkou na líci listové.

Dvě setry byly pozorovány v zajetí, každá zvlášť a odděleně. První urobila v zajetí celkem šest kornoutků za tři dny, 16. května 1932 dva levičácké, 17. května třetí levičácký a čtvrtý pravičácký, 18. května pátý, a šestý zase pravičácký. Druhá zobonoska urobila v téže době sedm kornoutků: 16. května dva pravičácké, 17. května třetí pravičácký, čtvrtý levičácký, 18. května celkem tři, a to pátý levičácký, šestý pravičácký, sedmý zase pravičácký, stříhaný výmínečně na rubu.

Závěr zobonoský.

Co jsem zvěděla od svých přátel pozorovatelů, to sama vím, pokud mi je dána nějaká vědomost o sobě, to všechno jsem vám, milí čtenáři, řekla. Jest vaším úkolem, abyste se zamyslili nad důvtipem a zručností mého díla a vzdali čest tomu, komu ve skutečnosti patří, nikoli throuďě, nýbrž duchu, který ty plány vymyslel a vložil do živé hmoty k provedení. Dílo moje předčí vskutku mnohé lidské mozky, má svůj původ v Tvůrci nejmoudřejším a nejmocnějším, v Otci všech bytostí živých, v Otci vašem i našem, v Tvůrci a Pánu nebe i země.“

Závěr náš.

Delectasti me, Domine, in factura tua!

Rozkošně pobavil jsi mne, Pane, v díle svém!

Závěr tento latinský a český učiníme již my lidé na základě odhalených tajů přírodních ze zajímavého života zobonosek. Radost naše z díla božního jest jistě nejkrásnější užitek z pozorování života nepatrných broučků. Někdo jiný by snad ubolával nad škodou, kterou zobonosky způsobují v lese a v sadech. Než po bedlivém a mnoholetém pozorování těchto

škůdců můžeme prohlásiti, že tato škoda není velká. Viděli jsme sice na Třeboňsku ožranou alej březovou, ale to byl ojedinělý případ. Škůdce této aleje byl vlastně listohlod (*Phyllobius*), příbuzný brouček zobonosek, který se v tisícovkách objevil. Zobonoska březová může někdy v příznivém létě zbalit každý druhý list, ale tím neumoří břízku, o kterou lesník ani valně nestojí. Podobně škodí zobonoska dubová jenom na mladých doubech.

Proto tato nepatrná škoda je vyvážena stonásobným užitekem radosti, kterou hloubavý člověk čerpá z pozorování důmyslného díla zobonosek a konec konců z poznání díla božního.

Imprimi potest. Pragae, die 15. Maii 1933, P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 8347. Olomucii, die 16. Maii 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ŽIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přivozská 8.

Dr. Miklík:

Po bludných cestách.

Náhodou se mi dostal do rukou deník německé učitelky Růženy Wantolfové, který vydal roku 1911 dr. Matěj Höhler. Pisatelka neměla úmyslu vydati svoje záznamy tiskem; psala pouze pro sebe a mimoděk nám otevřela celé své srdce.

S dětinnou upřímností líčí ideály, s kterými opouštěla učitelský ústav a bludné cesty, po kterých kráčela. Neubráníte se hlubokému dojmu, čtete-li, jak milosrdenství Boží volalo utrpením tuto ztracenou duši, až konečně svého cíle dosáhlo.

Knihy by zasloužila, aby byla přeložena do češtiny. Jsem přesvědčen, že by se stala mnohé duši záchrannou hvězdou. Pro její veliký význam podávám čtenářům „Životem“ aspoň hlavní myšlenky.

Růžena Wantolfová byla odchována v duchu přísně katolickém. Když opouštěla učitelský ústav, byla její víra ještě živá a její duše panensky čistá. Bohužel, bylo jí teprve dvacet let a proto neznala úskoků světa a jeho nebezpečí.

Ve Wiesenavě dostala se do společnosti dvou učitelek, které měly zhoubný vliv na její vývoj a zavedly ji na scestí. Výstraha pana faráře, aby se nesvěřovala nikomu, dokud se nepřesvědčí o jeho katolických zásadách, vyzněla na prázdno. Kdysi navštívila jednu z obou učitelek, slečnu Rosskindovu. Překvapil ji obraz, jaký tu visel na stěně. Upřímně doznává: „Horšila jsem se. Po druhé jsem se naň již ani nepodívala. Nemám ráda takových věcí.“ Druhá učitelka, slečna Dreisamová mluvila s ní jenom o zábavách a nutila ji, aby se stala členkou kolínského kasina. Když skromně namítla, že se na učitelku nesluší, aby tančila, dala se kolegyně do hlasitého smíchu. Růženě bylo úzko v jejich společnosti. Večer šla na májovou pobožnost. Sama nevěděla, proč při ní plakala — ale ulevilo se jí.

Bohužel, bylo velice nesnadno vyhnouti se oběma učitelkám. Brzo pozvaly slečnu Wantolfovou opět na procházku. Když cestou prohodila, že kostel ve Wiesenavě se jí zdá trochu vlhký a tmavý, vpadla jí do řeči sl. Rosskindová: „pro člověka je prý důstojnější, koná-li svou pobožnost ve volné přírodě. Tam se jí zdá, jako by ji objala obrovská ramena a povznesla k vesmíru, jehož jsme nepatrnou částičkou. Bůh jest v přírodě a příroda jest Bůh. Právě v přírodě vniká prý nejhluběji v učení katechismu o všudypřítomnosti Boží. Bůh je ve všem: v nejmenším kvítku stejně jako v urost-

lém stromu. Životní silou světa je Bůh; co jmenujeme duši rostlin, zvířat a lidí, není než Bůh, který je v každém atomu celou svou všemohoucností a řídí jeho vzrůst a vývoj; odstoupí-li Bůh, nastává smrt. Jenom tak možno prý pochopiti zázračnou harmonii, kterou pozorujeme ve světě, její různost a přece obdivuhodou jednotu. Proto prý jí pobyt v přírodě tak velice povznáší, poněvadž si uvědomuje, že je částíčkou všehomíra a s úctou pohlíží sama na sebe.

S opravdovou hrůzou naslouchala slečna Wantolfová těmto řečem. Když podotkla, že je to pohanský panteismus, který křesťanství popírá, ještě se jí vysmály.

Jak poznáváme ze zápisníku, první útok se nezdařil. Nemohu se zdržeti, abych nevypsál doslova celého místa, které nám ukazuje její upřímnou víru. Počíná mottem:

„Nech mi jen můj drahý chrám
a v něm mého Pána Boha;
nechceš-li tam sama vejít,
mlč — tvá slova jsou jen zloba!“

a pokračuje: „Vývody slečny Rosskindové o jednotě v přírodě bouří mi stále ještě v hlavě. Na jedné straně zdají se mi nesmyslem; Bůh přece nemůže býti naším životním principem a naší duší. V tom případě bychom vlastně duše neměli a smrtí byl by konec všemu. Vše-

chny zločiny a hanebnosti zlých lidí vycházely by vlastně od Boha. Víra, náboženství, Církev, svátosti, vše byl by blud a klam. Nebylo by vůbec hříchu; Bůh přece nemůže hřešiti. Přestál by rozdíl mezi dobrem a zlem, ctností a hříchem a každý by mohl dělati, co se mu líbí. To je přece nesmysl.

Naproti tomu zdá se mi vznešenou myšlenka, že nežiji já, nýbrž žije ve mně Bůh. Pamatuji-li se dobře, řekl něco podobného také svatý Pavel. Jak to člověka povznáší, zbožšťuje. Celá živá i neživá příroda tvoří v Bohu velikou jednotu, je jediným, velikým a přece nesmírně rozmanitým projevem Boha, který zůstává sám v sobě nezměnitelným, ale navenek působí a tvoří.

Celá teorie je plna směšných odporů. Ne, ne, tak hloupá přece nejsem, abych si nechala něco takového nabulikovati.“

A přece uplynulo jenom několik týdnů a slečna Wantolfová horlila sama pro monismus a byla by zaň obětovala všecko. Však nepředbíhejme!

O svatodušních prázdninách navštívila svou tetu. Sem spadá malá epizoda, která měla rozhodující vliv na celý její život. Vypravuje: „Odpoledne jsem se procházela v sadech na břehu Rýna. Najednou jsem zaslechla za sebou rychlé kroky. Vtom přistoupil ke mně mladý, urostlý muž, hluboce se poklonil a podával mi pouzdro na visitky se slovy: „Pro-

miňte, slečno! Nepatří vám toto pouzdro? Našel jsem je na cestě.“

Pouzdro bylo opravdu moje. Podle všeho jsem je vytáhla s kapesníkem a ztratila. Když jsem mu poděkovala, prosil, aby mne směl kousek cesty doprovodit. Nemohla jsem odmítnouti. Studuje medicínu v Bonnu a jmenuje se Berdřich Herbold.“

Rozmluva stávala se stále důvěrnější a Růženě svíralo se srdce. Vnitřní hlas jí pravil, aby uprchla. Škoda jen, že tak neučinila. Jak docela jinak byl by se vyvíjel její další život.

Růžena se těšila, že na Herbolda brzy zapomene, ale zmýlila se. Jeho úsměv jí učaroval a jeho podoba vyvstávala znova a znova v její duši. Bolestně si stěžuje, když se vrátila z průvodu o Božím Těle: „Opravdu nevím, co se to se mnou děje. Jsem tak chladná, tak roztržitá, tak — nevím ani, jak to říci — tak bez pevné půdy pod nohama.“ Nepozorovala, že v jejím srdci rodila se láska, která jí měla strhnouti na soestí a otrávit celý její život. Kdysi se zmínila své dobré přítelkyni o svém setkání s Herboldem. Důtklivě jí před ním varovala: „Málo studuje, mnoho utrácí, a nic nevěří.“ Růžena namítala, že se k ní choval velice uctivě. Ale přítelka pravila vážně: „Viš, Růženo, to je jeho způsob. Pro první okamžik dovede uchvátit. Přejde-li opět, vyhni se mu!“

Bohužel, slečna Wantolfová se nevyhnula. Právě naopak. Svou slepou důvěřivostí zaplétala se stále více a více do kouzelné sítě. Po několika dnech dostala pozvání do plesu a obě učitelky vynaložily všecku svou výmluvnost, aby na ní vynutily odpověď příznivou. Konečně povolila, ale dodává: „Sotva odešly, již jsem litovala svého slibu. Chtěla jsem za nimi chvátati, abych se omluvila. Neučinila jsem to. V srdci jsem cítila jakousi touhu viděti jedenkrát ples. Je to asi něco krásného a zajímavého. A hřích to přece není. Všechny mladé dívky tančí rády. Ale brzy byla jsem opět na rozpacích. Zmocnila se mne jakási úzkost. Tak jsem kolísala sem a tam a také si zaplakala. Můj Bože, co to znamená?“

Opět tedy přeslechla Růžena Wantolfová výstražné volání Boží a postoupila o krok na srázné stezce, která ji vedla do propasti. Protože neměla plesových šatů, nabídla jí slečna Dreisamová svoje vlastní. Píše o tom: „Když jsem však pohlédla do zrcadla, zapálila jsem se. Výstřih byl tak hluboký a odkrýval tolik, že jsem mimoděk zavřela oči a zahabně zvolala: „Ale, Eliško — tak — je to možné? — Není to hřích? Nemáš jiný šat, který by byl méně vystřižen?“ a trvalo dosti dlouho, nežli se učitelce podařilo její stud utlumiti.

Na plesu zůstala až do čtyř hodin ráno. Když se doma probudila, bylo již k poledni.

Vědomí, že zanedbala nedělní mši svatou, nedalo jí pokoje. Také místní kněz povšiml si změny, která se s ní dala a pozval ji kdysi na rozmluvu. Otcovsky ji upozornil, jak ocha- buje v náboženské horlivosti a varoval ji před důvěrnějším stykem s oběma učitelkami. Slova knězova slečnu Wantolfovou velice popudila. Odpověděla mu dosti podrážděně. Kněz pohlédl na ni smutně a pravil: „Vidím, že mi nerozumíte. Pozoruj, že bych dnes nepořídil nic. Budu se za Vás modlití, aby Vás Bůh osvitil a chránil.“

Jeho slova vyzněla na prázdno. Růžena postěžovala si slečně Dreisamové a vypověděla jí celou rozmluvu s knězem. Učitelka vyslechla ji zdánlivě klidně, ale použila vhodné příležitosti, aby vstříkla do její duše smrtelný jeď — nevěry. Když Růžena namítla: „Ty tedy nevěříš katolickým dogmatům?“ pokrčila slečna Dreisamová rameny a řekla: „Ano a ne, podle toho, co rozumíš slovem věřiti. Já pokládám náboženství za něco, co si musí každý upravit podle své povahy. Nemám nic proti katolicismu a také v něm nevidím nic zlého. Proto chodím na všechny jejich obřady. Jsem k tomu jako učitelka zavázána. Jsem-li mimo školu, nemyslím na to. Tážeš-li se však, pokládám-li také v srdci katolické články víry za pravdivé a jsem-li o jejich pravdě přesvědčena, odpovídám rozhodně: ne. To nemohu. Ale sama vidíš, že tím nijak netrpím. Děti i do-

spělí mají mne rádi, své školní povinnosti konám svědomitě, zkoušky v mé třídě vykazují po každé dobrý prospěch, úřady jsou se mnou spokojeny. To je snad vše, co mohou druzí ode mne žádati. Ostatní je mou soukromou záležitostí, po které nikomu nic není. Ostatně, jaký účel má vůdec náboženství pro člověka? Pouze, aby vedl mravně dobrý život. Dosáhne-li moje náboženství tohoto účelu, je dobré a pravé. Po ovoci pozná se strom.“

Jed účinkoval. Klidná a přesvědčivá slova vážené učitelky působila na Růženu hlubokým dojmem. Její víra zakolísala. Děsila ji pouze myšlenka na život posmrtný. Přítelka dobře vytušila její obavu. Proto pokračovala: „Chvěješ se, co bude po smrti? Nevím a neví to nikdo; z mrtvých se ještě nikdo nevrátil. To je právě tragika života, který nás obklopuje. Vše propadá smrti. Na jak dlouho? Nevíme. Jak povstal život? Nevíme. Jak zaniká? Nevíme. Jsme na světě jako cizinci. Co bych z toho měla, kdybych se ukolébala v sladký sen víry? Víra není skutečnost, víra není věda. Jednou by přišlo přece bolestné rozčarování a před námi by se otevřela děsná propast — nicoty.“

Đáöelský plán se podařil. Růžena počala o své víře vážně pochybovati. V tomto rozhodném okamžiku zasáhl opět Herbold. Z lásky k němu sprátelila se i s myšlenkou vývojovou

a horlivě studovala monistické knihy, které jí půjčil — ačkoli dobře pozorovala, že nepodávají ani jediného přesvědčivého důkazu.

Proto nedivno, že počala zanedbávat modlitbu. Když jí zbožná přítelka kdysi prosila, aby se za ni pomodlila, poznamenala si: „Modlit se, to je právě to, co nemohu. Chci-li odříkávat Otčenáš, vzpomenu si na vývody slečny Dreisamové a je po modlitbě. Počnu přemýšlet a nenacházím konce. Vše se mi zdá temné a zmatené. Říkávám si: Musíš studovati, abys měla jasno a nabyla pokoje. Kde však mám hledati poučení? Otevru-li své knihy z učitelského ústavu, čtu na každé stránce jako poslední důvod: Věř! Ale víra není věda. Mám-li něčemu věřiti, musím to pokládati za pravdu a nemohu přece pokládati za pravdu to, čeho dosud nechápu. To je kritický bod, který se mi dosud nepodařilo překročiti. Víím, že se říká: Víra je rozumná a její rozumnost možno si také dokázati. Ale říká se také, že k víře je potřeba svobodného úkonu vůle, který jí činí teprve záslužnou. A právě k tomuto svobodnému konu se nemohu rozhodnouti. Proč? Jsem opravdu již tak špatná? Brání mi snad moje smyslnost, anebo myšlenka na zákon Boží? Ale Eliška (sl. Dreisamová) není přece zlá. Ovšem musí se teprve ukázati, odolají-li její zásady i tam, kde vše ostatní padá a se bortí. To se chválívá na katolické víře. Jak se dostanu z tohoto bludiště?“

Tehdy netušila, jak brzy dá jí Bůh zrovna děsný důkaz o nestálosti nevěreckých zásad sl. Dreisamové. Sama o tom vypravuje:

„Včera odpoledne dostala jsem od Elišky (Dreisamové) dopis; oznamovala mi, že přijede v jedenáct hodin a prosila mne, abych jí přišla naproti. Velice mne to překvapilo a brzy jsem se vydala na cestu. Když jsem ji konečně spatřila, až jsem se polekala, tak velice se změnila. Na jejím jindy krásném čele viděla jsem nažloutlé skvrny, obličej byl jako povadlý, oči mdlé a poněkud krvavé. Pozdravily jsme se srdečně a šly zvolna do mého bytu. Cestou vypravovala o Wiesenavě a zdálo se, že je veselá; když jsme vstoupily do světnice, sklesla unaveně na židli a zesinala; tázala jsem se polekaně, není-li jí snad špatně. Odpověděla dosti vyhýbavě.“

Při večeri oznámila učitelka slečně Wantolfové, že vystoupí ze školských služeb. Když se tomu Růžena divila, pohlédla Eliška plaše ke dveřím, jako by se bála, aby jich nikdo neposlouchal a zašeptala: „Musím, musím.“ A teprve po chvíli dodala: „Jsem matkou.“ Po tomto doznání položila jí ruce na krk, opřela hlavu o její prsa a dala se do usedavého pláče. Učitelka Wantolfová vypravuje dále:

„Byla jsem jako bleskem omráčena; zděšením seděla jsem mlčky a němě a nemohla jsem slova promluvit. Před očima se mi dě-

laly mžitky a marně jsem se namáhala, abych se uklidnila; zdálo se mi, že na mne spadl celý svět. Opravdu nevím, jak dlouho jsme tak seděly; konečně jsem se vzpamatovala, vymkla se z jejího objetí a zvolala:

„Ale, Eliško, to je strašné. Jak jsi mohla...“

„Růženko, buď přece milosrdná,“ zavzdychala a vztáhla ke mně prosebně svoje ruce. „Nevyčítej mi! Mám na světě jenom tebe“ — a dala se opět do usedavého pláče. Také já plakala. Nevěděla jsem, co říci, konečně jsem pravila:

„Víš o tom tvůj snoubenec?“

Mlčky přikývla.

„A co říkal? Chce si tě vzít?“

Znova se dala do pláče a pravila: „Říkal, že před novým rokem nemůže svých záležitostí uspořádati. Zatím vyjde má hanba na venek a všichni budou vědět, že jsem padla a prohlásí mne za bezectnou. Můj ubohý otec a moje ubohá matka! Toho nepřežijí, musím se světa.“ A znova se dala do pláče: „Padla jsem před ním na kolena a prosila ho, aby se nade mnou smiloval.“

Eliška, ta hrdá, krásná, obdivovaná Eliška, na kolenu před mužem, který ji svedl. Tato myšlenka mnou otrásla, že jsem nemohla ani vydechnouti. Tak hluboce pokořena!“

V neděli se rozloučily, ale sl. Wantolfová pokoje neměla. V noci nespala; stále se jí zdálo, že Eliška umírá a ještě v posledním okamžiku volá k ní o pomoc. Ve škole byla tak 'bledá, že kterési dítě se tázalo: „Slečno, jste nemocná?“ O dva dny později navštívila ji katolická učitelka a vyptávala se soucitně, co ji trápí. Mluvila tak vroucně a s takovou láskou, že jsem jí chtěla vše povědětí -- ale neučinila jsem to. Přešla by jistě na Boha a modlitbu a v tom směru mám úplně odlišné názory. Bůh a víra, Církev a modlitba jsou u mně dávno překonaná stanoviska. Proto jsem řekla drsně: „Zahanbujete mne svou dobrotou a to tím spíše, poněvadž jsem ve vašich očích tvorem, který soucitu nezasluhuje.“

Podívala se na mne smutně, stiskla mi ruku a dojatě pravila: „Mýlíte se, drahá slečno! Ještě nikdy, mne nenapadlo, abych vás pokládala za špatnou. Modlím se za vás denně, abyste se vrátila na cestu, od které jste se odchýlila — ne tak svou vinou, jako špatným příkladem druhých.“

Když odešla, přistoupila jsem k oknu a dívala se dlouho za ní. Odcházela, provázeli ji zástup dětí. Oči se mi zarosily. Proč nemohu býti jak ona? Jak vysoko stojí nade mnou. Co mám ze svého života? A jak mi bude po boku Herboldové? — Pryč s takovými myšlenkami! Můj osud se musí splnit, ať je jakýkoli.

Růže, která jen na chvíli oblažila některé srdce lidské, ale potom byla odhozena a pošlapána, naplnila také svůj úkol. Potká-li mne totéž, nemohu si stěžovati. Až zmizím v pohrobním prázdnu, nebudu cítiti žádné radosti, ale ani bolesti. Záhada mého života bude potom rozřešena. To je útěcha, která musí potěšiti také Elišku.“

Brzy se měla přesvědčiti, jak chabé jsou základy, na kterých budovala.

V sobotu dne 8. listopadu dostala náhle telegram: „Přijdi hned! Naprofi nemohu. Hrozí nebezpečí.“ Okamžitě chvátala do Kolína. Slyšme, jak popisuje, co následovalo:

„Vešla jsem do pokojíka Elišky Dreisamové. Na smrt bleďá seděla na pohovce a jako šilená hleděla kamsi před sebe. Když mne zahlédla, přelétl po jejím strhaném obličejí jakýsi záblesk radosti, ale nepovstala. Jen ke mně vztáhla ruku a zašeptala: „To je dobře, že jsi přišla. Děkuji ti.“

Usedla jsem vedle, objala ji a tázala se: „Co je, Eliško?“

Místo odpovědi ukázala na pokrčený kus papíru, který ležel na stole. Vzala jsem jej a četla; byl to dopis jejího snoubence. Oznamoval jí, že se v závodě dopouští krádeží a musí uprchnouti, nechce-li padnouti do rukou policie. Dopis mi vypadl z rukou. Pokoušela se o mne mdloba, ale pohled na Elišku

mne vyburcoval. Její obličej se zkřivil a posměšně volala: „Nuže, Růženko, co ještě chceš? Jak mne miluje ten šlechetný muž. Jsem na něho hrda, hahaha.“

Viděla jsem, že šlí. Proto jsem zvolala: „Eliško, prosím tě pro Boha...“

„Pro Boha?“ opakovala posměšně, „ano, on to tak chtěl, umí se pomstít. Chce mne donutit, abych uznala jeho moc. To neudělám nikdy, nikdy“ — a dupla nohou.

Konečně mne napadla rozumná myšlenka. Přemluvila jsem Elišku, abychom se šly otázať do závodu, kde byl zaměstnán. Souhlasila a v několika minutách byly jsme na cestě. Přešly jsme po rýnském mostě a stanuly před závodem. Všecky místnosti byly jasně ozářeny; jen v průjezdu jsme zastihly jakousi paní. Mluvila jsem sama:

„Mohly bychom mluvit s panem ředitelem Bertoldem?“

Paní na nás pohlédla udiveně a pravila: „S panem Bertoldem? Ne, slečno! Vy to ještě nevíte? Můj Bože, taková špatnost. Utekl a vzal s sebou také pokladnu. Kdo by si to byl pomyslíl?“

„Byl dlužen této slečně peníze, chtěly jsme si je vyzvednouti.“

„Vše je ztraceno, slečno, vše je ztraceno. Ten bídník klamal celý svět a rozhazoval pe-

níze s dvěma špatnými ženskými — jmenovaly se Fici a Lulu. Však jsou už také za mřížemi.“

Po těchto slovech zachroptěla Eliška a kácela se k zemi. Zachytila jsem ji a prohodila: „Dobře, přijdeme po druhé.“

„Ano, udělejte to, snad přece něco dostanete. Je to velice smutné, ale tak to bývá. Víry to nemá, náboženství také ne, do kostela nechodí... ale trestu Božímu neujde.“

Paní mluvila ještě dále, ale neposlouchaly jsme. Vyšly jsme ze závodu a vracely se po mostě. Eliška nepromluvila, jenom se na celém těle třásla. Držela jsem ji pevně za ruku. Na mostě se náhodou splášili koně, povstala vřava a v ní jsem Elišku ztratila. Když jsem se vzpamatovala, hledala jsem ji. Marně. Zmocnila se mne strašlivá úzkost. Snad utekla domů. Běžela jsem do jejího bytu, nebyla tam. Ani z domácích nikdo nevěděl, že by se vrátila. Chvátala jsem na policii, tam ještě nevěděli nic; slíbili však, že budou pátrati. Vrátila jsem se do bytu Eliščina a domácí paní mi nabídla prázdné lůžko. Nespala jsem. Mučila mne myšlenka, že jsem spoluvinnicí. Několikrát mne napadlo, abych také učinila konec svému životu. Co mohu ještě čekati? K čemu se vláčetí životem s takovou vinou v duši? Pokoje již beztoho míti nebudu. Na chvíli jsem usnula, ale měla strašné sny. Viděla jsem mrtvou Elišku, jak ji odnáší voda, jak volá o pomoc a nemohla jsem se ani hnouti.

Konečně se rozednilo. Chvátala jsem znova na policii. Úředník inne vyslechl, ale nemohl dáti žádné odpovědi. Vtom zavzněl telefon; chvíli s kýmisi mluvil, potom pravil:

„Právě dostávám zprávu, že u rýnského břehu byla vylovena mrtvola ženy. Nařídil jsem, aby ji nechali na místě. Souhlasíte-li, pojedeme spolu.“ Přisvědčila jsem. Asi za čtvrt hodiny byli jsme na místě. Na břehu ležela mrtvola, zakryli ji starou člnovou plachtou. Komisař odhrnul závoj — byla to Eliška. Vykřikla jsem a skácela se k zemi.“

Rúženina nevěra nebyla tak snadná, jak se na první pohled zdálo. Další stránky deníku prozrazují boj, který zuřil v duši ubohé dívky. I když si stokrát namlouvala, že není osobního Boha, jeho hlasu nemohla umlčeti. Poznamenala si: „Ale kdo mi poví, že vše to (monismus) je pravda? Jak můžeme věděti, co se dalo před neščetnými tisíciletími? Budovati na několika fosilních kostech takové světoborné teorie, je vlastně — nesmysl. Ale co, kdyby to bylo přece pravda?“

Známost s Herboldem rozvíjela se zatím dále a láska ji zrovna zaslepovala. Nezalekla se ani, když se dověděla, že Herbold je protestantem. Píše: „Herbold je protestant a nevěří nic. Mám a smím se s ním zasnoubiti? Před smíšenými sňatky se tolik varuje... Ale nestojím na stejném stanovisku náboženském

„Jak on? Jsem vůbec ještě katolička? Ostatně mi řekl již tolikrát, že z lásky ke mně přinese každou obět. — Jak vroucně mne miluje! Je dobrý a šlechetný. Muž takových zásad musí učiniti ženu šťastnou. Co by mne tedy mohlo zdržovati, abych si ho nebrala?“

Další události vyvíjely se neobyčejně rychle. Naděje, že se nemusí odříci víry, zklamala. Otec Herboldův žádal rozhodně, aby se stala protestantkou a Růžena — svolila. Rozšla se proto s tetou, která se o ni po smrti rodičů mateřsky starala, opustila i svoje přítelky, které jí zapřisahaly, aby od víry neodpadala.

Avšak myšlenka na Boha, kterého zrazovala, pronásledovala ji stále. Čteme o něm skoro na každé stránce. Jednou píše: „Jedná-li se o moje štěstí, nemohou ohledy na přestup rozhodovati. Každý musí jednati podle svého přesvědčení. Katolička nejsem již tak jako tak. A s protestantismem nepřijímám žádných nových dogmat. Protestanté mají volnost upravit si své náboženství, jak se jim líbí. Také Herbold mi to tak říkal.“

Nadešel rozhodný okamžik. Růžena měla odejti do Magdeburku a odříci se víry svých otců. Ještě v poslední chvíli navštívila ji její katolická přítelkyně. Její prosby vyzněly na prázdno. Následuje důležitá poznámka: „Potom mne prosila, abych jí aspoň slíbila, že se

budu modliti denně jeden Zdrávas. Její hlas se chvěl při těchto slovech. Viděla jsem, jak těžce se bránila slzám. Slibila jsem, že se budu Zdrávas modlívati.“

Tato návštěva oddané duše Růženu velice rozrušila. Po jejím odchodu si poznamenala: „Nemohla jsem se ovládnouti a dala jsem se do pláče. Má budoucnost se mi zdá tak temná a nebezpečná. Mučí mne myšlenka, jedná-li dobře, že se tělem i duší obětuji člověku, kterého vlastně ani dobře neznám. Čtla jsem kdesi verše:

„To vše chceš obětovat
za zemi neznámou,
která tě nezrodila
a je ti cizinou?“

Bohužel vyznělo i toto volání milosti nadarmo.

Slečna Wantolfová jela do Magdeburku, kde měla přestoupiti k protestantismu. Jaké však bylo její překvapení, když pastor jí vysvětloval skoro tytéž články víry, kterým něvěřila ani v katolicismu. Ž nesnáze pomohl opět Herbold. Poradil jí, aby jen konala na venek všecko, co na ní žádají. Styděla se sama před sebou a do deníku si poznamenala: „Zdá se mi, že tu pozbudu i poslední špetky úcty sama k sobě. Dříve jsem si hrála na katoličku, v Magdeourku se mám tvářiti jako

věřící luteránka. Ještě není dosti mé lži a přetvářky? Či musím klesnouti ještě níže, abych mohla vstoupiti do stavu manželského?“ Ale z lásky k Bedřichovi odhodlala se i k této nechůtné komedii.

Stejně oklamala i staříckého otce Herboldova, když se jí tázal po její víře. Doma si však napsala: „Moje úloha není právě závidění hodná. Podvedla jsem starého pána, kterého si v srdci tak vážím. Ještě méně se mi zamlouvá jednaní Bedřichovo. Syn, který dovede tak lhostejně obelhávati svého vlastního otce, bude snad brzy klamati i ženu...“

Bylo po svatbě, ale slibované štěstí nepřicházelo. Právě naopak. V deníku čteme: „Bedřich je rozladěn, nepohodl se s otcem. A potom — skoro se to bojím napsati. Zdá se mi, že i láska ke mně pochladla.“ A mělo býti ještě hůře. Uplynulo pouze několik týdnů a Bedřich počal navazovati styky s cizími ženami. Domů si vodíval mladou vdovu a Růžena je kdysi překvapila v důvěrném rozhovoru. Za několik dní dala výpověď služka, které si tolik vážila. Když se tázala po příčině odchodu, odpovídala s počátku jen vyhýbavě; když naléhala, prozradila, že mladý pán jí nedá pokoje. Vytýkala to Bedřichovi. Zasmál se ledově a pravil. „Nebud' přece žárlivá. Manželé si mají dopřáti navzájem jakési volnosti. Kde toho není, stává se manželství nesnesitelnou káznicí.“

Poslední slova zranila mladou paní hluboce. Bolestně zaplakala. Ale brzy bylo ještě hůře. Bedřich přijal do bytu jednu ze svých milenek a trávil u ní celé hodiny. Také otec — přísný luterán — brzy vypozeroval tajnou nevěru mladých manželů, vykázal je z domu a Bedřicha vydědil. Odstěhovali se do Wertolu a ubytovali se v malém hostinci. Protože byl leden, Růžena podle všeho nastydlá a onemocněla. Píše: „Cítím se velice slabá. Bojím se, že jsem těžce nemocná. Nejhorší je, že Bedřich nemá o mne zájmu. Jeho milenká odjela do Berlína; Bedřich chce za ní. Se slzami v očích jsem ho prosila, aby mne aspoň nyní neopouštěl. Marně; nejsem prý nemocná. Jsem jenom unavená a musím si odpočinouti.“

Druhého dne píše: „Bedřich opravdu odjel. Ještě jednou jsem ho na kolenu prosila, aby mne tu nenechával o samotě. Privil, abych ho svým lamentem ustavičně neobtěžovala. Pociť slabosti je prý následkem mého nervového předráždění. Do Berlína ho prý volají nutné záležitosti. Ve Wertolu se mu nelíbí, také prý nenašel vhodného bytu. Najme nějaký, až se vrátí; ve čtrnácti dnech bude jistě doma.“

Co nyní? Cítím, že to jde se mnou ke konci a vnitřní hlas mi praví, že je to trest za můj odpad od Boha a jeho Církve...

Ráda bych se modlila, ale nemohu. Opustila jsem Boha a nyní Bůh opustil mne. Vše

ve mně volá: Jest Bůh. Vzpomínám často na své mládí a na den svatého přijímání — ne s útechou, nýbrž s hrůzou. Vše, co jsem měla i svého Boha, opustila jsem z lásky ke člověku. Nyní mě opouští tento jediný, který mi měl býti vším. Nemám nikoho. Jsem jako žebrák, ano, chudší než žebrák. Smrt v duši, smrt v těle a stále mi znějí v uších slova Písma sv., která jsem kdysi slyšela na misi: „Poznáš a zakusíš, jak je to zlé a hořké, že jsi opustila Hospodina, Boha svého...“

Tu končí deník. Dva dni potom Růžena zemřela. O jejích posledních okamžicích vypravuje dopis dra Billwarta, který ji ošetřoval. Jest velmi důležitý, podávám jeho slovný překlad:

Ve Wertolu, dne 7. ledna 19..

Vážená slečno Wantolfová!

Plním velice smutnou povinnost a oznamuji Vám, že dnes o půl páté ráno zemřela Vaše neteř Růžena, provdaná Herboldová. Před smrtí mne prosila, abych Vám podal okamžitě o všem zprávu. Prosí Vás, abyste jí odpustila všecku bolest, kterou Vám způsobila. Zároveň mám Vám vypsati její konec, který byl dosti smutný.

Jsem lékařem v Seehofenu, asi dvě hodiny odtud. Včera, ve středu 6. ledna, byl jsem legraficky povolán, abych navštívil mladou paní, která leží těžce nemocná. Je prý se obávati nejhoršího. Okamžitě jsem kázal zapřáhnouti a přijel jsem za tmy do Wertolu. Lékařská prohlídka jenom potvrdila, co jsem poznal na prvý pohled, že totiž láská pomoc je marná. Nemocná měla prudký zápal plic na obou křídlech. Nařídil jsem, co bylo možné. Pokládal jsem však za svou povinnost, abych upozornil nemocnou na její povážlivý stav a připomenul jí, aby své záležitosti uspořádala, protože smrt mohla nastati v několika hodinách.

Když jsem jí co nejšetrněji upozornil, klesla a z jejích rtů vydrala se slova: „Milosrdný Bože!“ V její tváři četl jsem v tu chvíli takové zoufalství, že jsem byl hluboce dojat a zachvěl se. Proto jsem se jí tázal, mohu-li pro ni ještě něco učiniti. Ačkoli jí nebylo pomoci, pravil mi jakýsi vnitřní hlas, abych neodcházel. Když jsem jí nabídl své služby, poáivala se na mne prosebně a zvolala: „Pomozte mi, prosím vás, pomozte mi! Zavolejte mi katolického kněze, jinak jsem ztracena.“

Opravdu jsem nevěděl, co si mysliti. Jak mne hostinský ujišťoval, byla protestantkou. Proto jsem pravil: „Katolického kněze? K čemu? Jste přece protestantkou.“

Při těchto slovech zachvělo se celé její tělo, sepjala ruce a zvolala: „Odpadla jsem od

katolické víry. Svědomi mne mučí. Pomozte mi, prosím vás, pomozte mi, zapřísahám vás pro milosrdenství Boží — kněze — kněze — rychle, jinak jsem ztracena. Musím mít kněze."

Nepopsatelná úzkost, která z nemocné mluvila, krůpěje potu na jejím čele a ztrnulý pohled očí, které skoro vystupovaly z důlků, vše mne tak rozrušilo, že jsem se nemohl opanovati. Chvěl jsem se na celém těle a stěží jsem mohl říci: „Milostivá, nejbližší katolický kněz bydlí odtud asi 40 km daleko. Povolati ho ještě před vaší smrtí je zhoła nemožné."

Odpovědí byl nesouvislý výkřik, který zněl jako rozčudek věčného zavržení. Stál jsem tu na smrt bledý a nemohl jsem promluvit ani slova. Její nemoc, při které mohlo nastati každým okamžikem ochrnutí plic, mne však vzpamatovala. Vzal jsem jí za ruku a pravil: „Milostpaní, prosím vás, zapřísahám vás, uklidněte se. Váš život je v největším nebezpečí. Bůh je milosrdný, modlete se a litujte všeho, co máte na svědomí."

„Kněze — kněze" — vzdychala nemocná. „Pomozte mi, prosím vás, pomozte mi — kněze."

Při pohledu na tyto úzkosti probíhal mi mráz tělem. V mém nitru vynořily se vzpomínky na mou vlastní minulost a ve své duši slyšel jsem pronikavě ostrý hlas: „Vidiš, jak umírá odpadlík a nevěrec? Tak se budeš svíjeti jedenkrát také ty, až přijde tvoje poslední hodinka a přijde jistě. Obrát, dokud máš čas."

Nebyla to však jenom bázeň, která mnou lomcovala; byla to také milost Boží. Milosrdný Bůh, který nechce smrti hříšníka, nýbrž aby se obrátil a živ byl, stál na prahu mého srdce a klepal a klepal stále hlasitěji a s jeho milostí jsem otevřel. Ale chtěl jsem býti na chvíli o samotě. Nemohl jsem déle dívat se na tento zoufalý zápas duše s bázní před soudem Božím, který ji nastával.

Sklonil jsem se a pravil: „Milostpaní, prosím vás, uklidněte se, počkejte chvílku — podívám se — Bůh je milosrdný — doufám, že vám pošle kněze — brzy — hned — jenom na okamžik odejdu — podívám se — jenom klid.“

„Kněze — kněze — buďte milosrdný!“

Nemohl jsem se již opanovati. Vyrazil jsem: „Hned, hned“ a chvátal do sousední světničky. Tam jsem klesl na kolena a proud slzí vhrnul se mi do očí. Sepjal jsem ruce a po dlouhých letech jsem se opět modlil. Také já jsem byl, vážená slečno Wantolfová, v téže situaci jako vaše umírající neteř. Také já jsem od víry odpadl a byl jsem kdysi knězem. Při tomto děsném pohledu padly šupiny s mých očí a před moji duší stál celý můj život, moje nevěra k Bohu, den mého prvního sv. přijímání, mého svěcení, mé první mše svaté i nešťastný den, kdy jsem porušil svoje sliby; také já — to jsem poznával jasně — také já musím zpět, zpět do Církve, abych pomohl duši, která tu vedle zápasila se

strašným zoufalstvím. A mohl jsem jí pomoci: V hodinu smrti padají podle učení Církve všechna pouta, která váží ruce odpadlého kněze — může platně zpovídati, rozhřešiti, do Církve přijmouti a sezdvátati. Není žádné suspense ani exkomunikace, jde-li o to, zachrániti lidskou duši od věčné záhuby.

Vřelá modlitba lítosti stoupla z mého srdce k Bohu a naplňovalo mne pevným předsevzetím, obrátiti se a napravití vše, co jsem provinil, konati pokání, opravdové pokání za své hříchy. Potem jsem povstal a chvátal opět k nemocné. Hleděla na mne s očima široce rozevřenýma a neustále volala: „Kněze — smilujte se — kněze.“ Pevným krokem šel jsem k jejímu lůžku a řekl jí vážně a rozhodně: „Uklihňte se, milostpaní! Bůh vyslyšel vaši modlitbu a posílá vám kněze.“

Paprsek radosti ozářil v tu chvíli její obličej a zašeptala: „Kde je, rychle, kde je?“

„Stojí před vámi. Já jsem to.“ — „Vy?“, řekla sotva slyšitelně a zklamaně se na mne zadívala.

„Ano, já. Jsem katolický kněz, bohužel velice nehodný. Také jsem odpadl od víry a zradil svou Církev, ale vaše úzkost otevřela mi oči. Vaše neštěstí stalo se také moji záchranou. Snad víte, že i odpadlý kněz může v hodinu smrti platně rozhřešiti a vykonávati svůj nezrušitelný úřad. Chci Vás zachrániti. Věřte mi to a s milostí Boží vás také zachráním.“

Po těchto slovech dívala se na mne ještě chvíli, jako by pochybovala. Ale potom sepjala své ruce a vroucně zvolala: „O Bože, můj dobrý Bože, jak ti děkuji.“

Skoro se mi zdálo, jakoby naděje na smír s Bohem vlila jí nové síly. Snad také nabyla ke mně úplné důvěry, když jsem jí krátce pověděl svůj život, abych jí dokázal, že jsem opravdu knězem. Milosrdný Bůh jí prokázal neocenitelnou milost. Vykonala si životní zpověď s neobyčejnou přesností a podrobností. Když na konec vložila svou litost, která jí naplňovala do vroucí modlitby a ještě jednou prosila Boha o slitování, litoval jsem také já, ubohý hříšník, svých vlastních poklesků a udělal jí rozhršení. Bylo již k půlnoci, když jsem povstal. Pomodlil jsem se s ní ještě modlitby, které jsem jako kněz předřikával nemocným a prosil jí, aby si trochu odpočinula.

„Ne, ne“, pravila. „Cítím dobře, že mi zbývá jenom několik hodin. Ráda bych ještě něco vzkázala svým drahým.“ — Potom mne prosila, abych vám, vážená slečno, vypsál všecko, co se stalo; že vám z celého srdce děkuje za všecku dobrotu a lásku, kterou jste jí prokázala; prosí vás, abyste jí odpustila veliký zármutek, který Vám způsobila a kterého srdečně lituje; abyste se za ni modlíla, aby jí Bůh byl soudcem milostivým.

Potom mi uložila, abych před jejíma očima zabalil její deník a poslal jej její mateřské pří-

telce, sl. Kláře Rottfeldové, učitelce v Remdorfu; měl jsem jí vyříditi její poslední pozdrav. Deníku může použítí, aby varovala učitelky před bludnými cestami, po kterých sama kráčela. Odesílám jej současně s tímto listem. Také slečnu Rottfeldovou prosila upřímně za odpuštění a tisíckrát jí děkovala za lásku, kterou jí prokazovala; prosila, aby se za ní modlila.

Jako další památku měl jsem poslati s podobnými vzkazy knihu „Následování Krista“ Marii Distelové ve Wiesnavě. Také jsem musel vyhledati mezi jejími věcmi malý stříbrný křížek. Vzala jej do ruky, často jej líbala a prosila, aby s ním byla pochována. Velice jí těšilo, že jej až dosud měla.

Nejvíce ji roztesknily vzkazy pro jejího muže, který byl v Berlíně. Nemohu pochopiti, jak mohl opustiti svou paní v takovém stavu, když jistě jako lékař předvídal nebezpečí. A přece neměla pro něho trpkého slova. Měl jsem mu vyříditi její poslední pozdrav, říci mu, že se na něho nehněvá a prositi ho, aby pamatoval na svou nesmrtelnou duši. Z jejích slov jsem poznal, že se pustil do nedovolených poměrů.

Tu byly její síly vyčerpány. Chtěl jsem jí uleviti, jak jsem mohl. Netrvalo dlouho a počal smrtelný zápas. Zbožný hostinský a jeho paní neustále se za ni modlili. Divili se krásným modlitbám, které jsem předříkával. Byly to tytéž, které říká katolický kněz umírajícím.

Často přerušily slzy můj hlas. Co se vše dalo v tu chvíli v mé duši, nebudu vám, vážená slečno, vypisovati. Jenom jedno vám prozradím: při vši bolesti, která rozrývala mou duši, byl bych občas zajásal radostí, když jsem si vzpomněl na velikou milost, že jsem v posledním okamžiku zachránil duši před věčnou záhubou. Cesty Páně jsou nevyzpytatelné.

O půl páté hodině ukončilo ochrnutí plic její život. V tom okamžiku na mne ještě jednou pohlédla. Dobře jsem rozuměl, co mi chtěla říci a předříkával jsem jí modlitbičku:

„Ježíši, Tobě žiji,
Ježíši, Tobě umírám,
Ježíši, Tvá jsem v životě i smrti.“
Při posledních slovech skonala.

Nyní leží v rakvi ve své světničce. V rukou má malý křížek a na její tváři je obraz nebeského klidu. Milost Boží zachránila dvě duše.

Vracím se domů, abych uspořádal své vlastní záležitosti. Můj úmysl je pevný. Pokládám to za velikou milost, že jsem zůstal dosud svobodný. Nic mi nebrání, abych se nevrátil zpět do Církve. Světským knězem však nebudu. Chci konati pokání. Můj přítel z mládí je kartuziánem; velice litoval mého odpadu a vím, že se dosud za mne modlí. Nepochybuji, že jeho

modlitba urychlila mé obrácení. Zbytek svého života ztrávím v jeho klášteře.

Modlete se, vážená slečno, za mne, aby Bůh byl také mně soudcem milostivým.

Lás nejoddanější

Dr. Billwart.

Jak je ti, když jsi dočetl tyto řádky? Já aspoň jsem si zaplakal a v duši mi zněla slova žalmu: „Milosrdenství Boží budu na věky velebiti.“ Zachoval-lis dosud svou víru katolickou, buď za to Bohu vděčný a žij podle jejich zásad. Měl-li jsi však neštěstí a stal se Církvi nevěrný, obrať, dokud je čas, aby se na tobě nesplnila předpověď Boží: „Poznáš a zakusíš, jak je to trpké a hořké, že jsi opustil Hospodina, Boha svého.“

Imprimi potest. Pragae, die 22. Mart. 1933. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 5067. Olomucii, die 23. Martij 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ZIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovním 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přivozská 8.

Exerciční dům v Hlučíně vydal tyto publikace :

Berthe Janů:

ŽIVOTOPIS SV. ALFONSA.

Jediný úplný životopis tohoto velikého světce a učitele církevního. Cena v celoplátěné vazbě Kč 36.—.

El. Burgerová:

„Z DENÍKU PORODNÍ BABIČKY“.

Pojednává jemným a přesvědčivým způsobem o ožehavých otázkách moderního života. — Nikdo nedovede lépe poučiti dospívající mládež o manželství a sexuálních otázkách jako Burgerová. Nejlepší dar pro snoubence. — Cena brož. Kč 27.—, váz. Kč 39.—.

„NAŠE SVĚTLA“.

Každodenní čtení ze životů svatých. V původní vazbě jen Kč 16.—.

Jaké obliby se těší tato kniha zřejmo z toho, že za tři měsíce se rozebralo 6000 výtisků. Jsou farnosti, kde kniha tato neschází v žádné rodině.

Při hromadných objednávkách veliké slevy! vyžádejte si nabídky!

SBÍRKA „ŽIVOTEM“

je uznávána jako nejlepší sbírka poučných brožur. Dosud vyšlo přes 180 čísel. Každé číslo 50 hal.

Kdo chce poznati učení církve kato- lické ať si přečte:

KATECHISMUS

(na př. Kubíčkův, vydala Matice
Cyrilometodějská, Olomouc.)

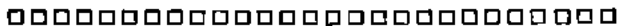
»Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA«,

napsal P. Al. Stork S. J., nákladem
Dědictví Svatojanského v Praze.

»BŮH A DUŠE«,

úplná misionářská knížka, vydali
Redemptoristé v Praze.

TYTO KNIHY LZE OBDRŽETI
V EXERC. DOMĚ V HLUČÍNĚ

O mešní knížečce pro děti.

O mešní knížečce pro děti píše J. Merell ve „Věstníku kat. duchovenstva“: Pro hromadné rozšíření hodí se ještě lépe „Mešní knížečka pro děti“, která vyšla ve sbírce *Životem* (čís. 121). Obrázky jsou kolorované a její nepatrná cena 50 hal. umožní všem dětem, aby si ji zakoupily. Jestliže tiskoviny této sbírky vykonaly již veliký apoštolát u všech stavů, pak jistě mešní knížečka bude apoštolem u dětí. Pro výchovu dětí k aktivní spoluúčasti na mši sv. je to pomůcka jedinečná tohoto druhu.

Domácí malou knihovnu

máte, koupíte-li si prvních šest ročníků sbírky

„ŽIVOTEM“

v celoplátěné vazbě i s úplným rejstříkem

prvních pěti ročníků

za 96.— Kč.

J. Zíka.

ODPUSTKY

Nejlehčí prostředek, jímž se zbavíme časných trestů za hříchy.

I. O odpustcích vůbec.*)

Odpustky jsou prominutí nebo zmírnění časných trestů, které církev katolická uděluje, po odpuštění hříchů, mimo zpověď.

Odpustky nejsou odpuštění hříchů, ani těžkých, ani všedních, ani věčného trestu za ně, nýbrž jsou prominutí časných trestů, jež bychom museli vytrpěti za spáchané hříchy buď na světě, nebo v očistci, i když nám hříchy byly odpuštěny ve svátosti pokání.

O odpustcích musíme věřit, že církev má od Pána Ježíše moc udělovati věřícím odpustky a že je velmi užitečné je získávati. (Trid.

*) Zkratky: CJ=Codex juris canonici. AAS=Acta Apostolicae Sedis. SP.=Sacra Poenitentiarum Apostolica. Ber.=Franz Beringer, Ablässe 1922, Anhang 1930.

ses. 25.) Pripomenutí, jaké má hřích následky, objasní toto učení církve katolické o odpustcích.

Každým hřichem uráží člověk Boha a uvaluje jím na sebe tresty Boží. Nejvyšš spravedlivý Bůh musí zlé trestati.

Těžké hřichy trestá Bůh věčným zavržením v pekle a časnými tresty na zemi. Všední hřichy pokutuje jen tresty časnými na světě neb v očistci.

Než poněvadž je Bůh též nejvyšš milosrdný a raději odpouští než trestá a nechce, aby byl hříšník zavržen, dal lidem prostředky, kterými mohou dosáhnouti odpuštění i nejtěžších hřichů a trestů za ně býti zbaveni.

U r á ž k a, hřichem Bohu učiněná, odpouští se v dobré sv. zpovědi. Také věčný trest, věčné zavržení za smrtelný hřích, odpouští Bůh v rozřešení svátostném.

Č a s n ý c h t r e s t ů za hřichy těžké i všední promijí se však ve sv. zpovědi jen část, větší nebo menší dle různého stupně kajičnosti hříšnickovy. Za ostatní musí hříšník pykatí.

Č a s n é t r e s t y musí vytrpěti buď na světě neb v očistci. Zde na světě můžeme je odpykati buď kajícími skutky, které si sami dobrovolně ukládáme, neb trpělivým snášením utrpení, soužení, nemoci, bídy a jiných křížků, které nás potkají. Na koho tyto útrapy neprijdou a kdo nekoná dobrovolného

pokání, bude museti pykati v očistci a tresty očistcové jsou mnohem citelnější, než utrpení na světě.

Ale člověk se přirozeně bojí utrpení a soužení a utíká před ním a jen těžko si sám ukládá kající skutky.

Nechceme trpěti ani na světě, ani v očistci. Nuže, co učiníme, abychom se zbavili zasloužených trestů za hříchy?

Nejlehčím prostředkem, jímž se zbavíme časných trestů jsou odpustky, které nám církev sv. ochotně nabízí z duchovního pokladu přebytečných zásluh Kristových a svatých.

Jest jisté, že Kristus Pán utrpením svým a smrtí podal Otci nebeskému daleko větší dostiučinění za hříchy lidí, než bylo třeba, než jsou tresty, jichž za hříchy zasluhují. Jedna kapka jeho božské krve, nejnepatrnější jeho úkon, stačil by vykoupiti celý svět. Také Rodička Boží získala si utrpením svým mnoho zásluh, vždyť byla bez hříchu. A svatí podali často spravedlnosti Boží kajícími skutky větší dostiučinění, než sami potřebovali. Toto přebytečné zadostiučinění, které nemůže upadnouti u Boha v zapomenutí, tvoří duchovní poklad, který Kristus Pán svěřil sv. Petru a jeho nástupcům, aby ho moudře spravovali a věřícím, kteří jsou toho hodni, rozdávali z něho smírné zásluhy v náhradu za tresty, kterých si za

hříchy zasloužili. Když církev sv. udělí odpustky, zaplatí Bohu tolik, kolik mu hříšník za hříchy dluhuje. Naše nedoplatky za hříchy, hraří církev přeplatky Kristovými.

Mají tedy odpustky velkou cenu, a církev sv. prokazuje nám veliké dobrodiní, nabízejíc nám je. Měj je v uctivosti, vař si jich a hled' jich mnoho získati pro sebe i duše v očistci.

Církev sv. uděluje odpustky úplné či plnomocné a částečné či neplnomocné. Úplné jsou prominutí všech časných trestů, takže věřící, který by po získání úplných odpustků zemřel, přišel by přímo do nebe. Částečné jsou prominutí větší neb menší části časných trestů. Na příklad: odpustky 40 dní (=jedna kvadragena), 100 dní, 7 let a pod. Tím se nerozumí, že by se odpouštělo tolik časných trestů, mnoho-li bychom měli trpěti na zemi nebo v očistci po dobu 40, 100 dní, 7 let, nýbrž znamená to, že církev sv. promíjí kajíčníku tolik časných trestů, kolik by mu jich bylo prominuto, kdyby konal pokání podle staré přísné kázně pro kajíčníky 40, 100 dní, 7 let.

Dále jsou odpustky osobní, které se udělují jen určitým osobám, bratrstvům, duchovním řádům. Věcné, které lze získati nábožným použitím posvěcených a odpustky obda-

řených předmětů (křížků, růženců, medailek). Místní, které možno získati jen na určitém místě (kostele, poutním místě).

Mohou býti odpustky přivlastněny též duším v očistci?

Odpustky mohou býti na způsob přimluvy přivlastněny také duším v očistci, ale jenom ty, o kterých to církev sv. prohlásila.

Když církev udělí odpustky živým kajícím, zapraví za ně z pokladu zásluh Kristových tolik, kolik by sami měli odpykati a tak jim přímo (jurisdikčním úkonem) odpouští časné tresty. Ale duším v očistci nemůže týmž způsobem přivlastniti odpustky, poněvadž pravomoc její se vztahuje jen na zemi, na živé údy církve. Duše v očistci, ač zůstaly údy církve, nepodléhají již její pravomoci. Jím mohou býti věnovány jen ty odpustky, které živi získají a Bohu obětují s prosbou, aby je přijal a připočetl k dobru duším v očistci.

Jsou-li duše, jímž se odpustky věnují, již z očistce vysvobozeny, plynou dobré skutky, za tím účelem vykonané, do duchovního pokladu církve.

Všechny odpustky, které papež uděluje, mohou se věnovati duším v očistci, leč by bylo jinak ustanoveno. (CJ. 930.)

Podmínky k získání odpustků.

Odpustky mohou získati jen údové církve katolické a je třeba, aby byli ve stavu milosti Boží, měli úmysl jich nabýti a vykonati zevrubně předepsané dobré skutky. (CJ. 925, 2.)

Není třeba, abychom vykonali všechny předepsané skutky ve stavu milosti Boží. Stačí, když aspoň při posledním skutku máme v duši posvěcující milost. (CJ. 925, 1.)

Co se úmyslu týká, nevyžaduje se, abychom při každém odpustku vzbudili úmysl, že ho chceme získati. Stačí, modlíme-li se ráno: „Snažně si žádám získati všechny odpustky, kterých mohu dnes nabýti svými modlitbami a dobrými skutky a obětují je duším v očistci.“

Předepsané dobré skutky musí každý vykonati svědomitě a zevrubně sám osobně. Jen almužnu může udělití prostřednictvím jiného.

K získání úplných (plnomocných) odpustků předpisuje obyčejně církev: zpověď, sv. přijímání, návštěvu chrámu Páně, modlitbu na úmysl sv. Otce. Jen k získání plnomocných odpustků: křížové cesty, v hodince smrti, sedmidesátkového fran-tiškánského růžence a odpustků modrého škapulíře (Neposkvrněného Početí P. Marie), nemusí věřící přijmouti sv. svátostí.

Zpověď, je-li předepsaná, musí vykonati i ti, kteří mají jen všední hříchy. Svátostná

zpověď vykonaná osm dní před odpustkovým dnem a osm dní po něm, stačí k získání odpustků. Věřící, kteří se aspoň dvakrát měsíčně zpovídají, anebo denně přijímají Tělo Páně zbožně a s pravým úmyslem, mohou, i když v týdnu vynechali jednu neb dvakrát sv. přijímání, získati všechny odpustky, jichž jinak nelze bez zpovědi nabýti. (CJ. 931, 1, 3.) Vyjímají se odpustky jubilejního roku.

Předepsané sv. přijímání může býti vykonáno již den před odpustkovým dnem a osm dní po něm. Nemocným a těm, kteří nemohou pro trvalou překážku přijmouti Tělo Páně a vykonati návštěvu kostela, může zpovědník místo toho určití jiný dobrý skutek. (CJ. 935.)

Návštěva kostela, je-li předepsána jen všeobecně, může se vykonati v každém kostele a veřejné kapli. Je-li ustanoven určitý kostel, musí býti v něm vykonána. Návštěvu kostela a modlitby na úmsl sv. Otce možno vykonati od 12. hodiny předcházejícího dne do půlnoci odpustkového dne.

Řeholníci a řeholnice, žijící v klášteřích a osoby i služebné dleci v ústavech vychovávacích, seminářích, nemocnicích, sanatořích, kde je kaple, v níž se svolením biskupovým slouží se mše sv., mohou vždycky předpsanou návštěvu kostela vykonati v ústavní kapli. (CJ. 929.)

Odpustkové modlitby musí býti ústní, leč by jinak bylo určeno. Pouhá vnitřní modlitba nestačí. Jsou-li jen všeobecně předepsány modlitby na úmysl sv. Otce, lze se pomodlití jakoukoliv modlitbu ústní. Pět Otčenášů a Zdrávasů, nebo Litanie Loretánské, Litanie k Jménu Ježíš, o nejsv. Srdci Ježíšově, považují se za dostatečné. Nezáleží na délce modlitby, jako spíše na její vroucnosti. Jen k získání plnomocných odpustků porciunkulových (2. srpna) a na Dušičky (2. listopadu), je předepsáno 6 Otčenášů, 6 Zdrávasů, 6 Sláva Otci, které se nesmějí zaměnit za jiné modlitby. (AAS. 1930, 43.) Názor, že stačí jeden Otčenáš a Zdravas a Sláva Bohu, považuje se v Římě za neodůvodněný. Modlitba, již je někdo povinen konati, nestačí k získání odpustků. Jsou-li předepsané určité modlitby, možno se je modlití v jakékoliv řeči. Kdo k odpustkové modlitbě něco přidá, nebo z ní ubere, nebo do ní něco vloží, nezíská odpustků. Odpustkové modlitby mohou se konati společně s jiným. Modlí-li se někdo s jinou osobou, získá odpustky, říká-li s ní modlitby střídavě nebo provází-li je v mysli. (CJ. 934, 1, 2.)

I když někdo svědomitě vykoná všechny předepsané podmínky k získání plnomocných odpustků, nemá nikdy jistoty, že jich skutečně nabyt. Ale aspoň část odpustků vždycky získá, jejíž velikost závisí na stavu duše, v jakém se nalézá. (CJ. 926.)

Živí lidé nemohou živým žádných odpustků získati. (CJ. 930.)

Ve výnosech sv. Stolice obvyklé „se zkroušeným srdcem“ znamená, že věřící má býti ve stavu milosti Boží.

Předměty odpustkové musí býti z pevné hmoty. Papírové a plátěné obrazy, dutá skleněná zrnka a sádrové, olovené křížky, sošky, medailky nemohou býti obdařeny odpustky.

Věcné odpustky se ztrácejí jen ve dvou případech: změní-li se podstatně předmět odpustky obdařený, neb prodá-li se. (CJ. 924.) Rozbije-li se na př. tělo Páně na kříži neb ztratí-li se najednou většina zrněk růžencových, ztrácejí se odpustky.

Neztrácejí se však, na př. dáme-li neb půjčme-li odpustkový křížek neb růženec jiné osobě, dá-li se tělo Kristovo z kříže na jiný kříž, doplní-li se ztracená zrnka růžencová.

II. Některé odpustkové pobožnosti a předměty.

Návštěva nejsvětější svátosti.

Věřící, který se zkroušeným srdcem navštíví nejsvět. Svátost oltární a pomodlí se při ní pět Otčenášů, Zdrávasů a Sláva Otcí, a přidá jeden Otčenáš, Zdrávas, Sláva Otcí na

úmysl sv. Otce, získá za každou návštěvu deset let odpustků. Kdo koná návštěvu nejsv. Svátosti denně po celý týden a pomodlí se při ní zmíněné modlitby, získá plnomocné odpustky jednou za týden, vyzpovídá-li se ze hříchů a přijme Tělo Páně. (AAS. 1932, 231.)

Duchovní přijímání.

Kdo vykoná duchovní přijímání, získá 300 dní. Plnomocné odpustky za obyčejných podmínek jednou za měsíc, vykoná-li je denně. (S. P. 7. března 1927.)

První pátek v měsíci.

Kdo v první pátek v měsíci, zasvěceném božskému Srdci Páně přijme sv. svátosti, pomodlí se na úmysl sv. Otce a toho dne uvažuje nějakou dobu o nesmírné lásce Srdce Páně, získá plnomocné odpustky. (AAS. 1930, 255.)

Privilegovaný oltář.

Privilegovaný oltář jest ten, kterému udělena byla výsada, že když na něm kněz slouží mši sv. za věřícího křesťana, jenž v milosti Boží zesnul, obdrží duše zemřelého z duchovního pokladu církve plnomocné odpustky.

Privilegovaný oltář bývá obyčejně označen nápisem: *Altare privilegiatum.*

Osobní výsada oltáře.

Kněz, kterému byla udělena osobní výsada oltáře, zjedná mši sv. plnom. odpustky duši v očistci, za kterou ji obětuje, ať slouží mši sv. u kteréhokoliv oltáře.

Smírná mše sv.

Kdo dá sloužit mši sv. na smír za urážky způsobené nejšv. Svátosti oltářní, získá plnomocné odpustky za obyčejných podmínek. (Pius X., 19. listopadu 1907.)

První sobota v měsíci.

Aby se šířila úcta neposkvrněné Rodičky Boží a odčinily se urážky, jimiž bezbožní lidé tupí její svaté jméno a Bohem jí udělené přednosti a výsady, udělil Pius X. na první sobotu každého měsíce plnomocné odpustky. Podmínky: zpověď, sv. přijímání, modlitba na úmysl sv. Otce a nějaká smírná pobožnost ke cti neposkvrněné Panny. (ASS. 1912, 623.)

Porciunkulové plnomocné odpustky.

Dne 2. srpna mohou věřící každoročně získati plnomocné odpustky ve všech chrámech otců Františkánů, Kapucínů, Minoritů a v mnohých jiných chrámech a kaplích, jimž sv. Stolicе tu výsadu udělila a sice tolikrát, kolikrát navštíví odpustkový kostel neb kapli. Podmín-

ky jsou: zpověď, sv. přijímání, návštěva kostela a modlitba na úmysl sv. Otce. Návštěva kostela může se konati již od 12. hod. dne 1. srpna a po celý den 2. srpna. Při každé návštěvě je předepsáno 6 Otčenášů, 6 Zdrávasů a 6 Sláva Otcí a nesmí se zaměnit za jinou modlitbou. (AAS. 1930, 363.)

Řeholníci a řeholnice mohou získati tyto odpustky ve své kapli, v níž je nejsv. Svátost. (CJ. 929.)

Plnomocné odpustky v den Dušiček.

Na Dušičky (2. listopadu) mohou věřící získati plnomocné odpustky tolikrát, kolikrát po zpovědi a sv. přijímání navštíví kostel a pomodlí se při každé návštěvě na úmysl sv. Otce 6 Otčenášů, 6 Zdrávasů, 6 Sláva Otcí. Návštěva kostela může se vykonati v každé veřejné neb poloveřejné kapli a může začíti již v poledne předcházejícího dne. Odpustky mohou býti věnovány jen Dušičkám. Tyto odpustky se získají i tehdy, byla-li slavnost Dušiček přeložena na den 3. listopadu. (AAS. 1917, 179.)

Řeholníci a řeholnice mohou tyto odpustky získati ve své kapli.

Plnomocné odpustky pro hodinu smrti.

Pius X. povolil 9. března 1904 věřícím pro hodinu smrti plnomocné odpustky, pomodlí-li

se jednou v životě v kterýkoliv den, po hodném přijetí svátosti pokání a nejsvětější Svátosti oltářní, s pravou láskou k Bohu, tuto modlitbu:

„Pane Bože můj, již nyní přijímám s úplnou odevzdaností a ochotou z ruky Tvé každý způsob smrti, jak se bude tobě líbiti, se všemi jejími úzkostmi, utrpeními a bolestmi.“

Křížová cesta.

Výnosem z 20. října 1931 zrušil papež Pius XI. všechny dosavadní odpustky, udělené pobožnosti křížové cesty a upravil je nově takto:

Všichni věřící, kteří jednotlivě neb ve skupinách, aspoň s opravdovou lítostí vykonají pobožnost křížové cesty, řádně zřízené dle předpisů sv. Stolice, mohou získati:

Plnomocné odpustky pokaždé, když vykonají křížovou cestu.

Jiné plnomocné odpustky, když téhož dne, kdy vykonají křížovou cestu přijmou Tělo Páně.

Vykoná-li někdo desetkrát křížovou cestu a přijme po tom během měsíce Tělo Páně, získá nové plnomocné odpustky.

Kdo z nepředvídaného, rozumného důvodu přerušil pobožnost křížové cesty a nemůže ji dokončiti, získá za každé zastavení, před nímž o utrpení Páně rozjímal, odpustky 10 let a 10 kvadragen. (AAS. 1931, 522.)

Při pobožnosti křížové cesty je předepsáno rozjímání, třeba jen kratičké, o utrpení Páně (jakékoliv bolesti). Ale doporučuje se uvažovati o bolestech, které zastavení představují. Ústní modlitba nevyžaduje se žádná, ani obvyklá zpověď a sv. přijímání. Modlíci má se pohybovati od zastavení k zastavení a pobožnost nemá se přerušiti.

Kratší přerušení (10—15 minut) z příčiny světské, na př. je-li kdo odvolán a i delší z pobožnosti, na př. chce-li někdo slyšeti mši sv., vyzpovídati se, není na ujmu získání odpustků.

Koná-li se pobožnost hromadně v kostele neb klášterní kapli stačí, když kněz neb předmodlívač jde od zastavení k zastavení a ostatní účastníci při každém zastavení na svém místě pokleknou a povstanou. (AAS. 1917, 14. Dec.)

Křížek s odpustky křížové cesty.

Věřící, kteří nemohou z důležité a spravedlivé příčiny konati pobožnost křížové cesty v kostele, mohou získati všechny odpustky křížové cesty, mají-li svěcený a odpustky opatřený křížek. (AAS. 1931, 20. Oct.)

Křížek musí míti Tělo Krista Pána z pevné hmoty. Kdo drží ten svěcený křížek v ruce, myslí na utrpení Páně a pomodlí se 20 Otčenášů, Zdravasů a Sláva Otci (14 Otčenášů atd. místo 14 zastavení, 5 Otčenášů atd. ke cti pěti

svatých ran Kristových a 1 Otčenáš atd. na úmysl sv. Otce) získá plnomocné odpustky pokaždé, když ty modlitby vykoná. Zpověď a sv. přijímání nejsou předepsány.

Jiné plnomocné odpustky získá, když téhož dne, kdy se oněch 20 Otčenášů atd. pomodlí, přijme Tělo Páně, neb kdo se ony Otčenáše atd. pomodlí desetkrát a potom v měsíci přistoupí k stolu Páně.

Kdo se nemůže z rozumového důvodu pomodlití všechny předepsané Otčenáše atd., aby získal plnomocné odpustky, získá za každý Otčenáš, Zdravas a Sláva, který se pomodlí neplnomocné odpustky 10 let a 10 kvadragen.

Modlí-li se více osob tyto Otčenáše atd., získají také odpustky, drží-li jen jedna odpustkový křížek v ruce.

Nemocní, kteří se nemohou pomodlití oněch 20 Otčenášů atd. bez veliké námahy, získají plnomocné odpustky po každé, když odpustkový křížek políbí neb naň pohlédnou. Při tom mají vzbuditi vroucí, zbožný povzdech k trpícímu Spasiteli. Křížek mohou při tom držeti v ruce neb jej míti před sebou ležeti neb na stěně viseti neb jim ho může někdo před očima držeti. (AAS. 1931, 167, 25. Mart.)

A nemůže-li nemocný pro slabost ani zbožný povzdech vzbuditi, získá plnomocné odpustky, jen když aspoň odpustkový křížek zkroušeně políbí neb naň pohlédne. (AAS. 1931, 522, 20. Oct.)

Odpustkové kříže, křížky, sošky, medailky.

Každý odpustkový předmět musí býti posvěcen a odpustky obdařen tím, kdo obdržel k tomu pravomoc od apoštolské Stolice neb oprávněných církevních představených.

Na kříže a křížky, i bez těla Krista Pána, na sošky a medailky udělují se odpustky papežské.

Kdo má některý z těchto předmětů a nosí jej, nebo jej má pověšený ve svém příbytku na důstojném a slušném místě a vykoná předepsané skutky, získá úplné odpustky v následující svátky:

Hod Boží vánoční, sv. Tři krále, Hod Boží velikonoční, Nanebevstoupení Páně, Hod Boží svatodušní, Nejsvětější Trojice, Božeho Těla, Srdce Páně. Na Hromnice (2. února), Zvěstování (25. března), Nanebevzetí (15. srpna), Narození (8. září), Neposkvrněného Početí P. Marie (8. prosince). — Na svátek sv. Matěje (24. února), sv. Josefa (19. března), na svátek Ochrany sv. Josefa, ve středu po 2. neděli po velkon., sv. Filipa a Jakuba (1. května), sv. Jana Křt. (24. června), sv. Petra a Pavla (29. června), sv. Jakuba (25. července), sv. Bartoloměje (24. srpna), sv. Matouše (21. září), sv. Šimona a Judy (28. října), Všech svatých (1. listopadu), sv. Ondřeje (30. listopadu), sv. Tomáše (21. prosince), sv. Jana Ev. (27. prosince).

Podmínky: Ve jmenované svátky vykonati sv. zpověď, přijmouti Tělo Páně a pomodliti se zbožně na úmysl sv. Otce a aspoň jednou týdně pomodliti se pětidesátkový růženec, neb slyšeti mši sv., neb pomodliti se Mariánské ho-

dinky, neb vyučovati náboženství nevědomé, neb navštívití nemocné. (Ber. Anh. str. 24.)

Kdo má v hodině smrti některý z těchto předmětů u sebe, nebo na očích a poroučí duši svou Pánu Bohu a přijímá smrt s odevzdaností do vůle Boží, vyzpovídá se a přijme Tělo Páně aneb, není-li to možné, vzývá-li aspoň v srdci, nemůže-li ústy, zkroušeně nejsv. jméno Ježíš, získá úplné odpustky.

Mimo to může získati mnoho částečných odpustků, koná-li dobré a spasitelné skutky.

Všechny papežské odpustky mohou býti věnovány duším v očistci. (Ber. Anh., str. 26.)

Křížek pro umírající.

Tento křížek z kovu neb z dřeva, musí míti Tělo Krista Pána a udělují se naň pro hodinku smrti plnomocné odpustky. Aby je umírající získal, je třeba, aby přijal smrt s odevzdaností do vůle Boží, aby se vyzpovídál a přijal Tělo Páně. Není-li to možné, má aspoň zbožně a zkroušeně vzývati nejsv. jméno Ježíš a nemůže-li ústy, aspoň v duši. Při tom stačí, když umírající políbí křížek, aneb se ho jen nějak dotkne.

Tento křížek, řádně svěcený, nikdy neztrácí odpustků, jen v případě, že by se Tělo Krista Pána rozbilo neb s něho ztratilo. Umrtím majitele, odpustky trvají dále a může je získati

každý jiný umírající. Takový křížek může sloužit celé rodině, celé nemocnici k získání plnomocných odpustků v hodince smrti. (AAS. 1914, 347.)

Sv. růženec.

U růžence jsou odpustky spojeny se zrnky. Proto neztrácejí se odpustky, přetrhne-li se růženec, ztratí-li se křížek. Rovněž se neztrácejí, chybí-li několik zrněk. Růženec se sváže, nový křížek připevní, zrnka doplní. Nového svěcení není třeba. Růženec ztrácí odpustky jen chybí-li větší část zrněk, anebo prodá-li se. Modlí-li se někdo na cizím růženci, neztrácejí se odpustky a osoba modlící se na něm může získati všechny odpustky, jimiž je obřen. (AAS. 1921, 164.) Poněvadž modlitba odpustková má se konati ústně, musí býti i růžencová modlitba ústní. Kdo chce získati růžencové odpustky musí držeti růženec v ruce. Jeden a tentýž růženec může býti obdařen zároveň různými odpustky. Ale jednou modlitbou růžencovou mohou se získati jen dvoje odpustky: dominikánské a křížovnické.

Růženec před Nejsvětější Svátostí.

Kdo se pomodlí se zkroušeným srdcem pětidesátkový růženec v kostele neb kapli, kde je Nejsvětější Svátost, buď vystavená neb ve

svatostánku uzavřená, získá plnomocné odpustky tolikrát, kolikrát se ho pomodlí. (AAS. 1927, 377, 4. Sept.) Další podmínky jsou: zpověď a sv. přijímání. Kdo přistoupí aspoň pětkrát v týdnu k stolu Páně, nebo se zpovídá každých čtrnáct dní, nemusí konati zvláštní zpovědi. Modlitba na úmysl sv. Otce není předepsána. Růženec možno se modlití i v delších přestávkách, ale téhož dne musí býti pomodlen celý. Podmínku, že modlitbu růžencovou třeba vykonati před Nejvyšší Svátostí, nemůže zpovědník zaměnití za jinou, poněvadž tvoří podstatu odpustků.

Růženec s papežskými odpustky.

Kdo má růženec obdařený papežskými odpustky a pomodlí se aspoň jednou týdně pětidesátkový růženec, získá 25krát v roce úplné odpustky, ve svátky, jež jsou na str. 16 uvedeny. Na jmenované svátky musí však vykonati sv. zpověď, přijmouti Tělo Páně a pomodlití se zbožně za vyhlazení bludů a rozkolu, za pokoj a svornost mezi křesťanskými knížaty a za potřeby církve sv. Při modlitbě růžence nemusí rozjímati o jednotlivých tajemstvích, ani se nemusí pomodlití celý pětidesátkový růženec najednou. Jednotlivé desátky může se modlití i v delších přestávkách téhož přirozeného dne.

Kdo má růženec obdařený papežskými odpustky, může získati v hodině smrti plnomocné

odpustky za týchž podmínek, jak udáno na str. 17.

Při společné modlitbě musí každý, kdo chce získati papežské odpustky, držeti růženec v rukou.

Růženec s odpustky dominikánskými.

Na pětidesátkovém svěceném a dominikánskými odpustky obdařeném růženci, získá se 100 dní odpustků za každý Otčenáš a Zdravas. Modlicí má rozjímati o tajemstvích růžencových. Růženec může se pomodliti i v delších přestávkách, ale je povinen pomodliti se ho téhož dne celý. (AAS. 1908, 676.) Modli-li se růženec více osob společně stačí, drží-li aspoň jedna růženec v ruce.

Růženec s odpustky křížovnickými.

Kdo má pětidesátkový růženec posvěcený a obdařený odpustky křížovnickými, může získati za každý Otčenáš a Zdravas, který se na něm pomodlí 500 dní odpustků. K získání těchto odpustků není třeba, pomodliti se celý růženec. Odpustky získá i ten, kdo se pomodlí třeba jen několik Otčenášů a Zdravasů. Kdo má růženec opatřený odpustky křížovnickými a dominikánskými, může získati oboje jednou modlitbou růžencovou. (AAS. 1907, 442.)

Škapulíř.

Škapulíř je nejvýznamnější část řeholního šatu, splývající od ramenou v předu i v zadu, až dolů, jak jej nosí někteří řeholníci, jako: Benediktini, Karmelité, Dominikáni a jiní.

Mimo to nazýváme škapulířem dva malé, obdélníkové kousky vlněné látky, tkanicemi spojené, které věřící uctivě a zbožně nosivají pod vrchním šatem, tak, že jedna část splývá na prsou, druhá na zádech. Je to vlastně jen zkrácený škapulíř řeholníků. Proto jsou škapulíře právě tak různé barvy, jako jsou různá škapulířová roucha řeholníků.

Nejznámější škapulíře jsou:

Hnědý, Panny Marie Karmelské, náleží řádu Karmelitánů.

Modrý, Neposkvrněného Početí bl. Panny Marie, patří řádu Theatinů.

Černý, Bolestné Rodičky Boží, náleží řádů Servitů.

Bílý, nejsvětější Trojice, ozdobený křížkem červeným a modrým, patří řádu Trinitářů.

Červený, umučení Páně a nejsv. Srdce Páně a nejsv. Srdce Panny Marie; náleží řádu Lazaristů.

Tyto škapulíře mohou se nositi také všechny zároveň, přišité na dvou vlněných, červe-

ných tkanicích. Patero těchto škapulířů, dohromady spojených, nazýváme pak škapulířem pateronásobným.

Milosti a výhody spojené s pateronásobným škapulířem jsou veliké a četné. Hlavní jsou:

Kdo nosí pateronásobný škapulíř, má podíl na všech modlitbách, mších sv., sv. přijímáních, pracích, postech a kajících a dobrých skutcích, které se konají v nesčetných klášterích řádů a kongregací, jimž škapulíře náleží. Kněz, světicí škapulíř, praví: „Z moci od apoštolské Stolice mi popůjčené, činím tě účastným všech dobrých skutků, které konají tyto řády a kongregace i odpustků, které apoštolská Stolica udělila těmto škapulířům.“

Věřící, jenž obléká si sv. škapulíř, umínuje si, že bude zvláštním způsobem ctíti nejbl. Pannu Marii. Za to stojí pod zcela zvláštní její ochranou. Ona ho zasypává hojnějšími milostmi než jiné lidi a ochotněji mu pomáhá v pokušeních, strastech a útrapách.

Kdo nosí pateronásobný škapulíř může získati mnoho úplných i částečných odpustků.

Úplné získá v den obláčky, v hodině smrti a jindy. Všechny dny a slavnosti, kdy jich lze nabýti, nemůžeme zde pro malé rozměry brožur-

ky uvéstí. Upozorňujeme jen na tyto odpustky a milosti:

Kdo nosí modrý škapulíř Neposkvrněného Početí P. Marie, může získati všechny plnomocné i neplnomocné odpustky: sedmi hlavních kostelů v Římě, kostela P. Marie andělské (Porciunkule) v Assisi, města Jerusalema a poutního chrámu sv. Jakuba v Compostele ve Španělech a to každý den, i když toho dne sv. svátostí nepřijal, jen když je v milosti Boží a pomodlí se 6 Otčenášů, 6 Zdrávasů, 6 Sláva Bohu ke cti nejsv. Trojice a Neposkvrněné P. Marie, za povýšení sv. církve katolické, za vyhlazení kacířství a zachování pokoje a svornosti mezi křesťanskými knížaty.

Se škapulířem hnědým, karmelským, jsou spjaty dvě velké výsady, které činí tento škapulíř tak slavným a oblíbeným. První zní: Kdo nosí škapulíř bl. Panny Marie Karmelské, stojí pod zvláštní ochranou Panny Marie, a zemře-li v něm, smí doufati, že Rodička Boží vyprosí mu u Boha odpuštění hříchů a šťastnou hodinku smrti. Nesmí však opovázlivě spoléhati na sv. škapulíř, jako na nějaký zázračný amulet, aniž ve hříších svévolně trvati, nýbrž musí pevně důvěřovati v mocnou přimluvu a dobrotu Panny Marie; musí se hříchů varovati a za spáchané hříchy činiti pokání.

Druhá tak zvaná „sobotní výsada“ zní: „Bl. Panna Marie bude po smrti, v očistci, matersky těšiti duše těch, kteří v milosti Boží zemrou, karmelský škapulíř za živa nosí, čistotu svého stavu si zachovají, každodenně se pomodlí Malé hodinky ke cti nejbl. Panny Marie (kněžům platí povinný breviář), neb neumějí-li čísti, zachovají všechny církevní posty a kromě toho zdrží se každou středu a sobotu masitých pokrmů; vyjímá se Hod Boží vánoční, padne-li na tyto dny. Tuto útěchu bude jim P. Maria poskytovatí zejména v sobotu, kterýžto den jí církev sv. zasvětila.“ (Ber. II. 180.)

Povinnost modliti se denně Marián. hodinky nebo zdržeti se každou středu a sobotu masitých pokrmů, mohou splnomocnění kněží, z důležité příčiny zaměnití v jiný, lehčí dobrý skutek. Obyčejně ukládají místo toho věřícím, aby se denně pomodlili několik Otčenášů neb Zdrávasů.

Podmínky a povinnosti.

Věřící, kteří chtějí býti účastnými odpustků a výsad škapulířových musí:

Býti oblečeni do posvěceného škapulíře od splnomocněného kněze. Obláčka pak platí pro celý život. Do prvního posvěceného škapulíře obléká kněz. Další (nemusí být ani svěcen) oblékne si každý sám. Obnošený se spálí.

Musí škapulíř neustále nositi, ve dne i v noci, v nemoci, hlavně v hodině smrti a to předepsaným způsobem. Je dovoleno odložit škapulíř z rozumné příčiny na nějakou dobu, na př.: při mytí, při práci. Kdo by neměl škapulíř na př.: celý den, nezískal by toho dne žádných odpustků. Kdo přestal nositi škapulíř a po čase, třeba dlouhém, chce jej zase nositi, nemusí býti do něho oblečen. Stačí, když sám si jej zase oblékne. Kdo by však z hříšného opovržení odložil škapulíř, ten by musel býti znovu od kněze oblečen.

Náhradní medailka.

Výnosem ze dne 16. prosince 1910 dovolila sv. Stolica, že věřící, kteří jsou řádně oblečeni do jednoho nebo více škapulířů mohou nositi místo vlněných škapulířů, kovovou medailku buď na hrdle, neb jiným, slušným a důstojným způsobem. Kdo nosí tuto medailku, stává se účastným všech milostí a výsad škapulířových i „sobotní výsady“. Medailka mu-

si míti na jedné straně obraz Srdce Páně a na druhé obraz Panny Marie (AAS 1911.22).

Místo škapulíře III. řádu sv. Františka nesmí se nositi medaílka. Ale ředitelé III. řádu mají pravomoc v jednotlivých případech, ze spravedlivé a důležité příčiny, dovoliti nositi medaílku místo škapulíře. (AAS 1922, 353.)

Má-li někdo medaílku u růžence, který nosí stále u sebe, dobře učiní, když si v noci také růženec k sobě vezme, leč by měl v noci jinou, svěcenou medaílku.

Povinnosti škapulířové nezavazují pod hříchem. Kdo nenesí na př. škapulíře, nebo nemodlí se uložených modliteb, nehrěší a nemusí se z toho zpovídati. Ale nezíská po dobu, co zanedbává tyto povinnosti odpustků a duchovních výhod, spojených se sv. škapulířem.

III. Odpustkové střelné modlitbičky.*)

Zkratky: 100 d. p. = odpustky 100 dní pokaždé, když se modlitbička opakuje. — 100 d. j. d. = odpustky 100 dní jednou denně. — 7 l. a 7 k. = 7 let a 7 kvadragen. — Za obyč. podm. = za obyčejných podmínek (zpověď, přijímání, návštěva kostela, modlitba na úmysl sv. Otce).

*) Odpustky udány jsou dle posledního vydání knihy: Beringer „Ablassse“ z r. 1922, doplňku k ní z r. 1930 a nejnovějších výnosů.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. Amen.
(50 d. p., když při tom uděláme sv. kříž. — 100 d. p.,
uděláme-li kříž a pokropíme se svćenou vodou.)

Můj Bože a mé všecko. (50 d. p.)

Přijď Duše sv., naplň srdce svých věrných
a oheň lásky své v nich rozněť. (300 d. p.)

Pochválen buď Ježíš Kristus. Na věky,
nebo Amen. (300. d. p. získají, kdož se navzájem
takto neb podobně pozdraví. — Plnomocné odpustky
jednou v měsíci, říká-li se denně za obyč. podm.)
(S. P. 15. listopadu 1927.)

Ježíši, Maria, Josefe. (7 l. a 7 k. p. — Plno-
mocné odpustky jednou v měsíci, za obyč. podm.,
říká-li se denně. Acta S. Sed. XXXIX, 373.)

Můj Ježíši, milosrdenství. (300 d. p.)

Nejsladší Ježíši, nebuď mi soudcem, ale
Spasitelem. (50 d. p.)

Ježíši, Tobě žiji, Ježíši, Tobě umírám,
Ježíši, tvůj jsem v životě i smrti. Amen.
(100 d. p.) — Plnom. jednou za měsíc za obyč. podm.,
říká-li se denně. (ASS. 1914, 3. pros.)

Zachraň mne, o Ježíši! (300 d. p.) — Plnom.
jednou měsíčně za obyč. podm., říká-li se denně.
(S. P. 19. července 1927.)

O Ježíši, příteli dítek, žehnej dítkám celé-
ho světa. (100 d. p.)

Pochválena a pozdravena budiž bez pře-
stání, nejsvětější Svátost oltářní. (300 d. p.) —

Plnom. jednou za měsíc za obyč. podm., říká-li se denně. (AAS. 1913, 20. dubna.)

Ježíši, v nejsvětější Svátosti oltářní, smiluj se nad námi. (300 d. p.)

Kdo poklekne zbožně před nejšv. Svátosti oltářní ve svatostánku a uctivě jí též slovy pozdraví, získá 100 d. p.

Kdo pokledne na obě kolena před vystavenou nejšv. Svátostí a při tom jí uctivě slovy pozdraví, získá 300 d. p.

Kdo jde mimo kostel nebo kapli, kde je nejšv. Svátost oltářní a nějakým zevním znamením jí pozdraví a úctu jí projeví, získá 100 d. p. (Pius X., 28. června 1908.)

Chváleno, velebeno, milováno a vděčně ctěno buď každou chvíli Srdce Ježíšovo v nejšv. Svátosti ve všech svatostánkách na zemi, až do skonání světa. (100 d. p.)

S Marií, bez poskvrny počatou, klaňme se nejsvětějšimu a lásky nejhodnějšimu Srdci Ježíšovu, je vděčně ctěme, vzývejme a potěšujme. (200 d. p.)

Všecko pro tebe, nejšv. Srdce Ježíšovo. (300 d. p.)

Sladké Srdce mého Ježíše, dej, abych tě více a více miloval. (300 d. p.) — Plnom. odpustky jednou měsíčně, za obyč. podm., říká-li se denně. (Pius IX., 26. listopadu 1876.)

Srdce Ježíšovo, v tebe důvěřuji. (300 d. p.)
Plnom. jednou za měsíc, za obyč. podm., říká-li se
denně. (Pius X., 27. července 1906.)

Ježíši tichý a pokorný srdcem, učiň srdce
mé podobné srdci svému. (300 d. p.)

Božské Srdce Ježíšovo, obrať hříšníky,
spas umírající, vysvobod' z očištvce duše všech
věrných. (300 d. p.)

Nejsvětější Srdce Ježíšovo, ochraňuj na-
še rodiny. (300 d. p.) -- Plnom. jednou za měsíc,
řiká-li se denně, za obyč. podm. (AAS. 26. června
1918.)

Velebno budiž svaté, neposkrvněné a nej-
čistší početí blahoslavené P. Marie, Rodičky
Boží. (300 d. p.)

Sladké srdce Marie Panny, buď mojí spá-
sou. (300 d. p.) -- Plnom. jednou za měsíc za obyč.
podm., říká-li se denně. (Pius IX., 30. září 1852.)

O Maria, bolestná Panno a Matko všech
věřících, oroduj za nás! (300 d. p.)

Matko sirotků, oroduj za nás. (100 d. p.)

Ó Maria, dej, abych žil v Bohu, s Bohem
a pro Boha. (300 d. p.)

Ježíši, Maria, Josefe, vám daruji srdce své
i duši svou. (100 d. p.)

Ježíši, Maria, Josefe, stůjte při mně v boji
posledním. (100 d. p.)

Ježíši, Maria, Josefe, necht duše má v pokojí s vámi odejde. (100 d. p.)

Sv. Michale, první obhájce království Kristova, oroduj za nás. (300 d. p. — 11. ledna 1927.)

Anděle Boží, strážce můj, osvěcuji, chraň, ved a řiď mne, jenž jsem ti byl svěřen otcovskou láskou Nejvyššího. Amen. (100 d. p.) — Plnom. jednou za měsíc za obyč. podm., říká-li se denně. (Pius VII., 5. května 1795.)

O sv. Josefe, pěstouně Pána našeho Ježíše Krista a pravý choti Panny Marie, oroduj za nás. (300 d. p.)

Sv. Terczie Ježíškova, ochránkyňě misií, oroduj za nás. (100 d. p.)

Dobrý Pane Ježíši, dej jim (mu, jí) odpočinutí věčné. (300 d. p., jen za zemřelé.)

Imprimi potest. Pragae, die 15. Maii 1933, P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 8347. Olomucii, die 16. Maii 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ŽIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozká 8.

Co píše nekatolík o sbírce „ŽIVOTEM“:

Chtěl bych Vám totiž poděkovati za Vaši záslužnou práci, kterou konáte vydáváním spisků „Životem“ (úvahy náboženské, výchovné a sociální), protože se v nich dovidám věci, které považuji za největší štěstí a milost, které se nám může v tomto pozemském žití dostati, cestu „k Pravdám Božím“.

Jak ohromné počty bloudících duší by mohlo naléztí svůj vytoužený klid, kdyby mohly býti skutečně vhodně poučeny a zachyceny býti na cestu — ku království Božímu — Kristovu. A jako, že pevně věřím, že jen obětavosti církvi může se udržovati a šířiti ta krásná Pravda, že Ježíš Spasitel, Otec a Duch Svatý jest ten nejpotřebnější cíl, k němuž lidstvo spěje, cítím potřebu toho, aby i veškeré křesťanstvo se sjednocovalo. Jest jisté, že lidstvo i všechny církve, mezi nimiž i římsko-katolická, Vaše jest na neustálém vývoji a že jen ta bude pravou — (Církev) která skutečně pravou cestou se bude ubíratí. Vydávání Vaší sbírky „Životem“ považuji za velice vhodné protože může poučovati i věřící křesťany z jiných církví, že jest a bude třeba sjednocení jakého si přeje též sv. Otec Pius XI. v Římě.

Jak zajisté Vám bylo dříve častěji dokázáno, totiž, že způsob prodeje v lištách v chrámech u vchodu jest vhodný a účinný, chci Vám též sděliti, že na své cestě za zkušenou Pravdou Boží jsem též vešel do jednoho chrámu zde v P. a od zakoupení prvních spisků pravidelně budu si kupovati a hledati po čem má duše touží.“

Exerciční dům v Hlučíně vydal tyto publikace:

Berthe Janů:

ŽIVOTOPIS SV. ALFONSA.

Jediný úplný životopis tohoto velikého světce a učitele církevního. Cena v celoplátěné vazbě Kč 36.—.

El. Burgerová:

„Z DENÍKU PORODNÍ BABIČKY“.

Pojednává jemným a přesvědčivým způsobem o ožehavých otázkách moderního života. — Nikdo nedovede lépe poučiti dospívající mládež o manželství a sexuálních otázkách jako Burgerová. Nejlepší dar pro snoubence. — Cena brož. Kč 27.—, váz. Kč 39.—.

„NAŠE SVĚTLA“.

Každodenní čtení ze životů svatých. V původní vazbě jen Kč 16.—.

Jaké obliby se těší tato kniha zřejmo z toho, že za tři měsíce se rozebralo 6000 výtisků. Jsou farnosti, kde kniha tato neschází v žádné rodině.

Při hromadných objednávkách veliké slevy! vyžádejte si nabídky!

SBÍRKA „ŽIVOTEM“

je uznávána jako nejlepší sbírka poučných brožur. Dosud vyšlo přes 180 čísel. Každé číslo 50 hal.

Cena 50 haléřů

Životem čís. 183

Ročník VIII., čís. 15

Je papež neomylný?

Útok na zdravý rozum?

Nemůže papež hřešiti?

Je papež vševědoucí?

Může papež nové pravdy víry zjeviti?

Co řekl Strossmayer na sněmu Vatikánském?

Rouhavé učení?

Koncem roku 1921 byla vydána v knižnici moravského listu církve československé „Za pravdu“ brožura. Měla nadpis: Římskokatolický biskup Strossmayer: „O neomylnosti papežské.“ — Brožurka je pouhý otisk starého padělků, proti němuž sám Strossmayer několikrát veřejně protestoval.

Tato brožurka měla českému lidu pomoci zbaviti se strašného předsudku — rouhavého učení o neomylnosti papežské, jež sedí „jako mûra na duších mnohých českých a slovenských lidí“.

Proč je toto učení rouhavé? Většina lidí, kteří mluví o neomylnosti papežově ani neví, co obsahuje tento katolický článek víry. Proto chceme v tomto spisku zkoumati:

- I. Co znamená dogma o neomylnosti papežově.
- II. Čím odůvodňuje katolická Církev tento článek víry.
- III. Jaké námítky se činí proti tomuto článku.

I. Co znamená dogma o neomylnosti papežově?

Nemůže papež hřešiti?

Žádný uvědomělý katolík nevěří, že by papež nemohl hřešiti. Vždyť papež chodí ke zpovědi jako ostatní věřící. Ani před peklem není papež jist. Papež sám to uznává, neboť na počátku mše svaté se modlí jako každý kaplan: „Vyznávám se Bohu všemohoucímu . . ., že jsem zhřešil myšlenkami, slovy i skutky, svou vinou, svou vinou, svou největší vinou.“ Při obětování se modlí papež jako každý kaplan: „Přijmi, svatý Otče, všemohoucí Bože, tuto neposkvrněnou obět, kterou já, nehodný sluha Tvůj, obětuji Tobě, Bohu svému, živému a pravému, že nesčetné hříchy, urážky a nedbalosti své...“

Kdybych tyto řádky poslal papeži samému a se ho tázal: „Je to pravda, co jsem napsal? Můžeš hřešiti a přijíti do pekla?“ — Musel by odpovědět: „Samozřejmě! Jsem křehký člověk jako ty a kromě toho mám svým postavením větší odpovědnost než jiní lidé.“

„Papež je neomylný“ neznamená tedy: Papež nemůže hřešiti.*)

*) Viz brož. Hříchy papežů, „Životem“ č. 16, /

Jé papež vševědoucí?

Není. Jen Bůh je vševědoucí. Papež se může mýlit v politice. Když Pius IX. řídil ještě papežský stát, domníval se, že revoluční hnutí se uklidní, dostane-li stát liberální ústavu podle vzoru Francie. Avšak zmýlil se. První jeho ministr Rossi byl zavražděn a papež musel utéci.

Papež se může mýlit ve všech svět-ských vědách. Kdyby předpovídal, jaké bude za měsíc počasí, katolík nemusí mu více věřit než stoletému kalendáři. Kdyby papež řekl, že za rok bude konec světa, nehřešil by katolík proti víře, kdyby řekl: „Uvidíme! Z tím tomu ještě nevěřím.“

Papež se může mýlit i ve správě Cír-kve. Papež Kliment XIV. zrušil řád jezuitský. Jeho nástupce Pius VII. jej zas obnovil.

Ano, papež může i ve víře se mýlit, když něco mluví neb píše jako soukromá osoba.

Řehor XI. prohlásil ve své závěti, že odsuzuje a zavrhuje vše, co byl snad bludně učil jako osoba soukromá, ať již se tak stalo z „přehlednutí, nebo vášnivosti, nepozornosti či lehkomyšlnosti: zkrátka vše, co bychom snad byli řekli bludného proti víře katolické, vše to odvoláváme, zavrhuje-

mě a přejeme si mítí, jakoby řečeno nebylo“.
(Ballerini, De vi ac ratione primatus Rom. P.
cap. XV. § 10.)

Pius IX. sám praví v instrukci k švýcarským biskupům z roku 1871: „Papež není neomylný ani jako člověk, ani jako učenec, ani jako kněz, ani jako biskup, ani jako světský panovník, ani jako soudce, ani jako zákonodárce. Také není neomylný neb neschopný hříchu ve svém soukromém životě, ve svých politických snahách, ve svém styku s panovníky, ano ani ve správě Církve. Je neomylný jedině a výlučně jen tehdy, když ve své vlastnosti nejvyššího pastýře Církve ve věcech víry a mravů činí rozhodnutí, které má býti směrodatné pro všechny věřící.“

Definice dogmatu o neomylnosti papežské zní takto:

„Učíme a prohlašujeme za článek víry Bohem zjevený: Římský papež má, když mluví ex cathedra, t. j. když vykonává úřad pastýře a učitele všech křesťanů, ustanovuje nejvyšší svou apoštolskou vahou (autoritou) nauku víry neb mravů, jež od veškeré Církve má býti držána, přispěním Božím, v bl. Petru mu slíbeným, takovou neomylnost, kterou božský Spasitel chtěl mítí svou Církvi při prohlášení nauky víry anebo mravů opatřenu; a proto jsou taková rozhodnutí pape-

žova sama sebou, nikoliv pro souhlas Církve, neopravitelná (nezměnitelná).“*)

Může papež něco nového prohlásiti za článek víry?

Ne. Zjevení víry bylo ukončeno Ježíšem Kristem a apoštoly. Tento poklad víry, depositum fidei, nemůže býti rozmnožen. Církev neobdržela za úkol přidávati k víře, nýbrž zachovati víru. „Církevní věroučná stavba obdržela jednou pro vždy svou podobu, a to podle nauk Kristových a nauk apoštolských... Nejedná se tedy o nové pravdy, nýbrž o rozhodující výklad starých platných pravd.“ (Ruville.)

Papež tedy při rozhodnutí o nějakém článku víry nedostává nová zjevení, nýbrž jest „příspěním Božím“ uchráněn před bludem.

Jak opatrná je Církev katolická.

Když se jednalo o přesné slovní určení tohoto článku víry, byl navržen nadpis „De Romani Pontificis infallibilitate“, t. j. „O neomylnosti římského papeže“; tento výraz však se zdál nejasný a proto byl pozměněn na: „De Romani Pontificis infallibili magisterio“, t. j. „O neomylném úřadě učitelském římského papeže“.

*) Citováno podle Žák, Věrouka, str. 269.

Neomylnost papežova jest tedy nerozlučně spjata s jeho učitelským úřadem. Kdyby nějaký papež se vzdal svého úřadu (jako Celestin V.), přestala by tím také jeho výsada neomylnosti.

„Přispěním Božím.“

Katolický theolog, jesuita, napsal: „Kdyby papež a biskupové řekli: Podrobujte se našim vědomostem a našemu vedení, protože jsme nejučenější a nejhlubší myslitelé světa, pak bychom jim mohli všim právem odpověděti: Jste lidé jako my, a čím více si osobujete konati neomylné rozsudky, tím méně důvěry máme k vám, tím kritičtěji budeme zkoumati vaše nároky. Avšak Církev se neodvolává na lidskou učenost a moudrost, nežádá abychom se podrobili autoritě lidské jako takové. Chce nám přinést božské poselství a na základě božských plnomocenství, slibů a osvědčení chce býti uznána jako poselkyně Boží.“ (Pesch S. J. Theol. Zeitfr., V. 44, násl.)

To je tedy obsah dogmatu o neomylnosti papežově. Než přistoupíme k druhé otázce, podotýkáme, že tato brožurka je psána pro lidi, kteří věří, že Ježíš Kristus je pravý Bůh. Kdo nevěří v božství Ježíšovo, přestal býti křesťanem a brzy se vzdá i posledních zbytků víry křesťanské.*)

*) Viz brožurku: Kristus Bůh, „Životem“ č. 108.

II. Čím odůvodňuje katolická Církev neomylnost papežovu?

Kristus řekl: „Já jsem cesta, pravda a život; nikdo nepřijde k Otci, leč skrze mne.“ Ano, on staví každého člověka před vážné rozhodnutí: „Kdo věří, bude spasen, kdo však nevěří, bude zavržen.“

Pro každého člověka závisí tedy věčná spása neb věčné zavržení na tom, zdali přijme pravdy Ježíšovy, nebo ne. Chtěl-li Kristus, aby lidé všech věků jeho pravdy přijali a tak byli spaseni, musil dáti záruku, že pravdy jím zjevené budou neporušeně zachovány. Kde jest tato záruka, že nalézám zjevení Boží správné a úplné?

Protestanté a všechny, z nich pocházející sekty, jako adventisté, badatelé bible, Čeští bratři, armáda spásy a j. tvrdí: tuto záruku nalzáme v bibli a kjenom v bibli. To je to zjevené slovo Boží, toho se musíme držeti a více nepotřebujeme.

My katolíci však pravíme: Co v bibli je, to je pravda Bohem zjevená, avšak kdo rozumí všemu, co stojí v Písmě svatém? Sám sv. Petr píše na konci svého druhého listu, že v listech Pavlových „některé věci jsou těžko srozumitelné, kteréž lidé nevědomí a neutvrzení překrucují tak, jako ostatní Pisma ke své vlastní záhubě“. (2. Petr, 3, 16.)

Ti, kteří věří jenom v Písmo svaté, hádají se sem a tam. Jeden učí opak toho, co učí druhý. A všichni se odvolávají na bibli.

Luther řekl, že víra sama bez skutků spásí a odvolával se na bibli. Adventisté křtí dospěle znovu a slaví sobotu, protože prý to nalézají v bibli. Mormoni praví, že muž může mít více žen a odvolávají se na bibli. Protestanté v Anglii a ve Švédsku mají biskupy, jiní zase říkají, že nesmí být ani biskupů ani kněží a všichni se odvolávají, že to stojí v bibli.

Z toho poznáváme: Papirová bible sama nám nemůže dát záruky pravdy.

Kdo s rozumem čte bibli, pozná brzy, že evangelisté a apoštolé ani neměli úmyslu psát učebnici křesťanského náboženství. Jsou to příležitostné spisy pro obce a osoby, které před tím ústně již byly poučeny. Jaký význam má pro křesťanstvo, že Pavel v Troadě u Karpa nechal plášť, a že mu Timotheus má přinést s sebou knihy a pergamen? (2. Tim. 4, 13.)

Kdyby byla bible jediným pramenem víry a jedinou pomůckou k životu věčnému, musela by být úplnější a jasnější, a muselo by být v ní řečeno, že jenom bible stačí. Avšak právě naopak čteme v Písmě, že „Církev je sloup a základ pravdy“. (1. Tim. 3, 15.) —

Jestliže tedy různé sekty říkají: „Držíme se jen bible, více nepotřebujeme,“ odpovídáme my katolíci na to: „Kdo nařídil, abychom věřili jenom v bibli? Učinil tak náš Spasi-

tel? Ne! On sám nic nenapsal, ani apoštolům nedal rozkaz napsati něco. Řekli snad apoštolo: Počkejte, napíšeme vám bibli a v ní naleznete celou víru křesťanskou? Ne! Naopak. Kristus řekl: „Euntes docete! Jděte, učte!“ A oni tak činili: kázali stále, psali však až později a jen ze zvláštních příčin. A proto, když mluví o pokladu božské víry a když věřící k němu odkazují, odkazují k celému pokladu, k obojí jeho formě: ústní i psané. „Nuže, bratři, stůjte a zachovávejte podané nauky, kterým jste se naučili ať skrze naši řeč, ať skrze náš list.“ (II. Thess. 2, 15.)

Bible má svou vážnost od Církve a ne naopak. Ty spisy, které Církev uznala za pravé, byly pořaty do Písma svatého.

Vždyť Církev byla dříve než Písmo Nového zákona. Nejdříve byla zřízena ona a pak teprve jí byl svěřen poklad víry. A ona také vskutku existovala dříve, než která kniha jejího Písma byla vydána. Toť nahlédl přec sám Lessing jeden z předních literátů protestantského Německa.

Celé náboženství Ježíše Krista bylo již věrou uznáváno a skutkem prováděno — a přec nebylo ještě ani jedno z evangelii napsáno.

Nebude nemístno uvésti zde pozoruhodné věty, jež Lessing, ač protestant, ve smyslu zcela katolickém stanoví:

1. Pravidlo víry církevními otci stanovené není vzato z knih Nového Zákona.

2. Toto pravidlo existovalo mnohem dříve než první kniha Nového Zákona.

3. S tímto pravidlem spokojovali se netoliko křesťané věku apoštolského, nýbrž i křesťané prvních čtyř století považovali je za úplné a postačitelé.

4. Toto pravidlo je tedy onou skalou, na níž je Církev vzdělána a ne Písmo.

5. Dokazovati, že Apoštolé sestavili své knihy tak, že do nich vložili všecku nauku křesťanskou, je věc nemožná.

6. Netoliko život Krista Ježíše byl znám mnohem dříve, nežli evangelisté svět s ním seznámili, ale i celé náboženství bylo již v chodu, dříve nežli který z nich o něm psátí začal. — Otčenáš modlil se svět dřív nežli si ho mohl u sv. Matouše přečísti. Kristus mu své učedníky naučil. — Formule křestní bylo rovněž užíváno dříve, nežli ji sv. Matouš v evangelium své vepsal, neboť Kristus ji svým apoštolům předepsal. A podobně má se to se všemi podstatnými věcmi v křesťanství. (Viz úplnější výčet těchto věcí u Hettingra: Apologie.)

Rukopisy apoštolů nám nejsou zachovány, jenom opisy opisů. A při opisování se staly chyby, takže někdy ani nevíme, který je pravý text.

Nový zákon byl napsán v jazyku starořeckém. Touto řečí dnes již nikdo nemluví. Bible tedy musí býti překládána do různých řečí. A když sto učenců přeloží Písmo do češtiny, ani jeden překlad nebude doslova totožný s druhým, ano mnohé věty překládáním se změní, že dostanou jiný vzhled a smysl. Co tedy má činiti ubohý křesťan, který neumí starořecky? Co ten, který vůbec neumí čísti? U sektářů je odkázán na svého kazatele. Ale tu se mu může lehce přihodit, že jeden kazatel učí to, jiný ono. Komu potom má věřiti?

Katolík má úctu před bibli a považuje ji za čisté slovo Boží jako věřící protestant. Když při mši sv. se čte evangelium, katolíci uctivě vstávají. Avšak nespokojují se napsanou částí dědictví Ježíšova, nýbrž chtějí věřiti všemu, co Kristus učil.

Protestanté namítají proti ústnímu podání asi toto: „Když již rukopisy bible mohou býti změněny, tím více slova, která jsou jen ústně podána.“

Odpovídáme: „Ano, co je ponecháno jen lidem, sotva se udrží neporušené dva tisíce roků, ať je to napsáno nebo se to ústně podává.“

Právě v tom spočívá hlavní důvod pro učení o neomylnosti papežově.

Chtěl-li Bůh vážně — a kdo by pochyboval, že Bůh chtěl vážně — posláním svého Syna nám ubohým lidem pomoci a nám uděliti

světlo pravdy a životodárnou milost: musel se postarati, aby ona pravda a milost, kterou Syn Boží před devatenáctistý lety přinesl, byla zachována úplná a neporušená tak dlouho, jak dlouho budou lidé na světě; neboť až do konce světa lidé budou potřebovati Boží pravdy a Boží milosti.

Písmo svaté praví: Bůh chce, aby všickni lidé přišli k poznání pravdy a byli spaseni. Kdyby byla jen bible, a dejme tomu i ústní podání, bez záruky neporušenosti, nebylo by o to postaráno, aby lidé obdrželi celou pravdu Boží; neboť Písmo by mohlo býti změněno a ústní podání by mohlo býti smícháno s lidskými výmysly. A k tomu by oboje i Písmo i ústní podání mohlo býti nesprávně vyloženo. —

Vezměte jenom na př. učení o Nejsvětější Svátosti. Kristus řekl: „Nebudete-li jisti Těla Syna člověka, nebudete mítí života věčného!“ A apoštol Pavel hrozí: „Kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije.“ (1. Kon. 11, 29.)

Závisí tedy na této Svátosti život věčný a věčné zavržení. A tato tak důležitá záležitost má zůstatí nezajištěna? My katolíci se klaníme svaté Hostii, protože jsme přesvědčeni, že pod způsobem chleba je přítomen Spasitel. Církev československá nevěří v přítomnost Ježíšovu. Říkají: „My si představujeme, jako by Ježíš byl mezi námi.“ Luther nazýval katolickou učení „zlořečenou modloslužbou“. Pro svoje rouhání se odvolává na bibli. Katolická Církev také se drží bible. Církev katolická učí dále, že jenom kněz biskupem řádně vysvěcený smí mši sv. sloužiti a konsekro-

vati. Protestanté nemají knězi a přece věří, že jí „večeří Páně“. Co v tomto zmatku má činiti křesťan, kterému záleží na jistotě? Má, jako třtina větrem se klátící, věřiti tomu, kdo mu právě přednáší své mínění? Či snad Kristus své učení zanechal hádkám učených a méně učených lidí? Aneb dal záruku, že každý, kdo má dobrou vůli s jistotou pozná jeho pravdy?

Bůh stvořil svět. A až do dneška jej zachovává. — Bůh skrze svého Syna poslal milost a pravdu na svět, — nebude pečovati o to, aby tato milost a pravda se zachovala? Rozumný člověk chce mít jistotu a pevnou pravdu, aby podle ní mohl zaříditi svůj život. Kde nalezne tuto jistotu?

Abyste pravda a milost byla zajištěna až do konce světa, k tomu účelu Kristus založil svou Církev. Že chtěl založiti Církev a že chtěl založiti jen jednu Církev, to jsme dokázali na jiném místě. (V brožurce „Věra jako věra?“ Životem č. 178.) Vůdcům této Církve, apoštolům slíbil: „Budu prositi Otce, a dá vám jiného Těšitele, Ducha pravdy, aby s vámi zůstal na věky.“ (Jan 14, 16. 17.) K čemu Ducha pravdy? Patrně k tomu, aby pravda v Církvi byla na věky zachována. Jenom když pravda Boží v Církvi se zachová neporušeně, mohl Kristus říci: „Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“ (Luk. 10, 16.) Mohl by Kristus tak mluvit, kdyby nedal záruku, že apoštolé

a jejich nástupci budou „až do konce světa“ hlásati pravdu neporušenou bludem?

Em. Bougaud uvádí ještě jeden důvod pro neomylnost. Práví*): „Mnozí představují si, že Bůh rozesel pravdy své v lůno Církve, asi tak jako je rozseto neživé kamení v poli: jakoby to byly jakési archaeologické balvany, a Církev jich hlídala. Ohavný, to blud přičítá se Písmu, přímým slovům Páně, zdravému smyslu i rozumové a mravní přirozenosti člověka! Kdyby pravdy zjevené byly skutečně takové povahy, bylo by se již lidstvo dávno od nich odvrátilo, ne-li s pohrdáním, tož aspoň s lhostejností. A proto Bůh, jenž přece člověka jakožto svého tvora zná, vedl si jinak. Zasel sémě pravdy své v lůno Církve ne jako nehybné, tvrdé balvany mramorové, nýbrž jako živoucí zárodky, kteréž mají vyklíčiti: jako sémě neskonale plodné, jež má pozvolna ze země vzrůstati, se rozvíjeti a list i květ i plod vydávati. A koho povolal k tomuto dílu velkolepému: k vzdělání totiž a k pěstění pravdy své? Ducha lidského. A poněvadž dílo to je neobyčejně jemné a nebezpečné, přidal mu za pomocníci neomylnost Církve, aby ta její vedla, podporovala a od pádu chránila.

Právě totiž proto, že člověk vstupuje v Církev ne jako trpný, nečinný, nýbrž činný úd; že jako papež, biskup, kněz i jako prostý vě-

*) Ve svém díle: Církev (přelož. Ant. Melka, str. 62-65)

řící má za úkol zabývatí se věroučnými články, je rozvinovati, z nich důsledky odvozovati a je na všechny možné případy aplikovati; právě proto, že evangelium bylo mu svěřeno jako živoucí zárodek ne aby jej zasypal v hrob, nýbrž aby z něho vyvodil všecku tu nevýslovnou krásu, dobro, pravdu a vše, co prospěšného i spravedlivého v sobě uzavírá, právě proto řekl Kristus Církvi své: „Jděte, učte všechny národy, já s vámi jsem až do skonání světa.“

O, Církvi, uč je všemu, čemu jsem vyučil tebe: uč je nejprve základním pravdám, zřejmým, jasným, jak se v evangeliu tisíckrát opakují; potom oněm důsledkům přímo z nich plynoucím, které šlehají z nich jako jiskry z ohně, pocházejí ode mne; neboť kdo zjevuje základní pravdu, zjevuje i důledek z ní plynoucí. Uč je potom dále i druhotným důsledkům, kteréž jest si ce těže odvoditi, než ty je odvedíš přec — a neklamně! Uč jim též! Jinak stánu by dílo mé jen na půl cesty — nepronikalo by vše, nešlo by stoletím za stoletím osvěcovat a obnovovat svět. A poněvadž úkol tento jest jednotlivci i mnohým dohromady nemožným, a poněvadž každý blud v tomto oboru by vedl nutně duše lidské k záhubě a Církvev k zničení, tož: „A j, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“

Chce-li se kdo vymknouti těmto nad slunce jasným slovům, může ovšem překrucovati tekst a ostrovtipně uváděti i řecké a syrské jeho znění. Avšak zeptám-li se člověka nepředpojatého, poctivého a přímého s evangeliem v ruce: „Bylo Církvi třeba neomylnosti k uchování, k porozumění a k vykládání božského pokladu víry — a chtěl jí Ježiš Kristus skutečně tento dar dáti?“ Odpoví mi: Ano!

Ano, On chtěl tomu, jako vůbec všemu, co chtěl z lásky k upokojení, k blahu a obšťastnění člověčenstva. Jakže! Já — člověk, se lopotím, abych zachoval život sobě i životy srdci mému ještě dražší než můj vlastní: život ženy, život dětí; nemám ani minuty času pro sebe — a já bych neměl vůbec dojiti pravdy jen proto, že nemám času, abych ji hledal!? Anebo mělo by se mně ji dostatí jenom z ruky lidské, nějaké kusé, nejisté, temné (pravdy)!? Oh — ustupte, lidé! Jsem dosti vznešený tvor, aby se mně dostalo poučení jen od Boha!

A dále ještě! Když jsem se se zápalem a s vášnivostí upracoval pro ty, které mám rád — vyjdu z dílny a nacházím slunce, které mne oblévá svými vřelými paprsky, a přírodu, která mne zalévá svým souladem — a pro svou duši znavenou a ztrápenou, pro ducha svého a pro srdce, kteréž po pravdě, po lásce, po naději lačnějí — nenašel bych ničeho!? Bůh — tak neskonale štědrý v nepatrných darech —

byl by tak skoupý ve velikých? Toť nemožné — a také neskutečné! Slunce pravdy je přec skvělejší nežli slunce na obloze. Vrchází dříve nežli toto — a zapadá mnohem později. Osvěcuje nejen mé dny, osvěcuje i mé noci. I uprostřed temnot a stínů tohoto světa cítí přec člověk a dýše v Církvi blaživé ovzduší pokojného a čistého světa, spočívá v něm, žije v něm pln naděje a útěchy. Netroufám si říci, že je to již slunce věčnosti. Je to jakési světlo něžné a přitlumené, jako světlo luny za jasné noci, ale světlo, které věští světlo větší: a duše opojená ptá se sama sebe — jaká že to bude jasnost oněch budoucích dnů na věčnosti, když už toto polosvětlo zde na zemi je tak krásné!“

Církev je tedy neomylná.

Tomu věří i rozkolná pravoslavná církev. „Církev jako celek je neomylná... Neomylnost episkopátu neb kleru východní církve nezná, avšak neomylnost celého těla církve.“ (Arsenjev.) „V dogmatických otázkách je třeba souhlasu mezi biskupy a laickými členy.“ (Cankov.)

Podobně biskup Strossmayer na sněmu Vatikánském řekl: „Obsahem článku o osobní a absolutní neomylnosti římských papežů zdá se mi božské ústrojí Církve tak dotčeno, že

by jimi práva biskupů po světě roztroušených, jakož i na sněmu shromážděných, ba samo věčné a nezměnitelné pravidlo katolické víry bylo poněkud porušeno.“*)

Už sám rozum nám praví, že tento názor prakticky je nemožný. Co znamená „celek církve“? Všickni bez výjimky? Toho nikdy nebude. Je tedy „celek“ většina? Avšak jak by měl obyčejný křesťan zjistit, jestli většina je pro ten neb onen názor? Zas by nezbyvalo než: nejistota ve věcech nejdůležitějších.

Biskup J. J. Strossmayer se odvolal na výrok Vincence Lerinského († kolem 450), že „to je katolické, co všude, vždy a všemi bylo věřeno“. Církev katolická uznává, že biskupové jako celek, ve spojení s papežem, jsou neomylní, avšak ne každý biskup sám o sobě, ani ne biskupové bez papeže.

Dějiny církevní nám dokazují, že i biskupové ve víře bloudili, ano i veliká část jich odpadla k bludařství arianismu. Záruka

*) Citováno podle: Cinek, „K náboženské otázce v prvních letech naší samostatnosti“ str. 305. Podotýkáme, že Strossmayer tato slova mluvil před tím, než byla nauka katolická o neomylnosti papežské definována. Když článek o neomylnosti byl pravoplatně definován, Strossmayer nezůstal pyšně a tvrdošijně stát na své domněnce, jako by on všemu lépe rozuměl, než ostatní (viz Hus), nýbrž upustil od svých názorů, článek uznal, prohlásil ve své diecési a výslovně veřejně osvědčil svou víru v toto dogma.

pravé víry, nemohla a nemůže tedy býti v nahodilé většině.

Záruk'u pravé víry dal Kristus slovy: „Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat. 16, 18-19.)

I mnozí nekatolíci uznávají, že tato slova dávají Petrovi prvenství mezi ostatními aposto-ly. Avšak popírají, že toto prvenství platí i pro jeho nástupce. Nejednají moudře. Chtěl-li Kristus, aby jeho Církev zůstala až do konce světa, musil se postarati, aby tento základ zůstal až do konce světa. Když brány pekelné nepřemohou Církev, nemohou také přemoci skálu, na níž Církev stojí. Tím je řečeno, že tato skála (Petr a jeho nástupcové) ve víře nemohou blouditi. Neboť každý náboženský blud pochází od d'ábla, který jest otcem lži. (Jan 8, 44.)

Kristus učinil Petra pastýřem celého stáda: „Pasiž beránky mé... pasиж ovce mé!“ (Jan 21, 15-17.) Kdyby pastýř zabloudil, zabloudilo by celé stádo.

Kristus přímo slíbil Petrovi, že ve víře nebude blouditi: „Šimone, Šimone, hle, satan vyžádal si vás, aby vás tříbil jako pšenici,

ale já jsem prosil za tebe, aby nepřestala víra tvá, a ty někdy obrátě potvrzuj bratry své.“ (Luk. 21, 31. 32.) Proč prosil Kristus právě za Petra, proč ne za svého miláčka Jana, vždyť přece věděl, že Petr Ho zapře? Jediný rozumný důvod je: Protože Petr měl býti základem Církve, protože měl býti pastýřem celého stáda, proto za něho Kristus prosil, aby nepřestala víra jeho. A tento důvod platí i pro všechny nástupce Petrovy. Petr měl potvrzovati své bratry. On jim měl býti zárukou, že víra jejich je pravá. To byla milost, kterou obdržel ne pro sebe, nýbrž pro stádo mu svěřené („potvrzuj bratry své“), tedy milost, která byla spjata s jeho úřadem pastýřským. Taková milost musela zůstatí i jeho nástupcům, kteří pasou celé stádo Kristovo. —

Z dějin církve.

Kolem roku 100. píše papež Kliment list Korintánům. V něm porovnává Církev s armádou, která je řízena jednotně; s tělem, jehož údy „všechny je podrobují jednomu vedení, aby celé tělo bylo zdrávo“. (37, 5.) Pravi: že „je lépe ve stádu Kristově býti malým a ctným, než pyšným vypínáním se býti vyloučen z její naděje“. (57, 2.) Ze toto jednotné vedení Církve je u papeže, po-

známe již z toho, že on, římský biskup, s velikou autoritou píše Korintánům.

Sv. Ignác († 107) nazývá římskou církev: předsedkyní sboru křesťanské lásky.

Sv. Irenej, biskup lyonský († 202), píše o římské církvi: S Církví touto pro zvláštní přednost její má se shodovat každá církev.

Sv. Ambrož († 397) píše: „Kde je Petr, tam je Církev; kde je Církev, tam není smrti, nýbrž život věčný.“ (in Ps. 40, 30.)

Sv. Cyril, patriarcha alexandrijský († 444) obrací se k papeži Coelestinovi (422 až 432), oznamuje mu chování Nestoriovo a praví, že to činí, „jak obyčej církevní káže“. Ke konci zprávy říká: „aby papež rozhodl, co nyní jest činiti“. A přidává: „Musilo býti vše Tvoji Svatosti oznámeno.“

Když se sešel všeobecný sněm v Efesu (431), aby odsoudil Nestoria a prohlásil Marii Pannu Rodičkou Boží, posílá papež Coelestin legáty své, aby sněmu předsedali; a jak končí svá poučení, která jim dává? „Budou-li se mínění rozcházet, pamatujte, že jste tu, ne abyste disputovali, nýbrž rozhodovali.“ (Epist. 17.)

Papež Lev I. (440—461) poslal patriarchovi cařihradskému Flaviánovi list, v němž vykládá církevní učení o dvou přirozenostech v Kristu (božské a lidské). Když list ten na sně-

mě chalcedonském r. 451 byl předčítán, biskupové jedním hlasem volali: „To jest víra otců, to víra apoštolů i naše. Petr mluvil ústy Lva.“

Papež Innocenc I. (401—417) chválí biskupy shromážděné na sněmu v Kartagině, že ve zkoumání božských věcí podle stálého zvyku se obracejí na římskou Stolicí: „Zvláště, jedná-li se o věc víry, myslím, že všickni naši bratři a biskupové se smí obrátiti jen na Petra.“ (Ep. 30, 2.) Papež Innocenc zavrhl bludné učení afrického mnicha Pelagia, jenž učil, že milosti Boží člověku není třeba. Sv. Augustin, mluvě o tom před lidem r. 417, pronesl památná slova: „Již byly v tomto sporu spisy dvou sněmů poslány k apoštolské Stolicí; odkud i přípisy přišly. Spor je ukončen, kéž již jednou se skončí i blud!“ (Serm. 131, 10.)

Sv. Jeroným († 419) píše papeži Damasovi, že u něho jediného nalézá pravé učení v bludech ariánských. (Ep. 14. a 15.)

Rozkol v Církvi.

Konstantin, přeloživ sídlo své na břehy bosporské, učinil z něho vlastně druhý Řím. Od té chvíle domáhal se biskup cařihradský druhého místa v Církvi, na falešném ovšem základě, neboť správní okrsky církevní nemu-

si se nezbytně řídití podle správních okrsků státních. Než biskup nedal se ničím poučiti ani zadržeti. Když pak konečně po drahné době podporován císaři dovedně vrchu nabyt nad patriarchy antiochejským, alexandrijským a ljerusalemským a dobyl si konečně onoho druhého místa, jež bylo předmětem jeho neukročené ctižádosti — chtěl nyní zaujmouti místo první. Důstojnost biskupská musí stoupati — říkal — s důstojností sídla svého; a poněvadž se Cařihrad stal sídelním městem a prvním městem světa, přísluší biskupu jeho prvenství přede všemi ostatními. To byl začátek zhoubného rozkolu církve řecké, jenž trvá až do dnes; začal jej Fotius (857—886), potom na čas přerušen (886—1054); znovu jej obnovil Michal Caerularius (1054—1059) až konečně odtrhl velkou část východu.

Až do té doby nečinila církev žádného věroučného rozhodnutí o výsadách a přednostech sv. Stolce apoštolského. A k čemu též? Vždyť nikdo jich do té doby nepopíral! Všude bylo živé vědomí, že papež je náměstkem Krista Ježíše, nástupcem sv. Petra, hlavou Církve, jenž má za úkol pásti ovečky Kristovy. Tím se spokojili — a to bylo také vskutku dosti.

Ale nyní, když objevila se nová, neustálá, houževnatě vytrvalá, stále mohutnější a Církvi rozkolem hrozící snaha a když dilo své

začala — nebylo času na rozpaky; bylo třeba věroučného prohlášení zcela určitého, kteréž by východu celou věc osvětlilo a jej, pokud lze, na osudné dráze, na niž jej tížádnost patriarchů carhradských strhnouti usilovala, zdrželo. To učinil třináctý všeobecný sněm shromážděný v Lyonu r. 1245, na němž byli přítomni i Řekové; a obojí církev, západní i východní, podepsala jednou myslí i jedním srdcem věroučné rozhodnutí o prvenství Církvě římské.

Poslyšme slova tohoto rozhodnutí. Je důležité všimnouti si jejich závažnosti.

„Svatá Církev římská má plné a svrchované prvenství nad veškerou Církví katolickou, jež ona ve sv. Petru, knížeti apoštolů, jehož nástupcem římský papež jest, od samého Krista Pána obdržela, jakž sama v pravdě a pokoře uznává. A jakož jest povinností její, aby přede všemi ostatními pravdu víry hájili, tak mají všechny spory, kde by jaké o víře vznikly, jejím soudem rozhodnuty býti.“ (Podle Bougaud-Melka, Církev, str. 74-76.)

III. Jaké námitky se činí proti článku o neomylnosti.

Mnohé námitky proti článku o neomylnosti pocházejí z neznalosti rozsahu tohoto článku. Tyto námitky byly již vyvráceny dosavadním pojednáním. Zbývají ještě námitky, které chtějí dokázat, že papežové přece se mylili ve víře.

1. *Papež Liberius byl r. 355 od císaře Konstantia poslán do vyhnanství, poněvadž nechtěl odsouditi znamenitého bojovníka proti bludu ariánskému, sv. Atanáše. Avšak po dvou letech, aby ušel vyhnanství, vyloučil Atanáše z římské Církve a podepsal v Sirmiu (Srěm, území v Jugoslavii), kde se s císařem sešel, jednu z tří ariánských formulí.*

Odpověď: Věc vůbec historicky není objasněna. Dějepisec Rufinus, který záležitost vyšetřoval, píše, že nemohl nabýti jistoty, podepsal-li Liberius, anebo byl-li propuštěn na žádost lidu. Liberius byl v Římě přijat s nesmírnou slávou. Římané si nadmíru vážili sv. Atanáše. Je-li možno, že by Liberia s takovou slávou přijali, kdyby byl Atanáše vyloučil z Církve? Roku 359 odbývali ariáni sněm v Seleucii, avšak ani slovem se nedovolávají římského biskupa pro svůj blud. Kdyby byli mohli, jistě s jásotem by tak byli učinili. Poněvadž

císař dal si papeže zavolat do Sirmia, zde s ním se stýkal a pak mu dal svobodu, mohly snadno vzniknouti pomluvy: papež odsoudil Atanáše, aby usmířil císaře.

Není tedy historicky nic zjištěno. Avšak dejme tomu, že papež sv. Atanáše vyloučil z Církve. To by vůbec nebyla chyba ve víře, nýbrž jen omyl v disciplině, ve správě Církve.

Formule, kterou prý papež podepsal, zní: „Věříme . . . v jednorozeného Syna Božího, existujícího přede všemi věky a počátky a před všelikým časem, který rozumem lze pojmuti . . . zrozeného netrpně z Boha, samého z Otce samého, Boha z Boha, podobného Otci, který jej zplodil.“ Jediné slovo, které v této formuli není úplně jasné je „podobného“ místo „soudstatného“. — Není jisto, zdali papež tuto formuli podepsal. Jestli tak učinil, nečinil rozhodnutí „ex cathedra“, t. j. jako nejvyšší pastýř celé Církve a jistě ne s úmyslem „definovati“, to jest: dáti konečné rozhodnutí o nějakém článku víry.

2. „Papež Honorius (625—638) schválil svým listem k patriarchovi cařihradskému Sergiovi jeho blud, že v Kristu jest jenom jedna vůle, totiž božská. Za to byl na VI. obecném sněmu cařihradském r. 680 odsouzen.“

Odpověď: Patriarcha cařihradský Sergius přál bludu monotheletskému, t. j. bludu, že v Kristu jest jen jedna vůle, anebo jak se také

říkalo, jedna činnost. Roku 634 psal papeží Honoriovi záladný list, v němž farizejsky dí, že slova „dvě činnosti“ a „jedna činnost“ matou lidi i že by bylo lépe takových slov vynechat. Honorius neviděl lsti a odpověděl dvěma listy. Chválí opatrnost Sergiovu a dí mezi jiným, aby se nemluvílo ani o jedné vůli ani o dvou. Honorius tedy neschvaluje monotheletismu, nevyslovuje se určitě o onom učení, asi proto, že tehdy na západě a snad i jemu bylo ještě velmi málo známo. Obecný sněm VI. r. 681, třetí caríhradský, odsoudil Honoria a papež Lev II. výnos schválil a dal zemřelého do klatby, poněvadž „dovolil zvrátiti víru“. Otcové sněmu odsoudili Honoria ne proto, že souhlasil s bludem Sergiovým, nýbrž že jej opominul rozhodně zavrhnouti. Nesoudili tedy Honoriovo učení, nýbrž způsob jeho jednání. Měli za to, že Honorius svou povolností přispěl k rozšíření bludu. Ve volbě prostředků, ve způsobu svého jednání není papež neomylný. Bellarmín dobře dí: „Nechýbil tím, že něco stanovil, nýbrž, že mlčel a opominul, co stanoveno býti mělo.“

3. „Papež *Vigilius* odsoudil bludaře ariánské, odsouzení odvolal a pak je zase odsoudil.“

Odpověď: Jednalo se o tři bludaře nestoriánské a o odsouzení jejich na sněmu chalcedonském. Sněm, chtěje šetřiti jejich osob, nejmenoval jich jménem. Mnozí však žádali,

aby byli odsouzení i jmenovitě: Vigilius se vzpíral, nechtěje jinak jednati, nežli sněm; ale na naléhání císařovo přece je odsoudil. Ted' však zase mnozí se bouřili, že mrtví nemají býti souzeni, zvláště, když sněm jich neodsoudil. Vigilius tedy své odsouzení odvolal. Když však sněm pátý řečené bludaře přece odsoudil, nezbylo Vigiliovi, ač se, jak pochopitelně, vzpíral, nežli dáti k odsouzení souhlas.

Ze žuly, jak patrně, papež Vigilius nebyl, ale o omylnosti nebo neomylnosti není tu řeči, neboť jde o věc kázně. Otázka, o níž se vlastně jednalo, byla, zdali je dle dřívějšího zvyku dovoleno a shoduje-li se s duchem Církve, aby „jmenovitě“ byly odsouzeny spisy těch, kteří už v Pánu zesnuli a to v míru s Církví.*)

4. „Papež Sixtus V. prohlásil *Vulgatu* (t. j. latinský překlad bible od sv. Jeronýma) za úřední bibli Církve. Ale *Vulgata* není bezvadná, jsou v ní chyby.“

Odpověď: Ze překlad tento není nejdokonalější, a že má jako každé lidské dílo své slabosti, to věděl papež Sixtus také. Chtěl však proti překladům protestantským, v nichž každý měnil text jak se mu podle osobního „osvětlení“ zdálo, dáti lidu překlad jistý a správný. Samozřejmě, že papežovo rozhodnutí nebylo žádné rozhodnutí „ex cathedra“.

*) Podle Fr. Žák, Věrouka I., str. 279.

5. „Pavel V. odsoudil nauku Galileovu, že země se otáčí kolem slunce, a Urban VIII. to potvrdil.“

Odpověď: Galileo-Galilei (1564–1642) učil proti mnohým hvězdářům své doby, že se země otáčí kolem slunce a ne naopak, jak se nám zdá. Týmž názor již před ním hájil slavný kanovník Mikuláš Koperník († 1543), ve svém spise „o obrazech těles nebeských“, jež věnoval papeži Pavlovi III. Důvody pro jeho názor nebyly tak skálopevné, že by nepřipustily pochybnosti. Kromě toho Galilei ve sporu se svými protivníky stanovil nové zásady a pravidla pro výklad Písma sv., která ačkoliv jsou správná, zdála se býti jeho současníkům příliš odvážná. V této době, počátkem 17. století, byly poměry náboženské neobyčejně pohnuté, a v takových dobách není divu, že novým zásadám Galileovým kladen byl odpor, ježto mnozí se domnívali, že tyto zásady jsou víře nebezpečné. Výnosem papežských úřadů (Kongregace officii) dne 24. února r. 1616 bylo učení Kopernikovo zakázáno. Galilei však zastával se učení toho dále, jmenovitě učinil tak ve svém spise *Dialogu*, vydaném r. 1633. Proto byl volán do Říma k zodpovídání. Proces s ním byl veden s největší mírností, protože Galilei byl miláčkem papeže Pavla V. a Urbana VIII. Po čas svého pobytu v Římě nebydlel v žaláři, nýbrž v paláci florenckého

vyslance Nicoliniho, svého nejoddanějšího přítele, který jej zahrnoval veškerou přátelskou pozorností. Dne 22. června r. 1633 Galilei v římském chrámě santa Maria sopra Minerva svá tvrzení odvolal a zřekl se systému Koperníkova. Sto roků později povstala legenda, že prý Galilei nakonec řekl: „A přece se pohybuje (země)!“ — Zbytek svého života Galilei klidně ztrávil v Sieně, kdež byl pobýtem u arcibiskupa Askania Pikkolominiho, a později ve svém domě Arcetri u Florencie, zabýváje se stále učenými svými pracemi a požívaje pense, kterou mu byl papež Urban VIII. od r. 1630 vyměřil.

Jest na bílé dni, že tyto výnosy papežských úřadů nemají nic činiti s papežskou neomylností, a že se ani netýkají toho oboru, pro nějž Kristus papeži a Církvi neomylnost přislíbil.*)

Závěr.

Největším nepřítelem katolické Církve je nevzdělanost a nevědomost. Nedivíme se, že nepřátelé „tupí, čeho neznají“. Avšak mnohem bolestnější je zjev, že ani katolíci neznají své

*) Podle: Kašpar, Apologetika, str. 177.

víry a právě proto svou víru a Církev tak málo milují.

V čtyřicátých letech minulého století přišel kalvinistický kazatel Ferret ke katolickému faráři Dunoyerovi v Ženevě, a prosil o katolické knihy. Jeho úmysl byl, z těchto knih načerpati látky k boji proti Církvi. Katolický kněz mu dal, čeho si přál. Po nějaké době vrátil Ferret knihy a prosil — o přijetí do katolické Církve. Prohlásil: „Čím více jsem studoval učení katolické Církve, tím jasněji poznávám, že jediná Církev katolická má pravdu.“

Imprimi potest. Pragae, die 22. Mart. 1933. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 5067. Olomucii, die 23. Martii 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ZIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. • Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozká 8.

Katolická nemoc.

Místo úvodu dopis.

„Veledůstojný pane redaktore! Dovolují si Vám sdělit, že objednané letáky jsem obdržela. Jsou velmi krásně. Obnos za ně však pošlu až příští týden. Jelikož se nikdo nechtěl chopit práce, odhodlala jsem se k apoštolátu tisku, zatím ovšem na svou pěst. Avšak, chci-li, aby to lidé četli, musím je zdarma rozdat, třeba jsem jen ústavní švadlena.

Dovolují si Vám touto cestou říci, co mne v srdci bolí, to jest duchovní nemoc našich katolíků.

Náš průměrný katolík jde sice v neděli na mši svatou. Ale to je mu dost. Hájí-li kněz s kazatelnou víru, jsou s tím nespokojeni, že prý štvě. Avšak když někdo se posmívá Církvi neb jí tupí, klidně to snášejí ano ještě i souhlasí.

Katolický tisk ignorují. Dávají přednost „Č. S.“, N. P.“ a všem možným škvárům před listem katolickým; ano i do kostela si to přinášejí.

Zkrátka, náš katolík chce býti za každou cenu neutrální a pokrokový. Chápete, jak to bolí kazatele a jaká hanba to je nejen pro mne, nýbrž pro každého upřímného katolíka.

Naznačila jsem Vám z části naši duchovní diagnosu, a prosím Vás, jemuž je dáno léčit duše, pro lásku, kterou k duším chováte a pro

lásku k Církvi naší svaté, byste nám na tuto nemoc připravil laskavě nějakou medicínu v podobě letáku aneb brožurek, a až budou, my si je ihned objednáme.

O to uctivě prosí oddaná B. Z. v M.“

Vskutku, zapírat svoje přesvědčení, stydět se za svou víru, to je duševní nemoc, která se vyskytuje nejvíc u katolíků, proto všim právem jí dáváme jméno: katolická nemoc. Viděli jste již bezvůrce, komunistu, mohamedána neb žida, který by se styděl za svoje přesvědčení? aneb který by odbíral noviny, jež tupí jeho přesvědčení?

Mnozí z těchto katolíků si ani neuvědomují, že hřeší proti prvnímu přikázání. Proto jim k opakování podáváme:

Něco z katechismu.

Jak máme věřiti svatým pravdám? Svatým pravdám máme věřiti pevně, činně a vytrvale.

„Věřím, a proto mluvím.“ (2. Kor. 4, 13.) a jedním jako katolický křesťan netoliko soukromě, nýbrž i veřejně, před světem. „Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž je v nebesích.“ (Mat. 5, 16.) — Bude se hlásiti ke Kristu bez ostychu. „Nestydím se za evangelium.“ (Řim. 1, 16.) „Kdo se stydět

bude za mne, za toho se stydětí bude Syn člověka, když přijde ve slávě své.“ (Luk. 9, 26.) — Hanba je býti třtinou větrem se klátící. Veřejně, bez bázně a bez ostychu chodí nevěra, a víra by se bála, a schovávala? Zmužilé vyznání víry budí úctu lidí a zajišťuje Boží odplatu.

Co pravil Pán Ježíš o vyznání víry? Řekl: „Kdo mne vyzná před lidmi, toho vyznám také já před svým Otcem, jenž jest v nebesích. Kdo by však mne zapřel před lidmi, toho zapru také já před Otcem, jenž jest v nebesích.“ (Mat. 10, 32, 33.)

Kdo se prohřešuje proti svaté víře? Proti svaté víře se prohřešuje, kdo o některém článku víry pochybuje, kdo svatou víru zapírá a kdo ji lehkomyšlně vydává v nebezpečí, nebo ji vůbec opouští.

Svatou víru zapírá, kdo mluvením nebo jednáním chce vzbuditi doměnku, že není katolickým křesťanem. — Tak si počíná z lidské bázně nebo nemístného studu. Chybí mu, bohužel, katolické sebevědomí. (Kubíček, katechismus ot. 160-162.)

V tomto spisku chceme projednávat:

- I. Jak se ukazuje katolická nemoc,
- II. které jsou její příčiny,
- III. jak ji budeme léčiti.

I. Diagnosa.

Chce-li lékař nemocného vyléčiti, napřed dělá diagnosu, to jest: zjišťuje příznaky nemoci, měří horečku, počítá puls, proklepává nemocného, až zjistí, která jest jeho nemoc. Dobrá diagnosa je počátek dobré léčby. Proto podáváme napřed diagnosu katolické nemoci.

K zasmání.

Paní vypravovala, že byla s pěti jinými dámami v ústavě na léčení. Usnesly se, že v neděli si udělají výlet na saních, a že vyrazí již časně ráno. Jedna však z nich ostýchavě navrhla: „Nemohly bychom odjeti trochu později, tak kolem deváté. Můžeme se tak lépe vyspát!“ — Ostatní přitakaly: „Ano, můžeme se lépe vyspát.“

Avšak v neděli, když zvonilo na ranní, otvírají se dveře ústavu, a jedna paní za druhou spěchá na mši svatou. Po bohoslužbách se všechny setkaly a s údivem hleděly jedna na druhou a tázaly se: „Ale proč jste nic neřekla? — Proč ne?“ Jistě jenom ze zdvořilosti.

Dítě zahanbuje dospělé.

Bylo to na letním bytě. Pršelo. To se ví, že nálada nebyla nejružovější a jeden z hostů si ulevil tím, že začal nadávat na Pána Boha

á se mu rouhat. Přítomným katolíkům to ne-
bylo milé, avšak nikdo se neodvážil něco říci.
Tu povstalo děvčátko a řeklo vážně: „Prosím,
tak se o Pánu Bohu nemluví!“

Na schůzi adventistů.

Kněz mi vypravoval: „V naší obci konali
adventisté schůzi. Posluchači byli převážnou
většinou katolici. Řečník držel Písmo svaté
v ruce a zvolal: „Zde máte bibli, pravé a ne-
falšované slovo Boží. Neschovávám je před
vámi. Prosím vás, ukažte mi, kde Ježíš řekl,
že papež je hlavou Církve, kde řekl, že se má-
me z hříchů knězi zpovídati a kde řekl, že
máme choditi na poutě!“ Myslíte, že jeden
z katolíků povstal a řekl: „Zde u Matouše
16, řekl Ježíš: Ty jsi Petr, t. j. skála, a na
té skále vzdělám Církev svou. A tobě dám
klíče království nebeského, a cokoliv svá-
žeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoliv
rozvážeš na zemi, bude rozvázáno na nebi.“

A co se týká zpovědi, přečtěte Jana,
kapitola dvacátá; tam praví Ježíš: kterým od-
pustíte hříchy, odpouštějí se jim a kterým za-
držíte, zadržány jsou. Jak mohli odpouštět a
zadržet, když se jim lidé nezpovídali?

A co se týká pouti, Církev katolická nikde
neučí, že musíme konati poutě.“ Myslíte, že tak
některý katolík řekl? Ale kdepak. Nikdo ani
nepípl, ale — několik jich vystoupilo z Církve!

II. Příčiny.

1. První příčina je nevzdělanost katolíků. Proč bezvěrec se nestydí za své přesvědčení? On si myslí, — ač je to jenom jeho hloupá domněnka — že je vzdělanější, než ostatní věřící lidé a proto si troufá. Když jsem několik měsíců debatoval s třemi bezvěrci, s počátku si počínali velice sebevědomě. Avšak když jsem je den za dnem chytal jejich vlastními slovy, a oni sami museli vyvrátiti, co napřed tvrdili, stali se pomalu velice skromnými a byli rádi, když přišly svátky a debatní večírky musely přestat. Tázali se častěji: „A proč nám to dosud žádný katolík neřekl?“ — „Jednoduše proto, že jste se dosud nesešli s některým vzdělaným katolíkem.“ — Kdyby katolíci znali svoji víru a dovedli odpovědět na namítky proti ní, jistě, že by mnozí měli více katolického sebevědomí.

2. Druhá příčina je vlažnost a lhostejnost. Oni se narodili jako katolíci, byli pokřtěni, avšak víra se jim nestala majetkem jejich srdce. Nepoznali, že víra je světlem v temnotě života, a proto nehledí na svět okem víry, nýbrž okem světáka; nepoznali, že víra je pramenem síly, a proto neužívají milostí, které jim nabízí víra; nežijí z víry, víra jim není pramenem života, nýbrž řetězem, který jim někdejší žiti, jak by sami chtěli. Katolík, který tak na víru hledí, nebude víru hájiti.

Přistoupí-li k tomu ještě duch mamonu, máte obraz obchodního katolíka, jemuž náboženství jest jenom prostředkem k výdělku. Když předseda katolického spolku najednou opustil naše řady a přestoupil k nepřátelům, tázal se ho kdosi, proč tak učinil. Odpověď byla charakteristická: „Víte, chci vám to říci upřímně, dostal jsem za to mnoho peněz.“ — „A vy se nestydíte za peníze prodat své přesvědčení?“ — „Hledte, člověk musí napřed žít a potom přijde přesvědčení.“ — „Tak myslel asi Jidáš!“

3. Třetí příčina je bázeň lidská, zbabělost, která prozrazuje slabost vůle. Jsou lidé, kteří takřka nemají kostí, jsou jako houba. Ať ji dáš do vody špinavé neb čisté, houba je to jedno. Stlačíš ji a ona se přizpůsobí tvé ruce.

Pocit bázně není ještě hříchem. Je málo lidí, kteří by tohoto pocitu neměli. Ani nemůžeme říci, že by ten člověk byl mravně lepší, který nikdy necítí bázně. — Vypravuje se, že dva důstojníci stáli připraveni k útoku na nepřátelskou pevnost. Jeden z nich se trásl. Druhý se mu posmíval, říká: „Zdá se mi příteli, že máš strach?“ — „Ano“, odpověděl druhý, „mám strach, a kdybys ty měl takový strach jako já, jistě bys už dávno utekl!“ — Co tím chtěl říci? — Asi toto: necítiti bázeň není ještě znamením ctnosti; avšak cítiti bázeň a přesto zůstatí pevný, k tomu je třeba veliké síly;

a čím větší je překážka, tím krásnější je vítězství.

III. Léčba.

Chceme-li, aby katolíci radostně vyznávali svou víru, musíme je vyléčiti z bázně lidské. Cesta k uzdravení vede rozumem, srdcem a cvičením vůle.

1. Rozum.

Bázeň pochází z nížiny, kde duše se stýká s tělem. Čím nižšího smýšlení je člověk, tím více oývá ovládnán bázní. Avšak rozumný člověk se táže:

Proč se bojíš?

Jak ti mohou lidé uškodit? Mohou ti uškodit na majetku, zničit tvé postavení? Člověk, který má důvěru v Boha a nezlomnou vůli k práci, nezhyne hladem. — Jak ti mohou lidé škodit? Na cti? Čest u lidí je vrtkavá. Dnes volají „Hosanna“ a zítra „Ukřížuj ho!“ Avšak čest u Boha nikdo mi nemůže uloupit, a tuto čest mám, když jedním, jak mi svědomí káže. — Kde mi mohou lidé škoditi? Na životě a na zdraví? — Život duše mé mi nemohou zničit. Jak pravi Kristus: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale bojte se toho, který i tělo i duši může uvrhnout do zavržení.“

Stará Kovárka ve Weinriedu v Bavořích nechtěla chodit ke sv. svátostem. Říkávala: „Co by řekli lidé?“ Na to jí odpověděl sv. Kliment Maria Hofbauer: „Bojíte se, co lidé řeknou, když budete chodit ke sv. svátostem, a toho se nebojíte, co řeknou, až budete zavržena?“

Posměvači.

V boji proti naší svaté víře hraje posměch velikou úlohu. Zraňuje duši s vybranou krutostí a zlomyslností. Jako oheň pálí rány jeho. Můžeme říci, že veliká část těch, kteří dnes jsou odcizeni náboženství, podlehli a denně podléhají posměchu nepřátel Božích. — Je to něco velikého, snášeti posměch. Když někdo je v továrně jediný věřící a denně dvakrát, třikrát slyší dábský smích třiceti až čtyřiceti lidí — opravdu mučedníkem jest, kdo to vydrží. A když, jak to často bývá, mezi posměvači jsou katolíci, „falešní bratři“, bolest je dvojnásobná.

I v životě Ježíše Krista se setkáváme s posměchem. Ve veřejném životě jeho si ještě netroufali jeho nepřátelé touto zbraní proti němu. Avšak čím více, lidsky řečeno, hvězda jeho klesala, tím více mu zněl pekelný hlas posměchu v uších. Herodes a jeho vojáci se mu vysmívali a v posměšném bílém rouchu ho vedli ulicemi jerusalémskými. Po jeho bičo-

vání slavilo peklo hody. Králem na posměch jej učinili. Starý roztrhaný plášť mu hodili na ramena, hůl mu dali do ruky a na hlavu korunu z trní. Avšak ještě hůř to bylo pod křížem. Lid se mu posmívá, velekněží a starší se mu rouhají, pohanští vojáci ho tupí, ano i jeden z lotrů ještě k tomu přidává svůj souhlas. Ještě několik minut před jeho smrtí praví voják posměšně: „Uvidíme, zdali Eliáš přijde, aby mu pomohl.“ Kterého člověka kdy potupný posměch tak pronásledoval až k smrti, jako našeho Spasitele!

Zde nalézáji, kteří trpí potupou a posměchem, Těšitele, jakého jinde naléztí nemohou. Na něho pohlédnouti, s jeho bolestmi porovnatí naše, k němu se pomodlití, to uklidní a utiší naše srdce.

Avšak nejen útěchu vám dává trpící Spasitel, nýbrž také naučení. Nikde nečteme v evangeliu, že by se byl bránil slovy neb skutky. Na kříži mlčel, ne, modlil se ještě za tupitele: „Otče, odpusť jim, oni nevědí, co činí!“ Vnitřní síla duše zvítězila nad potupou.

Tento příklad Spasitele jest nám důležitým naučením. S posměvači se dát do debaty, nikdy nevede k cíli. Oni chtějí jenom poranit. Nejlépe je odzbrojíme mlčením. Avšak ne mlčením zbabělosti, nýbrž mlčením vnitřního vítězství a klidu. Právě ten, který zůstává klidný i při posměchu, zvítězil, a i ten posměvač

cítí úcty vůči takovému křesťanu. Nevěřící to také byl, který pod křížem pln úcty k potu-
penému, mlčícímu Spasiteli se obrátil, řka:
„Opravdu, tento člověk je Syn Boží!“

Duše posměvačů.

Zahlédneš-li se do duše posměvačů, poznáš, že příklad Kristův je největší moudrost. Člověk, kterého kněz připravoval k smrti, řekl: „Vzkazuji všem těm, kteří se posmívají víře, že jsem v srdci nejvíce věřil tehdy, kdy jsem se nejhlasitěji víře posmíval.“ Toto vyznání nám dává nahlédnouti do hlubin duše posměvačů. Mnozí se svým posmíváním brání proti víře, kterou cítí ve svém srdci. Mnozí svým posmíváním chtějí umlčet výčitky svého svědomí. Posměvači jsou lidé nešťastní, duševně ztroskotaní. Ano ještě více: Z posměchů mluví závist. Mnozí posměvači se později přiznali: Prál jsem si, abycht' byl takovým, jako ti, kterým jsem se posmíval; a protože jsem neměl takové víry jako oni, tupil jsem je — ze závisti. Člověk duševně svobodný a vzdělaný nikdy se nikomu neposmívá.

Zač tě má posměvač?

Posměvač tě má za člověka slabého. Domnívá se, že jsi duševně nesamostatný, že se

dáš lehce získat k odpadu, že nemáš vnitřního přesvědčení. Vždycky přestává posměch, narází-li na pevné přesvědčení.

Škodit může posměch jen těm, kteří nejsou zakořeněni ve skále, která jest Kristus. Avšak duše, která vytrvá i v ohni posměchu, tímto ohněm se očistí a upevní jako ocel. Posměch je kladivo, kterým Bůh si připravuje duše silné a šlechtné. Tak utvoří z nich vyznavače a mučedníky. A posměvači, ačkoliv chtějí býti pomocníky zlého ducha, stávají se pomocníky Božími. Chtějí zlé a působí dobré.

Co praví Duch Svatý?

„Kdo jest, jenž by vám uškodil, budete-li horliteli o dobré? Ano, byste i trpěli pro spravedlnost, jste blahoslavení. Postrachu jejich však se nebojte ani nelekajte; ale Krista Pána oslavujte ve svých srdcích, jsouce vždy hotovi k obraně proti každému, kdo žádá od vás počet z naděje vaší, avšak s tichostí a bázní, majíce svědomí dobré, aby ti, kteří tupí dobrý váš život v Kristu, zahanbeni byli v tom, v čem vám utrhnají (jako zločincům).“ (2. Petr 3, 13—16.)

„Za cenu velikou jste koupeni; nebudte otroky lidí.“ (1. Kor. 7, 23.)

„Bázlivci však a nevěrci a ohavníci a vrazi i smilníci a čarodějníci a modláři a všich-

ni lháři budou mít díl v jezeře hořícím ohněm a sírou; to je smrt druhá.“ (Zjev. 21, 8.) — (Bázlivci jsou ti, kteří ze studu zapírají svoji víru. Porovnej, s jakými hříšníky je staví Písmo svaté na stejnou úroveň!) —

„Kdo se lidí bojí, brzy padne,
kdo však doufá v Hospodina,
bude povýšen!“ (Přísl. 29, 25.)

Úsudek protestanta.

P. Weninger vypravuje z amerických misí. Přišel jednou ke mně jinoch a vykládal: Sloužím u Američana, protestanta. Zkoušel mne. V pátek nedal nic jiného na stůl než maso. Vzal jsem tedy trochu kávy a kousek chleba s máslem. Když jsem odcházel, zavolal na mne: „Počkej! Mám úctu před tebou. Jsi člověk charakterní. Když katolík z bázně lidské jí v pátek maso, takovým člověkem pohrdám. Proč říkají, že jsou katolíci, když nedbají svého náboženství? Takové jednání se mi protiví! Zůstaň u mne, jak dlouho chceš, dám ti lepší plat. Kdykoli bude pro tebe postní den, řekni jenom a dostaneš postní jídlo. Přineste mu oběd!“ zavolal do kuchyně. —

K tomu dodává misionář: „Když se ti posmívají, že nejíš maso, vysměj se jim! Přec to není čest v pátek maso jíst! To dovede každý pes!“

„Chléb náš vezdejší dej nám dnes!“

Bohatý muž vypravoval misionárovi: „Byl jsem chudý, když jsem přišel se svým starým, zbožným otcem do Ameriky. Ano i dluhý jsme ještě měli. Dostal jsem práci, že jsem právě tak mohl živiti sebe a otce. Jednou v sobotu řekl můj pán: „Zítřa přijďte také do práce!“ — „Zítřa je neděle!“ — „Nic nevadí. Je mnoho práce. A kdo zítřa nepříjde, bude propuštěn!“

Přišel jsem domů a vypravoval otcí, co se stalo. Otec řekl: „Zítřa nepůjdeš do práce, zítřa půjdeš na mši svatou.“ — „Ale otče, když budu propuštěn, umřeme hladem!“ — Otec odpověděl: „Pomodleme se Otčenáš!“ A když jsme vyslovili slova: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes!“ řekl otec: „Synu, hle, leží tu ještě kousek chleba, měj důvěru v Boha, v pondělí budeme ještě míti kousek.“

V pondělí jsem přišel do práce. „Kde jsi byl včera?“ tázal se mistr. — „V kostele.“ — „Můžeš jíti, jsi propuštěn! Ať ti v sobotu farář dá výplatu!“ Jeden z přítomných katolických dělníků se smál a řekl potupně: „Vidíš, to náš, že jsi v neděli nepracoval. Teď jsi bez práce! Hlupáku! Ať ti teď kněz zaplatí!“ —

A hleďte, důstojný pane. Zás jsem dostal práci. Ano, Bůh mi žehnal, dařilo se mi

dobře, zbohatl jsem, mohl jsem si koupit koně a kočár.

Když jsem jednou jel městem, potkal jsem onoho posměvače, jak tloukl kamení. Zastavil jsem a řekl mu: „Příteli, víš, kdo mi dal tento kočár a ty pěkné koně?“ — „Nevím.“ — „Už mne neznáš? Vždyť jsme spolu pracovali. Vidiš, Bůh mi požehnal, protože jsem světil neděli. A tobě co dal ďábel za to, že jsi v neděli pracoval? Zdá se mi, že tvůj pán je chudák.“

Nejsi sám!

Všecko tvoje jednání působí též i na jiné. Tvoje bázeň je nakažlivá. Znáš arabskou báji, která vypravuje, že poutník na své cestě potkal mor a tázal se jím, kam jde. Odpověděl: „Jdu do města zabít pět tisíc lidí.“ — Po několika týdnech se oba opět setkali, i vytýkal poutník moru: „Šel jsi zabít pět tisíc lidí a zabil jsi padesát tisíc!“ — I odpověděl mor: „Já jsem zabil jen pět tisíc; těch ostatních pětáctýřicet tisíc umřelo — strachem!“ Bázeň vraždí nejen tělo, nýbrž i duši. A nejen duši tvou, nýbrž i duše těch, kteří se od tebe nakazili. „Vítězství zlých je bázeň dobrých.“ Jaká to odpovědnost za naše bratry!

A platí též opak. Přemůže-li jeden lidskou bázeň, stane se tím oporou pro mnohé jiné!

Dva misionáři americké sekty přišli do Londýna, a aby mohli promluvit k velikému množství lidu, najali si největší sál Alberts-hall, jenž pojímá 15.000 lidí. Kazatelé mluvili ohnivě. Jeden z nich zvolal: „Kdo cítí hlas Boží ve svém srdci, ať povstane a sestoupí dolů! Kdo chce přijít k Bohu? Kdo chce přijít k Bohu?“ Nastalo dlouhé, hluboké ticho nepřehledného davu lidstva. Najednou zazní hlasitý výkřik: „Já, já chci!“ To bylo vyznání. A hned potom bylo slyšet druhé a třetí: „Já chci!“ A více a více hlasů se ozývalo, a větší a větší bylo množství těch, kteří volali: „Já chci, já chci k Bohu!“ — Tak působí příklad jednoho.

2. Srdce.

Více svaté hrdosti!

Nemáme příčiny se stydět, že jsme katolíci. Nevidíme, že v době všeobecného rozkladu oči vážných lidí se obracejí ke katolické Církvi, která jediná zůstala jako skála pevná? Mučedníci prvních století odpovídali soudci při výslechu: „Jsem křesťan, neumím nic lepšího říci!“ Neplatí to též i dnes? Či bychom se měli stydět za to, že patříme k jedné rodině s miliony světců, mučedníků, hrdinů ctnosti?

*

Jelikož příklady působí přímo na srdce a na vůli bez dlouhého rozumování, podáváme zde čtenářům několik příkladů, hrdinné víry. Více takových příkladů naleznete v knize „Naše Světla“ (nákl. Exercičního domu v Hlučíně. cena 16 Kč.)

Orestes.

Vojevůdce císaře Diokleciána Lysiáš, měl jednoho dne přehlídku celého vojska. Každý voják byl vyvolán a musel předstoupiti před šik. Na řadu přišel Orestes. Pro svojí zdatnost a ukázněnost se zalíbil vojevůdci. Aby zkoušel jeho dovednost, kázal mu hodit šípem po určitém cíli. Voják tak učinil a při tom pohybu odhrnul se mu plášť a na spodním rouchu bylo vidět znamení kříže. „Proč nosíš toto znamení?“ tázal se Lysiáš. „Proto, že jsem křesťan!“ byla zmužilá odpověď vojínova. Byl za to uvězněn a mučen, avšak zůstal pevný v největších mukách až do posledního dechu.

Důstojník.

Byl to zvláštní člověk, mladý Guido Negri. Každý den klečel ráno v kostele a šel — každý den prosím — k sv. přijímání. Když někdy ráno byl služebně zaměstnán, zůstal lačný až do poledne a potom šel k sv. přijímání. Kamarádi se mu smáli. „Nechte toho,

přece nejste řeholníkem!“ radi mu blahosklonně představený, „aneb aspoň odložte uniformu, aby lidé nepoznali, že jste důstojník.“ Avšak Negri odpovídá neohroženě: „Činím snad něco, co je proti cti mého stavu?“ — „Ne.“ — A Negri chodil dále denně ke sv. přijímání.

V pátek se dává důstojníkům maso. Negri žádá postní jídla. Posmívají se mu, říkají, že to jsou dětské skrupule. On však stojí na svém. A příští pátek — několik jiných důstojníků si objednálo také postní jídla.

Jaké to noviny položil panu Negrimu listonoš na stůl? „Unita Cattolica“, vyloženě papežský list! Neslýcháno! Kamarádi jsou rozčileni: „Co to musíme vidět? Již padesát roků se zde nečtly papežské noviny!“ — „To je škoda“, odpověděl s nejlíbeznějším úsměvem Negri, „to je škoda! Je tedy nejvyšší čas, abychom se zase s tím smířili. Jestliže tedy, pánové si přejete nahlédnout do těchto novin — prosím!“ A noviny katolické po prvé kolovaly mezi italskými důstojníky.

Otok.

Farmář v Kentuky v Severní Americe měl starého křesťanského černocho. Jednoho dne pán dostal návštěvu a při hostině přišla také řeč na černocho. Pán řekl: „Tento člověk je opravdový křesťan a od své víry neustoupí.“

Jeden z hostů se usmál a řekl: „Jak se mylíte! Jsem ochoten tomuto otroku za půl hodiny vyhnat víru.“ Když pán popíral, dohodli se, že udělají zkoušku. Zavolali černocho a řekli mu: „Buďto se zřekneš víry, aneb budeš zabít.“ — Černocho se třásl leknutím a zvolal: „Ó ne, pane, nemohu; Ježíš Kristus za mne umřel! Prosím, pane!“ Avšak jeho prosby byly nadarmo. Bičem jej tloukli tak dlouho, až omdlel. Když se vzpamatoval, znovu na něho naléhali, aby zapřel víru. Ubohý stařec opakoval: „Pane, nemohu. Ježíš Kristus, on zemřel za mne, — já zemru za Ježíše Krista.“ A tak zemřel.

Bodrý Tyrolák.

Nevěřící posměvač chtěl jednou vylézt na hory v Alpách a vzal si za vůdce katolického Tyroláka. Nevěřci to nedalo pokoj a stále znovu začal nadávat na víru. Tyrolák odpověděl: „Pane, já vám nechám vaši víru na pokoji, dejte též moji víře pokoj!“ Nevěřec však nedal pokoje a znovu a znovu dělal svoje posměšné poznámky, až na konec bodrému Tyrolákovi došla trpělivost. Seděli právě u ohně a vůdce řekl k cizinci: „Hledte, pane, vy jste velice učený a studovaný a já jsem obyčejný člověk a neumím na vaše řeči mnoho odpovědět. Ale víte, co učiníme? Strčíme oba ruku do ohně, vy za svoji nevěru a já za svoji víru,

a kdo déle vydrží, ten bude mít pravdu!“ Cizinec umkl a již neobtěžoval Tyroláka.

Z Japonska.*)

Čtyřletý Josifek tázal se misionáře: „Je to pravda, že křesťané musí zemřít?“ — „Ano“, odpověděl misionář, „a když tebe budou chtít zabít, co uděláš?“ — „Udělám tak“, odpověděl malý Japonec a poklekl, sepjál ruce a naklonil hlavičku, jakoby si chtěl dát hlavu stít. „A když katan vytasí meč, co potom řekneš?“ tázal se kněz dál. Chlapeček napřed byl zarmoucen, protože nevěděl, co má ještě říci, potom, ještě kleče, pohlédl upřímně na misionáře a řekl: „Budu stále opakovat: Ježíši, Maria, Ježíši, Maria! Ježíši, Maria! až bude hlava dolů.“ Konečně povstal, přitulil se k misionáři a řekl: „Milý otče, jestli ještě něco jiného mám říci, prosím tě, nauč mne to ještě dnes!“

Slavnostní oblek.

Japonští katolíci to považovali za čest a milost boží, když směli umřít za víru.

Jedna matka pracovala na krásném slavnostním obleku. Její šestiletá dceruška při-

*) Z pronásledování křesťanů na konci 16. a na počátku 17. století.

chází k ní a táže se: „Maminko, pro koho to šijete?“ Matka odpovídá: „To je pro mne, až budu ukřižována.“ Ona považovala tedy den, když smí umřítí za víru za největší svátek života. Vším právem. Neboť tímto dnem přestaly pro ní útrapy života pozemského a nastala neděle věčné radosti. — Děvčátko rozumělo dobře, co matka mínila. Proto prosilo: „Maminko, udělejte mi též takové slavnostní šaty.“ Na to matka: „Už mám hotové dvojí, jedny pro tebe a jedny pro tvého mladšího bratra.“ „Ó, to jsem ráda maminko, avšak pro staršího bratra jsi neušila?“ Matka mlčí. — Nad tím se děvenka zamyslela, šla k staršímu bratru a oslovila jej: „Ty, poslyš, pro tebe maminka neušila slavnostní oděv. Ale prosím tě, až my budem ukřižováni a ty zůstaneš sám na živu, dej si dobře pozor, abys neodpadl od Ježíše Krista!“

Z víry se nedělají žerty.

Na japonské ostrově Amakusa vládl nepřítel křesťanů jménem Taracaba. Ten měl u svého dvora mezi pážaty 13letého hochla ze šlechtického rodu, jménem Jan. Jednou byla veliká hostina a Jan přisluhoval. Jednomu z hostů libil se čiperný hoch. Tázal se ho: „Odkud jsi?“ „Jsem z Nagasaki, prosím.“ „Tak jsi zajisté křesťan, neboť obyvatelé z Nagasaki jsou většinou křesťané!“ Hoch se zarazil, věděl

jak jeho pán nenávidí křesťany, avšak také nechtěl zapřít svou víru. Po krátkém boji zvítězil nad házní lidskou a odpověděl: „Ano, jsem křesťan!“ Taracaba hněvem zrudnul, avšak opanoval se a prohodil: „To říkáš jenom z žertu, pravda?“ Hoch však odvětil: „Nikoliv, neříkám to žertem. V tak vážné věci a u přítomnosti knížete se nedělají žerty.“ „A tvůj otec, jemuž jsem z milosti určil roční plat, je také křesťanem?“ „Ano“. Kníže zuřil. Byl by dal i otce i syna popraviti, kdyby se nebyl bál povstání. Dal si otce povolati. Hleděl oba všemi možnými způsoby přivesti k odpadu; trápil je dva dni, ničeho však nevyřídil. Konečně je oba poslal do vyhnanství.

Z Anglie.

Když za Jindřicha VIII. bylo v Anglii pronásledování katolíků, byl třicetiletý šlechtic John Rigby odsouzen k smrti. Když nastal den popravě, pohladil koně, který ho měl vléci na popraviště a řekl: „Jenom táhni, milý koniku! Je to dnes nejradostnější den, jaký jsem kdy zažil.“

Biskup John Fisher, také odsouzený k smrti, opíral se pro své stáří o hůl, když šel k popravě. Když se přiblížil k místu, odhodil hůl a řekl: „Nuže, nohy moje, čiňte svoji povinnost, cesta již není daleká!“

Kancléř anglický Tomáš Morus byl pro svou věrnost k víře katolické odsouzen k smrti „pro velezradu.“ Když lezl na šibenici, žebřík kolísal. Tomáš žertovně řekl ke katanovi: „Prosím tě, příteli, podrž mi trochu žebřík, abych se aspoň dostal nahoru. Dolů už to půjde samo.“

Studenti.

Tri septimáni vstupují do obchodu knihkupce. „Dobrý den“ — „Má účta, čím smím posloužit?“ — „Máte ve výkladní skříni knihu, která nás uráží. Prosíme, abyste knihu odstranil.“ — Knihkupec se rozpačitě usmívá a praví: „Ale kterou knihu miníte?“ — „Tu pod titulem...“ — „Ale tato kniha má literární cenu.“ — „Ano, může býti — ale její obsah je hrubou urážkou katolického kněžstva a to samozřejmě nemůžeme trpět.“ „Ale vždyť ta kniha jedná o ruské, pravoslavné církvi.“ — „Nevadí, obě církve mají stejnou mravouku, a urážka jedné je urážkou druhé.“ — „Ale když odstraním tuto knihu, mohou volnomyšlenkáři žádat, abych odstranil bibli z výkladu.“ — „Jak můžete bibli porovnávat s tímto pamfletem, který úmyslně tupí Církev.“ — „To říkáte vy...“ „Tedy knihu odstraníte z výkladu?“ — „Rozvážím si to.“ — „S Bohem!“ — „Má účta!“ — Druhého dne kniha z výkladní skříně zmizela.

Z Číny.

Při povstání boxerů bylo mučeno na tisíce křesťanů za víru. Mnozí z nich ukázali statečnost, jako křesťané prvních století. Matka řekla katanům: „Napřed popravte děti, potom mé dcery, potom mne! Jsme v pátém pokolení křesťany. Odpadnouti? Nikdy!“

Jeden z křesťanů zvolal: „Roztrhejte mne, ale každá část bude volat: já jsem Kristův!“

Petr Ču odpověděl generálovi Čen-ovi: „Veliký muži! Můžeš zapřítí otce a matku? Tak i já nemohu zapřítí svého Boha!“

Z Mexika.

Farář Batis z Chalchihuites byl zatčen a s ním tři členové Sdružení katolické mládeže: David Raldon, Emanuel Morales a Salvatore Lara. Když se dověděli, že mají býti popraveni, padl farář na kolena před důstojníkem a řekl: „Rád chci zemřítí, avšak šetřte těchto mladých lidí. Hledte tento Morales jest již ženat, má tři děťátka, tito dva musí podporovat svoje rodiče.“ Avšak Morales namítal: „Důstojný pane! Rád dám svůj život a obětuji jej Pánu Bohu. Já umru, avšak Bůh neumře! On se postará o mou ženu a o mé děti! Boží vůle ať se stane!“ A všichni zvolali: „Ať žije Kristus král!“ Padli 15. srpna 1926.

Mikuláš Navarro den před svou smrtí se postil, aby se stal hodným mučednictví, Jeho mladá žena mu ukazovala své malé dítě a tázala se: „Není ti líto nás opustit?“ — Odpověděl: „Ne! Dnes musíme hájit věc Boží. A kdybych měl deset dětí, opustil bych je všechny z lásky k Ježíši Kristu... Až dítě doroste, řekni mu, že jeho otec zemřel za naši svatou víru!“ — Když byl zasažen dvěma koulemi, řekl umírající: „Ano, umírám pro Krista, ten neumírá... odpouštím vám... Ať žije Kristus Král!“

3. Cvičba.

Církev žádá po nás, abychom se cvičili v sebezapírání. Každý skutek sebezapírání je vítězství duše nad tělem, vyšších sil nad nižšími. Každým takovým skutkem duše se posiluje též k vítězství nad bázni lidskou. Ano sv. Filip Nerejský úmyslně na ulici dělal věci, za které se mu lidé posmívali, aby tak se posílil proti bázni lidské. — Sv. Ignác z Loyoly kulhal. Když se mu kluci na ulici posmívali, nespěchal, nýbrž šel pomaleji. — Sv. Kliment Maria Hofbauer rád se svými studenty chořil na živé ulice velkoměsta a tam s nimi hlasitě mluvil o věcech náboženských a když zvonilo „Anděl Páně“, modlil se. Tak je chtěl cvičit, aby přemáhali bázeň lidskou.

Modlitba.

Svatý Petr měl velikou důvěru v sebe, „Pane“ pravil, „i kdyby tě všichni opustili, já tebe nikdy neopustím!“ A hle, netrvalo dlouho, a ze strachu před služkou zapřel svého Mistra. Co bylo příčinou? Jeho sebedůvěra a že se nemodlil, ačkoliv její Pán napomínal: „Modlete se, abyste neupadli v pokušení!“ — Vyznání víry je milost. A milost obdržíme, budeme-li prositi o ni.

Modleme se zvláště k D u c h u S v a t é m u. On to byl, který dal apoštolům zmužilost, že se již nebáli Židů a veřejně hlásali Ježíše Krista. Duch Svatý ještě dnes dává své milosti těm, kteří jej prosí.

Nejsvětější Svátost.

V jedné z podzemních místností na Palatinu v Římě je na zdi nakreslen kříž a na něm člověk s oslí hlavou. Pod ním stojí nápis: „Alexamenos klání se svému Bohu!“ Z toho poznáme, že již prvním křesťanům se posmívali pro jejich víru. Odkud vzali ubozí, chudí, posmívání a pronásledování křesťané síly, že zůstali pevní? — Tam v podzemních chodbách, v katakombách, se sloužovala mše svatá, tam přijímali Tělo Páně a proto byli plni zmužilosti. — Nemusí dnes mnohá katolická duše naříkati: Zmírám, protože jsem

zapoměl jísti svůj chléb? Avšak Kristus čeká denně na nás a volá k nám: „Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a jste obtíženi a já vás občerstvim!“ Volá nadarmo?

Pekařský učeň.

Stalo se to na jaře 1931.

Na Bilou Sobotu přichází k faráři L. mladý pekařský učeň a táže se: „Důstojný pane, mohl bych zítra ve dvanáct hodin ke sv. přijímání?“ — „Pročpak ne, když jinak nemůžete, s radostí vám podám.“ — „Nemohu dříve, protože mám k svátkům práci až do poledne.“ — „Dobře, budu vás tedy zítra ve dvanáct neb i o půl jedné čekat. Avšak Církev žádá, abychom od půlnoci ničeho nepožívali!“ — „Nebojte se, důstojnosti, vydržím až do poledne.“

Hod Boží velikonoční! — Už bylo poledne a nikdo nepřišel. Bylo půl jedné, a ještě nikdo není zde. Kněz zatím uděluje sv. křest. Až je se všim hotov je pomalu půl druhé a ještě nikoho nevidět. — Když bylo málem tři čtvrtě na dvě přichází učeň. Farář se diví.

„Důstojnosti, byl byste tak laskav a mi podal sv. přijímání?“ — „Ale, příteli, jste ještě

lačný od půlnoci?“ — „Áno!“ — Pln obdivu podal mu kněz sv. přijímání.

Tento mladý dělník zůstal tedy 14 hodin bez jídla — a při tom stál u čerstvě upečených chlebů. Jaká to vytrvalost a jaká obětavost! Obětavost připravuje duši k sv. přijímání a sv. přijímání dodává duši síly k obětavosti. V takových srdcích se nezahníždí katolická nemoc!

*

Imprimi potest. Pragae, die 31. Julii 1933. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 12.609. Olomucii, die 1. Augusti 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ŽIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozká 8.

Pravidla

proti katolické nemoci.

1. Vzdělávej se ve víře! Ani jeden den bez náboženské četby!
2. Žij z víry!
3. Přemáhej se s úmyslem: »Všecko pro Tebe, nejsvětější Srdce Ježíšovo!«
4. Chodívej co nejčastěji na mši svatou a k sv. přijímání!
5. Přinášej oběti pro víru!
6. Bud' apoštolem! Získávej jiné pro Krista!
7. Jsi-li dobrým katolíkem, nemáš se za co stydět.
8. »Když je Bůh s námi, kdo proti nám?«
»Všecko mohu v tom, který mne posiluje!«
9. Kristus praví: »Mějte důvěru, já jsem přemohl svět!«
10. Všecko pro Krista Krále!

Kdo má mládež, má budoucnost!

Už i děti se musí naučiti

katolické zmužilosti a křesťanským ctnostem. Proto se rozhodl **Exerciční dům v Hlučíně** vydati 9. ročník sbírky »Životem« i jako samostatnou knihu:

»ŠŤASTNÉ DĚTI«

Každodenní čtení ze životů svatých a zbožných dětí. Kniha bude mít **přes sto původních obrázků**; k tomu 16 čtyřbarevných ilustrací a barevnou celoplátěnou vazbu.

Cena

jako u knihy »Naše Světla« 16 Kč. Při hromadných objednávkách slevy. Při 5 výtiscích 10 proc., při 10 výtiscích 20 proc.

Není lepšího daru k vánocům a k svátku.

Do vánoc bude nám možno expedovati 6000 výtisků. Kdo tedy chcete knihy použít jako vánočního dárku **objednejte co nejdříve**, aby vám kniha mohla býti včas poslána.

Škola katolické zmužilosti.

Pověz mi co čteš a povím ti, jaký jsi.

Kdo každý den aspoň několik minut věnuje dobré četbě, stane se dobrým.

Přímo na srdce

působí četba ze životopisů svatých.

Proto ještě dnes

objednejte »Naše Světla«, čtení ze životů svatých pro každý den v roce.

Cena je nepatrná. V celoplátěné vazbě stojí kniha jen 16 Kč. (Při hromadných objednávkách slevy. Objednáte-li pět výtisků dostanete 10 proc. slevy, při deseti výtiscích 20 proc.

Není divu,

že za několik měsíků v době hospodářské krise se rozprodalo sedm tisíc výtisků.

To je také naše nejlepší doporučení.

**ČEMU VĚŘÍ CÍRKEV
ČESKOSLOVENSKÁ?**

Z OBSAHU:

Je Kristus Bůh?

Jest očištec a peklo?

Církev zbytečná?

Církev zpátečnická?

„Čemu věří církev československá?“ Tato otázka je odůvodněna tím, že mnozí i vzdělaní lidé, ano i mnozí členové církve čsl. neznají věroučný obsah své církve.

Tážeme-li se, čemu věří církev čsl., musíme aspoň částečně odpovědět také na otázku, čemu věřila, neboť za těch několik let trvání církve československé její věrouka se tak změnila, lépe řečeno, víra z ní tak vyprchala, že lidé opravdu věřící se vraceli do Církve římsko-katolické.

Ještě jednu otázku napřed: Záleží vůbec na tom, čemu kdo věří? Není mnohem důležitější, aby věřící byl ctnostný? To jest, jako bychom se tázali: Záleží na tom, zda-li strom má kořeny? Není mnohem důležitější, aby přinášel ovoce? Co kořen pro strom, to je víra pro mravnost. Kristus řekl: „Pravda vás vysvobodí.“ A na první stránce zpěvníku církve čsl. stojí odkaz Husův: „Hledej pravdu, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, braň pravdu až do smrti.“ Musí tedy pravda být velice důležitá a základem života. Pravda může být jen jedna. Nemůže něco být zároveň pravdivé a bludné. Nemůže nikdo říci: „Kdysi bylo pravda, že se slunce otáčí kolem země, dnes je pravda, že se země otáčí kolem slunce.“ Kdo tak mluví, nenaučil se ještě logicky myslet. Ano, moje poznání pravdy může být nedokonalé, ano i mylné, avšak pravda byla a je vždycky pravdou.

Probereme nyní jednotlivé pravdy náboženské, co o nich soudí církev čsl.

Učení o Bohu.

Právě v tomto učení se ukazuje nejjřejmější „vývoj“ víry církve čsl. V r. 1920 píše „Český zápas“ (č. 28.): „Klerikální noviny i řečníci s oblibou, by oklamali a zastrašili neuvědomělý a věřící lid církve římské, nazývají kněze a lid církve československé odpadlíky. Že neprávem házejí na příslušníky nové církve tento potupný název, vědí dobře... **Československá církev není odpadlíkem, neboť nezřiká se křesťanské víry, nezřiká se Krista a jeho svatého evangelia! Jejím heslem není a nikdy nebude, ani pryč od Boha ani pryč od Krista, jak chce klerikalismus lidu vsugerovati, nýbrž pravý opak jest cílem... blíž k Bohu, blíž k Ježíši Kristu.**“

Dva roky později, v katechismu církve čsl. praví Farský-Kalous: „Bůh je živý zákon světa“ Ne tedy Zákonodárce, nýbrž zákon, ne bytost samostatná, osobní na světě nezávislá. — Takové vyložené nevěry zalekli se i nejjvěrnější stoupenci církve čsl., proto ve dnech 29. a 30. srpna 1924 svolali první sněm své církve. Tam bylo odhlasováno, že uznávají „osobního, na světě nezávislého, nejvyššího moudrého Boha.“

Téměř všechna křesťanská vyznání věří v Boha trojjediného v tom smyslu, že tři božské osoby jsou jeden Bůh. Z toho zbylo v církvi čsl.: „Bůh žije sám v sobě trojjediným

životem, a to jako původce, slovo a duch pravdy.“*) „Boží působení v člověku nazýváme Duch Boží či Svatý.“**) Alois Spisar ve své křesťanské věrouce v duchu církve československé (Praha 1932) píše: „Církev starokřesťanská učila, že v Bohu jsou tři od sebe rozdílné osoby: Otec, Syn a Duch Svatý, které jsou jeden Bůh. Toho učení přidržují se téměř všechny církve křesťanské dosud... Církev čsl. nepřijímá tři různé osoby v Bohu, poněvadž nedovedeme srovnat tři rozdílné osoby v Bohu“ (str. 37). — „Nedovedeme srovnat“ to znamená: co přesahuje náš omezený rozum, tomu nevěříme. Kdo je tedy bohem církve československé? Rozum neb Bůh?

Dobří a zlí duchové.

Učebnice náboženství církve čsl. pro děti („Seménka“)***) má tyto odstavce:

„V pradávných dobách vytvořili si lidé tuto **báji (!)**:

Kromě světa viditelného učinil Bůh i svět neviditelný či duchovní.

V tom světě neviditelném stvořil Bůh nebeské duchy či anděly, aby Jemu sloužili a byli nesmírně šťastni.

*) Učení náboženství křesťanského pro věřící církve československé, jak bylo přijato na sněmu církve čsl. 28.—30. března 1931, str. 17.

**) Tamtéž str. 16.

***) Cituji podle druhého vydání z r. 1929.

Všichni andělé byli dobří, ale ne všichni dobrými zůstali. Někteří zpyšněli a zdvihli se proti Bohu. I řekli: „Chceme být jako Bůh!“

I nastal boj veliký na nebi mezi anděly dobrými a zlými.

V tom boji byli zlí andělé přemoženi a svrženi s nebe do hlubokých propastí čili do pekla.

Zlí andělé nazývají se zlými duchy či ďábly.

Tato báje nám říká: Bůh učinil i mnohé věci, kterých lidé dosud nepochopili.“

Církev čsl. staví tedy Zjevení Boží na úroveň pohádky o červené karkulce a pod.

Dobrá vnuknutí a pokušení.

„Lidem často přicházejí myšlenky, aby byli dobří a hodní. To jsou dobré myšlenky či dobrá vnuknutí. Posílá nám je pán Bůh. Někteří lidé říkají, že nám je dávají andělé.

Někdy mívají lidé myšlenky, aby konali to, co je špatné, zlé, čili hřích. To jsou zlé myšlenky neboli pokušení. Říká se, že nám je dávají ďablové. My však věříme, že zlé myšlenky jsou z nás, lidí.“ (Seménka, str. 13.)

Život posmrtný.

Jaký však bude život po smrti? O tom nás poučují „Seménka“ takto: „Duch neumírá.

Když někdo zemře, umírá jenom jeho tělo. Duch jeho neumírá. Ten umřítí nemůže, protože je nesmrtelný. Duch lidí zemřelých odchází k Pánu Bohu do života věčného.

Jaké jest to na věčnosti nevíme. Ale věříme, že tomu, kdo byl dobrý na světě, bude dobře i na věčnosti. A kdo byl zlý, tomu že nemůže býti na věčnosti dobře. (Sem. str. 166.)

Orgán církve čsl. ve Slezsku „Palcát“ píše v květnu 1933: „Je samozřejmo, že naše pokroková církev nevěří v zázraky, očistec, peklo... jsoucnost ďáblů a t. d. protože vše má ráz pověrečnosti a jest v odporu s věrou v Boha.“

Podle toho můžeme aspoň trochu vniknouti do smyslu tajuplných slov „Učení“ str. 21. „Duševní stav těch, kdo jsou sjednoceni s Bohem nazývá se nebe.“ Str. 23. „Duševní stav těch, kdo jsou mravně úplně odloučeni od Boha, jmenujeme peklo.“ „Z toho stavu vzniká vnitřní rozervanost a nespokojenost.“

Kristus mluví jinak a jasněji: „Lépe jest tobě vejíti do života bezrukému, než abys maje obě ruce odešel do pekla v oheň neuhasitelný, kde červ jejich neumírá a oheň neuhasne.“ (Mat. 9, 42, 43.) „Svažte ruce i nohy jeho a uvrzte jej do temnosti vnější; tam bude pláč a skřípění zubů.“ (Mat. 22, 13.)

Patriarcha Procházka prohlásil na „mezinárodním kongresu pro pokrok náboženství“, že nevěří v očistec.

„Modlíme se tedy ne za mrtvé, nýbrž na jejich pamět.“

Očistec prý není. Samozřejmě, když není očistce, je modlitba za zemřelé nesmysl. Avšak otvírám Zpěvník církve čsl. pro Slezsko, třetí(!) důkladně „opravené“ vydání z roku 1930 a co čtu?

Za pokoj zesnulého spolubratra, aby odpuštěny mu byly všechny hříchy jeho, modleme se k Hospodinu. Aby duše jeho spočinula v lůně lásky věčné, modleme se k Hospodinu.“ (Str. 28.)

„Ó Bože, jenž jsi nám přikázal otce i matku ctít, vzhlédni na mou pokornou prosbu, kterou u trůnu Tvého skládám. Budiž milostiv duším mých rodičů a přijmi je do svých stánků nebeských!“ (Str. 127.) — Nač je přijmouti do nebe, když už jsou v nebi?

A v písních za zemřelé pje: „Odpočinutí věčné — dej zemřelým, Pane.“ (Str. 144.)

Srad někdo řekne: „Slezský zpěvník má ještě mnoho katolických zbytků.“ Avšak i v českém zpěvníku čteme modlitbu:

„Jím pak a všem věrným zesnulým odpočinutí rač lehké přát, ó Pane, a nechať pamět nehynoucí jim jak světlo jasné plane!“ (Str. 166.)

Těla vzkříšení. Soud.

Spisár píše ve své věrouce církve čsl.: „První křesťané věřili o Ježíši Kristu, že po své smrti vstal třetího dne i s tělem svým z mrtvých...“

Poněvadž nám nelze uvést víru ve vzkříšení těl v soulad s naším názorem na život a na smrt, nepřijímáme této víry“ (strana 45).

„Církev československá nevěří ani v druhý viditelný příchod Ježíše Krista (při konci světa. Nevěřící v něj, poněvadž ve víře takové vidí jen projev světového názoru doby starozákonní, který našemu světovému názoru nevyhovuje“ (tamtéž str. 46).

„Boží soud v lidstvu děje se ustavičně, jak v duši jednotlivých lidí, tak i v životě národů na tomto světě i v životě záhrobním. Bůh soudí každého člověka hlasem svědomí jeho... Vedle toho soudu Božího... věří církev československá v soud Boží, jenž se uskutečňuje s každým člověkem v okamžiku smrti... poznává v té chvíli naše duchovní já svůj život pozemský a jednotlivé činy své pod zorným úhlem věčné pravdy Boží mnohem dokonaleji a správněji, než bylo možno v životě pozemském. Tím povstává správnější ocenění a zhodnocení života našeho před Bohem, z čehož vzniká buď větší radost a uspokojení nebo větší bolest a nespokojenost z našeho života“ (str. 44, 45).

Avšak, abyste nemysleli, že tato větší bolest je něco takového jako peklo neb očistec, ujišťuje vás Spisar hned: „Není lidem dáno, aby věděli, jakým způsobem žijí zemřelí v náplni věčnosti. Ale důvěřujeme v lásku Boží, že všichni budou přivedeni ke spáse, to jest, k blaženému sjednocení s Bohem!“ (Str. 45.)

Tak vida, Ať děláš co chceš, ať hřešíš jak chceš, jednou přijdeš přece do blaženosti nebeské. To znamená: bráti životu mravnímu veškeru vážnost a zodpovědnost.

Kristus jinak mluvil než Spisar. Jeho slova otvírají propasti věčnosti v naší duši a cítíme mimoděk jejich pravdivost: „Nebojte se těch, kteří zabíjí tělo, duše však zabít nemohou, ale bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratit do pekla.“ (Mat. 10, 28.)

„Když pak přijde Syn člověka ve své slávě a všichni andělé s ním, tu posadí se na slavný trůn svůj, a shromáždění budou před ním všichni národové. I rozdělí je od sebe jako pastýř odděluje ovce od kozlů... Tehdy řekne král těm, kteří budou na pravici jeho: „Pojďte požehnaní Otce mého, vládněte královstvím připraveným vám od ustanovení světa!...“ Potom řekne i těm, kteří budou na levici: „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andě-

**lům jeho...“ I půjdou tito do trápení věčné-
ho, spravedliví pak do života věčného.“ (Mat.
25, 31—46.) *)**

Písmo svaté.

Protestantské sekty aspoň říkají, že si váží Písma svatého. Bible jest jim jediným pramenem víry. Ne tak v církvi čsl. „Učení“ praví (str. 6.): „Písmo **není** nám souhrn zjevené pravdy, nýbrž svědectví o náboženské zkušenosti těch, které si vyvolil Bůh, aby jimi působil v nás víru v sebe a své dílo.“

Dědičný hřích, vykoupení, Ježíš Kristus.

Všechny církve křesťanské věří, že hřichem prarodičů pokolení lidské upadlo v nemilost Boží a stratilo nároky na nebe. Jak praví katechismus: „Pozbude-li otec svěřeného statku, pozbývají ho s ním i potomci jeho. Tak jsme v Adamovi všichni zhřešili.“ (Řím. 5, 12.)

Církev čsl. nevěří v dědičný hřích.

„Učení“ praví (str. 11.): „Nevěříme v dědičný hřích, nýbrž v dědičnost náklonnosti ke zlému.“ „Nedědíme viny hříchu, nýbrž mravní a tělesné následky zlých činů, jež spáchány byly našimi předky.“

*) Český záp. 7. září 1927, č. 36., str. 3.

*) O životě posmrtném pojednávají ze sbírky „Životem“ tato čísla: čis. 141 „Kde jsou mrtví?“, čis. 33. „Peklo“, čis. 7. „Pomáhej duším v očištcí“.

Učení o dědičném hříchu patří k základům všech křesťanských vyznání. Není-li celé lidstvo v nemilosti Boží, není třeba Vykupitele, není třeba křtu, kterým se duše osvobozuje od pout dědičného hříchu.

Proto církev čsl. je důsledná, když popírá též vykupitelské dílo Ježíše Krista a když nevěří v účinek křtu. Tím však popírá jasné učení Nového Zákona, prvních křesťanů a církvi pravoslavných. U sv. Matouše čteme: „Nazveš jméno jméno jeho Ježíš; onť zajisté vysvobodí lid svůj od hříchů jejich.“ (Mat. 1, 21.)

Sv. Pavel píše k židům o Ježíši: „A proto jest prostředníkem nové úmluvy, aby skrze smrt podstoupenou na vykoupení přestupků spáchaných pod první úmluvou, obdrželi zaslíbené dědictví věčné ti, kteří jsou povoláni.“ (Žid. 9, 15.)

Vyznání víry Nicejsko-cařihradské vyznává o Ježíši Kristu: „Jenž pro nás lidí a pro naše spasení sestoupil s nebe a stal se člověkem.“ A pravoslavný katechismus píše: „Smrt Kristova na kříži jest vykoupením za hříchy všech lidí.“

Podle církve čsl. Ježíš Kristus není Spasitelem, neumřel, aby nás vykoupil z hříchu. „Ježíš obětoval život svůj tím, že učil pravdě boží slovem i příkladem a vydal život svůj, vezdejší na smrt kříže za pravdu boží a dobro svých bližních.“ („Učení“, str. 21.)

Nelze však pochopiti, jak mohou zpívati v církvi čsl.:

„Otevři se země — a vpuč nám Spasitele.“ (Slezský zpěvník. str. 29.) „Přijde, přijde Vykupitel“ (tamtéž str. 30). „Ježíši, náš Spasiteli — milostný Vykupiteli.“ (tamtéž str. 42.) „Vítej, Kriste, vítej chlebe živý — Beránku, jenž's hříchů světa snal“ (tamtéž str. 97).

Druhým sloupem všech křesťanských vyznání je víra v **pravé božství Ježíše Krista**, který byl Pánem přírody a proto činil zázraky a svou mocí vstal z mrtvých. Církev československá nevěří ani v božství Ježíše Krista, ani v jeho zmrtvýchvstání.

Podle katechismu církve čsl. zní první článek ústavy církve čsl.: Křesťané, vyznávající učení Ježíše Krista podle podání sedmi prvních obecných sněmů církevních a Nicejsko-cařihradského vyznání víry a řídící se tradicemi hnutí husitského, vše v duchu nynějšího stavu lidské kultury, tvoří církev čsl.“ (str. 10., čl. 10.)

První vydání Zpěvníku církve čsl. pro Slezsko z r. 1922 má na str. 11. vyznání víry Nicejsko-cařihradské, třetí vydání z r. 1930 má už „vyznání“ církve československé. Abychom poznali „vývoj víry“ čsl. postavíme zde oboje vyznání o Ježíši Kristu vedle sebe:

nicejsko-cařihradské:

„I v jednoho Pána Ježíše Krista, Syna Božího jednorozeného a z Otce zrozeného přede všemi věky Boha z Boha,

Světlo ze světla,

Boha pravého

z Boha pravého téže podstaty s Otcem.“

československé:

„Věříme v Ježíše Krista, Syna božího

- Světlo ze světla -
Život ze života.“

Snad některá důvěřivá duše se domnívá, že slovo „Syn boží“ znamená přece jen, že Ježíš Kristus je pravým Synem božím. Takové duše poučí „Seménka“.

„Ježíš byl dobrý a zbožný. Proto byl také Bohu milý. Byl milým synem božím.

I my buďme dobří a zbožní! Potom staneme se také milými dítkami božími!“ („Seménka“ str. 125.)*)

O vzkříšení Ježíšově

čtete v „Seménkách“:

„Vypráví se, že v noci přišli někteří z jeho přátel, vzali tělo Ježíšovo a pochovali je jinam.

Následující neděle šly některé zbožné ženy ke hrobu Ježíšovu. Nesly...

*) Porovnej „Životem“ čís. 108 „Kristus Bůh“.

Ale když přišly ke hrobu, našly kámen odvalený a hrob prázdný. Těla Ježíšova v něm nebylo.

Zděsily se toho a pospíchaly do města a tam o tom vypravovaly.

A tu si začali někteří lidé, kteří měli Ježíše rádi, říkat, že Ježíš vstal z mrtvých, to jest, že se zase probudil či vzkřísil k životu a vyšel z hrobu.

Tato pověst se rychle rozšířila a mnozí jí uvěřili a věří se jí do dnešního dne.

My také mluvíme o vzkříšení Ježíšově, ale myslíme tím něco jiného.

Ježíš umřel a lidé nikdy již neslyšeli jeho slov, plných lásky k Bohu a bližnímu. A tak se zdálo, že umřelo s Ježíšem i jeho učení. Ale brzy po smrti Ježíšově vystoupili jeho učedníci a začali sami kázat to, čemu dříve učil Ježíš. A tak ty krásné myšlenky Ježíšovy zase lidé slyšeli z úst jeho učedníků. Ožilo tedy zase Ježíšovo učení, bylo opět vzkříšeno. A v tom učení ožily znovu Ježíšovy myšlenky, či Ježíšův duch. (Sem. 16, 7.)

O zázracích je jeden příklad: Dcera Jairova „byla již bez sebe a jako mrtvá“. Je těžko zdržeti se úsměvu, čteme-li následující naučení: „Někdy bývají lidé zdánlivě mrtví, na př. při mdlobě, utopení, udušení, po úderu blesku a zmrznutí. Učme se, jak máme takové lidi přiváděti k životu!“ (Seménka str. 142.)

Následuje dlouhý návod jak zaváděti umělé dýchání a p.

María.

Ve věrouce církve čl. nečteme ani slova o Matce Boží Panně Marii. Ze všeho lze však souditi, že nevěří v panenství Mariino. Některé mariánské písně katolické sice převzali avšak slovo „Panna Maria“ vymýtili. Porovnejte:

Matko přesvatá, lás-	}	Ženo přesvatá, láskou
kou bohatá,		bohatá,
zdrávas Panno Maria		vzácná matka Maria.
Panno přechistá a t. d.		Krista's nám dala atd.

Proč nevěří v panenství Mariino? Snad se to zase nevtěsná do jejich rozumu?

Svátosti.

Podle učení katolického, pravoslavného a též mnohých protestantských vyznání jsou svátosti: viditelná znamení, ustanovená Ježíšem Kristem, kterými se uděluje milost Boží.

Katechismus církve čl. praví (15, str. 20.): „Svátosti nebo tajemstva jsou posvátné úkony, kterými se povznášejí věřící, aby se při různých okolnostech životních sjednocovali s Bohem v duchu Ježíšově.“ Jako tedy krásná píseň neb krásný obraz mne povznáší a sjednocuje s Bohem, tak též tyto posvátné úkony. Žádná milost se jimi neuděluje. Od Ježíše

Krista nejsou ustanoveny. „Svátosti v církvi křesťanské byly zavedeny ustanovením prvokřesťanským ve jménu evangelia Ježíšova.“ (Učení“ str. 37.)

Křest.

Katolická Církev učí o křtu sv. takto:

Křest je první a nejpotřebnější svátost, kterou člověk má býti od hříchu dědičného očištěn a znovu zrozen v Kristu Ježíši k životu nadpřirozenému. Křtem se stáváme dítkami Božími a dědici věčného spasení. — Katechismus církve čsl. odpovídá na otázku, co je křest: „Křest je tajemství prvního uvedení člověka do Ježíšova království Božího.“ Na sjezdu pro pokrok v náboženství pravil patriarcha Procházka: „Ježto dědičného hříchu nepřijímáme, vyjadřujeme křtem snahu církve, aby výchovou následků, z hříchů lidstva předchozího pocházejících, se zbavilo.“

A „Seménka“ poučují děti takto: „Při křtu lije kněz na hlavičku vodu....

Toto obmytí vodou znamená: **Jako** vodou se tělo očišťuje, **tak** dobrým vychováním mají se lidé státi dobrými a hodnými. A kněz také slibuje dítě, že dospělí lidé je chtějí vychovávat tak, aby z něho vyrostl dobrý a hodný člověk.“ (Seménka“ str. 116.)

„Učení“ praví (str. 37.): „Dítě počne prožívat křestní obrodu teprve s výchovou,

kteřé se mu dostává od rodiny, církve a školy.“ Křest církve čsl. tedy nezabavuje hříchů dědičného, nedává milosti.

Křistů řekl apoštolům: „Jdouce učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“ (Mat. 28, 19.) A k Nikodemovi pravil: „Nenarodí-li se kdo znovu z vody a Ducha Svatého, nemůže vejíti do království Božího.“ (Jan 3, 5.) Ano podle jeho slov, na křtu závisí věčná spása: „Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude, kdo však neuvěří, bude zavržen.“ (Mar. 15, 16.)

Podle učení katolické Církve je i křest nekatolických křesťanů platný, věří-li, že křtem se duše zbaví dědičného hříchů a stane se dítětem Božím. Jelikož církev čsl. nevěří ani jednomu ani druhému chápeme prohlášení pražského arcibiskupa Kašpara: „Křest československých není křest, jak jej ustanovil Bůh, a proto kdo tuto ceremonii přijímá, nestává se křesťanem, nýbrž zůstává pohanem.“*) Proto dítě pokřtěné v církvi čsl., má-li se státi křesťanem, musí býti znovu pokřtěno.

Stav kněžský.

Křistů vyvolil dvanáct apoštolů a 72 učedníků. Uložil jim učiti všechny národy, dal jim moc odpouštět hřichy („kterým hřichy

*) Upřímná slova svedeným bratřím, str. 8.

odpustíte, odpouštějí se jim a kterým zadržíte, zadržány jsou“), dal jim moc přinášeti Obět nejsvětější („to číňte na mou památku!“).

Sv. Pavel praví o sobě, že je „služebníkem Kristovým“ a „správcem tajemství Božích.“

Považuje se za zástupce Ježíše Krista. „Na místě Kristově konáme posláni, jakoby Bůh sám skrze nás napomínal, prosíme na místě Kristově: smiřte se s Bohem!“ (2. Kor. 5, 18-20.)

Církev čsl. nepotřebuje stavu kněžského. „První křesťané soudili, že knězem má býti sobě každý člověk sám, neboť podle Krista každý člověk bezprostředně má se sám sjednocovati s Bohem.“ („Učení“, str. 42.)

Svátost oltářní.

„Učení církve čsl.“ praví: „Večeře Páně je církvi československé zpřítomněním Ježíše Krista, to jest jeho života a díla, jakož i sjednocením s Kristem v přijímání chleba a vína.“ „Večeře Páně v církvi čsl. je zpřítomnění smrti Kristovy na kříži a nikoliv její opakování.“*) (Str. 38.) „Z toho plyne, že slavnost

*) To je zřejmý útok proti Církvi katolické, jako by učila, že se oběť na kříži ve mši sv. opakuje: Již řádně vyučený zák. obecné školy mohl by duchovního církve čsl. poučit, že se oběť na kříži neopakuje, nýbrž nekrvavým způsobem obnovuje. Oběť na kříži je strom a mše sv. ovoce toho stromu. Jak je to směšné vytýkati Církvi katolické, že kněží každodenně Ježíše Krista znovu přibíjejí na kříž!

večeře Páně nelze konati ani za živé, ani za zemřelé!“ (Str. 39.)

Co tajemné slovo „**přítomnění**“ znamená, vysvětlují nám „Seménka“; vypravují o poslední večeři Pána Ježíše:

A když večer jedli, vzal Ježíš chléb, modlil se nad ním, lámal jej a dával učedníkům. I řekl: „To jest tělo mé, které se za vás dává.“ Potom vzal kalich s vínem, modlil se nad ním a dal jim píti. I řekl: „To jest krev má, která se za vás vylévá. To číňte na mou památku!“

To znamená: Ten chléb ať vám **připomíná** moje tělo a to vino moji krev. Kdykoliv budete takto jísti chléb a píti vino, vždycky si **vzpomínejte** na mne a na moje učení! (Sem. 156.)

Na památku poslední večeře Ježíšovy konají se bohoslužby a Večeře Páně. Při bohoslužbách modlí se kněz nad malým chlebičkem (hostií) a nad kalichem s vínem. Potom toho chleba požívá a pije vino (přijímá).

Někdy podává kněz při bohoslužbách lidem **malé hostie**, omočené ve víně. Tomu se říká **Večeře Páně**.

Při bohoslužbách a při Večeři Páně připomínáme si chlebem a vínem Pána Ježíše, jeho život a učení. Myslíme si či představujeme, jako by byl Pán Ježíš mezi námi přítomen, čili zpřítomňujeme si jej. („Seménka“, str. 156.)

V „Liturgii“ se modlí kněz: Po „zpřítomnění“;

„Bože, Duchu všemocný! My neskláníme hlav svých před ničím, ani před chlebem a vínem, ani před tělem nebo před krví, leč jen před Tebou, Ty nevystihlý Tvůrce náš, a věčný lékáři duší.“ (Škol. zpěvník písní duchovních církve čsl. od Pokorného, 10. vydání, 1930, str. 165.)

Kristus však řekl: „Chléb, který já dám, tělo mé jest k životu světa.“ (Jan 6, 52.) „Vpravdě, vpravdě pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života.“ (54.) „Toto jest chléb, jenž s nebe sestoupil, ne jako otcové vaši jedli mannu a zemřeli. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.“ (59.)

Při poslední večeři řekl: „Totoť jest tělo mé, které se za vás vydává.“ „Totoť jest krev má, která se za vás vylévá.“ — Kdo bere tato slova nepředpojatě, musí uznati, že chléb se proměnil v tělo Ježíšovo a víno v jeho krev a že se obě obětuje (vydává, vylévá, ne: bude vydáno, bude vylita).

Proto též sv. Pavel varuje, aby nikdo nepřistupoval v hříchu ke stolu Páně, „neboť kdo nehodně jí a pije, jí sobě odsouzení, protože nerozeznává těla Páně“ (t. j. nečiní rozdílu mezi chlebem obyčejným a nejsvětější Svátostí). (1. Kor. 11, 29.)

Církví československé „Večeře Páně“ není nic jiného než „chlebičky omočené ve víně“ a při tom „si představujeme, jako by byl Pán Ježíš mezi námi.“ Tedy žádná skutečná přítomnost, žádná obět.

Avšak jak žasneme, když ve zpěvníku slezském čteme tato slova:

„Pojďte k velké Večeři - Ježíš vás zve s upřímností - k stolu, při němž sám sebe - dává za pokrm s nebe.

V té velebné Svátosti - přehojný všech milostí - pro své věrné poklad zavřel - kdo ji hojně požívá - zdraví dříve nabývá.

Zde jest Beránek Boží - jenžto hříchy světa smazal.“ (Zpěvník Slezský, třetí(!) vydání, str. 62.)

Obět za hřích obětujeme (tamtéž, str. 103).

Ó lásko přepodivná - Ježíš stělem a krví - v způsobách chleba, vína - zpřítomňuje se živý.“ (Tamtéž, str. 104.)

V prvním vydání zpěvníku dokonce čteme (str. 25): „Kde je kostel a svatostánek s velebnou Svátostí, otevře kněz po „oběti je skončena“ svatostánek, vyndá ciborium a postaví na oltář, sám sestoupí na dům a poklekne na nejnižším stupni oltáře. Lid zpívá píseň k sv. požehnání. Po skončení písně zanotí kněz: „Chlebě nebeský, poskytuješ nám, Hospodine, utd.“

Je opravdu těžko naléztí slov pro takové jednání: nevěřiti ve Svátost oltářní, a udělovati s ní požehnání a klekati před ní!

Zdá se, že i původcům zpěvníku tento rozpor byl příliš křiklavý, proto ony poznámky o požehnání

později v y n e c h a l i, avšak zbožnému lidu ještě ponechali písně k pozhnání.

Zpověď.

Církev čsl. nevěří, že by zpovědi byly odpuštěny hříchy.

„Pokání je návrat od hříchů k Bohu. **Kněz nemá moci odpouštět hříchy**, má jen úkol pohnouti člověka k polepšení a ulehčiti mu cestu k němu.“ (Procházka: Český záp., 7. září 1927.) „Člověk hříšný dosahuje sjednocení s Bohem, když veden jsa pravdou boží svůj hřích pozná, uzná, se ho zřekne a jej odčiní.“ (Čsl. katech.)

„Zpověď v církvi československé je společná s veřejným přiznáním k jednotlivým hříchům, které jsou knězem připomínány. Zpověď soukromá se nevylučuje, zejména u nemocných a umírajících.“ („Učení“, str. 40.)

Tato zpověď „veřejná“ je zpověď obecná jako u protestantů. Duchovní předčítá shromážděným věřícím jakýsi seznam hříchů a každý z nich má v srdci přikývnouti k těm, které udělal a litovati jich.

Slova Ježíšova jsou jasna: „**Kterým hříchy odpustíte, odpouštějí se jim a kterým zadržíte, zadržány jsou.**“ (Jan 20, 22. 23.) Dal Ježíš tedy apoštolům a jejich nástupcům dvojí moc, buď odpouštět aneb zadržet podle toho, jak kajcník je toho hoden. K tomu je třeba podrobné zpovědi.*)

Manželství.

Církev čsl. učí o manželství:

„Manželství je nám posvátným, v zásadě nerozlučným svazkem. Pro lidskou slabost připouštíme rozchod manželství nešťastného, tedy bezúčelného a dovolujeme nový církevní sňatek.“ (Procházka: Č. z. 1927, č. 36, str. 3.)

Kristus však řekl: „Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj!“ (Mat. 19, 6.) Když se tázali farizeové, zdali je dovoleno propustiti manželku svou, odpověděl jim: „Každý, kdo propouští svou manželku a béře si jinou, cizoloží, a kdo si béře propuštěnou od muže, cizoloží.“ (Luk. 16, 18.)

Přetrhni hráz jenom na jednom místě, a povodeň strhne celou a zničí všecko! Hráz rodiny je nerozlučitelnost manželství. Manželství „v zásadě“ nerozlučné, pro slabost lidskou rozlučné, je rozlučné. Neboť manželé, kteří se chtějí dáti rozvésti, vždycky jsou „nešťastní“. Hráz je tedy protržena. Rozvrat rodiny nelze zadržeti.*)

*) Obširněji o zpovědi jednají spisy ze sbírky „Životem“: „Nač se zpovídati“, čís. 30 a „Jak se zpovídati“, čís. 32.

*) Viz „Životem“ č. 62: „Občanské sňatky“. — č. 17: „Manželství“, — č. 18: „Manželé mezi sebou“, — č. 18: „Moudří manželé“, — č. 138: „Na prahu nového života“, — č. 139: „Divky, pozor!“

Spisar má odvažu odvolati se na Pána Ježíše: „Ale Pán Ježíš sám podle evangelia Matoušova (5, 32.) připoaštl rozluku manželství pro zpronevěru manželskou. Lze z toho usuzovati, že rozluka manželská je někdy přípustná jako menší zlo.“ (Věrouka, str. 61.) Je to přímo rouhání. Co dovoluje Ježíš (a podle jeho učení Církev katolická)? — Aby manželé z důležité příčiny žili zvlášť, avšak hned zapovídá druhé manželství slovy: „Kdo by propuštěnou pojal, cizoloží.“ (Mat. 5, 32.) To Spisar nečetl? To přece nemohu předpokládat u člověka vzdělaného. Jestli však toto slovo Kristovo zná a svým čtenářům zamlčuje — jak to nazývat?

O Církvi.

„Učení“ píše (str. 44—45) o Církvi: „Ježíš Kristus církve (t. j. sbor Páně) nezaložil, ale hlásal a zakládal království boží na zemi.“ „Církev má svůj původ ve sdružovací potřebě lidské a v hlásání království božího skrze Ježíše Krista.“ „Církvi křesťanských na celém světě je asi tři sta. Nemá tedy žádná církev od Ježíše Krista práva nazývati se jedi- ně pravou na úkor jiných církví.“

Církev československá tedy sama o sobě prohlašuje, že není jedi- ně pravou církví Kristovou, podle jejího učení ostatní církve jsou také pravé, tedy i Církev římsko-katolická. Když je Církev římsko-katolická také pravá, proč tedy byla vůbec založena církev československá? Proč tak bojuje a útočí proti Církvi římsko-katolické Proč žádá,

aby věřící opustili Církev římskokatolickou a přestoupili k církvi československé?*)

Svoboda svědomí.

Zdá se, že učení o svobodě svědomí patří k základním článkům víry církve československé. Aspoň Katechismus církve čsl. odpovídá na otázku: „Nač klade církev československá důraz ve své náboženské nauce?“ „Církev českosl. klade důraz ve své náboženské nauce na svobodu svědomí a shody víry s vědou“ (str. 17, 36).

Co znamená „svoboda svědomí“? Zdá se, že pisatel „Učení“ sám neví, co znamená toto tajuplné slovo, neboť píše: „Církev čsl. zdůrazňuje v této zásadě svědomitost, t. j.: mravní odpovědnost před Bohem a církví v duchu Ježíše Krista. Církev čsl. usiluje ve své vzdělávací práci náboženské a výchovné o vytvoření jednotného svědomí církve čsl.“ (str. 45).

Každý ví, že kdo je odpovědný, není svobodný, a že každé sjednocení děje se na úkor „svobody“. Když tedy svědomí je odpovědné před Bohem a dokonce před církví a když se má utvořit jednotné svědomí, musí „svoboda“ svědomí býti hojně omezena. Avšak Procházka nás ujišťuje: „I když církev bude

*) Důkladnější pojednání o hesle: „Věra jako víra“ viz „Životem“ č. 178 a č. 177 „Mimo církev není spásy“.

míti své učení jasně a určitě formulováno, nikdo nesmí býti pro své přesvědčení kaceřován.“ „Chceme býti církví svobodnou, nebudeme tedy nikoho zavazovati k věření dogmat pod hříchem.“

Podle toho by znamenala svoboda svědomí tolik, co: věř, čemu chceš! Rozumný člověk nemůže však přistoupiti k takovému heslu lhostejnosti a vlažnosti. Nemůžeme říci: věř, čemu chceš, nýbrž: věř pravdě!

Kristus řekl: „Kdo věří, bude spasen, kdo však nevěří, bude zavržen.“

Víra a věda.

„Víra se musí shodnout s vědou.“ (Kat. církve čsl., ot. 36.) To vypadá, jakoby věda byla všemocná paní a víra skromně byla nucena jako služka poslechnout, co paní věda říká. Toto zbožňování rozumu, — racionalismus se tomu říká, — zdá se vskutku býti u církve čsl. náhradou za víru. Spisovatel Jar. Hilbert správně to charakterisoval: „Tato nová víra žije... ze strachu před vědou.“ (Venkov, 23.-XI. 1924.)

Souhrn.

Chceme-li odpověděti na otázku: Čemu věří církev československá, musíme říci:

Církev československá **nevěří** tomu, čemu věří Církev katolická: neuznává svěcení kněžstva, svátost pokání, skutečnou

přítomnost Pána Ježíše ve Svátosti oltářní, očištec.

Církev československá věří méně, než mnohá protestantská sekta; neboť tam se věří v Nejsvětější Trojici, v dědičný hřích, v peklo, v božství Ježíše Krista, ve vykupitelské dílo Kristovo, svátost křtu, Písmo svaté.

Církev československá není tedy církví křesťanskou!

Církev československá věří méně, než židé; neboť orthodoxní židé aspoň věří, že Písmo svaté je pravé slovo Boží a očekávají vykupitele, Mesiáše.

Ze všech článků víry zbyl církvi československé jen jeden: že jest osobní Bůh. Avšak i tento sloup nestojí u nich absolutně pevně, neboť podle patriarchy Procházky nikdo není pod hříchem zavázán k věření. Tedy i bezvěrec může klidně býti členem církve československé.

Církev československá věří ve všemohoucnost lidského rozumu. A někdy se zdá, že rozum zabral místo Boží.

Církev československá, církev zpátečnická.

Církev československá chce spojití racionalismus (nadvládu rozumu) a křesťanství v jedno, nebo lépe řečeno, chce víru podmaniti rozumu. Kdo však zná duševní a kulturní vývoj

posledních let, ví, že plytký racionalismus je dnes překonán. Ve všech oborech kultury lidské se uplatňují vlivy vyšší. A v této době, kdy racionalismu je již odzvoněno ve všech oborech, chce církev československá zavésti racionalismus tam, kde má nejméně práva: do náboženství.

Chápeme, že spisovatel Algermissen píše: „Musíme si v duchu představití dobu několik desetiletí za námi, abychom pochopili církev československou. Musíme si představití dobu, kdy Jan Ronge založil národní církev německou, které se církev československá podobá v mnohých bodech. I tehdy stál v čele nešťastný, úplně racionalisticky smýšlející kněz; kněz, který neměl žádného porozumění pro nadpřirozenou náplň učení Kristova. I tehdy bylo použito národnostního nadšení k odpadu od Říma a počet členů vzrostl v krátké době obrovsky. Ono hnutí tedy konečně vústilo do úplné nevěry. Bude osud církve československé jiný?“ (Konfessionskunde str. 240.)

Církev československá je církev zbytečná.

Církev československá svým učením sama sobě kope hrob. Podle jejího učení není třeba žádné církve. K čemu je třeba církve, když „Bůh se zjevuje každému člověku v jeho vědomí a svědomí.“ („Učení“, str. 14.)?

K čemu je třeba církve, když církev nespolečenskuje žádných milostí?

K čemu je třeba církve, když podle učení o svobodě svědomí každý může věřit, čemu chce? A nikdo nesmí druhému vytýkati, že jeho učení je bludné?

K čemu křest, když tento zevnější obřad podle církve čsl. jen připomíná, že dospělí mají povinnost vychovat dítě? Svědomitý otec nepotřebuje takového připomenutí.

K čemu zpověď, když nemohu dostati rozhřešení od hříchu. Lítost vzbudit, to mohu snad lépe doma v tichosti, než v kostele.

K čemu večeře Páně, když to je podle církve čsl. jen kousek chleba namočený do vína. Chlebiček mohu také doma namočit do vína a si při tom představit, „jako by“ Kristus byl přítomný.

Nač slaviti advent a vyjadřovati zpěvy touhu po Vykupiteli, když církev čsl. učí, že nepotřebujeme žádného Vykupitele?

Nač slaviti vánoce, když Ježíš prý není nic jiného, než prorok vedle jiných proroků, jako Sokrates, Mohamed, Zarathustra, Budha, Konfuc a j. (čsl. kat., str. 11, ot. 4)? Proč bychom neměli oslavovati též jejich narození?

Nač slaviti vzkříšení, když Kristus vůbec z mrtvých nevstal? Nač Hod Boží svato-dušní, když Duch Svatý neeksistuje? Nač Boží Tělo, když na oltáři není Boží Tělo, nýbrž kousek chleba?

Nač potřebujeme kněze a kazatele, když „knězem má býti sobě každý člověk sám“. („Učení“, 42)?

Církev čsl. se prohlašuje tedy sama za zbytečnou. Co v přírodě je zbytečné, odumírá. Taktéž v lidské společnosti musí umřítí církev, která nemá žádného účelu.

Závěr pro katolíky.

Každý jen trochu ve své víře vzdělaný katolík pozná, jak se odchýlila nauka církve československé od pravého učení Ježíše Krista, a pochopí, že žádnému katolíku není a nemůže býti dovoleno, aby se činně zúčastňoval jakýchkoliv obřadů této církve, jako býti kmotrem při čsl. křtu nebo účastniti se, nebo dokonce přijímati při čsl. „Večeři Páně“. Křest dle této nauky je jen zevnější obřad, proto nařídila Církev, že děti pokřtěné v církvi československé při návratu do Církve katolické musejí býti znovu pokřtěny. A kdyby některý katolík dle svého zvyku si při čsl. „Večeři Páně“ klekl a klaněl se, jak to činí v katolickém kostele, dopustil by se modlářství, protože by se klaněl obyčejnému chlebu a vínu. Proto Církev katolická takovou účast tak přísně zakazuje.

Závěr pro členy církve československé.

Volnomyšlenkář Dr. Kunstovný napsal ve „Volné Myšlence“ o československém křesťanství: „Katechismus (Farského) je důkazem lišáctví. snaže se obratnou slovní úpravou i jinak nové učení učiniti přijatelným i těm, kteří by se ho zhrozili, kdyby je spatřili v celé nahotě.“

Kdo nevěří, ten nepotřebuje žádné církve, ani ne církve československé.

Kdo si však ještě zachoval víru v Ježíše Krista, jako pravého Boha a Spasitele;

kdo chce světce ctíti jako přátele Boží a je vzývati o jejich přímluvu;

kdo chce za své milé zemřelé se modliti;

kdo chce míti jistotu, že jménem Božím mu byly odpuštěny hříchy;

kdo chce přijímati Tělo Páně k posile duše:

pro toho nezbývá nic jiného, než vrátiti se do Církve řím.-katolické.

Máme důkazy v rukou, že mnozí a mnozí vstoupili do církve československé, protože byli oklamáni. Mnozí si ani neuvědomili, jak málo je křesťanské víry v církvi československé.

Od mnohých jsme slyšeli: „Rád bych se vrátil do Církve katolické, avšak bojím se hospodářských následků.“

Bratří, jedná se o věčnost, jedná se o **ne-smrtelnou duši!**

Kristus řekl zřetelně: „Učte je všechno zachovávat!“ „Kdo věří, bude spasen, kdo nevěří, bude zavržen!“

Ježíš Kristus, pravý Bůh, jest soudcem živých i mrtvých. Ať se bráníš jak chceš, jednou padneš do jeho rukou. Buďto se vrátíš, pokud je čas, a on ti bude milosrdným Spasitelem, aneb v hodině smrti on ti bude přísným Soudcem! Neodkládej! Jednej, pokud je čas!

Jak to udělati?

Pro ty, „kteří pro svou nevědomost stali se obětí nezřízené odpadové akce v bouřlivých dobách poválečných“, ulehčila Církev návrat. Ať oznámí svůj návrat u okresní správy politické, pak ať jde ke sv. zpovědi, kde jej kněz bez dlouhých formalit a beze svědků přijme do Církve; konečně oznámí svůj návrat svému faráři, který to zanes do matriky.

Jsou-li ještě nějaké zvláštní překážky (na př. sňatek před duchovním nekatolickým, neplatný křest dětí a p.), obraťte se na katolického kněze, on vám pomůže urovnati obtíže.

Informace také uděluje Exerciční dům v Hlučíně.

Imprimi potest. Pragae, die 31. Julii 1933. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 12.609. Olomucii, die 1. Augusti 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ZIVOTEM“. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovním 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozká š.

„Životem“ čís. 186.

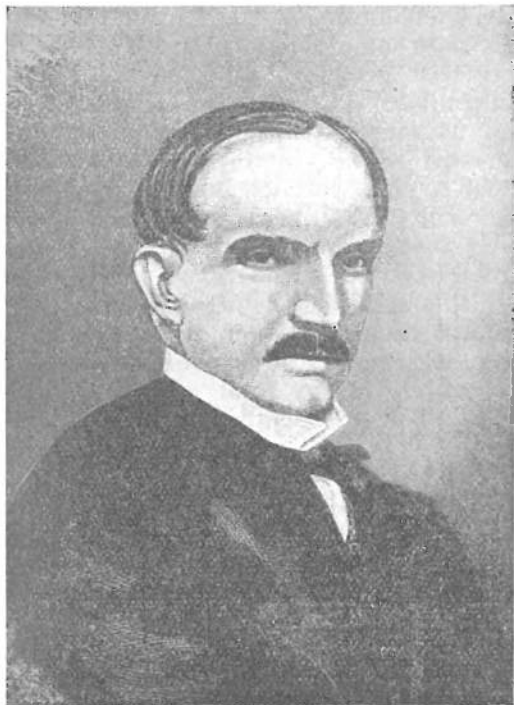
Ročník VIII.

Cena 50 hal.

Číslo 18.

GARCIA MORENO

PRESIDENT — KATOLÍK.

I. Bouřlivá léta mládí.

V Jižní Americe na rovníku leží republika Ekvador. Je třikrát větší než republika Československá, ale obyvatel má jen dva miliony. Horké podnebí mírní hory, vysoké až 6000 m. Hlavní město, v horách ležící, je Quito, u moře přístav Quayaquil.

Ekvador náležel do roku 1822 Španělsku. Šest měsíců před svržením nadvlády španělské narodil se v Quayaquilu (r. 1821) Gabriel Garcia Moreno. Byl nejmladší z osmi dětí. Po otci má jméno Garcia, po matce, dle španělského zvyku Moreno. Jako dítě byl Gabriel velmi bázlivý; bál se tmy, bouře, střelby z děl. Ale otec rázně mu to odvykal. V horách kordillerských zuřivají strašné bouře. Otec zavíral při bouři chlapce na balkon, aby zvykal bleskům a rachotu hromu. Když jednou v domě v odlehilém pokoji ležela mrtvola, poručil otec Gabrielovi, aby vzal svíci a rozžehl ji u rakve. Tak synka přivykal, že se ničeho neděsil.

Záhny zemřel Gabrielovi otec. Kdo se postará o nejmladší dítě? Jeho bratři a sestry mohli se již sami živiti. Matka učila chlapce číst a psát, až se ho ujal obětavý řeholník, vzdělal jej v počátcích latiny. Později pomohl mu na universitu v Quito, opatřiv mu byt u svých sester. Gabriel měl úžasnou paměť; znal jména všech tří set spolužáků po pořádku, ano

věděl o každém, jaké dostal známky v posledním týdnu. Ve studiu pomáhal i slabším spolužákům. Při tom měl dosti kdy na služby Boží. Každý týden přijímal sv. svátosti.

Jeho vědomosti byly rozsáhlé. Věnoval se studiu všech věd s takovým prospěchem, že vyrovnal se odborníkům. Oblíbil si chemii a matematiku, pěstoval filosofii i teologii. Psal jako básník nebo polemik, mluvil jako řečník, pojednával hravě o dějinách i literatuře, nejen španělsky, nýbrž i latinsky, francouzsky, anglicky, italsky. V noci, kdy celý dům spal, bděl Garcia při svitu lampičky. Jen únavou donucen uléhal. Tak jak byl, lehl si na holou desku, aby dlouho nespál. Tři hodiny mu stačily. Víčka za dne se mu zavírala, ale omyl si tvář nebo ponořil nohy do studené vody. Patrna v tom železná síla Morenova. Ovšem způsobil si tím nervosu, bolesti oční i jiné, jimiž později stále trpěl.

*

Vzdělávaje ducha, cvičil i tělo. Garcia byl výborným střelcem, s kordem zacházel jak šermířský mistr, studoval umění válečné a osvojil si schopnosti vůdcovské. Byl největším řečníkem v Ekvadoru, prvním státníkem, výtečným jezdcem, nejlepším generálem, byl mužem dokonalým. Zotavením mu byly výlety na nebesyčnou horu. Byl velké postavy, čela vysokého, oko jeho bylo jiskrné a pronikavé, pohled přímý. Všecky quitské salony mu byly ote-

vřeny, když ve dvaceti letech dokončil studia právnická skvělou promocí. Zdá se, že svět jej lákal. Měl zálibu v tanci a zábavách. Ale jednoho dne padl k nohám Ukřižovaného a pravil si: „Ne, život je příliš krátký, než abych jej utrácel v marnostech.“ Popadl nůžky a ostříhal si hlavu jako mnich, aby se nenechal uvést pokušením vrátiti se do víru světa.

Garcia v té době se domníval, že je povolán k stavu duchovnímu a již si koupil kleriku. Ale přátelé jej zapřísahali, aby od toho upustil, neboť republika potřebuje nejen dobrých kněží, ale i dobrých otců rodin a svědomitých úředníků. Zasnoubil se tedy r. 1846 se seňorou Růženou Ascasubi, sestrou svých dvou přátel. Jeden z nich mu radil, aby napsal dějiny Ekvadoru. „Nikoliv — odpověděl Garcia — chci raději tvořiti ekvadorské dějiny, neboť byly až dosud příliš truchlivé.“

Garcia novinářem.

Od té doby, co Ekvador se osvobodil od nadvlády španělské, byl zmitán neustále revolucemi. Generál Flores zřídil si v zemi pod jménem presidenta republiky jakousi samovládu a všemožně ji vykořisťoval. Jeho vojáci, bez rodiny a bez vlasti, toulali se z kraje do kraje a vydírali na obyvatelstvu žold, který jim vláda neplatila. Zemědělství i obchod byly

v úpadku. Roku 1846 vypuklo povstání. García, touže vrátiti zemi mír, přidal se k povstalcům. V horách podařilo se mu zajmouti zbraně, určené Floresovi. Přidružil se k Indiánům, kteří provázeli zásilku. Bavit je, a když únavou a pivem přemoženi usnuli, odňal jim náklad pušek. Dva měsíce trval boj povstalců proti Floresovi. Konečně Flores přemožen odplul do Panamy vyminiv si, že mu ponechají titul generála a tučnou pensi.

Několik presidentů vystříдалo se po něm v krátké době v čele republiky. Někteří byli neschopní, jiní panoviti. Tu Flores se rozhodl, že se vrátí. Žádal o pomoc ve Španělsku, zakoupil čtyři válečné lodi anglické a najímal v Evropě mužstvo. Opět zdvihl se García. Jako novinář dosáhl, že sousední státy uzavřely s Ekvadorem spolek obranný a hrozily přerušiti obchod se Španělskem a Anglií. To působilo zvláště mezi velkoobchodníky anglickými. Pomoc z Evropy nepřišla a Flores vzdal se svých záměrů.

Nemilosrdně šlehal García v listě „Al Zuriago“ (bič) zlořády v zemi. Napsal v prvním čísle: „Ustanovili jsme se na tom šlehati „Bičem“ každého falešného vlastence, každého bezectného poslance, každého nestoudného úředníka. Kdo nenáleží do žádné z těchto tříd, nemá se čeho obávati. Zasluky a dobré skutky doznají naší pochvaly. Nemilosrdně však bu-

děme pronásledovati prodejnost, politické a náboženské pokrytectví, sprostotu a věrolomnost. „Bič“ bude rozděleti rány, spravedlivě a nestranně. Jako blesk bude šetřiti nízkého křoví, ale bítí do vysoko čnějících palen.’

Vyhnán z vlasti.

Byl právě v Panamě, když spatřil několik ješuitů v přístavě. Hledali loď do Evropy. Dověděl se, že byli vyhnáni od zednářů z Kolumbie. Garcia toužil, aby dostalo se jeho vlasti dobrodíní náboženské výchovy a proto nabídl jim útulek v Quitu. Přijali jej. Ale jak dosáhnouti svolení vlády? President Noboa přál náboženství, ale byl pod vlivem zednáře Urbiny. Nastal tuhý zápas. Garcia snažil se dosáhnouti svolení vlády, než zakročí Urbina. Podařilo se to a ješuitům odevzdán v městě kostel.

Urbina se však necítil poražen. Zakročil u vlády v Kolumbii, neboť prý je bezprávi, přijímá-li Ekvador ty, které Kolumbie vyhnala. Urbina zatkl Garcii a vydal jej zednářům v Kolumbii. Garcia však uprchl a ve vlasti se dověděl, že byl zvolen poslancem. Ač ústava zaručuje poslanci nedotknutelnost, dal jej Urbina při zahájení sněmu podruhé zatknout a na válečné lodi dopravit do Peru. Ve vyhnanství Moreno mnoho přemýšlel. Bylo mu 33 let. Poznával, že národ ekvádorský není ještě zralý, aby zlomil jeho svých tyranů, a

také on sám, že ještě není dosti schopen k úloze, kterou, jak počínal nejasně tušiti, Prozřetelnost mu při osvobození vlasti určila. Odjel tedy r. 1854 do Paříže, zanechávaje národu prorocká slova: „Bída nejvyšší vyburcuje konečně lid z jeho zmalátnělosti, udeří hodina spravedlnosti a my se zbavíme tyranů. Kdo pak přijde hledat Urbinu, najde jeho hrob mezi bezectnými a otcovrahy.“

Za měsíc byl Garcia v Paříži a zůstal tam tři léta. S vášnivou dychtivostí oddal se opět studiu. V divadle a na plese nespatriil ho nikdo. Jednomu z přátel tehdy napsal: „Studuji denně šestnáct hodin, a kdyby měl den osmačtyřicet hodin, ztrávil bych bez váhání čtyřicet hodin v knihách.“

Šetřil na knihy tak, že se odřekl i kouření, ač byl, jako všichni Jihoameričané, náruživým kuřákem.

V kterémsi spise napsal Garcia: „Jsem katolík, a jsem na to hrdý, ač se nemohu počítati mezi křesťany horlivé.“ Měl pravdu. Až dosud oddával se příliš politice a vědám světským. V životě náboženském ochabl. Jednoho večera procházel se s několika přáteli z vlasti. Přišla řeč na člověka, jenž při smrti odpírá náboženskou útěchu. Jeden z přátel mínil, že na tom nezáleží, zdali kdo se dá zaopatřit. Garcia se rozhorlil a litoval těch, kdo nemají víry. „Dobře, dobře“, pravil přítel, „kážeš ná-

boženství, ale v praxi i ty je pokládáš za příliš nesnadné; kdy ses naposledy zpovídal?" Toho se García nenadál. Zbledl, poděkoval příteli a zahanben uvažoval, jak je v jednání nedůsledný. Ještě téhož večera se vyzpovídal, ráno přijal Vel. Svátost a začal horlivý život katolický.

Od té doby i jeho studia nesla se vyšším směrem. Prohluboval otázky sociální ve světle víry a počal hluboce chápat význam náboženství ve výchově národů. Dějiny Církve, dějiny tajných společností zednářských, proti nimž měl vrozený odpor, poměr Církve a státu, svrchovanost Tvůrce nad stvořením, nad rodinou i státem, všechny tyto otázky, které podnes hýbou katolickým světem, objasňoval si důkladnými studii. Tak se připravoval budoucí osvoboditel vlasti k velikému úkolu, k němuž její Prozřetelnost ustanovila.

II. V boji o katolickou republiku.

Zatím Urbina dovršil míru svých zlotřilostí. Dal jako prezident vypuditi jesuity. Nejraději by byl vyhnal biskupy a kněze, ale nešlo to. Kazil tedy kněze tím, že usazoval do seminářů a klášterů vojáky, kterým bylo vše dovoleno. Staral se o dovoz nemravné četby. Zabavování majetku bylo na denním pořádku. Když lid zvolil svědomité poslance,

dal Urbina volby prohlásiti za neplatné. Bída v Ekvadoru byla taková, že tyran chtěl prodati Spojeným Státům ostrovy Galapagy za 3 miliony pesos. Zakročení jiných mocností zabránil nestoudnému prodeji. Peruáni obléhali Quayaquil. Marně obliželi se vlastenci po schopném vůdci. Žádali tedy za povolání Moreno. Garcia se vrátil 1857 a jmenován rektorem university v Quitu.

„Svobodu všem, jen ne zlým!“

Na universitě zahájil neobyčejnou činnost. V Paříži zakoupil si ze svých úspor chemikální kabinet, ten věnoval škole a sám přednášel chemii. Jeho výklady o nových způsobech dopravy, o osvětlování měst, o telegrafii, o použití chemie v průmyslu a zemědělství uchvacovaly. Při všeobecných volbách zvolen brzy senátorem a postavil se v čelo oposice.

V parlamentě ujal se Garcia Moreno hlavně trojí záležitosti: veřejného vyučování, vystoupil proti utlačování Indiánů a postavil se proti svobodným zednářům. Nebál se žádati, aby tajné společnosti byly zakázány na celém území republiky. Na námitku, že je to proti svobodě, odpověděl: „Ponechám svobodu bezbožnosti, jestli ona poskytne jí též vám. Ona hlásá sice nadšeně svobodu, ale není ani jediné země katolické, kde by vám jí dopřála. Vizte, jak laicisuje, konfiskuje, vyhání, vydává mimo-

řádné zákony proti řeholníkům ve Francii, v Italii, ve Španělsku. Dobro i zlo bojují o svět. Moje heslo v tomto boji jest: Svobodu všem, jen ne zlu a zlým.“

Zasedání sněmovny ekvadorské v letech 1857—58 byla velmi bouřlivá. Nepřátelé se často pokusili zatknouti Garcíu, ale mladí studenti všude provázeli milovaného profesora. Odpůrcové rozpustili proto sněm, vyhlásili výjimečný stav a bez soudu vypověděli několik generálů. Garcia přechl do sousední republiky Peru.

Všeho do času. Roku 1859 zástup mladých mužů, ozbrojených holemi a starými puškami zmocnil se kasáren v Quitu a povolal novou vládu s Morenou v čele. Ihned posláno do Peru, aby se vrátil do vlasti. Uposlechl, ale a jakými obtížemi! Průvodce jeho, uštknut zmijí, zemřel cestou. Garcia sám bloudil dva dny v Kordillerách bez potravy, mezek jeho vysílením padl. Třetího dne zpozoroval pastýřskou chyši, ale marně na ni klepal. Byla prázdná. Otevřel dveře, našel uvnitř trochu kukuřičné mouky. Upekł z ní koláč a šťastně došel do Quitu. Město přijalo ho jako zachránce.

Místo pera meč!

Garcia chápal se pera, aby zvítězila spravedlnost, uměl však chopiti se i meče, aby hájil

právo. Se svrženým Urbinou svedl bitvu u Tambuka, ale stoupenci Garciovi, nevyycvičení a počtem slabší, byli rozehnáni. Kůň byl pod nim zastřelen, a on, pěšky za večera bloudil po pláni, domnívaje se, že bude zajat. Tu potkal ho plukovník Vintimilla a nutil jej, aby přijal jeho koně. Garcia se vzpíral. „Příteli,“ pravil šlechtitný plukovník, „viděl jsem vás při práci a vím, že jste mým představeným. Vintimilly nebudeme potřebovati ve vojsku, ale máme jen jednoho Garcia Morena.“

Šlechtitný muž nezapltil svoji odvahu životem; později po smrti Garciově stal se presidentem (1876—1880).

Garcia s prozatímní vládou uchýlil se do Ibarry. Urbina její pronásledoval, ale štěstí válečné je vrtkavé. Byl odražen a vojsko se mu rozuteklo. Jeho generál Franco zmocnil se přístavu Quayaquilu a prohlásil se proti němu presidentem!

Garcia nemínil ani její uznati. Vrátil se do Quito jako náčelník vlády a snažil se zříditi si řádné vojsko, aby se vyhnul nové porážce.

Zatím Franco chtěl si k vládě pomoci činem, který byl národní zradou. Presidentu republiky peruánské Castillovi postoupil některá pohraniční území a žádal za to loďstvo a armádu 6000 mužů. Této pomoci se mu opravdu dostalo.

V oné nebezpečné chvíli učinil Garcia svému nepříteli nabídku, které svědčí o jeho vlastenectví. Nabídl mu, aby oba opustili dobrovolně zemi, a ta, prosta cizího nátlaku, ať se uspořádá dle vlastní vůle. Tento velkomyslný návrh nenadchl Franca, ale zjednal aspoň Garciovi nové přívržence. I starý generál Flores se smířil a psal z Peru Garciovi: „Zdejší prezident Castilla je sice mým přítelem, ale nikdy, jestliže chce roztrhati Ekvador. Oznamte mi, mohu-li Vám býti prospěšný a jsem Vám k službám.“ Garcia hned odepsal: „Přijďte a buďte naším vrchním velitelem.“ Za několik dní dva bývalí protivníci smířili se z lásky k vlasti a objímali se před tváří vojska, opojeného nadšením.

Flores ujal se tedy velení a oba táhli na Quayaquil. Za měsíc dobyli města útokem. Franco utekl se na loď generála Castilly. Dvačet šest děl padlo vítězům do rukou.

Po prvé presidentem (1859).

Garcia mohl nyní pracovati na opravách státu. President země kdysi křesťanské, ale nyní zdivočelé poznal, že úkol jeho není snadný. Musel bojovati proti tajným společnostem. Svobodomyšlní chtěli, aby Církev sloužila státu; výběrci daní zpronevěřovali peníze, armáda nebyla zvyklá kázní. „Bůh bude se mnou,“ pravil si Garcia, „a národ mi později porozumí.“

Ekvador dělil se na tři území: Quito, Quayaquil a Cuencu. Obyvatel mělo nejvíce Quito a lid jeho byl katolický, kdežto malý Quayaquil byl hnízdem revolucionářů. Nieméně vysílala každá provincie do sněmu šest zástupců. Tak byl katolický lid zastoupen revolucionáři. Garcia navrhl, aby budoucně se volilo dle počtu obyvatel. Návrh přijat, ale pobouřil všechny nevěrce a málem byl by Garcia úkladně zavražděn. Nové národní shromáždění jednohlasně udělilo Garciovi titul řádného presidenta na čtyři roky. Garcia se tomu vzdíral, uváděje, že jako president nemá dosti volnosti, aby mohl provésti nutné opravy. Povolili mu tedy rozsáhlou moc, jaké neměl žádný předchůdce. Schválili, aby opravil armádu, finance, školství, aby vybudoval silnice zvláště do Quayaquilu, uzavřel konkordát se Svatouř Stolicí atd. Garcia uměl užiti své moci moudře.

Aby zajistil zdar svého opravného díla, přibral si Garcia Moreno spolehlivé a pracovité pomocníky. Žádný úřad nebyl udělen z protekce. Poctivost a schopnost byly žádané podmínky a četné úřady bez povinnosti (sinekury) zrušeny. Ve financích zavedl pořádek. Zpozorovali nějaký zlořád, vinník byl souzen a sesazen. Nesmělo se plýtvati státními penězi. Dříve bylo povoleno presidentovi na hostiny 12.000 piastrů (100.000 Kč). Z toho ponechal státu polovinu a zbytek rozdál chudým a na rozličná dobročinná díla.

V hornaté zemi, kterou prostupují Kordillery, kde srázné stezky činí dopravu nebezpečnou, projektoval síť jízdných cest. Obchod, zemědělství a průmysl hned tím oživly. Ale nezapomínal na to, co zajišťuje hmotný pokrok země. Usiloval též o mravní pokrok. K němu pomáhati mohlo nejlépe veřejné vyučování. Ekvador jen proto se vracel k barbarství, protože lidé zapomněli na Boha. Garcia poznával, jakým zlem je bezbarvá neutrální škola. Není třeba, aby učitel popíral Boha. Dítě samo nezná svého Stvořitele a svůj cíl; stačí, že se mu o Bohu nemluví. Garcia povolal do země z Francie jesuity, Školské bratry a ženské řády, aby zřizovaly hlavně v městech obecné školy, pensionáty, útulky.

Konkordát.

Reforma náboženská byla rovněž nutná. Garcia poslal do Říma k papeži Piu IX. mladého, ale schopného kněze, pevné povahy a čistých mravů. Dal mu stručný pokyn: „Chci úplnou volnost Církve a úplnou obnovu kněžstva.“ Pius IX. minil, aby se s opravou kněžstva postupovalo mírně. Ale prezident prohlásil energicky: „Obnovu kněžstva nebo žádný konkordát! Konkordát neobstál by ani dva měsíce vůči opozici nevěrců, spojených s kněžími nevázaného života.“ Papež se brzy přesvědčil, že prezident má pravdu. Spolubydlení vojáků

s řeholníky v klášterech, proměněných v kasárny, špatná volba biskupů a farářů, netečných nebo neschopných a jiné zlořády, svedly na scestí velkou část kněží a ničily život náboženský v zemi. Mnoho bylo protestů při zavádění reformy, ale vše se tříštilo o železnou vůli prezidentovu.

Konečně všechny překážky odstraněny a salvy ž děl a prapory papežské spojené s národními hlásaly schválení konkordátu. Nehodní kněží byli vyloučeni, vzorní duchovní povoláni z cizozemska a zřízena tři biskupství. V Římě papež pravil k vyslanci ekvádorskému: „Váš prezident chce obnoviti svoji zemi. Řekněte mu, chce-li toho dosáhnouti, ať všude postaví kříže. Všude, kde vztyčen je kříž, shromažďují se osadníci kolem něho, byť to bylo i na vrcholu Čimborasa.“

Nepřátelé nezahálají.

Dilo Garciovo nebylo by dílo Boží, kdyby satan se nepokoušel je zničiti. Na všech stranách najednou vystupoval odpor a zdálo se, že všechny opravné plány budou pohřbeny. Zednáři nařikali, že tolik radů připuštěno do země. I jistí katoáci pokládali horlivost Garciovou za přepjatou. Předseda senátu sám navrhl, aby se omezila přílišná moc prezidentova a sněmovny souhlasily.

S nepokojí vnitřními hlásil se i vnější nepřítel. V pravé poledne objevil se Urbina s oddílem peruánských námořních lupičů, ze severu vpadl do země kolumbijský diktátor Mosquera, popuzovaný od zednářů, uvnitř země objevilo se spiknutí, jež chystalo se po-

dati ruku Mosquerovi. Garcia potlačil spiknutí a původce vydal nejvyššímu soudu, vypudil Urbinu a proti Mosquerovi poslal generála Floresa. Jedna jeho divise však zdvihla pušky a vzdala se, právě když Kolumbijští dávali se na útěk. Nicméně mír s Mosquerou podepsán byl beze škody pro Ekvador. Nejvyšší soud však propustil spiklence bez trestu. Tu Garcia Moreno, jaksi odzbrojen, podal demisi. Udržeti pořádek za těchto podmínek, je prý úlohou nad jeho síly. Snad jiný bude šťastnější, protože bude mít méně nepřátel.

Sotva se odstoupení Garciovo rozhlásilo, lid a především mládež v Quitu projevovala hlasitě svou nespokojenost. „Hle,“ mluvilo se veřejně, „Garcia místo aby si po válce podržel drahou armádu pro svoji moc, ponechal sotva tisíc mužů pod prapory. Jak možno jej vinit ze ctižádosti, když vzdává se úřadu? Necháte-li jej odejít, kdo provede opravy s podobnou moudrostí? Kdo zabráni revolucionářům, aby se nechopili moci?“

Garcia zůstal v úřadě dále. Posílen ve své autoritě, udělil i on milost všem spiklencům a zrádným důstojníkům.

Nejpřednější mezi nimi byl generál Maldonado, jinak statečný voják, ale nespolehlivý. Jeho oddíl zavinil porážku v boji s Mosquerou. Nešťastný generál brzy dal si namluvit od tajných společností, aby usiloval sám o presidentské křeslo. Garcia si ho předvolal a pravil mu: „Vy jste svoji zradou zavinil naši porážku na bojišti Cuaspudském. Neomlouvejte se, je to zbytečné. Vše je už zapomenuto. Avšak dopadnu-li vás ještě jednou ve zradě, jak jste generálem, dám vás zastřelití na velkém náměstí v Quitu.“

Maldonado nevěřil této hrozbě a vyvolal opět povstání v kasárnách quitských. Věc byla včas prozrazena a on zatčen. President sám sestoupil k němu do vězení, aby mu oznámil, že má umřít. Pohrdavě odpověděl vinník, však že ho soudní dvůr k smrti neod-

soudí. „Soudní dvůr snad by se neodvážil vás ztrestat, zle já jsem vám to jednoho dne přísahal. Mám pro vás jedinou radu: Připravte se, neboť se zítra v tuto hodinu objevíte před Bohem.“ Maldonato zbledl a žádal o kněze.

Druhého dne, když vojsko řadilo se na náměstí k popravě, hnulo se celé město. Deputace přicházely prositi za odsouzence, prezident však uzavřel se ve svém bytě. Slyšel, jak se pod jeho okny ozývá slovo: „Milost!“ Kleče ve své kapli, modlil se za odsouzence. Když uslyšel osuoný výstřel, vstal a řekl: „Pro náčelníky států bývají chvíle hrozné, ale spravedlnost jest jejich první povinnost. Ušetřiti jednoho vinníka znamená často vydati na smrt množství nevinných.“

Dobrodružství u Zambeli.

31. května 1865 vypuklo nové povstání. Tlupa dobrodruhů Urbinových zmocnila se nákladní lodi „Washington“, za noci přepadla „Quayas“, jedinou válečnou loď ekvádorskou, postřílela velitele Matose s posádkou a odtáhla s oběma loďmi do přístavu Zambeli. Tam uchvátili třetí koráb „Bernardino“ a jménem tohoto loďstva prohlásili Urbínu presidentem.

Garcia Moreno se právě léčil na venkově z choroby jater, když mu rychlý posel přinesl o tom zprávu. V půl hodině byl rozhodnut. Vrátil se do hlavního města, ve spěchu napsal několik výnosů, které zapečetěné odevzdal svému náměstkovi Carvajalovi, aby je zítra uveřejnil ve vládním listě. Potom nikomu nic nezmíniv, odjel do přístavu Quayaquilu a jako blesk vpadl do středu obecní rady, která již jednala o jeho sesazení. V okamžení se radnice vyprázdnila. Zděšení vzrostlo, když zrána vylepen byl na městských nárožích vládní výnos: „Protože pokoj republiky je ohrožen prohlašujeme všude stanné právo. President republiky bere na sebe osobně velení pozemské i námořní moci.“

Moci námořní? Nebyla to chvástavost. Celá námořská moc byla v rukou nepřítele! Vtom připlul do přístavu anglický parník „Talca“. Garcia Moreno prosil anglického konsula, aby mu jej přenechal. Konsul žádal 12 milionů. Nemaje času smlouvat, prezident podepsal kupní smlouvu. „Talca“ byla ozbrojena pěti děly a plna zbraní. Nicméně podnik Garciov byl tak dobrodružný, že nebylo možno dostati strojníka, leč za ohromnou odměnu. Velitel lodi zkrátka odepřel poslouchati Garcia Morena, nařídil vyhnati dělníky a vojáky domácí a vyplouti znovu na moře. President přikvapil a vyzval kapitána: „Vztýčit prapor Ekvadoru!“ — „Nikdy, mým praporem je prapor anglický; jen před moji mrtvolu naň sáhnete.“ — „Nuže dobře,“ a prezident ukazoval na bližící se vojáky ekvadorské, „neposlechnete-li, dám vás zastřelit a váš prapor bude vašim rubášem.“ Kapitán se podrobil.

Dodáváme, že Garcia Moreno, jakmile koupil loď, odebral se do kasáren. „Je potřeba dobrých rváčů, kdo se bojí, v levo, kdo se nebojí, v pravo!“ Všichni se postavili v pravo. Z nich si vybral 250 mužů a spolehlivé důstojníky, vedl je na loď a pravil jim: „Lituji, že vám dávám nepřítele tak nehodného, mořské lupiče a vrahy, ale vlast vám ukládá, abyste ještě jednou smetli tu hromadu smetí. Přitlačte, bude to naposledy!“ Mužstvo nadšeně opouštělo z večera přístav, protivníci s útrpným pohledem je provázeli. Právě došla zpráva, že Urbina útokem donutil vzdáti se posádku v Santa Rose a své loďstvo rozmnožil o čtvrtý koráb.

Za ranního šera poznali povstalci na lodích Urbinových zdaleka „Talca“, která se hnala proti nim, provázena malým parníkem „Smyrkem“. Nabili děla a vyčkávali. Když se lodi přiblížily na doslech, tázali se, kdo jsou noví příchozí. „Vzdejte se,“ zněla odpověď, „Garcia Moreno je na naší palubě.“ Vypálili salvu, zatím co president pořádal svých 250 statečných vojáků a pravil jim: „Pouze jediný vystřel, po něm revolver do ruky a po něm dýku do zubů a útokem na ně!“

Jediný výstřel z „Talcy“ byl tak dobře mířen, že způsobil veliký průlom do boku „Quayase“. „Talca“, jsouc pohyblivější, obrátila se a vrazila do průlomu přídí. Garcia Moreno, s nadšením následován vojáky, vyvrátil se na můstek „Quayase“ a srážel vše, co se mu stavělo na odpor. Teprve, když loď se potápěla, dal znamení k návratu. Jen 45 lodníků a vojáků Urbínových přežilo tuto řez. Byli vzati na „Talca“, „Bernardino“ a čtvrtý koráb povstalců, vidouce, co se děje, sklonily své vlajky.

Zatím hnál se „Smyrk“ na loď „Washington“, na niž byl sám Urbina. Neopatrností povstalců zakotvena byla tato těžká loď příliš blízko u břehu, takže mořský odliv nechal jej zpola na suchu. Nehybnost lodi a blížící se „Talca“ naplnily Urbinu zděšením. Vše skákal do člunů nebo se zachraňovalo plováním. Na lodi zanechali i pokladnu a množství listin, prozrazujících jejich přívržence v zemi, jakož i tři sta zajatců ze Santa Rosy, kteří jásavě vítali osvoboditele. Tak se zmocnil za krátko Garcia Moreno celého loďstva Urbínova.

Pravili jsme, že z posádky lodi „Quayasu“ zůstalo 45 mužů. Moreno si je předvolal. Sedmáct z nich bylo odvedeno proti své vůli, jak ostatní dosvědčili; těm dána milost bez obtíží. Ale osmadvacet ostatních bez milosti popraveno. Kněz, kterého Garcia Moreno s sebou vzal a který je před popravou zpovídál, žádal o milost pro posledního z nich. President již chtěl vyhovět, tu upozoroval na odsouzení část uniformy velitele Matosi. „Byl jste mezi vrahy velitele „Quayasu?“ ptal se jej s pronikavým pohledem. Nešťastník zakoktal: „Milost!“ Garcia odpověděl: „Žádné milosti pro vrahy!“

Neúprosným byl i k těm, jejichž vinu dokazovaly nalezené papíry. Vrátiv se z boje, dal si přivést advokáta Violu, který se objevil s čelem vztýčeným a s úsměvem před válečnou radou. „Doktore,“ pravil mu

Garcia, „vy jako advokát máte vědět, jaký trest zasluhuje ten, kdo jednal o koupi lodi „Washington“ a o vydání její Urbinovi.“ — „Smrt, pane presidente; jenom nechápu...“ — „Doktore Violo, pochopíte hned. Poznáváte tento list?“ — „Ano, je ode mne, ale já nevěděl, proč Urbina chtěl...“ — „A tento druhý list, podává určitý návod, jak překvapit „Quayas“, poznáváte jej?“ — „Nemohu zapírat.“ — „Doktore Violo. připravte se na smrt, povolují vám tři hodiny.“

Mnoho lidí se přimlouvalo za doktora Violu, i stará matka Garciova byla mezi nimi, ale syn jí odpověděl: „Matko má, žádejte ode mne vše, co chcete, jenom toho ne. Je třeba, abych za každou cenu odvykl naši nešťastné zemi její stálé revoluce.“ A když matka dále naléhala, dal jí za odpověď: „Matko má, vy chcete zachránit vinníky, ale já chci chránit nevinné.“

Ze přísnost Garciova byla spravedlivá a moudrá a že snadno odpouštěl, nebyla-li vlast v nebezpečí, svědčí tato událost: Když jednou v Limě vystupoval z vlaku se svým bratrem a podával ruku své mladé neteři, stoupenec Urbinův Viteri, vystřelil na něho dvakrát z revolveru a poranil jej lehce na hlavě a na rameni. Moreno vyňal svůj revolver, ale místo aby střelil vyrazil mu zbraň. Když přišla policie, odevzdal jí stejně jako zločinec svůj revolver ještě nabitý. Je neuvěřitelné, kam může zajíti zlomyslnost lidí bez víry. Soud v Limě složený z přátel Urbinových protahoval soudní řízení s Viterim, aby se zatím utišilo veřejné mínění, odmítl svědectví švakra Garciova a jeho dcery, protože prý jsou přáteli Garciovými a ukončil proces tímto nálezem: „Je patrné, že jedná se o pokus vraždy. Ale kdo je vrahem? Viteri či Garcia Moreno? Soud nemaje jasno o tomto bodě, přenechává každému rozhodnutí.“

III. Na vrcholu moci.

Zatím skončilo čtyřleté období presidentství Garciova. Uchýlil se na venkov, aby se zotavil. Jeho zdraví bylo vyčerpáno ohromnou prací. I sem provázelo jej utrpení. Zemřela mu první manželka. Oženil se po druhé s Marianou de Alcazar, s níž měl dvě děti: syna a dceru. ale i druhá choť brzy mu zemřela. Zdrčen pravil: „Považujete mne za silného, ale ach, jak jsem slab, jak jsem slab!“ Aby zapomněl svůj bol, věnoval se opět životu veřejnému. V noci na 16. srpen 1868 stihlo provincii Ibarru strašné zemětřesení. Dva děsné otřesy následovaly za sebou. Lidé byli až metr vysoko vymrštěni a město se sesulo. Na 50.000 mrtvých se našlo. Pozůstali opomněli zachrániti ty, kteří mohli býti ještě zachráněni, ba dokonce mosty a cesty zničeny. Lidu zmocnilo se zoufalství. Teprve po šesti dnech přišla zpráva do Quitu. Garcia jmenován náměstkem ibarrským s mimořádnou mocí. Hned sedl na koně. Zavedl pořádek, zřídil nemocnice, vdovy a sirotky dopravil do Quita a pečoval, aby nevypukl hlad. Sám zachránil mnohým život a ze svého skromného jmění daroval 1000 pesos. V listě vděkovacím psali Ibarrští vládě: „Pomoc, jež nám popřává Garcia Moreno, muž, jenž vnuknutím nebes byl jmenován náčelníkem, jest taková, že se nám nedostává slov. Jenom slzy, které kanou z našich očí, mohou

býti svědkem našeho pohnutí, když vidíme jeho obětavost. Nikdy nezapomene provincie ibarrská jména jeho, nikdy neztratí republika ekvadorská jednu ze svých nejskvělejších hvězd.“

Po druhé presidentem (1869).

Nástupcové Garciovi na křesle presidentském byli slabí. Revoluce opět zdvihla hlavu. Tak při jedné vojenské revoluci v Quitu zahynulo na 250 lidí. Proto Nár. shromáždění žádalo Garcia ve jménu veřejného blaha, aby opět převzal vrchní správu státu. Všecky hlasy kromě jediného byly při volbách pro něho. Garcia přijal volbu a složil v katedrále přísahu obklopen nejvyššími úředníky: „Přisahám při Pánu Bohu našem a při sv. evangeliích, že budu plnit věrně svůj úřad presidenta republiky, vyznávat katolické náboženství, zachovávat nezávislost státu, šetřit zákonů a ústavy.“

Založil přes dvacet středních škol, na 300 škol obecných, takže počet žáků vzrostl z 8000 na 32.000. Založil fakultu lékařskou, polytechniku v Quitu, školu uměleckou, hvězdárnu. Na školy povolal nejlepší profesory a odborníky domácí i z Evropy. Opravil zákoník, zakládal sirotčince a chudobince, povolal misionáře (Redemptoristy), aby povznesli Indiány. Zřídil železnici a silnice, budoval mosty přes horské bytřiny.

Tyto potřeby žádaly nákladu 6–7 milionů piastrů (asi 350 mil. Kč). Kde vzala tak malá země tolik peněz? Rozvitě zemědělství, kvetoucí průmysl a vnitřní mír zjednaly mu tyto prostředky. Ale Garcia Moreno zvláště uměl pro stát šetřit. Když nastoupil úřad presidentský, připomněla mu manželka, že by se slušelo, aby vystrojil ministrům a diplomatům hostinu. President odpověděl, že jeho jmění mu nedovoluje takový přepych. Nabídla mu tedy manželka ze svého 500 pesos. President je vzal, zanesl do nemocnice a řekl své paní: „Myslil jsem si: dobrý oběd lépe prospěje nemocným než diplomatům. Proto jsem zanesl peníze do nemocnice, kde mi řekli, že za 500 pesos možno poříditi velmi dobrý oběd.“ Dohlížel na finance a dosáhl toho, že rozpočet byl v rovnováze, ano, mohl se spláceti i státní dluh. Při tom zvýšil platy úředníkům a státním zaměstnancům, žádal však od nich svědomitou práci.

Bez lítosti rušil Garcia Moreno úřady neúčinné. Jednomu poslanci pravil: „Je zlem doby, že nedovede říci ne. Vy se ucházíte o tento úřad pro svého přítele, abyste se zavděčil svým voličům. Pravím vám: Člověk je pro úřad a ne úřad pro člověka. A vaše výlohy, hradíte-li je ze státních peněz, pak okrádáte stát.“

Garcia jako křesťan.

Jak žil tento neobyčejný muž? Zůstal do smrti takový, jaký byl v mládí. Cít pro odpovědnost mu nedovoloval hověti si. Vstával o páté hodině, šel do chrámu, kde vykonal rozjímánání a byl přítomen mši sv. Někdy ministroval. V sedm hodin vykonal návštěvu v nemocnici, u chudých nebo ve vězení. Pak pracoval v kabinetě až do desíti hodin. Posnídal a odešel do vládního paláce, aby pojednal s ministry. Vrátil se k šetnácté hodině, poobědval a místo zotavení dohlédl na státní podniky. Večer trávil v rodině s manželkou a dětmi. Potom ještě odcházel do kabinetu přečíst noviny, a vyříditi korespondenci. Teprve před půlnocí uléhal. Když však státní záležitosti nebo nepokoje volaly ho z domu na cesty, neznal únavy, neznal hodiny k jídlu ani k spánku. Často se přihodilo, že na cestách živil se pouze suchary a čokoládou. Jednou chtěl mu kněz nabídnouti lůžko, Garcia odmítl: „Moje povinnosti nedovolují mi, abych se mazlil se svým tělem; dopřeji-li si dnes lůžko, zítra se mi bude zdáti země příliš tvrdá.“ Nikdy neodložil na zítřek, co mělo býti vykonáno hned. Právili mu jednou: „Ten člověk počká.“ „Bůh může nechat čekati,“ odvětil s úsměvem, „já nemám práva. Až bude Bůh chtít, abych si odpočinul, pošle mi nemoc nebo smrt.“ Doma zavedl společnou večerní modlitbu pro celý dům. Svým

dětem, služebným vykládal katechismus, denně modlil se růženec i na cestách s průvodci a Indiány. Neznal lidské bázně a cítil se zavázán, aby dával dobrý příklad. O Božím Těle kráčel za Vel. Svátostí ozdoben všemi řády, aby vzdal čest svému Pánu. Věrně zachovával posty, nedovolil, aby jej zpovědník navštívil, nýbrž sám jej vyhledal. Za to nechyběly mu urážky zednářů za veřejné vyznání víry. „Pro následovali Pána,“ pravil, „mohou ušetřiti učeďníků?“

Garcia Moreno byl katolikiem v životě soukromém, chtěl jím býti i jako hlava státu. Když roku 1870 král italský zločinně zabral Řím, Garcia byl jediný z hlav států, který měl odvahu podati protest. Uveřejnil jej ve vládním listě a podal jej zástupci vlády italské. Zní: „Ministr zahraničních věcí republiky Ekvadorské má čest obrátiti se na ministra zahraničních věcí J. V. krále Viktora Emanuela. Poněvadž podnes žádná moc starého světa nepozvedla svého hlasu a poněvadž vojsko Jeho Veličenstva dále znásilňuje Řím, proto koná vláda ekvadorská, ač slabší a vzdálenější, svou povinnost a protestuje. Protestuje před Bohem a před celým světem proti šlapané spravedlnosti a zcela zvláště ve jménu katolického lidu ekvadorského proti nespravedlivému obsazení Říma, proti odněti svobody, jehož se opovážila italská vláda vůči ctihodné hlavě katolické Církve, proti odněti svobody,

jež hleděla zakrýti úskočnými sliby, které právě tak často rušila jako je obnovovala, konečně proti všem následkům, které se ke škodě Sv. Otce a katolické Cirkve z nečestného zneužívání moci již staly nebo stanou.“ Tak mluví katolický vladař. Chtěje pomoci Sv. Oci, předložil Nár. shromáždění r. 1873 návrh, aby poslali papeži peněžitou pomoc, odůvodňuje to tím, že vliv katolicismu je příčinou toho, že Ekvador bohatne a že finance státní jsou v rovnováze.

Ještě jednoho smělého činu odvážil se zbožný president. Francouzský král Ludvík XIII. zasvětil Francii P. Marii a následovalo slavné století země. Garcia Moreno r. 1873 předložil sněmu návrh, zasvětití republiku Srdci Ježíšovu. Věc byla přijata zvláštním zákonem a za nadšené účasti celého národa prohlášen Ježíš Kristus za svrchovaného Pána země. Svátek Božského Srdce byl povýšen na slavnost národní.

Šest let šťastné vlády bylo u konce. Země kvetla blahobytem. Kdo bude nástupcem? Zednáři nemohli postavití nikoho ze svých, aby se ucházel o úřad presidenta a proto nastrčili jakéhosi liberálního katolíka. Ale lid již rozeznával ty, kdo pracovali pro blaho národa, od těch, které poháněla zášť a ctižádost a 23.000 voličů zvolilo opět Garcii na dalších 6 let. Kdo bude překázeti nyní Garciovi v jeho blahodárném díle? Satan a nepřátelé Boží, zednáři. Již roku 1873 píše president příteli: „Dostal jsem zprávu z Německa, že lóže německé nařídily lóžím americkým,

aby pobouřily nebe a zemi, bý povolána byla vláda ekvádorská.“ Muž, jenž opovázil se prohlásiti Krista za Pána země a Srdce Kristovo vetkl na státní prapor, nesmí dlouho patřiti na světlo slunce. Zednáři netajili se piketmi a v Limě veřejně hledali vrahy. Jeho manželce psal kdosi lístek k svátku sv. Anny s poznámkou: „Radostný svátek! Bděte nad svým manželem.“ Když se to Garcia dověděl, řekl zkrátka: „Pod ochranou Boží.“ Na smrt byl připraven. Piše v posledním listě Sv. Otcí: „Dnes, kdy lóže sousedních států na pokyn Německa potají se radi, jak mne zavraždití, jest mi třeba víc než jindy božské ochrany, abych žil a zemřel háje naše svaté náboženství a tuto drahou republiku, nad níž vládnouti mne Bůh povolal. Jaká větší čest mne může potkati, než býti opovržen pro lásku k Spasiteli! Avšak větší štěstí jest to, zjedná-li mi Vaše požehnání milost, abych prolil krev svou za toho, který, ač Bůh, proliti chtěl krev svou na kříži za nás.“ Jeden řeholník psal mu 2. srpna, aby si dal pozor na bývalého úředníka v Napu, který byl sesazen pro zpronevěru a živi se v Quitu jako sedlář. Jmenuje se Rayo. „Rayo?“ zvolal president. „Toť nemožné! Vždyť jsem jej viděl přijímati před několika dny.“ Rayo byl vskutku pokrytec, dovedl dobře utajiti své plány, že mu i Garcia důvěřoval a dal mu zhotoviti sedlo pro svého synáčka. Čeho je schopen člověk, jenž neštítí se svatokrádeží, brzy uvidíme. Garcia tušil, že smrt je na blízku. Piše příteli 4. srpna: „Předtuchy, o nichž jsem mluvil před několika měsíci, jsou blízko uskutečnění; budu totiž zavražděn. Jsem velmi šťasten, že umru za víru. S Bohem, uvidíme se v nebi.“

Večer 5. srpna sestavoval Garcia Moreno poselství, které chtěl přednésti 10. srpna v parlamentě, když tu přišel jeden řeholník a varoval, že spiklenci podniknou svůj útok zítra. „Už jsem dostal dosti zpráv,“ odvětil president, „a poznal jsem, že jediné opatření je nutné totiž, abych byl připraven objeviti se před Bohem.“ Této noci modlil se déle než obyčejně.

IV. Pečet' krvé.

Den 6. srpna 1875 byl pro Garcíu svátek, neboť byl první pátek v měsíci, zasvěcený Božskému Srdci. O šesté hodině byl již v kostele sv. Dominika, kde byl přítomen mši sv. a přijímal. Své díkůčinění, poslední setkání s Ježíšem na zemi, prodloužil až do osmi hodin. Zástupí lidí jej doprovázel zdáli na náměstí. Byli to najatí vrahové ubytovaní skoro všichni na peruánském vyslanectví. Po celou mši sv. byli na stráž. Stále chodilo mnoho lidí do kostela a proto neodvážili se jej přepadnouti a nechali jej vrátiti se domů. Po snídani odebral se do pracovny, aby dokončil své poselství. Kolem jedné hodiny nesl svůj rukopis do vládního paláce a cestou se zastavil u svého švagra dona Ignacia de Alcazar. Ten mu pravil: „Neměl byste vycházeti, neboť víte dobře, že nepřátelé číhají.“ — „Nestane se, než co Bůh dopustí, jsme v jeho rukou,“ odpověděl Garcia. Podali mu nápoj k občerstvení a Garcia se trochu spotil. Proto, když vyšel z domu, zapjal si svrchník. Doprovázel jej pobočník Paílares. Té chvíle byli spiklenci pohromadě na náměstí v kavárně. Když spatřili presidenta, rozešli se a skryli se za rohy u vchodu vládní budovy. Polanko, jejich vůdce, odešel na opačnou stranu náměstí, aby odklidil každou překážku. Než Garcia vstoupil do paláce, zašel se poklonit vystavené Nejsvětější

Svátosti v katedrále a tu chvíli se vroucně modlil. Vrahové byli již netrpěliví a poslali chlapce, aby vyřídil presidentovi, že nutná záležitost jej očekává. Garcia vstal, vyšel z chrámu a stoupal po schodech k paláci. Spiklenecko Rayo jej provázel. Náhle vyňal veliký nůž bodl jej prudce do ramene. Garcia se obrátil a vykřikl: „Podlý vrahu!“ Chtěl vytáhnouti revolver z náprsní kapsy, ale kabát byl těsně zapjät. V tom Rayo jej znovu sekl a druzí vypálili z revolverů. Zasažen kulemi, s hlavou zkrvavělou hrdinný president obrátil se proti svým vrahům hledaje svou zbraň. Rayo novou ranou rozsekl mu levou ruku a udeřil do pravé, která visela jako utatá. Nový výstřel a Garcia se zapotácel, opřel se o zábradlí a padl na dlažbu z výše asi pěti metrů. Ležel již na zemi v krvi, hlavu podpíraje ramenem, když Rayo se na něho vrhl, aby jej dobil. „Umři, kate svobody“ — křičel — bodaje ho nožem do hlavy. Umírající odpověděl slovem, plným útěchy a naděje: „Pero Dios no se muere — ale Boha nezavraždíte.“ To bylo jeho poslední slovo.

Třeskot výstřelů vzbudil pozornost. Ze stánků u vchodu paláce vyběhly ženy, a žalostně nařikaly nad presidentem krví zbroceným. Pobočník Pallares běžel do kasáren pro pomoc, přichvátali i kněži. Odnesli umírajícího do katedrály k nohám Matky Bolesné pod misionární kříž, který při misi

prezident nesl. Pak jej zanesli do bytu kněze sakristána, aby se pokusili obvázat mu rány. Všecka péče byla marná. Jeden kněz se tázal, zda odpouští vrahům. Nemohl leč dáti pohledem znamení. Uděleno mu rozhřešení, poslední pomazání a po čtvrt hodině objevila se duše prezidentova před Bohem.

Vrazi se zatím rozběhli kromě Raya, jež koule určená prezidentovi, ranila na noze. Vzdaloval se ztěžka, když rozčilený lid a vojáci přiběhli na místo, zpozorovali jej a obkličili. „Co mně chcete,“ volal zděšeně, „já jsem vás osvobodil“. Tu voják jakýsi vykřikl do davu: „Odstupte!“ Lid uposlechl a voják vypálil na vraha, který zasažen do čela skácel se mrtev. Jeho mrtvola byla rozšlapána a zavlčena potupně na hřbitov, kde mu později vdova po něm vykopala hrob. V jeho oděvu nalezeny peruánské poukázky na peníze. Ostatní vinníci byli zatčeni a odsouzeni, Polanko pouze na deset let do káznice, protože měl jen morální podíl na zločinu.

Děkan fakulty lékařské přišel sám, aby ohledal mrtvolu prezidentovu. Zjistil, že Garcia dostal šest střelných ran a čtrnáct ran strašným nožem, z nichž jedna pronikla až k mozku. Osm ran bylo smrtelných. Na prsou měl prezident ostatky sv. kříže a škapulíř. Na krku mu visel růženec, k němuž připojena medaile s obrazem Pia XI. Obraz papežův byl zalit krví, jež prolita byla za Boha a Církev.

V jeho kapse byl zápisník s denními poznámky. Na poslední stránce 6. srpna stálo: „Můj Ježíši, udělal mi lásku a pokoru a pověz mi, co mám dnes vykonati ke tvé cti.“ Vykonal, co měl — obětoval život.

Vrahové očekávali, že v Ekvadoru nyní vypukne revoluce, ale mezi lidem ozýval se pláč. Po tři dny navštěvovali mužové, ženy i děti mrtvé tělo a bědovali: „Ztratili jsme otce, krev dal za nás!“

Poslední pocta.

Ve vládním paláci zatím zasedla sněmovna a don Xaver León prohlášen za předsedu vlády. Pak otevřeno poselství, které Garcia Moreno napsal, ale již nečetl. Bylo celé krví potřísněno. Počiná vzpomínkou na osvoboditele Jižní Ameriky, Bolívara, který po revoluci r. 1830 naříkal: „Musíme doznati, že neodvlastnost je to jediné, co jsme získali, vše ostatní jsme ztratili.“ S radostí však Garcia prohlašuje, že národ nyní nabyl blahobytu, protože se postavil proti bezbožectví a smířil se s Bohem. Dodává: „Dopustil-li jsem se chyb, prosím za odpuštění, ale prohlašuji, že moje vůle nikdy neustala usilovat o vaše dobro. Jestli myslíte, že jsem měl úspěch, přičtete zásluhu Bohu, pak sobě, armádě a všem, kdo mne v rozličných úřadech podporovali s ta-

kovou moudrostí, že jsem mohl splnit své těžké povinnosti.“

Na toto záhrobní poselství odpověděla sněmovna důstojně: „Uznáváme, že don Garcia Moreno svými rozsáhlými vědomostmi a vznešenými ctnostmi zasluhuje první místo mezi syny Ekvadoru; zasvětil svůj život a své vzácné schopnosti obnově a slávě republiky, opíraje se o pevné základy zásad katolických. Nebál se potupy a posměchu bezbožných a plnil své povinnosti. Miloval náboženství a vlast až i život za ně dal. Proto Ekvador svými zástupci skládá hold památce dona Garcia Morena a z nehynoucí vděčnosti uděluje mu jméno: „Obnovitel vlasti a mučedník katolické civilisace.“

Imprimi potest. Pragae, die 31. Julii 1933. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 12.609. Olomucii, die 1. Augusti 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ZIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozká 8.

Jak zbohatnu?

Jan Bělý

„Jak jsem se stal milionářem.“

Pod tímto nápisem vydal prý jeden americký milionář knihu. Za několik týdnů bylo stotisíc exemplářů této knihy rozprodáno. — Proč? —

Protože přemnozí lidé touží jen po tom, aby zbohatli. Avšak co jim pomůže bohatství pozemské, když zůstanou chudí na duši. Bohatství pozemské pomine, v hodině smrti musí je člověk opustiti. Právem proto napomíná Ježíš: „Neskládejte sobě pokladů na zemi, kde rez a mol kazí, a kde zloději vykopávají a kradou; ale skládejte sobě poklady v nebi, kdež ani rez ani mol nekazí a kde zloději nevykopávají aniž kradou.“ (Mat. 6, 19—20.)

Cím si však získáme takových pokladů věčných, nehynoucích? Potřebujeme k tomu snad zvláštních schopností? Aneb se podaří těchto věčných statků získati jen těm, kteří mají zvláštní štěstí? Nebo zvláštní protekci?

Ne, tyto statky věčné nejsou jen pro některé; každý jich může získati, není k tomu třeba ani schopností, ani štěstí ani protekce. Prostředek získati si těchto statků věčných je tak jednoduchý, že se mu může naučiti každé dítě. Tento prostředek jest:

dobrý úmysl.

Co je to dobrý úmysl? Svatý Pavel praví: „Budžte tedy žíté, neb pijete, neb cokoliv jiného

činíte, všechno ke slávě Boží činite!“ (1 Kor. 10, 31.) V tom záleží dobrý úmysl, že všechno činíme ke cti a chvále Boží, a z lásky k Pánu Bohu.

Duše skutků.

Tak nazývá sv. Alfons dobrý úmysl. Čím je tělo bez duše? Hromádka hmoty zapáchající a rozpadající se. Tím jsou naše skutky bez dobrého úmyslu.

U lidí mívá skutek tím větší cenu, čím většího namáhání jest třeba. U Boha však je cena skutku tím větší, s čím dokonalejším úmyslem byl vykonán. „Člověk vidí, co zevnitř jest. Hospodin však hledí k srdci.“ (1. Král. 16, 7.) Zdáli je krásnějšího činu nad mučednictví pro viru? A přece praví sv. Pavel: „Kdybych vydal tělo své k spálení, lásky však kdybych neměl, nic mi to neprospívá.“ (1. Kor. 13, 3.)

Sv. Tomáš Kempenský

praví ve zlaté knize o následování Pána Ježíše:

„Skutek zevnější bez lásky nic neprospívá; ale cokoliv z lásky se vykonává, buď si sebe menší a opovrženější, celé bývá prospěšné. Bůh zajisté více váží úmysl člověka, který něco činí, nežli velikost toho, co činí.

Mnoho činí, kdo mnoho miluje!“ (Násl. J. Kr. I. 15.)

„Kdo má pravou a dokonalou lásku, v ničem sebe samého nevyhledává, ale jedině toho si žádá a k tomu směřuje, aby se všechno ke cti a chvále Boží dělo.

Žádnému nezávidí, poněvadž nemiluje zvláštní libůstky; nechce se radovati sám sebou, ale nade všechno si přeje, aby v Bohu blažený byl.

Žádnému nic dobrého nepřičítá, ale všechno zcela k Bohu vztahuje, od něhož vše jako ze zřídla pochází a v němž konečně všichni svatí blaženě odpočívají.“ (Násl. J. Kr. I. 15.)

Otrok — služebník — syn.

Veliký je rozdíl mezi službou otroka, služebníka a syna. O t r o k slouží pánu svému jedině proto, poněvadž se bojí trestu. S l u ž e b n í k slouží svému pánu, protože očekává odplatu, a koná-li své povinnosti horlivě, činí to proto, aby byl spíše hotov a obdržel větší mzdu. S y n však slouží svému otci z lásky, i má se bedlivě na pozoru, aby otce svého neurazil, nikoli z bázně, že bude potrestán, ani ne pro odměnu, nýbrž z pouhé lásky. A kdyby i otec byl chudobný a ničeho po sobě nemohl zanechat synu, jenž jemu slouží a jej ctí, přece dobrý syn je poslušný a uctivý; neboť otec jest toho hozen, protože jest jeho otcem.

Tak i my máme Bohu sloužiti ne z bázně, že nás stihne trest, jako otroci, ani ne z ohledu na odměnu, jako nájemníci, nýbrž jako praví synové máme jemu sloužiti, protože nám Bůh uděliti ráčil milost býti syny božími, jak praví sv. Jan: „Pohledte jakou lásku nám prokázal Otec, abychom synové boží sluli i byli.“ (1. Jan 3, 1.)

Choeme tedy pojednávat v tomto spisku

I. Jak špatný úmysl kazí dobré skutky a učiní z nich hříchy.

II. Jak skutky bez dobrého úmyslu jsou marné.

III. Jakou cenu má dobrý úmysl.

IV. Po čem poznáváme dobrý úmysl.

V. Jak můžeme vzbuditi dobrý úmysl.

I.

Co praví Spasitel o špatném úmyslu.

„Mějte se na pozoru, abyste nečinili dobrých skutků svých před lidmi, byste byli od nich viděni; sice nebudete mít odplaty u svého Otce, jenž jest v nebesích. Když tedy dáváš almužnu, netrub před sebou, jako pokrytci činí v synagogách a na ulicích, aby byli ctěni od lidí; v pravdě pravím vám: vzali odplatu svou.

Ale když ty dáváš almužnu, ať nezví tvá levice, co činí pravice tvá, aby byla almužna

tvá ve skrytě, a Otec tvůj, který vidí ve skrytě odplatí tobě.

A když se modlíte, nebuďte jako pokrytci kteří si líbují v synagogách a na rozích trhů stojíce se modlili, aby byli viděni od lidí. V pravdě pravím vám: vzali odplatu svou.

Když však ty se modlíš, vejdi do pokojíka svého, zavři dveře a pomodli se k Otci svému ve skrytě, a tvůj Otec, který vidí ve skrytě, odplatí tobě.

Když pak se postíte, nebuďte jako pokrytci zasmušilí; neboť zohyzdují obličej svůj, aby zjevno bylo lidem, že se postí. Vpravdě pravím vám, vzali odplatu svou.

Když však ty se postiš, pomaz hlavu svou a tvář svou umyj, aby nebylo zjevno lidem, že se postiš, nýbrž Otci tvému, jenž jest ve skrytě; a Otec tvůj, jenž vidí ve skrytě, odplatí tobě.“ (Mat. 6, 1—6. 16—18.)

Dvoje podobenství.

Rodriguez praví: „Dejme tomu, že by se provdaná žena zdobila a strojila s úmyslem, aby se zalíbila jinému muži; nebyla by to veliká křivda spáchaná na vlastním manželovi? Dobré skutky jsou skvostem a ozdobou duše: Nuže, chceš-li se jimi zalíbiti někomu jinému, a ne Bohu, jenž jest ženichem duše tvé, velikou jemu křivdu činíš.

Považ dále, jak by to bylo nehezké, kdyby šlechtic některý velice se tím chlubil, že prokázal svému králi zcela nepatrnou službičku, zatím co král z lásky k němu dříve veliká a těžká nebezpečnosti podstoupil! Zvláště, kdyby král sám bez jeho pomoci byl všechno učinil, šlechtic však i onen nepatrný čin kterýž vykonal, nikoliv sám nýbrž jen s pomocí královou byl vykonal, máje za to k očekávání nejvzácnější dary.

Všecko to může každý z nás obrátiti na sebe, abychom se zastyděli, zakládati sobě na dobrých skutecích; neboť srovnáme-li co Bůh učinil pro nás, a co my bychom měli učiniti pro něho, cokoli jsme učinili, jest to jen našim zahanbením.“ (Škola dokonalosti III, 2.)

Zloděj boží.

Sv. Augustin praví: „Pane, kdokoli chce býti chválen pro to, co jest tvým darem, a v dobrém, kteréž činí, nehledá chválu tvou nýbrž svou, ten zloděj jest a loupežník a ďáblu podoben, kterýž chtěl tě připraviti o slávu tvou.“

O svatém Hilarionovi

vypravuje sv. Jeroným: „Když Hilarion viděl, že mnoho lidu za ním jde pro zázraky, které konal, a že ho ve velké vážnosti má, byl velice smutný a plakal denně. Jeho učedníci se ho

tázali, proč pláče a proč je smutný. Světec odpověděl: „Zdá se mi, že Bůh mně odplácí s touto ctí před lidmi již zde na zemi za to, že mu sloužím.“

Král a vdova.

Stará, krásná legenda vypravuje, že jeden král dal vystavěti nádherný chrám. Zapověděl, že nikdo nesmí přispěti k stavbě chrámu. Chtěl sám míti zásluhu tohoto díla.

Když stavba byla hotova, dal král v chrámu na zeď připevniti mramorovou desku, na níž bylo zlatými písmeny napsáno, že jenom král sám tento nádherný kostel vystavěl. Avšak druhého dne z rána, jak žasl král, že na oné mramorové desce jeho jméno zmizelo, a místo něho bylo tam jméno chudé vdovy. Král dal ihned desku novou zhotoviti, na niž bylo jméno jeho. Avšak druhého dne zase místo jeho jména bylo tam jméno oné vdovy. I dal král povolati onu vdovu a tázal se jí přísně: „Cos ty udělala pro onen kostel?“ Vdova odpověděla: „Abych měla též nějakou účast na tom dobrém díle, dala jsem z lásku k Bohu těm koňům, které vozily kameny na stavbu kostela — trochu scna.“ — I zastyděl se král, neboť poznal, že tento malý skutek chudé vdovy měl před Bohem větší cenu než jeho dílo vykonané z marnivosti.

„Eudeš-li hoden, učiniti něco, co se Bohu líbí, a budeš-li přes to, že tě za hodna vyvoliti ráčil, bys jemu se líbil, hledati ještě jiné odplaty; vpravdě nevíš, jak veliké jest to dobro: líbiti se Bohu. Kdybys to totiž věděl, nežádal bys žádné jiné odměny a žádného jiného daru.“
(Jan Zlatoústý.)

II. Bez dobrého úmyslu.

Pytlík dřavý.

Hospodin praví: „Pozorujte, co vás potkalo! Sili jste mnoho a sklidili málo; jedli jste a nejste nasyceni; pili jste a nejste napojeni; přikryli jste se a nezahřáli jste se; a kdo si chtěl strádat i mzdu, vkládal ji v pytlík dřavý.“

A Žalmista dí: „Nestaví-li Hospodin domu, marně se lopotí, kteří jej stavějí. Neostřihá-li Hospodin města, nadarmo bdí, kdo je hlídá.“ (Ž. 126, 1.)

Poustevníkův sen.

Sv. Bonaventura vypravuje: Poustevník jeden rozjímal o soudu Božím. Mezitím usnul a octl se před soudnou stolicí Boží. Na trůně seděl Spasitel a před ním stal anděl spravedlnosti maje v ruce váhy. Přicházely duše k soudu a každá nesla dva balíky, na jednom byl

nápis „hříchy“ na druhém „dobré skutky“. Každá duše položila jeden balík na jednu mísku váh, druhý na druhou. Avšak ke své bolesti pozoroval poustevník, že u každé duše byl balík hříchu větší a těžší, než balík dobrých skutků.

Konečně přišla k soudu duše zbožné ženy, která právě byla zemřela. Poustevník se zaradoval, vida tuto duši, neboť její balík dobrých skutků byl mnohem větší než balík hříchu. Avšak veliké bylo jeho překvapení, když viděl, že mísa s malým balíkem hříchů rychle klesá, a mísa s dobrými skutky stoupá, a duše byla odsouzena k trestu. I řekl anděl k poustevníkovi: „Divíš se tomu, že tato duše ačkoliv měla tak mnoho dobrých skutků, propadla trestu Božimu. Ale pojď bliž, abys se přesvědčil, rozbal balík dobrých skutků.“ Poustevník tak učinil a co viděl? Ve velikém balíku byly mnohé krabice, ale všechny — prázdné. Anděl dodal: „Hle, tato osoba konala mnoho dobrých skutků, ale ne z lásky k Bohu, proto všechny její skutky jsou prázdné, bez zásluhy u Boha.“

III. Cena dobrého úmyslu.

Učenec a zametač.

V jednom klášteře byl učený kněz, který mnoho spisů napsal, kterými věřící byli po-

vzbuzení ve víře. Jednou se setkal na chodbě s řeholním bratrem, který právě zametal. A ten pravil ke knězi: „Důstojný pane, jak jste šťasten, že můžete tolik konati pro spásu duši — ale já ubohý nic nedělám, jenom zameťám chodby.“ — „Není pravda, milý bratře“ odvětil kněz, „že já více konám než vy. Když vy svou práci vykonáte z lásky k Pánu Bohu, má pro věčnost právě takovou cenu, jako práce moje. Ano, kdybych já své spisy psal, abych od lidí byl pochválen, byla by moje práce méně cenná než vaše, neboť Pán Bůh hledí jenom na úmysl.“

Roznášeti radost.

Byl krásný jarní den. Milý sv. František z Assisi byl v horách tak šťasten jako v nebi. Konečně nemohl to již vydržeti a chtěl dolů k lidem, aby též jim udělil něco ze svého klidu a své radosti. A zatím, co sestupuje, musí svému rozradostněnému srdci uleviti a zpívaje opakuje stále totéž: „Můj Bůh a moje všechno!“

Nějaký cizinec se mu blíží. Šaty zaprášeny, ústa bolestně sevřena, pochmůrně hledí jeho oči. Chce minouti Františka, ten však ho pozdravuje svým milým pozdravem: „Pokoj buď s tebou!“ — „Nemám pokoje, nevím, co to je“ odpověděl nevrle cizinec. — Avšak František rozpíná své ruce a zadržuje pocest-

ného: „Pomalů, bratře, bolí tě něco?“ — „Co je ti do toho?“ — „Vždyť jsi mým bratrem! Náš milý Otec nebeský nás sem přivedl, abych ti pověděl o svém bohatství. Jen se posad a uvidíš, co ti mám dáti.“ — „Vždyť ty nic nemáš?“ — „Ó, ty to jen nevidíš. To dělá ten prach, co se ti usadil v očích. Počkej, vytru ti ljež z očí!“ — „Ale jak jen?“ — „Dej pozor, otevři ruce a oči, otevři srdce své a otevři i ústa svá a opakuž, co ti řeknu: Můj Bůh a moje všecko!“ — „Můj — Bůh — a — moje — všecko!“ kóktavě opakuje poutník. Avšak při posledním slově mu slzejí oči. Je mu, jakoby štěstí a pokoj a radost bratra Františka přetékały do jeho srdce. František mu řekl: „Vidíš, bratře, zabloudil jsi, pojď se mnou, půjdeme k našim bratřim a také jim dáme z našeho štěstí!“

Jak svatý Bonaventura kradl.

Mnohá zbožná duše nařiká: „Škoda, že nemám času, abych se mohla více věnovati duchovnímu životu.“ Všichni svatí měli velikou touhu po samotě s Božským Spasitelem, ale byli také též ochotni z lásky k Ježíši opustiti sladkou rozmluvu s Ním a sloužiti bratřim.

Svatý Bonaventura, píše kdesi, že si musí okamžiky k duchovním cvičením „uloupiti a ukrásti“. („raptim et furtim“) Prosím vás! Sv.

Bonaventura, první představený řádu horoucího láskou k Bohu, on, generál, který jiné má napomínati k horlivé modlitbě a k rozjímáním, — on sám nemá času k tomu, prostě proto, že celý den je zaměstnáván. Dnes neměl klidného rozjímáním, včera také ne, především ne — sotva k jídlu má čas, protože návštěva střídá návštěvu, půjde-li to tak dál, musí ubohá duše jeho hladem zahynouti? — Ne, nezahynula, protože sv. Bonaventura tato cvičení nezanedbával z lehkovážnosti (jako my často), nýbrž on číhal jako zloděj na každou příležitost, aby mohl bez zanedbání svých povinností mezi jednou prací a druhou pomodliti se nějaký desátek růžence, potom zase udělati krátké duchovní čtení, jindy zase si zopakovati nějakou myšlenku z dřívějšího rozjímáním.

Táži se tě, milý čtenáři, máš také tolik nutné práce jako sv. Bonaventura? Hleď jako on bez zanedbání svých stavovských povinností si uloupiti a ukrásti nějaký okamžik pro Boha a svou duši.

Manželé dokonalejší než poustevník.

V kázáních svatého faráře Vianeye čtu: Dva poustevníci prosili Boha, aby je naučil milovati Ho a Jemu sloužiti, jelikož jen proto opustili svět. Slyšeli hlas, který jim řekl: „Jděte do města Alexandrie, tam naleznete muže

jménem Eucharistus a ženu jeho Marii. Tito slouží dobrému Bohu dokonaleji než vy a naučí vás, jak máte milovati Boha.“

Poustevníci těšili se z odpovědi a pospíchať do města. Několik dní hledali nadarmo, a již se chtěli vrátiti na poušť domnívajíce se, že onen hlas byl klamný. Tu viděli u dveří domu ženu a tázali se jí, zda-li nezná muže jménem Eucharistus. — „To je můj muž“ odpověděla. — „Ty se tedy jmenuješ Maria?“ — „Kdo vám řekl moje jméno?“ — „Slyšeli jsme je i jméno tvého muže hlasem nadpřirozeným a přišli jsme, abychom s vámi promluvili.“ Když muž se vrátil, spěchali mu poustevníci vstříc, pozdravili ho a prosili jej, aby jim řekl, jaký život vede. — „Dobří otcové, já jsem jenom pasák.“ — „Po tom se tě neotážeme, pověz nám, jak žiješ ty a žena tvá a jak sloužíš dobrému Bohu.“ — „Drazí otcové, vy byste měli mně říci, co mám činiti, abych dobrému Bohu sloužil, já jsem jenom nevědomý chudšas.“ — „Na tom nezáleží; přišli jsme ve jménu Božím se tě tázati, jak Mu sloužíš.“ — „Z poslušnosti tedy vám to chci říci: jsem tak šťasten, že mám bohabojnou matku, která mne od mládi naučila činiti a trpěti všecko z lásky k Bohu. Tak jsem přijímal malé tresty, které jsem od ní obdržel z lásky k Bohu. Ráno vstávám, pomodlím se a konám všecku práci z lásky k Bohu. Z lásky k Němu požívám svého odpočinku a svého po-

krmu. Z lásky k Němu snáším hlad a žízeň, zimu a horko, nemoci a obtíže. To je celý život můj a mé ženy.“ — Plni radosti se tázali poustevníci ještě, zda-li má majetek. „Málo mám, toto stádečko ovec. To mi stačí víc, než potřebuji. Rozdělím je na tři části. Jednu dám kostelu, jednu chudým a jedna nám stačí k výživě.“ — „Máš nepřátele?“ — „Kdo by jich neměl? Ale hledím jim učiniti dobře a kde mohu, způsobiti jim radost.“

Poustevníci se vrátili na poušť plni radosti, že našli tak jednoduchý prostředek k dosažení vysoké dokonalosti.

Jak zabnal ďábla.

Jistého sluhu božeho, který vedl život kající, pokoušel zlý duch říka: „Což se budeš tolik soužiti a trápiti? Marné tvoje namáhání, neboť nedojdeš spasení ani nedosáhneš slávy nebeské.“ Na to odvětil sluha Boží: „Nikoli pro slávu a odměnu sloužím Bohu, nýbrž proto, že jest, který jest.“ Touto odpovědí zaháben opustil jej ďábel.

O. A. M. D. G.

Tak často čteme pod obrazy sv. Ignáce z Loyoly. To bylo jeho životní heslo a znamená: Omnia ad majorem Dei gloriam t. j. Všecko k větší slávě boží. Sv. Ignác ničeho nedoporučil tak často a s takovým

důrazem jako abychom při všech pracích svých hleděli na dobrý úmysl. A ne bez příčiny. Nebo v úmyslu a cíli záleží pravá podstata našich skutků. „Svíce těla tvého jest oko tvé. Bude-li oko tvé správné, všechno tělo tvé světlé bude. Pak-li oko tvé bude špatné, celé tělo tvé bude tmavé. (Mat. 6, 12-23.)

IV. Po čem poznáme dobrý úmysl?

Nelži!

Sv. Ignác tázal se jednou bratra, jenž povinnosti své velmi lenivě a nedbale vykonával: „Bratře, pro koho to činiš?“ Bratr odpověděl: „Činím to z lásky k Bohu.“ Sv. Ignác na to: „Věřu, budeš-li budoucně tím způsobem pokračovati, uložím ti tuhé pokání. Kdybys to činil pro lidi, nebyla by tvá nedbalost tak trestuhodná; ale poněvadž pracuješ pro tak mocného a velikého Pána, jest to těžkou vinou, žes tak nedbalý.“

„Ne každý, kdo mi říká pane, pane, vejde do království nebeského,“ praví Kristus Pán. Také ne každý, kdo řekne: „Bože, z lásky k tobě!“ má dobrý úmysl. Po čem tedy poznáme, zda-li úmysl náš je čistý?

Na to odpovídá sv. Řehoř: „Viz, zdali, když jiný dobře káže, neb něco dobrého vykonal, když on všechno na sebe poutá a pra-

cuje s velikým úžitkem pro duše, ty z toho takovou radost cítíš, jakobys to sám činil; a naopak, jestliže se z toho netěšíš, anebo cítíš-li v srdci svém jakousi závist anebo zármutek, to jest neklamné znamení, že ti o čest a slávu boží příliš nejde.“

*

Opat Jan mladší Thebský obsluhoval po celých dvanácte let jistého těžce nemocného otce poustevníka. Ačkoliv mu ve všem ochotně sloužil a pilně jej ošetřoval, tento mu nedal dobrého slova, nýbrž vždy s ním mluvil ostře. Když pak nemocný již byl blížek smrti a viděl, že mnoho poustevníků kolem něho se shromáždilo, zavolal k sobě onoho pokorného a trpělivého žáka a stisknuv mu ruku pravil třikrát po sobě: „Pán Bůh s tebou! Pán Bůh s tebou! Pán Bůh s tebou!“ Na to poručil jej starším, aby jej jako syna milovali řka: „To není člověk, nýbrž anděl. Neboť dvanácte let obsluhoval mne a ačkoliv nikdy ode mne přivětivého slova neslyšel, sloužil mi přece vždy s velikou péčí a láskou.“

Druhé znamení čistého úmyslu je tedy: Když vytrváš v dobrém přes to, že se ti za to dostane nevděku a nelásky!

Podobně píše sv. Alfons:

Mnohý praví často: „Bože, z lásky k Tobě.“ Zdali to však je skutečně úmysl aneb

jen ústy, tak mluví, poznáme podle následujících známek.

První jest, když při nezdaření se díla nestáváš se nespokojeným, ale zůstáváš právě tak klidným, jako kdybys úmyslu svého byl dosáhl. Pokojným zůstaneš ovšem jen tehdy, když jsi dílo své jen pro Boha začal, nebo jakmile poznáš, že Bůh tvého díla nechtěl, nemůžeš ani ty si ho déle žádati. Vždyť víš, že nebudeš klásti účtů z toho, zdali se ti dílo zdařilo, čili ne, nýbrž jen z toho, zdali jsi je podnikl s čistým úmyslem, abys se Bohu zalíbil.

Druhá známka jest, když se z dobrého skutku, který jiní vykonali, právě tak těšíš, jako bys ho byl sám vykonal, neboť kdo má jen čest Boží na zřeteli, ten se netáže, zdali on sám neb někdo jiný dobrým skutkem Boha oslavil.

Třetí známka jest, když jsi ochoten ke každému zaměstnání a úřadu a se vším se spokojuješ, co ti poslušnost ukládá.

Čtvrtá známka jest, když si za své dobré skutky ani uznání ani diků nežádáš a při pokárání aneb špatném s tebou zacházení tentýž klid ducha zachováváš, s jakým jsi dílo počal a se těšíš myšlenkou, že jsi přece cíle sobě vytknutého dosáhl, totiž Bohu se zalíbiti.

„Sloužíte jako Pánu a ne lidem.“ (Ef. 6, 7.)

Rodiče sv. Kateřiny Sienské žádali na své dceři, aby se vdala. Když ona se zdráhala, chtěli ji v domněnce, že její duchovní život jí překáží, přivést na jiné myšlenky. Odňali jí všecku volnost, ani světničky jí nenechali, kde by mohla v klidu se modlit. Propustili služku, a uložili její práci své dceři, aby jí ani chvíle nezbylo k modlitbám a duchovním cvičením. Avšak ona poučena Duchem svatým vystavěla si v srdci svém pokojík duchovní a umínla si, že z tohoto pokojíku jaktěživa nevykročí. Předsevzetí tomu také skutečně dostála. — Viděla v otcí Pána Ježíše, v matce Rodičku boží Pannu Marii, v bratřích pak a ostatních domácích svaté apoštoly a učedníky Páně a tak s velikou ochotou a pilností konala uložené sobě práce. Vždy a všude trvala v přítomnosti boží, vždy přebývala s ním ve svatostánku. Proto také říkávala svému zpovědníku, když byl stížen mnohými starostmi o věci časné, anebo když mu bylo nastoupiti nějakou cestu: „Důstojný otče, učňte sobě v srdci svém světničku, z níž byste nikdy nemusel vycházeti.“

Když mne jiní chválí.

Stane-li se, že když tě jiní chválí, marnivě zalíbení na chvalořeči se ti do srdce plíží,

přemáhej je úzkostlivě vzbuzováním citů protivných. Nedopřej myšlenkám takovým sluchu, ale říkej jako P. Jan Avila: „Přicházíte příliš pozdě, práci svou odevzdal jsem již Pánu Bohu.“ — Ostatně nesmí tě bázeň, abys snad od jiných pozorován a chválen nebyl, zdržovati od dobrých skutků, když máš úmysl všechno pro Boha činiti, chvála lidská ti neuškodí. „Chceme-li se jedině Bohu zalibiti, nabýváme od Něho i síly, abychom marnou ctí pohrdli,“ praví sv. Terezie.

„Pro tebe nepřestanu.“

Sv. Bernardu jednou při kázání zlý duch našeptával: „Krásně kážeš“. Již již chtěl světec přestati s kázáním, tu mu napadlo, že by tím přece udělal zlému duchu jakousi radost a proto řekl: „Pro tebe jsem nezačal, pro tebe také nepřestanu, jen čest Boží chci vyhledávati.“ Těmito slovy zapudíme i my zlého ducha, když nám při dobrých skutcích přijdou marnivé myšlenky.

Jak vzbuditi dobrý úmysl?

Tři stupně.

Trojím způsobem můžeme míti dobrý úmysl při ctnostných skutcích.

Stupeň nejnižší je ten, když při dobrém skutku máme na zřeteli užitek časný; na př. když udělujeme almužny, postíme se aneb mši sv. dáváme sloužiti proto, abychom osvobozeni byli od nemoci, pomluvy aneb od jiného časného zla. Úmysl tento jest dobrý, pokud při něm zůstáváme odevzdanými do vůle Boží; jest však méně dokonalý, poněvadž předmět jeho nepovznáší se nad věci pozemské.

Dobrý úmysl náš jest stupně druhého a dokonalejší, když něco konáme proto, abychom zadost učinili božské spravedlnosti za tresty, kterých jsme si zasloužili hříchy svými, aneb když si od Boha žádáme skutků duchovních, jako ctností, zásluh, větší slávy v nebi. Úmysl tento jest dokonalejší než první.

Třetí a nejdokonalejší úmysl jest ten, když při všech dobrých skutcích máme na zřeteli jedině zalíbení Božího a plnění jeho svaté vůle. Takovou lásku mají nebešťané, kteří ničeho jiného nevyhledávají, leč zalíbení Božího, poněvadž, jak učí sv. Tomáš, více se radují z blaženosti božské, než-li ze své vlastní. Sv. Bernard se modlival: „Ó, Pane, učiň, abych Tebe jen pro Tebe samého miloval.“ (Svatý Alfons.)

„Všecko pro Tebe, nejsvětější Srdce Ježíšovo!“

Tuto krásnou modlitbičku obdařil sv. Otec Pius X. odpustky 300 dnů. Kéž často tato modlitba vyvěrá z našeho srdce. „Všecko“: ra-

dosti a bolesti, příjemné i nepříjemné věci, den a noc, život a smrt; „pro Tebe“: ne pro svět a jeho marnivosti; ne pro mne k uspokojení mých vášní a žádostí; ne pro lidi, abych od nich obdržel pochvalu a odměnu, nýbrž „pro Tebe“ z čisté lásky k Tobě a ke cti a chvále tvé.

Když slunce štěstí nám září a těšíme se z krásy přírody, neb ze společnosti dobrých lidí neb nad zdarem svých podniků. „Všecko pro Tebe nejsvětější Srdce Ježíšovo.“ To je brzda, abychom naši radost neznesvětili a nad darem nezapoměli dárce.

Když upíme v nemoci a noci se nám zdají býti nekonečné jakoby se posmívaly našim bolestem: „Všecko pro Tebe, nejsvětější Srdce Ježíšovo.“ Neutišuje to náš bol a nedává nám to záruku, že i naše křížová cesta vede k vítěznému Alleluja?

Jak potěšitelné, když jednou umírajíce pohlédneme na uplynulý život a řekneme: Bylo to všecko pro Tebe, nejsvětější Srdce Ježíšovo!“ A On jako odpověď nám řekne: „Pojď a vládni mým královstvím věčným ve věčné radosti: neboť to všecko je pro tebe!“

Prameny síly.

Hodiny odbily právě pět. Kostelník otvírá dveře chrámu. Ale již tam u dveří čeká muž.

„Ale pane Martine, proč tak spěcháte? Mše sv. začíná přec teprve o půl šesté!“ — „Nic nedělá, mám předtím ještě dosti práce.“ Pozdravuje Nejsvětější Svátost a již kráčí křížovou cestu. Potom s vroucí zbožností s knězem se modlí mši svatou.

Každý den je v kostele. Jednou nepřišel. Navštívili ho. Ležel v loži. Byl to počátek dlouhé bolestné nemoci. Trpí s radostí, jakoby zářil.

Tázali se ho, odkud má tu sílu, tak radostně trpěti. Odpověděl: „Je tomu mnoho let, když jsem se jednou na misií k Bohu obrátil. Od té doby jest mým heslem: Mnoho se modliti, mnoho trpěti a mnoho obětovati jako pokání za své hříchy a za obrácení hříšníků.“ A dodal: „Chtěl bych tomuto heslu zůstatí věrným až do smrti a chtěl bych svůj život obětovati na tento úmysl.“

*

Ona roznáší noviny. Po schodech nahoru, po schodech dolů, den co den, bez únavy, to je její povolání. Jaká to je bezduchá práce!

Ale ne! Slyšte co praví: „Jdu-li po schodech, myslím na ty, kteří již po nich šli, a snad již dávno zemřeli a pomodlím se za ně. — Aneb obětuji svou únavu Pánu Bohu jako dostiučinění za všechny ty hříšné kroky, které byly udělány tento den.“ — Je to práce bezduchá neb duchaplná?

Přání světice.

Svatí prý, nemají žádného přání. Ale zdá se, že svatá Žofie Baratová přece si čehosi přeje. Poslouchejme jen: „Ó, Pane, proč je tak málo duší, které Tě milují? — Ó kéž bych měla všechna srdce!“

Co bys učinila, kdyby ti patřila všechna srdce lidská?

„Já bych je rozžhavía horoucí láskou, aby hořela jen pro Ježíše!“

Markéta Sinclairová.

To byl den bolesti. Nemocná se svíjela trápena kašlem, až se jí dech zastavil; zdálo se, že se udusí. K tomu ještě hrozná bolest v boku. Ošetřovatelka je ráda, že konečně den se končí. Ne však nemocná, ta praví: „Sestřičko, to dnes byl krásný den!“ — „Proč?“ — „Protože jsem tolik trpěla. Když tím jen jednu duši získám pro milého Spasitele, to vyváží všechny bolesti.“ — „Jak jen tak můžete se radovati ve všech bolestech. Jistě máte nějaké tajemství?“ — „Ano.“ — „Smím-li vědět, které?“ — „Všecko pro duše! Jak je to krásné, že smím trpět pro spásu duší!“

Králi věků, nesmrtelnému, neviditelnému, jedinému Bohu buď čest a sláva na věky věkův. Amen. (1. Tim. 1, 17.)

V. Modlitby, kterými můžeme vyjádřit dobrý úmysl.

Chci tě slavit, Pane, z celého srdce - ve sboru spravedlivých, jakož i v obci.

Veliká jsou Hospodinova díla, - dokonalá podle všech jeho plánů.

Slavná a velebná jest činnost jeho, - a jeho spravedlnost zůstává na věky.

Ustanovil památku na své divy, - milosrdný a milostivý Pán jest.

Pokrm dává těm, kdož se ho bojí, - na věky je pamětliv své smlouvy.

Moc svých skutků ukázal svému lidu, - odevzdav mu, čím pohané dědičně vládli.

Díla rukou jeho jsou věrnost a právo, - všecko, co ustanovil, je spolehlivo,

je to utvrzeno na věky věkův, - vydáno upřímně a spravedlivě.

Vykoupení seslal svému lidu, - věčnou platnost udělil své smlouvě.

Svaté jest a brozné jeho jméno; - počátek moudrosti je bázeň Páně.

Blahé má poznání kdokoli tak čini; - chvála jeho zůstane na věky věkův. (Žalm 110.)

Chvalte, sluhové, Hospodina, - chvalte jméno Hospodinovo.

Bud' jméno „Hospodin“ požehnáno - od tohoto času až na věky.

Od slunce východu do západu - chváleno
bude jméno „Hospodin“.

Vyvýšen nad všechny národy Hospodin, -
ba nad nebesa sláva jeho.

Kdo jako Hospodin, Bůh náš? - Přebývá
sice na výsostech,
přece však nízkého si všímá - na nebesích
i na zemi. (Žalm 112.)

Dobrořeč, má duše, Hospodinu, - a vše,
co ve mně jest jeho svatému jménu;

dobrořeč, má duše, Hospodinu - pamatuj
na všechna dobrodíní jeho! (Žalm 102.)

Velebit chci Pána každého času, - vždycky
budiž chvála jeho v mých ústech.

Pánem chlubití se bude má duše, - aby
to slyšeli ubozí a měli radost.

Zvelebujte Hospodina se mnou, - vyvy-
šujme jeho jméno společně. (Žalm 33.)

Ó by řízeny byly cesty moje - k tomu,
bych šetřil ustanovení tvých!

Tehdy nebude mi hanbiti se, - budu-li hle-
dět si všech příkazů tvých.

Celým srdcem vyhledávám tebe; - nedo-
pusť, bych se vzdálil od tvých příkazů.

Ve svém srdci ukrývám výroky tvé, - abych
se neprohřešil proti tobě.

Požehnaný buď, Hospodine; - vyučuj mne ustanovením svým.

Vštip mi, Pane, cestu svých ustanovení, - abych ji vyhledával každou dobu.

Dej mi rozum, bych bádal ve tvém zákoně, - abych zachovával jej celým svým srdcem.

Vod' mne po stezce svých přikázání, - neboť na té mám zalíbení.

Nakloň srdce mé k zjevením svým, - nikoli však ke chtivosti zisku.

Odvrať mé oči, ať nepatří na marnosti; - na své cestě rač mne občerstvovat.

Potvrď svému služebníku své slovo, - dané tomu, kdo se bojí tebe.

Odvrať pohanu mou, kterou tuším, - neboť tvoje právo příjemné jest.

Hle, já toužím po tvých nařízeních, - spravedlností svou obživuj mne. (Žalm 118.)

*

Budu tě velebit, Bože můj, králi - slavit jméno tvé na věky, vždycky.

Každý den tě budu slavit, - jméno tvé chválit na věky, vždycky.

Velký Hospodin, vši chvály hodný, - velikost jeho je nevystižná.

Rod rodu vychvaluje tvé činy, - a tvou sílu dál oznamuje. (Žalm 144.)

*

Chval, má duše, Hospodina! - Chválit budu Pána po svůj život, - pět svému Bohu, dokud budu.

Nespoléhejte na vladaře, - na lidi, u nichž není spásy. -

Vyjde-li dech jejich, vrací se v prach svůj; - v den ten hatí se všechny úmysly jejich.

Štasten, komu Bůh Jakobův pomáhá; - jenž má naději v Pánu, svém Bohu, - který učinil nebe i zemi, - moře a všechno, co jest na nich, - který věrnost na věky zachovává, - zjednává právo utištěným, - a jenž dává pokrm lačným.

Hospodin vysvobozuje vězně, - Hospodin dává světlo slepým, - Hospodin snižené pozdvihuje, - Hospodin miluje spravedlivé.

Hospodin opatruje cizince, - vdovu a sirotka podporuje, - ale cesty hříšníkův maří.

Hospodin kraluje na věky, - Bůh tvůj, Sione, od rodu do rodu. (Žalm 145.)

*

Chvalte Hospodina s nebes, - vychvalujte ho na výsostech.

Chvalte jej všichni andělé jeho, - chvalte ho všechna vojska jeho.

Vychvalujte jej slunce i měsíc, - chvalte ho všechny svítící hvězdy!

Vychvalujte jej nebesa nebes, - i všechno vodstvo, které je nad nebem.

At chválí jméno Hospodinovo, - [řeklť on
— a byly učiněny,] - on rozkaz dal — a byly
stvořeny.

Upevnil je na věky věkův, - zákon dal,
jehož nepřekročí.

Chvalte Hospodina od země, - obři mořští,
všecky tůně, - oheň, krupobití, sníh, leď, -
vichřice, činící rozkaz jeho, - hory, jakož i
pahorky, - stromoví ovocné, i všecky cedry!

Zvěř i všecka zvířata domácí, - plazi a
ptactvo okřídlené, - králové země se všemi
národy, - knížata a všichni soudcové světa, -
jinochové, jakož i panny, - starcové a s nimi
děti!

At chválí jméno Hospodinovo, - jeť jen
jeho jméno vznešené. - sláva jeho nad nebem,
nad zemí! - Zdvihl roh též lidu svého - ke cti
veškerých svých ctitelů, - Israele, lidu mu
blízkého. (Žalm 148.)

Imprimi potest. Pragae 22. Mart. 1933, P. J. Haderka
Sup. Prov. C. Ss. R. Imprimatur Nr. 5.067, Olomucii
23. Mart. 1933. Josephus Vylvlečka, Praeses a. e.
Consistorii.

„ŽIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální.
Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho
sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na
celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční
dům, Hlučín ve Slezsku. řídí R. Schikora, C. Ss. R.
v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch
v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozká 8.

Exerciční dům v Hlučíně vydal tyto publikace:

Berthe Janů:

ŽIVOTOPIS SV. ALFONSA.

Jediný úplný životopis tohoto velikého světce a učitele církevního. Cena v celoplátěné vazbě Kč 36.—.

El. Burgerová:

„Z DENÍKU PORODNÍ BABIČKY“.

Pojednává jemným a přesvědčivým způsobem o ožehavých otázkách moderního života. — Nikdo nedovede lépe poučiti dospívající mládež o manželství a sexuálních otázkách jako Burgerová. Nejlepší dar pro snoubence. — Cena brož. Kč 27.—, váz. Kč 39.—.

„NAŠE SVĚTLA“.

Každodenní čtení ze životů svatých. V původní vazbě jen Kč 16.—.

Jaké obliby se těší tato kniha zřejmo z toho, že za tři měsíce se rozebralo 6000 výtisků. Jsou farnosti, kde kniha tato neschází v žádné rodině.

Při hromadných objednávkách veliké slevy! vyžádejte si nabídky!

SBÍRKA „ŽIVOTEM“

je uznávána jako nejlepší sbírka poučných brožur. Dosud vyšlo přes 180 čísel. Každé číslo 50 hal.

Kdo má mládež, má budoucnost!

Už i děti se musí naučiti

katolické zmužilosti a křesťanským ctnostem. Proto se rozhodl EXERCICIŇÍ DŮM V HLUCÍNĚ vydati 9. ročník sbírky „Životem“ i jako samostatnou knihu:

„ŠŤASTNÉ DĚTI“

Každodenní čtení ze životů svatých a zbožných dětí. Kniha bude mít PŘES STO PŮVODNÍCH OBRÁZKŮ; k tomu 16 čtyřbarevných ilustrací a barevnou celoplátěnou vazbu.

Cena

jako u knihy „Naše světla“ 16 Kč. Při hromadných objednávkách slevy. Při 5 výtiscích 10 proc., při 10 výtiscích 20 proc.

Není lepšího daru k vánocům a k svátku.

DO VÁNOC bude nám možno expedovati 6000 výtisků. Kdo tedy chcete knihy použiti jako vánočního dárku OBJEDNEJTE CO NEJDŘÍVE, aby vám kniha mohla býti včas poslána.

Škola katolické zmužilosti.

Pověz mi co čteš a povím ti, jaký jsi.

Kdo každý den aspoň několik minut věnuje dobré četbě, stane se dobrým.

Přímo na srdce

působí četba ze životopisů svatých.

Proto ještě dnes

objednejte „Naše světla“, čtení ze životů svatých pro každý den v roce. CENA JE NEPATRNÁ. V celoplátěné vazbě stojí kniha jen 16 Kč. (Při hromadných objednávkách slevy. Objednáte-li pět výtisků dostanete 10 proc. slevy, při deseti výtiscích 20 procent.

Není divu,

že za několik měsíců v době hospodářské krise se rozprodalo sedm tisíc výtisků.

To je také naše nejlepší doporučení.

A black and white portrait of a man, identified as Saint Clement of Maria Hofbauer. He has a shaved head and is wearing a dark, high-collared garment. A thin circular halo surrounds his head. The background is a light, textured grey.

Svatý Klement Maria Hofbauer

ZIVOTEM ČÍSLO 188. ROČNÍK VIII. ČÍSLO 20

I. Světec Prozřetelnosti.

1. Ve škole matčině.

Před křížem klečela venkovská žena. Plakala. Právě jí pochovali drahého manžela. Asi roku 1730 přestěhoval se z Mor. Budějovic do jejího rodiště Tasovic u Znojma. Byl řezníkem. Jmenoval se Dvořák, ale změnil své jméno v německé Hofbauer. Roku 1736 si ji vedl k oltáři. Bůh jim dal 12 dětí, z nichž devátým byl náš sv. Klement. Narodil se 26. prosince 1751 a téhož dne byl pokřtěn na jméno Jan. Sedm jeho sourozenců zemřelo v útlém věku.

Nyní — po 22 letech šťastného manželství — jest ubohá matka vdovou s 5 sirotami. Co si počne? Zoufá si? Ne! Se slzami v očích zvedá svého miláčka, šestiletého Jana a ukazuje mu na kříž: „Jeničku, hled, tento bude ode dneška tvým otcem; přičiň se, abys vždy kráčel tou cestou, která se jemu líbí!“

Dítě pochopilo. Od té chvíle náleželo Bohu. Zbožná matka předcházela je svým příkladem. Od ní se naučil malý Jan vroucí úctě k Eucharistii a neobvyčejné lásce k Marii Panně. Dle matčina vzoru zamiloval si záhy ustavičnou modlitbu.

Stejně jako modlitbě naučil se od matky i dobrým skutkům, jichž však nikdy nekonal bez jejího dovolení. Nikdy nepil vína ani ká-

vy, každou sobotu se postil ke cti Bohorodičky, ze svého jídla rozdával chudině. Své dětské úspory dával na mši sv. za sebe a za rodiče.

2. Z pekařské dílny k oltáři.

Již od dětství toužil Jan státi se knězem. Ale pro chudobu musil se spokojit pekařstvím. R. 1767 vstoupil do učení k pekařskému mistru Dobšovi ve Znojmě. Pro svou zbožnost a pracovitost se mistrovi velice zalíbil. Když bral Jan do rukou chléb, myslíval na Chléb života, a když roznášel pečivo po městě, toužil po tom, aby mohl jednou rozdávati duším Chléb svátostný. Dojemná byla podívaná na něho, když chodil městem s pekařským košem na zádech a v náruči malého synka mistrova. Lidé za ním žertem volali: „Podívejte se, svatý Krištof!“ Jednou to Jan zaslechl. Obrátil se, aby se na toho svatého Krištofa podíval, ale neviděl nikoho. „Kde je svatý Krištof?“ tázal se prostě. Odpověděli mu: „Svatý Krištof jsi ty.“ Tato příhoda ještě více roznítila jeho touhu po kněžství.

Po 3 letech se Jan stal tovaryšem a byl přijat za pekařského pomocníka v premonstrátském klášteře v Louce u Znojma. Opat Lambek poznal brzy jeho sklon k duchovnímu stavu a dovolil mu navštěvovati klášterní školu. A tak v 21 letech začíná Jan svá studia jako vedlejší zaměstnání. Bohužel, dobrý opat

již za 4 roky zemřel a Jan musil studií zanechat. Nemohl-li tedy sloužiti Bohu jako kněz, chtěl žiti aspoň jako poustevník v lese Milfrónu u Znojma. Ale již roku 1777 byl odtud vypuzen. Nevěda si rady, vrátil se k starému řemeslu. Odešel nejprve do Mor. Budějovic, kde se zdokonalil v češtině, později pak do Vídně. Tam se seznámil se zbožným pékařem Petrem Kunzmannem a podnikli spolu pěšky dvě pouti do Říma.

Na druhé pouti zavítali do městečka Tivoli, asi 6 mil od Říma. Zde se jim tak líbilo, že si v olivovém háji u mariánského kostela zařídili poustevnu. Biskup tivolský jim dal poustevnický šat. Jan přijal jméno „Klement Maria“, a Kunzmann „Emanuel“. Kolik milostí se jim v této samotě dostalo! Vždyť to byly ustavičné exercicie!

Avšak již po půl roce vypudila Klementa jeho žhavá touha po kněžství i z tohoto ráje. Na památku ponechal si z něho jen jméno. Tajně opustil Kunzmann a vrátil se do Vídně. Řízením božím dostalo se mu zde studijní podpory od 3 šlechtických sester z Maulú. Hned se dal zapsati na filosofii. Měl již 32 let, studium mu šlo těžko, ale svědomitě využil každé chvílky, ba ještě pozdě v noci ho vídávali, jak chodí pokojem s knihou v jedné a se svíčkou v druhé ruce. Při studiu se neustále spojoval zbožnými povzdechý s Bohem. Denně modlil se svatý růženec. — Místo Kunz-

manna poslal mu Bůh jiného přítele. Byl to Tadeáš Hýbl, rodák z Čermné u Lanškrouna. S ním zůstal nerozlučně spojen až do smrti.

3. Redemptoristou a knězem.

Tehdejší rakouské školy byly proniklé osvícenskými a nevěrečnými zásadami. Klementův bystrý duch brzy vycítil nebezpečí, jež mu zde hrozilo. Dlouho tlumil v sobě spravedlivou nevoli. Jednou však profesor zabočil na pole náboženské a pronášel věty, odporující sv. víře. Klementova katolická hrdość byla urážena. Vstal. Pohleděl přísně na profesora a řekl: „Pane profesore, co tu pravíte, není katolické.“ Vzal klobouk a odešel.

V prázdninách r. 1784 odebral se Klement s Hýblem znovu do Říma s úmyslem dokončit tam studia bohovědná. Jednoho večera se smluvili, že ráno půjdou do kostela tam, kde budou nejdříve zvonit. Za svítání uslyšeli hlas zvonku od sv. Juliána. Šli tam. Právě se tam poutníci společně modlili. Jejich zbožnosť poutníků, neobyčejně došla. U dveří chrámu ptal se Klement malého klučiny: „Hošíku, jací jsou to kněží, kteří se zde právě modlili?“ Hoch odvětil: „Milý pane, to jsou kněží z kongregace Největějšího Vykupitele a vy budete jedním z nich!“

Byl to žert či hlas boží? Nevíme. Ale ještě téhož dne zaklepal Klement na klášterní

bránu a byl od rektora P. Landiho přijat do noviciátu. Brzy se přihlásil i Hýbl. 24. října 1784 slavili obláčku a po půlletém, zvláště přísném noviciátě složili 19. března 1785 řeholní sliby. Potom dokončili ve Frosinone bohosloví. 29. března 1786 udělil jim biskup ve Veroli svěcení kněžské. Cestu do Veroli konali pěšky. Na zpáteční cestě důkladně promokli. Když se vrátili do Frosinone, Hýbl předčítal při stole a Klement posluhoval. V takové pokoře ztrávili nejkrásnější den svého života.

4. „Bennonité.“

Bůh ve své Prozřetelnosti si vyvolil tyto muže, aby rozšířili kongregaci redemptoristů za hranice Itálie. R. 1786 vydal se tedy P. Hofbauer a P. Hýbl s pravomocí zakládati nové kláštery přes Alpy do Vídně. Ale tam zakotviti jim nebylo možná. Císař — kostelník Josef II. brzy by byl sfoukl svým osvíceným dechem malou svíci kongregace.

Proto s radostí přijali výzvu varšavského nuncia, aby se ujali německých katolíků ve Varšavě. Cestou z Vídně potkali mnicha Kunzmanna a přijali ho do kongregace. Sv. Klement se zastavil v Tasovicích u hrobu své matky. V třeskuté zimě šli pak milou Moravěnkou do Varšavy. Polský král Stanislav Poniatovský jim slíbil svou ochranu. Jejich působištěm stal se bývalý jezuitský kostel sv.

Bennona na Novém Městě varšavském. Sv. Klement s důvěrou v Boha se ujal díla. Kostel sv. Bennona, kde byla ohavnost spuštění, dal vyčistiti a opravití a zavedl v něm nádhernou bohoslužbu. Pro chrám Páně nešetřil peněz. Posvátné nádoby a roucha jien zářily!

Zato však malý domek u kostela — nová kolej O. O. Redemptoristů — vypadal uboze. Střecha na spadnutí. Okna rozbita. Nebylo ani potřebného nábytku, takže sv. Klement musil spávati s P. Hýblem na holém stole. Po pracích v kostele spravoval P. Hofbauer oděv nebo vypomáhal v kuchyni. Bída byla čtvrtým, avšak milovaným členem kláštera. A když bylo nejhůře, utíkal se světec ke Králi chudých. Jeho důvěra bývala tak silná, že jednou přistoupil až ke svatostánku, tiše zaklepal na dvířka a žadonil jako dítě: „Pane, už je na čase, abys nám pomohl.“ A za chvíli kdosi odevzdal u brány značnou částku peněz pro klášter.

Svatý život Klementův přivábil brzy mnoho mužů do kongregace. Prvním polským redemptoristou se stal vynikající kazatel Jan Podgórski. R. 1795 přidalo se k družině Klementově 5 Francouzů, z nichž ctih. P. Josef Passerat se proslavil svatým životem. R. 1801 působilo již u sv. Bennona 24 kněží. Poláci jim říkali „Bennonité“.

Nyní mohl svatý Klement rozvíjeti velkolepou činnost. U sv. Bennona zavedl ustavičnou

misii. Celé dopoledne byly bez přestání slouženy mše svaté, denně pětkrát se kázalo, odpoledne konány různé pobožnosti. Časté průvody a slavnosti oživovaly náboženského ducha věřících. Zpovědnice den co den takřka obleženy, svatých přijímání bylo ročně na 100.000. Kostel sv. Bennona stal se hledanou oasou polského lidu, zmořeného útrapami válečnými.

5. Na cestách.

Dokud bylo Polsko samostatné, vedlo se redemptoristům dobře. Byly založeny 4 nové kláštery. Avšak při posledním dělení Polska připadla Varšava r. 1795 protestantským Prusům. Čeho se mohl Klement od nich nadíti? Tušil bouři. Proto se chtěl zavčas zabezpečiti založením klášterů v cizině.

R. 1795 vydal se s P. Hýblem na cestu do Čech. 14. září přišli do Prahy. Svatý Klement spěchal nejprve ke hrobům českých patronů, zvláště sv. Jana Nepomuckého. Tohoto světce uctíval P. Hofbauer velice. V jídelně kláštera u sv. Bennona dal zavěsiti krásný, umělecký obraz sv. Jana Nepom. Když r. 1794 byla Varšava obležena Rusy a konečně se vzdala, slíbil Klement, že vykoná pěšky pouť k sv. Janu do Prahy, zůstane-li jeho klášter i s městem ušetřen. Byl vyslyšen a svůj slib r. 1795 splnil. Po devět dní sloužil mši svatou na

hrobě našeho světce a prosil ho za ochranu pro svoji kongregaci.

V Čechách chtěl založiti P. Hofbauer klášter. Říkával: „Praha musí býti jednou našc!“ Bohužel, plán se nezdařil. S nepořízenou se vrátili do Varšavy. R. 1797 odcestoval za tímž účelem do Bavor, avšak zase nadarmo.

Mezitím pruská vláda žádala, aby školy u sv. Bennona, řízené redemptoristy, se přizpůsobily jejím protikatolickým zákonům. To byla předzvěst bouře. V této smutné době nabídl kníže Schwarzenberg sv. Klementu útulek na hoře Tábor v Ještettech v Bavorsku. Světec nabídku přijal, odešel tam s několika kněžími a z polozříceného záměčku učinil klášter. R. 1805 usadili se redemptoristé v Triberku a v Babenhausenu. Avšak chudoba těchto domů byla veliká. Nebylo ani co do úst. Kterýsi host, když viděl bídu v Babenhausenu, tázal se s úžasem sv. Klementa: „Prosím vás, z čeho zvláště žijete?“ — „Z Boží Prozřetelnosti,“ odvětil tázaný. Přece však pro vlastní nouzi a různá pronásledování tyto koleje zanikly.

6. Dusno před bouří.

V prosinci r. 1806 vrátil se Klement do Varšavy. Za půl roku odňala mu smrt věrného P. Hýbla. Zatím Napoleon vyhrál prusko-francouzskou válku a r. 1807 stalo se vé-

vodství varšavské samostatným pod svrchovaností saského krále Bedřicha Augusta. Ten byl sice zbožným katolíkem, ale ve vládě byl loutkou Napoleonovou. Ve Varšavě byli dosazeni francouzští úředníci, vesměs nevěrci a zednáři. Těm byla horlivá činnost redemptoristů trnem v oku. Dáno heslo: Bennonité musí z Varšavy! Hned začala zuřivá agitace proti nim. Skládány o nich posměšné písně, rozšiřovány hanebné letáky a drzé lži, v divadlech největší zvrhlíci vystupovali v rouše redemptoristů. Na ulici házeno po nich blátem, často zbili je navedení hejsci až do krve.

Zednáři pracovali plánovitě. Jejich dnem byla Bílá sobota 16. dubna 1808. V 9 hodin večer slavilo se u sv. Bennona Vzkříšení. V kostele hlava na hlavě, všude plno květů a světel. Lidé vycházeli z ohrámu. A tu dva najatí opilí francouzští důstojníci se derou drze dovnitř a při tom tupí náboženství. V lidu nastalo jitření. Za chvíli strhla se krvavá šarvátka. V nejvyšší čas zakročila polská policie. Ale co zednáři chtěli, to se stalo. Nyní mohli vystoupit zákonitě proti Bennonitům. Oni jsou prý tím vinni. Z rozkazu Napoleona byl 9. června 1808 předložen králi k podepsání dekrét a první paragraf v něm zněl: „Kněží bennonité musejí se bez průtahů vzdáti z vévodství varšavského.“ Slabý král podepsal, ale plakal při tom jako dítě, neboť si redemptoristů velice vážil.

7. Sbohem, Varšavo!

Od věrného přítele se P. Hofbauer dověděl o podepsání dekrétu. Byl zdrcen. Bojoval. Sklonil se před vůlí Boží. Nejprve sám načerpal síly u svatostánku. Potom svolal všech 36 členů kláštera. Všichni se ho poděsili. Byl bledý jako stěna. On však je vybízel k důvěře v Boha a k věrnosti v povolání. Nato jim oznámil, že se musí loučit s Varšavou. Blesk s jasného nebe nepůsobil by tak drtivě, jako tato zpráva. Rázem propukli všichni v pláč. Klement zůstal klidný, bolest ho otupila. Nyní nastala v klášteře horečná činnost. Svaté ostatky rozděány kněžím, kalichy a posvátné roucha ukryty do kostelní hrobky. Každý člen dostal část peněz a prádla. Zatím se konala v kostela bohoslužba, jakoby se nic nestalo. 20. června přitrhlo náhle k sv. Bennonu francouzské vojsko, obsadilo kostel i klášter. Ve chrámu plno věřících. Když viděli, jak úředníci běhají od zpovědnice ke zpovědnici a jak kněží spěšně odcházejí, velice se divili. I kazatel musil skončit kázání v polovičce. Někteří se šli tedy podívat ven, co se děje, ale kostel byl zamčen. Vtom kdosi vykřikl: „Chtějí nám vzít naše kněze!“ V okamžiku ozval se ve studených prostorách žalostný pláč. Lidé se hrnuli k sákrstii, vztahovali ruce a volali: „Kněze! Kněze nám berou, naše kněze...“

Úředníci byli jako z kamene. Netrpělivě čekali na řeholníky. Když se sešli, podal komisař sv. Klementu vypořídací dekrét se slovy: „Zde je prosím dekrét o vašem zrušení. Všichni, jejichž jména jsou zde napsána, musí bez okolků odejít!“ Světec listinu přečetl a pravil klidně: „Děti, doneste si svoje věci!“ Odešli. Po chvílce již tu byli znovu se svými zavazadly. Páni se lekli. Obávali se odporu. Ale P. Hofbauer je upozorňoval: „My redemptoristé jsme zvykli modliti se, pracovati a býti pronásledováni. Nebojte se, že se budeme stavěti na odpor!“

Venku před branou stály kryté vozy, jež druhého dne ráno odvážely vyštvané redemptoristy z Varšavy. Obyvatelé se začali bouřiti, hrozila revoluce, ale vojsko udrželo pořádek. Kostel sv. Bennona osířel. Ani svátostný Král tam nesměl zůstat.

8. Ve vězení kostřínském.

Za branami varšavskými se vozy rozjely různými směry. V protestantské pevnosti Kostříně, východně od Berlína, se naši vyhnanci zase shledali. Za obydlí dán jim starý dům. Zacházeli s nimi velice vlídně. Ve velkém sále měli již připravenu kapli. Sv. Klement, odevzdán úplně do vůle Boží, začal zde se svou družinou vésti pravidelný řeholní život. V kapli slouženy mše svaté a konány pobož-

nosti. Protestantští obyvatelé se zastavovali pod okny a dojata naslouchali zbožným zpěvům vězňů. Říkávali: „Zdá se, že jsou to lidé šlechetní a nevinní, proč je pronásledují?... Takhle my protestanté nezacházíme s našimi pastory, ani když se něčeho dopustili.“

Ač se zde redemptoristům dařilo dobře, přece jim chyběla svoboda. Byli jako ptáci v kleci. Ne však dlouho. Po měsíci přišel nový rozkaz, aby se každý odebral do své vlasti. Sv. Klement svolal všechny do kaple, udělil jim potřebné dispense od slibů a napomenul je k svatému životu. Potom se bolestně rozloučili. Světec, jemuž bylo již 57 let, vyprosil si za průvodce Štarka. S ním se vydal pěšky přes Olomouc a Brno do Vídně.

9. Pod dozorem policie.

V této době tonulo Rakousko v žalostném úpadku náboženském i mravním. Bůh povolal sv. Klementa, aby obnovil křesťanský život jak u jednotlivců, tak ve společnosti. Do Vídně přišel světec asi v říjnu n. 1808. Sotva se však objevil ve městě, již mu byla policie v patách. V jejím průvodu musil k výslechu. Ačkoliv byl milostivě propuštěn, přece zůstal podezřelým. Proto se nemohl hned věnovati vnější činnosti apoštolské. Připravoval se tedy modlitbou a tuhým životem. Nejprve bydlel u jakéhosi známého. Později byl

přiját jako výpomocný kněz u vlašského kostela. Koncem r. 1809 zemřel administrátor tohoto kostela a duchovní správy se ujal sv. Klement. Musil se však omeziti jen na bohoslužbu a zpovídání. Lid v něm brzy poznal muže božího a kostel začínal se plniti.

Svou horlivostí zalíbil se sv. Klement vídeňskému arcibiskupu Zikmundovi z Hohenwarthů, který ho 31. května 1813 jmenoval zповědником sester Voršilek a správcem jejich klášterního chrámu Páně. P. Hofbauer zanechal v italském kostele nyní již novokněze P. Štarka a sám s P. Sabellim, švýcarským redemptoristou, se odebral do nového bytu asi 100 kroků od kláštera Voršilek. Jako ve Varšavě, tak i zde musil se nejprve postarati o důstojnou ozdobu domu božího. Nijak se nestaral o vládní předpisy stran výzdoby oltářů, ani se nebál neustále jej stopující policie. Kostel voršilský stal se jeho péčí nejoblíbenějším v celé Vídni. Denně sem proudily davы lidu a odcházely proměněny v praktické katolíky.

Toho se pokrokáři lekli. Začali brojiti proti sv. Klementu a obžalovali ho dokonce i u arcibiskupské konsistoře. Sv. Klement musil před soud. Někteří preláti v konsistoři byli více zednáři než kněžími a jednali s nim opravdu nedůstojně. Stojě musil odpovídati na otázky:

„Jak se jmenujete?“ — „Klement Maria Hofbauer.“

„Odkud jste?“ — „Z Tasovic na Moravě.“

„Kdy jste se narodil?“ — „26. prosince 1751.“

„Jakého jste náboženství?“ — Tu mu již došla trpělivost. Ve spravedlivém hněvu pravil: „Vždyť mne přece znáte a víte dobře, že jsem katolickým knězem. — Zde není dobře býti. Půjdu odtud!“ A odešel. „Dobře učinil,“ počil nato staříčkový arcibiskup překvapené soudce, „jednal jako pravý apoštol, strásl prach s obuvi a šel.“

10. Na kazatelně.

Hlavním prostředkem pro záchranu duší bylo sv. Klementu hlásání slova božího. Kázával tak neúnavně a přesvědčivě, že se mezi lidem říkávalo: „Chceš-li slyšeti slavného kazatele, běž tam a tam; chceš-li však slyšeti apoštola, jdi a poslouvej P. Hofbauera.“ Nebyl řečníkem. Nevynikal postavou. Neznal ani spisovné němčiny. Často mluvil nářečím, ale vždy prostě a jasně. Někdy začínal slovy: „Dnes budu mluvit tak prostě, že mi budou rozuměti nevzdělaní, ba i děti, aby mne jednou u soudu božího neobvinili slovy: my jsme mu nerozuměli.“ Předmětem jeho kázání byly věčné pravdy, články víry, příkázání boží a církevní, život křesťanský se všech možných

hledisek. Kázával mnohdy velice přísně. Nezáleželo mu na tom, co a jak se komu líbí. Jemu šlo pouze o duše. Proto také jeho slova, vycházející z jeho svaté duše, působila takovým dojmem, že posluchači propukali často v upřímný pláč. Někteří říkali, že jediné slovo z úst P. Hofbauera jim stačí na celý týden. Sám vynikající kazatel Verner se vyjádřil: „P. Hofbauer jest mužem zcela zvláštním, jemu se nevyrovná nikdo. Z jeho úst mluví Duch svatý.“

Takový způsob kázání neodpovídal ovšem josefinským předpisům. Policie si toho brzy všimla a sv. Klementu zakázáno kázati. To světce velice rmoutilo. Přišší neděle vystoupil v rochetě a štole na kazatelnu, přečetl evangelium a pravil smutně: „Dnes nesmím kázati, musím poslechnouti, avšak při mši svaté budu prositi Ducha svatého, aby vám sám vnukl, o čem jsem chtěl kázati.“ Rozhořčení v lidu bylo z toho také veliké, že už za týden byl zákaz odvolán.

11. Ve zpovědnici.

Ve zpovědnici ztrávil sv. Klement většinu dne. Jeho oblíbenou průpovědí bylo: „Na kazatelně se ořechy srážejí a ve zpovědnici se sbírají.“ S kajícíky jednal velmi moudře. Snadno poznával jejich duševní potřeby a podle toho je vedl k dokonalosti. Šlo-li však

o polepšení, býval neúprosně přísný. Málo slovy dovedl říci mnoho. Pokání, které ukládal, bylo spíše medicinou než pokáním, na př. svéhlavému uložil, aby po 4 dny krájel a jedl chleba jen na té straně, která mu méně chutná, nebo zvědavým zakázal na několik dní divati se oknem a pod. Přepjatostí nenáviděl, nikoho nevedl cestou mimořádnou, ač kromě papeže a císaře zpovídal lidi všech stavů. Pod jeho vedením nikdo se nebál o svou věčnou spásu.

Čím vábil k sobě sv. Klement kajícíky, to byla jeho neobyčejná svatost. Vroucí modlitbou získával si milost obrátiti i nejzavrtzelejší srdce. Jednou sám jsa v kostele volal hlasitě: „Pane, dej mi tuto duši! Jestliže mne odmítneš, půjdu k tvé přesvaté Matce. Ta mne jistě neoslyší!“

Bůh mu dal milost, že takřka maličkostí přivedl často zbloudilé na cestu spravedlnosti. Kdysi viděl ženu, jak se blíží k Dunaji. Poznal, že se chce utopiti. Šel za ní. Zastoupil ji cestu s otázkou, kam jde a co hledá? Nechtěla s barvou ven. Že prý se jde zotaviti k Dunaji. Tu světec zvážněl a vyložil jí, jak velikým hříchem jest to její „zotavení“ — sebevražda. Žena v slzách mu vypravovala, že prodala vilu, ale poklesem peněz přišla na mizinu, která jí vehnala do zoufalství. Tu se sv. Klement shýbl, vzal do hrsti trochu hlíny a pravil: „Viz, cos ztratila! Proto bys chtěla

zničiti svůj život časný i věčný?“ Dojata se mu vyzpovídala a stala se svatou kajčnicí.

Jindy rovněž potkal cestou zanedbaného muže, který si ho vůbec nevšimal. Světec hned vycítil, že má namířeno k vodě. Spěchal za ním, pozdravil ho a pln laskavosti mu nabízel šňupec. Ubožák v rozpacích tabák přijal, několikrát pořádně kýchnul a sebevražedné úmysly byly náhle ty tam. Svatý Klement mu vlídně domluvil, vyzpovídal ho a tak ho zachránil před věčnou záhubou.

Při vši horlivosti o spásu duší nezapomínal svatý apoštol na svou vlastní duši. O tom svědčí tato událost: Jednou přišla ctih. sestra voršilka do pokoje, kde měl P. Hofbauer zpovídati. Spatřila ho, jak klečí na zemi a modlí se s rukama k nebi pozdviženými. Ulekla se tak, že chtěla honem odejít, ale P. Hofbauer zpozorovav ji, pravil: „Jen dál, jen dál! Já jsem se jenom modlil Miserere (50. žalm), abych při zpovídání sám neupadl do hříchu.“

12. Muž víry.

Měl-li sv. Klement zaraziti postup nevěry, musil sám býti žulou víry. A byl. Za největší milost si pokládal, že se narodil z katolických rodičů a že byl vychován v katolickém náboženství. Jeho víra byla neochvějná jako skála. Slyšme jeho slova! „Za víru

nečekám odměny na věčnosti, nebylť jsem nikdy proti ní pokoušen. Musil bych si činiti násilí, abych o některém článku víry pochyboval.“ — „Kdybych mohl tajemství naší víry viděti otevřenýma očima, zavřel bych je, abych neztratil zásluhu víry. Svým očím důvěřuji méně než neklamným výrokům Církve, neboť ta se ve věcech víry myliti nemůže, kdežto oko tělesné může se klamati.“ — „Jsem pyšný, ješitný a ničemu jsem se nenaučil, ale jedno mám: jsem zcela katolíkem.“ — „Když jednou hovořil o víře, zvolal: „Méně pochybuji o tom, že je trojjediný Bůh, nežli o tom, že zde ten obraz skutečně visí na stěně!“ O nevěrcích říkával: „Co všechno musí nevěrci věřiti, aby nevěřili.“ Měl-li podati úsudek o knize, snadno poznal, zda je opravdu katolická, a dodával žertovně: „Já mám katolický nos.“

Vírou žil, víru šířil. Kdysi zvolal nadšeně: „O kéž bych mohl všechny nevěrce a bludaře obrátiti! Na vlastních ramenou bych je přinesl do církve katolické!“ Námitky nepřátel dovedl břitce odstranit. Kterýsi protestant mu vytýkal, že ruší náboženský klid, neboť prý má každý žiti a umřiti v tom náboženství, ve kterém se narodil. P. Hofbauer odvětil: „Proč tedy Martin Luther nezůstal a nezemřel ve víře, v níž se narodil?“

Nejvíce se osvědčila jeho oddanost k svatě víře při vídeňském kongresu v listopadu r.

1814. Mezi jiným jednalo se též o to, aby katolíci v německých zemích se odtrhli od Říma a zavedli svou národní církev. Avšak zásluhou sv. Klementa k tomu nedošlo. Kardinál Konsalvi a nuncius Severoli, obhájci církve, neustále se radili se sv. Klementem. V pokoji světcově pracovalo se celé noci, ba sám bavorský princ Ludvik I. hledal u něho rady a síly. Bez sv. Klementa byl by nastal v německé církvi rozkol.

13. Kněz mariánský.

Nejllepším prostředkem k zachování a rozmnožení svaté víry byla našemu světci něžná úcta nejbl. P. Marie. Když někdo kolísal ve více, radíval mu: „Modlete se denně kleče, zbožně a pokorně jednou Zdravas Maria a budete zase klidný!“ Sám choval dětinnou lásku k Rodičce Boží. Když jedenkrát P. Pajalič projevil radost nad krásným mariánským obrazem ve světcově pokoji, pravil mu sv. Klement: „Vidíte, jak je krásná naše matka!“ Zvláště rád uctíval Neposkvrněné Početí a sedmero bolestí Panny Marie. Kdykoliv o ní mluvil, hořel nadšením a její jméno vyslovoval s největší láskou. Jeden protestant mluvil s ním o nejbl. P. Marii a nazýval ji pouze Maria. Pojednou se ho světec otázal: „Mluvíte snad o Marii egyptské — kajčnici?“

Nejraději modlival se Zdravas Maria a svatý růženec. Tak činil již od svého dětství. Často říkával: „Modlitbou sv. růžence jsem získal dosud vše, oč jsem prosil.“ Když jednou ztratil svůj růženec, který mu daroval sám papež Pius VII., prosil řeholnice o modlitbu, by jej zase našel. Když pak jej ctih. sestra Tadeáška vskutku našla, pravil jí pln vděčnosti: „Děkuji vám; pomohla jste mi obrátiti hříšníky, neboť kdykoliv se modlím za hříšníka růženec, vždycky se obrátí.“ Růženec nazýval svou knihovnou, ve které studuje život a cnosti Ježíše Krista a Marie Panny a z ní čerpá látku pro kázání. Tuto modlitbu doporučoval i svým kajčnickům. Opatřil jim sám maličké růžence, aby se je mohli modliti nepozorovaně i na ulici.

Maria Panna mu za tuto lásku nezůstávala dlužna. Světec sám vyznal, že za vše, co dobrého vykonal, děkuje po Bohu nejvíce nejblahoslavenější Panně.

14. Druhý zakladatel redemptoristů.

Sv. Klement nikdy nezapomínal na svoje poslání, rozšířiti totiž kongregaci redemptoristů za Alpami. Pracoval potichu. Shromažďoval kolem sebe žáky, které přijímal potají za členy řehole. R. 1815 podařilo se mu založiti klášter v Bukurešti, odkud kněží chodili na misie i mezi Bulhary. Klášter však roku

1821 zanikl. Do Polska chtěl se světec vrátiti stůj co stůj. Jeho srdce stále tíhlo k Slovanům. Ve Vídni mu bylo velice líto opuštěných Čechů. Chtěl jim zaopatřiti český chrám a vyhlédl pro ně kostel Panny Marie na Nábřeží. Zde dle jeho úmyslu měl býti první klášter redemptoristů v Rakousku a jeho členové měli pečovati hlavně o vídeňské Čechy. Napřed však bylo třeba státního uznání pro kongregaci.

Vláda vyslidila, že sv. Klement je členem řeholní společnosti v Rakousku neuznané. V lednu r. 1819 podroben byl světec přísnému výslechu. Ničeho nezapřel. Musil podepsati listinu, že Vídeň a Rakousko opustí. Když tak učinil, tázal se komisařů: „Zbývá ještě něco, pánové?“ — „Ne, všechno vypraveno.“ Klement nato: „Ještě něco chybí.“ — „Co pak?“ — „Poslední soud.“ — Dva komisaři brzy náhle byli raněni mrtvicí. Nyní čekal sv. Klement na úřední výpověď. Minil odejiti do Ameriky. Ale nedočkal se.

Zatím arcibiskup vídeňský stěžoval si u císaře Františka I.: „Odejde-li P. Hofbauer, ztratím nejlepšího kněze.“ Císař se chystal právě do Říma. Nařídil tedy, aby se s rozhodnutím počkalo. V Římě sám papež Pius VII. blahopřál císaři, že má ve Vídni muže vpravdě apoštolského, P. Hofbauera, ozdobu duchovenstva a sloup církve. Dobrý císař dojat pravil svému zpovědníku Darnautovi: „U-

blížilo se, ublížilo dobrému P. Hofbauerovi. Jen kdybych věděl, jak jeho bolest zmírniti!“ Darnout odvětil: „P. Hofbauer chová jediné přání, aby jeho kongregace byla v Rakousku zavedena. Vyhoví-li Vaše Veličenstvo jeho touze, bude velmi spokojen.“

Hned z Neapole v dubnu r. 1819 dal císař rozkaz, aby P. Hofbauer předložil stanovy své kongregace. Světec jásal radostí. V říjnu předložil císaři žádost o schválení, řeholi a prosbu o kostel P. Marie na Nábřeží. Schválení se však již sv. Klement nedočkal. Zemřel 15. března 1820, kongregace jeho však byla potvrzena až 22. dubna 1820.

II. Apoštol nové doby.

1. Katolické školy!

Po zrušení jesuitů r. 1773 bylo katolických škol velice málo. Na státních školách pokorně skláněli učitelé a profesori hlavy před osvícenskými zákony a vštěpovali mládeži jen náboženskou lhostejnost a mravní nevázanost. Sv. Klement začal boj o katolickou školu. Jak? Neplodnými schůzemi a poradami? Ne. Skutky. S pomocí dobrodinců založil ve Varšavě dvě obecné školy, jednu pro hochy, druhou pro dívky a gymnasium. Zprvu si najímali učitele světské, později zde vyučovali členové z kláštera, zvláště P. Hýbl, který na-

psal i několik učebnic. Učitelé řídili se dle přesných pravidel. Škola měla poskytovat žákům nejen vzdělání rozumové, nýbrž měla vychovávat i jejich srdce a vůli.

Školy Klementovy těšily se velké oblibě i u vlády. Vláda pruská jim dokonce poskytla i státní podporu. Sv. Klement mohl napsat do Itálie: „Vláda našim ústavům tak přeje, že jim dává přednost před ostatními.“ Avšak zednáři nespali. R. 1801 obdržel náhle světec vládní nařízení, aby své školy upravil dle státních pruských předpisů. Tím měl být setřen katolický ráz těchto škol. Co učinil sv. Klement? Odpověděl záporně a své školy vedl dále podle svých zásad. Svou neohrožeností přemohl i pruského krále.

Ve Vídni nebylo mu možno starat se o výchovu mládeže tak jako v Polsku. Působil hlavně na rodiče, aby pečovali o řádnou výchovu dětí. Rovněž i řeholnicím, které vyučovaly, dal mnohé dobré směrnice. Největší jeho zásluhou je zřízení vychovávacího ústavu pro šlechtické hochy, který byl založen roku 1818.

2. Katolické spolky!

Jako prozíravý moderní apoštol organizoval též sv. Klement katolické spolky. Ve Varšavě založil jeden spolek pro jinochy a druhý pro dívky pod ochranou sv. Josefa. Člen-

ky „Sdružení sv. Josefa“ obstarávaly správu a vyučování v Klementově sirotčinci. Za jeho vedení rozkvetlo velice „Bratrstvo sv. Benona“, pečující o charitativní ústavy a katolické školy. Pomocí „Bratrstva Nejčistšího Srdce P. Marie“ a „Mariánské družiny“ šířil úctu k Neposkvrněné.

Spolky se řídily přesnými pravidly. Jejich hlavní povinností bylo časté sv. přijímání. Při slavnostech vystupovaly samostatně. Velkolepý býval průvod o Božím Těle. V předu se ubíraly spolky s prapory, za nimi kráčelo 100 bíle oděných dívek s rozžatými svícemi, pak hudba, družičky, bohoslovci, kněží v ornátech. Za duchovenstvem se běhala dlouhá řada bílých hošíků, sypajících květy na cestu Nejsv. Svátosti. Před Nejsvětším neslo 12 kněží kadielnice. Vedle zlatého baldachýnu šli jinoši ve stříbře a zlatě, se zlatými křídly jako cherubové. Vzadu nepřehledný dav lidstva.

Ve Vídni shromažďoval sv. Klement kolem sebe žáky a přátele v jakousi tajnou organizaci. Vstup do ní dál se generální zpovědí. Byl to kroužek kandidátů svatosti pod vedením mistra světce.

3. Katolický tisk!

Světec sám, ničeho nenapsal. Ale znaře dobře důležitost katolického tisku staral se o něj, jak mohl. Ve Varšavě, kde tajné zednář-

ské společnosti rozšiřovaly nevěrecké spisy, hleděl rozšířiti knihy sv. Alfonsa. Dal je přeložiti do polštiny, němčiny a francouzštiny a sám je zdarma rozdával mezi lid. Družině mariánské vytkl za úkol rozšiřovati dobré spisy. Ve stanovách Kongregace Oblátů, sv. Klementem založené, jest psáno, že se členové mají častěji do roka raditi, „jak podporovati četbu vzdělávacích a duchovních knih a jak tu četbu učiniti všeobecnou“.

Ještě více vynikal sv. Klement jako apoštol katolického tisku ve Vídni. V jeho družině bylo mnoho spisovatelů, učenců a básníků. Sv. Klement vedl jejich ruku při spisování jako učitel dětem na obecné škole; radil, vybízel, opravoval a sám obstarával náklad na vydání. Z jeho popudu vyšla „Misionární knížka“. Na jeho radu zaveden poutavý dětský časopis „Nedělník pro děti“. R. 1819 založil se svou družinou časopis „Oelzweige“ a pracovníkům dal zlaté pravidlo: „Raději málo zrn nežli mnoho plev. Jenom nejlepší je pro lid dosti dobré!“

Ano může se říci, že sv. Klement jest nepřímý zakladatel katolického novinářství v Rakousku. Jeho působením se obrátil šlechtic Pilát, který byl zednářem a redaktorem vládnoucího deníku „Rakouský Pozorovatel“. Od svého obrácení vedl Pilát svůj list v duchu přísně katolickém a podle návodu svatého Klementa.

4. Vzor katolické charity.

Pomáhati trpícím bližním bylo nejmilejším zaměstnáním sv. Klementa. Jeho samého provázela nouze od kolébky až do hrobu. Z almužny vystudoval, z almužny žil, bídu znal, miloval ji, ale u svých bližních ji odpomáhal, jak jen mohl. Ačkoliv sám žil chudě, přece měl vždycky něco pro chudé. Nečekal, až sami přijdou. Vyhledával je na periferii, šatil je, umýval, živil a ošetřoval. Zvláště mu bylo líto sirotků. Ve Varšavě pro ně založil u sv. Benona sirotčinec. Na jeho vydržování sám sbíral almužny.

Kdykoli vycházel sv. Klement z domu, brával sebou obyčejně dva bochníky chleba. Kapsy měl plné ovoce a zákusků. U kláštera Voršilek očekával jeho krajíce celý šik válečných invalidů. Jeho rukama prošly takové sumy peněz, že jak sám vyznal, silný muž byl by je stěží unesl. „Co měl, to rozdal; to byl celý jeho život,“ praví o něm jeden svědek. Také ctih. sestry voršilký těšily se jeho dobročinností. Klášter byl chudý, zadlužený. Tu přinesl sv. Klement chléb, tu peníze, jindy beránka a pod. V určité době dostoupila nouze v klášteře takového stupně, že si představená s pláčem stěžovala P. Hofbauerovi: „Ach, potřebovaly bychom němé ryby jako za času sv. Petra!“ P. Hofbauer ještě téhož dne se k ní vrátil a pravil: „Já jsem

ta nemá ryba," a vytáhl z kapsy měšec zlatáků. —

Stejně jako chudých ujímal se i nemocných. Cítil s nimi. Těšil je, povzbuzoval, pomáhal jim, někdy probděl u nich i celé noci. Cestou k nim nebo od nich modlival se za ně sv. růženec. Nejvíce mu záleželo na jejich duši. Láskou a mírností je hleděl přivésti k Bohu. Kdysi byl volán k nemocnému vojínovi, který se vyznal ve všech nectnostech. Když nemocný uviděl duchovního, vzpřímil se na loži a spustil na P. Hofbauera: „Jen pojď dál, ty mizerný pope, však já ti oči z lebky vyškrabu.“ A sv. Klement? Počkal, až se vymluví, potom mu s láskou vypravoval o milosrdenství Božím. Voják se změnil jako vosk. Za chvíli se mu s pláčem vyzpovídal.

Jeden nemocný muž nechtěl se dáti opatřiti. Již bylo u něho 12 kněží, ale každého posílal k čertu. Učiněn poslední pokus. Poslali pro P. Hofbauera. Přišel. „Kde leží nemocný?“ — „Zde, důstojný pane.“ — „To je on? S tím budeme brzo hotoví!“ S láskou přistoupil k loži a hle, nemocný byl hotový beránek.

Slova světcova naplňovala nemocné takovou důvěrou, že často říkávali: „Teď přijdu jistě do nebe, P. Hofbauer mi to slíbil.“ Jenom zatvrzelým hříšníkům připomínal tresty, které je čekají na věčnosti. Jednoho dne byl

volán k umírajícímu muži, který již 20 let nebyl u sv. svátostí. Nechtěl o knězi ani slyšeti. Když uviděl P. Hofbauera, začal chrliti spoustu nadávek na kněze a náboženství. Sv. Klement ustoupil ke dveřím. Pojednou se nemocný vzchopil a vykřikl: „Co tu chceš ještě? Táhni již a dej mi pokoj!“ Avšak P. Hofbauer pravil: „Ne, nepůjdu, Váš konec jest již blízko a já bych rád jednou viděl, jak umírá zavrženec!“ Nemocný se při těchto slovech zachvěl na celém těle, z očí vyhrkly mu slzy. Prosil o odpuštění. Zemřel kajícím a klidně.

Ještě na jedny trpitele pamatovala soucitná láska světcova a to byly ubohé duše v očištcí. Redemptorista P. Madlener o něm dí: „U nikoho jsem nepoznal takové lásky k dušičkám v očištcí jako u P. Hofbauera. Obětoval za ně všechny modlitby, odpustky a dobré skutky. Tím člověk neztrácí ničeho, říkával, nýbrž mnohem více získává, neboť tyto duše jsou velmi opuštěné, ale též velmi vděčné a Bohu milé.“ Tuto lásku k duším v očištcí doporučoval sv. Klement i jiným. O modlitbě za zemřelé se vyjádřil: „Tato modlitba přináší dvojnásobný užitek, neboť prospívá jednak živým, jednak zemřelým, za něž se modlíme.“ Častěji doporučoval krátkou modlitbičku: „Můj Bože, otče nebeský, obětuji ti krev Syna tvého za ubohé duše v očištcí.“

III. Služebník dobrý a věrný.

P. Hofbauer postonával již delší dobu. Trpěl žlučovými kaménky. Byl to následek jeho neustálého zdržování se ve zpovědnici. V zimě 1820 se nemoc valně zhoršila. Často měl tak silnou horečku, že mu puls bil 150-krát za minutu. V téže době roznemohl se také P. Štark. Churavý sv. Klement dovlekl se k němu, aby mu posloužil. Když mu udělal poslední pomazání, pravil: „Milý bratře, nevím, kdo z nás je vlastně více nemocen.“ Ctih. sestra Tadeáška prosila světce o dovolení, aby mohla konati devítidenní pobožnost za P. Štarka. „Ovšem.“ odvětil, „P. Štark se uzdraví, ale já zemru“. A když mu namítala, že by bylo velké neštěstí pro klášter, kdyby umřel, řekl: „Jenom hřích je neštěstí.“

V březnu dostoupily horečky vrcholu. 8. března musil o půl 11. hod. opustiti zpovědnici. 9. března s napjetím posledních sil sloužil ještě slavné Requiem za zesnulou kněžnu Jablonovskou, velikou dobroditelku kongregace v Polsku. Domu však ho musili dovézt. Ulehl a již nepovstal. Ležel tiše. Mnoho nemluvil. Modlil se sv. růženec. Když kterýsi z jeho žáků vyslovil obavu, co bude z kongregace po smrti P. Hofbauera, světec pravil: „Jen mějte trpělivost! Bůh nám dá hodně klášterů... Po mé smrti budete mítí mnoho klášterů.“ A uchopiv ruku přítele Madle-

nera pravil: „Se mnou jde mnoho tajemství do hrobu.“ Jednoho dne přišla k němu služka od Voršilek. Když ho spatřila, dala se da pláče. „Sv. Klement jsi těšil řka: „Marjánko, neplač, brzy půjdeš za mnou!“ Za několik dní po smrti Klementově nesli také ji ke hrobu.

V noci 14. března nastala krise. Byl zapatřen svátostmi umírajících. Již myslil jen na Boha. Ještě ráno ve strašných bolestech si zpíval polohlasitě svoji oblíbenou píseň:

„Všecko mému Bohu k chvále,
její chci slavit neustále,
v práci i odpočinku.“

Často opakoval též svoji zamílovanou modlitbičku:

Ježíše v svém srdci mám,
na Marii myslívám;
s Ježíšem, Marií, Josefem
skončím pouť tímto životem!“

Brzy nastal smrtelný zápas. Sv. Klement stal se nepokojný, brzy si sedl, hned zase vstával. Tu mu pravil Dr. Madlener: „Důstojnosti, zůstaňte jen z poslušnosti v posteli!“ Poslechl. U lůžka stál jeho zpovědník, žáci a přátelé. Bilo 12 hodin v poledne ve středu 15. března. Na vídeňských kostelích rozezvučely se zvony. P. Hofbauer naposledy se vzhopil a pravil: „Modlete se! Zvoní „Anděl Páně“.

Všichni klekli a modlili se. Když vstali a přiblížili se k lůžku, poznali, že světec mezitím odevzdal Bohu svou krásnou duši.

Brzy dály se na hrobě P. Hofbauera zázraky. To posílilo všeobecné přesvědčení o svatosti Klementově a jeho velké moci v nebi. Sám císař rakouský František I. pravil při zprávě o smrti velkého apoštola Vídně: „Citím dvojnásobnou bolest; pro sebe a pro můj národ i pro církev katolickou, neboť byl sloupem církve.“ V lednu r. 1864 zahájeno bylo ve Vídni úřední šetření o ctnostech P. Hofbauera pod dozorem vídeňského kardinála Otmara Rauschera, který byl kdysi žákem Klementovým. Sv. Stolica obdržela množství žádostí za blahorečení. Když zkoumání dokončeno a vyšetřeny zázraky, prohlásil papež Lev XIII. dne 29. ledna 1888 P. Hofbauera za blahoslaveného. Papež Pius X. zařadil ho 20. května r. 1909 do počtu světců.

Imprimi potest. Pragae, die 20. Septembris 1933, P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 15.563. Olomucii, die 21. Septembris 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ZIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 59 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozká 8.

Pravda o sv. Hostýně.

(Obrana proti domněnkám prof. Flajšhanse).

Podává : ThDr. Augustin Alois Neumann, O. S. A.,
S. docent CM fakulty v Olomouci.

Předmluva.

V několika posledních letech vzplanul znovu boj o pravost rukopisů Královédvorského a Zelenohorského. V čelo odpůrců jejich pravosti se postavil přední znalec dějin české literatury, profesor Dr. Václav Flajšhans, takto vydavatel většího díla o Husovi, jakož i spolu-vydavatel českých překladů Husových spisů. Za těchto okolností nikterak nepřekvapí katolického čtenáře, že právě profesor Flajšhans dovolil si nešetrný útok na mariánskou úctu svatohostýnskou, prohlásiv její příčinu — zázračnou pomoc P. Marie — za výmysl jesuitů P. Balbína a P. Krugeria a zázračná uzdravení na sv. Hostýně za obchodnické lákadlo. Své názory uložil prof. Flajšhans ve studii nadepsané „Zázrak hostýnský a báseň „Jaroslav“, otisknuté v „Českém časopise historickém“ (Praha, 1932). Z lásky k dějepisné pravdě a k sv. Hostýnu považují si za svou svatou povinnost vyvrátiti neodůvodněná tvrzení prof. Flajšhanse, zachrániti takto slávu P. Marie

svatohostýnské a tím i zachovati zbožnému katolickému lidu moravskému nevysýchající pramen útěchy, z něhož sobě čerpá posilu již skoro po 700 let. V podstatě toto pojednání jest pouhým shrnutím výsledků z mé studie „Ke sporu o Hostýn“ (Hlidka 1933) vplynutým a sice zpracovaným tak, aby bylo všem čtenářům přístupno. Při tom výslovně prohlašuji, že ponechávám úplně stranou spornou otázku o pravost rukopisů a že jdu pouze za naznačeným již cílem. Mým upřímným a jediným přáním jest, aby tato obrana sv. Hostýna pronikla do nejširších kruhů katolického čtenářstva a přinesla jim náležitého poučení o možných námitkách proti sv. Hostýnu v nevědeckých vrstvách pod záminkou „vědecké pravdy“ šířených.

V Luhačovicích dne 2. září 1933.

I.

Věrohodnost svatohostýnské pověsti.

Tento předmět jest podkladem celého sporu, neboť z pravdivé pověsti o bojích u sv. Hostýna vyrůstá mariánská úcta, s ní spojené poutní místo a zázraky na něm sběhlé. Nejstarší znění pověsti se nám zachovalo ve dvou záznamech: 1. Ve znění jesuity P. Krugeria z r. 1669 a sice tak, jak si vyprávěl lid pověst

v okolí holešovském. 2. V matrice děkanství holešovského z r. 1672. Oba záznamy se vzájemně doplňují, neboť vyprávění Krugeriovo popisuje zázračné přispění P. Marie, které záznam holešovské matriky pouze napovídá. Naproti tomu však ona matrika výslovně mluví o stáří pověsti a tím nevědomky vyvrací neodůvodněné podezírání Flajšhansovo, o kterém se níže zevrubněji rozepíšeme. Předvádím zde svatohostýnskou pověst na základě obou záznamů.

Když v roce 1241 řádily na Moravě tatarské hordy, tu obyvatelstvo se před nimi uteklo na sráznou a hustě zarostlou horu Hostýn. Část Tatarů ookličila horu a aby jejím obhájoum tím více nesnázi způsobila tedy obsadila všechny prameny vody, tak že lid začal záhy trpěti nesnesitelnou žízni. V této veliké tísní lidé prosili P. Marii o pomoc, a hle! V náhle nastalé bouři vyprýštil na hostýnské hoře pramen vody, který vzpružil žízni ochablé obránce k vítěznému boji.

K tomuto stručnému znění hostýnské pověsti jest připojiti ještě časové označení oné památné události. Stalo prý se tak v neděli po Nanebevstoupení Páně, v kterýžto den se konala vždy výroční (církevní) oslava onoho vítězství nad Tatary.

Nyní podrobíme lidové podání o sv. Hostýně zkoušce, abychom se přesvědčili o jeho věrohodnosti. Předně přichází v úvahu stáří

pověsti. P. Krugerius napsal v roce 1669, že ji zaznamenává tak, jak ji za jeho dnů vyprávěl lid v okolí holešovském. Profesor Flajšhans však (bez udání dokladů) jednoduše obvinil P. Krugeria, že prý si to vlastně vymyslel a sice tak, že bitvu s Turky u sv. Gotharda v r. 1663 spojil s boji proti Tatarům v roce 1241, ačkoliv s nimi nikterak nesouvisela. Tato námitka proti svatohostýnské pověsti dokonale jest vyvrácena zápisem matriky holešovské z roku 1672. V něm se výslovně praví, že pověst svatohostýnská jest přes čtyři sta roků stará, a že se nepřetržitým lidovým podáním zachovala ve znění, které hned matrika uvádí. To znamená, že ona pověst se tak vyprávěla již před rokem 1272. Jak si ji tedy mohl vymyslet jesuita P. Kruger v roce 1669? Jiným důkazem jest zpráva jesuitského rektora kroměřížského z roku 1641. Z ní vysvítá, že již tehdy, tedy 28 let před zápisem Krugeriovým, se na Hostýni putovalo a že tamní mariánská úcta souvisela s boji proti Tatarům. Jak mohla souviseti s boji proti Turkům v roce 1663, když již v roce 1641 se připomíná v souvislosti s Tatary?

Pro časovou stránku hostýnských událostí jest důležité bližší časové určení bojů. Dle přípisku minoritského kvardiána v Kolíně nad Rýnem v době tatarského vpádu (1241) učiněného vpadli Tataři na Moravu před Nanebevstoupením Páně, kde se na delší dobu usídlili. Dějepisec jesuitské provincie české P. Schmidl

pak zaznamenal (1742), že Tataři nejprve byli poraženi na Kotouči u Štramberka a odtud že táhli k Hostýnu. Obě vítězství nad Tatarsy jsou časově určena jejich církevními oslavami. Na Kotouči se tak stalo v předvečer Nanebevstoupení Páně, proto se tam konala pouť v ten svátek, na Hostýně v neděli po témže svátku. Správnost těchto výročních oslav je dotvrzena oním přípisem z roku 1241, dle něhož Tataři vpadli na Moravu před Nanebevstoupením, jakož i tvrzením Schmidlovým, že nejprve byli Tataři poraženi u Štramberka a potom na Hostýně.

Proberme nyní hostýnské boje po stránce místní. Kanovník velko-varadínský, později arcijáhen splitský († 1266) Roger napsal o Tatarsch, že po zpusťošení Moravy táhli „k bráně Uher.“ Král Václav I. praví ve svém dopise někdy v květnu 1241 napsaném, že s Tatarsy bojoval na hranicích polských a moravsko-uherských. Onou „uherskou branou“ je mimo vší pochybu míněn vláarský průsmyk, k němuž bylo Tatarům táhnouti kolem Hostýna. A poněvadž Václav I. výslovně píše o bojích na moravsko-uherském pohraničí, jsou tím boje u Hostýna potvrzeny i místně.

Svědectvím krále Václava I. jest ověřena i část hostýnské pověsti, v níž se praví o žizni přivozené velkými vedry. Král totiž v onom listě praví, že se svými bojovníky snášel útrapy horka „jak na hranicích polských, tak i

moravsko-uherských.“ Z toho tedy nad světlo jasněji vysvítá, že v době hostýnských bojů skutečně panovala veliká vedra, tak že lidé na Hostýn uprchli opravdu trpěli velikou žízni.

Konečně nutno ještě podotknouti, že i mezi Tatary jest až dosud v živé paměti porážka u Hostýna. Svědčí o tom zpráva „Nedělního listu“ (11. června 1933), dle níž p. Richard Brázdil, rodák z Bystřice pod Hostýnem vyvolal pohnutí mezi Tatary jedné sibiřské osady, když jim jako zajatec sdělil jméno svého rodiště. Náčelník jejich odešel na chvíli, a brzy se vrátil se starou knihou, z níž předčítal záznam o bojích u sv. Hostýna a potom řekl: „Pohleďte, zde před námi stojí potomek národa, který v roce 1241 naše předky u Hostýna porazil!“ — Patrně z toho, že i u Tatarů jest dochováno ústní i písemné podání o bojích u Hostýna a sice z roku 1241 a nikoliv 1663.

Takto na základě historických dokladů máme tedy potvrzenou hodnověrnost pověsti o sv. Hostýně.

II.

Stáří hostýnských poutí.

Profesor Flajšhans klade vznik hostýnských poutí do doby pobělohorské, kdy (kolem roku 1660) majitel panství holešovského hrabě Rottal dal na Hostýn přenést z Olo-

mouce jakýsi památný mariánský obraz a takto položil základ k poutím na svatý Hostýn. I toto všechno jest pouhou, ničím nedoloženou smyšlenkou, jak vysvítá z následujících zdrcujících dokladů:

1. Matrika děkanství holešovského z roku 1691 výslovně praví, že „tato pobožnost byla zavedena více než před čtyřmi sty lety.“ To tedy znamená, že již před rokem 1291 se na Hostýn putovalo. Jak tedy mohla onu pobožnost založiti holešovská vrchnost kolem roku 1660?

2. Táž matrika ve svém záznamu z roku 1672 se zmiňuje o kapličece „vybudované na hoře Hostýně před více než čtyřmi sty roky.“ O něco dále pak se praví, že k této kapli putuje lid od nepaměti. Z toho tedy poznáváme, že pobožnosti na sv. Hostýně konané jsou právě tak staré jako kaple, v níž se dály, tedy že spadají svým původem do doby po roce 1241.

3. Záznam z roku 1672 nám i prozrazuje předmět, příčinu a účel hostýnských poutí. Předmětem bylo uctívání P. Marie. Příčinou uctívání byla pomoc Matky Boží poskytnutá křesťanskému obyvatelstvu v roce 1241 na sv. Hostýně Tatary obklíčeném. Účelem poutí bylo vzdávati Matce Boží díky za poskytnutou pomoc.

K těmto svědectvím nutno ještě připojiti známý nám již jesuitský záznam z roku 1641

a s ním souvisící druhý, z roku 1642. V první zápise se mluví o prastaré mariánské svatyni na hoře u Holešova proslavené Tamerlánem Skytů, v druhém pak o zbožně putujícím lidu na Hostýn po Nanebevstoupení Páně. Z toho tedy vysvítá: 1. Již v roce 1641 byla hostýnská kaple považována za prastarou. 2. Jméno Hostýna bylo úzce spjato s Tatary, na něž naráží slova o skytském Tamerlánovi. 3. Lid tam putoval (1642) zvláště po Nanebevstoupení Páně a sice uctíti P. Marii. Tím se míní církevní oslava vítězství nad Tatary v souvislosti se zázračnou pomocí Bohorodičky. Prastará kaple, ke které ze široka daleka putoval zbožný lid ukazuje na prastarý mariánský kult, čímž ovšem padá pochybovačně tvrzení Flajšhansovo.

Po těchto nejdůležitějších svědectvích o stáří mariánské úcty na sv. Hostýně předvedu stručně její vývoj. Volný se ve svém církevním mistopise domnívá, že na Hostýně byla nějaká kaplička mariánská k níž se obležení utekli k Matce Boží o pomoc. Po Josaženém vítězství kapličku rozšířili a každoročně k ní putovali. Holešovská matrika v zápise z roku 1672 naproti tomu tvrdí, že kaple byla vybudována po vítězství nad Tatary. Nechtě se má věc jakkoliv, jisto jest, že původem svým spadá do 13. století, přesněji řečeno do doby, po roce 1241.

Pobělohorský kněz-vlastenec farář pavlovický P. Středovský, který si sbíral látku k

dějinám sv. Hostýna, tvrdí, že mariánská úcta se zachovala nepřetržitě až do českého povstání. Tehdy protestantský majitel panství holešovského Václav Bitovský, z Bitova (který se činně účastnil procesu a mučení bl. Jana Sarkandra) dal v roce 1619 spáliti památnou Madonu svatohostýnskou. Dle Krugeria prý tak učinil protestantský kazatel. Přimyslíme-li si k tomu ještě kruté pronásledování katolíků v oné době, pak rádi uvěříme Středovskému, dle něhož prý úcta mariánská na sv. Hostýně velmi poklesla. Teprve až se poměry ustálily a ve prospěch katolictví se definitivně utvářily, nová holešovská vrchnost, hrabě z Rottálu se přičinil o obnovu úcty mariánské na sv. Hostýně.

K těmto údajům Středovského dlužno ještě podotknouti, že (jak ze zápisů z let 1641 a 1642 patrně) i jesuité napomáhali při obnově poutního místa hostýnského, vědouce dobře, že každé takové místo jest ohniskem náboženského života celého kraje.

Z obnovitelské činnosti hrabat z Rottálů a jesuitů poznáváme nejlépe omyl Dr. Flajšhansse, který oboje prohlašuje za zakladatele Hostýna jako poutního místa, zatím co oni je pouze obnovili. To jest ovšem veliký rozdíl!

III.

Zázraky svatohostýnské.

Profesor Flajšhans opakoval nešetrný výrok Husova oslavovatele prof. Novotného, dle něhož prý hostýnská pověst byla vymyšlena z obchodních, tedy ziskných úmyslů na odůvodnění zázračnosti hostýnské vody. Dokažme tedy, že pověst o zázracích hostýnských vymyšlena nebyla, nýbrž že jest právě tak stará jako sama úcta mariánská na Hostýně a že jí nebylo zneužíváno jako výdělečného prostředku.

Již ona nejstarší záznamy hostýnské pověsti svědčí o zázracích, vzájemně se doplňující. Krugeriova pověst vypráví o lidu utekším se k P. Marii o pomoc proti Tatarům, znění matriky holešovské prozrazuje vybudování kaple na poděkování Matce Boží a to více než před 400 roky za vítězství nad Tatary. Z toho tedy vidíme, že pověst o zázracích na Hostýně nikdo nevymyslel, nýbrž že běží o událost skutečně souvisící s boji v roce 1241. Zde nutno uvážit pohnutky, které vedly P. Krugeria i neznámého (snad holešovského děkana) pisatele holešovské matriky k zaznamenání pověsti. Kruger výslovně praví, že tak činí proto, by zaznamenal z roku 1241 tu událost, o níž nikdo až dosud nepsal, zatím co vítězství Jaroslava ze Šternberka u Olomouce zazname-

nala již celá řada spisovatelů. Proto napsal pověst tak, jak za jeho dnů žila v paměti lidu na Holešovsku. Tedy žádný Krugeriův výplod, nýbrž věrné zachycení soudobého lidového podání. Zápis v holešovské matrice měl sloužiti přesné, úřední informaci olomoucké konsistoře. Není tedy myslitelné, že by si býval holešovský děkan troufal napsati, že pověst jest přes 400 let stará a ústním podáním zachovaná, kdyby si ji býval tři léta před tím (1669) vymyslel ješuita P. Krugerius. Co oy ho k tomu vedlo, když běželo o zcela nepatrnou kapli? Tak tedy vidíme, že ani záznam Krugeriův, ani znění holešovské matriky nejsou žádnými výmysly, nýbrž věrným zaznamenáním prastarého lidového podání. Proto ani zpráva oné pověsti o zázračné pomoci P. Marie není žádným výmyslem v pozdějších dobách vzniklým.

Nyní přikročíme k druhé stránce hostýnského zázraku a sice k oné domněle obchodní. Tu zase úplně vyvrací obojí zápis holešovské matriky. Ve starším, z roku 1672, se výslovně praví, že farář nemá z hostýnských poutí nic, leda peněžitá vydání spojená se stravováním kněží vodících poutníky na Hostýn. Dobrosrdečně však pisatel prohlašuje, že tak činí „z katolické zbožnosti“ a „z pohostinské ctnosti“, zvláště však proto, aby ona stará mariánská úcta se zachovala potomním pokolením. Z těchto slov k nám nemluví žádná ziskuchtivost, nýbrž právě naopak nezištná a

obětavá úcta k Matce Boží svatohostýnské. Pisatel dobře věděl, jakou útěchu si u ní čerpají pro sebe věřící v dobách těžkých zkoušek a proto se nelekal žádných obětí, jen aby tento pramen posily zachoval jak svým poutníkům, tak i jejich potomstvu. Ze záznamu z roku 1691 se dovídáme, že roční „příjem“ bystrického faráře z kaple na Hostýně obnášel úhrnem jeden zlatý deset krejcarů, což prý nestačilo ani na udržování kaplanů ke zpovídání potřebných. Tomu ovšem každý rád uvěří. Každý myslící člověk si při tom položí otázku, zda-li by se farář v Bystřici pod Hostýnem býval pro hostýnské poutě tolik obětoval, kdyby bývalo běželo o výmysl jesuitů před 3 roky (1669) spáchaný.

Ani v pozdějších dobách není pozorovati ni nejmenší stopy po nějakém obchodování při hostýnských zázracích. Lidé trpící různými neduhy, zvláště očními, utíkali se o pomoc k P. Marii a omývali se vodou ze studánky, jež v bojích s Tatary zachránila statečné obránce sv. Hostýna. V archivě olomucké konsistoře se chová celý svazeček přísežných svědectví o zázračných uzdraveních na Hostýně. Jsou to prohlášení uzdravených, nebo jejich farářů anebo domovských obcí. Uvádíme z nich pouze několik ukázek, aby si laskaví čtenáři představili, jak daleko jest od pravdy tvrzení o obchodním rázu hostýnských zázraků.

Farář z Pavlovic (na Valašsku) vydal dne 25. srpna 1742 prohlášení o zázračném uzdravení jisté Judity Pavlíčkové, které se událo kolem roku 1719. Nemocná trpěla velkými bolestmi očí, plně 4 měsíce brala různé léky, však všechno marně. Její rodičové byli chudí a nemohouce již více vynakládati na lékařské prostředky, zaslíbili svou dcerušku P. Marii hostýnské. Putovali s ní na sv. Hostýn a když přišli k milostnému oltáři, tu nemocná pravila, že vidí Matku Boží jako v nějaké mlze. I modlila se vroucně k Ní a potom sestoupila k studánce nedaleko položené, omyla si v její vodě oči a hned úplně nabyla zraku. — Na tomto příkladě vidíme názorně, že chudí rodičové se obrátili k P. Marii hostýnské o pomoc právě proto, že již neměli peněz na léčení. Kolik tam tedy mohli přinést peněz?

Jiný příklad poznáváme z Valaš. Klobouk, odkud (dle prohlášení tamního děkana ze dne 18. prosince 1740) farník Mikuláš Kuba byl uzdraven na sv. Hostýně. Z osvědčení poznáváme, jak kloboucký děkan přikázal Kubovi, kterak má P. Marii ukázati svou vděčnost. „Pan děkan nařídil“, tak čteme, „aby Panence Marii hostýnské poníženě děkoval, k ní budoucně vroucné modlitby vykonával za tu velikou milost a jí vděčným se poukazoval.“ Kde je nějaká sebemenší narážka na dary a peníze?

Že lidé skutečně takto P. Marii za zázračnou pomoc děkovali, to nám dokazuje vysvěd-

čení farního úřadu v Přerově (z 2. dubna 1746) o uzdravení Anny Koškovy. Její matka vypověděla mimo jiné na faře i toto: „... za poděkování jsem lonskýho roku 1745 na sv. Václava s ňou a s mojíím manželem na Hostýně pěšky byla, kde jsme všechny tři svatou zpověď vykonali a velebnou Svátost oltární přijali.“ Rodina Koškova tedy ukázala svou vděčnost k P. Marii zbožným přijetím sv. svátostí. Případ tento je tím dojemnější, že tak učinila v den sv. Václava patrona země české.

Za příkladem našich těžce zkoušených předků utíkejme se důvěrně k P. Marii svatohostýnské, která nás jistě neopustí, když my se jí nespustíme.

Imprimi potest. Pragae, die 20. Septembris 1933, P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 15.563. Olomucii, die 21. Septembris 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ZIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozká 8.

Kdo chce poznati učení církve kato- lické ať si přečte:

KATECHISMUS

(na př. Kubičkův, vydala Matice
Cyrilometodějská, Olomouc.)

»Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA«,

napsal P. Al. Stork S. J., nákladem
Dědictví Svatojanského v Praze.

»BŮH A DUŠE«,

úplná misionářská knížka, vydali
Redemptoristé v Praze.

**TYTO KNIHY LZE OBDRŽETI
V EXERC. DOMĚ V HLUČÍNĚ**

JÁ D R O

KATOLICKÉHO

NÁBOŽENSTVÍ.

Vyňato z Kubičkova katechismu'

Náš věčný cíl.

Jsme na světě, abychom Pánu Bohu sloužili a za to na věky spasení byli.

Pán Ježíš pravil o věčném cíli našem: „Co prospěje člověku, byť získal celý svět, ale ztratil život věčný?“ (Mat. 16, 26.)

Bohu sloužíme, když věříme pravdy boží, hledíme si milosti boží a plníme zákon boží.

I. VĚŘ PRAVDY BOŽÍ!

Svaté pravdy zjevil Bůh skrze patriarchy a proroky, posledně pak skrze Ježíše Krista a jeho apoštoly.

Bůh — nejvyšš dokonalý.

Bůh je pouhý duch nikým nestvořený, věčný, všudypřítomný, vševědoucí, všemohoucí, vůbec nejvyšše dokonalý.

Bůh je ve třech osobách. Tři božské osoby se jmenují: Otec, Syn a Duch svatý.

Než vstoupil do nebe, pravil Pán Ježíš apoštolům: „Učte všechny národy a křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ (Mat. 28, 19.) Tři rozlišné osoby, každá z nich je pravý Bůh, a přece Bůh toliko jediný.

Bůh stvořil svět a řídí jej.

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi a všechno, co jest. Slovo „stvořil“ znamená: učinil z ničeho: „On řekl a všechno tu bylo.“ (Zalm 32, 9.) „Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země.“ Všechno, co jest mimo Boha, slove dohromady tvorstvo, vesmír anebo svět.

Ve světě Bůh řídí všechno k dobrému; nic se neděje bez jeho vůle anebo bez jeho dopuštění.

Utrpení Bůh sesílá, aby hříšné potrestal a napravil, hodné pak zdokonalil a v nebi víc oblažil.

O andělech.

Se světem ostatním stvořil Bůh též pouhé duchy; říkáme jim andělé. Všichni andělé byli zprvu svatí a přirozeně blažení. Bůh je stvořil, aby mu sloužili. Ale mnozí andělé

zpyšněli, a to byl těžký hřích. Tím pozbyli svatosti a změnili se v duchy zlé. Za trest dostali se ihned do pekla. Svati andělé se dostali za odměnu do nebe.

Svati andělé chovají se k nám blahovonně: ochraňují nás na těle i na duši, povzbuzují nás k dobrému a prosí za nás.

Andělé strážní. Slovo „anděi“ znamená posel. Bůh posílá anděly, aby nám pomáhali k spasení. „Andělům svým o tobě přikázal, aby tě opatrovali na všech tvých cestách.“ (Zalm 90, 11.)

Duchové zlí se k nám chovají nepřátelsky: pokoušejí nás ke hříchu a hledí nám uškodit na zdraví a na majetku.

Jsem člověk, obraz Boží.

Nejvzácnější tvor boží na zemi je člověk, „Učiňme člověka k obrazu našemu, ať panuje nad celou zemí. I stvořil Hospodin člověka z hlíny země a vdechl ve tvář jeho dech života.“ (1. Mojž. 1, 26. — 2, 7.)

Duše lidská se podobá Bohu tím, že má rozum a svobodnou vůli a že je nesmrtelná.

Člověk může myslit, mluvit a se modlit, svobodně se rozhodovat, co chce nebo nechce; a duše jeho nikdy neumírá. „Nebojte se těch, kteří zabijí tělo, ale duše zabít nemohou.“ (Mat. 10, 28.)

•

První lidé v ráji byli svati, blažení a tělesně nesmrtelní.

Jako nejvzácnější dar dostali od Boha svatost neboli milost posvěčující. Mimo to žili v ráji beze všeho

utrpení a neměli umřítí. Těch darů měli sobě i nám zasloužiti. Na to jim Hospodin dal přikázání.

První lidé zhřešili tím, že neposlechli Pána Boha a jedli ovoce se stromu zapověděného.

Nechtěli mítí Boha pánem nad sebou a nevěřili mu. To byl hřích těžký, od lidí po prvé spáchaný. Proto se mu říká „prvotný“.

Hříchem prvotným ztratili první lidé svatost, rajskou blaženost a tělesnou nesmrtnost.

Adam je praotcem veškerého lidstva. Pozbude-li otec svěřeného statku, trátí v něm to všechno i potomci jeho. Tak jsme v Adamovi všichni zhřešili. (Řim. 5, 12.)

Každý člověk dědí po Adamovi hřích, utrpení a smrt.

Dědičný hřích. Hřích po Adamovi zděděný se jmenuje „dědičný“. Přichází tudíž každý člověk na svět s duší nesvatou. Neblahým následkem dědičného hřichu jest, že „srdce lidské kloní se od mladosti k zlému“ (1. Mojž. 8, 21.) a rozum lidský je náchylnější k bludu a nepravdě. — Jediná Panna Maria zůstala uchráněna hřichu dědičného.

Náš Vykupitel — Ježíš Kristus.

Po hřichu prvotném slíbil Bůh Vykupitele.

Prorok o něm předpověděl: „Bůh sám přijde a spásí vás.“ (Is. 35, 4.) — Gabriel o něm zvěstoval: „Bude to Syn Nejvyššího.“ (Luk. 1, 32.) Bůh Otec prohlásil: „Tento je Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo.“ (Mat. 3, 17. a 17. 5.)

Ježíš Kristus jest jednorozený Syn Boha Otce, Bůh a spolu člověk.

Ježíš Kristus za nás trpěl a zemřel, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil a na věky spasil. Třetího dne vstal z mrtvých.

„Vstal Pán opravdu z mrtvých.“ (Luk. 24, 34.) To nemohli upříti jeho nepřátelé. (Mat. 28. 13, 14.)

Potom vstoupil na nebesa ve čtvrtek, čtyřicátý den po svém vzkříšení.

Maria Panna — matka Boží.

Maria se nazývá „nejsvětější Pannou“, protože přišla na svět bez hříchu dědičného, žila na světě bez hříchu osobního a zůstala do smrti pannou.

Maria se nazývá „matkou boží“, protože se z ní narodil Bůh-člověk Ježíš Kristus.

Věřím v Ducha svatého.

Duch svatý je třetí božská osoba trojjediného Boha. Je tudíž věčný, všudypřítomný, vševědoucí, všemohoucí, nejvyšší svatý.

Založení a počátky církve.

Ježíš Kristus založil církev takto: 1. odevzdal apoštolům moc hlásati svaté pravdy, zjednávatí věřícím milost boží a vésti je k bohumilému životu; — 2. ustanovil místo sebe

apoštola Petra za nejvyššího správce církve; — 3. slibil apoštolům, že zůstane s nimi do skonání světa.

Ježíš Kristus ustanovil apoštola Petra za nejvyššího správce církve těmito slovy: 1. „Ty jsi Petr (to je skála), a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. — 2. Tobě dám klíče království nebeského: cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat. 16, 18. 19.) — 3. „Pas beránky mé... Pas ovce mé!“ (Jan 21, 15. 17.)

Hlavou církve neviditelnou zůstal a bude do skonání světa Ježíš Kristus, její zakladatel a božský Velepastýř. Jeho viditelným zástupcem neboli náměstkem na zemi stal se z ustanovení Páně apoštol Petr. Sídlel zprvu v Jerusalemě, později v Antiochii a konečně v Římě. Tam jako biskup římský zemřel a byl pochován. Ostatní apoštolé skonali na různých místech, kde naposledy působili.

Od smrti apoštola Petra jest nejvyšším správcem církve římský papež. — Nástupci ostatních apoštolů jsou biskupové apoštolsky svěcení a s papežem sjednocení.

Božský Velepastýř „chce, aby všichni lidé byli spaseni a přišli k poznání pravdy“. (1. Tim. 2, 4) A v jeho církvi mohou všichni bez rozdílu věku, stavu a národnosti dojíti věčného spasení: církev Páně je všelidská, vše-národní, světová.

Církev Páně toliko jedna.

Kristus Pán mluvil vždy o jediné toliko církvi. „Vzdělám církev svou,“ řekl Petrovi. (Mat. 16, 18.) Připravoval jedno „království boží“ na zemi. Určil a stanovil: „Bude jeden ovčín a jeden pastýř.“ (Jan 10, 16.) Proto věřili apoštolé: „Jeden Pán, jedna víra, jeden křest“ (Efes. 4. 5.) a jedna církev.

Pravá je toliko jedna církev, protože Ježíš Kristus toliko jednu církev založil.

Pravou církev Páně poznati nejsnáze potom, že je apoštolská.

Pro svou církev vyvolil, vysvětil a ustanovil Kristus apoštoly. Apoštolé vysvětili za své nástupce biskupy. Nástupcové těch biskupů vysvětili dnešní biskupy církve katolické; každý z nich je od papeže, nástupce apoštola Petra, potvrzen a trvá s ním ve spojení. Římský papež a biskupové takto vysvěcení a s papežem sjednocení jsou tedy řádnými nástupci sv. apoštolů.

Ostatní náboženské společnosti pokřtěných povstaly teprve po době apoštolské odpadem anebo rozkošem od církve katolické. Je jich mnoho a říkají sobě také „církev“. Žádná z nich nemá však řádných nástupců apoštolských za představené. Nejvíce jim všem chybí nástupce apoštola Petra, římský papež. „Církev je tam, kde je Petr.“ (Sv. Ambrož † 397.)

Církev Páně — svatá:

Kristus, Bůh-člověk nejsvětější, založil církev, aby vedla lidi k věčnému spasení. To koná církev tím, že hlásá světu svaté pravdy,

posvěcuje věřící modlitbou, službami božími a zvláště svátostmi, a vede je k plnění svatého zákona božeho.

Církvi katolické říkáme „svatá“, protože má svatého zakladatele, účinné prostředky k svatému životu a mnoho světu zázraky osvědčených.

Katolická církev je neomylná.

Kristus, „světlo světa“ (Jan 8, 12.), zvěstoval evangelium, aby nám ukázal cestu do nebe. Ten svůj úřad učitelský odevzdal apoštolům a jejich nástupcům. Také jim slíbil: „Budu prositi Otce, a místo mne vám dá jiného Těšitele, Ducha pravdy, aby s vámi zůstal na věky.“ (Jan 14, 16. 17.) Apoštolu pak Petrovi připověděl: „Prosil jsem za tebe, aby neoslábla víra tvoje, a ty obracej a utvrzuj bratry své!“ (Luk. 22, 32.) Tak slíbil a zajistil Kristus církvi své dar neomylnosti.

Dar neomylnosti záleží v tom, že církev nemůže se mýliti v učení o víře a mravech.

Rímský papež není neomylný co do mravního života svého, ani co do vědění světského, aniž když o některé pravdě svaté se vyslovuje soukromě. Je neomylný pouze, když slavnostně, totiž pro celou církev závazně jednou pro vždy rozhoduje, co máme věřit nebo konati. V tu chvíli ho chrání Duch svatý od omylu. Taktéž neomylně rozhoduje o víře a mravech obecný sněm církevní, papežem stvrzený.

Katolická církev — samospasitelná.

„Já jsem cesta a pravda a život; nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.“ (Jan 14, 6.) Aby všichni mohli do nebe, odevzdal Kristus svou duchovní moc

apoštolům a jejich nástupcům. Jen církvi katolické nařídil tudíž, aby hlásala lidem boží pravdu, pomáhala věřícím k svatosti neboli životu pro nebe a vedla je dohledem, napomináním a příkazováním po cestě k nebi. Církev katolická je samospasitelná.

Církev katolická slove „samospasitelná“, protože ona sama jediná dostala od Krista Ježíše plnou moc a všechno potřebné, aby vedla lidi k věčnému spasení.

Slovo „samospasitelná“ neznamená tudíž: jistotně bude každý spasen, kdo náleží k církvi katolické; ani ne: každý bude na věky ztracen, kdo žije mimo církev katolickou; nýbrž znamená: nemůže býti spasen, kdo vlastní těžkou vinou k církvi nenáleží

Musím umřítí.

O hodině smrti pravil Pán Ježíš: „Budte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kdy se nenadáte.“ (Luk. 12, 40.)

Na smrt je připraven, kdo žije bez těžkého hříchu v posvěcující milosti.

Hned po smrti odchází duše před boží soud. „Uloženo je člověku jednou zemřítí a potom bude soud.“ (Žid. 9, 27.)

Hrob. Mrtvé tělo katolického křesťana se pohřbívá v zemi. Tam se rozkládá v prach způsobem ne násilným a ne viditelným, nýbrž přirozeně a skrytě. Takový rozklad nejlépe vyhovuje citu živých. Tak byli pochováni Kristus, Panna Maria i první křesťané.

Církev zakazuje přísně svým členům pohřeb spálením, poněvadž je to způsob pohanický. Neuposlechnouti toho zákazu by znamenalo, chtít umřítí ve hříchu. Takovým se odpírá po smrti církevní doprovod.

Očistec.

Jest očistec. To znali ze zjevení božeho již věřící Starého zákona. Proto se za mrtvé modlili. „Svaté a spasitelné jest modliti se za mrtvé, aby hříchů byli zproštěni.“ (2. Mach. 12, 46.) V Novém zákoně věřila církev svatá v očistec od počátku; proto se modlívala za zesnulé. Sv. Monika († 387) prosila před smrtí: „Pochovejte tělo mé, kde chcete; jen za to vás prosím, abyste na mne pamatovali při oltáři Páně.“

Do očistce přijde, kdo zemře v boží milosti a má ještě trpěti za hříchy. — Duše v očistci trápí veliké teskno po Pánu Bohu a rozličné muky, časné.

Duším v očistci pomáháme modlitbou a jinými dobrými skutky, zvláště pak obětí mše svaté.

Peklo.

Do pekla přijde, kdo zemře ve smrtelném hříchu.

Pán Ježíš pravil o pekle: 1. že je tam temno, pláč a skřipění zubů (Mat. 22, 13.); — 2. zavržení se muži v plameni a že červ jejich neumírá (Luk. 16, 24. — Marek 9, 43.); — 3. že při posledním soudu řekne zavrženým: „Odejděte ode mě, zlořečení, do ohně věčného.“ (Mat. 25, 41.)

O nebi.

Do nebe přijde, kdo zemře v boží milosti a nemá co trpěti za hříchy.

Sv. Pavel napsal o nebi: „Okno nikdy nevidělo, ani ucho neslyselo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují.“ (1. Kor. 2, 9.)

Soudný den.

O soudném dni máme věriti, že Ježíš Kristus vzkřísí všechny mrtvé, přijde viditelně s nebe na zem a bude nás veřejně souditi.

„Přichází hodina, kdy všichni mrtví uslyší hlas Syna božího, a jak uslyší, ožijou.“ (Jan 5 25.)

II. HLEĎ SI MILOSTI BOŽÍ!

Do nebe se nikdo nedostane vlastní silou. Bůh nám pomáhá svou milostí. Milost nám zasloužil Ježíš Kristus. Milost boží je k spasení nevyhnutelně potřeba. Pán Ježíš řekl: „Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne. Beze mne nic nemůžete činiti.“ (Jan 14, 6. a 15, 5.)

Milost boží je dvojitá: posvěcující a pomáhající.

Milost pomáhající nám pomáhá tak, že nás osvěcuje, povzbuzuje a posiluje, abychom dobré konali a zlého se varovali.

Každému člověku dostává se milosti pomáhající tolik, kolik potřebuje k spasení. — Milost pomáhající pomůže jenom tomu, kdo jí ochotně přijímá, a s ní spolu věrně působí.

Milost posvěcující nás posvěcuje tak, že nás činí dítkami božími a dědici nebes. — Milost posvěcující se pozbývá smrtelným hříchem,

Milosti nabýváme svatými svátostmi a modlitbou.

Svátosti.

Sedmero svátostí se jmenuje: křest, biřmování, svátost oltářní, pokání, poslední pomazání, svěcení kněžstva a sňatek manželský.

Křest.

O křtu svatém poručil Pán Ježíš apoštolům: „Učte všechny národy a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ (Mat. 28, 19.)

Kdo křtí, musí na křtěnce liti vodu a při tom říkati: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“

Svatý křest působí toto: 1. odpuštění dědičný hřích; — 2. uděluje milost posvěcující; — 3. činí pokřtěného dítětem božím a členem církve katolické.

Křest je nejpotřebnější svátost, protože k odpuštění hřichu dědičného ustanovil Kristus jen svatý křest: „Nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha svatého, nemůže vejíti do království božího.“ (Jan 3, 5.)

Při svatém křtu jsme slíbili, že se odřikáme ďábla, že zůstaneme věrni svaté víře katolické a že podle té víry budeme žiti do smrti.

Za novorozené dítě skládá křestní slib kmotr

anebo kmotra a je jakoby duchovním otcem anebo matkou pokřtěného. Jsou povinni spolupečovati o katolickou výchovu dítěte, zvláště když by osiřelo nebo rodiče o tu výchovu nedbali. Proto smí býti kmotrem jen řádný křesťan katolický, a to většinou dospělejší. Rodiče sami svému dítěti kmotry býti nemohou.

Svätost biřmování.

Biskup uděluje svaté biřmování takto: kladě svou pravici na hlavu biřmovance, žehná jej na čele sv. olejem (křížmem) a říká při tom: „Znamenám tě znamením kříže a posiluji tě křížmem spasení ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“

Svaté biřmování působí zvláštní milost, abychom víru statečně vyznávali, podle ní žili a proti nepřítelům duše zmužile bojovali.

K hodnému přijetí svatého biřmování je třeba: 1. aby biřmovanec o víře a zvláště o svátosti biřmování byl dostatečně poučen; — 2. aby šel k svatému biřmování v posvěcující milosti; — 3. aby se dobře připravil modlitbou.

Svätost oltářní.

Svätost oltářní ustanovil Pán Ježiš takto: Když večereli, vzal Pán Ježiš chléb a požehnal jej a lámal i podával svým učedníkům, říká:

„Vezměte a jzte, toto je tělo mé, které se za vás vydává.“ Podobně vzal i kalich s vínem, požehnal jej a podal svým učedníkům, říká: „Vezměte a pijte, toto je krev má, která se za vás vylévá. To čiňte na mou památku!“

Slovy „toto jest tělo mé“ proměnil Pán Ježíš chléb ve své tělo; a slovy „toto je krev má“ proměnil víno ve svou krev, ale tak, že způsoby chleba a vína zůstaly nezměněny. — Způsobami chleba a vína rozumíme zevnější podobu, barvu, chuť a vůni chleba a vína.

Důležité poučky. Kdo přijímá svatou Hostii, přijímá nejenom tělo, nýbrž i krev Pána Ježíše. — Kdo přijímá částku svatě Hostie, přijímá v ní celého Ježíše Krista. „Způsob se jenom láme, ale svátost celou máme.“ — Kristus Pán zůstává přítomen ve svátosti oltářní, pokud způsoby chleba nebo vína se nezkazí. — Nepochopuji, ale věřím. „Tajemství víry“.

Kristu Pánu ve svátosti oltářní náleží úcta nejvyšší, totiž klaněti se mu jako Bohu.

Oběť Nového zákona.

Oběť Nového zákona jest Ježíš Kristus, Beránek boží, jenž se za nás svou smrtí na kříži Otcí nebeskému obětoval a v každé mši svaté tu oběť obnovuje.

Mši svatou ustanovil Kristus Pán tím, že proměnil chléb a víno ve své Tělo a Krev a přikázal apoštolům: „To čiňte na mou památku!“ (Luk. 22, 19.)

Při mši svaté nabýváme milosti k životu bohumilému, odpuštění časných trestů a pomoci boží v časných potřebách.

Co činím?

Přehled mše svaté.

A) Příprava:

Litují hříchů
Chválím Boha
Slyším slovo Boží

Stupňové modlitby → ① *Introit - Vstup*

Kyrie eleison ←

[Gloria - „Sláva Bohu“] → ② *Modlitba (Collecta, 1 neb více)*

③ *Čtení - epištola*

④ *Graduale*

⑤ *Evangelium* ←

→ [Credo - „Věřím“]

B) Hlavní části:

I. Přináším
Bohu své dary

I. Obětování (jednou se zvoní)

⑥ *Offertorium*

Obětní modlitby → Lavabo

⑦ *Sekreta (jedna neb více)* ←

⑧ *Preface - Předmluva*

Sanctus - „Svatý“ (třikrát se zvoní)

Vzpomínka na živé

II. Proměňování

(Zvoní se třikrát při pozdvíhování nejsv. Těla
a třikrát při pozdvíhování nejsv. Krve)

Vzpomínka na mrtvé

Malé pozdvíhování

Kánon mění

II. Obětuji Otci
nebeskému nej-
světější Tělo
Pána Ježíše

Pater noster - „Otče náš“

Pax Domini - „Pokoj Páně“

Agnus Dei - „Beránku Boží“

Domine non sum dignus - „Pane
nejsem hoden“ (třikrát se zvoní)

III. Přijímám Tělo
Páně

III. Přijímání → ⑨ *Communio* -
zpěv při přijímání

⑩ *Postcommunio*
(jedna nebo více)

Ite missa est ←

Poslední evangelium ← Požehnání

Svaté přijímání.

Kristus poručil svaté přijímání slovem: „Amen, amen pravím vám, nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života.“ (Jan 6, 54.)

Sv. přijímání pod jednou způsobou. Svátost oltární přijímá pod obojí způsobou kněz, kdykoli slouží mši svatou; jinak přijímá kněz i ostatní věřící toliko pod způsobou chleba. Sv. přijímání tak úplně stačí, protože Kristus Pán jest i pod jedinou způsobou celý přítomen se svým tělem i se svou krví. Proto již za prvních dob cirkve přijímali nemocní, vězni a poustevníci jen pod způsobou chleba. Nyní se sv. přijímání nepodává z kalicha, protože by se způsobá vína mohla rozliti a protože by leckdo nerad přijímal z téhož kalicha s druhými.

První věřící chodívali k sv. přijímání pokaždé, když byli na mši svaté. Později přijímali aspoň třikrát do roka — na Boží hody. Leč i to zanedbávali někteří věřící. Proto nařídila r. 1215 církev pod těžkým hříchem, přijímat alespoň jednou za rok, a to v čas velikonoční.

Čas velikonočního přijímání trvá od Popeleční středy do svátku Boží Trojice.

Denně může přijímat, kdo je v posvěcující milosti a má pravý úmysl; na příklad: chce učiniti radost Pánu Ježíši, zjednat si útěchu a posilu v utrpení a pokušení, odprositi Pána za urážky, vyprositi si boží požehnání.

K svatému přijímání mám¹ přistoupiti úplně lačný a počestně oděný, v posvěcující milosti a se srdcem pobožným.

Svátost pokání.

Ustanovil Kristus Pán. Večer po svém vzkříšení zjevil se Kristus apoštolům. Tehda jim řekl: „Jako poslal Otec mne, tak posílám já vás. Přijměte Ducha svatého. Komu hříchy odpustíte, budou odpuštěny, a komu je zadržíte, budou zadrženy.“ (Jan 20, 21. 23.) Těmito slovy dostali apoštolové moc odpouštět hříchy věřícím. Moc, hříchy odpouštět, přešla od apoštolů na biskupy apoštolsky svěcené a na kněze jimi zplnomocněné. Hříchy se pokitěným odpouštějí ve svátosti pokání.

K svátosti pokání náleží: zpytování svědomí, lítost, dobré předsevzetí, zpověď a dostiučnění.

Zpytovati svědomí jest vážně se rozpominati, kterých hříchů jsme se dopustili. Zvláště má se kajčnick rozpominati: 1. kdy se naposledy platně zpovídal a zdali vykonal uložené pokání; — 2. jak zachoval jednotlivá přikázání boží a církevní, a má-li na sobě nějaký hřích hlavní; — 3. jak plnil povinnosti svého stavu.

Lítost je bolest a ošklivost duše nad spáchanými hříchy. Bez lítosti nemůže nikdy žádný hřích osobní býti odpuštěn. Zpověď bez lítosti by byla neplatná.

Lítost je dokonalá, když litujeme hříchů, proto, že jsme jimi urazili Boha nejvyšš dobrotivého a zejména Ježíše Krista, jenž za nás na kříži umřel.

Dokonalá lítost působí odpuštění hříchů hned už před zpovědí; jsme však povinni z nich se ještě vyzpovídati.

Lítost je nedokonalá, když litujeme hříchů proto, že jsme jimi zasloužili trestů božích.

K zpovědnímu předsevzetí nutně náleží uminiti si: 1. že se budu chránit aspoň všech hříchů těžkých a blízké příležitosti k nim; — 2. že napravím aspoň značnou škodu bližnímu způsobenou; — 3. že budu užívati potřebných prostředků k zachování milosti boží.

Blízkou příležitostí ke hříchu rozumíme osobu, společnost, místo a vůbec všechno, co nás přivádí do velkého nebezpečství zhřešiti.

O příležitosti k těžkému hříchu pravil Kristus: „Pohoršuje-li tě tvé oko pravé, vylup je o hod' od sebe. Lépe je ti bez oka přijíti do království božího, než s oběma očima přijíti do pekla, kde červ jejich neumírá a oheň nehasne.“ (Marek 9, 46. 47.)

Vyznání hříchů: Při svátosti pokání je potřeba hřichy vyznati, aby zpovědník věděl, má-li je odpustiti anebo zadržeti. (Jan 20, 23.)

Proto byla zpověď už za dob apoštolských: „Přícházeli mnozí z věřících a vyznávali skutky své.“ (Sk. ap. 19, 18.) Hřichy je potřeba vyznati jednotlivě; nestačí zpověď obecná: „mám hřichy na sobě“ — ani sborová: „zhřešili jsme“.

Zpověď musí býti úplná: Musíme říci všechny své hřichy těžké, jejich počet (aspoň přibližně) a okolnosti, které hřich činí větší.

Kdo z nemístné bázně, z lichého studu, neb z nedbalého zpytování svědomí vynechal ve zpovědi těžké hřichy, zpovídá se neplatně a svatokrádežně.

Neplatná zpověď se napravuje novou zpovědí; v té dlužno povědět: všechny těžké hříchy od poslední zpovědi platné a udati, kolikrát se neplatně zpovídal a svátost oltární nehodně přijímal.

Dosti učinění: Nutně náleží k dosti učinění, aby kající uskutečnil dobré předsevzetí, jmenovitě, aby co nejdříve a co nejlépe napravil aspoň značnou škodu bližnímu způsobenou.

Uložené pokání třeba vyplniti právě tak, jak bylo uloženo, a co nejdříve.

Odpustky. Odpustky jsou prominutí časných trestů božích, které zbývají kajícímu po hříchu již odpuštěném.

Dobře rozeznávej! Získanými odpustky se neodpouští žádný hřích, ani věčný trest, ani časné tresty těch hříchů, které nejsou ještě odpuštěny. Nejprve musí býti odpuštěn hřích a teprve potom může býti odpuštěn časný trest boží, hříchem zasloužený. — Odpustky slovou plnomocné, když se odpouštějí časné tresty boží úplně; slovou neplnomocné, když se časné tresty boží odpouštějí toliko částečně.

K získání odpustků třeba: 1. býti v posvěcující milosti; — 2. máti úmysl: chci odpustky získati; — 3. vyplniti přesně předepsané podmínky.

Poslední pomazání.

Apoštol Jakub napsal o posledním pomazání: „Je-li kdo z vás nemocen, povolej k sobě kněze církve; a ti ať se modlí nad ním, mažíc jej olejem ve jménu Páně. A modlitba

víry spasi nemocného a posili ho Pán, a má-li hříchy na sobě, budou mu odpuštěny.“ (Jak. 5, 14. 15.)

Poslední pomazání působí toto: 1. posvěcuje nemocného, aby byl světější; — 2. odpouští nemocnému všední hříchy a tresty boží; — 3. posiluje nemocného, aby trpělivě snášel bolesti, přemáhal pokušení a lehčeji umíral.

Kdo může a má přijmouti. Poslední pomazání může a má přijmouti každý katolický křesťan, který přišel do rozumu a nebezpečně onemocněl. Má je přijmouti, možno-li, dokud je při dobré paměti. Měl by je přijmouti ochotně, ačkoli není potřebno k spasení nezbytně.

Svěcení kněžstva.

Ustanovil Kristus Pán. Kristus, božský Velekněz Nového zákona, dal apoštolům moc proměňovati chléb a víno (Luk. 22, 19.), odpouštěti hříchy (Jan 20, 23.) a rozdávat ostatní svátosti. (Mat. 28, 19. 20.) Tím Kristus odevzdal apoštolům kněžskou moc.

Kněžská moc záleží hlavně v tom, že kněz může sloužiti mši svatou a udělovati svátosti.

Apoštolé udělovali kněžskou moc svěcením. (Sk. ap. 13, 3. a 14, 23.) Sv. Pavel o tom píše knězi — biskupu Timoteovi: „Připomínám ti, abys poznovu roznil v sobě milost boží, která ti byla dána vzkládáním rukou mých.“ (2. Tim. 1, 6.) Od apoštolů přešla moc, světití kněze, na biskupy apoštolsky svěcení. Jen od světla možno rozžehnouti nové světlo. Ani světský úřad, ani náboženská obec nemohou kněžské moci uděliti, protože jí sami nemají.

Na kněze může světití jen biskup apoštolsky svěcený.

Sňatek manželský.

Kristus posvětil sňatek manželský a povýšil jej pro křtěné na svátost. Je to podle sv. Pavla „svátost veliká.“ (Efes. 5, 32.)

Příprava na šťastné manželství záleží v tom: 1. aby si oba dobře rozmyslili, hodí-li se vzájemně k nerozlučnému svazku; — 2. aby zvláště po dobu zasnoubení byli počestně živi; — 3. aby obnovili své vědomosti náboženské a hodně přistoupili ke správě boží.

Svatební obřady církevní jsou tyto: 1. snoubenci prohlásí před svým farářem a dvěma svědky, že se berou za manžely; — 2. podají si pravé ruce a přijmou kněžské požehnání; — 3. vyslechnou kněžské napomenutí, aby v lásce a věrnosti manželské spolu žili do smrti.

O svátostném manželství pravil Kristus Pán: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj! Kdo manželku svou propustí a jinou si vezme, smilní; a kdo si vezme propuštěnou, smilní.“ (Mat. 19, 6. — Luk. 16, 18.)

Do smrti nerozluční. Svátostné manželství nemůže být rozloučeno jinak, než smrtí jednoho z manželů. Duchovní vrchnost může však z důležitých příčin dovoliti, aby manželé žili od sebe rozvedeni. Tomu se říká „rozvod“. Rozvedeni zůstávají však právoplatnými manžely, to znamená: žádný z nich nesmí za živobytí druhého vstoupiti v nové manželství.

Když světský úřad rozloučí svátostné manželství (rozluka) a dovolí rozloučeným nový sňatek, je to před Bohem a před církví neplatno.

Někdy nesmí se manželství uzavřítí, protože tomu brání zákonné závady. Zavadou manželství je zvláště rozdílné vyznání křesťanské, když totiž jeden ze snoubenců je křesťanem katolickým a druhý nekatolickým. To by bylo manželství smíšené. Církev od takového manželství důtklivě zrazuje a všeobecně ho neschvaluje.

Církev neschvaluje smíšeného manželství, protože v takovém manželství: 1. snadno vznikají různice; — 2. katolík snadno ve víře zvlažní, ano i víru trátí; — 3. bývá velmi neschvalně děti vychovávat katolicky.

Mimo to bývá jinověrec toho domněni, že lze manželství rozloučiti a nové uzavřítí, kdežto katolík na nový sňatek pomýšletí nesmí.

Církev dovoluje smíšené manželství jenom tehdy, když jsou k tomu důležité příčiny, když je katolická výchova dětí zaručena a když oddavky jsou katolické.

Manželství katolíka je před Bohem neplatné: 1. když bylo uzavřeno jen před úřadem světským; — 2. když bylo uzavřeno před duchovním nekatolickým; — 3. když bylo uzavřeno církevně sice, ale s nepromínutou překážkou.

Překážkou platného manželství je zvláště: manželství smrti nerozloučené, vyšší svěcení kněžské, nekřesťanské náboženství, švakovství a blízké příbuzenství pokrevní nebo duchovní.

Sňatkem vědomě neplatným dopustil by se katolický křesťan hříchu, z něhož by nemohl býti rozhřešen, dokud ho nenapraví. Kdyby umřel bez pokání, neměl práva na církevní pohřeb. Rovněž tak, kdyby katolík církevně oddaný připustil, aby děti jeho byly vychovány v bludné víře.

Modlitba.

Modlitba je nábožné pozdvižení mysli k Bohu.

Třeba se nám modliti, protože bez modlitby nedosáhneme milosti boží, abychom bohumile žili a svatě umřeli.

Modleme se náležitě! Náležitě se modlíme, když se modlíme nábožně, pokorně, odevzdaně do vůle boží a vytrvale.

Náležitou modlitbu vyslyší Bůh tak, že nám udělí buď to, oč prosíme, anebo něco lepšího. (Svatý Bernard.)

III. PLŇ ZÁKON BOŽÍ!

Hlas svědomí. Při každém jednání ozývá se nám v duši hlas svědomí.

Nesmíme jednati proti svědomí, protože svědomí nám hlásá vůli neboli zákon boží. „Všechno, co není z přesvědčení, hříchem jest.“ (Řím. 14, 23.)

Hlavní přikázání Páně zní: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého. To jest největší a první přikázání. Druhé pak

jest podobné jemu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“ (Mat. 22, 37—39.)

První přikázání boží: v jednoho Boha věřiti budeš!

Prvním přikázáním poroučí Bůh, abychom v něho věřili, v něho doufali, jej milovali a jemu se klaněli.

Všechny svaté pravdy nutno věřiti. Pán Ježíš poručil apoštolům: „Učte je zachovávatí všechno, co jsem přikázal vám.“ (Mat. 28, 20.) Je tudíž nutně potřeba k spasení věřiti všechno, co církev k věření předkládá.

Ve svaté víře se máme vzdělávati učením náboženství, slyšením slova božího a čtením dobrých spisů náboženských.

O svaté víře pravil Pán Ježíš: „Kdo věří ve mne, má život věčný.“ „Kdo neuvěří, bude zavržen.“ (Jan 6, 47. — Marek 16, 16.)

Svate pravdy máme věřiti pevně, činně a vytrvale.

Věřiti pevně = o ničem nepochybovat.

Věřiti činně = víru činem ukazovat.

Věřiti vytrvale = ničím se zviklati nedát.

Pán Ježíš pravil o vyznání víry: „Kdo mě vyzná před lidmi, toho vyznám také já před svým Otcem nebeským. Kdo mě před lidmi zapře, toho zapru také já před svým Otcem nebeským.“ (Mat. 10, 32. 33.)

Proti svaté víře se prohřešuje, kdo o některém článku víry dobrovolně pochybuje, kdo

svatou víru zapírá a kdo ji lehkomylně vydává v nebezpečí nebo ji vůbec opouští.

„Nespráhejte se s nevěřícími!“ (2. Kor. 6, 14.) „Mějte se na pozoru před nepravými proroky! Přicházejí k vám v rouše ovčím, ale v nitru jsou to vlci hltaví.“ (Mat. 7, 15.) Stran jinověrců je výslovně zapověděno choditi na jejich kázání a bohoslužby, přijímati jejich svátosti a býti jim při náboženských úkonech za kmotry. — „Kdo miluje nebezpečensví zahyne v něm.“ (Sir. 3, 27.)

Milovati budeš Pána Poha svého! Boha máme milovati, protože jest náš Otec nebeský, od něhož máme všechno dobré.

Boha miluje nade všechno, kdo si Boha více váží nežli všeho na světě, a je hotov raději všeho se vzdáti, než Boha těžce uraziti.

Proti poutě boží se prohřešuje, kdo zanedbává modlitbu, kdo proti Bohu reptá a kdo se dopouští pověry nebo svatokrádeže.

Svatokrádeže se dopouští, kdo některou svátost přijímá nehodně a kdo zneužívá osoby, místa nebo věci Bohu zasvěcené.

Druhé přikázání boží. Nevezmeš jména božího nadarmo!

Proti jménu božímu se prohřešuje, kdo jméno boží vyslovuje lehkomylně nebo ve hněvu, kdo se Bohu rouhá a kdo neuctivě mluví o svatých aneb o něčem, co je posvátné.

Bohu se rouhá, kdo mluví nebo píše potupně a posměšně o Bohu, o světcích aneb o tom, co je posvátné. Kristu na kříži se rouhali velekněží a zákoníci. Rouháním je, potupně napodobovati sv. obřady. Ve Starém zákoně se rouhání trestalo smrtí. (3. Mojž. 24, 16.) Podnes je to hřích, při němž se leckdy ukazuje „prst boží“. „Nemylte se: Bůh nebývá posmíván.“ (Gal. 6, 7.)

Třetí přikázání boží. Pomni, abys den sváteční světil.

V novém zákoně je svátečním dnem neděle, protože v neděli vstal Ježíš Kristus z mrtvých a v neděli seslal Ducha svatého.

Sváteční den světíme, když odpočíváme od služebné práce, účastníme se mešní oběti a konáme skutky bohumilé.

Proti svátečnímu klidu se prohřešuje, kdo v den sváteční bez nutné potřeby nebo bez církevního povolení služebnou práci koná, dovoluje nebo poroučí.

Býti v den sváteční na mši svaté je povinen každý katolický křesťan po sedmém roce věku svého, pokud není omluven řádnou příčinou.

Řádnou příčinou jest omluven, kdo jest nemocen anebo nemá dostatečného oděvu; kdo by utrpěl značnou škodu na zdraví nebo na majetku; kdo má daleko, zvláště při špatném počasí; kdo je neodkladně zaměstnán, aniž může býti vystřídán (opatruje malé děti nebo nemocného, obstarává domácnost anebo pomáhá při neštěstí).

Čtvrté přikázání boží. Čti otce svého i matku svou!

Čtvrtým přikázáním poroučí Bůh, aby děti své rodiče ctily, milovaly a jich poslouchaly.

Proti rodičům se prohřešuje: 1. kdo se k nim hrubě chová, o nich zle mluví a za ně se stydí; — 2. kdo se na ně hněvá, v potřebách jim nepomáhá a za ně se nemodlí; — 3. kdo jejich rozkazů, napomenutí a výstrah nedbá.

Vrchnosti duchovní a světské. Jako rodiče zastupují místo boží v rodině, tak vrchnosti duchovní a světské zastupují Boha v církvi a ve státě.

Lidi nesmíme poslouchati, když nařizují nebo dovolují něco proti zákonu božímu.

„Milujte nepřátele své!“ (Mat. 5, 44.) Nejtěžším, ale spolu nejvzácnějším projevem bliženské lásky jest, milovati toho, kdo nám ukrivdil.

Páté přikázání boží.

Pátým přikázáním poroučí Bůh, abychom se vespolek v lásce a v pokoji snášeli, o zdraví a život, jak vlastní, tak bližního pečovali a každému dobrý příklad dávali.

Své bližní máme milovati, protože jsme všichni po Adamovi jako bratři — k obrazu božímu stvořeni, smrtí Kristovou vykoupeni a k nebeské blaženosti povoláni.

Proti pátému přikázání božímú se prohřešuje srdcem, kdo se na bližního hněvá, jemu zlo přeje nebo mu závidí a na něho žárli.

Proti pátému přikázání se prohřešuje slovem, kdo bližnímu nadává, kdo mu vyhrožuje a kdo jej proklíná neboli svolává naň boží trest.

Nezabiješ! Proti vlastnímu životu se prohřešuje, kdo si bez potřeby škodí na zdraví, kdo život lehkomyšlně vydává v nebezpečí a kdo sám sebe vraždí.

Úmyslná sebevražda mívá různé příčiny rozhodující a poslední; avšak první a základní příčinou bývá ztráta víry a naděje v Boha. Kdo věří v Boha, že každému odplácí spravedlivě odplatou věčnou, a kdo v Boha doufá, že nikoho na světě neopustí, ten si při zdravém rozumu za žádných okolností na život úmyslně nesáhne.

Příčetný samovrah dopouští se hrozného hříchu proti Bohu, jenž jediný jest pánem života i smrti, proti své duši, kterou vrhá do věčné záhuby a proti svým bližním, kterým působí hanbu a zármutek. Tím hříchem zbavuje se i práva na církevní pohřeb.

Proti životu bližního se prohřešuje, kdo mu zdraví a život nebezpečně ohrožuje neb ukracuje, kdo jej zlomyslně bije nebo zraňuje a kdo jej bezprávně usmrcuje.

„Běda světu pro pohoršení.“ (Mat. 18, 7.) Bližního pohoršuje, kdo mu dává špatný příklad, kdo jej úmyslně svádí ke hříchu a kdo je vůbec na jeho hříchu spoluvinen.

Pán Ježíš pravil o pohoršení: „Kdo by pohoršil jedno z dětí věřících ve mne, tomu

bylo by lépe uvázatí na hrdlo mlýnský kámen a pohroužití jej do hlubiny mořské. Běda člověku tomu, skrze něhož pochází pohoršení!“ (Mat. 18, 6. 7.)

Šesté přikázání boží. Nesesmilníš! — Deváté. Nepožádáš manželky bližního svého!

Tělo lidské jest dílem moudrosti Boží. Těla svého i všech jeho schopností smí člověk užívatí jen k tomu cíli, k jakému jsou určeny. Duše musí vládnout nad tělem. Nevládne-li duše nad tělem, stane se člověk bídným otrokem. Jenom v manželství Bohem posvěceném a nerozlučném je dovoleno pečovatí o rozmnožování pokolení lidského. Ovládání pudu pohlavního nazýváme ctnost čistoty.

Proti svaté čistotě se prohřešuje: 1. kdo má dobrovolně nepočetné myšlenky a žádosti; — 2. kdo nepočetně pohlíží, mluví nebo jedná sám anebo s druhým; — 3. kdo se lehkomyslně vydává v nebezpečí hříchu necudného.

Pro svatou čistotu je zvláště nebezpečno: 1. dívatí se na nemravné obrazy a čísti nemravné knihy; — 2. lehkomyslně se scházeti a přáteliti s druhým pohlavím; — 3. choditi na neslušné hry, představení a tance.

Smutné následky tělesných hříchů proti svaté čistotě: hanba; nemoci, mnohdy nezhojitelné, nakažlivé a dědičné; nechut k modlitbě, službám božím a svátostem; ztráta svaté víry; nekajicná smrt. — „Nezůstane duch můj ve člověku, neboť ztělesněl“, řekl Hospodin před potopou. (1. Mojž. 6, 3.) „Nevíte-liž, že jste chrámem božím, a že Duch svatý ve vás přebývá? Kazi-li tedy někdo chrám boží, toho zkazí Bůh.“ (1. Kor. 3, 16. 17.)

Sedmé přikázání boží. Nepokradeš — Desáté přikázání boží. Aníž požádáš statku jeho.

Sedmým přikázáním poroučí Bůh: 1. abychom každému, což jeho jest, nechávali, dávali a prokazovali; — 2. abychom nespravedlivý majetek navrátili a škodu zlomyslně nebo bezděky způsobenou napravili.

Proti cizímu majetku se prohřešuje: 1. kdo krade nebo loupí; — 2. kdo se dopouští lichvy nebo podvodu; — 3. kdo cizí majetek nespravedlivě zadržuje nebo poškozuje.

Osmé přikázání boží. Nepromluvíš křivého svědectví!

Proti pravdě se prohřešuje, kdo lže, kdo křivě svědčí a kdo se přetvařuje.

Proti dobrému jménu bližního se prohřešuje: 1. kdo bezdůvodně o bližním špatně smýšlí; — 2. kdo jej pomlouvá nebo chyby jeho neprávem vyjevuje; — 3. kdo mu donáší, co druhý o něm zlého mluvil.

Církevní přikázání.

Pán Ježíš dal apoštolům moc, nejen kázat evangelium a zjednati věřícím milost boží, nýbrž i vésti je dohledem, napomináním a prikazováním k bohumilému životu. Od apoštolů přešla ta moc na papeže a biskupy v církvi katolické.

Moc dávatí přikázání má církev od Ježíše Krista, jenž pravil apoštolům a jejich zástup-

cům: „Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi a cokoli rozvážené na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat. 18, 18.)

Patero příkázání církevních zní: První: zasvěcené svátky světiti. — Druhé: v neděle a zasvěcené svátky celou mši svatou pobožně slyšeti. — Třetí: ustanovené posty zachovávatí. — Čtvrté: alespoň jednou za rok se zpovídati. — Páté: alespoň v čas velikonoční svátost oltární přijmouti.

Přemáhej pokušení!

Pokušení samo není hříchem, pokud se mu člověk nepoddá, v ně nesvolí. První lidé svolili, bohužel! Kristus nesvolil.

Z pokušení povstává hřích, když ke zlému svolíme.

Pokušení přemůžeme, když mu hned s počátku rozhodně odpíráme, zlé příležitosti se varujeme a modlitbou se bráníme.

Těžký hřích — největší zlo.

Hříchu se dopouští někdo skutkem anebo řečí nebo myšlením. Co se stalo bezděčně, proti vůli nebo nevědomky, není hříchem. Nezaviněná nevědomost hříchu nečiní.

Hřích je vědomé a dobrovolné přestoupení zákona božeho.

Těžkého hříchu se dopouští, kdo přestupuje zákon boží ve věci důležité, a to zcela dobrovolně a s jasným vědomím, že hřeší těžce.

Těžký hřích je pro člověka největší zlo, protože ho zbavuje milosti posvěčující, připravuje ho o všechny zásluhy pro nebe a uvaluje na něho tresty boží časné a věčné.

Lehký hřích.

Všedního hříchu se dopouští, kdo přestupuje zákon Boží ve věci méně důležité; neb kdo přestoupí zákon Boží sice ve věci důležité, ale ne zcela vědomě, aneb ne zcela dobrovolně.

Třeba se varovati i hříchu lehkého, protože uráží Pána Boha, přivádí na člověka tresty časné a může vésti ke hříchu těžkému.

Imprimi potest. Pragae, die 20. Septembris 1933, P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 15.563. Olomucii, die 21. Septembris 1933. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ZIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovním 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozká 8.

Sv. Gerard Majella veliký divotvůrce

ŽIVOTEM ČÍSLO 191 ROČNÍK VIII ČÍSLO 23

Zázračné dítě.

V bývalém království neapolském, v jižní Itálii, nalézá se provincie Basilikata. V severní její části leží město Muro, jež čítalo v minulém století asi 7000 obyvatel. Rozkládá se na svahu Apenin, na severu jsouc okrášleno věncem pahrbků, na jih patří v původnou rovinu. Jest sídlem biskupským. Začátkem 18. století žila zde bohabojná rodina Majellů. Otec Dominik, matka Benedikta, rozená Galella, nebyli bohatí na statky pozemské, ale vyznamenávali se křesťanskými ctnostmi. Otec, krejčí, vydělával prací rukou svých rodině potřebné zaopatření. Bůh obdaril zbožnou rodinu třemi dcerami, jejichž jména: Brigitta, Anna, Alžběta, a jedním synáčkem. Narodil se v dubnu léta Páně 1726. První jeho slova, která promluvil, byla nejsvětější jména: Ježíš a Maria, první pohyby ruky bylo znamení sv. kříže.

Poblíž Mura stála malá kaple nejbl. Panny Marie „Capotignano“. Neschůdná a obtížná cesta tam vedoucí nikomu nevadila a četní ctitelé Bohorodičky utíkali se tam o pomoc a útěchu. Byla zde soška Panny Marie s božským děťátkem na rukou. Náš Gerard záhy o ní zvěděl, spěchal tam navštívit svou nebeskou Matku. Sotva počal se modlit, zdálo se mu, že Jezulátko vztahuje po něm své ručky. A vskutku sestoupilo s náručí své Matěře, pobizejíc Gerarda, by si s ním hrál. Po chvíli jej propustilo, obdařivši

jej běloučkým chlebem. Malý Gerard běžel s radostí domů a ukazoval matce dárek, řka: „Hle, to mi dal synáček krásné pani.“ Matka myslila nějakou vznešenou pani a nedbala dětských slov. Dar ten však se opakoval, což matce i sestřám bylo nápadno a starší sestra chtěla se přesvědčiti, odkud bratříček bere tak pěkný chléb. Tajně šla jednou za ním a spatřila neobyčejný zjev, jak sám Ježíšek mu chléb dal.

V sedmém roce dali ho rodiče do školy Donata Spicciho, kde byl všem vzorem pilného žáka. Učitel brzy ustanovil jej dohlížitelem druhých a nenazýval jej jinak než svou rozkoší.

Že byl rodičů poslušen, netřeba ani zvláště podotýkati. V něčem je zarmoutiti, bylo mu neivětší bolesti. Pán Bůh odměnil také tuto lásku k rodičům tím, že na prosbu Gerardovu učinil zázrak, první to zázrak, kterých nalézáme v jeho životě řadu skoro nepřetržitou.

Jeho rodiče dali mu jehně, by je ošetřoval. Zloději však přišli, jehně odnesli a zabili. Protože jehně nenáleželo rodičům, nýbrž jim bylo toliko svěřeno k opatrování, byl zármutek tím větší v celé rodině. Nejvíce ovšem bolelo to našeho malého Gerarda. Jak pomoci? Hošík věděl. Hned jal se těšiti zarmoucené rodiče, řka: „Buďte jisti, docela jisti, jehně přijde, opět přijde!“ Načež zbožně senjav ruce, modlil se s neobmezenou důvěrou, že Bůh jistě pomůže. A jehně přišlo, a nikdo nevěděl odkud a od koho. Radost neivýslovná naplnila všechny v rodině, když spatřili ukradené jehně.

Trpělivý učeň.

Z neznámých příčin vzali jej rodiče ze školy Spicciho a poslali do školy blízkého mě-

stýse San-Fele. Zde musil zakusiti nejkřutších příkoří. Nezbední hoši jeho mírnosti a tichosti ještě povzbuzeni, trýznili ho, kde mohli. Snad myslili, když tak bez odporu snáší jejich rozmary, že je blbým. On však neotevřel úst, nestěžoval si, nežaloval, nýbrž klidně vše snášel.

Z trpké této školy vysvobodila jej ještě větší nehoda. Jeho otec totiž zemřel, a matka byla nucena dáti jej na učení. Měl se přiučiti řemeslu svého otce a tak později rodinu podporovati. Tím zmařena nejuvřejší touha Gerardova jednou vstoupiti do kláštera, jelikož necítil prázdné lásky k životu ve světě.

Mistr Martin Pannuto, k němuž se Gerard dostal do učení, byl zbožný křesťan, jeden z oněch rozumných mistrů, kteří nepovažují modlitbu za věc zbytečnou, a čas, věnovaný službě Boží a mši sv., za ztracený. S radostí pozoroval svého učně, jak je pilným a poslušným. A vida, odkud vlastnosti ty pocházejí, totiž ze zbožnosti, nikdy mu nezbraňoval, chtěl-li býti přítomen oběti mše sv. nebo pobožnostem; věděl dobře, že Gerard chvíli, kterou obětoval Pánu Bohu, nahradí dvojnásobnou pilí při práci. Neušlo mu též, že Boží požehnání naplňuje celý dům od hodiny, kdy Gerard dli u něho.

Pravý opak mistra byl tovaryš. Byl to člověk hrubý. Učně týral a trápil jak jen mohl. Gerardovy pobožnosti byly mu trnem v oku.

Nadávký jen se hrnul na nebohého, že je lenoch, štítí se práce a pod. jak dosud bezbožníci zbožným vyčítají. Ale toho nebylo dosti. Nejednou ho hrozně zbil. Gerard však toliko vzdychal: „Můj Bože, můj Bože, staň se vůle Tvá.“ Co zakusil v San-Fele, nebylo nic proti této zkoušce. Někdy, když byl od tovaryše bit, aby jej upokojil, jakoby uznával sám svou vinu, volal: „Bijte, jen bijte, máte proč.“ Tím však popudil surovce ještě více. Aby žaloval mistrovi a tak učinil konec svému trápení, ani mu nenapadlo. Jednoho dne tovaryš tak zbil chlance, že klesl bolestí k zemi. Vtom vešel mistr a nevěda o ničem, žádal přísně na tovaryši vysvětlení. On však dobře znal Gerarda a nemáje výmluvy pro takové své počínání, rychle odvětil, že Gerard nejlépe dovede vše vysvětliti. Sluha Boží nechť je ani lháti ani svého neorítele přivésti v rozpaky, odpověděl pouze: „Pane mistře, umadl jsem u stolu.“ Tovaryše však ani taková láska nepřemohla. Kdy si opět jej trýznil, ale Gerard v nadlidské trpělivosti nenaříkal, nýbrž se usmíval. Což tovaryše rozpálilo tou měrou, že uchopiv železnou tyč tu stojící, zbil jí nebohého chlance. V hrozných bolestech klesl k jeho nohám, ika toliko: „Odpouštím vám z lásky k Pánu Ježíši.“ Člověk ten měl však kamenné srdce. Gerard stále navštěvuje kostel, kdysi se trochu opozdil. Tovaryš zase jej bil. Gerard usmívaje se, mlčel. To podráždilo tovaryše, že zlostí

zvolal: „Tak, ty se ještě směješ? Hned mi povíš, proč se směješ.“ Sluha Boží jsa poslušen, dal mu odpověď světoe hodnou: „Směji se proto, že ruka Boží mne bije.“

Doučiv se, odešel k jinému, neméně zbožnému mistrovi, Vítu Monnovi.

Duch svatý.

V tutéž dobu, kdy pracoval u Pannuta a Monnony, připadá sv. Gerardovi nanejvýš milý den, ve kterém byl biřmován a tak posilněn ve statečnějšího bojovníka Krista Ježíše. Byl to 5. červen roku 1740. Hod Boží svatodušní. Od té doby uctíval Ducha svatého obzvláště a rok co rok se připravoval na svátky svatodušní postem a bičováním. V každém podniku od jiných byv tázan o radu, sám dříve prosil Ducha svatého za osvícení.

Rok po sv. biřmování žádal biskup Albini Gerarda za sluhu. Byl rodákem muránským, slyšel jak všichni Gerarda chválí, byl však velmi přísný a přehlivý. Sluhové střídali se rychle za sebou, a proto mnozí zrazovali Gerarda, by k němu nechodil. Ale jemu byla to právě vítaná příležitost. Proto se nerozpakoval a vstoupil do služby. Jelikož příjmy biskupovy byly skrovný, musil Gerard vše sám zastávat. Byl komorníkem, někdy kuchačem a vůbec vším, kde ho bylo třeba. V ko-

štele přísluhovati při mši sv., velebnou Švátost navštěvovati bylo mu největší radosti. I mezi dnem bylo ho viděti, jak spěchal do kostela a jeho příklad tak účinkoval na druhé, že mnozi počali navštěvovati Pána Ježíše ve svatostánku.

Láska k chudým a k chudobě.

Po třech letech biskup Albini zemřel a Gerard oplakával ho hořkými slzami jako největšího dobrodince a věrného přítele. Vrátil se do domu matčina a začal vlastní živnost. Zakázek měl dosti, neboť lidé jej dobře znali a rádi dávali pracovati spravedlivému krejčímu, který si neoponechal ani cizí nitky. Chudým, ač lacino pracoval, sám ještě pomáhal. Kdysi mu dal jistý nuzný člověk látky na šaty tak málo, že úplně nedostačovalo na požadovaný šat. Sv. Gerard mlčky ji přijal, šat ušil a ještě chudasovi vrátil kus — jako zbytek. Nejenže spravedlivě pracoval, nýbrž i výdělek rozdával chudým. Nejchudších nuzných, totiž ubohých dušiček v očištění, nezapomínal. Každého týdne, jak praví někteří, dával za ně na mši sv. „Ach,“ říkával, „tyto ubohé duše jsou chudé, tak jsou chudé a volají k nám o pomoc.“ Jednou vydělal za celý týden asi 60 Kč. Ihned obětoval celý výdělek duším v očištění. Následující týden se ovšem postil, maje toliko chléb a vodu, což Gerarda ještě více těšilo.

Takové živé víry, a pevné důvěry v pomoc Boží neměla jeho matka. Často jej napomínala, by pamatoval též na sebe a na budoucnost. Než Gerard pamětliv výroku Krista Pána: „Pohleďte na ptactvo nebeské, že neseje, ani žne, ani neshromažďuje do stodol; a Otec Váš nebeský živí jej,“ (Mat. 6, 26.) vždy odpovídal: „Maminko, Pán Bůh se již o mne postará. Doufajícím v Boha ničeho se nebude nedostávat.“

Noční adorace.

Nejraději navštěvoval Ježíše svátostného v kostele. Jeho láska k Němu byla tak veliká, že k návštěvám denním nejraději přidával i noční. Noci, jako Spasitel náš, trávil nejraději na modlitbách. Ticho a klid jej těšily, že nikdo ho nevyrušoval. Don Tiroco, kostelník biskupského kostela a jeho příbuzný půjčoval mu klíče. První jeho věcí bylo, když vstoupil do chrámu, že odprosil Pána Ježíše za hříchy, které se páchají za černé noci. Slzami smýval ony viny a vlastní krve nešetřil. Často se mrskal za cizí provinění, že nejednou našli ho ráno ležícího v mlobách na zemi. V Krista Ježíše všecken ponořen, slyšával hlas ze svatostánku: „Ty bláhový, ty bláhový!“ V důvěrnosti své odpověděl jednou Pánu skrytému: „Ty ještě více, o můj Ježíši, protože tu dlíš k vůli mně v zajetí.“ Jindy zase slyše: „Blázinku, blázinku, co to děláš?“ Tázal se: „Co chceš, můj Bože, proč mne tak jmenuješ? Nejsi to Ty, kterýs mne k tomu přivedl?“ Láska k Bohu, která zaujala jednou zcela srdce, touží býti podobnou miláčkovi ukřižovanému, který se v posměch vydal, touží s ním býti potupena, s ním podobně bolesti trpěti. Láska k Ježíši svátostnému tak hořela v jeho srdci, že jakmile vyšel na ulici, skupilo se kolem něho množ-

stvi rozpustilých dětí, tahali ho za šaty, bili jej pokřikujice: „Blázen, blázen.“ — „Ano, ano,“ vzdychal sluha Páně, „blázen, ale z lásky k Pánu Bohu“. Když rychleji běžel a utikal domů, házeli po něm i kamením, on však říkával: „To se mi líbí. Všechno to musíme snášeti, bychom se zalíbili Pánu Ježíši, který tak hrozné pohanění za nás snášel.“ Jednoho zimního dne náhodou přišla k tomu jeho matka. Rozpustili chlapi povalili jej do sněhu a téměř zabrali. Matka slzíc, rozehnala nezbedy, osvobodila synáčka, který zářil radostí, že něco vytrpěl z lásky k Pánu Bohu.

Povolání.

Roku 1748 přišel P. Garzilli s bratrem Onofriem do rodného města svatého Gerarda. Sluha Boží sotva uzřel tyto první redemptoristy, vyptával se na jejich život a usiloval, aby byl u nich přijat. Bratr Onofrius však mu to vymlouval slovy: „To není pro tebe, u nás se musí mnoho snášeti, a tys sláb,“ ale Gerard nedal se tím másti a odpověděl: „To je, co právě hledám.“

Mezi tím přiblížily se velikonoce roku 1749 a v Muru konala se sv. misie. Gerard dlouho nečekal, spěchal k představenému a líčil živě, jak mile rád by byl bratrem v kongregaci. P. Cafaro nepochyboval o jeho dobré vůli a zbožnosti, ale jeho slabé tělo mluvilo proti němu, a proto mu odpověděl, že naděje jeho jest úplně marná. Matka zvěděvši od lidí, co syn zamýšlí, počala nařikati a s ní i

sestry, že je chce opustiti. Nespokojena ještě s těmito prosbami, došla k P. Cafarovi, zapřisahajíc jej, aby nebyl po vůli jejímu synovi. Jemu bylo snadno matku upokojiti, řekl jí prostě, jak odpověděl Gerardovi. Zároveň jí radil, by střežila pilně Gerarda, až budou odcházeti z domu. Matka uposlechla jeho rady a zavřela syna do světnice, by při odchodu misionářů nemohl se s nimi rozloučiti. Láska však je vynalézavá.

Gerard vzal s postele prostěradla, pustil se po nich s okna dolů a tak dostal se na svobodu. Na stole zanechal listek, oznamuje, že jde, aby se stal svatým, aby naň více nemyslili. P. Cafaro a ostatní byli útrpností dojati, vidouce mladíka tak obětavého a zároveň, že podnikl všechno marně, neboť ani nyní nechtěl ho P. Cafaro přijati. Gerard však s pláčem vrhl se jim k nohám a s pláčem pravil: „Ale zkoušejte mne alespoň, přesvědčte se napřed, a suďte potom a bude-li nutno, pošlete mne zpět.“ Takové řeči nemohl sice nikdo odolati, ale P. Cafaro měl stále stejnou odpověď: „Není možno.“ Světec následoval jich do Rineira a neustával prositi, ale pořád nadarmo. „Nuže, drahý otče, když mne nechcete mezi své bratry, uvidíte mne den co den mezi žebráky u klášterních dveří prositi o almužnu. Snažně však prosím, vezměte mne na zkoušku, a bude-li nepotřebným, vyžeňte mne.“ Tak naléhavým prosbám P. Pavel neodolal a

přijal ho. Páteróví, jenž ho zastupoval v Ilicetě, kdež byl rektorem, poslal listek tohoto obsahu: „Posílám bratra, jenž ovšem jest úplně neschopný k práci, neb je útlého těla, nemohl jsem ho však odbýti pro jeho neustálé prosby a úctu, které požívá v Muru.“ A vysvědčení toto — nevěda ovšem, co v listu obsaženo — donesl si sám Gerard do Iliceta a zde je odevzdal. Celý den šel do Iliceta. Spatřiv zdi kostela zajásal hlasitě. „Pozehnaný budiž Bůh Hospodin, který mne sem přivedl,“ zvolal Gerard, překročil práh klášterní. Brzy jej druzi viděli, jak radostně běhá chodbami a stále líbá klášterní zdi. S podezřením se naň mnozí dívali, uznávajíce pravdu slov, jež byl P. Cafaro v listu napsal. Než zmýlili se. Gerard rád pracoval a mnoho, a nikdo neviděl, že by snad se byl vyhýbal práci.

Láska k hříšníkům.

Mezi Ilicetem a Foggiou prostíral se vévodovi z Bovina patřící lán, který rozdělovala cesta, vedoucí do Foggy. Lidé, jdoucí tou cestou, pošlapávali též pole. Vévoda, těžce to nesa, ustanovil tam polní hlídače, kteří jak to často bývá, i bez příčiny zasypávali lidi hrubostmi. Zvláště jeden z nich byl v celém kraji pověstný. Jednoho dne ubíral se světec na svém mezku, nic zlého netuše, zmíněnou cestou. S hrozným klením vrhl se surovec onen

na ubohého, bije ho pažbou své ručnice a strašně nadávaje. Rány byly tak četné a takové, že mu zlomil žebro a Gerard jako bez sebe sklesl na zem. I tu zasadil mu nové a nové rány do boku a na prsa, vztěkem volaje: „Již dlouho hledám mnicha, abych si na něm vylil zlost. Tys mi přišel právě vhod.“ Sluha Boží vida, že jeho kamenným srdcem nepohne, oddal se docela do vůle Boží a sepjav ruce pravil: „Bijte jen, bratře, bijte, máte proč, máte právo, bijte jen, bijte.“ Tato andělská slova konečně přemohla ukrutníka. Ustal v bití, odhodil ručnici, a tloukl se do hlavy, volaje: „Co jsem to udělal? Vraždil jsem světce!“ a padna Gerardovi k nohám, prosil za odpuštění. On milerád odpustil a chtěje jej Pánu Bohu získati, prosil ho, by mu pomohl na mezka a dovedl domů, neb sám se nemohl udržeti. Přijda do kláštera, nežaloval na toho člověka, nýbrž na otázku, co se mu přihodilo, odvětil, že spadl, a ještě vypravoval, jak onen hlídač až sem jej doprovodil. Obdarovali jej, ale on, nemoha se zdržeti, vyzpovídal se, a potom k svému zahanbení veřejně vyznal, jak věc se vlastně měla.

Zázraky poslušnosti.

Ku konci r. 1751 stala se v Illicetě malá změna. Gerardův dosavadní zpovědník a vůdce v duchovním životě, P. Cafaro, byl přeložen za

rektora do Caposele. Na jeho místo přišel P. Carmine Fiochi. Tento zkoušel Gerarda nejvíce v pokoře. Jednou, když byli v Ripakandidě u sester v hovorně, obrátil se naň na pohled drsně a náhle: „Co tu stojíte? Jděte hned ven!“ Takové pokoření u přítomnosti mnoha cizích lidí bez všeliké příčiny by nejednoho překvapilo. Gerard však ani slova neodpovídaje, odešel ven. „Tot pravý obraz Ukřižovaného,“ řekl na to P. Fiochi ku přítomným. Pokora hluboká jeví se v poslušnosti. Jeho poslušnost byla až zázračná.

Kdysi poslal P. rektor Gerarda do Lacedogny s dopisem. Světec urazil již hodný kus cesty, když P. Fiochi si vzpomněl, že opomenul něco velmi důležitého v listě a že by jej rád měl. Sotvaže vzniklo přání, „kž bych tu měl onen dopis,“ přichází za chvíli Gerard a podává dopis.

Byl poslušný stanov řeholních tak, že o něm říkali, kdyby tištěné se ztratily, bratr Gerard by je znovu napsal. Tak dopodrobna je zachovával.

Lovec duší.

Ač nebyl knězem, přece získal Gerard neščíslné duše Pánu Bohu a odvedl je s cesty hříchu. Z horoucí lásky k Bohu nutně vychází horlivost o spásu svých bližních. O ně horlil tolik, že nikde si nedal pokoje; modlil se za hříšníky, brzy je prose, brzy jim vyhrožuje, aby modlitby byly spíše vyslyšeny a urážky učiněné Bohu smyty, trýznil a bičoval své tělo.

Do Iliceta přicházelo každoročně mnoho lidí světských i duchovních, by konali zde duchovní cvičení — exercicie. Vzdálivše se na několik dní hluku světského a pozemských starostí, věnovali se jediné spáse vlastní, nesmrtelné duše. Tu a tam se přec stalo, že na exercicie zavítala zbloudilá duše, nemajíc ještě dobré vůle. Sluha Boží, osvícen, četl zřejmě v duši nejednoho úmysly a zamezil mnohé svatokrádeže.

Jednoho dne přišel tam na exercicie nešťastník, který zamlčel ve sv. zpovědi těžký hřích, chtěl přece přistoupiti ke stolu Páně. Sv. Gerard byl na kůru a spatřiv ho, sešel dolů, vzal ho stranou a upozornil, co hrozného zamýšlí. Hříšník, všeoben zaražen, poznává své provinění — jde ještě jednou ke sv. zpovědi a vyzná se upřímně. Vrátiv se k oltáři, hlasitě volá: „Styděl jsem se vyznati hřích a s ním chtěl jsem jíti ku sv. přijímání. Br. Gerard to však poznal a mne zachránil. Za trest vyznávám nyní veřejně, co soukromě styděl jsem se vyznati.“ Načež veřejně chtěl se zpovídati, ale přítomný kněz tomu zabránil.

Jiný, vznešený pán tam také dlel, avšak zmocnila se ho taková úzkost, že se odhodlal odejíti, aniž by se byl s Pánem Bohem smířil. Gerard ho potkal a oslovil: „Což pak máte, milý pane? Odežeňte tuto nedůvěru, neboť pochází z pekla. Pán Bůh a bl. Panna Maria

jsou vám povinni pomoci.“ Na ta slova pokušení pominulo.

Jindy potkal vozku, který hrozně proklínal, poněvadž vůz mu zabředl do písku a nemohl z místa. „Ustaňte přece proklínati,“ praví mu světec. „Přestanu,“ praví rozložený muž, „ale pomozte mi z této nouze.“ — „Dobře,“ odvětil Gerard, a obrátiv se ke koním, pravil: „Dobří tvorové Boží, ve jménu nejsvětější Trojice, vám poručím, kupředu.“ Učinil sv. kříž a koně lehce vytáhli vůz. Gerard toho použiv, přísně napomínal vozku, by více neklel, že je to hřích, aby proklínání vůbec zanechal. „Tu máte šátek“, pravil, „kdyby se vám něco podobného stalo, jako dnes, hodte jej na vůz a Pán Bůh vám jistě pomůže“. Vozka dárek přijal, a když koně zase jednou nemohli dále, pravil k sobě: „Uvidím, mluvil-li bratr pravdu“, hodil šátek na vůz a koně šli opět snadno.

Jak hledali poklad.

Jednou potkal blíže Illiceta jakéhosi dobrodruha. Mladík podivně si prohlížel Gerarda, neb ošumělý šat jeho a plášť přivedl ho na rozličné myšlenky. Domníval se, že má před sebou cikána neb cosi podobného. „Nemohl bych s vámi?“ osloví ho mladík. „Myslím, že jste čarodějníkem.“ Světec neřekl ani tak, ani tak, a mladík, ve své domněnce utvrzen, přidružil se k němu. „Ale,“ počal znova, „jdete-li hledati pokladů, vezměte mne s sebou“. — „I s radostí,“ odpovídá sluha Boží, „ovšem jdu hledati, ale máte dosti

rozumu a srdnatosti?“ — „Jak by ne?“ pravil mladík. „Poslyšte jen, co já již dokázal“; načež mu chvástavě vypravoval své příhody a dodal, „že již šest let nebyl u sv. zpovědi.“ — „Tak?“ děl světec, „poklad, který hledám, dostanete vy. Hned jej máme.“ Došli k lesu. „Již jsme tu,“ řekl Gerard a vstoupil v houštinu. Sňal plášť, prostřel jej a volal hříšníka, by k němu přistoupil. Nemyslíl jinak, než že čary započnou, by našli poklad. „Klekněte,“ velel mu, „sepněte ruce! Slibil jsem vám poklad, dostojím slovu. Není však z tohoto světa, jest to poklad nebeský. Chcete ho viděti? Tu je,“ a vytáhl z náprsí Ukřížovaného na kříži. Drže jej před očima užaslého, mluvil mu tak do duše o hříchu, o lásce Boží, že hříšník počal hořce plakati. Gerard objal ho a vedl do kláštera, kdež se vyzpovídal. Tak našel nebeský poklad, milost Boží.

Anděl míru.

V Castelgrandě byl dům Marka Carusiho ohniskem nepřátelství. Jeho 20letý syn byl zavražděn před několika léty od notáře Martina Carusiho.

Z vraždy vzniklo kruté pokrevní nepřátelství. Rodina vinníkova vynakládala vše možné, by smír nadešel a pohoršení přestalo, než uražení nechtěli se nikterak smířiti. Ježto nebylo žádné naděje na smíření, žádali P. Fiocciho, by poslal tam bratra Gerarda jako smírčího. Gerard se snažil všemožně smířiti nepřátele, avšak znovu a znovu byly zmařeny jeho záměry. Když už všechny příbuzné zavražděného získal pro smír, zlý duch navedl matku, že

vzala zakrvácené ještě šaty synovy, držela je otci před očima, volajíc: „Tu jsou šaty potřísněné vlastní krví tvého syna! Pohleď na ně. Jdi, smiř se s tím, jenž ho zavraždil! Krev tvého syna volá o pomstu, o věčné nepřátelství!“ Zvítězila. Otec upustil od svého úmyslu, a nepřátelství počalo znova. Gerard dověděv se, co se stalo, běžel do domu Carusiho, vrhl se na kolena, vytrhl kříž s Ukřižovaným, který na prsou stále nosil, položil na zem a zvolal: „Pojďte, nojd'te a šlapte po Kristu Pánu!“ — Oba manželé zbledli, ale co jim kázal, zdráhali se učiniti. „Nuže, pojd'te přece, šlapte po Něm nohama! Jak? Vy nechcete? Vy se hrozíte? Vězte, že není jiné pomoci: buď odpustíte — nebo šlapete nohama po Ježíši Kristu, jenž poručil odpouštěti nepřátelům, ano umívaje na kříži, sám jim odpustil. Nyní volte!“ Milost již, již se ozývala v srdcích jejich, ale hněv a zášť tak hluboké zapustily kořeny, že tak hned nebyly vytrženy. Sluha Boží dobře to pozoruje, počal ještě vyšším, vážnějším hlasem: „Buď tak, neb onak, odpustiti musíte! Dobře poslyšte, co nyní řeknu. Když jsem k vám přišel po první s prosbou, učinil jsem tak na žádost lidí, ale dnes přicházím na žádost samého Boha, nikoliv lidí. Slyšte, otče i matko, kteří odpíráte smíření: váš syn je v očištění a zůstane tam tak dlouho, dokud vy se nesmíříte. Chcete-li ho vysvoboditi — smiřte se! Toho především třeba. Potom o-

bětujte za něho 5 mši sv. Toť mé poslední slovo, které k' vám mluvím ve jménu Božím. Zavrhnete-li je, připravte se na nejhorší tresty.“ Domluviv, vstal a obrátil se jako by odcházel. Než manželé volali jako jedněmi ústy: „Smíříme se, smíříme se, a to hned!“ Milost Boží zvítězila a smír byl slaven okázale v tutěž hodinu.

Na pouti.

Bezpochyby koncem září navštívil sv. Gerard proslulé místo Monte Gargano, jež zasvěceno jest sv. archandělu Michalovi. Byloť v Ilicetě několik kleriků kongregace, kteří se připravovali na kněžství a chtěli svých prázdnin ještě užiti k nějaké pouti. Zvolili si Monte Gargano. P. rektor Fiocchi ničeho nenamítal, ale výslovně chtěl, by bratr Gerard je provázel. Dal mu asi 120 K na cestu, malá to ovšem částka pro 10 osob na 8 dní. Znal dobře Gerarda a jeho moc, že v nouzi si pomůže. Světci bylo to velikou útěchou, že smí navštívití místo, jež zasvěceno bylo svatému, kterého on velmi uctíval. Cestou upozorňovali spolubratři Gerarda, že nevystačí s penězi, on však opakoval své oblíbené pořekadlo: „Pán Bůh se postará.“ Ve Foggie zdrželi se první den, odtud najali si povoz, by dostali se do Manfredonie. Město to rozkládá se na úpatí Monte Gargana. Když druhého dne sv. Gerard zaplatil, zbylo mu asi 6 K avšak jeho mysl neklesla. Ubíraje se do kostela, stojícího proti zámku, koupil kytici karafiátů ze zbývajících peněz. Jakmile vstoupil do chrámu, pozdravil Pána Ježíše v nejsv. Svátosti a položil kytici jako dárek Jemu na oltář a pravil: „Vidíš, milý Pane, že jsem na Tebe myslil, vzpomeň i Ty na mou rodinu.“ Taková něžnost z víry pryšticí nezůstala bez odměny. Zámecký kaplan, který nepo-

zorován vše viděl, ihned jej k sobě zavolał, nabízeje mu pohostinství. „Ale, milý pane, zaplať vám to Pán Bůh“ omlouval se Gerard, „nás je příliš mnoho.“ „Nic nevadí“ pravil p. kaplan, „čím mohu, rád posloužím. Ale musíte vzíti za vděk skrovnou poslušnou, neb moje dobrá matka již leží dva měsíce nemocná.“ „Což tomu lze odpomoci“ odpověděl svatý Gerard. „Věřte mi! Jděte domů, poznamenejte ji svatým křížem na čele a hned se uzdraví.“ Kněz uvěřil, šel domů, učinil, co bylo poručeno, a uzdravená matka hned povstala z lůžka a pohostila naše poutníky. Potěšený syn nad takovým dobrodiním obdaroval je ještě penězi.

Než to nebyla jediná odměna za jeho něžnou lásku k Pánu Ježíši. Jiný kněz, přítomný v kostele, slyšel též prosbu Gerardovu. Poznav, jakým světceu jest tento muž, rozmlouval s ním a úplně spokojen rozmluvou, sibil, že daruje kostelu Matky Páně v Ilicetě stříbrnou kaditelnici v ceně asi 60 dukátů, což i splnil. Z toho poznal světec otcovskou Prozřetelnost, neboť právě kaditelnici neměli, neb kterou měli, nemohli již ani potřebovati. Tak uplynul šťastně druhý den. Slovo Gerardovo se splnilo: „Pán Bůh se postará.“ On se i postaral. Z Manfredonie putovali dále, až přišli do svatyně sv. Michala, kdež každý se oddal své pobožnosti.

Na zítřek již více pamatoval na potřeby tělesné, neboť chtěl svěřence své při obědě pohostiti. Všichni byli zvědaví, neb věděli, že mu včera zbylo jen několik halěrů. Když je volal Gerard k obědu, nechtěli tomu ani věřiti. „Malověrní“ pravil, „to je poslušnost! Hned k obědu!“ Poslal pro chléb a nyní jako pečlivá matka rozdával všem různé ryby -- byl půst. Když se vrátil br. Angeto s chlebem, ptal se P. de Meo, kdo to všechno objednal. On však pokrčil rameny. Jiný doložil, že Gerard, nemaje včera peněz, rychle šel k sv. archandělu a prosil o pomoc. Tu přiblížil se k němu muž a dal mu závítek stříbrňáků se slovy:

„vezměte to a milujte vždycky Pána Boha.“ Z toho ovšem poznali, kdo pomohl.

Po vykonané pobožnosti chtěl zaplatiti hostinskému, muži to nanejvýš lakomému. Žádal nestýchanou částku peněz: „Dobrá“ pravil sv. Gerard hlasem vážným, což činíval, kdykoli hrozil ve jménu Božím, „dobrá, neslevíte-li a požádáte-li více, než vám patří, zhynou všichni vaši mezkové ve stáji.“ Sotva tato slova Gerard vyslovil, přiběhl syn hostinského, volaje: „Ach, otče, otče, pojďte honem, nevím, co se to děje s mezky, váli se po zemi. Pospěšte rychle!“ Otec zbledl a poznav svou chybu, padl k nohám světcovým, který mu pravil: „Rád vám odpouštím, ale dobře si zapamatujte, že Pán Bůh jest se svými chudými. Špatně by se vám vedlo, kdybyste ještě jednou žádal více, než vám patří.“ Načež šel do stáje, udělal nad mezky sv. kříž a zase ozdravěli. Ještě jednou navštívil sv. archanděla Michaela a nastoupil zpáteční cestu.

Sotva však vyšli z hostince, našli jiného nemilosrdného člověka. Horkem zmořeni toužili všichni po vodě. Sv. Gerard je těšil: „Posečkejte jen máličko, hned přijdeme ke studni, kdež se občerstvíte.“ Za chvíli vskutku přišli ke studni, ale jaké zklamání, nebylo tam provazu, aby mohli spustiti okov. Majitel studně, obávaje se, že by se mu pro nesmírné vedro všechna voda vybrala, vzal odtud lano. Sluha Boží, který ne sobě, ale bratřím chtěl pomoci, žádal majetníka, aby jim provaz zapůjčil. Než hrubě byl odbyt. Gerard, rozhorlen nad takovou neláskou, pravil k němu: „Odpíráte vody bližnímu, jehož máte milovati jako sebe sama! Nuže, studna odepře nyní i vám vody.“ To řekl a odešel s ostatními. Nešti dlouho a už za nimi běžel onen člověk a volal: „Ach milosrdenství! Mějte přece milosrdenství s ubohými lidmi, kteří potřebují vody z oné studně, vždyť jest to jediná v celém okolí.“ Co se stalo? Jakmile sluha Boží ona slova pronesl, voda více a více se ztrácela a celá studna byla vyschla. Muž, vida trest, obměkčil se, a byl

ochotný všem dáti vodu, spěchal za našimi poutníky. Vrátivše se ke studni, našli jen bahno a mokrý písek na dně studničním, kdežto před chvílí bylo zde hojně vody. Všichni se tomu divili. Gerard vida, že muž jest již dosti potrestán, poručil spustiti okov do studně. A hle — voda dostoupila opět dřívější výšky. Sv. Gerard obrátil se nyní k muži a pravil: „Při vši lásce, milý bratře, nikdy již neodpirejte ziznivému vody, která jest pro všechny, jinak ji odepře Pán Bůh i vám. Ci neporoučí Pán, že máme všechny lidi milovati? Budte milosrdný, chcete-li, by Bůh byl vám milosrdným!“ Muž si to pamatoval a od té chvíle ponechal vždy provaz u studny.

Tichý apoštol.

Brzy po pouti na Monte Gargano, slavila se devítidenní pobožnost k sv. Theodoru v Melfi. I přál si tamní biskup Basta, by světec též zavítal k němu. Gerard přišed tam nebyl nečinným, nýbrž pomáhal zbloudilým duším, jak mohl. Očitý svědek vypravuje jak si světec tam počínal: „Svolal nás mládež a důraznými slovy nám domlouval, bychom věrně plnili své povinnosti a vroucně milovali Pána Boha. Co dáte Pánu Bohu? tázal se nás vždycky, když nás byl svolal. A než nás propustil, obdaroval každého obrázkem bolestné Bohorodičky. Jeho působení provázela milost Boží. mluvil přísně, vážně do duše hříšníkovi, obyčejně však mile a přívětivě.“

Kde potkal veřejného hříšníka, dal se s ním do řeči, zažertoval s ním. Jinde sám navštívil zbloudilé, prosil, až je získal Bohu.

Jakýs vznešený pán nechtěl ani slyšeti o polepšení. Jeho paní prosila se slzami v očích Gerarda, by s ním alespoň promluvil. Přislíbil jí to, ale poručil, by se též modlila. Potom šel k němu. Mírně a přátelsky počal, ukazuje mu, v jakém bídném stavu duše jeho se nachází a v jak hroznější upadne, nezanechá-li pohoršlivého života. Gerard ještě nedomluvil a svědomí hříšnickovo již se ozývalo. Litoval provinění a slíbil, že napraví, čím byl ostatní pohoršil. Sluha Boží však ho neopustil, až se mu zaručil, že přijde na duchovní cvičení do Illiceta, by úplně uspořádal minulý život. A dostal danému slovu.

Na kříži.

I našemu světcí bylo nésti kříž s Kristem na horu Kalvarii, ano musil i na kříž ten vystoupiti. Vystoupil naň a setrval. Nešťastnice, které použil zlý duch, by zničil blahodárné práce Gerardovy, byla jakási Neria Gaggiano z Lacedogny. Sluha Boží přivedl ji do kláštera ve Foggie, ona však nevytrvala a vrátila se do světa. Aby svůj skutek omluvila, rozhlašovala přepodivné věci o sestrách. Roznesla mezi lidem, že Gerard svedl jistou dívku ke hříchu. Aby dovršila svou ničemnost, přemluvila zpovědníka, že i on věřil ve vinu světce. Zpovědník její, váže si velice sv. Alfonsa, ihned mu sdělil, co prý se přihodilo.

Sv. Alfons poslal pro Gerarda do Iliceta, by se ihned dostavil k němu do Pagani. Gerard tak učinil. Ale jaké bylo jeho překvapení, když sv. Alfons mu sdělil, čeho prý se dopustil. Gerard vyslechnuv obžalobu, mlčel, z jeho úst nevyšlo ani slovíčka, jímž by se hájil. Sv. Alfons neslyše ani slůvka k obraně -- přísně ho pokáral, dal mu najevo, jakou bolest mu způsobil svým chováním. a konečně mu zakázal sv. přijímání. Měl žiti docela odloučen od světa. Světec úplně ve všem se podrobil zůstávaje klidně, veselé mysli.

Avšak Pán Bůh se postaral o věrného sluhu.

Ona nešťastnice pojednou těžce onemocněla. Blízka hrobu, ulekla se, co spáchala. Ihned dala zavolat zpovědníka svého a vyznala se zkroutěně, že ho podvedla a prosila, aby ihned psal sv. Alfonsovi, že Gerard je nevinný. Všichni plesali, když to zvěděli, toliko on zůstal klidným. Jakmile sv. Alfons ho opět spatřil, pravil k němu: „Proč jsi se milý synu, ani slovem nehájíš?“ — „Jak jsem mohl, otče“ pravil Gerard, „když stanovy nám to zakazují?“ — „Dobře, dobře“ odvětil světec dojat. „Jdi, Pán Bůh tě oožehne!“ Později řekl sv. Alfons o Gerardovi: „Kdyby nebyl nikdív jiným způsobem dokázal, že je ctnostným, mně úplně postačí, jak se choval při této poslední zkoušce.“ — Koncem července roku 1754 byl Gerard povolán do Neapole. Zde

dlel P. Margotta, který obstarával záležitosti svého řádu v hlavním městě. Vyprosil si od sv. Alfonsa Gerarda, jenž byl duchem s ním velmi spřízněn. Záležitosti, jež obstarávali, nebyly právě tak naléhavé a přemnohé, protože zůstávalo oběma dosti času k pobožnostem a duchovnímu životu. Nejraději navštěvovali chrámy, kde byla nejsv. Svátost vystavena. Zde prodlávali oba celé hodiny, že nejednou docela zapomněli na pozemské potřeby. Stalo se jednou, že P. Margotta nic neředitel k obědu. Když se v poledne vrátili domů, ptal se P. Margotta: „Co budeme obědvati?“ Načež Gerard vesele mu odpověděl: „Velebný pane, co jste nařídil.“ (t. j. nic.)

Úcta k pokornému bratru rostla více a více. S P. Margottou navštěvoval různé kláštery neapolské, kde brzy poznali v neúhledném Gerardu velikého světce. Brzy přicházeli rozliční lidé do hospice k nim, jedni zvědaví ho spatřiti, druzí, aby našli u něho radu a útěchu. Nebyli to lidé pouze prostí a chudí, nýbrž i údové nejvznešenějších rodin. Eleonora Sanvelice, vévodkyně askolská, znala Gerarda již z Apulie a rozhlašovala jeho divotvornou moc mezi známými. Jemu ovšem to nebylo milé. Kde mohl, zbavil se takových návštěv.

Jednoho dne byl sám doma. Tu zvoní kdosi u dveří. Gerard jde a otvírá, a bohatě oděný služebník šlechtický ptá se po něm, že vévodkyně z Maddaloni snažně prosí, by ji navštívil. Světec ihned poznal,

že sluha ho nezná. I chtěl se stůj co stůj poslat zba-
viti. Usmívaje se, pravil: „Nevím, co stále chtějí s
tím bratrem. On jest, řeknu to zkrátka — hlupák,
poloviční blázen.“ Tak ho propustil. Sluha přišel domů,
vyřídil věrně své velitelce, jak byl přijat. Než věvod-
kyně poznala ze všeho, že vrátný nebyl nikdo jiný
než Gerard. Na zítřek čekala naň sama v kostele sv.
Ducha, kam světec chodíval. I prosila ho, že dítko
těžce se jí roznemohlo a že není pomoci, aby se za ně
modlil. Gerard ukázal na svatostánek a pravil: „On
(Ježíš Kristus) rozdává milosti, ne já.“ „Ovšem“, od-
pověděla zkormoucená matka, „ale skrze vás musím
dojítí tě milosti.“ Takovou důvěrou překvapen, slíbil,
že učiní, jak žádá. Vznešená pani zůstala ještě v
chrámu Páně, by se vroucně pomodlila. Tu přiběhla
kornou za ni a oznamovala, že dcerušce je lépe,
že již povstala z lůžka, ano že je docela zdravá.

Po rozbouřeném moři.

Byl pošmurný, bouřlivý den podzimní. Gerard, jda
po svém zaměstnání, přišel na břeh mořský. Již zda-
leka viděl zástup lidí, kteří hlasitě křičeli a přebíhali
po břehu rukama lomíce a naříkajíce. Co se stalo?
Strhla se velká bouře, silný vítr duł do moře a na
rozkacených vlnách poletovala malá loďka, v níž bylo
několik lidí. Vítr s ní házel jako se skořepinou a
každou chvíli se zdálo, že ji převrhne a lidé v ni
naleznou chladný hrob na dně mořském. Přistáti u
břehu nebylo lze pro prudký příval. Smrtné úzkosti
jíž tonoucích a bédování na břehu pohnulo Gerarda.
Jak pomoci? Chvíli uvažoval. Potom přehodil plášť
přes ramena, poznamenal se sv. křížem, skočil do
moře a rychle spěchal po vlnách jako po suché ze-
mi přímo k loďce. „Ve jménu nejsv. Trojice za-
stav se!“ vzkřikl na loďku. Zůstala tiše státi. On ji
uchopil rukou a vytáhl i s lidmi na břeh. To všechno
bylo v několika okamžicích. Taková odvážnost, ono

hrozná nebezpečí, v němž ubozí vězeli, jejich vysvobození, to vše ohromilo přítomné a nechtěli ani věřit svým očím. Jak se vzpomínali volali: „Div, div. To je světec. Kde je světec? Ó Bože, jaký zázrak“ rozléhalo se vzduchem. Mezitím Gerard uprchl a skryl se v blízké dílně svého známého. Radosné volání neustávalo, hledali a pořád hledali tak, že sluha Boží byl nucen zůstat v úkrytu až do večera. Druhého dne po vypravované události navštívil Gerarda v Neapoli jeho přítel Don Bozzio, který o zběhlé věci ničeho nevěděl. Světec se domníval, že lidé včera ho nepoznali, i doprovodil přítele do města. Tu však na ulici jakýs duchovní, ukazuje prstem na Gerarda volal: „Hle, hle, tu je ten, který se včera vrhl do moře.“ Aby ušes nemilým jemu výstupům, spěchal více a více. Bozzio nevěda co to znamená, a nemoha mu stačiti volá za ním: „Počkejte přece na mne. Zastavte se.“ Již však někteří jej upozorovali a poznali: „Zde, zde“ volali všichni, zde je světec. Podívejte se na světce.“ Don Bozzio všecek udiven, ptal se, co to znamená, a dověděl se od lidí o včerejším zázračném zachránění několika lidských životů. Mezitím Gerard uprchl. — Taková neobyčejná věc nezůstala tajná. Mluvilo se o ní po celém městě a do hospice přicházelo bez ustání množství lidí. P. Margotta poznal, že takto by bylo veta po klášterním zátiší, a nechtěje nechávat Gerarda v ustavičném snad pokušení k marnivosti, prosil sv. Alofna, by odvolal sluhu Božího z Neapole, až by poněkud zapomenuto bylo na zázračnou událost. Tak se i stalo.

Z Neapole poslán Gerard do Caposele. Tam byl představeným P. Cajone. Svěřil Gerardovi klášterní bránu. „Tyto klíče“ pravil světec, obdržev domovní klíče, „otevrou mi ráj.“ Nové zaměstnání bylo mu velmi milé, protože obstarával chudé. „Žádná matka“ di

jistý svědek, nemiluje svých dítek něžněji, jako Gerard měl rád chudé, zvláště dívky.“

Chudí, kteří byli i nemocní, získali si tím více jeho náklonnost. Pro ně vyhledával vždy něco lepšího aneb nechával od svého jídla.

Vzal utrpení na sebe.

P. Margotta byl trápen hroznými úzkostmi duševními. Již v Neapoli mu světec jednou pomohl. Než strasti se opět vrátily. Gerard zvědév o tom, nabídnul se Pánu Bohu, že je přijme místo P. Margotty. Dr. Santorelli přišel právě ku Gerardovi, když chtěl psát. „Co to děláte?“ tázal se lékař. „Ach“ odpovídal tázaný, „náš P. Margotta, je pořád trápen a tu mu oznámím, že utrpení přestanou, neboť jsem je sám převzal.“ — A skutečně, v tutéž dobu byl již P. Margotta zblaven, ale Gerarda zmocnila se taková sklíčenost, že všichni se tomu divili. Dříve tak veselý, nyní zdela smutný. Všechna zmužilost jako by zmizela. P. rektorovi bylo to nápadno, i ptal se Gerarda, co se mu stalo. I vyznal upřímně: „Nemohl jsem viděti, jak náš dobrý P. Margotta se trápí i nabídl jsem se za něho Pánu Bohu a On mne vyslyšel.“

Světec doufal, že opustiv hlučné hlavní město, úplně se oddá v pokojném Caposele svým pobožnostem. Bylo mu však přinéstí ještě veliké oběti v jeho posledních dnech. —

Klášter v Caposelē byi maličký, proto jakmile se sehnalo něco peněz, bylo nutno stále a stále přistavovati. Stavební práce a mnoho lidí nepřinášejí velikého klidu do domu.

Jednoho týdne nebylo peněz. „Jak vyplatíme dělníkům mzdu?“ stěžoval si P. rektor světcí, „ještě dva dni a sobota tu!“ — „Ach“, pravil Gerard důvěrně, „podejme žádost k Pánu Ježíši v nejsvětější Svátosti.“ Stalo se a Gerard ji podal. Šel do chrámu Páně a podal ji na oltář. Přistoupil k svatostánku a tloukl na dveře, řka: „He, dobrý Pane, zde od nás prosba, odpověz na ni.“ S pátku na sobotu klečel Gerard celou noc na modlitbách, prose o pomoc. Ráno, než se vzdálil, zaklepal ještě jednou na svatostánek, opětuje prosbu k Otci chudých. Za chvíli slyší zvonek u fortny. Spěchá tam a u dveří leží dva sáčky s penězi. Bídě bylo odpomoženo.

Musel ještě jednou na cestu sbíratí almužny. Na této cestě se ohlásili první poslové Gerardovi milí, jiným nemilí poslové — smrti. Světec počal silně chrliti krev a horečka se ho zmocnila, že nebylo ani pomýšlení na další cestu.

U cíle.

Nemoci neubývalo. Chrlení krve stále a stále se opakovalo, že bylo s podivem, jak' mohl tak' slabý člověk tolik krve pozbytí a ještě žíti. Jevila-li se oddanost do vůle Boží na Gerardovi v jasném světle v celém jeho životě, zářila v posledních dnech na něm tím více. Nade dveřmi své světnice dal zavěsiti tabulku

na níž stálo napsáno velikými písmeny: „Zde se plní, co Bůh chce.“ Před svým lůžkem měl veliký kříž a obraz nejblahoslavenější Panny Marie, aby častěji si připomněl utrpení Páně.

Když stav nemocného se nezlepšil, donesl mu P. minister (P. rektor nebyl doma) nejsvětější Tělo Páně jako posilu na poslední pouť. Světec se vzbudil v lůžku a poklekl, jak mohl a čekal, pln touhy a pokory, na svého milého Vykupitele. P. minister, drže Tělo Páně v ruce, obrátil se k nemocnému, říká: „Vizte zde Pána našeho, svého Otce, jenž v brzkou bude vaším Soudcem. Vzbudte víru, milý bratře, a sice veřejně a nahlas!“ Na ta slova promluvil Gerard: „Ó můj Bože, víš dobře, že všechno, co jsem konal, všechno, co jsem mluvil, konal a mluvil jsem ke Tvé cti. Umírám spokojen, protože doufám, že jsem nic jiného nehledal, než Tvou čest a Tvou svatou vůli.“

Druhý den na to, 6. října, bylo hůře. Gerard nemohl ničeho vzít do úst. Chtěli mu podati poslední pomazání, tu však stav jeho náhle se změnil. Téhož dne přišel list od jeho duchovního vůdce P. Fiocchiho, který mu rozkázal, aby více nechrlil krev a se pozdravil. Přečtený list položil nemocný uctivě na prsa. Tak jej zastihl Dr. Santorelli. „Co to máte?“ tázal se ho. „P. Fiocchi mi rozkázal, abych více nekašlal krev“ odvětil světec. „A co učiníte?“ ptal se dále lékař. Gerard mlčel. Potom pravil k bratrovi posluhujícímu mu: „Odneste tu nádobu.“ Chtěl tím dáti na jevo, že už nebude plivati krev. Santorelli ho upozornil, že

ostatní choroby jeho ještě trvají a že málo pomůže, neplivá-li toliko krev. „Mám rozkázáno pouze s ohledem na krev, ale ne na ostatní věci“ mýnil sluha Boží. Lékař odešel k P. Garzillimu, by ho přesvědčil, že P. Fiocchi mu rozkázal, aby se úplně pozdravil. Na domluvu P. Garzilliho dal se přesvědčiti řka: „Je-li tomu tak, jak pravíte, poslechnu i v těchto slovech.“

Odpoledne navštívil ho opět lékař. „Milý pane“ pravil mu Gerard, „zítra musím povstati z lůžka.“ Santorelli se usmíval. „Ano musím“ tvrdil světec. „Dáte-li mi co k jídlu, přijmu to.“ Právě tam byly na stole meruňky, jež mu poslali z Oliveta. „Smíte snísti jednu“ pravil lékař, „splníte-li, co nařídil P. Fiocchi.“ — „Poslechnu“ pravil Gerard, „Pán Bůh budiž oslaven“. Snědl první, druhou, více. Chrlení krve přestalo, horečka ho opustila. Zdálo se, že se úplně uzdravil. — Druhý den přišel lékař a našel ho již v zahradě. „Totž zázrak poslušnosti“, řekl lékař. Ano, bylo tomu tak! Gerard sám to uznával. Pravil sám: „Měl jsem již umříti na Narození Panny Marie a jíti do nebe. Ale prosil jsem Pána Boha, bych zemřel až 9. září, protože sem přichází tolik poutníků na 8. září a byla by velká potíž v domě. Rozkaz P. Fiocchiho smrt mou odročil.“

Smrt se sice něco od Gerarda vzdálila, ale neodešla. Jeho touha po utrpení dosáhla asi své výše. Prosil Pána, by směl zakusiti oněch bolestí a strastí, kterých Pán Ježíš při své smrti byl zakusil. Byl vyslyšen. Ponořen takřka do moře hořkosti, trpěl nevýslovné úzkosti, že nemohl jich ani snésti. Santorelli slyšel jež vzdychati: „Ó Pane můj, pomoz mi v tomto očistci!“ I tázal se ho, co to je. „Prosil jsem Pána Ježíše“, odpověděl Gerard, „bych si odkál zde všechny tresty. On mne

vyslyšel. Trápím se, jako v samém očistci, ale myšlenka, že se tím zalíbím Ježíši Kristu, mne těší.“

Cím více se blížila poslední hodina, tím více se připravoval, tím více poznával, že předstoupí jako dlužník před soudce spravedlivého. „Pomozte mi se připravit!“ pravil, „dnes v noci zemru, pomodlím se ještě hodinky za zemřelé za svou ubohou duši.“ Potom pomodlil se 50 žalmů „Smiluj se nade mnou, Pane...“ Pomalu modlil se verš za veršem, za každým vzbudil žal a lítost a opakoval: „Tobě samému zhřešil jsem a zlé učinil před Tebou a od hříchu mého očist mne.“ Při tom žalostně proléval slzy a vzdychal.

Bylo asi osm hodin večer, když nemocný hlasitě volal: „Ó můj Bože, kde jsi? Kéž Tebe uzmím!“ Mezi desátou až jedenáctou hodinou byl Gerard jako bez sebe. Pak dával jakýsi nepokoj na jevo a volal: „Rychle bratře, odžene zlé duchy! Co tu chtějí ti dva?“ — Zajisté poslední pokušení. Potom tvář jeho více a více se vyjasňovala a vždy radostněji volal: „Vizte ji, Pannu Marii. Ctěme ji, poctěme ji.“ Při tom se zvedl na lůžku a pokleknuv přišel u vytržení. Obličej jeho zářil a ukazuje rukou do kouta volal blaženě: „Hledte bratře, hledte, tolik škapulírů, tolik škapulírů.“ Za svého života rozdál totiž mnoho škapulírů, načež se mu bl. Panna Maria odmě-

nila. V poslední chvíli se modlil: „Ó můj Bože, odpusť, promiň, smiluj se.“ Zase: „Ó můj Bože, chej umřítí, bych se Tobě zalíbil...“ Po půl hodině žádal vodu. Bratr šel pro ni, ale světnice byla zamčena. Než odemkli zdržel se déle venku. Když se vrátil s vodou, byl světec obrácen obličejem ke zdi. Br. Xaver se domníval, že spí. Pojednou hluboce vydechl. I poznal, že umírá. Běžel pro p. ministra, jenž rychle přišel, aby udělal umírajícímu rozhrěšení avšak mezi tím opustila svatá duše Gerardova čisté jeho tělo. Tak se splnilo, co předpověděl: že zemře samotou. Bylo čtvrt na dvě po půlnoci 16. října 1755. Gerard byl devětadvacet a půl roku star a šest let v klášteře.

Světec umřel, ale památka jeho trvá stále. I po smrti zůstal velikým divotvůrcem. Pomáhá ve všech potřebách. Je ctěn po celém světě zvláště v Americe.

Imprimi potest. Romae, die 1. Octobris 1933, P. Patr. Murray, Rector Maj. C. Ss. R. Imprimatur Nr. 16.203, Olomucii 2. Octobris 1933, Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ŽIVOTEM“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální. Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovním 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. - Odpovědný redaktor Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Přívozska 8.

VÁNOČNÍ POBOŽNOST PRO DĚTI.

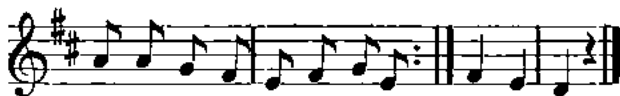
Příprava.

Ve jménu Otce.... Otče náš. Zdrávas.
Sláva Otci.

K. Modleme se: Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, propůjč nám svou milost, abychom rozjímali Tvé svaté narození a dětství. Tebe vždy více poznávali a si zamilovali, jenž s Bohem Otcem a Duchem svatým rovný Bůh živ jsi a kraluješ na věky věkův. Amen.

Ve - se - lé vá - noč - ní ho - dy
zpí - vej - te dít - ky ko - le - dy

o tom co se vskut-ku sta-lo dě-tát-ko!
že se li-dem na-ro-di-lo

2. Onoť světa Spasitelem - Slovo učiněné
tělem. - Syn boží a Syn člověka, - Otec bu-
doucího věka - dětátko!

3. Jehož Panenka počala, - v zimě v chlévě
porodila, - položila do jesliček, - obvinula do
pleníček, - dětátko.

4. Volek, oslíček tu stáli, - a na Pána
jsou dýchali. - zahřívali nemluvňátko, - roz-
tomilé pacholátko, - dětátko.

5. Slunce stvořils a hvězdičky, - zde ve
tmě ležíš maličký; - Ty, jenž všemu oděv
dáváš, - sám jsi nahý a nic nemáš, - dětátko.

6. Chudí duchem pastouškové - vydali se
v chvály nové; - Vítej k nám andělský Králi,
- Tebe jsme z dávna žádali, - dětátko.

7. S nimi také k Tobě jdeme - a z Tebe
se radujeme; - vítej Slávo andělíčků, - Synu
Boží, - náš bratříčku, - dětátko!

1. Tajemství.

Ježíšek se vtělil.

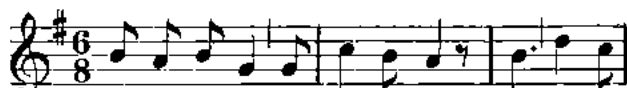
Uvažuj, jak Panna Maria modlí se za hříšné lidi v domku nazaretském. Přichází k ní archanděl Gabriel a oznamuje jí poselství, že vyvolena je za Matku Boží. Bude mít Syna, který přinese světu spasení.

Použivej i ty času svého mládí, abys Pánu Bohu sloužil a duši svoji k spasení přivedl.

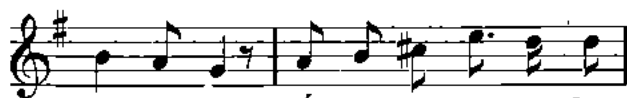
O Ježíšku, dítěte nejsladší, který jsi s nebe na svět sestoupil, z Ducha sv. počat byl a v těle lidském mezi námi žil, smiluj se nad námi, Zdrávas, Maria,

K. Smiluj se nad námi, o Ježíšku.

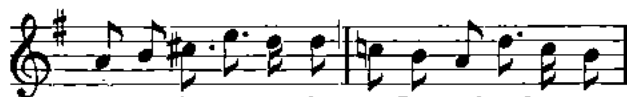
D. Smiluj se nad námi.

Ó dí - tě mé roz - to mi - lé, Ty ra - níš

srd - ce mé! Ó dí - tě roz - mi - lé,

ro - bát - ko spa - ni - lé, o Je - ži š - ku krásný,

nad slunéčko jasný, Ty ra - níš srd - ce mé.

2. Patřím-li na Tvou krásnou tvář, - vidím v ní jasnou zář, - jenž smutek zahání - a místo zvykání - radost v nás vzbuzuje. - Ó dítě roztomilé - Ty raniš srdce mé.

3. Hledím-li na Tvou matičku, - spatřuju hrdličku, - kterážto kolíbá, - objímá i libá, - a jak se podívá, - slzičky vylévá. - Ty raniš srdce mé.

4. Ó dítě mé roztomilé, - Ty raniš srdce mé. - Ó Ježíšku jasný, - ó synáčku krásný, - moje pacholátko, - chudé ubožátko, - Ty raniš srdce mé!

2. Tajemství.

*Panna Maria očekává narození
Ježíškovo.*

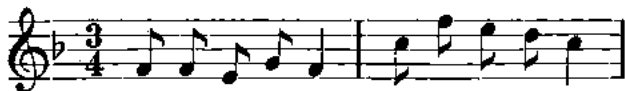
*Uvažuj, jak toužebně čekala Panna Maria
na příchod ložského Dítka. Chystala mu v
domku nazaretském kolébku a těšila se, jak
moličké Jezulátko poprvé zlíbá ve svém náruči.*

*Kéž i my tak živě toužíme po Pánu Ježíši
a zbožně se připravujeme, když ho máme přij-
mouti v nejsv. Svátosti.*

O Ježíšku, dítě nejsladší, který jsi po
devět měsíců s velikou touhou očekáván byl
od Marie Panny a sv. Josefa, abys lidi smí-
řil s Otcem nebeským, smiluj se nad námi.

K. Smiluj se nad námi, o Ježíšku.

D. Smiluj se nad námi.

Už je zi-ma mráz, sly-ším div-ný hlas,

ptá-ci v půl-noc již zpí-va-jí, pas-tý-řo-vé

vy - tru - bu - jí, co to no - vé - ho

ne - slý - cha - né - ho !

2. V oblacích krásný - anděl se snaší -
lidu hlasně prozpěvuje - a všem radost vy-
jevuje - narodil se nám - Ježíš, Bůh a Pán.

3. Leží v Betlémě - na ostrém seně -
nemá žádné poduštičky - ani chatrné plenčič-
ky - už je zrozený - na ten svět bídný.

4. Už vy děvčata - i pacholátka - malá,
velká se seberte - Ježíškovi dary neste - je-
mu je dáte - každý co máte.

5. Verunka běží - už je u dveří - nese
láhev smetaničky - hrudu másla a krupičky -
Ježíškovi dát - kašičkou zahrát.

6. Vašíčku pospěš - a do lesa běž - se-
ber roštíčka suchého - zahřej Ježíška malého
- ať nemá zimu - s Matičkou milou.

7. Tu hned zahráli - malému králi - na
husličky, na dudečky - bubnovali mu písničky
- cin, cin, hopsasa, - zpívala chasa.

3. Tajemství.

Ježíšek se narodil.

Uvažuj, jak Panna Maria byla nucena odejít z Nazareta na dalekou cestu. Protože v Betlémě neměli pro ni noclehu, šla za město. Tam se jí narodil Ježíšek ve studeném chlévě a položen byl do slámy v jeslích.

Buď k Ježíškovi milosrdnější než lidé v Betlémě. Slib mu u jesliček, že se budeš chránit těžkého hříchu, který by jej vyhnal ze tvé duše.

O Ježíšku, dítě nejšladší, jenž jsi se v Betlémě z Panny Marie narodil, plénkami byl ovinut a do jesliček položen, smiluj se nad námi. Zdrávas, Maria.

K. Smiluj se nad námi, o Ježíšku.

D. Smiluj se nad námi.

Co to zna-me-ná me-dle no - vé - ho?
ne-vi-děl jsem tak ne-be jas - né - ho

hvěz-dy pře-jas-ně sví - tí mu - sí to

ně-co bý - ti, mu - sí to ně-co bý - ti!

2. Ptáčkové hlasem libým zpívají, - pastýři o půl noci troubějí; - nikdy to nedělali, - [: by v noci troubivali :].

3. Anděl v oblacích krásný se snáší, - všemu stvoření radost přináší: - „Sláva na výši Bohu, - [: na zemi pokoj lidu :].“

4. Narodil se nám král o půlnoci, - který má nebe, zemi v své moci; - v Betlémě v jeslích leží, - [: všecko tam k Němu běží :].

5. Buď za to chvála Tobě, náš králi, - že jsme se toho hodů dočkali, - Božího narození - [: k našemu potěšení :].

4. Tajemství.

Pastýřové přišli k jesličkám.

Uvažuj, jak andělé zjevili se pastýřům a zvěštovali jim: „Narodil se Vám dnes Spasitel.“ Pastýři ihned vstali a spěchali, aby novorozeného Spasitele přivítali a dary mu přinesli.

Ukaž i ty Ježíškovi takovou horlivost. Kdykoliv jdeš podle kostela, neopomeň ho navštívit a modlitbou mu radost způsobiti.

O Ježíšku, dítě nejsladší, jehož narození andělé světu slavně zvěštovali a pastýři zbožně uctili, smiluj se nad námi, Zdrávas, Maria.

K. Smiluj se nad námi, o Ježíšku.

D. Smiluj se nad námi.

O má duše roz-mi-lá, pohled v jaké kráse

rů-žič-ka se roz-vi-la a jak čer-ve-ná se.

2. Jeť to růže nejdražší - sličný pacholček - ježto Matka nejblažší - klade do jesliček.

3. Řada dávných proroků - jej nám zvěstovala - země jejich výroku - s touhou naslouchala.

4. Touha ta se splnila - plodem Panny blahé - světa tvář se změnila - Tebou, Dítě drahé.

5. Tajemství.

Ježíšek byl obřezán.

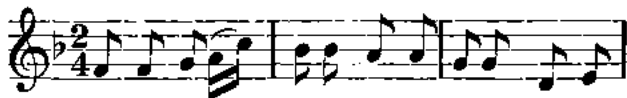
Uvažuj jak útlé dítě betlémské za týden po narození obřezali znamením zákona a dali mu svaté jméno Ježíš.

I ty jsi na křtu dostal znamení Ducha svatého a slíboval Bohu, že se odřekneš ďábla i všech skutků jeho. Přemáhej své zlé náklonnosti a jsi-li pokoušen ke zlému, vzývej svaté jméno Ježíš na pomoc.

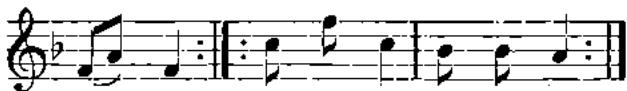
O Ježíšku, dítě nejsladší, jenž jsi osmého dne byl obřezán a slavným jménem Ježíš nazván, smiluj se nad námi. Zdrávas, Maria.

K. Smiluj se nad námi, o Ježíšku.

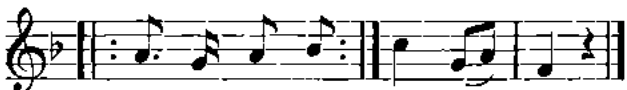
D. Smiluj se nad námi.

Čas ra - do - sti, ve - se - lo - sti, svě - tu na - stal
neb Bůh věč - ný ne - ko - neč - ný na - ro - dil se

ny - ní v mě - steč - ku Be - tlé - mě
z Pan - ny v jes - lič - kách na slá - mě

le - ží ma - lé na zi - mě
pa - cho - lát - ko

2. Co jsme všichni lidé hříšní - radostně
čekali - to andělé již vesele - nám jsou zvě -
stovali. - A protož plesejme - všichni se ra -
dujme, - pacholátku, nemluvňátku zpívejme.

3. Spasiteli, kvítku milý - Pane náš Ježíši
- z čisté Panny narozený, - poklade nejdraž -
ší. - Králi náš, Pane náš, - skloň se k nám
jako Pán - dej milosti, tvé radosti dojit nám.

4. Budiž našim Spasitelem - budiž našim
Pánem - ach, dej, ať se, ó Ježíši, - ku tobě
dostanem. - Zbav zdejší těžkosti - pojmi do
radosti - ach, přijď k nám tvé, o Ježíši, krá -
lovství.

6. Tajemství.

Ježíšek v chrámě obětován.

Uvažuj, jak Panna Maria nesla své nemluvnátko do Jerusalema, tam je představila Otci nebeskému a obětovala za ně dvě holoubátek. Simeon jí předpověděl, že pro své dítě vytrpí mnoho bolesti.

Obětuj i ty dle příkladu Panny Marie Bohu své práce a bolesti každodenně; vzbuzuj hned ráno dobrý úmysl, že chceš pracovat i trpěti k větší cti a chvále Boží.

O Ježíšku, dítě nejšladší, který jsi v chrámě od své panenské Matky byl obětován a od Simeona jako Spasitel světa zvěstován, smiluj nad námi. Zdrávas, Maria.

K. Smiluj se nad námi, o Ježíšku.

D. Smiluj se nad námi.

Na-ro-dil se Kri-stus Pán, svě-ta Vy-ku-
z rů-že krás-né vy-kvet nám, laska-vý Spa-

pi-tel, Ra-duj-me se ve-sel-me se
si-tel, neb se sta-lo dneš-ní-ho dne

z je-ho na-ro-ze-ní,
svě-ta vy-kou-pe-ní.

2. Plénkami jej ovinuje - Matička Marie -
svatý Josef kolébá - a jej opatruje. Radujme
se...

3. Za hvězdou do Betléma - jedou moudří
králi, - by mu vzdali chválu. čest - přinášejí
dary. Radujme se...

4. Ježíšku náš zrozený - uděl nám svou
mílost - a pak někdy v nebesích - s tebou věč-
nou radost. Radujme se...

7. Tajemství.

Tři králové u Ježíška.

Uvažuj, jak se židé nestarali o Ježíška v Betlémě. Ukázala se však hvězda nad domkem P. Marie, a tři králové přijeli z dalekého Východu, aby se jejímu Dítěti poklonili a vzácné dary mu obětovali.

Potěš i ty Ježíška takovými dary. Dej mu zlato: měj ho rád. Dej mu kadidlo: zbožně se u jesliček modlívej. Dej mu myrhu statečně se zapírej, abys ho hříchem nezarmoutil.

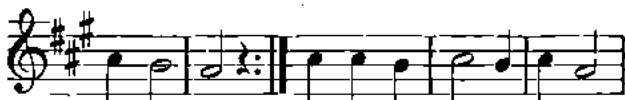
O Ježíšku, dítěte nejsladší, jenž jsi byl hvězdou pohanům ukázán, na klíně své Matky od nich uctěn a tajuplnými dary zlatem, kadidlem a myrhou vyznamenán, smiluj se nad námi. Zdrávas, Maria.

K. Smiluj se nad námi, o Ježíšku.

D. Smiluj se nad námi.

Zpí - va - la Sy - nu Ma - tič - ka, chtějí
by - la to pí - seň sla - dič - ká, Pán

a - by spal; Je - žíš - ku mi - lé dě - tát -
na - slou - chal; při - kva - pí na tě za krát -

ko sen li - bý snít ko řad těžkých dní

2. Uhlídej ve snách rajský kraj, - hlas
Otcův slyš, - všecko ti blaho, celý ráj - zjev
nebes říš; - na zemi tebe nečeká, - než trudů
tíž; - není ta chvíle daleka, - kdy vezmeš kříž.

3. Uhlídej tam, jak z růžoví - kruh an -
dílků - uplétá vínek nachový - ti na čilku; -
brzo tě jme jak litá saň - dav katanů - ko -
runu z hloží na tvou skrání - dá v pohanu.

4. Ve snách tě šarlat přioděj, - v němž
zlato tkví, - jablko zlaté v ručkách měj, -
znak království; - brzo ti připne hrubý plášť
- lid rouhavý, - třtinu ti vetchou slepá zášť -
v dlaň postaví.

8. Tajemství.

Panna Maria utíká s Ježíškem do Egypta.

Uvažuj, jak ukrutný Herodes chtěl božské Dítě zahubiti. Rozkázal povraždit nemluvnátka betlémská. Sv. Josefovi však se zjevil anděl, aby ještě v noci uprchl s Ježíškem do Egypta.

Jako Ježíšek prchal před bezbožným Herodem, vyhýbej se i ty zkaženým dětem a lidem bezbožným, aby tě nesvedli ke zlému a nezahubili tvoji duši.

O Ježíšku, ditko nejsladší, jenž jsi byl hledán od bezbožného Heroda na smrt, ale sv. Josefem do Egypta jsi byl zachráněn a mučednickou smrtí betlémských nemluvnátek oslaven, smiluj se nad námi. Zdrávas, Maria.

K. Smiluj se nad námi, o Ježíšku.

D. Smiluj se nad námi.

Ejhle, naše chasa, k Ježíškovi malému,
běží ze salaša, Kristu Pánu krásnému;

k Ježíškovi malému, ve zpěvu děkují,
Kristu Pánu krásnému; Jemu se klanějí,

a se vše-mi tvo-ra-mi, ple-sa-jí.
ska-la-mi a ho-ra-mi

2. Jděme a pospěšme, - též se Mu klanějme, - [On v městečku Betlémě - leží v prostičkém chlévě,] - v jesličkách na seně, - jsou při Ném andělé; - Josef, pěstoun Ježíše, - kolébá Jej tam tiše, Ježíše.

3. K nohám Mu padněme, - dary obětujme, - [Jemu libě zpívejme, - ať se Mu zalíbíme,] - křesťané upřímní, - znejme dobrodiní, - že pro nás na zem sstoupil, - by nás všechny vykoupil - v trpění.

9. Tajemství.

Ježíšek v Nazaretě.

Uvažuj, jak se Ježíšek po smrti Herodově vrátil domů a v Nazaretě prožil svoje mládí. Pěstoun jeho svatý Josef a Panna Maria byli chudí a musili mnoho pracovat, aby si opatřili ve zdejší chléb, ale Ježíšek radost jím působil svoji poslušností a zbožností.

Poslouchěj i ty svých rodičů a učitelů, jakobys poslouchal Boha samého. Budeš pro radost lidem i Pánu Bohu.

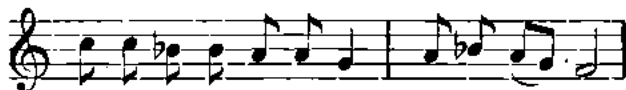
O Ježíšku, dítěte nejšladší, jenž jsi žil v domku nazaretském poslušen svých rodičů, s nimi snášel chudobu a prospíval věkem i milostí, smiluj se nad námi, Zdrávas, Maria.

K. Smiluj se nad námi, o Ježíšku.

D. Smiluj se nad námi.

Na-ro-dil se Kristus Pán, ve-sel-me se,

z růže kvítek vykvet nám, ra-duj-me se!

z ži-vo-ta či-sté-ho nám, nám, narodil se!
z ro-du krá-lov-ské-ho

2. Jenž prorokován jest, - veselme se -
na na svět poslán jest - radujme se!

3. Člověčenství naše - veselme se - ráčil
vzítí na se - radujme se!

4. Chudý s námi bydlel - veselme se -
zimou, bídu trpěl - radujme se.

5. Ponížení přijal - veselme se - by nám
nebe získal - radujme se.

6. Syn jsa Boha Otce - veselme se - dán
jest zemské Matce - radujme se!

10. Tajemství.

Ježíšek nalezen ve chrámě.

Uvažuj, jak dvanáctiletý Ježíš jde poprvé na dalekou pouť do Jerusalema. Po slavnosti velkonoční všichni se již vraceli, ale Ježíš zůstal v chrámě mezi učiteli zákona Božího.

Uč se od něho, jak rád máš choditi na mši svatou v neděli a jak pozorně máš poslouchati, mluvili se ti o Pánu Bohu v kostele nebo ve škole.

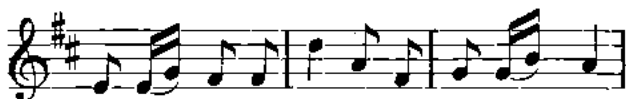
O Ježíšku, dítě nejšladší, jenž jsi ve dvanácti letech svého věku do Jerusalema putoval, od rodičů s bolestí hledán byl a po třech dnech s radostí zase byl nalezen, smiluj se nad námi. Zdrávas, Maria.

K. Smiluj se nad námi, o Ježíšku.

D. Smiluj se nad námi.

Jak jsi krásné Je-zu-lát-ko, prostřed bídy

u - bo - žát - ko, před te-bou pa - dá - me,

da - ry své sklá - dá - me.

2. Já ti nesu dvě kozičky, - by zahřály tvé údičky - já zas trochu mlíčka, - by kvetla tvá lžka.

3. Já ti nesu veselého - beránka ze stáda svého - s ním si můžeš hrát - libě žertovat.

4. A co my ti nuzní dáme - darovat co nemáme? - My ti zadudáme - písně zazpíváme.

5. Pastuškové mu dudají - zvuky dud se rozléhají - slavně dudy dují - všeci prozpěvují.

6. Měj se dobře Jezulátko - přespanilé pacholátko - s tebou se loučíme - Bohu poroučíme.

Po - slyšte - te bra - tři jen, ne -

ní to žá-dný sen, div-ný to vě - ru

zjev, an-děl-ský sly-šet zpěv! An - dě -

lů sbo-ry, se vše - mi tvo - ry zpí - va -

jí a - le - lu - ja, zpí - va - jí a - le - lu - ja

2. Ve městě Betlémě - ve chlévě na seně -
pacholátko leží . vše spěchá tam, běží - uví-
tat krále, jenž nenadále - zjevil se všemu
světu.

3. Každý dárky nese - v radosti a plese. -
Jeden má ovečku - druhý holubičku - ten po-
mazánku, ten mléko v džbánu - vše nesou
Ježíškovi.

4. Maria, Matička - kolébá hošička - líčka
mu celuje - při tom prozpěvuje. - Hajej sy-
náčku, můj jedináčku - mé celé potěšení.

5. O Kriste Ježíši - Beránku nejtíší -
srdce dej nám vřelé - milovat tě chceme. -
A pak ještě braň - ode zlého chraň - naši
milou českou zem.

Radostnou no-vi-nu kře-sta-né mi - lí,

zvěstujem ve-se-le v tu chvί-li:

že se na-ro-dil Spa - si - tel
vše - ho svě - ta Vy - ku - pi - tel -

lel; v Be-tlé-mě městě, věř-
te to ji-stě, věř - te to ji-stě!

Jasná noc pastýře k pastvě vzbudila, zpěv,
hudba v povětrí jest byla: že se narodil...

Dvanáctou hodinu dnes v noci právě zpí-
vali andělé přeslavně: že se narodil...

Všechno se k Betlému žene úprkem, (sta-
ří) mladí plesají svým zvykem: že se narodil...

Protož i my také s radostí tam jdem, jeho
svaté příští zvěstujem: že se narodil...

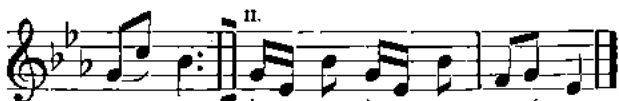
Na-ro-dil se Je-ží-šek, z chudičké pa-
u-šlech-ti-lý sy-ná-ček

nen-ky, z té bo - ží dí - ven - ky.

Le-ží v chlévě na se-ně, ma-ti-čka ho
sto-jí při něm an-dě-lé,

lí - bá a Jo - sef ko - lí - bá!

Kolíběj ty, Josefe, - Pána Boha svého, -
nebo ty jsi ochráncem - a pěstounem jeho; -
my zatím zazpíváme - Ježíškovi mile; - Spi
dětátko rozmilé - ve svém betlémském chlévě.

Pastýři pospíchají, - do Betléma jdouce -
Ježíška navštíví, - dary mu nesouce. - Po-
čkejte pastouškové, - my půjdeme s vámi, -
neboť bychom nedošli - k Ježíškovi sami.

Pastýřové čekají - na nás, služebníčky, -
nesou ovce, beránky - i měkké žemličky. -
Ach co medle my dáme - Ježíškovi svému? -
Obětujeme svou duši, - neboť patří jemu.

S poníženou poklonou - přicházíme k To-
bě, - o Ježíšku rozmilý, - bys nás přijal k
sobě; - pohled milostně na nás - zbav nás
vší žádosti - a po tomto životě - uveď do
radosti.

Litanie vánoční.

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se
nad námi! Pane, smiluj se nad námi!
Kriste uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!
Otče, s nebes Bože, smiluj se nad námi!
Synu, Vykupiteli světa Bože,
Duchu svatý, Bože,
Svatá Trojice, jeden Bože,
Ježíši, Slovo od věčnosti zplozené,
Ježíši, Slovo tělem učiněné,
Ježíši, z nejčistší Marie Panny narozený,
Ježíši, Mesiáši zaslíbený,
Ježíši, jenž jsi pravý Bůh a spolu člověk,
Ježíši, jehož narození od andělů zvěsto-
váno bylo,

smiluj se nad námi!

Ježíši, jemuž novorozenému pastýři se
 poklonili,
 Ježíši, jenž jsi byl obřezán a v chrámě
 obětován,
 Ježíši, o němž Simeon světu prorokoval,
 Ježíši, jehož narození hvězda pohanům
 oznamovala,
 Ježíši, jemuž sv. mudrcové dary přinesli,
 Ježíši, jenž jsi úkladům Herodovým do
 Egypta unikl,
 Ježíši, pro něhož děti betlémské krev
 svoji prolily,
 Ježíši, jenž jsi byl učiněn synem člověka,
 abychom my syny božími se stali,
 Ježíši, jenž ses chudý narodil, abychom
 my chudobou tvojí zbohatli,
 Ježíši, jenž jsi přišel, abys plnil vůli Otce
 nebeského,
 Ježíši, jenž jsi přišel, abys nám cestu
 k spasení ukázal,
 Ježíši, Spasiteli náš nejlaskavější.

Milostiv nám buď — odpusť nám, Pane!
 Milostiv nám buď — uslyš nás, Pane!

Ode všeho zlého
Od všelikého hříchu
Od hněvu svého
Od náhlé a nenadálé smrti
Od úkladů ďábelských
Od přestoupení tvých svatých přikázání
Od časného a věčného zahynutí
Skrze tajemství svého svatého vtělení
Skrze své přeblažené narození
Skrze své pastýřům zvěstování
Skrze své bolestné obřezání
Skrze své, ve chrámu obětování
Skrze své předivné pohanům zjevení
Skrze útěk svůj do Egypta
V den soudný

vysvobod
nás, Pane!

My hříšníci — Tě prosíme, uslyš nás.
Abys nám odpustiti ráčil,
Abys nám milostiv býti ráčil,
Abys nás k pravému pokání přivésti ráčil,
Abys v srdcích našich čistý příbytek sobě připravil,
Abys v srdcích našich stálou památku svého svatého vtělení zachoval,
Abys nás užitků svého svatého vtělení účastnými učinil,
Abys nás svou milostí k slávě dítek Božích povýšil,
Ježíši, vtělený Synu Boží,

Tě prosíme, uslyš nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa —
odpusť nám, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa —
uslyš nás, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa —
smiluj se nad námi!

K. A Slovo tělem učiněno jest.

D. A přebývalo mezi námi.

K. Sláva na výsostech Bohu,

D. a na zemi pokoj lidem dobré vůle.

K. Pane, vyslyš modlitbu mou,

D. a volání mé k Tobě přijď.

Modleme se: Popřej, prosíme všemohoucí Bože, aby Jednorozeného Syna tvého nové narození podle těla osvobodilo nás ode jha hříchu, pod nímž ve starém otroctví drženi jsme. Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou atd.

(Na Tři krále.) Modleme se: Bože, jenž jsi tohoto dne pohanům Syna svého jednorozeného skrze hvězdu zjevití ráčil, popřej milostivě, abychom i my, světlem víry tebe již poznavše, až ku patření na tvář tvé vznešenosti přivedeni byli. Skrze téhož Pána našeho, atd.

Za pohanské děti: Otče náš. Zdrávas (tříkrát).

Imprimi potest. Pragae 1. Sept. 1932, P. J. Haderka Sup.
Prov. C. Ss. R. Imprimatur Nr. 16.220a, Olomucii 2. Sept.
1932. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„Životem“. Úvahy náboženské, výchovné a sociální.
Vychází v Hlučíně dvakrát v měsíci. Cena jednoho
sešitu 50 hal. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na
celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydal Exerciční
dům v Hlučíně ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R.,
Mor. Ostrava. — Odpovědný redaktor Jan Miekisch
v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.